

Høringsnotat

Forslag til ny lov om Enhetsregisteret, ny lov om Foretaksregisteret og nye forskrifter til lovene mv.

Nærings- og fiskeridepartementet 19. juni 2024

Innhold

1	Innledning.....	12
1.1	Hovedformålet med høringsnotatet.....	12
1.2	Nærmere om forslagene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.....	13
1.3	Nye forskrifter til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.....	14
1.4	Hovedinnholdet i høringsnotatet.....	15
2	Om Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.....	23
2.1	Enhetsregisterets formål og oppgaver.....	23
2.2	Foretaksregisterets formål og oppgaver.....	24
2.3	Forholdet mellom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.....	25
2.4	Kilder til opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.....	26
2.4.1	Flere ulike kilder.....	26
2.4.2	Tilknyttede registre.....	26
2.4.3	Andre offentlige registre.....	27
2.4.4	Domstolene, politiet og statsforvaltere.....	28
2.4.5	Utenlandske foretaksregistre.....	28
2.4.6	Andre kilder.....	29
3	Brukere av registrene og hva opplysningene brukes til.....	30
3.1	Innledning.....	30
3.2	De registrerte virksomhetene.....	32
3.3	Personer som er registrert med roller.....	32
3.4	Andre brukere av data fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.....	33
3.4.1	Næringslivet – de som bruker opplysningene direkte.....	33
3.4.2	Næringslivet – de som bruker opplysninger i tjenester de tilbyr.....	34
3.4.3	Privatpersoner og andre utenfor næringslivet.....	35
3.4.4	Offentlige myndigheter.....	35

3.4.5	Pressen	36
4	Overordnede mål og hensyn mv.	37
4.1	Overordnede samfunnsmessige mål.....	37
4.1.1	Samfunnsøkonomisk effektivitet.....	37
4.1.2	Rettsikkerhet.....	38
4.2	Sentrale hensyn	39
4.2.1	Innledning.....	39
4.2.2	Tillit og legitimitet.....	39
4.2.3	Effektivitet og ressursbruk	40
4.2.4	Tydelig regelverk	41
4.2.5	Tilgjengelighet	41
4.2.6	Vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter mv.	41
4.2.7	Informasjonssikkerhet.....	42
4.3	Særlig om forholdet til pågående utviklingsprosjekter i Brønnøysundregistrene	42
5	Lovstruktur og lovspråk.....	44
5.1	Lovenes titler.....	44
5.2	Lovenes oppbygging.....	44
5.3	Utforming av paragrafene i lovutkastene.....	45
5.4	Lovspråk	46
5.5	Fordeling av regelverk mellom lov og forskrift	47
5.6	Utforming av forskriftshjemler og forskriftsmyndighet	48
6	Lovformål, organisasjon og virkeområde mv.	49
6.1	Formålsparagrafer.....	49
6.1.1	Gjeldende rett	49
6.1.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	50
6.2	Regler om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets organisasjon mv. ...	53

6.2.1	Gjeldende rett	53
6.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	53
6.3	Behandling av personopplysninger og automatiserte avgjørelser	56
6.3.1	Gjeldende rett	56
6.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	58
6.4	Lovenes anvendelse på Svalbard og Jan Mayen	63
6.5	Forholdet til annen lovgivning	64
6.6	Beregning av frister	65
7	Plikt til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret	67
7.1	Gjeldende rett	67
7.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	68
7.2.1	Begrepet «tilknyttet register»	68
7.2.2	Plikt å bruke organisasjonsnummer og andre opplysninger i Enhetsregisteret	68
8	Registreringsplikt og registreringsrett	70
8.1	Gjeldende rett	70
8.1.1	Registreringsplikt i Enhetsregisteret	70
8.1.2	Registreringsrett i Enhetsregisteret	72
8.1.3	Registreringsplikt i Foretaksregisteret	73
8.1.4	Registreringsrett i Foretaksregisteret	77
8.1.5	Rettsvirkninger mv. av registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret	78
8.2	Behovet for endringer	79
8.3	Departementets vurdering og forslag til regulering	81
8.3.1	Begrepsbruk	81
8.3.2	Registreringsplikt i Enhetsregisteret	82
8.3.3	Registreringsrett i Enhetsregisteret	88

8.3.4	Registreringsplikt i Foretaksregisteret	90
8.3.5	Registreringsrett i Foretaksregisteret.....	103
9	Hvilke opplysninger som skal registreres	106
9.1	Gjeldende rett.....	106
9.1.1	Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret.....	106
9.1.2	Opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret.....	109
9.1.3	Rettsvirkninger mv. av at opplysninger er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.....	113
9.2	Behovet for endringer	114
9.3	Departementets vurdering og forslag til regulering.....	115
9.3.1	Innretning av reglene	115
9.3.2	Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret.....	117
9.3.3	Registrering av opplysninger om underenheter i Enhetsregisteret	127
9.3.4	Registrering av opplysninger om enheter som inngår i konsern	130
9.3.5	Opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret.....	136
9.3.6	Spørsmål om registrering i Foretaksregisteret av styreerklæringer og redegjørelser om nærståendeavtaler og om finansiell bistand til erverv av aksjer	143
10	Krav til meldinger.....	147
10.1	Behovet for endringer	147
10.2	Begrepsbruk.....	149
10.2.1	Førstegangsmelding og førstegangsregistrering	149
10.2.2	Begrepsbruk som legger til rette for å ta i bruk ny teknologi	149
10.3	Melding om nyregistrering.....	150
10.3.1	Gjeldende rett	150
10.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	151
10.4	Endringsmeldinger fra virksomheten mv.	154
10.4.1	Gjeldende rett	154

10.4.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	155
10.5	Hvem meldeplikten påligger	155
10.5.1	Gjeldende rett	155
10.5.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	156
10.6	Signering av meldinger	156
10.6.1	Gjeldende rett	156
10.6.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	157
10.7	Pålegg om å sende inn melding.....	158
10.7.1	Gjeldende rett	158
10.7.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	159
10.8	Endringsmeldinger fra andre enn virksomheten	160
10.8.1	Gjeldende rett	160
10.8.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	161
10.9	Nærmere krav til meldinger	161
10.9.1	Gjeldende rett	161
10.9.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	164
10.10	Saksbehandlingsfrister	166
10.10.1	Gjeldende rett	166
10.10.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	167
10.11	Gebyr for registrering	168
10.12	Stenging for mottak av meldinger og registrering ved større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger	168
10.13	Regler om elektronisk stiftelse og registrering.....	169
10.14	Elektroniske identifikasjonsmidler	170
11	Dokumentasjon og bekreftelse av opplysninger som meldes til registrering	171
11.1	Gjeldende rett	171

11.1.1	Vedlegg til meldinger til Enhetsregisteret.....	171
11.1.2	Vedlegg til meldinger til Foretaksregisteret.....	172
11.2	Behovet for endringer	175
11.3	Departementets vurdering og forslag til regulering	176
11.3.1	Innledning.....	176
11.3.2	Teknologinøytralt regelverk og overskuddsinformasjon.....	176
11.3.3	Stiftelsesdokument og annen dokumentasjon på at virksomheten eksisterer	178
11.3.4	Vedtekter	179
11.3.5	Villighetserklæringer	180
11.3.6	Dokumentasjon av at beslutningen er truffet av kompetent organ mv.182	
11.3.7	Særlige krav til dokumentasjon for registrering i Foretaksregisteret	184
11.3.8	Plikt til å sladde overskuddsdokumentasjon.....	187
11.3.9	Nærmere krav til dokumentasjonen	187
12	Kontroll av meldinger	190
12.1	Gjeldende rett	190
12.1.1	Innledning.....	190
12.1.2	Enhetsregisterets kontroll av meldinger.....	190
12.1.3	Foretaksregisterets kontroll av meldinger.....	192
12.2	Behovet for endringer	194
12.3	Departementets vurdering og forslag til regulering	195
12.3.1	Overordnet om hensynene bak regler om kontroll.....	195
12.3.2	Krav til meldingen og meldte opplysninger i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven.....	197
12.3.3	Krav til meldingen og meldte opplysninger i annen lovgivning ...	197
12.3.4	Organisasjonsform	198

12.3.5	Foretaksnavn og navn	200
12.3.6	Lovbestemte krav til å inneha en rolle.....	201
12.3.7	Konkurskarantene, rettighetstap og fratakelse av rettslig handleevne	202
12.3.8	Beslutningsmyndighet.....	204
12.3.9	Lovbestemte minstekrav til innhold i beslutninger	206
12.3.10	Utvidet kontrolladgang for Foretaksregisteret.....	207
12.3.11	Registerførers myndighet til å kreve dokumentasjon og opplysninger.....	207
12.3.12	Andre særregler for Foretaksregisteret	208
13	Registrering, underretning og kunngjøring	209
13.1	Registrering og registreringsnektelse	209
13.1.1	Gjeldende rett	209
13.1.2	Departementets vurdering og forslag til regulering.....	210
13.2	Underretning om vedtak	213
13.2.1	Gjeldende rett	213
13.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering.....	214
13.3	Særregler om registrering og underretning der kontroll utføres av tilknyttet register	218
13.3.1	Gjeldende rett	218
13.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering.....	219
13.4	Kunngjøring av opplysninger som registreres i Foretaksregisteret	221
13.4.1	Gjeldende rett	221
13.4.2	Departementets vurdering og forslag til regulering.....	222
14	Legitimasjonsvirkninger mv.	224
14.1	Legitimasjonsvirkninger	224
14.2	Dokumentopplysninger.....	225
15	Klage på registerførers vedtak mv.....	226

15.1	Klage på registerførers vedtak.....	226
15.1.1	Gjeldende rett	226
15.1.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	227
15.2	Vilkår for å reise sak for domstolene om registerførers vedtak	228
15.2.1	Gjeldende rett	228
15.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	228
15.3	Adgang til å stille behandling av meldinger og klager i bero	229
15.3.1	Gjeldende rett mv.	229
15.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	230
15.4	Adgang til å avvise behandling av melding og klage ved «konflikt»	232
15.4.1	Innledning.....	232
15.4.2	Departementets vurdering	233
16	Retting av feil mv.....	235
16.1	Retting av feil i registrerte opplysninger	235
16.1.1	Gjeldende rett	235
16.1.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	236
16.2	Påtegninger	239
16.2.1	Om påtegninger	239
16.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	239
16.3	Sletting av opphørte virksomheter	242
16.3.1	Gjeldende rett	242
16.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	244
17	Utlevering og utveksling av opplysninger	246
17.1	Innsyn – Utlevering av opplysninger	246
17.1.1	Gjeldende rett	246
17.1.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	248
17.2	Innhenting og registrering av opplysninger i andre registre	250

17.2.1	Gjeldende rett	250
17.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	251
17.3	Overføring av opplysninger til andre offentlige registre	253
17.3.1	Gjeldende rett	253
17.3.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	253
17.4	Utvexling og tilgjengeliggjøring av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)	254
17.5	Adgang for registerfører til å varsle andre offentlige myndigheter	255
18	Statens erstatningsansvar ved feil.....	257
19	Sanksjoner og tvangsmulkt.....	258
19.1	Straff.....	258
19.2	Tvangsmulkt	259
19.2.1	Gjeldende rett	259
19.2.2	Departementets vurdering og forslag til regulering	261
20	Videreføring av eksisterende forskrifter	263
21	Regler som ikke foreslås videreført.....	264
21.1	Bestemmelser som likestiller elektronisk og papirbasert kommunikasjon	264
21.2	Regler om foreløpig tildelt organisasjonsnummer	264
21.3	Definisjon av norske og utenlandske foretak.....	265
21.4	Andre regler.....	265
22	Om tidspunkt for ikraftsetting	268
23	Økonomiske og administrative konsekvenser	269
23.1	Innledning.....	269
23.2	Generelle konsekvenser	269
23.3	Konsekvenser for næringslivet og frivillig virksomhet mv.....	273
23.3.1	Registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret	273

23.3.2	Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret	274
23.3.3	Kontroll av meldinger	275
23.3.4	Andre endringer	276
23.4	Konsekvenser for det offentlige	277
24	Lov- og forskriftsforslag.....	280
24.1	Forslag til ny lov om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven).....	280
24.2	Forslag til ny lov om Foretaksregisteret (foretaksregisterloven)	294
24.3	Forslag til ny enhetsregisterforskrift	311
24.4	Forslag til ny foretaksregisterforskrift.....	316
24.5	Forslag til ny forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.....	319
24.6	Forslag til forskrift om endring av forskrift om føring av løsrøreregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret	321

1 Innledning

1.1 Hovedformålet med høringsnotatet

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår i dette høringsnotatet ny lov om Enhetsregisteret, ny lov om Foretaksregisteret og nye forskrifter til disse lovene. De nye lovene skal erstatte lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven) og lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven). De nye forskriftene skal erstatte forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret og forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak.

Enhetsregisteret registrerer grunndata om virksomhetene, og tildeler det unike nisifrede organisasjonsnummeret. Enhetsregisteret er sammen med blant annet Folkeregisteret, Grunnboken, Altinn og ID-porten én av de nasjonale felleskomponentene som bidrar til å gi innbyggerne mer enhetlige digitale tjenester på tvers av forvaltningen. Foretaksregisteret samler, kontrollerer, registrerer og tilgjengeliggjør opplysninger om alle norske næringsdrivende foretak til enhver som har behov for informasjon om aktører i næringslivet. Foretaksregisteret inneholder informasjon om blant annet organisasjonsform, ledelse og fullmaktsforhold.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er de viktigste kildene til grunndata om norske virksomheter, både innenfor næringslivet, frivilligheten og offentlig forvaltning. Enhetsregisteret inneholder grunndata om cirka 1,1 millioner virksomheter. Blant disse er det om lag 403 000 aksjeselskaper, 424 000 enkeltpersonforetak, 123 000 foreninger, 30 000 eierseksjonssameier, 6 700 samvirkeforetak, 6 600 tingsrettslige sameier, 237 allmennaksjeselskaper og 49 boligbyggelag.¹ Av de drøyt 1 million virksomhetene som er registrert i Enhetsregisteret, er om lag 537 000 virksomheter også registrert i Foretaksregisteret.

Informasjon i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er offentlig tilgjengelig på Brønnøysundregistrens nettsider (www.brreg.no), der man kan få informasjon ved å søke på virksomhetens navn/foretaksnavn eller organisasjonsnummer. I 2023 ble det gjort om lag 3,4 milliarder oppslag i Enhetsregisteret. Dette tilsvarer om lag 9,3 millioner oppslag daglig og 108 oppslag i sekundet.

Gjeldende lov om Enhetsregisteret fyller 30 år i år, og lov om registrering av foretak er nærmere 40 år gammel. Selv om begge lovene er endret en rekke ganger, bærer de preg av at de ble skrevet før digitaliseringen av offentlig sektor, i en tid da fysiske papirkopier ble sendt inn ved registreringer og endringer. Begge lovene er nå tilpasset digitalisering gjennom en rekke større og mindre lovendringer gjennom mange år. Lovene er likevel preget av den tiden de ble skrevet, de har ulik struktur, utdaterte skrivemåter og flere tilfeller av dobbeltregulering i lov og forskrift. I tillegg gjør en rekke endringer i Brønnøysundregistrene, blant annet utvikling av nye innrapporterings- og

¹ [Virksomhetsopplysninger | Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#) Tall per 31. mai 2024.

tilgjengeliggjøringstjenester, at regelverkene trenger en helhetlig gjennomgang. Arbeidet skjer parallelt med Brønnøysundregistrenes pågående arbeid med endringer i registerplattformen og brukervennlige registertjenester, slik at regelverket og teknisk utvikling i størst mulig grad kan sees i sammenheng. Disse forholdene tilsier at lovene bør gjennomgås for å sikre at man har lover som er lette å forstå og bruke, er tilpasset dagens digitale utvikling, legger til rette for at så godt som all saksbehandling foregår eller vil foregå digitalt og samtidig ta høyde for ytterligere digitale sprang. Samlet sett gjør dette at departementet foreslår to helt nye lover med tilhørende forskrifter.

Hovedformålet med å foreslå to nye lover med forskrifter er å gjøre regelverkene klarere, mer like (der de bør være like), bedre etterlevelsen, bidra til enklere prosesser ved registrering, og bedre opplysnings- og informasjonssikkerheten. Et nytt og oppdatert regelverk legger også til rette for at brukerne kan forutberegne sin rettsstilling og ivareta sine rettigheter, og medfører mindre behov for ekstern bistand. Når reglene for innsending, lagring og gjenbruk av data tilpasses dagens samfunn, vil det ha en positiv effekt for næringslivet, frivilligheten og andre i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Et bedre tilpasset regelverk vil også bidra til effektivisering i Brønnøysundregistrene, og bidra til bedre vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter. Forslagene legger til rette for ytterligere økt bruk av digitale løsninger, og vil dermed bidra til mer effektiv bruk av våre samlede ressurser.

Regjeringen ønsker at foretakslovgivningen skal innrettes slik at den innenfor bærekraftige rammer stimulerer til verdiskaping i næringslivet. I Hurdalsplattformen heter det at regjeringen vil redusere næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og utfylling av offentlige skjemaer med elleve milliarder kroner innen 2025 (Hurdalsplattformen side 15). Tiltak som legger til rette for økt bruk av digitale løsninger kan bidra til effektivisering og ha en positiv effekt for næringslivet i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Dette forslaget er en del av departementets arbeid for å øke bruken av digitale løsninger i kontakt med det offentlige og å gjøre kontakten enklere for norske virksomheter, og skal bidra til å nå regjeringens forenklingsmål.

Høringsnotatet er utarbeidet i samarbeid med Brønnøysundregistrene, som forvalter Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

1.2 Nærmere om forslagene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov

Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har ikke vært gjenstand for en helhetlig gjennomgang siden de ble vedtatt i 1994 og 1985, selv om begge lover er endret en rekke ganger. Forslagene til nye lover skal bidra til klargjøring av regelverket på flere punkter, samt bidra til enklere prosesser ved registrering, og bedre opplysnings- og informasjonssikkerhet. På flere områder foreslår departementet å videreføre gjeldende regulering med mindre språklige endringer. Det vises til punkt 1.4 for en nærmere oversikt over hovedinnholdet i forslagene i høringsnotatet.

Ulik systematikk og språkbruk i de to lovene gjør registerregelverket uoversiktlig. Nye lover gir mulighet for å samordne både systematikk og språkbruk. Gjeldende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov har både ulik kapittelinndeling og ulik paragrafnummerering. Mens enhetsregisterloven har fortløpende paragrafnummerering, har foretaksregisterloven kapittelvis nummerering. Kapittel- og paragrafoverskrifter som omhandler samme forhold i de to lovene, er også i mange tilfeller forskjellig. Dette er endret i forslagene slik at systematikken er lik. I forslagene er det også lagt vekt på at bestemmelser i de to lovene som regulerer samme forhold, skal være likt formulert, med mindre ulikheter ved Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål eller oppgaver eller andre forhold tilsier noe annet.

Departementet har ved utforming av forslagene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov vurdert en rekke lovtekniske spørsmål som er behandlet i kapittel 5.

1.3 Nye forskrifter til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov

Departementet legger i dette høringsnotatet også frem forslag til ny forskrift til lov om Enhetsregisteret og ny forskrift til lov om Foretaksregisteret. Disse skal erstatte forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret og forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak.

Departementet foreslår å oppdatere forskriftsreguleringene i tråd med den teknologiske utviklingen, modernisere språket, gi forskriftene en mer oversiktlig innretning og struktur, samt fjerne bestemmelser som ikke lenger har rettslig og praktisk betydning, og unngå dobbeltregulering. Formålet er å gjøre regelverket mer brukervennlig.

Departementet foreslår også å innrette lovene og forskriftene slik at det er samsvar i de to regelverkene mellom hva som blir regulert i lov og hva som blir regulert i forskrift. Etter departementets vurdering bør det samme forhold være regulert i samme type bestemmelse i regelverkene om henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Ved registrering i Foretaksregisteret vil både reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ha betydning for rettigheter og plikter. Departementet har derfor lagt vekt på at forskriftenes struktur og ordlyd bør være mest mulig lik, slik at det skal være enklere å finne frem i og se regelverket i sammenheng. Departementet foreslår at forskriftsbestemmelser om samme tema bør være like i de to forskriftene, med mindre særegne forhold tilsier ulik regulering.

I gjeldende enhetsregisterforskrift og foretaksregisterforskrift er paragrafene nummerert fortløpende (§ 1, § 2, § 3 osv.). Departementet foreslår at de nye forskriftene har kapittelvis nummerering, og slik at første paragraf i kapittel 1 i forskriftene blir «§ 1-1», mens først paragraf i kapittel 2 blir «§ 2-1» osv. Kapittelvis nummerering gjør etter departementets syn forskriftene mer oversiktlige og lettere å finne frem i for brukerne. Det vil også gjøre det lettere å tilføye eller fjerne paragrafer på et senere tidspunkt, uten at det medfører behov for å skyve på paragrafer eller bruke paragraf kombinert med bokstav.

Se forslag til ny forskrift til lov om Enhetsregisteret og forslag til ny forskrift til lov om Foretaksregisteret.

Nåværende enhetsregisterforskrift kapittel 2 (§ 3 til § 7) har regler om registrering av opplysninger om konsern og foretaksgrupper i Enhetsregisteret (konsernrapportering).

Departementet foreslår i dette høringsnotatet å samle disse reglene i en egen ny forskrift. Begrunnelsen er at forslaget til ny forskrift til lov om Enhetsregisteret skal gi generelle regler for alle enheter som skal eller kan registreres i Enhetsregisteret. Bestemmelsene om konsernrapportering gjelder bare for enheter med tilknytning til konsern. Å plassere reglene om konsernrapportering i egen forskrift kan gjøre forskrift til lov om Enhetsregisteret mer oversiktlig for aktører som ikke omfattes av slike regler, samtidig som det tydeliggjør reglene om konsernrapportering for de som omfattes.

Se forslag til ny forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

1.4 Hovedinnholdet i høringsnotatet

I kapittel 2 beskrives Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål og oppgaver, forholdet mellom de to registrene, samt de viktigste kildene til opplysninger i de to registrene.

Kapittel 3 gir en oversikt over hvem som i hovedsak er brukere av opplysningene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og beskriver hvilke opplysninger de enkelte brukergruppene har størst behov for og hva de brukes til.

I kapittel 4 beskrives overordnede mål og hensyn ved valg av regulering på registerrettens område. Registrering i offentlige registre som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er ikke et mål i seg selv, men et middel for å oppnå samfunnsøkonomisk effektivitet. Samtidig må registerregelverket være innrettet slik at det ivaretar den enkeltes rettssikkerhet. I kapitlet beskrives nærmere hva som ligger de overordnede målene om samfunnsøkonomisk effektivitet og rettssikkerhet, og hvordan registerregelverket kan bidra til å oppnå disse. I kapitlet omtales også hvilke hensyn som må tas i betraktning når man vurderer hvordan registerregelverket bør innrettes for å oppnå de overordnede målene. Sentrale hensyn er blant annet tillit og legitimitet, effektivitet og ressursbruk, tydelig regelverk, tilgjengelighet, vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter, samt informasjonssikkerhet.

I kapittel 5 redegjøres det for forhold som er vektlagt ved oppbyggingen av forslagene til ny lov om Enhetsregisteret og ny lov om Foretaksregisteret. I tillegg behandles lovtekniske forhold knyttet til utforming av paragrafer i lovforslagene, lovspråk, fordeling av regelverk mellom lov og forskrift, samt utforming av forskriftshjemler.

Kapittel 6 omhandler regler som skal inngå i innledningskapitlene i lovforslagene. Dette omfatter formålsparagrafer (punkt 6.1), regler om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets organisasjon (punkt 6.2) og hjemler til å gi forskrift om lovenes anvendelse på Svalbard og Jan Mayen (punkt 6.4). I tillegg behandles forholdet mellom enhetsregisterloven og foretaksregisterloven og annen lovgivning (punkt 6.5). Det er også forslag til regler om beregning av frister i lovene (punkt 6.6).

I punkt 6.3 foreslås det regler om automatiserte avgjørelser, sammenstilling og profilering². Lignende regler finnes i dag i NAV-loven, skatteforvaltningsloven, folkeregisterloven, skattebetalingsloven og bidragsinnkrevingsloven. Automatisering av saksbehandlingen kan komme samfunnet til gode på forskjellige måter, blant annet i form av mer effektiv ressursutnyttelse og redusert saksbehandlingstid. Automatisering kan også bidra til økt likebehandling og konsistent gjennomføring av regelverk, samt til økt implementering av rettigheter og plikter. Å gjennomføre sammenstilling og profilering kan gi Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mulighet til å velge riktig virkemiddel for å sikre eller påvirke etterlevelsen og kvaliteten i registrene. Metodene kan benyttes til utplukk av hvem som bør kontrolleres ut over den maskinelle kontrollen, til å gjennomføre etterfølgende kontroller eller andre tiltak som sikrer etterlevelse og bedre kvalitet.

Kapittel 7 omhandler plikt til å gjenbruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Formålet med Enhetsregisteret er å legge til rette for effektiv bruk og samordning av offentlige opplysninger (grunndata) om virksomheter. En forutsetning for dette er at tilknyttede registre og andre offentlige organer gjenbraker organisasjonsnummer og andre opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Nåværende enhetsregisterlov har derfor regler om plikt for disse til å bruke opplysninger i Enhetsregisteret. Reglene foreslås i all hovedsak videreført i forslaget til ny enhetsregisterlov kapittel 2. Det foreslås enkelte språklige og redaksjonelle justeringer for å gjøre reglene mer oversiktlige og enklere å forstå.

I kapittel 8 behandles reglene om registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det følger av enhetsregisterloven at juridiske personer, enkeltpersonforetak og visse andre virksomhetstyper som er registrert i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret. Samme type virksomheter som ikke er registrert i et tilknyttet register, har registreringsrett i Enhetsregisteret. Mens reglene om registreringsplikt står i en paragraf i enhetsregisterloven, er reglene om registreringsrett spredt i ulike paragrafer i loven og i forskrift til loven. Det foreslås i punkt 8.3.2 å tydeliggjøre registreringsplikten i Enhetsregisteret for juridiske personer som er registrert i et tilknyttet register. Punkt 8.3.3 omhandler regler om registreringsrett i Enhetsregisteret. Reglene om registreringsrett foreslås samlet i én paragraf i ny enhetsregisterlov. Hensikten er å ha et mer oversiktlig regelverk. Det foreslås også å fjerne enkelte regler om registreringsrett i Enhetsregisteret som enten ikke har vært i bruk eller som ikke lenger har praktisk betydning som følge av endringer i annet regelverk.

Regler om registreringsplikt i Foretaksregisteret behandles i punkt 8.3.4. Nåværende regler inneholder skjønnsmessige kriterier for visse grupper registreringspliktige. Blant

² Bruk av personopplysninger til profilering innebærer kategorisering av personer som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Profilering gjennom prediktive modeller, for eksempel maskinlæringsmodeller, kan gi kvalifiserte antakelser som kan benyttes til veiledningsformål, for eksempel til å kartlegge hvilke grupper som har behov for særskilt veiledning.

annet har «andre næringsdrivende selskaper» registreringsplikt. Det samme har foreninger som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet. Begrepene «næringsdrivende» og «næringsvirksomhet» har ikke et klart avgrenset innhold. Det kan vanskeliggjøre brukernes forståelse av reglene og dermed etterlevelse av registreringsplikten. Det foreslås å tydeliggjøre hvilke organisasjonsformer som har registreringsplikt i Foretaksregisteret. Blant annet foreslås det at kategorien «andre næringsdrivende selskaper» utgår og erstattes med regler som fastslår registreringsplikt for ansvarlige selskaper, kommandittselskaper, partrederier og europeiske økonomiske foretaksgrupper. Det er disse organisasjonsformene som registreres under kategorien «andre næringsdrivende selskaper» i dag. For foreninger foreslås det å knytte registreringsplikt til om foreningen er registrert i, eller har plikt til å registrere seg i, Merverdiavgiftsregisteret. Det kan gjøre vilkåret for registreringsplikt for foreninger enklere å forstå for brukerne. Det vil også gjøre det lettere for Foretaksregisteret å fange opp foreninger med registreringsplikt. I punkt 8.3.5 behandles regler om registreringsrett i Foretaksregisteret. Det foreslås blant annet å videreføre registreringsretten for enkeltpersonforetak.

I kapittel 9 behandles regler knyttet til hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Innretningen av disse reglene er ulik i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Mens enhetsregisterloven i all hovedsak har generelle opplysningskrav som gjelder for alle virksomheter som registreres i Enhetsregisteret, har foretaksregisterloven egne paragrafer for ulike organisasjonsformer. Det foreslås at reglene innrettes etter type opplysning. Se punkt 9.2 og 9.3.1 om dette. Det foreslås enkelte endringer i hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Blant annet foreslås det å innføre krav til at varamedlemmer til styret skal registreres i Enhetsregisteret, mens kravet til å registrere observatører i Foretaksregisteret ikke foreslås videreført.

Kapittel 10 omhandler krav til meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven og enhetsregisterloven er fra en tid da registrering i offentlige registre var basert på innsendelse av papirdokumenter. Siden lovene ble vedtatt i 1985 og 1994 har det skjedd en omfattende teknologisk utvikling. Reglene om meldinger i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og tilhørende forskrifter er til en viss grad endret som følge av dette. Lovene og forskriftene er imidlertid fortsatt preget av at de er fra en periode med lav digitaliseringsgrad, hvor papirkopier la premissene for innsending av meldinger. I kapitlet foreslås det regler om meldinger som legger til rette for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger uten at regelverket må endres. Det foreslås også endringer for å samordne reglene om meldinger i de to lovene bedre. Hensikten er å gjøre reglene om meldinger mer oversiktlige og lettere å lese og forstå. Et tydeligere regelverk kan gjøre at brukerne får mindre behov for ekstern bistand ved utfylling og innsending av meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det kan også legge til rette for høyere etterlevelse og gjøre det enklere for registrene å kontrollere at regelverket etterleves. Tydeligere regler om meldinger kan gi en positiv effekt for aktørene i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. På enkelte områder vil det fortsatt være

nødvendig med ulik regulering for de to registrene. Blant annet vil det være behov for særregler i enhetsregisterloven om ansvarsdelingen mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre knyttet til håndtering av meldinger.

I kapittel 11 behandles spørsmål knyttet til dokumentasjon og bekreftelse av opplysninger som meldes til registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Nåværende krav til dokumentasjon, særlig i form av vedlegg som protokoller fra styremøter og generalforsamlinger/årsmøter, medfører at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar og lagrer store mengder informasjon som ikke er nødvendige for å dokumentere de opplysningene som skal registreres. Overskuddsinformasjon kan også omfatte personopplysninger og forretningshemmeligheter. Det foreslås regler om dokumentasjon mv. som legger til rette for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger og som gjør at mengden overskuddsinformasjon kan begrenses. Blant annet foreslås det regler som gir registerfører myndighet til å fastsette krav til dokumentasjonens form og format. Det gjør at registerfører fortløpende kan tilpasse og spisse kravene til dokumentasjon, og slik begrense overskuddsinformasjon og de administrative byrdene virksomhetene har i forbindelse med innsending av meldinger. Forslagene gjør det mulig for registerfører å kreve strukturerte og maskinlesbare data. Dette vil muliggjøre hel- og delautomatisert saksbehandling, og vil kunne redusere saksbehandlingstiden ved registrene.

Etter nåværende regler må det ved melding om registrering av styremedlemmer og revisor i Foretaksregisteret vedlegges bekreftelse fra disse om at de har påtatt seg rollen, såkalt villighetserklæring. I Enhetsregisteret må det vedlegges bekreftelse fra revisor og regnskapsfører. Det foreslås at det må sendes inn slik bekreftelse fra personer som meldes registrert i rollen som styremedlem, varamedlem, daglig leder, revisor og regnskapsfører i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. De to registrene har praksis for å godta at den som skal avgi villighetserklæring (bekreftelse) signerer meldingen, i stedet for å avgi en separat bekreftelse. Departementet foreslår å lovfeste dette.

I kapittel 12 redegjøres det for forslaget til regler om Enhetsregisterets og Foretaksregisteret kontroll av det som meldes til registrering. Det foreslås regler som tydeliggjør hvilke forhold registrene skal kontrollere, og slik at omfanget av kontrollen i større grad fremgår direkte av lovteksten.

Kapittel 13 omhandler regler om registrering, underretning og kunngjøring. I punkt 13.1 behandles reglene om registrering og registreringsnekting. Etter nåværende regler skal opplysninger som er meldt til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innføres i registrene straks disse er kontrollert og funnet i orden. Er vilkårene for registrering ikke oppfylt, skal registrering nektes. Det samme gjelder dersom meldte opplysninger er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås. Reglene om registrering og registreringsnekting foreslås i all hovedsak videreført. Det foreslås enkelte justeringer i reglene om registreringsnekting for å tilpasse disse til forslagene til nye kontrollregler. Underretning av registrerings- og nektingsvedtak behandles i punkt 13.2. Nåværende regler foreslås i all hovedsak videreført. Det foreslås nye regler som innebærer at det ved

registrering av endringer i styret eller av daglig leder, skal underretning om vedtaket sendes til den som ikke lenger er registrert som styremedlem eller daglig leder som følge av registreringen. I punkt 13.3 behandles reglene om kunngjøring. Foretaksregisterloven har regler om at visse opplysninger som registreres i Foretaksregisteret skal kunngjøres gjennom BRs elektroniske kunngjøringspublikasjon. Kunngjøringsreglene gjennomfører i stor grad EØS-regelverk. Disse foreslås videreført.

I kapittel 14 behandles reglene om legitimasjonsvirkninger av det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Reglene om legitimasjonsvirkninger er et viktig aspekt ved registerregelverket, og en sentral grunn til at opplysningene i registrene brukes av næringslivet og andre. Det foreslås i punkt 14.1 at reglene videreføres. Reglene om legitimasjonsvirkninger står i dag i kapitler om «Forskjellige bestemmelser». For å synliggjøre reglene mer, foreslår departementet at disse skilles ut i egne kapitler i de nye lovene. I punkt 14.2 behandles regler i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven som stiller krav til opplysninger som skal fremgå av virksomheters internettsider, brev og forretningsdokumenter mv. Formålet med kravene er å identifisere virksomhetene, slik at tredjeparter vet hvem de forholder seg til. Departementet foreslår at reglene videreføres. Det foreslås enkelte språklige justeringer for å gjøre bestemmelsene lettere å forstå.

Kapittel 15 omhandler regler om klage på registrerings- og nektingsvedtak og vilkår for å reise søksmål. Det foreslås i punkt 15.1 å videreføre at registrerings- og nektingsvedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. For å unngå dobbeltregulering foreslås det å fjerne regler som fremgår av forvaltningsloven. Etter foretaksregisterloven kan registreringsvedtak ikke påklages senere enn tre måneder etter at vedtaket ble truffet. Det foreslås å videreføre dette i ny foretaksregisterlov og at det samme fastsettes i ny enhetsregisterlov. I punkt 15.2 behandles reglene om vilkår for å reise søksmål om registerførers vedtak. I dag er det forutsatt at retten til å påklage vedtaket er benyttet og at klagen avgjort. Klagebehandling i forvaltningen er normalt rimeligere og raskere enn domstolsbehandling, og bidrar til at man unngår parallell klage- og domstolsbehandling om samme registrerings- eller nektingsvedtak. Det foreslås at reglene videreføres i ny foretaksregisterlov og at tilsvarende fastsettes i ny enhetsregisterlov. I punkt 15.3 foreslås nye regler som gir registerfører adgang til å stille behandlingen av en melding eller klage i bero, der det er reist søksmål eller tatt ut forliksklage om forhold som kan få betydning for behandlingen av meldingen eller klagen.

Kapittel 16 behandler spørsmål knyttet til retting av feil mv. Punkt 16.1 omhandler regler om administrativ retting av feil i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, det vil si retting av feil i registrene uten at virksomheter må sende inn endringsmelding. Det foreslås en hovedregel om at retting bare kan foretas dersom berørt virksomhet får forhåndsvarsel. Det gir virksomheten mulighet til å komme med innsigelser og ivaretar deres rettssikkerhet. Det foreslås unntak fra kravet til forhåndsvarsel der retting er ubetenkelig. I punkt 16.2 foreslås det nye regler om påtegninger. Med påtegning i denne sammenheng menes en skriftlig anmerkning i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret som skal gi tilleggsinformasjon om en registrert opplysning. Påtegninger er offentlige. Forslagene til

regler om påtegninger innebærer til en viss grad å lovfeste praksis i registrene. I punkt 16.3 behandles regler om sletting av opphørte virksomheter fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven stiller krav om varsling og deretter kunngjøring gjennom Brønnøysundregistrene elektroniske kunngjøringspublikasjon før sletting kan skje. Etter enhetsregisterloven er det tilstrekkelig med varsling. Sletting er et inngripende tiltak. Hensynet til berørte virksomheters rettssikkerhet og virksomhetenes kreditorer tilsier at kunngjøring også bør skje før en enhet kan slettes fra Enhetsregisteret. Departementet foreslår derfor at krav til kunngjøring innføres for Enhetsregisteret. Øvrige regler om sletting foreslås i all hovedsak videreført.

Kapittel 17 omhandler regler om utlevering av opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, innhenting av opplysninger til registrene og utveksling av opplysninger med utenlandske foretaksregistre. Etter nåværende regler kan enhver kreve innsyn i det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette gjelder likevel ikke fødselsnummer og d-nummer. Disse reglene har nylig vært behandlet av Stortinget og foreslås videreført. Se punkt 17.1 om dette.

Punkt 17.2 omhandler Enhetsregisterets og Foretaksregisterets adgang til å innhente opplysninger. Enhetsregisterloven har regler om at opplysninger som er registrert i tilknyttede registre, slik som Foretaksregisteret, Merverdiavgiftsregisteret og Konkursregisteret, kan innhentes og registreres i Enhetsregisteret. Bestemmelsen legger til rette for effektiv utnyttelse og samordning av grunndata om virksomheter, og bidrar til å redusere næringslivets oppgaveplikter. Departementet foreslår at dette videreføres. Enhetsregisterloven fastsetter også at opplysninger som er registrert i andre registre enn de tilknyttede registrene kan innhentes og registreres i Enhetsregisteret dersom registerfører mener det ikke er betenkelig. Reglene gir Enhetsregisteret adgang til å innhente opplysninger både fra offentlige registre og registre som ikke føres av offentlig myndighet (ikke-offentlige registre). Departementet foreslår at Enhetsregisteret gis samme adgang som i dag til å innhente og registrere opplysninger som er registrert i andre offentlige registre. Det legger til rette for effektiv utnyttelse og samordning av grunndata om virksomheter, og bidrar til å redusere næringslivets oppgaveplikter. Det foreslås at Foretaksregisteret gis samme adgang. Etter departementets syn bør Enhetsregisteret fortsatt ha en viss adgang til å innhente og registrere opplysninger som er registrert i ikke-offentlige registre. Rettssikkerhetshensyn og hensynet til demokrati tilsier imidlertid at det bør fastsettes særskilt hvilke ikke-offentlige registre Enhetsregisteret kan innhente opplysninger fra. Departementet foreslår en forskriftshjemmel om dette i forslaget til ny enhetsregisterlov, og at det samme tas inn i ny foretaksregisterlov.

I punkt 17.3 behandles regler om overføring av opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret til andre offentlige registre. Nåværende reguleringer foreslås i all hovedsak videreført.

Punkt 17.4 omhandler bestemmelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om utveksling og tilgjengeliggjøring av opplysninger mellom Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret og utenlandske foretaksregistre gjennom

registersammenkoblingssystemet (BRIS). Bestemmelsene trådte i kraft i juli 2023 og gjennomfører EØS-regelverk. Departementet foreslår å videreføre bestemmelsene.

Punkt 17.5 omhandler regler om adgang for registerfører til å varsle andre offentlige myndigheter. Det finnes i dag ingen regler i enhetsregisterloven eller foretaksregisterloven som gir Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret hjemmel til å overføre taushetsbelagt informasjon til andre offentlige myndigheter. Det foreslås at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret gis hjemmel til å varsle andre offentlige myndigheter om opplysninger de kan ha bruk for i sitt arbeid. Varsling vil være særlig aktuelt ved mistanke om at det er brukt uriktig eller falsk dokumentasjon eller identitet eller det er meldt andre uriktige opplysninger i forbindelse med nyregistrering av en virksomhet eller registrering av nye rolleinnhavere. Etter forslagene vil Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kun ha adgang til å varsle om slike forhold. Det vil være opp til vedkommende offentlige myndighet som mottar varselet som, innenfor sitt myndighets- eller ansvarsområde, må vurdere om og i tilfelle hvordan det skal ageres på varselet.

Kapittel 18 omhandler reglene om statens erstatningsansvar ved feil. Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har regler som fastslår statens plikt til å yte erstatning for tap som skyldes visse feil fra registreringsmyndighetens side. Departementet kjenner ikke til forhold som tilsier endringer på dette området. Det foreslås at reglene videreføres.

I kapittel 19 behandles regler om sanksjoner og tvangsmulkt. Straffereguleringen behandles i punkt 19.1. Foretaksregisterloven har regler om straff ved brudd på plikten til å sende inn melding om nyregistrering eller endringsmelding til Foretaksregisteret. Det er ikke strafferegler i enhetsregisterloven. Det foreslås ingen endringer i dette nå. I punkt 19.2 behandles regler om tvangsmulkt. Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har flere bestemmelser som gir hjemmel til å ilegge virksomheter og meldepliktige tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg eller lovpålagte plikter. Tvangsmulkt karakteriseres ved at formålet er å fremtvinge oppfyllelse. Etter departementets vurdering kan tvangsmulkt fortsatt være et effektivt virkemiddel for å sikre etterlevelse av pålegg fra registerfører og lovpålagte krav i registerlovgivningen. Det kan bidra til at pålegg etterleves og dermed legge til rette for god registerkvalitet. Nåværende regler gir Foretaksregisteret videre adgang enn Enhetsregisteret til å ilegge tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg. Departementet foreslår justeringer som innebærer å samordne registrenes adgang til å ilegge tvangsmulkt. Reguleringen av tvangsmulkt er i dag spredt i ulike bestemmelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Det er også flere forskriftshjemler som gir myndighet til å gi nærmere regler om tvangsmulkt. Departementet foreslår at reguleringen av tvangsmulkt samles i én paragraf i hver av de to lovene. Hensikten er å gi et mer oversiktlig regelverk for brukerne av lovene. Samleparagrafer om tvangsmulkt gjør samtidig at man kun trenger én forskriftshjemmel om tvangsmulkt i hver lov, og bidrar dermed til at lovene ikke svulmer opp.

Kapittel 20 omhandler videreføring av eksisterende forskrifter til enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. I tillegg til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov, foreslås det i høringsnotatet nye forskrifter som skal erstatte forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om

registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret (enhetsregisterforskriften) og forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak (foretaksregisterforskriften). Dette er to de hovedforskriftene til enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Det er fastsatt flere andre forskrifter med hjemmel i de to lovene. Dersom det vedtas nye lover, legger departementet opp til det at gis nye forskrifter som erstatter disse andre forskriftene. Departementet legger på nåværende tidspunkt ikke opp til at det gjøres materielle endringer i disse andre forskriftene. Eneste justering vil være at hjemmelsgrunnlaget (hjemmelsfeltet) for de nye forskriftene og paragrafhenvisningene i disse blir tilpasset paragrafnummereringen i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Det er her snakk om rent tekniske justeringer. Departementet ser det derfor ikke som nødvendig å sende forslag til slike justeringer på offentlig høring.

I kapittel 21 omtales regler i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven, enhetsregisterforskriften og foretaksregisterforskriften som ikke foreslås videreført. Det er her snakk om regler som ikke behandles i de øvrige kapitlene i høringsnotatet. Enkelte av reglene kan utgå fordi de ikke har vært brukt eller fordi de ikke brukes lenger. Andre regler foreslås fjernet fordi innholdet i dem dekkes av annet regelverk. Hensikten er å unngå dobbeltreguleringer.

I høringsnotatet kapittel 22 gis en kort omtale av eventuelt tidspunkt for ikraftsetting av forslagene. Flere forhold vil påvirke dette. Det er opp til Stortinget å bestemme hvilke lovendringer som skal gjøres i registerregelverket. I tillegg krever flere av forslagene tekniske tilpasninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Tidspunktet for gjennomføring av disse tilpasningene må blant annet ses i sammenheng med andre utviklingsprosjekter i Brønnøysundregistrene.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene er behandlet i kapittel 23 i høringsnotatet. Forslagene vil legge til rette for økt bruk av digitale løsninger. Dette kan ha en positiv effekt for næringslivet og frivilligheten i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Tids- og ressursbesparelser kan også innebære et lavere etableringshinder som gjør det enklere å starte næringsvirksomhet. Enkelte av forslagene vil kreve tekniske tilpasninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, mens andre forslag forventes å medføre noe økt administrasjon for Brønnøysundregistrene, som registerfører for disse to registrene. Kostnadene knyttet til dette dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene.

2 Om Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

2.1 Enhetsregisterets formål og oppgaver

Enhetsregisteret samler informasjon om virksomheter i ett sentralt register, og gir hver enkelt virksomhet en unik identifikator; det nisifrede organisasjonsnummeret.

Enhetsregisteret forvaltes av Brønnøysundregistrene og reguleres av enhetsregisterloven med forskrifter. Formålet med Enhetsregisteret er å «fremme effektiv utnyttelse og samordning av offentlige opplysninger om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter», jf. enhetsregisterloven § 1 første ledd. Før organisasjonsnummeret ble innført da Enhetsregisteret ble etablert i 1995, var det ingen felles entydig identifikator for virksomheter. Det var stor grad av dobbeltrapportering til myndighetene for brukerne, og det var liten kontakt mellom de offentlige myndighetene som samlet inn opplysninger om virksomheter.

Enhetsregisteret er sammen med blant annet Folkeregisteret, Altinn og ID-porten en av de nasjonale felleskomponentene som bidrar til å gi innbyggerne mer enhetlige digitale tjenester på tvers av forvaltningen. Det at Enhetsregisteret er en nasjonal felleskomponent, innebærer at opplysningene i registeret skal gjenbrukes, og fungere som en byggekloss i utviklingen av de digitale tjenestene i forvaltningen.

Enhetsregisteret registrerer grunndata om virksomheter. Grunndata er basisopplysninger om virksomheter, for eksempel navn, adresse, aktivitet, organisasjonsform og organisasjonsnummer. Enhetsregisteret inneholder grunndata om cirka 1,1 millioner virksomheter. Disse opplysningene brukes i stor skala både på tvers av forvaltningen og av private aktører. Når Enhetsregisteret deler grunndata om virksomheter, bidrar det til å redusere antallet opplysninger som næringsdrivende må sende inn til det offentlige. Opplysningene meldes én gang, og virksomhetene slipper å melde de samme opplysningene flere ganger. Gjenbruk av grunndata fra Enhetsregisteret bidrar til gode tjenester både for virksomhetene og offentlig forvaltning. Enhetsregisteret bidrar på denne måten til å redusere ressursbruken både for private virksomheter og offentlig forvaltning.

Organisasjonsnummeret gir hver enkelt virksomhet en identifikator som skal brukes av virksomheten, og kan gjenbrukes av alle. Det unike organisasjonsnummeret gjør det enkelt å utveksle grunndata. Dette er et sentrale element i en digitaliseringsvennlig forvaltning. Det følger også av lov 6. juni 1997 nr. 35 om Oppgaveregisteret § 5 at det offentlige plikter å samordne oppgaveplikter for næringsdrivende når oppgavepliktene egner seg for samordning. Organisasjonsnummeret gjør det praktisk mulig for offentlige organer å samordne innhenting av opplysninger og dermed redusere antallet oppgaveplikter for næringsdrivende.

Enhetsregisterloven § 4 regulerer hvilke virksomheter som er registreringspliktige i Enhetsregisteret. Det følger av paragrafen at juridiske personer og visse andre organisasjonsformer skal registreres i Enhetsregisteret dersom de registreres i et tilknyttet register. Et tilknyttet register har rett og plikt til å bruke grunndata fra Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 11. De tilknyttede registrene er i dag arbeidsgiverdelen av

Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret, Merverdiavgiftsregisteret (Mva-registeret), Virksomhets- og foretaksregisteret hos Statistisk sentralbyrå, Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere og Konkursregisteret, jf. enhetsregisterloven § 2 bokstav b.

Juridiske personer og andre organisasjonsformer som er nevnt i enhetsregisterloven § 4, men som ikke er registrert i et tilknyttet register, har rett til å bli registrert i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 12 andre ledd og enhetsregisterforskriften § 8 første ledd.

Enhetsregisteret skal straks tilgjengeliggjøre registrerte opplysninger for tilknyttet register som har behov for opplysningene, jf. enhetsregisterloven § 21. De tilknyttede registrene skal også forsyne Enhetsregisteret med opplysninger, jf. enhetsregisterloven § 13. Om virksomheten er registrert i Merverdiavgiftsregisteret og hvor mange ansatte det er i virksomheten, er eksempler på opplysninger som registreres og deles. I tillegg er opplysningene i Enhetsregisteret, bortsett fra fødselsnummer og d-nummer, offentlig tilgjengelige for enhver som ønsker informasjon om en virksomhet, jf. enhetsregisterloven § 22 andre ledd.

Enhetsregisteret avgir data på ulike måter, blant annet i sanntid (som åpne data). Enhetsregisteret leverer også informasjon om daglige endringer i registeret til en rekke aktører i offentlig forvaltning og privat sektor.

2.2 Foretaksregisterets formål og oppgaver

Hovedformålet med Foretaksregisteret er å samle inn, kontrollere og tilgjengeliggjøre opplysninger om alle norske næringsdrivende foretak til enhver som har behov for informasjon om aktører i norsk næringsliv. Det samme gjelder opplysninger om utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge. Foretaksregisteret samler blant annet inn opplysninger om foretaksnavn, organisasjonsform, ledelse og fullmaktsforhold. Registrering i Foretaksregisteret gir legitimasjonsvirkninger og økonomisk oversikt, og bidrar til trygghet og tillit i næringslivet.

Foretaksregisteret ble etablert i 1988, og har videreført funksjonene til de nærmere 100 forskjellige lokale handelsregistrene. Foretaksregisteret forvaltes av Brønnøysundregistrene, og reguleres av foretaksregisterloven med forskrifter.

Foretaksregisterloven § 2-1 angir hvilke foretak som er registreringspliktige. Blant annet skal aksjeselskaper, samvirkeforetak, næringsdrivende stiftelser, kommunale foretak og foreninger som driver næringsvirksomhet, registreres i Foretaksregisteret.

Registrering i Foretaksregisteret gir vern for foretaksnavnet, firmaattest som legitimasjon overfor finansinstitusjoner og offentlige myndigheter m.fl., og legitimasjon for personer med utøvende roller i foretaket. I tillegg gir registrering adgang til å pantsette driftstilbehør og varelager, jf. lov 8. februar 1980 om pant (panteloven) § 3-4, jf. § 3-5 bokstav a, og § 3-11.

Norges EØS-rettslige forpliktelser på selskapsrettsområdet påvirker Foretaksregisteret i noen grad. Blant annet skal Foretaksregisteret utveksle og oppdatere opplysninger om enkelte organisasjonsformer gjennom registersammenkoblingssystemet BRIS («Business Register Interconnection System»). Dette har ført til større åpenhet rundt og tilgjengelighet til opplysninger knyttet til disse organisasjonsformene, samt lagt bedre til rette for at opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret om slike organisasjonsformer er korrekte og oppdaterte (registerkvalitet).

Foretaksregisteret er et tilknyttet register til Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 2 bokstav b nr. 2. Det innebærer at foretak som registreres i Foretaksregisteret skal registreres i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4.

2.3 Forholdet mellom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Formålet med Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er forskjellig. Enhetsregisteret inneholder opplysninger om alle virksomheter, uavhengig av organisasjonsform og aktivitet. Foretaksregisteret inneholder primært opplysninger om næringsdrivende foretak. Se nærmere om dette i punkt 2.1 og 2.2.

Som følge av dette stiller enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ulike krav til hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Generelt er det krav om å registrere flere opplysninger i Foretaksregisteret enn i Enhetsregisteret.

Hvilken kontroll som føres i forbindelse med saksbehandlingen av meldinger som kommer inn til registrering, er også ulik for de to registrene.

Enhetsregisteret prøver om opplysninger og dokumentasjon er i samsvar med reglene i enhetsregisterloven og forskrifter til denne loven, jf. enhetsregisterloven § 17. Ved nyregistrering, samt ved registrering av rolleinnhavere, har registerfører en utvidet adgang til å føre til kontroll også mot andre lover og forskrifter. Dette omfatter å kontrollere at enheten som meldes til registrering er en registreringsenhet, og at innmeldte rolleinnhavere oppfyller vilkår som blir stilt for å ha den aktuelle rollen i enheten. Eksempler på slike vurderinger kan være om et tingsrettslig sameie oppfyller kravene til å være et sameie etter lov 18. juni 1965 nr. 6 om sameie (sameieloven), og om en person som er under myndighetsalder har anledning til å registreres som innehaver av et enkeltpersonforetak etter lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven).

Foretaksregisterets kontroll av meldinger er mer omfattende. Foretaksregisteret skal prøve om det som er kommet inn til registrering og grunnlaget for det er i samsvar med lov og har blitt til i samsvar med lov, jf. foretaksregisterloven § 5-1. En kontroll av at det som meldes er «i samsvar med lov» innebærer kontroll av både innholdet i det som meldes og saksbehandlingen som ligger til grunn for det. Registerførers kontroll omfatter bare det som skal registreres. Ved registrering av styremedlemmer i et aksjeselskap skal Foretaksregisteret blant annet kontrollere at saksbehandlingen som ligger til grunn for valget av styremedlemmene har vært i tråd med reglene i aksjeloven, og at styremedlemmene er valgt av rett organ. Er foretakets vedtekter registrert i

Foretaksregisteret, skal registeret også prøve om det som er meldt til registrering stemmer med vedtektene og er blitt til i samsvar med disse.

Noen endringer i foretak er av særlig betydning for kreditorer og andre tredjeparter, for eksempel kapitalnedsettelse, fusjon og fisjon. Slike endringer skal etter særlovgivningen skje i flere trinn for å beskytte tredjepartene. Foretaksregisteret inneholder derfor også opplysninger om beslutninger som skal igangsette kreditorfrist, i tillegg til selve gjennomføringen av endringen. Det er også lovkrav til at visse styrefullmakter skal registreres i Foretaksregisteret før de brukes. Et eksempel er styrefullmakt til erverv av egne aksjer.

Informasjon om virksomheter som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er offentlig tilgjengelig på Brønnøysundregistrene nettsider (www.brreg.no). Der man kan få informasjon ved å søke på virksomhetens navn/foretaksnavn eller organisasjonsnummer.

Det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf. enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Dette bidrar til trygghet i næringslivet, fordi tredjeparter kan legge til grunn at opplysningene som er registrert er korrekte. Rettsvirkninger av registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er omtalt nærmere i punkt 8.1.5.

2.4 Kilder til opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

2.4.1 Flere ulike kilder

Både virksomhetene selv og en rekke andre aktører er viktige kilder til opplysningene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. De største bidragsyterne er de såkalte tilknyttede registre til Enhetsregisteret i tillegg til andre offentlige registre, som matrikkelen og Folkeregisteret, domstolene, politiet, statsforvalterne og utenlandske foretaksregistre.

2.4.2 Tilknyttede registre

Tilknyttede registre er i dag arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret), Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret, Merverdiavgiftsregisteret (Mva-registeret), Virksomhets- og foretaksregisteret hos Statistisk sentralbyrå, Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere og Konkursregisteret. De tilknyttede registrene har et felles ansvar for at grunndataopplysningene i Enhetsregisteret har så god kvalitet som mulig. Dette oppnås blant annet gjennom innrapporteringsrutiner som bygger på en «spleiselagstankegang», der de tilknyttede registrene har en sentral rolle. Sammen med Enhetsregisteret har de et felles ansvar for innmelding, kontroll og ajourhold av opplysninger til Enhetsregisteret, og fanger opp en stor del av virksomhetene som har behov for å registrere seg i Enhetsregisteret, herunder alle næringsdrivende.

De tilknyttede registrene innhenter store mengder opplysninger om juridiske personer m.m., og kontrollerer og definerer hvilke juridiske personer m.m. som skal omfattes av de ulike særlover som fastsetter registreringsplikt.

Både nyregistrering i Enhetsregisteret og senere endringsmeldinger kan skje gjennom registrering i et tilknyttet register der enheten er registreringspliktig. Hvis melding om nyregistrering sendes til tilknyttet register, skal dette straks formidle opplysninger videre til Enhetsregisteret for identifikasjon og tildeling av organisasjonsnummer. Tilsvarende blir informasjon som registreres og kontrolleres av tilknyttet register, utvekslet til Enhetsregisteret. Dette sikrer at tilgjengelig informasjon er oppdatert og kontrollert.

Det at virksomheten er registrert i et tilknyttet register, er en registreringsopplysning i Enhetsregisteret.

2.4.3 Andre offentlige registre

I tillegg til tilknyttede registre er også en rekke andre offentlige registre kilder til opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Enhetsregisteret kan med hjemmel i enhetsregisterloven innhente og registrere opplysninger som er registrert i andre registre enn tilknyttede registre når «registerfører mener det ikke er betenkelig», jf. enhetsregisterloven § 20 andre ledd. Dette gjøres i stor utstrekning i dag.

Det finnes ingen tilsvarende hjemmel i foretaksregisterloven. Foretaksregisteret kan likevel registrere enkelte opplysninger, for eksempel navn- og adresseopplysninger fra Folkeregisteret på grunnlag av digitaliseringsrundskrivet³, samt bruke andre offentlig tilgjengelige kilder i sin kontroll av opplysninger, jf. foretaksregisterloven § 5-1 første ledd første punktum.

Ved registrering av roller i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal registeret inneholde opplysninger om navn, bostedsadresse og fødselsnummer eller d-nummer. Opplysninger om navn og adresse hentes fra Folkeregisteret som inneholder nøkkelopplysninger om alle personer som er eller har vært bosatt i Norge.

Ved registrering av gateadresser som forretningsadresse og postadresse i Enhetsregisteret og/eller Foretaksregisteret, kontrolleres den meldte adressen opp mot matrikkelen, som er Norges offisielle eiendomsregister.

Melding om revisor og regnskapsfører kontrolleres mot opplysningene i Revisorregisteret og Regnskapsførerregisteret, som er en del av Finanstilsynets virksomhetsregister. Disse registrene inneholder en oversikt over alle godkjente statsautoriserte revisorer og regnskapsførere. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret godkjenner kun registrering av revisorer og regnskapsførere som er registrert i Revisorregisteret og Regnskapsførerregisteret.

Ved registrering av finansforetak i Foretaksregisteret må det legges ved godkjenning av vedtektene og konsesjon fra Finanstilsynet til å drive finansforetak, jf. finansforetaksloven § 7-10 og § 7-11. Det er kun foretak som er registrert i Finanstilsynets virksomhetsregister som kan registreres som finansforetak, og dette registeret er derfor en kilde til opplysninger i Foretaksregisteret.

³ [Digitaliseringsrundskrivet](#)

Regnskapsregisteret inneholder opplysninger om årsregnskap og mellombalanse og hva som er fastsettelsesdatoen. Dette er blant annet relevant ved registrering av kapitalnedsettelse for aksjeselskap i Foretaksregisteret, fordi det i meldingen til Foretaksregisteret skal opplyses om beslutningen er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse, jf. aksjeloven § 12-4, og ved kontroll av om fravalg av revisjon etter aksjeloven § 7-6 kan registreres.

Fra Frivillighetsregisteret og Partiregisteret henter Enhetsregisteret opplysninger om hvorvidt enheten er registrert i disse registrene. Fra ansattedelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret) henter Enhetsregisteret opplysninger om antall ansatte.

Patentstyret er registreringsmyndigheten i Norge for patenter, varemerker og design, herunder for vern av foretaksnavn. Det kan fremsettes krav til Patentstyret om at et registrert foretaksnavn oppheves. Dersom kravet om administrativ overprøving tas til følge, skal dette registreres i Foretaksregisteret. Avgjørelser truffet av Patentstyret kan dermed også være kilde til opplysninger i Foretaksregisteret.

2.4.4 Domstolene, politiet og statsforvaltere

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar også meldinger fra domstolene og andre offentlige organer om forhold som gjelder registrerte virksomheter, når det er gitt bestemmelser om dette i særlovgivningen. Meldingene kan blant annet omfatte opplysninger om akkord og konkurs, om rettighetstap etter straffeloven § 56, om fratakelse av rettslig handleevne etter vergemålsloven, og om oppløsning av aksjeselskaper etter aksjeloven § 16-15.

Domstolene kan også begjære opplysninger om et innført foretak registrert på bakgrunn av dom, kjennelse eller annen rettslig beslutning. Denne adgangen er særlig praktisk for å få registrert revisor som er oppnevnt av tingretten med hjemmel i aksjeloven § 7-3 andre ledd eller allmennaksjeloven § 7-3 andre ledd, og ved midlertidig forføyning.

2.4.5 Utenlandske foretaksregistre

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet BRIS (Business Register Interconnection System) om utenlandske virksomheter registrert med filial i Norge (NUF), se enhetsregisterloven § 22a og foretaksregisterloven § 8-3 og forskrift 22. desember 2023 nr. 2308 om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.

BRIS kobler sammen de europeiske foretaksregistrene. Virkeområdet for BRIS er «limited liability companies», som for Norges del utgjør aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper. I tillegg er norske filialer av utenlandske foretak omfattet.

Gjennom BRIS mottar Enhetsregisteret og Foretaksregisteret melding når det skjer endringer i registrerte opplysninger om utenlandske foretak registrert i Norge i hjemlandet register. Det samme gjelder dersom et norsk foretak oppretter, endrer eller sletter en filial i utlandet. I tillegg mottar registrene melding om statusendringer, slik som

sletting, konkursåpning og grenseoverskridende fusjon. Opplysninger om utenlandske foretak oppdateres automatisk, uten melding fra foretaket selv.

2.4.6 Andre kilder

Ved registrering av postboks som postadresse brukes Postens adresseregister og adressesøk, herunder Postnummerregisteret, aktivt for å kvalitetssikre at den meldte postboksadressen er korrekt og faktisk finnes på det oppgitte postnummeret.

3 Brukere av registrene og hva opplysningene brukes til

3.1 Innledning

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er de viktigste kildene til grunndata om norske virksomheter, både innenfor næringslivet, frivilligheten og offentlig forvaltning.

Enhetsregisteret inneholder grunndata om cirka 1,1 millioner virksomheter. Blant disse er det om lag 403 000 aksjeselskaper, 424 000 enkeltpersonforetak, 123 000 foreninger, 30 000 eierseksjonssameier, 6 700 samvirkeforetak, 6 600 tingsrettslige sameier, 237 allmennaksjeselskaper og 49 boligbyggelag.⁴ Av de drøyt 1 million virksomhetene som er registrert i Enhetsregisteret, er om lag 537 000 virksomheter også registrert i Foretaksregisteret.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar hver dag meldinger om nye virksomheter, og opplysninger om registrerte virksomheter oppdateres fortløpende gjennom endringsmeldinger. I 2023 behandlet de to registrene til sammen 611 540 meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger.

Opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er offentlige. Enhver har rett til innsyn i slike opplysninger. De aller fleste opplysningene er gratis og enkelt tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes nettsider eller de kan bestilles gjennom Brønnøysundregistrenes nettbaserte bestillingsløsning. De fleste opplysningene fra Enhetsregisteret deles også via API-tilganger, som gjør at de kan benyttes i brukernes egne fagsystemer. Dette gjør at aktører enkelt kan skaffe seg opplysninger de har bruk for om norske virksomheter, samt om utenlandske foretak som har virksomhet i Norge. Enhver kan, kun begrenset av øvrig lovverk, benytte registrerte opplysninger til det vedkommende måtte ønske.

I 2023 ble det gjort om lag 3,4 milliarder oppslag i Enhetsregisteret. Dette tilsvarer om lag 9,3 millioner oppslag daglig og 108 oppslag i sekundet. Av disse var det blant annet om lag 5,6 millioner oppslag i Enhetsregisterets oversikt over konserner i 2023. Det ble også gjort mange oppslag på rolleopplysninger. Se tabellen nedenfor.

Tabell 3.1 Oppslag på rolleopplysninger i 2023

	Antall
Oppslag rolleopplysninger API (inkluderer webgrensesnitt)	425 937 314
Oppslag rolleopplysninger Web Services på org.nr., inkluderer fødselsnummer i responsen	87 034 563
Oppslag rolleopplysninger Web Services på org.nr., inkluderer fødselsdato i responsen	17 261 296
Oppslag rolleopplysninger Web Services på fødselsnummer	6 079 190

⁴ [Virksomhetsopplysninger | Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#) Tall per 31. mai 2024.

Det store antallet oppslag viser etter departementets oppfatning at det er stort behov for de registrerte opplysningene og at de er godt integrert og brukt i hverdagen i næringslivet og andre steder. Det kan også tyde på at brukerne har tillit til at opplysningene er korrekte. Brukerundersøkelser fra de siste årene viser at både næringslivet og befolkningen ellers er svært trygge på kvaliteten på data fra Brønnøysundregistrene. Den opplevde tryggheten var ved siste brukerundersøkelse i 2022 på 88,6 prosent. Brukerundersøkelsen viser at brukerne opplever at dataene er lett tilgjengelige, oppdaterte og av høy kvalitet som ikke trenger å etterprøves.⁵

Dataene fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret blir brukt i offentlig, privat og frivillig sektor. I næringslivet blir opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret benyttet i stort omfang i forbindelse med samhandling med andre virksomheter. Eksempler på noen særlige brukergrupper er banker, forsikringsselskaper, regnskapsførere, revisorer og rådgivere. Offentlige brukere er for eksempel Skatteetaten, SSB og NAV. Opplysningene i registrene blir også brukt av pressen. Noen virksomheter bygger også egne tjenester der de bruker data fra registrene. Opplysningene i registrene blir også brukt av privatpersoner som søker informasjon om en virksomhet. Virksomhetene selv og personer som er registrert med roller (styremedlem mv.) er også viktige brukergrupper, i den forstand at de bruker registrene til å dele informasjon.

I dette kapitlet vil departementet gi en oversikt over hvem som i hovedsak er brukere av opplysningene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og beskrive hvilke opplysninger de enkelte brukergruppene har størst behov for og hva de brukes til.

Noen behov gjelder generelt for alle brukergruppene. Det ene er at opplysningene er enkelt tilgjengelige. Det andre er at opplysningene er oppdaterte. Det fordrer at det både er enkelt å registrere nye virksomheter i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, men også få registrert nye eller endrede opplysninger. Brukergruppene har også behov for at registrerte opplysninger er korrekte. Det krever at det Enhetsregisteret og Foretaksregisteret fører kontroll med det som meldes til registrering, og at systemene er slik at uvedkommende ikke kan endre registrerte opplysninger. Brukerne har også interesse av at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kontinuerlig utvikler og forbedrer sine innrapporterings- og innsynsløsninger. I den følgende gjennomgangen vil departementet kun omtale særskilte forhold eller behov ut over dette som gjelder for den aktuelle brukergruppen.

Mange av brukergruppene bruker opplysningene fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret sammen med andre opplysninger fra andre kilder. Dette omfatter for eksempel opplysninger som fremgår av virksomhetenes regnskap eller av andre offentlige registre, slik som Register over reelle rettighetshavere og Frivillighetsregisteret.

⁵ [Årsrapport 2022 for Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#) punkt 3.1.1

3.2 De registrerte virksomhetene

Når tredjepersoner kan finne opplysninger om virksomheter i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret istedenfor å kontakte virksomheten direkte, sparer virksomheten selv tid og ressurser. Virksomhetene har kontroll over hvilken informasjon som registreres, og dermed hvilken informasjon som er offentlig tilgjengelig. For virksomhetene er særlig legitimasjonsvirkningen av de registrerte opplysningene viktig. Legitimasjonsvirkningen innebærer at det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret anses for å ha kommet til tredjeparters kunnskap. Virksomheten kan derfor handle ut fra at det som er registrert er kjent informasjon for tredjeparter.

Både offentlige myndigheter og private aktører stiller krav til at virksomheter har et organisasjonsnummer. Organisasjonsnummeret er derfor nødvendig for at virksomheter skal fungere operasjonelt. Virksomhetene har derfor særlig behov for at de kan tildeles organisasjonsnummer, og at ikke andre uberettiget kan overta organisasjonsnummeret.

For virksomhetene er det viktig at regelverket og prosessen for registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er innrettet slik at virksomheten får gjort det riktig og blir registrert på første forsøk. Det samme gjelder for endringsmeldinger. Virksomhetene har behov for et regelverk som er tilpasset formålet med registrering, og som tydelig viser både hvilke rettigheter og plikter registrering medfører og rettsvirkningene av registrering.

Ved registrering av rolleinnhavere gir det tredjepersoner informasjon om hvem de kan henvende seg til i virksomheten, hvem som har ansvar og myndighet i virksomheten og kan representere denne utad. Registreringen gir også implisitt uttrykk for, med mindre det foreligger særlige fullmakter, for eksempel stillingsfullmakter eller avtalefullmakter, at andre som hevder å representere virksomheten, ikke har slik kompetanse.

Registrering i Foretaksregisteret gir også vern for foretakets navn. Vernet innebærer at ingen andre rettmessig kan bruke det samme navnet. Dette vil være særlig viktig for foretak som har opparbeidet goodwill knyttet til sitt foretaksnavn.

3.3 Personer som er registrert med roller

Registrering som rolleinnhaver i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, for eksempel som styremedlem eller daglig leder, innebærer at vedkommende rolleinnhaver er legitimert til å opptre i sin rolle. Vedkommende vil kunne vise til registreringen som rolleinnhaver for å legitimere sin rolle overfor tredjepersoner.

For enkeltpersoner medfører registrering som rolleinnhaver behandling av personopplysninger. Rolleinnhavere vil derfor spesielt ha behov for å vite hvilke opplysninger som behandles, hvem som har tilgang til opplysningene, hvordan de sikres og holdes oppdaterte og at personopplysningene behandles på en trygg og sikker måte.

Rolleinnhaverne har også spesielt behov for å forstå hva registreringen innebærer både for seg selv og for virksomheten gjennom tydelige og forutsigbare regler.

3.4 Andre brukere av data fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

3.4.1 Næringslivet – de som bruker opplysningene direkte

Generelt

Ulike aktører i næringslivet, for eksempel avtaleparter, samarbeidspartnere, kreditorer, ansatte, bank- og finansnæringen, rådgivere, regnskapsførere, revisorer, kredittopplysningsforetak og fagsystemleverandører ønsker å vite hvem de samhandler med, og å få sentral informasjon om disse. For næringslivet er det viktig at registerregelverket klart angir hvilke data (opplysninger) som er tilgjengelige og hvordan disse er tilgjengelige. Dette slik at disse vet hvilke opplysninger som må hentes andre steder. For næringslivet er det også viktig å vite hvilken kontroll registerfører gjennomfører før opplysninger registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Kunnskap om dette gir næringsaktører mulighet til å vurdere nærmere om det bør gjøres nærmere undersøkelser eller etterkontroll av opplysninger som er hentet fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Avtaleparter og samarbeidspartnere, forbrukere

Avtaleparter, samarbeidspartnere og forbrukere kan ha spesielt behov for opplysninger om hvem som har roller i virksomheten, hvem som har signaturrettigheter, informasjon om kapital, opplysninger om hva den registrerte virksomheten kan drive med og om den registrerte er underlagt revisjon eller bistått av regnskapsfører.

Avtaleparter og samarbeidspartnere har også behov for å få tilgang til informasjon dersom registrerte opplysninger om virksomheten endres. Forbrukere kan i tillegg ha behov for å få informasjon om virksomhetene for å kunne hevde sine rettigheter.

Slike aktører kan også ha behov for informasjon om virksomheten inngår i et konsern, og hvilke andre selskaper som eventuelt inngår i konsernet.

Andre kreditorer

Kreditorposisjoner kan oppstå også utenfor avtaleforhold. Kreditorer kan ha et særlig behov for informasjon om det skjer endringer i den registrerte virksomheten, for eksempel endringer i det som er registrert om vedtektsfestet formål/virksomhet, rolleinnhavere, inkludert revisor, i konserntilknytning eller endringer i kapital.

Ansatte

Ansatte kan ha særlig behov for opplysninger om sin arbeidsgiver, særlig om rolleinnhavere, signaturrettigheter, kapital, revisjon, konserntilknytning og vedtektsfestet formål/virksomhet.

Bank- og finansnæringen, andre rapporteringspliktige etter hvitvaskingsregelverket

Bank- og finansnæringen er avhengige av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i sin virksomhet, blant annet for å kunne gjennomføre kundekontroll etter hvitvaskingsregelverket. For denne brukergruppen vil opplysninger om rolleinnhavere og organisasjonsnummer være viktig. Banker stiller normalt krav til at virksomheter skal være registrert eller er under registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret for å kunne bli kunde.

Andre aktører som er underlagt krav til kundekontroller etter hvitvaskingsregelverket, har også behov for opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret for å gjennomføre sin kundekontroll.

Revisorer, regnskapsførere og andre rådgivere

Rådgivere bistår ofte med registrering i Enhetsregisteret og/eller Foretaksregisteret, og har derfor særlig behov for at registrering kan skje raskt og med god kvalitet. Rådgivere har i tillegg behov for opplysninger om den mulige kunden, spesielt rådgivere som er underlagt et profesjonsansvar, for eksempel advokater og eiendomsめglere. Slike rådgivere vil også ofte ha behov for å sjekke kundens samarbeidspartnere i forbindelse med sin rådgivning eller bistand.

Rådgivere trenger også opplysninger om enhetens formål eller virksomhet, registrert kapital, rolleinnhavere, og opplysninger om revisjon.

For revisorer, regnskapsførere og advokater som jevnlig er involvert i prosesser som skjer i virksomheten, kan det være spesielt viktig å se hvilke hendelser som er skjedd i virksomheten, herunder opplysninger om endringer i kapital. Revisorer og regnskapsførere har behov for registrerte opplysninger både om egne kunder, og om for eksempel kreditorer eller kundens avtaleparter, eller utstedere av fakturaer.

3.4.2 Næringslivet – de som bruker opplysninger i tjenester de tilbyr

En rekke private aktører bruker data fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret til egne produkter og tjenester, herunder til kvalitetssikringsformål, men også til å utvikle nye løsninger og tjenester. Eksempler på dette er tjenesteytere som integrerer informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i systemene de tilbyr, slik at brukerne kan gjøre oppslag i registrene direkte fra sine egne systemer, og få informasjonen presentert og skrevet inn i der, for eksempel direkte i kundebehandlingssystemer eller fakturasystemer. Leverandørene av slike fagsystemer har derfor behov for å kunne integrere og tilgjengeliggjøre informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. For at dette skal kunne løse kundenes behov er det også viktig at det som er tilgjengelig er oppdatert, at integreringen kan skje sømløst og at leverandørene har forutsigbarhet om hva som tilgjengeliggjøres, og hvordan.

Noen aktører leverer produkter eller tjenester som bruker informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det gjelder for eksempel kredittopplysningsforetak, som bruker slike opplysninger når de vurderer kredittverdighet og risiko knyttet til virksomheter. Et

annet eksempel er aktører leverer opplysningstjenester som sammenstiller registeropplysninger med opplysninger fra Enhetsregisteret, Foretaksregisteret og andre kilder og registre.

3.4.3 Privatpersoner og andre utenfor næringslivet

Privatpersoner og foreninger kan ha behov for opplysninger knyttet til en konkret virksomhet hvis de ønsker å inngå en avtale med en virksomhet, at de trenger å vite hvem som er ens naboer, eller at de vil ha informasjon om en forening de forholder seg til eller vurderer å bli en del av.

3.4.4 Offentlige myndigheter

Offentlige myndigheter som bruker informasjon fra registrene er for eksempel Skatteetaten, Statistisk sentralbyrå (SSB), NAV, tilsynsmyndigheter, Altinn, Politiet, fylkeskommuner og kommuner. Flere offentlige myndigheter bruker opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret direkte i sin saksbehandling.

Offentlige myndigheter har en særlig interesse i at Enhetsregisteret til enhver tid inneholder relevante grunndataopplysninger. Regelverket må derfor tilpasses samfunnsutviklingen slik at opplysninger kan tas inn eller ut av registeret. Dette sikrer effektiv forvaltning og at «kun-én-gang»-prinsippet etterleves også når det oppstår nye informasjonsbehov.

Ved ileggelse av forsinkelsesgebyr er opplysninger om rolleinnhavere av særlig interesse. Når disse opplysningene kan hentes i Enhetsregisteret, er det ikke behov for å innhente dokumentasjon fra virksomheten om hvem som sitter i styret og dermed kan bli solidarisk ansvarlig for gebyret.

På grunnlag av registreringer i Enhetsregisteret fanger Skatteetaten opp upersonlige skatteyttere, for eksempel aksjeselskaper. Skatteetaten skal legge til grunn at et selskap som er registrert som et aksjeselskap i Enhetsregisteret, skal skattlegges etter reglene om skattlegging av aksjeselskaper.

Offentlige myndigheter bruker også opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i tilsyn, etterforskning og kontroll av virksomhetene, for eksempel opplysninger om forhold og prosesser rundt kapital og revisjon. Offentlige myndigheter har derfor et særskilt behov for klar regulering av hvilken kontroll som utføres av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og klare føringer for bruken av registrerte opplysninger. Dette vil kunne være styrende for hvilken kontroll de selv skal gjøre, og hvilken kontroll brukerne av deres tjenester kan legge til grunn. Det er også viktig for den som er underlagt tilsyn at riktige opplysninger ligger til grunn for tilsynet. Kontroll- og tilsynsmyndigheter kan også ha behov for historiske opplysninger.

Noen former for bruk er særegne for offentlige myndigheter. Rolleopplysninger i Enhetsregisteret tjener som grunnlag for roller og rettigheter i Altinn-plattformen, altså hvem som har tilganger til virksomhetens Altinn-postboks og hvem som kan signere skjema mv. I vernetingspørsmål legger domstolene som hovedregel til grunn opplysninger

om et foretaks registrerte forretningsadresse. SSB bruker informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i utarbeidelsen av statistikk.

Når offentlige myndigheter bruker opplysningene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, blir den aktuelle myndighetens brukere også indirekte interessenter i opplysningene i registrene. Brukere av SSBs statistikk vil for eksempel ha interesse av at underlagsmaterialet for statistikken er korrekt.

Også i privatrettslig sammenheng er offentlige myndigheter konsumenter av opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette omfatter blant annet i avtaler om kjøp eller leie av fast eiendom og avtaler om kjøp av tjenester innen IKT, kantinedrift, advokattjenester mv. I slike sammenhenger vil offentlige myndigheter ha de samme behovene som næringsliv og privatpersoner for øvrig.

3.4.5 Pressen

Pressen fører uavhengig kontroll med både offentlige og private aktører. Både aktuell og historisk informasjon om registreringstidspunkt, rolleinnhavere, navn på virksomhet og kapital- og rolleinnhavere kan være av interesse for pressen. Pressen kan også ha bruk for tilgang til underlagsdokumentasjon som sendes inn i forbindelse med registrering for å få tilgang til detaljer rundt beslutningsprosesser, for eksempel hvem som har deltatt i behandlingen av en sak og hvem som har stemt for og mot. Hverken Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er bygget for å ivareta slik bruk, og dette er tilfeldige fordeler som følge av at det sendes inn underlagsdokumentasjon for kontroll.

4 Overordnede mål og hensyn mv.

4.1 Overordnede samfunnsmessige mål

4.1.1 Samfunnsøkonomisk effektivitet

Regjeringen ønsker at registerlovgivningen skal innrettes slik at den innenfor bærekraftige rammer stimulerer til størst mulig samlet verdiskaping. I dette ligger blant annet at effekten av regelverket må sees i lys av alle den påvirker, og at positive og negative effekter må avveies mot hverandre. Målsettingen om størst mulig samlet verdiskaping innebærer blant annet at det avgjørende ikke er konsekvenser innenfor enkelte samfunnsområder, men at de positive effektene innenfor alle samfunnsområder samlet skal være større enn de negative.

Registrering i offentlige registre som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er ikke et mål i seg selv, men et middel for å oppnå samfunnsøkonomisk effektivitet. Med samfunnsøkonomisk effektivitet menes optimal utnyttelse av samfunnets ressurser. De som skal registrere virksomheter i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har kostnader i form av registreringsgebyr og administrative kostnader knyttet til å innrapportere opplysninger. Staten har kostnader til drift og utvikling av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, ut over det som dekkes av gebyrfinansieringen. De samlede kostnadene må veies opp mot den samlede nytten Enhetsregisteret og Foretaksregisteret gir for private aktører, offentlige myndigheter og andre.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret innebærer at informasjon om virksomheter er samlet i sentrale registre. Enhetsregisteret er et grunndataregister. Offentlige organer og registre plikter å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 1. Innretningen av Enhetsregisteret har derfor betydning for saksbehandling og ressursbruk hos andre offentlige myndigheter. Ulike offentlige etater etterspør og lagrer mye informasjon om virksomheter, og til dels etterspørres den samme informasjonen av flere ulike offentlige etater. Det er et mål at informasjon som det offentlige spør om, bare skal rapporteres én gang. Registerlovgivningen bør innrettes slik at den ikke påfører næringslivet og andre større administrative og økonomiske byrder enn nødvendig.

Enhver har rett til innsyn i opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. De aller fleste opplysningene er gratis og enkelt tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes nettsider eller de kan bestilles gjennom Brønnøysundregistrenes nettbaserte bestillingsløsning. De fleste opplysningene deles også via API-tilganger, som gjør at de kan benyttes i brukernes egne fagsystemer. Dette gjør at aktører enkelt kan skaffe seg opplysninger de har bruk for om norske virksomheter, samt om utenlandske foretak som har virksomhet i Norge. Registerregelverket er også innrettet slik at aktørene skal kunne stole på de registrerte opplysningene. På den måten reduseres ressursbruken knyttet til å innhente opplysninger om virksomheter mv. enn om slike opplysninger var spredt og måtte innhentes fra den enkelte virksomheten.

I hvilken grad målet om samfunnsøkonomisk effektivitet kan oppnås, beror også på andre forhold. Blant annet bør ikke plikten til å registrere opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret gå lengre enn formålet med registreringsplikten. Samtidig må meldte opplysninger underlegges tilstrekkelig kontroll, slik at næringslivet, offentlige myndigheter og andre kan ha tillit til at registrerte opplysninger er korrekte og basere sine handlinger på dette. Hvor omfattende kontrollen skal være, beror blant annet på en avveining av det å sikre at opplysninger er korrekte opp mot at aktørene og Brønnøysundregistrene ikke bruker flere ressurser enn nødvendig. For å nå målet om samfunnsøkonomisk effektivitet må i tillegg registrerte opplysninger som viser seg å være feil, kunne rettes på en effektiv måte.

4.1.2 Rettssikkerhet

Rettssikkerhet kan defineres som «den sikkerhet og trygghet som ligger i at samfunnet er regulert av rettsregler og at myndighetene håndhever dem».⁶ Begrepet rettssikkerhet i relasjon til offentlig virksomhet er drøftet i NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov* kapittel 10.2. Der står det blant annet:

«Ordet «rettssikkerhet» blir gjerne brukt som en samlebetegnelse for beskyttelse mot overgrep og vilkårlighet fra myndighetene, til å kunne forutberegne sin rettsstilling og forsvare sine interesser.⁷ Av og til er det ønske om at også andre elementer tas med, for eksempel hensyn til likhet og rettferdighet.»

Rettssikkerhet gjør seg gjeldende i ulike sammenhenger. Et viktig forhold er at forvaltningen ikke skal overskride sin kompetanse. Dette er sentralt ved drøftingen av regler om kontroll av registreringsmeldinger, mulighet til å rette feil, regler om klage på registrerings- og nektingsvedtak, og hensynet til at saksbehandlingen bør involvere partene, være hensynsfull og ikke ta for lang tid. Rettssikkerhetsbetraktninger er også sentrale for reglene om vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter og om informasjonsdeling.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal også ivareta de registrertes rettssikkerhet ved å hindre at uvedkommende urettmessig gjør disposisjoner i deres navn. Samtidig bidrar registrene til å ivareta rettssikkerheten til tredjepersoner ved at disse kan legge til grunn de registrerte opplysningene, jf. reglene om legitimasjonsvirkninger i enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. For å ivareta rettssikkerheten, er det avgjørende at registrene har tillit og legitimitet hos brukerne ved at opplysningene er korrekte, oppdaterte og tilgjengelige. Det forutsetter blant annet at registerregelverket legger til rette for at aktører på en effektiv måte både kan innrapportere opplysninger og få tilgang til registrerte opplysninger. Samtidig forutsetter det at innrapporterte opplysninger underlegges en viss kontroll, og at ikke uvedkommende kan endre registrerte opplysninger.

⁶ Boksmålsordboka ([rettssikkerhet - ordbøkene.no](http://rettssikkerhet-ordbokene.no) (ordbokene.no))

⁷ Torstein Eckhoff og Eivind Smith, *Forvaltningsrett*, 11. utg., Oslo 2017 side 60

4.2 Sentrale hensyn

4.2.1 Innledning

En rekke forhold (hensyn) må tas i betraktning når man vurderer hvordan registerregelverket bør innrettes for å oppnå de overordnede målene om samfunnsøkonomisk effektivitet og rettssikkerhet. Dette gjelder blant annet for hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret, hvordan opplysninger som meldes til registrering skal dokumenteres og/eller bekreftes, samt hva Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kontrollere ved mottak av registreringsmeldinger og hvordan skal denne kontrollen skje.

Sentrale hensyn er blant annet tillit og legitimitet, effektivitet og ressursbruk, tydelig regelverk, tilgjengelighet, vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter, samt informasjonssikkerhet. Noen av hensynene er overlappende. For eksempel har det at man kan stole på registrerte opplysninger betydning både for tillit og legitimitet, og for effektivitet. Men perspektivet kan være ulikt. Departementet behandler derfor hensynene separat. De ulike hensynene vil i noen tilfeller være motstridende, og det vil derfor nødvendigvis måtte foretas en avveining.

Hvilken vekt de ulike hensynene skal ha, kan være forskjellig for reguleringen av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret siden de to registrene har forskjellige formål og oppgaver.

4.2.2 Tillit og legitimitet

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er kilder til informasjon om norske virksomheter, samt om utenlandske foretak med aktivitet i Norge. I hvilket omfang registrene blir benyttet som informasjonskilde, avhenger blant annet av om brukere har tillit til at informasjonen som er registrert, er korrekt. Brønnøysundregistrenes registervirksomhet skal føre til at registrerte data i størst mulig grad og til enhver tid er sikre og korrekte. God registerkvalitet er en forutsetning for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har tillit og legitimitet hos brukerne.

Registrenes legitimitet forutsetter også at virksomheter ser nytteverdien av å registreres. Registrering kan ha en egenverdi for registrerte virksomheter, ved at aktører som disse samhandler med enkelt kan få tilgang til opplysninger uten å måtte involvere den registrerte selv. Verdien av registrering for den registrerte kan avhenge både av hvor mye andre benytter seg av opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og hvilken tillit disse har til at registrerte opplysninger er korrekte og oppdaterte. Hvilken nytteverdi aktører ser av å være registrert, kan også bero på omfanget av registreringskravene. Det tilsier blant annet at aktører ikke påføres strengere rapporterings- og registreringskrav enn nødvendig.

De registrerte må også ha tillit til at innsendte opplysninger og dokumenter behandles på riktig måte, herunder blant annet at skjermingsverdig informasjon håndteres av registerfører i tråd med gjeldende regelverk.

4.2.3 Effektivitet og ressursbruk

Både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret bidrar til effektivitet i næringslivet, i organisasjonslivet og i forvaltningen ved at registrene gir samlet tilgang til informasjon om selskaper og andre sammenslutninger. Registrene legger til rette for at brukerne enkelt kan finne vesentlig informasjon om dem de samhandler med, og at de kan legge denne informasjonen til grunn uten å måtte foreta nærmere undersøkelser.

Graden av effektivitet har sammenheng med Enhetsregisterets og Foretaksregisterets tillit og legitimitet. Dersom aktører ikke har tillit til at opplysningene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er korrekte og oppdaterte, kan det føre til at aktørene leter etter informasjon andre steder. Det vil redusere effektiviteten. Effektiviteten påvirkes også av om de registrerte kan stole på at registrerte opplysninger om dem ikke blir endret av uvedkommende.

Hensynet til effektivitet og lav ressursbruk vil derfor ha betydning for reguleringen av hvem som skal og kan registreres i de to registrene, hvilke opplysninger som skal registreres, og hvordan opplysningene kontrolleres og dokumenteres.

Hensynet til effektivitet innebærer også at registerregelverket må legge til rette for effektiv saksbehandling. Dette gjelder både effektiv saksbehandling hos registerfører, og effektiv rapportering og håndtering hos den registrerte eller den som melder inn opplysninger. Virkemidler som digitalisering, hel eller delvis automatisk saksbehandling og at innrapportering kan skje på en enkel måte, kan bidra til dette. Effektiv saksbehandling kan føre til bedre registerkvalitet ved at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er løpende oppdaterte, og dermed bidra til å øke tilliten til disse.

Regelverk som legger til rette for økt bruk av digitale løsninger kan bidra til effektivisering, samt ha en positiv effekt for næringslivet og andre i form av reduserte administrative og økonomiske byrder. Dette må imidlertid avveies mot kostnadene for det offentlige ved å utvikle og administrere slike løsninger. Man bør unngå å utvikle løsninger som medfører uforholdsmessige kostnader sammenlignet med eventuelle gevinster, eller der utviklingstid påvirker utnyttelsen.

I hensynet til effektivitet ligger ikke bare at saksbehandlingen skal være rask, men også at den skal være kostnadseffektiv. I NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov* punkt 10.3 står det om kostnadseffektivitet:

«En rask saksbehandling vil ofte være kostnadseffektiv, men det beror på hvor store ressurser som blir brukt på saksbehandlingen. Ressursbruken må ses i forhold til målrealiseringen, enten man har formålet med den aktuelle loven eller et mål om rettsriktige avgjørelser for øye. En rask og enkel saksbehandling som i liten grad involverer berørte parter, vil i seg selv kreve relativt små ressurser. Men den kan øke antallet feilaktige eller u hensiktsmessige avgjørelser og føre til klagesaker og begjæringer om omgjøring. Det må tas i betraktning når man skal ta stilling til om en enkel saksbehandling vil være mer kostnadseffektiv enn en mer omhyggelig behandling.»

4.2.4 Tydelig regelverk

Registerregelverket bør innrettes slik at de som skal bruke det, lett kan lese og forstå det. Regelverket bør være klart, presist og tilpasset brukerne. Det bør fremkomme klart hvilke opplysninger som skal meldes til registrering og hvordan innsender skal dokumentere og eller bekrefte innmeldte opplysninger. Det bør også fremgå klart hva registerfører skal kontrollere, og hva virksomhetene selv skal innstå for. Et regelverk som er enkelt å forstå gir mindre behov for ekstern bistand, høyere etterlevelse og gjør det enklere å kontrollere at regelverket etterleves. Det legger også til rette for at brukerne kan forutberegne sin rettsstilling og ivareta sine rettigheter. Tydelige regler kan gi en positiv effekt for aktørene i form av reduserte administrative og økonomiske byrder.

4.2.5 Tilgjengelighet

Effektiv utnyttelse av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret forutsetter at aktører som skal bruke opplysningene har tilgang dem. Tilgjengelighet til opplysningene har også betydning for registrenes tillit og legitimitet.

Tilgjengelighet har også en egenverdi. Det er generelt høy oppmerksomhet om innsyn i, og offentlighet om, økonomiske forhold både fra offentlige myndigheter, media og interesseorganisasjoner både nasjonalt og internasjonalt. Det å påvise selskapsendringer og hvem som innehar tillitsverv i foretak er i mange sammenhenger sentralt. Tilgang til opplysninger om økonomiske forhold regnes som et viktig virkemiddel for å avdekke og hindre økonomisk kriminalitet.

Økt deling av data og mer sammenhengende tjenester kan gi verdi for næringslivet, offentlige myndigheter og andre aktører. Innretningen av registerregelverket påvirker mulighetene til slik datadeling. Blant annet kan det ha betydning om regelverket legger til rette for at dataene er tilgjengelige, gjenfinnbare og kan sammenstilles med andre data.

4.2.6 Vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter mv.

Vern av personopplysninger er en viktig verdi i det norske samfunnet. Grunnloven § 92 fastslår at statlige styresmakter skal respektere og trygge menneskerettighetene, slik de er fastsatt Grunnloven og i traktater om menneskerettigheter Norge er bundet av. Vern om privatliv, familieliv, hjemmet og kommunikasjon med andre har en særlig beskyttelse i Grunnloven § 102. Det fremkommer av lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven § 2 at blant annet Den Europeiske Menneskerettskonvensjonen og FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP-konvensjonen) gjelder som norsk lov og av § 3 at disse går foran annen lovgivning ved motstrid. Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven), som gjennomfører EUs personvernforordning i norsk rett fastsetter regler for hvordan personvern skal ivaretas av både offentlige myndigheter og private virksomheter. Hensynet til personvern og det eksisterende personvernregelverket stenger ikke for behandling av personopplysninger, men regulerer når og hvordan slik behandling kan skje.

For samfunnet er det også en egenverdi å verne forretningshemmeligheter. I lov 27. mars 2020 nr. 30 om forretningshemmeligheter (forretningshemmelighetsloven) fremkommer det i § 1 at loven skal «sikre innehavere av forretningshemmeligheter vern mot urettmessig tilegnelse, bruk og formidling av hemmeligheten». Vern av forretningshemmeligheter legger til rette for innovasjon, utvikling og god konkurranse. Det gjør også at næringsdrivende kan beskytte investeringer, innovasjon og avtaler. Både regler om personvern og vern av forretningshemmeligheter kan gripe inn i det grunnlovfestede vernet om ytringsfrihet, jf. Grunnloven § 100, menneskerettighetsloven § 2 nr. 1 og 3, jf. SP-konvensjonen artikkel 19 og Den Europeiske Menneskerettighetskonvensjon artikkel 10.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er underlagt personvernregelverket og regler om taushetsplikt for opplysninger om noens personlige forhold og forretningshemmeligheter i forvaltningsloven. Taushetsplikt kan også følge av annet regelverk. Vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter er likevel et særskilt hensyn som også må ivaretas ved utforming av registerregelverket. Et eksempel er behov for regler som i størst mulig grad hindrer at registrene mottar informasjon som ikke har betydning for registrering og kontroll (overskuddsinformasjon).

Hensynet til vern av personopplysninger og forretningshemmeligheter må også sees i sammenheng med den teknologiske utviklingen og utviklingen i databruk. Det gjelder også utviklingen i fremtiden. Dette omfatter blant annet mulighetene til deling av data og hvordan data brukes og misbrukes.

4.2.7 Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet sies normalt å ha tre aspekter. Det første er at skjermingsverdig informasjon, for eksempel forretningshemmeligheter, skal skjermes fra uvedkommende. Det andre aspektet er at informasjon skal være tilgjengelig ved behov. Det tredje er at informasjon skal sikres mot å bli endret av uvedkommende eller endres utilsiktet.⁸ Alle de tre sidene må vurderes ved utforming og innretning av registerlovgivningen.

4.3 Særlig om forholdet til pågående utviklingsprosjekter i Brønnøysundregistrene

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er heldigitale registre. Brukerne forholder seg også hovedsakelig til registrene på digitale plattformer, både endringsmeldinger og oppslag i registrene. Noen av endringsmeldingene er også gjenstand for helautomatisk saksbehandling. Også den manuelle saksbehandlingen gjennomføres i stor grad i digitale systemer, fordi det er der informasjonen fra endringsmeldinger skjer. Det er pågående prosjekter i Brønnøysundregistrene som gjelder registerplattformen, og innrapporterings- og tilgjengeliggjøringstjenester til denne. I den grad forslag til regelendringer krever

⁸ Digitaliseringsdirektoratet har en utfyllende veileder om informasjonssikkerhet, som blant annet gir mer informasjon om hva som ligger i begrepet: [Hvordan jobbe med Informasjonssikkerhet](#)

tekniske tilpasninger eller utvikling av nye tekniske løsninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, må disse ses i sammenheng med og vurderes opp mot disse pågående utviklingsprosjektene.

Store pågående utviklingsprosjekter i Brønnøysundregistrene

Prosjekt for ny registerplattform (BRsys)

Brønnøysundregistrenes pågående prosjekt for ny registerplattform (BRsys) skal erstatte gamle saksbehandlingsløsninger og danne grunnlag for automatisert saksbehandling, samordning på tvers av registrene og enklere realisering av nye registre.

Brønnøysundregistrene starter nå for fullt arbeidet med hovedleveranse 3 av prosjektet, med overføring av Foretaksregisteret og Enhetsregisteret til ny plattform. Etter planen skal BRsys ferdigstilles innen utgangen av 2026. En samkjøring av den teknologiske utviklingen og det juridiske rammeverket er viktig for å kunne legge til rette for fremtidige gode løsninger, og for å unngå at prosjektet utvikler unødvendige løsninger, eller ikke utvikler tilstrekkelig fleksible løsninger ut fra fremtidens behov og regelverk.

Prosjekt for brukervennlige registertjenester (BVR)

BRsys omfatter ikke utvikling av innrapporterings- og tilgjengeliggjøringstjenester til og fra den nye registerplattformen, da disse ble ansett som gode nok på utredningstidspunktet. Rask teknologisk utvikling har gjort at dette ikke lenger er tilfellet, og gevinster av Brsys-prosjektet kan dermed ikke fullt hentes ut. Prosjekt for brukervennlige registertjenester (BVR) er iverksatt for å løse dette problemet, i tillegg til utfordringer med tungvint og ineffektiv innrapportering. Det ble i statsbudsjettet for 2023 bevilget 30 mill. kroner til oppstart av prosjektet. I statsbudsjettet for 2024 er det bevilget ytterligere 87,7 mill. kroner til prosjektet. Ferdigstilling av prosjektet vil kreve ytterligere finansiering. I prosjektet legges det opp til at innrapporterings- og tilgjengeliggjøringstjenester for de ulike registrene utvikles parallelt med at det aktuelle registeret overføres til ny registerplattform (samkjøring av Brsys-prosjektet og prosjektet for brukervennlige registertjenester).

5 Lovstruktur og lovspråk

5.1 Lovenes titler

Titlene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov bør gjenspeile hovedinnholdet i lovene. Nåværende lover heter *lov om Enhetsregisteret* og *lov om registrering av foretak*. Sistnevnte lov har offisiell korttittel *foretaksregisterloven*. Lovene skal regulere Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og registrering av virksomheter i disse.

Departementet foreslår at de nye lovene får titlene *lov om Enhetsregisteret* og *lov om Foretaksregisteret*, med de offisielle korttitlene *enhetsregisterloven* og *foretaksregisterloven*. Etter departementets syn vil slike lovtitler være forklarende. Det vil også samsvare med titlene til andre lover som regulerer lignende offentlige registre, slik som *lov om register over reelle rettighetshavere*.

5.2 Lovenes oppbygging

Suksessive endringer i lover gjør dem ofte mindre oversiktlige enn de var da loven opprinnelig ble vedtatt. Det er også tilfellet for både enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. En svakhet er for eksempel at kapitlene i lovene noen steder har bestemmelser som har liten saklig sammenheng. Kapittelinnstillingen gir derfor brukerne liten hjelp til å finne frem i regelverket. I begge lovene er det også kapitler med titlene «Forskjellige bestemmelser» som inneholder paragrafer med svært ulikt innhold.

Departementet legger vekt på at de nye lovene skal gi en redaksjonell forbedring sammenlignet med lovene som de avløser.

Ved utformingen av lovutkastene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov, er hensynet til brukerne av lovene sentralt. Brukerne av de to lovene omfatter alt fra store virksomheter med stort administrativt apparat til små lag og foreninger, jf. kapittel 2.4. For departementet er det viktig at begge lovene får en oppbygging og teknisk utforming som gjør dem lett tilgjengelige uten at det er det nødvendig med juridisk bistand. Det er forsøkt lagt opp til at brukerne lett kan finne frem til de relevante bestemmelsene, og at bestemmelsene er klare og lette å forstå. At bestemmelsene gir en presis og riktig beskrivelse av den ønskede materielle løsningen, er ikke tilstrekkelig. Klare, tydelige og lett tilgjengelige bestemmelser er også viktig for å oppnå regeleffektivitet og rettssikkerhet (forutberegnelighet og likebehandling).

Departementet har lagt vekt på at lovene får en logisk og oversiktig systematikk. Dette utgangspunktet gir imidlertid ikke en entydig anvisning på inndeling og rekkefølge av lovens forskjellige kapitler. Departementet foreslår at begge lovene blir inndelt i 13 kapitler og med samme rekkefølge på kapitlene. I hvert av de to lovutkastene er det ett kapittel som bare finnes i det ene utkastet. Dette gjelder kapittel 2 i utkastet til ny enhetsregisterlov om plikt til å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret. Dette kapitlet inneholder regler som er særskilte for Enhetsregisteret som nasjonal felleskomponent. På tilsvarende måte er det i utkastet til ny foretaksregisterlov et eget kapittel om kunngjøring.

Se kapittel 6 i lovutkastet. Ut over dette er inndelingen av og rekkefølgen på kapitlene i de to lovene like. Lovutkastene har følgende kapittelinndeling:

Utkast til ny lov om Enhetsregisteret	Utkast til ny lov om Foretaksregisteret
Kapittel 1. Innledende bestemmelser	Kapittel 1. Innledende bestemmelser
Kapittel 2. Plikt til å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret	
Kapittel 3. Registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret	Kapittel 2. Registreringsplikt og registreringsrett i Foretaksregisteret
Kapittel 4. Hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret	Kapittel 3. Hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret
Kapittel 5. Meldinger til Enhetsregisteret	Kapittel 4. Meldinger til Foretaksregisteret
Kapittel 6. Kontroll av meldinger og registrering	Kapittel 5. Kontroll av meldinger og registrering
	Kapittel 6. Kunngjøring mv.
Kapittel 7. Legitimasjonsvirkninger mv.	Kapittel 7. Legitimasjonsvirkninger mv.
Kapittel 8. Retting av feil og endringer uten melding	Kapittel 8. Retting av feil og endringer uten melding
Kapittel 9. Utlevering og utveksling av opplysninger fra Enhetsregisteret	Kapittel 9. Utlevering og utveksling av opplysninger fra Foretaksregisteret
Kapittel 10. Klage på registerførers vedtak mv.	Kapittel 10. Klage på registerførers vedtak mv.
Kapittel 11. Tvangsmulkt	Kapittel 11. Sanksjoner og tvangsmulkt
Kapittel 12. Statens erstatningsansvar ved feil	Kapittel 12. Statens erstatningsansvar ved feil
Kapittel 13. Ikrafttredelse og overgangsregler. Endringer i andre lover	Kapittel 13. Ikrafttredelse og overgangsregler. Endringer i andre lover

5.3 Utforming av paragrafene i lovutkastene

Nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov har ikke samme paragrafnummerering. I enhetsregisterloven er paragrafene nummerert fortløpende (§ 1, § 2, § 3 osv.), mens paragrafene i foretaksregisterloven er nummerert kapittelvis. Eksempelvis er paragrafene i kapittel II i foretaksregisterloven § 2-1 og § 2-2.

Ifølge Justis- og beredskapsdepartementets hefte *Lovteknikk og loyforberedelse* skal paragrafene i en lov vanligvis nummereres fortløpende. I heftet står det at kapittelvis nummerering, det vil si en kombinasjon av kapittelnummer og paragrafnummer (paragrafene i kapittel to vil være § 2-1, § 2-2, § 2-3 osv.), ikke alltid gjør det lettere å føye til nye paragrafer på et senere tidspunkt. Kapittelvis nummerering bør etter Justis- og beredskapsdepartementets syn bare overveies for store lover med markert kapittelinndeling.

Departementet vurderer at det foreligger særlige hensyn som tilsier at kapittelvis nummerering brukes både i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Begge lovene er omfattende. Kapittelvis nummerering gir etter departementets syn klare fordeler når det gjelder oversiktighet og for å finne frem i lovene. Kapittelvis nummerering har også den fordel at det blir lettere å innpasse nye bestemmelser uten å skyve på andre bestemmelser i loven. En konsekvens av dette er at det blir lettere å orientere seg i forarbeidene selv om det kommer til noen nye bestemmelser etter hvert, det blir lettere å orientere seg i rettspraksis knyttet til endrede bestemmelser mv. Etter departementets syn er kapittelvis nummerering klart mest hensiktsmessig.

Det er lagt vekt på at hver paragraf i størst mulig grad bare skal omhandle ett tema. Hver paragraf har også en egen overskrift som viser hva den regulerer.

Ut fra hensynet til oversikt og brukervennlighet har departementet forsøkt å begrense lengden på de enkelte paragrafene. Det er lagt opp til å begrense antall ledd i hver paragraf til høyst fire ledd, med ikke mer enn fire punktum i hvert enkelt ledd. I enkelte paragrafer har det vært nødvendig å fravike dette for å kunne samle bestemmelser om ett tema som hører naturlig sammen. Hvert enkelt ledd er markert med et leddnummer i parentes i innledningen av leddet. Sifferet er satt i helparentes. Det gir uttrykk for at det er tale om nummerering av ledd i paragrafen og ikke ulike nummer i en opplisting.

I enkelte av leddene eller punktumene er det gjort bruk av opplisteringer der det er snakk om vilkår eller kategorier mv. Hvert punkt i opplistingen er markert med små bokstaver. På den måten får man bedre frem at rekkefølgen ikke gir uttrykk for en prioritering, sammenlignet med der hvor punktene markeres med tall. Markering med bokstaver er dessuten naturlig når lovforslagene gjør bruk av leddnummerering. Departementet har ikke sett det nødvendig med ytterligere oppdeling.

5.4 Lovspråk

Enkelte av bestemmelsene i nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov er vanskelige å forstå, enten fordi de er lange og omstendelige eller fordi de er uklart formulert. Ved utforming av bestemmelsene i lovutkastene har departementet lagt vekt på at registerregelverket bør innrettes slik at de som skal bruke det, lett kan lese og forstå det. Regelverket bør være klart, presist og tilpasset brukerne. Et regelverk som er enkelt å forstå gir mindre behov for ekstern bistand, høyere etterlevelse og gjør det enklere å kontrollere at regelverket etterleves. Det legger også til rette for at brukerne kan forutberegne sin rettsstilling og ivareta sine rettigheter. Tydelige regler kan gi en positiv effekt for aktørene i form av reduserte administrative og økonomiske byrder.

Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven bør ha kjønnsnøytral utforming. Dette innebærer at betegnelser i nåværende lover som bruker «han» når det refereres til registerfører eller til revisor og andre personer med roller i virksomhetene ikke videreføres.

I lovforslagene er det ikke brukt forkortelser av ord, med unntak for «mv.», «jf.» og «nr.».

Enkelte av bestemmelsene i lovutkastene innebærer å beholde det materielle innholdet i bestemmelser i nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov. Dagens lover er fortolket og utfylt gjennom rettspraksis, forvaltningspraksis og juridisk teori. Det er derfor viktig at bestemmelsene i de nye lovene utformes slik at dette tolkingsmaterialet beholder sin verdi. Brukerne av loven vil ellers bli påført et utilsiktet og unødvendig merarbeid. Departementet har derfor vært forsiktig med å innføre nye betegnelser og uttrykk i lovtekstene. Der man har vært i tvil, har departementet beholdt nåværende uttrykksmåte fremfor å risikere utilsiktede realitetsendringer som følge av modernisering av språkbruken.

Ved henvisning til andre lover er det i tråd med Justis- og beredskapsdepartementets lovteknikkhefte brukt lovens offisielle korttittel når dette finnes, eksempelvis «forvaltningsloven». For lover som ikke har offisiell korttittel, er det henvist til lovens offisielle tittel med dato og nummer.

5.5 Fordeling av regelverk mellom lov og forskrift

Legalitetsprinsippet innebærer at inngrep i private rettsforhold krever hjemmel i lov. Siden legalitetsprinsippet bare innebærer et krav om hjemmel i lov, innebærer ikke prinsippet noe krav om at bestemmelsene i sin helhet må stå i loven.

Vide forskriftsfullmakter kan imidlertid vanskeliggjøre Stortingets kontroll med at forskriftsbestemmelser er i samsvar med hjemmelsgrunnlaget. Utstrakt bruk av forskrifter kan også gjøre regelverket uoversiktlig. Selv om utbygging av databaser har gjort det enklere for brukerne å få tilgang til regelverk, kan omfattende bruk av forskrifter medføre risiko for å overse relevante bestemmelser. Forskrifter har ikke særskilte forarbeider på samme måte som lover. Det kan derfor være vanskelig for brukerne å undersøke innholdet i forskriften nærmere. Departementet vil derfor gi veiledning om innholdet gjennom alminnelige og spesielle merknader som sendes ut i forbindelse med orientering om forskriften.

Et forhold som også kan anføres mot at mange bestemmelser vedtas som forskrift, er at disse gjerne gjentar innholdet i lovttekster. Det samlede regelverket svulmer dermed opp.

For å bedre tilgjengeligheten til registerregelverket anser departementet derfor at sentrale regler bør gis i lovs form. I lovforslagene er flere sentrale materielle bestemmelser som i dag er gitt i forskrift tatt inn i selve loven. Eksempler på dette er forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-5 *Underretning om vedtaket* og § 10-1 *Klage på registerførers vedtak*. Regler om dette står i dag i enhetsregisterforskriften.

Det har imidlertid vært viktig å unngå at den nye enhetsregisterloven og den nye foretaksregisterloven blir for omfattende, slik at oversikten og hovedreglene forsvinner i lange detaljerte bestemmelser. Det må også legges vekt på behovet for en enkel og smidig endringsprosess for tekniske bestemmelser som endres hyppig. Ved vurderingen av om en bestemmelse skal stå i lov eller i forskrift, har departementet derfor lagt vekt på bestemmelsenes lengde og kompleksitet, detaljeringsgrad og tekniske karakter.

5.6 Utforming av forskriftshjemler og forskriftsmyndighet

I lovtkastene er det lagt opp til at forskriftsfullmaktene i størst mulig grad bør stå sammen med de materielle bestemmelsene. Forskriftsfullmaktene er derfor plassert til slutt i vedkommende paragraf.

Nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov har en rekke bestemmelser som gir adgang til å fastsette nærmere regler i forskrift. I enhetsregisterloven er myndigheten til å gi slike forskrifter i all hovedsak lagt til departementet. På et par områder er forskriftsmyndigheten lagt til Kongen. Etter enhetsregisterloven § 28 kan Kongen gi de forskrifter som finnes påkrevd til utfylling og gjennomføring av enhetsregisterloven. I tillegg er det lagt til Kongen å gi nærmere regler om enhetsregisterlovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, jf. enhetsregisterloven § 29.

I nåværende foretaksregisterlov er myndigheten til å gi forskrifter delt mellom departementet og Kongen. For enkelte bestemmelser der myndigheten er lagt til Kongen, er myndigheten delegert til departementet ved kongelig resolusjon. Dette gjelder foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd, § 4-5 andre ledd tredje punktum og § 10-6.

Myndigheten til å gi forskrifter i de to lovtkastene er konsekvent lagt til «departementet». Eneste unntak er fullmakten til å gi nærmere regler om lovenes anvendelse på Svalbard og Jan Mayen. Her foreslås det å videreføre at forskriftsmyndigheten ligger til Kongen. Se punkt 6.4 om dette.

6 Lovformål, organisasjon og virkeområde mv.

6.1 Formålsparagrafer

6.1.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 1 angir lovens formål. Paragrafen lyder:

«Denne lov skal fremme effektiv utnyttelse og samordning av offentlige opplysninger om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter gjennom regler for oppretting, organisering og drift av et landsdekkende enhetsregister.

Enhetsregisteret skal entydig identifisere registreringsenheter ved tildeling og registrering av organisasjonsnummer. Alle tilknyttede registre skal bidra til å redusere oppgaveplikten for næringslivet ved å benytte organisasjonsnummer og opplysninger fra Enhetsregisteret. Offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre, plikter, der det er praktisk mulig, å benytte opplysninger fra Enhetsregisteret.»

Det fremgår av forarbeidene til enhetsregisterloven at paragrafen skal nedfelle hensikten med opprettelsen av Enhetsregisteret. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 1. Formål* står det:

«Hensikten med opprettelsen av Enhetsregisteret er nedfelt i bestemmelsen. Tre effektmål er sentrale:

1. En fullstendig oversikt over – og entydig identifikasjon av alle juridiske personer m.m. som opererer i Norge.
2. En mer effektiv utnyttelse av de mest vanlige offentlige opplysninger om registreringsenheter som offentlig forvaltning og privat næringsliv har behov for i sin virksomhet.
3. Redusere næringslivets oppgaveplikt. Offentlige opplysninger innhentet ett sted skal gjøres tilgjengelige for andre som har bruk for dem.»

Foretaksregisterloven har ikke formålsparagraf. Hensikten med Foretaksregisteret er imidlertid beskrevet nærmere i forarbeidene til loven. I Ot.prp. nr. 50 (1984–85) punkt 1.2 står det:

«Hovedhensikten med handelsregistreringsordningen er å fungere som en kilde for sentrale opplysninger vedrørende næringsdrivende virksomheter i Norge. Offentlig tilgjengelige opplysninger om firma (foretaksnavn), ansvarsform, eiere, ledelse, fullmaktsforhold etc. er en forutsetning for ordnede og forsvarlige forhold i det økonomiske liv. Ingen andre offentlige registre dekker idag dette behovet.

Dessuten gir offentlig registrering, kontroll og avgivelse en trygghet for at de aktuelle opplysninger er korrekte, og at disse med stor grad av sikkerhet kan legges til grunn av private og offentlige interessenter. Registreringsordningen dekker her et legitimasjonsbehov. I mange sammenhenger er det nødvendig at en fysisk person som representerer et foretak kan dokumentere at han har kompetanse til å binde foretaket ved å legge frem en utskrift (firmaattest).

Ordningen innebærer videre en offentlig kontroll med at foretak etableres, organiseres og drives i samsvar med gjeldende lovgivning. Kontrollfunksjonen har nær sammenheng med

behovet for at registeropplysningene skal være riktige, men etter hvert har behovet for å etterse at ufravikelig selskapslovgivning følges blitt stadig viktigere. I særlovgivningen finnes en rekke bestemmelser som knytter rettsvirkninger til registreringen og/eller pålegger registerføreren oppgaver som har karakter av håndheving av selskapsrettslige regler.

En svært viktig begrunnelse for registeret er også behovet for kontroll og beskyttelse av foretakenes firma. Registrering gir i utgangspunktet enerett til det aktuelle navn, og registerføreren skal bl.a. påse at ikke andre får registrert identiske eller forvekslingsbare navn.»

6.1.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Innledning

Formålsparagrafen i en lov sier noe om lovens intensjon og målsettinger. Innholdet gjenspeiler de andre lovbestemmelsene og de hensyn som ligger til grunn for disse. En formålsparagraf gir i seg selv ikke rettigheter eller plikter og er dermed annerledes innrettet enn øvrige lovbestemmelser. Konkrete rettigheter og plikter skal følge av andre lovbestemmelser.

En formålsparagraf skal fungere som en slags programerklæring for hva lovgiver ønsker å oppnå med loven. Bestemmelsen kan ha betydning for hvordan de andre bestemmelsene i loven skal tolkes. I tillegg kan den gi indikasjoner på hvordan det frie skjønnet bør utøves.

Departementet vurderer det som hensiktsmessig og formålstjenlig at både ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov har formålsparagraf. Det vil øke bevisstheten om de helt sentrale hensyn som lovene skal ivareta.

Enhetsregisterloven

Departementet foreslår en ny og modernisert formålsparagraf i forslaget til ny enhetsregisterlov. Forslaget viderefører elementer fra nåværende formålsparagraf i enhetsregisterloven § 1, og har til dels med nye elementer. Departementet har lagt vekt på at formålsparagrafen ikke bør bli en lang oppramsing av alle gode formål, men at den angir de overordnede hensynene. Departementet foreslår enkelte endringer i begrepsbruken sammenlignet med nåværende regulering.

Etter departementets syn gjør målsettingen om effektiv bruk (utnyttelse) og samordning av offentlige opplysninger om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter i nåværende formålsparagraf seg fortsatt gjeldende. Departementet foreslår at dette videreføres.

Departementet foreslår enkelte justeringer i begrepsbruken. Blant annet foreslås det at begrepet «fremme» erstattes med «legge til rette for». Sistnevnte begrep får etter departementets syn bedre frem at enhetsregisterloven og Enhetsregisteret er virkemidler for å oppnå effektiv bruk og samordning. I tillegg foreslår departementet at begrepet «offentlige opplysninger» erstattes med «grunndata». Departementet viser her til at Enhetsregisteret ikke inneholder enhver type opplysning om juridiske personer mv., men

visse grunndata (basisopplysninger) om disse. Enhetsregisteret kalles derfor gjerne også for et «grunndataregister».

En forutsetning for effektiv bruk og samordning av grunndataene er at Enhetsregisteret har disse. Grunndataene i Enhetsregisteret er delvis basert på innrapportering fra virksomhetene, offentlige myndigheter mv., og delvis på at Enhetsregisteret selv innhenter grunndataene. Effektiv «innrapportering» og «innhenting» er imidlertid ikke mål i seg selv, men virkemidler for å oppnå effektiv bruk og samordning av grunndataene. Departementet foreslår derfor ikke å ta med «innrapportering» og «innhenting» i formålsparagrafen.

Nåværende formålsparagraf fastsetter at den effektive bruken og samordningen av opplysninger om juridiske personer skje «gjennom regler for oppretting, organisering og drift av et landsdekkende enhetsregister». Enhetsregisterloven ble vedtatt i forbindelse med opprettelsen av Enhetsregisteret i 1995. Registeret har virket i nærmere 40 år. Det gir derfor liten mening i dag å vise til regler for oppretting av registeret i en ny formålsparagraf. Henvisning til regler om Enhetsregisterets organisering og drift passer etter departementets syn heller ikke i en formålsparagraf. Departementet foreslår derfor at passusen «regler for oppretting, organisering og drift av et landsdekkende enhetsregister» erstattes av «gjennom et landsdekkende enhetsregister.»

Etter departementets syn bør det tredje effektmålet med Enhetsregisteret, å legge til rette for andres tilgang til opplysninger (grunndata) om juridiske personer mv., komme uttrykkelig frem av formålsparagrafen. Det vises til kapittel 2.4 om brukere av grunndata i Enhetsregisteret der det fremgår at brukerne omfatter en vid krets med aktører innenfor næringslivet, privatpersoner og andre utenfor næringslivet, offentlige myndigheter og pressen. Etter departementets vurdering er tilgang til grunndataene i Enhetsregisteret en avgjørende forutsetning for effektiv bruk og samordning av grunndataene. Departementet foreslår derfor at formålsparagrafen fastslår at loven skal legge til rette for allmennhetens og offentlige myndigheters tilgang til grunndataene.

Enhetsregisterloven § 1 andre ledd angir konkrete plikter for Enhetsregisteret, tilknyttede registre, offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre. Dette omfatter blant annet plikten for Enhetsregisteret til å tildele og registrere organisasjonsnummer. Det omfatter også plikten for tilknyttede registre, offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Som nevnt ovenfor bør plikter ikke stå i en formålsbestemmelse, men heller fremgå av andre bestemmelser i loven. Dessuten er enkelte av pliktene som er angitt i § 1 andre ledd, regulert andre steder i enhetsregisterloven.

- Plikt for Enhetsregisteret til å tildele og registrere organisasjonsnummer fremgår også av enhetsregisterloven § 5. Denne reguleringen er foreslått videreført i forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-2.
- Plikten for tilknyttede registre til å benytte organisasjonsnummer og andre opplysninger fra Enhetsregisteret fremgår også av enhetsregisterloven §§ 9 og 11. Disse reguleringene er foreslått videreført i forslaget til ny enhetsregisterlov § 2-1 og § 2-2. Se kapittel 7 om dette.

Hensynet til å unngå dobbeltregulering taler derfor også for at disse reguleringene ikke videreføres i formålsparagrafen i ny enhetsregisterlov.

Departementet foreslår etter dette at formålsparagrafen i ny enhetsregisterlov skal være:

«Loven skal legge til rette for effektiv bruk og samordning av grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter gjennom et landsdekkende enhetsregister. Loven skal legge til rette for at allmennheten og offentlige myndigheter får tilgang til grunndataene.»

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 1-1.

Foretaksregisterloven

Departementet foreslår at det tas inn en formålsparagraf i ny foretaksregisterlov. Det vil blant annet øke bevisstheten om hva som er lovens intensjon og målsetting, og hvilke overordnede hensyn som ligger til grunn for de andre bestemmelsene i loven.

Departementet foreslår at følgende elementer inngår i formålsparagrafen: effektiv bruk av sentrale opplysninger om næringsdrivende foretak, samt tilgang til slike opplysninger.

Foretaksregisterloven skal på samme måte som enhetsregisterloven fremme effektiv bruk av visse nærmere angitte opplysninger. Samtidig er Foretaksregisterets oppgaver og formål snevrere enn Enhetsregisteret. Mens Enhetsregisterets oppgaver knytter seg til grunndata om virksomheter generelt, er Foretaksregisterets hovedoppgave å samle inn, kontrollere og tilgjengeliggjøre sentrale opplysninger om næringsdrivende foretak. Selv om det finnes ikke-næringsdrivende foretak som har registreringsplikt i Foretaksregisteret, ble registeret opprettet for å være en kilde til informasjon om næringsdrivende foretak. Dette er kjerneoppgaven til Foretaksregisteret i dag, og det skal det fortsatt være. Dette bør fremgå av formålsparagrafen.

I tillegg har Enhetsregisteret, i motsetning til Foretaksregisteret, en særskilt oppgave med å samordne opplysninger med andre offentlige registre og myndigheter. Departementet foreslår derfor ikke å ta inn «samordning» i formålsparagrafen til ny foretaksregisterlov.

På samme måte som for enhetsregisterloven, bør det etter departementets syn også fremgå av formålsparagrafen i ny foretaksregisterlov at et av hovedformålene med loven er å legge til rette for allmennhetens og offentlige myndigheters tilgang til opplysninger i Foretaksregisteret. Dette er avgjørende for effektiv bruk av opplysningene i registeret. Departementet viser til omtale i kapittel 2.4 om hvem som er brukere av opplysninger i Foretaksregisteret, og at dette omfatter en vid krets med aktører innenfor næringslivet, privatpersoner og andre utenfor næringslivet, offentlige myndigheter og pressen.

Departementet foreslår etter dette at formålsparagrafen i ny foretaksregisterlov skal være:

«Loven skal legge til rette for effektiv bruk av sentrale opplysninger om næringsdrivende foretak gjennom et landsdekkende foretaksregister. Loven skal legge til rette for at allmennheten og offentlige myndigheter får tilgang til opplysningene.»

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 1-1.

6.2 Regler om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets organisasjon mv.

6.2.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven

Enhetsregisterloven § 3 har regler om Enhetsregisterets organisasjon. Det følger av § 3 første ledd staten har ansvar for oppretting, organisering og drift av Enhetsregisteret. Det står også at Enhetsregisteret ledes av en registerfører som utpekes av Kongen. Etter § 3 andre ledd gir departementet nærmere regler om Enhetsregisterets organisasjon, lokalisering og administrasjon og om føringen av registeret.

Nærmere regler om Enhetsregisterets organisasjon er fastsatt i enhetsregisterforskriften kapittel 1. Det følger av enhetsregisterforskriften § 1 at «Enhetsregisteret legges til Registerenheten i Brønnøysund (Brønnøysundregistrene), og ledes av en registerfører som utpekes av Kongen». Enhetsregisterforskriften § 2 gir nærmere regler om registerførers adgang til å delegerer sin myndighet etter enhetsregisterloven eller forskrift gitt i medhold av enhetsregisterloven til andre tjenestemenn ved registeret.

Foretaksregisterloven

Foretaksregisterloven § 1-1 har regler om Foretaksregisterets organisasjon. Paragraf 1-1 første ledd fastsetter at Foretaksregisteret er felles for hele landet, og gir Kongen myndighet å utnevne registerfører. Ifølge § 1-1 andre ledd kan Kongen gi nærmere regler om registerførers adgang til å delegerer sin myndighet til andre tjenestemenn ved registeret. Kongen kan også gi nærmere regler om registerets organisasjon, lokalisering og administrasjon, og om føringen av registeret, jf. § 1-1 tredje ledd. Kongens myndighet etter foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd ble 1. juli 2005 delegert til departementet, jf. forskrift 13. mai 2005 nr. 433. Forskriften ble fastsatt ved kongelig resolusjon.

Nærmere regler om Foretaksregisterets organisasjon er fastsatt i forskrift. Ifølge forskrift 18. desember 1987 nr. 985 om føring av løsereregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret § 3 føres Foretaksregisteret av Registerenheten i Brønnøysund (Brønnøysundregistrene). Forskriften ble fastsatt ved kongelig resolusjon. Det samme følger av foretaksregisterforskriften § 1, som også fastsetter at Foretaksregisteret føres av en registerfører utnevnt av Kongen.

Foretaksregisterforskriften § 2 gir nærmere regler om registerførers adgang til å delegerer sin myndighet etter foretaksregisterloven til andre tjenestemenn ved Foretaksregisteret.

6.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende regulering av Enhetsregisterets og Foretaksregisterets organisasjon. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier større endringer på dette området. Etter departementets syn kan imidlertid lov- og forskriftsreguleringen samordnes noe mer for de to registrene. Selv om

formålet med og oppgavene til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er forskjellige, tilsier verken dette eller andre forhold etter departementets syn at lov- og forskriftsreguleringen av registrenes organisasjon bør være forskjellig.

Enhetsregisterloven § 3 første ledd fastslår at staten har ansvar for «oppretting, organisering og drift av Enhetsregisteret». Enhetsregisteret ble opprettet i 1995. Etter nærmere 40 år gir det liten mening å videreføre at staten har ansvar for oppretting av registeret. Departementet foreslår derfor at det tas inn i ny enhetsregisterlov at staten har ansvar for organisering og drift av Enhetsregisteret. Tilsvarende bestemmelse for Foretaksregisteret foreslås tatt inn i ny foretaksregisterlov.

Etter nåværende regler skal registerfører for henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret utnevnes av Kongen. Dette foreslås videreført. Departementet viser her til at registerfører er en åremålsstilling som etter vanlig praksis skal utnevnes i Kongen i statsråd.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-2 første ledd og ny foretaksregisterlov § 1-2 første ledd.

Departementet foreslår også å videreføre forskriftsreguleringen om at henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret legges til Registerenheten i Brønnøysund (Brønnøysundregistrene). Departementet foreslår at reguleringene plasseres i de nye forskriftene. Det foreslås samtidig at bestemmelsen om føring av Foretaksregisteret i § 3 i forskrift 18. desember 1987 nr. 985 om føring av løsereregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret oppheves.

Se forslagene til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 1-1 og forskrift til lov om Foretaksregisteret § 1-1, samt forslaget til endringer i forskrift 18. desember 1987 nr. 985 om føring av løsereregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret.

Etter foretaksregisterloven § 1-1 andre ledd kan Kongen gi nærmere regler om registerførers adgang til å delegerer sin myndighet. Det foreslås at myndigheten til å gi slike regler legges til departementet. Dette begrunnes med at slike regler er tekniske og av organisatorisk karakter. I tillegg er slik forskriftsmyndighet i andre tilsvarende lover lagt til departementet, blant annet tinglysningsloven § 1 tredje ledd. Departementet foreslår at tilsvarende regulering tas inn i ny enhetsregisterlov.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-2 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 1-2 andre ledd.

Når det gjelder den nærmere reguleringen av delegering av registerførers myndighet, foreslår departementet bestemmelser om dette i ny forskrift til lov om Enhetsregisteret § 1-2 og ny forskrift til lov om Foretaksregisteret § 1-2. Forslagene er basert på reguleringen i nåværende enhetsregisterforskrift § 2. Det er gjort enkelte språklige justeringer for å tydeliggjøre innholdet i reglene. Det foreslås også at begrepet «annen tjenestemann ved registeret» erstattes med «andre ansatte ved registeret». Departementet viser til at lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) er opphevet og erstattet av lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte (statsansatteloven). I statsansatteloven brukes begrepet «statsansatte» og «ansatte».

Se forslagene til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 1-2 og forskrift til lov om Foretaksregisteret § 1-2.

Enhetsregisterloven § 3 andre ledd fastsetter at «[d]epartementet gir nærmere regler om Enhetsregisterets organisasjon, lokalisering og administrasjon og om føring av registeret». Departementet foreslår at reguleringen videreføres i ny enhetsregisterlov. I foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd første punktum er det Kongen som har myndighet til å gi slike regler, men myndigheten har siden 2005 vært delegert til departementet. Myndighetsoverføringen har virket i nærmere 20 år. Departementet foreslår at dette lovfestes, og slik at det fastsettes i ny foretaksregisterlov at myndigheten til å gi nærmere regler om Foretaksregisterets organisasjon mv. hører under departementet. Det vil ikke bare samsvare med det som gjelder for Enhetsregisteret, men også det som gjelder for andre lignende offentlige registre slik som Frivillighetsregisteret og Register over reelle rettighetshavere. Se frivillighetsregisterloven § 2 andre ledd og lov om register over reelle rettighetshavere § 8 andre ledd.

Eventuelle forslag til forskrifter om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets organisasjon mv. vil måtte sendes på offentlig høring. Det vil gi berørte aktører mulighet til å komme med innspill før eventuelle nye forskrifter eller forskriftsendringer fastsettes.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-2 tredje ledd og ny foretaksregisterlov § 1-2 tredje ledd.

Enhetsregisterforskriften § 23 og foretaksregisterforskriften § 10 har bestemmelser om datasikkerhet i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Enhetsregisterforskriften § 23 lyder:

«Det skal tas regelmessig sikkerhetskopi av det som er registrert i Enhetsregisterets database. Databehandlingen må dessuten tilrettelegges på en slik måte at kvaliteten av lagrede og avgitte opplysninger er tilstrekkelig god og slik at den blir best mulig beskyttet mot uønskede hendelser. Uhell, misbruk, feil og øvrige trusler mot datasikkerheten skal søkes avdekket og avverget så effektivt som mulig.»

Tilsvarende bestemmelser finnes i foretaksregisterforskriften § 10.

Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre disse reguleringene. Brønnøysundregistrene har heller ikke gitt innspill om et behov for dette. Departementet foreslår at reguleringene videreføres. Det er i forslagene gjort enkelte justeringer for å tydeliggjøre registerførerens ansvar for datasikkerheten i registrene. Det er også gjort enkelte språklige justeringer for å gjøre reglene lettere å lese og forstå.

Se forslagene til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 1-3 og forskrift til lov om Foretaksregisteret § 1-3.

6.3 Behandling av personopplysninger og automatiserte avgjørelser

6.3.1 Gjeldende rett

Behandling av personopplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Enhetsregisteret registrerer grunndata om virksomheter, og tildeler det unike nisifrede organisasjonsnummeret. Enhetsregisteret er sammen med blant annet Folkeregisteret og Grunnboken én av de nasjonale felleskomponentene som bidrar til å gi innbyggerne mer enhetlige digitale tjenester på tvers av forvaltningen. Foretaksregisteret samler, kontrollerer, registrerer og tilgjengeliggjør opplysninger om alle norske næringsdrivende foretak til enhver som har behov for informasjon om aktører i næringslivet.

For at virksomheter skal kunne registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret må det meldes en rekke opplysninger til registrene. For Enhetsregisteret følger dette blant annet av enhetsregisterloven § 5 til § 7, og for Foretaksregisteret følger dette blant annet av foretaksregisterloven kapittel III. Dette omfatter også personopplysninger om personer som er tilknyttet virksomheten.

Personvernforordningen⁹, som er gjennomført i norsk rett i lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven), setter rammer for registrenes bruk av personopplysninger. Dette innebærer blant annet at behandlingen i form av bruk av opplysninger må følge de grunnleggende prinsippene i forordningen artikkel 5, og at det må foreligge et behandlingsgrunnlag etter artikkel 6.

Etter personvernforordningen artikkel 6 er behandling av personopplysninger bare lovlig dersom minst ett av vilkårene i nr. 1 bokstav a til f er oppfylt. Etter bokstav e er behandlingen lovlig dersom den er «nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt». Departementet vurderer at det er vilkåret i bokstav e som er særlig relevant for behandling av personopplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Som nevnt over har Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ansvar for å samle inn, kontrollere og registrere opplysninger om virksomheter, og er pålagt å utøve offentlig myndighet i den forbindelse.

Det følger av personvernforordningen artikkel 6 nr. 3 at grunnlaget for behandlingen som nevnt i nr. 1 bokstav c og e skal fastsettes i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett.

Departementet vurderer at bestemmelsene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om at virksomheter skal melde visse opplysninger til registrene i forbindelse med registrering samlet sett gir et tilstrekkelig grunnlag for behandling av disse opplysningene.

⁹ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (personvernforordningen)

Det følger av personvernforordningen artikkel 5 nr. 1 bokstav b at personopplysninger skal «samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål og ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med disse formålene».

Dersom det nye formålet er forenlig med innsamlingsformålet, «kreves det ikke et annet rettslig grunnlag enn det som ligger til grunn for innsamlingen av personopplysninger», jf. fortalen punkt 50.

Formålet med behandlingen er å samle inn, kontrollere og registrere opplysninger om enheter og foretak i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. På bakgrunn av dette vurderer departementet at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har hjemmel til å behandle personopplysninger som er innhentet i forbindelse med registrering av enheter og foretak i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Automatisert saksbehandling i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Etter gjeldende rett kan Enhetsregisteret og Foretaksregisteret automatisere saksbehandlingen uten særskilt hjemmel, så fremt alminnelige forvaltningsrettslige krav er oppfylt og behandlingen er i samsvar med personvernregelverket. Dette inkluderer også registrenes adgang til å treffe delautomatiserte avgjørelser.

For helautomatiserte avgjørelser stilles det strengere krav. Den viktigste skranken for registrenes adgang til å fatte helautomatiserte avgjørelser er personvernregelverket, herunder personvernforordningen artikkel 22.

Ifølge lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering (folkeregisterloven) § 9-4 har folkeregistermyndigheten hjemmel til å behandle personopplysninger i forbindelse med sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser. I forarbeidene til bestemmelsen, Prop.1 LS (2021–2022) *Skatter, avgifter og toll 2022* punkt 12.3.6, står følgende om skattemyndighetenes generelle adgang til å behandle personopplysninger:

«Samlet sett må gjeldende regelverk forstås slik at det gir skattemyndighetene et vidtrekkende grunnlag for å behandle opplysninger, slik det fremgår enten direkte eller forutsetningsvis ut fra de oppgavene skattemyndighetene er pålagt. Etter departementets oppfatning må skattemyndighetene etter gjeldende rett i stor utstrekning kunne bruke personopplysninger de har innhentet, uten at det er gitt spesifikke bestemmelser om dette. Dette gjelder også sammenstilling av personopplysninger.»

Departementet vurderer at det samme gjør seg gjeldende for Enhetsregisterets og Foretaksregisterets adgang til å behandle personopplysninger i forbindelse med utførelsen av de oppgaver registrene skal utføre.

Særlig om helautomatiserte avgjørelser og personvernforordningen artikkel 22

Etter personvernforordningen artikkel 22 nr. 1 har den registrerte¹⁰ «rett til ikke å være gjenstand for en avgjørelse som utelukkende er basert på automatisert behandling, herunder profilering, som har rettsvirkning for eller på tilsvarende måte i betydelig grad

¹⁰ En identifisert eller identifiserbar fysisk person («den registrerte»), jf. personvernforordningen artikkel 4 nr. 1.

påvirker vedkommende». Det er oppstilt tre unntak fra forbudet mot helautomatisert behandling i artikkel 22 nr. 1.

Etter artikkel 22 nr. 2 bokstav a kan den registrerte være gjenstand for helautomatisert behandling dersom det er nødvendig for å inngå eller oppfylle en avtale mellom den registrerte og en behandlingsansvarlig.

Helautomatisert behandling kan også skje når det er tillatt i henhold til unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som den behandlingsansvarlige er underlagt, og der det også er fastsatt egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser, jf. artikkel 22 nr. 2 bokstav b.

Helautomatisert behandling er også tillatt når den registrerte samtykker til dette, jf. artikkel 22 nr. 2 bokstav c.

Som automatisert behandling regnes også «profilering», som er definert i personvernforordningen artikkel 4 nr. 4 som «enhver form for automatisert behandling av personopplysninger som innebærer å bruke personopplysninger for å vurdere visse personlige aspekter knyttet til en fysisk person».

Det følger av artikkel 22 nr. 2 bokstav b at nasjonalstaten har adgang til å gi regler om automatiserte avgjørelser som faller innunder nr. 1. Det er krav om at hjemmelen til behandling «uttrykkelig» tillater fullstendig automatiserte avgjørelser etter artikkel 22 nr. 1, se forordningens fortalepunkt 71. Det rettslige grunnlaget må være «tydelig og presist», se fortalens punkt 41.

Det stilles krav om at hjemmelen fastsetter «egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser», jf. personvernforordningen artikkel 22 nr. 2 bokstav b.

Automatiserte avgjørelser som nevnt i personvernforordningen artikkel 22 nr. 2 kan ikke bygge på særlige kategorier av personopplysninger nevnt i artikkel 9 nr. 1, med mindre artikkel 9 nr. 2 bokstav a eller g får anvendelse og det er innført egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser.

6.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Forvaltningslovutvalgets forslag til regulering av automatisert saksbehandling

Forvaltningslovutvalget har i NOU 2019:5¹¹ foreslått å lovregulere automatisering av forvaltningens saksbehandling i forvaltningsloven. Utvalget foreslår en bestemmelse om helautomatisert saksbehandling (utvalgets lovutkast § 11), og en bestemmelse om forvaltningsorganers dokumentasjonsplikt ved bruk av automatiserte saksbehandlingssystemer (utvalgets lovutkast § 12).

¹¹ NOU 2019:5 *Ny forvaltningslov - Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)*

Utvalget er delt når det gjelder reguleringen av helautomatisert saksbehandling. Flertallets forslag til § 11 lyder:

«Kongen kan gi forskrift om at forvaltningsorganet på bestemte sakområder kan treffe avgjørelser ved helautomatisert saksbehandling. Avgjørelser som er lite inngripende overfor den enkelte, kan treffes ved helautomatisert behandling uten hjemmel i forskrift.»

Et mindretall i utvalget foreslår at § 11 om automatisert saksbehandling skal lyde:

«Forvaltningsorganet kan treffe helautomatiserte avgjørelser hvor personopplysninger inngår, når behandlingen er nødvendig for å utøve offentlig myndighet eller utføre lovfestede oppgaver. Behandlingen må sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og være forenlig med retten til vern av personopplysninger.»

Etter utvalgets forslag til § 12 skal forvaltningsorganet ha plikt til å dokumentere det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer. Utvalget foreslo at dokumentasjonen av systemets rettslige innhold offentliggjøres, hvis ikke annet følger av lov eller særlige hensyn taler mot det.

Hvordan forvaltningslovutvalgets forslag følges opp i en eventuell lovproposisjon om ny forvaltningslov, er ikke avklart på tidspunktet for høringen av dette høringsnotatet. En eventuell ny regulering av automatisert saksbehandling i ny forvaltningslov er dermed ikke avklart. Departementet tar imidlertid høyde for at ny forvaltningslov kan inneholde lovregulering av forvaltningens generelle adgang til automatisering av saksbehandlingen. Uavhengig av reglene i forvaltningsloven kan det fastsettes avvikende regulering i særlovgivningen. Det kan i særlovgivningen for eksempel gis en mer vidtrekkende eller mer begrenset adgang til å treffe helautomatiserte vedtak enn det som følger av forvaltningsloven.

I særlovgivningen er det gitt flere bestemmelser om forvaltningsorganers adgang til å treffe helautomatiserte avgjørelser. Se som eksempler lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven) [NAV-loven] § 4 a, lov 27. mai 2016 nr. 14 om skatteforvaltning (skatteforvaltningsloven) § 5-11, lov 9. desember 2016 nr. 88 om folkeregistrering (folkeregisterloven) § 9-4, lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) § 3-5 og lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven) § 22b.

Behov for regulering av sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser i foretaksregisterloven og enhetsregisterloven

Enhetsregisterets og Foretaksregisterets saksbehandling omlegges i økende grad fra manuell til automatisert behandling. Brønnøysundregistrene har ambisjon om 100 prosent digital innrapportering og størst mulig grad av strukturerte og maskinlesbare data. Dette er en forutsetning for automatisert saksbehandling. Automatisering av saksbehandlingen kan komme samfunnet til gode på forskjellige måter, blant annet i form av mer effektiv ressursutnyttelse og redusert saksbehandlingstid. Automatisering kan også bidra til økt likebehandling og konsistent gjennomføring av regelverk, samt til økt implementering av rettigheter og plikter. Departementet viser til Forvaltningslovutvalgets nærmere

redegjørelser for gevinstene ved automatisering av saksbehandlingen i NOU 2019:5 punkt 18.3.3.

Automatisering av saksbehandlingen må som nevnt skje innenfor rammene som forvaltningsloven og øvrig regelverk oppstiller. For at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kunne utføre sine oppgaver, behandler registrene en stor mengde opplysninger. Registrene må kunne behandle opplysninger på en slik måte at de kan utføre sine oppgaver raskt og effektivt og tilby borgerne gode offentlige tjenester. Kravene til effektivitet og digitalisering medfører økt oppmerksomhet om bruk av opplysninger og automatisering i ulike prosesser. Samtidig må registrenes behandling av opplysninger ivareta borgernes rettssikkerhet og personvern.

Det er behov for å legge til rette for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan utføre sine oppgaver på en effektiv måte, samt tilby brukerne gode tjenester. Det er også behov for å effektivisere Enhetsregisteret og Foretaksregisteret sitt arbeid og målrette ressursbruken, slik at ressursene benyttes der det er størst behov. For å oppnå dette, vil det være nødvendig å utføre analyser, hvor det anvendes metoder som forutsetter sammenstilling av personopplysninger, for eksempel gjennom bruk av prediktive modeller og risikobasert tilnærming. Slik sammenstilling vil i noen tilfeller medføre profilering. Bruk av personopplysninger til profilering innebærer kategorisering av personer som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Profilering gjennom prediktive modeller, for eksempel maskinlæringsmodeller, kan gi kvalifiserte antakelser som kan benyttes til veiledningsformål, for eksempel til å kartlegge hvilke grupper som har behov for særskilt veiledning.

Videre er det behov for å sikre best mulig datakvalitet ved å utnytte det mulighetsrommet digitaliseringen og teknologiutviklingen gir. Å gjennomføre slik sammenstilling og profilering som nevnt ovenfor kan gi Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mulighet til å velge riktig virkemiddel for å sikre eller påvirke etterlevelsen og kvaliteten i registrene. Metodene kan benyttes til utplukk av hvem som bør kontrolleres ut over den maskinelle kontrollen, til å gjennomføre etterfølgende kontroller eller andre tiltak som sikrer etterlevelse og bedre kvalitet, som for eksempel dulting («nudging»). Dulting er små tiltak som har til formål å påvirke folks handlinger i ønsket retning uten bruk av tvang, straff eller økonomisk belønning. For nærmere omtale av dulting, se stortingsmeldingen om økonomisk kriminalitet, Meld. St. 15 (2023–2024) *Felles verdier – felles ansvar – Styrket innsats for forebygging og bekjempelse av økonomisk kriminalitet* punkt 10.4.

Det vil også kunne være behov for å sammenstille personopplysninger som ledd i forebygging av både økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Brønnøysundregistrene har ambisjoner om å bidra til forebygging av slik kriminalitet. I Meld. St. 15 punkt 9.1 (boks 9.1) står det:

«Brønnøysundregistrene er en viktig aktør i forenklingsarbeidet, og deres tjenester har gjennom 40 år vært sentrale i forebyggingen av økonomisk kriminalitet i norsk næringsliv. Ny teknologi, en ny registerplattform og muligheten for kontroll og analyser fra flere kilder vil i kombinasjon med et tilpasset og tidsriktig regelverk bidra til at data fra Brønnøysundregistrene kan brukes mer aktivt i forebyggingen av økonomisk kriminalitet.»

Det følger av Meld. St. 15 (2023–2024) kapittel 10 at det er en forventning om at teknologi tas i bruk til slik forebygging, og dette vil medføre et behov for å behandle innsamlede personopplysninger på nye måter og til dette formålet.

Effektivisering og digitalisering av tjenester kan utgjøre en risiko for blant annet manipulering av registrene, noe behandling av personopplysninger til blant annet etterkontroller kan bidra til å avsløre og videre forbygge. Meld. St. 15 (2023–2024) er også tydelig på at forebygging av økonomisk kriminalitet er lønnsomt, se stortingsmeldingen punkt 8.1. Dersom registrene klarer å utnytte de mulighetene som ligger i digitalisering, vil det kunne bidra til forebygging av økonomisk kriminalitet, for eksempel ved å analysere og kartlegge risikoer for misbruk. Selv om forebygging av økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet er et mål i seg selv, vil det også føre til bedre registerkvalitet ved at registrerte opplysninger er korrekte.

Samlet sett fører dette til et større behov for å anvende metoder som forutsetter sammenstilling av personopplysninger, for eksempel gjennom prediktive modeller og risikobasert tilnærming.

Uavhengig av en eventuell regulering i ny forvaltningslov vil det etter departementets syn være hensiktsmessig med en særskilt hjemmel for bruk av helautomatiserte avgjørelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. En uttrykkelig hjemmel i disse lovene vil ivareta rettssikkerhetshensyn, og bidra til forutsigbarhet for brukerne som de helautomatiserte avgjørelsene retter seg mot. Dette er også i tråd med vurderingene som er gjort på skatterettens område¹² og for NAVs saksbehandling¹³.

For Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan omfanget av behandling av personopplysninger være mindre enn for eksempel for NAV eller Skatteetaten. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret behandler likevel opplysninger om personer som innehar roller i foretak og kontaktpersoner for enheter som skal registreres. Det kan også fremkomme diverse personopplysninger i underlagsmaterialet som brukerne sender inn til registrene. Registrene behandler også opplysninger som kan omfattes av personvernforordningen artikkel 9 og 10. Dette gjelder for eksempel opplysninger om menigheter, trossamfunn, foreninger og organisasjoner som fremmer interessene til LHBTQ (lesbiske, homofile, bifile og transpersoner). Videre behandler registrene opplysninger knyttet til fratakelse av rettslig handleevne, rettighetstap og konkursskarantene. Departementet vurderer på denne bakgrunn at det bør fastsettes særskilte hjemler for automatiserte avgjørelser for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Profilering og sammenstilling av personopplysninger forutsetter at registrene bruker personopplysningene som er innhentet i forbindelse med registrering av enheter og foretak, til et annet formål enn det de er innhentet for. Som nevnt under «gjeldende rett» er det krav om at formålet med slik viderebehandling av personopplysninger ikke er «uforenlig» med det opprinnelige formålet opplysningene ble innhentet for. Formålet med

¹² Prop.1 LS (2021–2022) punkt 12.3.

¹³ Prop. 135 L (2019–2020) punkt 5.3.1.

innhenting av opplysningene er å gjennomføre registrenes oppgaver med å samle inn, kontrollere og registrere opplysninger om enheter og foretak. Formålet med å benytte personopplysninger til profilering og sammenstilling er som nevnt å forbedre registrenes tjenester, effektivisere saksbehandlingen, forbedre veiledning til brukerne og forbedre registrenes kontrollfunksjon. Departementet vurderer at formålene ikke er uforenlige med formålene med innhenting av personopplysningene, og at det derfor ikke kreves at personopplysningene innhentes på nytt for å kunne utføre profilering og sammenstilling.

Nærmere om utforming av bestemmelsene

Departementet foreslår to bestemmelser i henholdsvis ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov som er bygget opp på samme måte som hjemmelen i folkeregisterloven § 9-4 om sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser.

Departementet foreslår hjemler som tydeliggjør Enhetsregisteret og Foretaksregisterets adgang til å sammenstille personopplysninger, gjennomføre profilering og treffe automatiserte avgjørelser. Formålet med forslaget er å klargjøre registrenes rettslige adgang til å behandle personopplysninger i visse sammenhenger. Dette gir større muligheter til å effektivisere registrenes arbeid og målrette ressursbruken.

Med sammenstilling av opplysninger menes det å koble sammen opplysninger om den enkelte fra flere kilder og det å koble sammen opplysninger om grupper av personer. Opplysningene som benyttes til sammenstilling, kommer fra innsendere av meldinger til registrene, tredjeparter, offentlige myndigheter eller andre kilder.

Med profilering menes enhver form for automatisert behandling av personopplysninger som innebærer å bruke personopplysninger for å vurdere visse personlige aspekter knyttet til en fysisk person, særlig for å analysere eller forutsi aspekter som gjelder nevnte fysiske persons arbeidsprestasjoner, økonomiske situasjon, helse, personlige preferanser, interesser, pålitelighet, atferd, plassering eller bevegelser.

Departementet foreslår at det gis lovbestemmelser som tillater at det fattes avgjørelser, for eksempel vedtak om registrering eller nekting av registrering, som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger. Den automatiserte avgjørelsen kan være både enkeltvedtak og andre beslutninger som «i betydelig grad påvirker» noen. Behandlingen må i alle tilfeller sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og være forenlig med retten til vern av personopplysninger. Departementet foreslår et krav om at helautomatiserte avgjørelser ikke kan bygge på skjønnsmessige vilkår, med mindre avgjørelsen er utvilsom.

Departementet foreslår videre at særlige kategorier av personopplysninger etter personvernforordningen artikkel 9 og 10 kan inngå i avgjørelsen, ettersom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret behandler opplysninger som kan omfattes av disse bestemmelsene.

Automatiserte avgjørelser kan etter personvernforordningen ikke bygge på særlige kategorier av personopplysninger med mindre behandlingen er nødvendig av hensyn til «viktige allmenne interesser» etter artikkel 9 nr. 2 bokstav g, jf. artikkel 22 nr. 4, og det er

innført egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter, friheter og berettigede interesser. Departementet legger til grunn at effektiv saksbehandling i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret omfattes av «viktige allmenne interesser». Det foreslås også å lovfeste at behandlingen må sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og at den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjørelsen. Dette gjelder i tillegg til de alminnelige saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, og saksbehandlingsregler i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven.

Departementet foreslår å lovfeste en plikt for registerfører til å dokumentere og offentliggjøre det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret benytter i sin saksbehandling. Dette er i tråd med forvaltningslovutvalgets forslag til ny forvaltningslov § 12. I utvalgets forslag står det at forvaltningsorganet skal dokumentere det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer, og offentliggjøre dette, med mindre annet følger av lov eller særlige hensyn taler mot det. En offentliggjøring av det rettslige innholdet i systemene bidrar til forutsigbarhet og rettssikkerhet for de registrerte. Departementet foreslår derfor å lovfeste dette i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov, uavhengig av eventuelle nye krav i ny forvaltningslov.

Departementet foreslår også en forskriftshjemmel for nærmere regulering av sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser i forskrift. Dette inkluderer blant annet regler om formålet med behandlingen, hvilke personopplysninger som kan behandles og hvem det kan behandles personopplysninger om. Formålet med forskriftshjemmelen er å kunne ta høyde for en eventuell utvikling i personvernregelverket som kan påvirke registrenes adgang til sammenstilling av personopplysninger, profilering og automatiserte avgjørelser.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-3 og ny foretaksregisterlov § 1-3.

6.4 Lovenes anvendelse på Svalbard og Jan Mayen

Det følger av enhetsregisterloven § 29 *Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen* at Kongen kan gi nærmere regler om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen. Foretaksregisterloven § 10-8 *Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen* fastsetter at Kongen i forskrift kan bestemme om loven helt eller delvis skal gjøres gjeldende på Svalbard og kan fastsette særlige regler av hensyn til de stedlige forhold.

Mens enhetsregisterloven § 29 gir hjemmel til å gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen, åpner foretaksregisterloven § 10-8 bare for å gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard. Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven henger nøye sammen, og de to forskriftshjemlene bør derfor være like. Departementet foreslår derfor at det også åpnes for å gi forskrift om foretaksregisterlovens anvendelse på Jan Mayen.

Departementet vurderer det som hensiktsmessig og formålstjenlig at forskriftsmyndigheten fortsatt skal ligge hos Kongen. Departementet har lagt vekt på at spørsmålet om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen er av overordnet og strategisk

karakter. Dessuten er myndigheten til å gi denne type forskrifter i lovgivningen gjennomgående lagt til Kongen.

Departementet vurderer det som hensiktsmessig at forskriftshjemlene i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov er like, og at det fremgår uttrykkelig av disse at det kan gis regler under hensyn til de stedlige forhold. Departementet foreslår følgende bestemmelse i begge lovforslagene:

«Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.»

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-5 og ny foretaksregisterlov § 1-4.

Spørsmålet om nærmere regulering av enhetsregisterlovens og foretaksregisterlovens anvendelse på Svalbard er omtalt i Meld. St. 26 (2023–2024) *Svalbard*, som ble lagt frem 31. mai 2024. I meldingen punkt 2.3.13 *Selskaps- og registerlovgivningen på Svalbard* står det:

«Aksjeloven, allmennaksjeloven, selskapsloven, enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har bestemmelser som gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om den enkelte lovens anvendelse på Svalbard. Disse hjemlene er til nå ikke brukt. Regjeringen vil vurdere å gi nærmere bestemmelser om selskaps- og registerlovgivningens anvendelse på Svalbard.»

Hvorvidt det skal gis nærmere forskriftsbestemmelser om enhetsregisterlovens og foretaksregisterlovens anvendelse på Svalbard, vil bli vurdert i en egen prosess. Det foreslås derfor ikke forskriftsbestemmelser om dette i dette høringsnotatet. Eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi berørte interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

6.5 Forholdet til annen lovgivning

Foretaksregisterloven § 1-3 fastsetter at lovens bestemmelser får anvendelse når ikke annet er bestemt i lov eller i medhold av lov. Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i enhetsregisterloven. I Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 1-3* står det om foretaksregisterloven § 1-3:

«Bestemmelsen er ikke ment å skulle fastsette annet enn det som følger av vanlige tolkningsprinsipper. Bestemmelsen er likevel inntatt i loven for å minne om at det i særlovgivningen finnes flere bestemmelser av registreringsmessig art.»

Det som det her gis uttrykk for, gjelder fortsatt. Departementet vurderer at det fortsatt kan være hensiktsmessig med en slik informasjonsbestemmelse, og foreslår at denne videreføres i forslaget i ny foretaksregisterlov. Det foreslås at en tilsvarende bestemmelse tas inn i forslaget til ny enhetsregisterlov.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 1-6 og ny foretaksregisterlov § 1-5.

Departementet ber likevel om høringsinstansenes syn på om det er behov for slik informasjonsbestemmelse i de to lovene.

Både forvaltningsloven og andre generelle forvaltningsrettslige eller offentligrettslige lover slik som offentleglova og arkivloven gjelder for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov og forskrifter til disse lovene har enkelte regler som gjør unntak fra bestemmelsene i forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven, eller fastsetter tilleggskrav på områder som reguleres av disse tre lovene. Ett eksempel på unntak er foretaksregisterloven § 9-1, som fastsetter at registreringsvedtak ikke kan påklages når det er gått mer enn tre måneder etter at vedtaket ble truffet. Denne fristen er kortere enn den absolutte klagefristen på ett år i forvaltningsloven § 31 tredje ledd.

Det er også regler i registerregelverket som gjentar eller overlapper krav som følger av forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven. Ett eksempel på dette er foretaksregisterloven § 8-1 tredje ledd som fastsetter at bestemmelsene i offentleglova gjelder for opplysninger som ikke registrert i Foretaksregisteret. Et annet eksempel er kravet til innhold i underretning om vedtak i enhetsregisterloven § 19 andre ledd og foretaksregisterloven § 5-3 andre ledd. Disse reglene gjentar krav som følger av forvaltningsloven § 27 tredje ledd. Et siste eksempel er reglene i enhetsregisterforskriften og foretaksregisterloven om journalføring, arkivering og makulering av meldinger. Til en viss grad gjentar eller overlapper disse reglene krav som følger av arkivloven, arkivforskriften og offentleglova.

Ved utarbeidelsen av forslagene til nye lover og forskrifter, har departementet lagt til grunn at registerregelverket ikke bør gjenta regler som følger av forvaltningsloven eller annen alminnelig forvaltningsrettslig lovgivning slik som offentleglova og arkivloven. Hensikten er å unngå dobbeltregulering. Det sikrer også at man unngår motstrid dersom det senere gjøres endringer i slike lover. Departementet har også lagt til grunn at det ikke bør fastsettes unntak eller tilleggskrav i registerregelverket på områder som reguleres av disse tre lovene, med mindre Enhetsregisterets eller Foretaksregisterets formål og oppgaver eller andre særlige grunner tilsier dette.

Forholdet til regler i forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven behandles i de påfølgende temakapitlene der dette er relevant. Blant annet behandles forholdet til offentleglova i punkt 17.1 om innsyn i og utlevering av opplysninger fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, mens forholdet til arkivloven og arkivforskriften behandles i drøftelsen i punkt 10.9 om hvilke krav som skal gjelde for journalføring, arkivering og makulering av meldinger.

6.6 Beregning av frister

Foretaksregisterloven § 10-5 har regler om beregning av frister. Det følger av bestemmelsen at ved beregning av frister etter foretaksregisterloven så gjelder reglene i domstolsloven §§ 148 første og andre og 149 første ledd. Disse bestemmelsene sier blant noe om hvordan frister skal beregnes der disse er bestemt etter uker eller måneder, eller der frister ender på lørdager, helgedag eller dag som etter lovgivning er likestilt med helgedag.

Bestemmelsen om fristberegning i foretaksregisterloven § 10-5 har stått i loven siden den trådte i kraft i 1988. Den er ikke kommentert nærmere i forarbeidene til foretaksregisterloven i Ot.prp. nr. 50 (1984–85). Tilsvarende regulering finnes ikke i enhetsregisterloven.

Foretaksregisterloven har i dag enkelte bestemmelser som angir frister i uker, måneder og år, og hvor fristberegningsreglene i domstolsloven § 148 første og andre ledd og § 149 første ledd har betydning. Dette gjelder blant annet foretaksregisterloven § 4-1 første ledd, § 6-2 andre og tredje ledd, § 7-3 andre og tredje ledd og § 9-1. Enkelte av disse reguleringene foreslås videreført i ny foretaksregisterlov, og slik at det fortsatt vil være behov for regler om fristberegning.

Departementet foreslår derfor at reguleringen av fristberegning i foretaksregisterloven § 10-5, med noen mindre språklige justeringer, videreføres i ny foretakslov. De språklige justeringene er ment å gjøre bestemmelsen enklere å forstå, men innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 1-6.

Enhetsregisterloven har i dag én bestemmelse hvor fristen er angitt i dager, uker, måneder eller år. Dette gjelder enhetsregisterloven § 26 andre ledd hvor det er angitt en frist på «ett år». I tillegg er det i forslaget til bestemmelse om klage i ny enhetsregisterlov § 10-1 angitt en endelig klagefrist på «tre måneder». Det kan heller ikke utelukkes at det i fremtiden vil komme nye bestemmelser enhetsregisterloven med frister angitt i dager, uker, måneder eller år. Dette tilsier at det også i enhetsregisterloven er behov for regler om fristberegning.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å ta inn en bestemmelse om fristberegning i ny enhetsregisterlov, som tilsvarer reguleringen i forslaget til ny foretaksregisterlov § 1-5.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 1-7.

7 Plikt til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret

7.1 Gjeldende rett

Formålet med Enhetsregisteret er å legge til rette for effektiv bruk og samordning av offentlige opplysninger (grunndata) om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre enheter som registreres i Enhetsregisteret. Enhetsregisteret samler inn grunndata om virksomheter og tilgjengeliggjør disse for allmennheten og offentlige myndigheter. Innsamlingen skjer både ved at virksomhetene rapporterer inn grunndata til Enhetsregisteret og ved at Enhetsregisteret selv innhenter slike grunndata.

En forutsetning for effektiv bruk og samordning av grunndataene, er at tilknyttede registre og andre offentlige organer gjenbruker organisasjonsnummeret og andre opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret.

Hvilke registre som i dag er såkalt «tilknyttet register» fremgår av enhetsregisterloven § 2 bokstav b, og er listet opp i nr. 1 til 7. De tilknyttede registrene er Arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret, Merverdiavgiftsregisteret, Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister, Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere og Konkursregisteret.

Konsekvensene av å være et tilknyttet register eller registrert i et slik register er flere. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 2. Definisjoner* står det om dette:

«For det første innebærer det at plikten til registrering for enhetene i Enhetsregisteret utløses ved registrering i det tilknyttede register, jfr § 12 første ledd. Tilknyttet register har videre ansvar for innmelding og ajourhold av visse opplysninger i Enhetsregisteret, jfr § 13 første og annet ledd og § 14 annet ledd. De tilknyttede registre plikter å melde fra til Enhetsregisteret dersom det skjer endringer i eget register uten at dette har grunnlag i opplysninger mottatt fra Enhetsregisteret, jfr § 15 annet ledd.»

Enhetsregisterloven § 1, § 9 og § 11 har regler om tilknyttede registre og andre offentlige organers plikt til å bruke organisasjonsnummer og andre opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret.

Enhetsregisterloven § 9 regulerer plikten til å bruke organisasjonsnummer. Det følger av § 9 første ledd at en registreringsenhet ikke kan registreres endelig i tilknyttet register før den er registrert i Enhetsregisteret og tildelt organisasjonsnummer. Etter § 9 andre ledd skal organisasjonsnummeret registreres ved registrering i tilknyttet register.

Plikten til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret, er regulert i enhetsregisterloven § 1 og § 11. Reglene er til dels overlappende.

Det følger av enhetsregisterloven § 1 andre ledd andre punktum at tilknyttede registre skal bruke organisasjonsnummer og opplysninger fra Enhetsregisteret. Formålet er å redusere oppgaveplikten for næringslivet, jf. samme bestemmelse. Tredje punktum fastsetter at offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre, plikter, der det er praktisk mulig, å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret.

Etter enhetsregisterloven § 11 første punktum har registerfører for tilknyttet register rett og plikt til å bruke opplysninger i Enhetsregisteret under utførelsen av sitt arbeid. De har også «plikt til å holde eget register à jour i forhold til slike opplysninger registrert i Enhetsregisteret».

7.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

7.2.1 Begrepet «tilknyttet register»

Departementet har vurdert om begrepet «tilknyttet register» bør endres, men har kommet til at det ikke er hensiktsmessig. Departementet har lagt vekt på at begrepet er innarbeidet både i lovgivningen og i praksis. Departementet er heller ikke kjent med at det er ønsket fra tilknyttede registre eller andre å endre begrepet.

Departementet foreslår likevel enkelte språklige og redaksjonelle endringer i reguleringen av tilknyttet register. Det foreslås at betegnelsen «Arbeidsgiver/arbeidstakerregisteret» endres til «Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret» som i dag er det korrekte navnet til dette registeret, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 25-1. Endringsforslagene innebærer også gjennomgående bruk av offisiell korttittel på lover som det blir henvist til.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 1-4 andre ledd.

7.2.2 Plikt å bruke organisasjonsnummer og andre opplysninger i Enhetsregisteret

Departementet foreslår å videreføre reglene i enhetsregisterloven § 9 om plikt for tilknyttet register til å bruke og registrere organisasjonsnummer som Enhetsregisteret har tildelt. Organisasjonsnummer gir en entydig identifikator for virksomheter, og gjenbruk er en forutsetning for effektiv bruk og samordning av opplysninger om virksomheter i offentlige registre og hos offentlige myndigheter. Det foreslås enkelte språklige justeringer for å gjøre reglene enklere å lese og forstå. De språklige justeringene innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 2-2.

Departementet foreslår også å videreføre reglene i enhetsregisterloven § 1 andre ledd og § 11 om rett og plikt for tilknyttede registre til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret, og plikten til å holde tilknyttet register oppdatert i forhold til opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Også dette er en forutsetning for effektiv bruk og samordning av registrerte opplysninger i Enhetsregisteret. Gjenbruk av opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret bidrar til å redusere rapporteringspliktene for virksomhetene. Departementet foreslår også her enkelte språklige justeringer for å tydeliggjøre innholdet.

Enhetsregisterloven § 1 andre ledd tredje punktum fastsetter at «[o]ffentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre, plikter, der det er praktisk mulig, å benytte opplysninger fra Enhetsregisteret». Dagens tekniske løsninger innebærer at det alltid vil

være mulig for offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre å innhente og bruke opplysninger fra Enhetsregisteret. Departementet foreslår derfor å endre formuleringen «plikter, der det er praktisk mulig» til «skal». Forslaget lovfester dagens praksis. Departementet foreslår at denne bestemmelsen plasseres i paragrafen som regulerer plikt til å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 2-1.

Enhetsregisterloven og enhetsregisterforskriften har også andre regler som regulerer forholdet mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre. Spørsmålet om videreføring av eller endringer i disse reglene er behandlet under de ulike temakapitlene.

8 Registreringsplikt og registreringsrett

8.1 Gjeldende rett

8.1.1 Registreringsplikt i Enhetsregisteret

Enhetsregisterloven § 4 har regler om hvilke enheter som skal registreres i Enhetsregisteret.

Det følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd at følgende enheter skal registreres i Enhetsregisteret hvis de registreres i et tilknyttet register:

- a. Staten, fylkeskommuner og kommuner.
- b. Selskaper, samvirkeforetak, foreninger, stiftelser, verdipapirfond, bo og andre juridiske personer. Dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer, og indre selskaper, er likevel ikke registreringspliktige.
- c. Enkeltpersonforetak.
- d. Tingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad.
- e. Utenlandske foretak

Hva som er et «tilknyttet register», er listet opp i enhetsregisterloven § 2 bokstav b. Ifølge bestemmelsen omfatter dette arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret) til NAV, Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret, Merverdiavgiftsregisteret, Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister, Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere, samt Konkursregisteret.

Enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav a omfatter «[s]taten, fylkeskommuner og kommuner». I staten er departementene, Statsministerens kontor, Sametinget, Stortinget og domstolene hovedenheter, og de registreres med organisasjonsformen «staten» i Enhetsregisteret. Statlige virksomheter under departementene og Statsministerens kontor registreres i Enhetsregisteret med betegnelsen «organisasjonsledd, på nivå 1». For alle statlige virksomheter skal det fremgå av registreringen hvilket departement de er underlagt. De statlige virksomhetene har ofte navn som -etat, -direktorat, -verk, -tilsyn, -nemnd, -ombud, -institut, -råd og -vesen. Enkelte statlige virksomheter har valgt å registrere flere underliggende enheter med betegnelsen organisasjonsledd, på nivå 2, for å vise organisasjonsstrukturen internt i virksomheten (regioner, avdelinger, seksjoner mv.). NAV og Politi- og lensmannsetaten er eksempler på statlige virksomheter som er registrert med en slik struktur. Nærmere regler om registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret er beskrevet i rundskriv W-01/2019¹⁴. Alle fylkeskommuner og kommuner registreres som egne juridiske personer i Enhetsregisteret med organisasjonsformen «fylkeskommune» og «kommune». I tillegg er det noen statlige virksomheter, fylkeskommuner og kommuner som har valgt å registrere organisasjonsledd, på ett eller flere nivåer, mellom den statlige

¹⁴ [Registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret - rundskriv W-01/2019](#)

virksomheten/hovedenheten og underenhetene for å vise den aktuelle organisasjonsstrukturen.

Etter enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b er i utgangspunktet alle juridiske personer som registreres i et tilknyttet register registreringspliktige i Enhetsregisteret. Registreringsplikten gjelder likevel ikke for «[d]ødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer, og indre selskaper». I forarbeidene til enhetsregisterloven, Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 4. Registreringsenheter*, står det om begrepet juridisk person:

«Juridisk person er et rettssubjekt som ikke er en fysisk person, men som allikevel rettslig sett opptrer utad som en enhet og erverver rettigheter og plikter. Spørsmålet om det foreligger en juridisk person må avgjøres på bakgrunn av en fortolkning av avtalegrunnlaget for enheten, hvor fortolkningstemaet er om det kan knyttes rettigheter eller plikter til den juridiske konstruksjon som sådan, og ikke til de enkelte personer som står bak enheten.»

Enheter som nevnt i § 4 første ledd bokstav b er registreringspliktige «uavhengig av om de driver næringsvirksomhet eller om de har et økonomisk formål», jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Til § 4. Registreringsenheter*.

Enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav c fastsetter at «enkeltpersonforetak» som registreres i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret. Enkeltpersonforetak er ikke egne juridiske personer, og er ikke egne foretak. Det finnes ingen legaldefinisjon av begrepet «enkeltpersonforetak». I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) punkt 4.4.3, er enkeltpersonforetak (enkeltmannsforetak) beskrevet som «en næringsvirksomhet drevet under fullt personlig ansvar av en enkeltperson (fysisk person)». Det er med andre ord et skille mellom næringsvirksomheten enkeltpersonen driver, og annen aktivitet vedkommende gjør. I samme punkt i lovproposisjonen står det:

«Det forutsettes utøvelse av en økonomisk virksomhet av en viss varighet og omfang. Mer hobbypreget virksomhet vil dermed ikke omfattes av begrepet enkeltmannsforetak. Avgrensningen mellom næringsvirksomhet og hobby må foretas på bakgrunn av en helhetsvurdering der omsetningens størrelse vil være et viktig moment. Et naturlig utgangspunkt er den grensen som gjelder for merverdiavgiftspliktig virksomhet.»

Det er som oftest i sammenheng med skatte- og avgiftsplikter, at skillet mellom næringsvirksomhet og annen aktivitet må avgjøres. Skatteetatens vurdering av hva som er merverdiavgiftspliktig aktivitet, vil normalt kunne brukes som et utgangspunkt. I tillegg til omsetningens størrelse, vil omfanget av virksomheten i tid, og innsatsen av arbeidskraft, ha betydning for vurderingen av om en aktivitet anses som skattepliktig næringsvirksomhet.

Det følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav d at «[t]ingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad» skal registreres i Enhetsregisteret, hvis de registreres i et tilknyttet register. Registreringsplikten gjelder bare de tilfeller der sameiet opptrer som sådant utad, «det vil si opptreden på vegne av samtlige sameiere og ikke de tilfeller der sameierne opptrer på egne vegne», jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Til § 4. Registreringsenheter*. Det er sameiet som sådan som vil være registreringsenheten i det

tilknyttede registeret. Et tingsrettslig sameie er ikke en juridisk person, se blant annet Høyesteretts kjennelse publisert i Norsk Retstidende (Rt.) 1999 side 146 flg.

Etter enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav e skal «[u]tenlandske foretak» registreres i Enhetsregisteret, hvis de registreres i et tilknyttet register. Bestemmelsen kom inn i enhetsregisterloven ved endringslov 16. juni 2023 nr. 67. Det fremgår av Prop. 76 LS (2022–2023) side 85 til 86 at bokstav e kun innebærer en lovfesting av det som allerede følger av tidligere forarbeider til enhetsregisterloven. Bestemmelsen innebærer at utenlandske enheter som opptrer i Norge og registreres i tilknyttet register også blir registreringspliktig i Enhetsregisteret, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Til § 4*.

Registreringsenheter.

Etter enhetsregisterloven § 4 andre ledd gjelder registreringsplikt i Enhetsregisteret også for enkeltpersoner som ikke er innehaver av enkeltpersonforetak, men som registreres i et tilknyttet register. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Til § 4. Registreringsenheter* står det om bestemmelsen:

«Dette kan være utenlandske såvel som norske fysiske personer, som har ansatte, uten å være selvstendig næringsdrivende. Det kan også være enkeltpersoner med særlige kvalifikasjoner/ autorisasjoner, f.eks registrerte eller statsautoriserte revisorer og autoriserte regnskapsførere. Det er behov for å identifisere disse enhetene med organisasjonsnummer for å kunne oppnå en samordning mellom de tilknyttede registre.»

Plikt til å registrere en enhet i Enhetsregisteret kan også følge av særskilt bestemmelse gitt i lov eller i medhold av lov, jf. enhetsregisterloven § 4 tredje ledd. Dette omfatter blant annet:

- Kommunale og private barnehager, jf. lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) § 7 a andre ledd.
- Fagskoler, jf. lov 8. juni 2018 nr. 28 om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 13 tredje ledd.
- Politiske partier som skal registrere partinavnet i Partiregisteret, jf. lov 17. juni 2005 nr. 102 om visse forhold vedrørende de politiske partiene (partiloven) § 2 andre ledd.
- Enheter som ønsker å bli registrert i Frivillighetsregisteret, jf. lov 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig register § 5.

En rekke lover og forskrifter stiller krav om at virksomheter skal ha, oppgi eller innhente organisasjonsnummer. Blant annet stiller lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmedling (eiendomsmedlingsloven) § 6-4 første ledd nr. 1 krav om at oppdragsgiverens navn, adresse, og fødsels- og organisasjonsnummer skal fremgå av oppdragsavtalen. For juridiske personer innebærer kravet om organisasjonsnummer at disse må være registrert i Enhetsregisteret. Et annet eksempel er lov 1. juni 2018 nr. 23 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) § 13, som blant annet stiller krav om at kundens organisasjonsnummer skal innhentes der kunden er en juridisk person.

8.1.2 Registreringsrett i Enhetsregisteret

Det følger av enhetsregisterloven § 12 andre ledd første punktum at «[r]egistreringsenhet som ikke registreres i tilknyttet register har rett til å bli registrert i Enhetsregisteret». Med

«registreringsenhet» menes enheter som er listet opp i enhetsregisterloven § 4, jf. § 2 bokstav a. Det vises til omtalen av enhetsregisterloven § 4 i punkt 8.1.1.

Departementet kan i forskrift bestemme at også andre enheter kan registreres i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4 femte ledd. Nærmere regler om registreringsrett i Enhetsregisteret er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 8 *Enheter som har registreringsrett*.

Enhetsregisterforskriften § 8 første ledd fastsetter at «[f]or organisasjonsformer som nevnt i enhetsregisterloven § 4 første ledd og som ikke har registreringsplikt, foreligger en rett til registrering i Enhetsregisteret». Bestemmelsen fastsetter samme registreringsrett som følger av enhetsregisterloven § 12 andre ledd.

I tillegg fastsetter enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd at følgende enheter har registreringsrett i Enhetsregisteret når de ikke har registreringsplikt:

- a. revisorer som skal registreres i Revisorregisteret, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 10-1
- b. regnskapsførere som skal registreres i Regnskapsførerregisteret, jf. lov 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 12
- c. enheter som ikke omfattes av enhetsregisterloven, men som tilknyttet register har definert som egne registreringsenheter i medhold av lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov.»

Etter enhetsregisterforskriften § 8 tredje ledd avgjør registerfører i hvilke tilfeller enkeltpersoner skal ha registreringsrett når det ikke foreligger registreringsrett i henhold til § 8 andre ledd bokstav a og b.

Enhetsregisterforskriften § 9 åpner for at det i nærmere bestemte tilfeller kan registreres flere enkeltpersonforetak for én og samme fysiske person. Det følger av § 9 første punktum at «[n]år en og samme person driver virksomhet på flere forskjellige geografiske steder og/eller i forskjellige bransjer, kan de forskjellige aktivitetene registreres som egne enkeltpersonforetak». I andre tilfeller kan det ikke registreres flere enkeltpersonforetak på én og samme person, jf. § 9 andre punktum.

8.1.3 Registreringsplikt i Foretaksregisteret

Foretaksregisterloven § 2-1 første ledd angir hvilke norske foretak som skal registreres i Foretaksregisteret. Dette omfatter:

- «1. Aksjeselskaper
- 2. Allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper
- 3. Andre næringsdrivende selskaper
- 4. Samvirkeforetak og europeiske samvirkeforetak
- 5. Næringsdrivende stiftelser, jf. stiftelsesloven § 4 annet og tredje ledd
- 6. Foreninger og andre innretninger som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet

7. Enkeltpersonforetak som driver handel med dertil innkjøpte varer eller som sysselsetter mer enn fem fast ansatte i hovedstilling
8. Statsforetak
9. Interkommunale selskaper
10. Kommunale og fylkeskommunale foretak
11. Regionalt helseforetak og helseforetak, jf. lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m.
12. Foretak som i særlovgivningen er pålagt registreringsplikt.»

Foretaksregisterloven § 2-1 første ledd innebærer at visse typer norske foretak har plikt til å registrere seg i Foretaksregisteret på bakgrunn av organisasjonsform, og uavhengig av type virksomhet som foretaket driver. Dette gjelder aksjeselskaper (nr. 1), allmennaksjeselskaper og europeiske selskaper (nr. 2), samvirkeforetak og europeiske samvirkeforetak (nr. 4), statsforetak (nr. 8), interkommunale selskaper (nr. 9), kommunale og fylkeskommunale foretak (nr. 10), samt regionalt helseforetak og helseforetak (nr. 11). Hvorvidt et foretak faller under noen av disse kategoriene, må avgjøres etter loven som regulerer den enkelte organisasjonsformen. Eksempelvis må spørsmålet om et foretak er et samvirkeforetak, avgjøres etter reglene i lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirkelova).

For de andre typene foretak som er listet opp i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd beror registreringsplikt i Foretaksregisteret ikke alene på foretakets organisasjonsform, men også på om andre vilkår er oppfylt. Disse gjennomgås nedenfor.

Ifølge foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 3 skal «[a]ndre næringsdrivende selskaper» registreres i Foretaksregisteret. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen at begrepet «næringsdrivende» ikke har noe klart avgrenset innhold. Se Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 39. I samme lovproposisjon side 39 til 40, står det blant annet om begrepene «næringsdrivende» og «selskap»:

«Kjernen i begrepet [næringsdrivende] synes etter dette å være at det utøves en viss aktivitet av økonomisk karakter. «Økonomisk» karakter brukes her som motsetning til virksomhet av ideell, humanitær, sosial o.l. art. I og med at det kreves en viss aktivitet, faller ren passiv kapitalforvaltning utenfor. Videre må aktiviteten være av en viss varighet og et visst omfang. En enkeltstående transaksjon eller et enkelt arbeidsoppdrag faller således også utenfor. Såfremt selve den virksomhet som drives er av «økonomisk karakter», vil det være uten betydning om virksomheten tar sikte på å gi økonomisk utbytte, eller om formålet med virksomheten er å skaffe midler til et eller annet ideelt formål. Det vil heller ikke være avgjørende om virksomheten gir overskudd, bare det rent objektivt sett er egnet til å gi dette. Hvorvidt virksomheten er lagt an på å gi overskudd, eller om vederlagene stipuleres til bare å dekke de rent faktiske driftsutgiftene, vil heller ikke være avgjørende.

Bestemmelsen om registreringsplikt for næringsdrivende selskap innebærer en viss utvidelse av registreringsplikten i forhold til det som gjelder i dag. Registreringsplikten blir generell og følgelig uavhengig av organisasjonsform og type næringsvirksomhet som drives. Størst praktisk betydning har det antagelig at etter utkastet vil de aller fleste ansvarlige selskaper og kommandittselskaper bli registreringspliktige. Videre innebærer utkastet at også alle andelslag (samvirkelag) blir registreringspliktige såfremt laget driver

næringsvirksomhet. Bestemmelsen vil imidlertid også fange opp mer atypiske selskapsforhold hvor den nærmere klassifiseringen kan være vanskelig.

Det som karakteriserer et «selskap» i motsetning til andre organisasjonsformer, er at det foreligger en sammenslutning som eies av deltakerne, og hvor foretakets virksomhet skjer for deltakernes egen regning og risiko. Det vanlige tingsrettslige sameie vil falle utenfor registreringsplikten. Det samme gjelder sameie i bygning etter lov om eierseksjoner. Begynner sameierne å drive felles virksomhet med sameietingen, kan det imidlertid komme i stand et selskapsforhold som blir registreringspliktig. Utenom selskapsbegrepet faller også organisasjonsformer som ikke har noen eiere, først og fremst stiftelser og foreninger. Det er heller ikke naturlig å snakke om selskaper hvor det gjelder almenninger, pensjonskasser m.v. I den utstrekning slike driver økonomisk virksomhet vil imidlertid registreringsplikten følge av § 2-1 første ledd nr. 4.»

Det følger også av Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 40 at indre selskaper ikke har registreringsplikt i Foretaksregisteret.

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 5 at «[n]æringsdrivende stiftelser, jf. stiftelsesloven § 4 andre og tredje ledd» skal registreres i Foretaksregisteret. Lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser (stiftelsesloven) § 4 andre og tredje ledd lyder:

«Med næringsdrivende stiftelser menes i denne loven:

- a. stiftelser som har til formål å drive næringsvirksomhet selv,
- b. stiftelser som driver næringsvirksomhet selv,
- c. stiftelser som på grunn av avtale, eller som eier av aksjer eller selskapsandeler, har bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen.

Ved vurderingen av om man har å gjøre med en næringsdrivende stiftelse etter annet ledd bokstav c, regnes en stiftelse alltid for å ha bestemmende innflytelse over næringsvirksomhet utenfor stiftelsen når:

- a. stiftelsen eier så mange aksjer eller andeler i et selskap som driver næringsvirksomhet, at aksjene eller andelene representerer flertallet av stemmene i selskapet, eller
- b. stiftelsen har rett til å velge eller avsette et flertall av styremedlemmene i et selskap som driver næringsvirksomhet»

Stiftelsestilsynet avgjør i tvilstilfelle om en stiftelse er en næringsdrivende stiftelse eller en alminnelig stiftelse, jf. stiftelsesloven § 4 femte ledd.

Etter foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 skal «[f]oreninger og andre innretninger som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet» registreres i Foretaksregisteret. I forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 39 til 40, står det om denne gruppen:

«For ideelle foreninger og organisasjoner er registreringsplikten ikke ment å skulle følge av enhver økonomisk virksomhet. Utvalget presiserer i utredningen (pkt. 22.2.) at for slike rettssubjekt skal bl.a. avholdelse av lotterier og loppemarkeder normalt ikke medføre registreringsplikt. Det er imidlertid forutsatt at fast stedbunden virksomhet, f.eks. kafedrift, vil medføre registreringsplikt, og at også lotterier og salgsvirksomhet vil medføre registreringsplikt dersom virksomheten er særlig omfattende. Departementet er med denne presisering enig i at registreringsplikten også må omfatte ideelle foreninger og organisasjoner som driver næringsvirksomhet.»

Foretaksregisteret legger i sin vurdering av registreringsplikt etter foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 som et utgangspunkt omsetningsgrensene i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 2-1 til grunn. Etter merverdiavgiftsloven § 2-1 inntreer registreringsplikten i Merverdiregisteret for veldedige og allmenntilretteleggende institusjoner når omsetning og avgiftspliktige uttak av varer og tjenester til sammen har overstegyet 140 000 kroner. Dette vurderingstemaet kommer i tillegg til grunnvilkårene om at virksomheten innebærer økonomisk aktivitet, tar sikte på å ha en viss varighet og er av et visst omfang.

Ifølge foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 7 skal «[e]nkeltpersonforetak som driver handel med dertil innkjøpte varer eller som sysselsetter mer enn fem fast ansatte i hovedstilling» registreres i Foretaksregisteret. Når det gjelder hva som er et enkeltpersonforetak, vises det til omtalen av enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav c i punkt 8.1.1. Stortinget har ved endringslov 12. april 2024 nr. 17 vedtatt å oppheve foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 7. Opphevelsen innebærer at enkeltpersonforetak ikke lenger har registreringsplikt i Foretaksregisteret. Opphevelsen trer i kraft 1. juli 2024, jf. kgl.res. 12. april 2024 nr. 602. Bakgrunnen for opphevelsen er omtalt nærmere i Prop. 41 L (2023–2024) kapittel 5.

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 12 at foretak kan være pålagt registreringsplikt i Foretaksregisteret i særlovgivningen, det vil si i annen lovgivning enn foretaksregisterloven. Følgende virksomheter mv. er pålagt registreringsplikt i Foretaksregisteret etter bestemmelser i særlovgivningen:

- Bankenes sikringsfond, jf. lov 23. mars 2018 nr. 3 om Bankenes sikringsfond § 1 første ledd.
- Boligbyggelag, jf. lov 6. juni 2003 nr. 68 om bustadbyggjelag § 2-8 første ledd.
- Borettslag, jf. lov 6. juni 2003 nr. 69 om burettslag § 2-9 første ledd.
- Eierseksjonssameier med ni eller flere seksjoner, jf. lov 16. juni 2017 nr. 65 om eierseksjoner (eierseksjonsloven) § 19 første ledd.
- Finnmarkseiendommen, jf. lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og ressurser i Finnmark, (Finnmarksloven) § 13 tredje ledd.
- Folketrygdfondet, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet § 5.
- Innovasjon Norge, jf. lov 19. desember 2003 nr. 130 om Innovasjon Norge § 5.
- Konsortium for en europeisk forskningsinfrastruktur, jf. lov 11. desember 2015 nr. 99 om konsortium for europeisk forskningsinfrastruktur (ERIC-lova) § 3.
- Oppdrettsnæringens sammenslutning for utfisking av rømt oppdrettsfisk, jf. forskrift 5. februar 2015 nr. 89 om fellesansvar for utfisking mv. av rømt oppdrettsfisk § 2 fjerde ledd, jf. lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 13 a.
- Statens finansfond, jf. lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond § 3 første ledd.
- Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (NORFUND), jf. lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfundloven) § 6.
- Studentsamskipnader, jf. lov 14. desember 2007 nr. 116 om studentsamskipnader (studentsamskipnadsloven) § 2 andre ledd.
- En statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon i eget navn, skal registrere enkeltpersonforetaket i Foretaksregisteret, jf. lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 6-3. Det samme gjelder for en statsautorisert

regnskapsfører som påtar seg regnskapsoppdrag i eget navn, jf. lov 16. desember 2022 nr. 90 om regnskapsførere (regnskapsførerloven) § 1-2 fjerde ledd bokstav b.

Foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd regulerer plikten til å registrere utenlandske foretak i Foretaksregisteret. Bestemmelsen fastsetter at utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet her i landet eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i Foretaksregisteret. I forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 41, står det:

«Et «utenlandsk foretak», dvs. en næringsdrivende juridisk eller fysisk person som er etablert med hovedkontor i utlandet (jf. § 1-2), vil være registreringspliktig i foretaksregisteret dersom foretaket driver næringsvirksomhet her i landet eller på norsk kontinentalsokkel.»

8.1.4 Registreringsrett i Foretaksregisteret

Det følger av foretaksregisterloven § 2-2 første punktum at norske enkeltpersonforetak som ikke omfattes av registreringsplikten i § 2-1 første ledd nr. 7, har rett til å registrere seg i Foretaksregisteret. Se nærmere punkt 8.1.1 om hva et enkeltpersonforetak er. I forarbeidene til foretaksregisterloven, Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 41, står det om bestemmelsen:

«Registreringsadgangen vil bl.a. være aktuell for enkeltpersoner som driver næringsvirksomhet under et eget firma (kjennetegn som ikke utelukkende inneholder vedkommende persons navn). Av hensyn til firmabeskyttelsen vil det i slike tilfeller ofte være behov for registrering i foretaksregisteret. En næringsdrivende enkeltperson kan også ha behov for å registrere prokurist eller forretningsfører.»

Som nevnt i punkt 8.1.3, har Stortinget ved endringslov 12. april 2024 nr. 17 vedtatt å oppheve foretaksregisterloven § 2-1 nr. 7, og slik at enkeltpersonforetak ikke lenger skal ha registreringsplikt i Foretaksregisteret. Som en konsekvens av opphevelsen, har Stortinget i samme endringslov vedtatt at å endre ordlyden i foretaksregisterloven § 2-2 første punktum til:

«Norske enkeltpersonforetak har rett til registrering, og er i så fall underlagt lovgivningens regler om registrering.»

Endringen trer i kraft 1. juli 2024, jf. kgl.res. 12. april 2024 nr. 602.

Ifølge foretaksregisterloven § 2-2 andre punktum kan Kongen gjøre unntak fra registreringsretten for grupper av enkeltpersonforetak.

Ut over dette er det gitt en bestemmelse om registreringsrett i Foretaksregisteret i eierseksjonsloven § 19 første ledd tredje punktum. Bestemmelsen fastsetter at eierseksjonssameier med åtte eller færre seksjoner kan registreres i Foretaksregisteret. Slike eierseksjonssameier har dermed registreringsrett i Foretaksregisteret.

8.1.5 Rettsvirkninger mv. av registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret har rettslig betydning i ulike sammenhenger. Nedenfor gis noen eksempler. Oversikten er ikke uttømmende.

Registrering kan være nødvendig som ledd i etableringen av et foretak. For eksempel må aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak meldes til registrering i Foretaksregisteret innen tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er signert, jf. aksjeloven § 2-18, allmennaksjeloven § 2-18 og samvirkelova § 12. Er ikke selskapet eller foretaket meldt til Foretaksregisteret innen fristens utløp, kan registrering ikke finne sted.

Forpliktelser etter stiftelsesdokumentet er da ikke lenger bindende. Det samme gjelder om registreringen nektes på grunn av feil som ikke kan rettes.

Registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger etter enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Dette innebærer at opplysninger som er registrert som hovedregel skal ansees å ha kommet til tredjeparts kunnskap.

Registrering legitimerer virksomhetens organisasjonsform og eksistens.

Registrering eller melding om registrering kan være et krav for å kunne igangsette eller drive visse former for virksomhet. Blant annet kan virksomhet som finansforetak ikke settes i gang før foretaket er registrert i Foretaksregisteret, jf. lov 10. april 2015 nr. 17 om finansforetak og finanskonsern (finansforetaksloven) § 3-6 første ledd. Videre kan inkassovirksomhet bare drives av foretak som er registrert i Foretaksregisteret, jf. lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndriving av forfalte pengekrav (inkassoloven) § 4 første ledd. Etter foretaksregisterloven § 4-1 første ledd første punktum skal foretak som har registreringsplikt i Foretaksregisteret meldes til registeret før næringsvirksomheten begynner.

Noen disposisjoner og handlinger kan bare foretas dersom foretaket er registrert. Etter lov 8. februar 1980 om pant (panteloven) §§ 3-4, 3-8 og § 3-11 kan næringsdrivende underpantsette driftstilbehør, motorvogner og varelager. For å anses som næringsdrivende etter disse bestemmelsene, må foretaket være registrert i Foretaksregisteret, jf. panteloven § 3-5 a. Et annet eksempel er at det er et vilkår for registrering av et eierseksjonssameie som hjemmelshaver i et realregister, at seksjonssameiet er registrert i Foretaksregisteret, jf. eierseksjonsloven § 19 andre ledd. Vilkåret om registrering i Foretaksregisteret for å kunne innføres som hjemmelshaver, er ifølge lovforarbeidene til bestemmelsen begrunnet med at det er ønskelig av identifikasjonshensyn, jf. Prop. 39 L (2016–2017) side 161.

Enkelte private aktører stiller krav om registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, for eksempel ved krav om fremleggelse av firmaattest som dokumentasjon på registrering, for å yte tjenester, etablere kundeforhold eller lignende. Dette kan også settes som et kvalifikasjonskrav i offentlige anskaffelser, jf. forskrift 12. august 2016 nr. 974 om offentlige anskaffelser (anskaffelsesforskriften) § 8-7 første ledd.

Registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er i noen tilfeller et vilkår for å kunne tildeles en offentlig tillatelse:

- En skole må være registrert i Enhetsregisteret eller tilsvarende register for å kunne søke om godkjenning som privat skole etter lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskot (privatskolelova), jf. privatskolelova § 2-2 andre ledd.
- Etter lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven) § 3-3 andre ledd kan utvinningstillatelse tildeles juridisk person som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og er registrert i Foretaksregisteret, når annet ikke følger av internasjonale avtaler.
- Ifølge lov 22. mars 2019 nr. 7 om mineralvirksomhet på kontinentalsokkelen (havbunnsmineralloven) § 4-1 andre ledd kan utvinningstillatelser bare tildeles juridiske personer som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og er registrert i Foretaksregisteret, når ikke noe annet følger av internasjonale avtaler.
- Det følger av lov 19. juni 2009 nr. 101 om erverv og utvinning av mineralressurser (mineralloven) § 13 andre ledd at tillatelse til å undersøke forekomst av statens mineraler bare kan tildeles foretak som er registrert i Foretaksregisteret.
- Et foretak må være registrert i Foretaksregisteret før det gis tillatelse til å utøve ervervsmessig vakthold eller egenvakthold, jf. lov 5. januar 2001 nr. 1 om vaktvirksomhet (vaktvirksomhetsloven) § 3 andre ledd. Ifølge § 3 tredje ledd må enkeltpersonforetak være registrert i Enhetsregisteret før innehaveren kan gis tillatelse.

Registrering er i enkelte tilfeller et vilkår for å kunne motta tilskudd fra det offentlige. Som eksempel var det et vilkår for å kunne motta tilskudd etter lovene om midlertidig tilskudd for foretak med stort omsetningsfall at et foretak var registrert i Foretaksregisteret og enkeltpersonforetak registrert i Enhetsregisteret.

Registrering i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret har også rettslig betydning i andre sammenhenger:

- Registrering i Foretaksregisteret gir et foretak enerett til og vern av foretaksnavnet etter reglene i lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. (foretaksnavneloven).
- Virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret har alminnelig verneting på det sted virksomhetens hovedkontor ifølge registreringen ligger, jf. lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) § 4-4 tredje ledd.
- Registreringspliktige etter foretaksregisterloven må være registrert i Foretaksregisteret før disse kan registreres i Merverdiavgiftsregisteret, jf. lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 14-1 første ledd. Det følger også av bestemmelsen at når særlige forhold foreligger, kan skattekontoret samtykke i at registrering i Merverdiavgiftsregisteret skjer før registrering i Foretaksregisteret.
- Etter merverdiavgiftsloven § 6-19 andre ledd er næringsmidler som leveres vederlagsfritt til mottaker for utdeling på veldedig grunnla fritatt for merverdiavgift. Det følger av bestemmelsen at mottakeren må være registrert i Enhetsregisteret.

8.2 Behovet for endringer

Behov for et tydeligere regelverk

Registerregelverket bør innrettes slik at de som skal bruke det, enkelt kan lese og forstå det. Regelverket bør være klart, presist og tilpasset brukerne. Det bør fremkomme klart

hvilke virksomheter som har registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Reglene om registreringsplikt og registreringsrett i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven er ikke utformet optimalt med tanke på brukervennlighet. Blant annet brukes skjønnsmessige kriterier, som for eksempel «næringsdrivende», i reglene om registreringsplikt i foretaksregisterloven § 2-1. Slike skjønnsmessige kriterier kan være vanskelig å forstå for brukerne av loven. Det kan også kreve ressurser i registrene å vurdere om kriteriene er oppfylt eller ikke. Etter departementets syn bør det vurderes om det skal stilles mer objektive kriterier for registreringsplikt. Målet bør være kriterier som både er enkle å forstå for brukerne, og som ivaretar hensynene bak registreringsplikten på en god måte. Enhetsregisterloven har på sin side regler om registreringsplikt og registreringsrett spredt i enhetsregisterloven § 4 og § 12 og enhetsregisterforskriften kapittel 3. Det kan diskuteres om slike regler bør samles, for å gjøre regelverket mer oversiktlig for brukerne. Det kan også være grunn til å vurdere om begrepsbruken i lovene bør moderniseres, for å gjøre lovene lettere å lese og forstå for brukerne.

Det er etter departementets syn potensiale for å gjøre reglene om registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret tydeligere og mer oversiktlige. Det kan gjøre regelverket mer forståelig for brukerne. Et regelverk som er enkelt å forstå gir mindre behov for ekstern bistand, høyere etterlevelse og gjør det enklere å kontrollere at regelverket etterleves. Tydelige regler kan gi en positiv effekt for brukerne og Brønnøysundregistrene i form av reduserte administrative og økonomiske byrder.

Effektiv saksbehandling

Registrering av nye virksomheter i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret behandles manuelt i registrene. Det kan dermed ta tid før virksomheten er registrert og får organisasjonsnummer, og opplysninger om virksomheten blir gjort offentlig tilgjengelige i registrene. Vurdering av om skjønnsmessige kriterier er oppfylt krever større tids- og ressursbruk enn rent objektive kriterier. Bruk av rent objektive kriterier kan også legge til rette for at hele eller deler av kontrollen ved nyregistrering kan skje maskinelt. Det kan bidra til å redusere ressursbruk og saksbehandling. Kontroll av registreringsmeldinger behandles nærmere i kapittel 12.

Regler om registreringsplikt og registreringsrett bør tilpasses Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål og oppgaver

Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål og oppgaver er forskjellige. Mens Enhetsregisteret samler inn grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og visse andre enheter, skal Foretaksregisteret samle inn, kontrollere og tilgjengeliggjøre sentrale opplysninger alle norske næringsdrivende foretak og utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge. Dette bør være utgangspunktet for innretningen av reglene om registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Det finnes i dag flere typer organisasjonsformer som er pålagt registreringsplikt i Foretaksregisteret i særlovgivningen, jf. foretaksregisterloven § 2-1 nr. 12, selv om disse

ikke driver næringsvirksomhet. For disse er registreringsplikten i Foretaksregisteret ofte begrunnet ut fra at Foretaksregisteret fører en grundigere og bredere registreringskontroll enn Enhetsregisteret, at vedtekter må registreres i Foretaksregisteret, eller at bestemte beslutninger må registreres i Foretaksregisteret og/eller kunngjøres. Spørsmålet er om slike kontroll-, registrerings- eller kunngjøringsbehov kan ivaretas på en tilstrekkelig måte gjennom registrering i Enhetsregisteret.

Det finnes også organisasjonsformer hvor registreringsplikt i Foretaksregisteret, basert på uttalelser i lovforarbeidene, alene er begrunnet ut fra behov for å kunne identifisere virksomheten. Der dette er tilfelle, bør det vurderes om registrering i Enhetsregisteret, og dermed tildeling av organisasjonsnummer, er tilstrekkelig.

For noen typer organisasjonsformer som er pålagt registreringsplikt i Foretaksregisteret i særlovgivningen, fremgår det ikke alltid av lovforarbeidene hvorfor man har valgt å pålegge registreringsplikt i Foretaksregisteret i tillegg til registrering i Enhetsregisteret.

Det kan tilsi at samtlige regler i særlovgivningen om registreringsplikt i Foretaksregisteret bør gjennomgå slik at også disse reglene i størst mulig grad tilpasses formålet med Foretaksregisteret. En slik fullstendig gjennomgang av særlovgivningen faller utenfor rammene av dette høringsnotatet. Spørsmålet om regler om registreringsplikt i Foretaksregisteret bør utgå for enkelte organisasjonsformer, og slik at disse bare registreres i Enhetsregisteret, bør imidlertid vurderes i forbindelse med revisjon av de enkelte særlovene som fastsetter registreringsplikt i Foretaksregisteret.

Adgang til registrering i Enhetsregisteret bør heller ikke være ubetinget. Departementet er kjent med at flere ønsker å registrere noe i Enhetsregisteret som ikke er juridiske personer, fordi man ønsker organisasjonsnummer, for eksempel for å åpne en bankkonto eller få tilgang til en forsikring. Der enheten ikke er en egen juridisk person, kan identifikasjon i form av organisasjonsnummer gi tvil om de underliggende ansvarsforholdene. Registreringsrett i Enhetsregisteret for annet enn juridiske personer bør derfor være særskilt begrunnet.

8.3 Departementets vurdering og forslag til regulering

8.3.1 Begrepsbruk

Enhetsregisterloven § 2 bokstav a har en legaldefinisjon av begrepet «registreringsenhet». Etter bestemmelsen skal «registreringsenhet» forstås som «[j]uridiske personer, enkeltpersonforetak og andre enheter som registreres i Enhetsregisteret etter reglene i § 4». Enhetsregisterloven § 4 regulerer registreringsplikt i Enhetsregisteret. Ut fra dette er begrepet «registreringsenhet» begrenset til enheter som registreres i Enhetsregisteret på grunnlag av registreringsplikt. Denne forståelsen stemmer imidlertid ikke med bruken av begrepet registreringsenhet i andre bestemmelser i enhetsregisterloven, slik som for eksempel § 5 første ledd. Der brukes begrepet om enheter som nyregistreres i Enhetsregisteret, uavhengig av om den aktuelle enheten har registreringsplikt eller

registreringsrett i Enhetsregisteret. Dette tilsier at legaldefinisjonen av begrepet «registreringsenhet» bør endres.

Departementet vurderer det som mest hensiktsmessig at begrepet «registreringsenhet» anvendes som et samlebegrep på enheter som har registreringsplikt eller registreringsrett i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 1-4 første ledd.

8.3.2 Registreringsplikt i Enhetsregisteret

8.3.2.1 Juridiske personer som registreres i tilknyttet register

Et av hovedformålene med etableringen av Enhetsregisteret var å innføre et felles identifikasjonssystem for alle juridiske personer m.m. gjennom bruk av et felles organisasjonsnummer, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 25.

Utgangspunktet etter nåværende regler i enhetsregisterloven er at enhver juridisk person som er registrert i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret. Dette følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b første punktum. Bestemmelsen fastsetter at «selskaper, samvirkeforetak, foreninger, stiftelser, verdipapirfond, bo og andre juridiske personer» som registreres i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret. Begrepet «og andre juridiske personer» innebærer at enhver juridisk person som registreres i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret.

Etter departementets syn er det ikke grunnlag for å endre dette utgangspunktet. Departementet vurderer imidlertid at det bør tydeliggjøres i enhetsregisterloven at registreringsplikten i Enhetsregisteret gjelder for enhver juridisk person som registreres i et tilknyttet register, med mindre annet er fastsatt.

Departementet foreslår derfor at «juridiske personer» brukes som samlebegrep. Dette er etter departementets vurdering mer hensiktsmessig enn å liste opp eksempler på typer juridiske personer sammen med begrepet «og andre juridiske personer», slik som i nåværende enhetsregisterlov § 4 første ledd bokstav b første punktum.

Det er etter departementets syn ikke hensiktsmessig å ha en uttømmende liste i loven som angir alle typer juridiske personer som har registreringsplikt i Enhetsregisteret. Det finnes et stort antall ulike typer juridiske personer. En uttømmende liste av typer juridiske personer som omfattes av registreringsplikten kan bli svært lang og lite oversiktlig for brukerne. En opplisting medfører dessuten en risiko for at visse typer juridiske personer blir utelatt. Bruk av samlebegrepet «juridiske personer» vil etter departementets syn stå seg bedre i tråd med utviklingen dersom det senere skulle oppstå nye typer juridiske personer. Det vil da ikke være nødvendig å endre loven slik at disse inkluderes.

Departementet har vurdert om det i ny enhetsregisterlov bør tas inn en legaldefinisjon av hva som menes med «juridisk person», men har kommet til at det ikke bør tas inn en slik definisjon i loven. En «juridisk person» defineres gjerne som et eget rettssubjekt som ikke er en fysisk person, som rettslig sett opptrer utad som en enhet og kan påta seg rettigheter og plikter. «Juridisk person» er et innarbeidet begrep i norsk rett som har betydning i

mange rettslige sammenhenger. Departementet viser i denne sammenheng til at begrepet «juridisk person» blant annet brukes i ulik lovgivning, herunder selskapsloven § 2-2 første ledd og kredittopplysningsloven § 3 bokstav b, uten at begrepet er definert i disse lovene.

Departementet foreslår etter dette en bestemmelse i ny enhetsregisterlov om at juridiske personer som registreres i et tilknyttet register, skal registreres i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav a.

Den foreslåtte bestemmelsen vil erstatte reguleringen i nåværende enhetsregisterlov § 4 første ledd bokstav b første punktum, som fastsetter registreringsplikt i Enhetsregisteret for «[s]elskaper, samvirkeforetak, foreninger, stiftelser, verdipapirfond, bo» og andre juridiske personer. Alle disse organisasjonsformene er juridiske personer, og vil derfor omfattes av forslaget.

Nåværende enhetsregisterlov § 4 første ledd bokstav a fastsetter registreringsplikt i Enhetsregisteret for «[s]taten, fylkeskommuner og kommuner». Staten, fylkeskommuner og kommuner er egne juridiske personer, og vil derfor også omfattes av forslaget.

Dette innebærer at registreringsplikten for virksomheter som omfattes av nåværende enhetsregisterlov § 4 første ledd bokstav a og bokstav b første punktum ikke vil bli endret som følge av forslaget.

8.3.2.2 Unntak fra registreringsplikten for visse typer juridiske personer

Enkelte typer juridiske personer er etter nåværende regler i enhetsregisterloven § 4 unntatt fra registreringsplikt i Enhetsregisteret, selv om de registreres i tilknyttet register.

Nedenfor vurderes det om det skal gjøres endringer i disse unntakene.

Unntaket for dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer

Bo, herunder konkursbo, dødsbo og felleseiebo, er juridiske personer, og har derfor som et utgangspunkt registreringsplikt i Enhetsregisteret dersom de registreres i tilknyttet register, jf. enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b første punktum.

Enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b andre punktum fastsetter unntak fra denne registreringsplikten for visse typer bo. Unntaket omfatter «dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer». Dette unntaket er i forarbeidene til enhetsregisterloven begrunnet med at det bare er i de tilfeller boet for eksempel skal drive en aktivitet eller lignende at boet vil ha behov for å opptre utad som en selvstendig juridisk person, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 55.

Departementet er ikke kjent med at det foreligger et behov for at dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer skal ha plikt til å registreres i Enhetsregisteret, og foreslår at unntaket fra registreringsplikten videreføres for disse.

Departementet ber likevel om høringsinstansenes syn på om det foreligger et praktisk behov for at dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer skal ha plikt til å registreres i Enhetsregisteret, eller om andre forhold tilsier dette. Dette gjelder både om det er behov for at opplysninger om slike fremgår av Enhetsregisteret, eller om det er

behov for at slike bo har en ytterligere identifikator (organisasjonsnummer) ut over fødselsnummer på avdøde.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 andre ledd bokstav a.

Det er i enhetsregisterloven ikke fastsatt unntak fra registreringsplikten for konkursbo. Konkursbo skal registreres i Konkursregisteret (tilknyttet register) med organisasjonsnummer, jf. konkursloven § 144 første ledd.

Unntaket for indre selskaper

Det følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b andre punktum at indre selskaper er unntatt fra registreringsplikt i Enhetsregisteret. Et indre selskap er i selskapsloven § 1-2 første ledd bokstav c definert som et «selskap som ikke opptrer som sådant overfor tredjemann». Om begrunnelsen for unntaket i enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b andre punktum vises det til omtalen i Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 28 til 29. Departementet foreslår i dette høringsnotatet ingen endringer i nåværende unntak. En eventuell registreringsplikt i Enhetsregisteret for indre selskaper vil bli vurdert i forbindelse med revisjon av selskapslovens regler om indre selskaper. For å få et godt grunnlag for en slik vurdering, ber departementet om innspill fra høringsinstansene på om det foreligger et praktisk behov for at indre selskaper skal ha plikt til å registreres i Enhetsregisteret, eller om andre forhold tilsier dette.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 andre ledd bokstav b.

8.3.2.3 Enkeltpersonforetak

Enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav c fastsetter registreringsplikt i Enhetsregisteret for enkeltpersonforetak som registreres i tilknyttet register. Registreringsplikten gjelder uavhengig av hvilken type næringsvirksomhet som utøves.

Departementet anser det hensiktsmessig og formålstjenlig å videreføre registreringsplikten for enkeltpersonforetak. Dette gjelder selv om det i realiteten ikke er noe klart skille mellom foretaket og enkeltpersonen (innehaver) i et enkeltpersonforetak, og enkeltpersonen har fullt personlig ansvar for foretakets forpliktelser.

Departementet har i vurderingen lagt vekt på at registrering i Enhetsregisteret vil gi enkeltpersonforetaket et organisasjonsnummer og dermed en unik identifikator. At et enkeltpersonforetak kan deles opp i en «persondel» (fødselsnummer) og en «foretaksdel» (organisasjonsnummer), kan være praktisk og ryddig. Blant annet gjør dette det mulig for den som innehar enkeltpersonforetaket å opprette bankkontoer på virksomhetens organisasjonsnummer.

Registrering av enkeltpersonforetak i Enhetsregisteret gir tilsynsmyndigheter enkel tilgang til nøkkelinformasjon (grunndata) om den enkelte virksomhet, opplysninger om den fysiske personen som innehar enkeltpersonforetaket (innehaveren) og opplysninger om hvilke tilknyttede registre virksomheten er registrert i. Dette gir blant annet bedre mulighet til å sammenstille informasjon fra ulike registre, og dermed også bedre verktøy for å motvirke økonomisk kriminalitet, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Også dette kan tale for å opprettholde registreringsplikten for enkeltpersonforetak. I denne

sammenheng har det også betydning at Enhetsregisteret fører kontroll med om innehaveren av et enkeltpersonforetak, og ev. daglig leder i enkeltpersonforetaket, er ilagt konkurskarantene eller idømt rettighetstap som hindrer vedkommende i å inneha rollen.

Også statistikkformål taler for å opprettholde registreringsplikten. Enkeltpersonforetak utgjør den største andelen av enheter som registreres i Enhetsregisteret. Av de totalt 1 065 057 enhetene som var registeret i Enhetsregisteret per 31. mai 2024, var 424 075 (39,8 prosent) enkeltpersonforetak.¹⁵ Registrering av enkeltpersonforetak i Enhetsregisteret gir derfor et viktig grunnlag for å utarbeide statistikk og oversikt over norsk næringsliv og utviklingen i denne. Slik statistikk gir samtidig myndighetene et bedre grunnlag for å vurdere utfordringer og eventuelle tiltak.

På denne bakgrunn foreslår departementet å videreføre at enkeltpersonforetak som registreres i et tilknyttet register skal registreres i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav b.

8.3.2.4 Tingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad

Enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav d fastsetter at «[t]ingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad» har registreringsplikt i Enhetsregisteret hvis de registreres i tilknyttet register. Ifølge forarbeidene til enhetsregisterloven er tillegget «som opptrer som sådanne utad» ment å presisere at registreringsplikt kun inntreffer i de tilfeller hvor sameiet opptrer «på vegne av samtlige sameiere og ikke de tilfeller der sameierne opptrer på egne vegne». Se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 55. Det er altså sameiet som sådan som er registreringsenheten. Tingsrettslige sameier registreres blant annet som arbeidsgiver i arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret) til NAV. Tingsrettslige sameier kan også registreres i Merverdiavgiftsregisteret og i Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister. Det var registrert 6 618 tingsrettslige sameier i Enhetsregisteret per utgangen av april 2024. Av disse var 6 151 (92,9 prosent) bare registrert i Enhetsregisteret.¹⁶

Departementet ser at tillegget «som opptrer som sådanne utad» kan være vanskelig å forstå for brukerne av enhetsregisterloven. Det er etter departementets syn likevel ikke hensiktsmessig at ethvert tingsrettslig sameie registreres i Enhetsregisteret. Det vil åpne for at det registreres enheter i Enhetsregisteret som faller utenfor det som er formålet med Enhetsregisteret. Departementet foreslår derfor å videreføre at det bare er tingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad som registreres i et tilknyttet som skal registreres i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav c.

8.3.2.5 Utenlandske foretak

Enhetsregisteret skal primært dekke behovet for informasjon om norske virksomheter. Ved endringslov 16. juni 2023 nr. 67 ble «utenlandske foretak» tatt inn som ny

¹⁵ Tall fra Brønnøysundregistrene.

¹⁶ Tall fra Brønnøysundregistrene

registreringsenhet i enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav e. Dette innebar ingen materiell endring i utenlandske foretaks registreringsplikt i Enhetsregisteret, fordi slik registreringsplikt tidligere kunne utledes av forarbeidene til enhetsregisterloven, jf. Ot.prp.nr.11 (1993–94) side 54. Av hensyn til et tydelig og brukervennlig regelverk ble det ansett hensiktsmessig at registreringsplikten i Enhetsregisteret for utenlandske foretak fremgår direkte av lovteksten.

Registreringsplikten i Enhetsregisteret gjelder bare for utenlandske foretak som registreres i et tilknyttet register og vil derfor ikke omfatte alle utenlandske foretak.

Registreringsplikten vil blant annet gjelde for utenlandske næringsdrivende foretak som opptrer i Norge, i det slike enheter ifølge foretaksregisterloven § 2-1 siste punktum plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Ikke-næringsdrivende utenlandske foretak med ansatte vil også ha registreringsplikt, fordi disse skal registrere seg i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, jf. folketryktdloven § 25-1.

Departementet anser det hensiktsmessig at utenlandske foretak som registreres i tilknyttet register har registreringsplikt i Enhetsregisteret, og foreslår derfor at bestemmelsen videreføres.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav d.

8.3.2.6 Enheter som etter lov eller i medhold av lov skal registreres i tilknyttet register

Det følger av enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav c at «enheter som ikke omfattes av enhetsregisterloven, men som tilknyttet register har definert som egne registreringsenheter i medhold av lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov» har registreringsrett. Bestemmelsen innebærer at enheter som etter lov eller i medhold av lov skal registreres i tilknyttet register, men som ikke har registreringsplikt i Enhetsregisteret etter enhetsregisterloven § 4, har registreringsrett i Enhetsregisteret.

Eksempler på enheter som omfattes av enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav c er utskilte deler av en virksomhet som registreres som eget avgiftssubjekt etter merverdiavgiftsloven § 2-2 andre ledd, enheter som er tvangsregistrerte for merverdiavgift og kirkelig fellesråd.

Ifølge Brønnøysundregistrene blir alle enheter som i dag omfattes av enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav c, registrert i Enhetsregisteret. Registreringsretten er dermed i realiteten en registreringsplikt. Årsaken til denne praksisen er at de tilknyttede registrene har behov for at enhetene identifiseres med en unik identifikator; organisasjonsnummer. Tildeling av organisasjonsnummer gjør registrering i Enhetsregisteret nødvendig. Registrering i Enhetsregisteret sikrer samtidig at det registreres grunndata om enhetene, som kan gjenbrukes av offentlige myndigheter og andre.

Basert på dette foreslår departementet at registreringsretten som i dag følger av enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav c endres til en registreringsplikt.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav e.

8.3.2.7 Fysiske personer som ikke er innehaver av enkeltpersonforetak

Enhetsregisterloven § 4 andre ledd fastsetter registreringsplikt i Enhetsregisteret for «enkeltpersoner som ikke er innehaver av enkeltpersonforetak, men som registreres i tilknyttet register». Lovforarbeidene presiserer at «[d]ette kan være utenlandske såvel som norske fysiske personer, som har ansatte, uten å være selvstendig næringsdrivende. Det kan også være enkeltpersoner med særlige kvalifikasjoner/ autorisasjoner, f.eks. registrerte eller statsautoriserte revisorer og autoriserte regnskapsførere». Se Ot.prp. nr. 15 (1993–94) side 55.

Bakgrunnen for denne registreringsplikten er et behov for å kunne identifisere slike fysiske personer med organisasjonsnummer for å kunne oppnå en samordning mellom de tilknyttede registrene. Brønnøysundregistrene har gitt innspill om at dette behovet fortsatt er til stede. Departementet er enig i dette, og foreslår derfor at denne registreringsplikten videreføres.

Plikten for fysiske personer som ikke innehar et enkeltpersonforetak til å registrere seg i et tilknyttet register følger av annen lovgivning enn enhetsregisterloven. Disse vil dermed omfattes av forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 første ledd bokstav e. Se nærmere punkt 8.3.2.6. Det er dermed ikke nødvendig fastsette en egen bestemmelse om registreringsplikt i Enhetsregisteret for denne gruppen. Fysiske personer som ikke er innehaver enkeltpersonforetak og som registreres i et tilknyttet register som følge av lovpålagt plikt til slik registrering, vil dermed fortsatt ha registreringsplikt i Enhetsregisteret.

8.3.2.8 Registreringsplikt som følger av annen lov

Det følger av enhetsregisterloven § 4 tredje ledd at «[k]rav om registrering i Enhetsregisteret kan også følge av særskilt bestemmelse gitt i eller i medhold av lov».

Etter departementets vurdering er det hensiktsmessig å videreføre reguleringen i enhetsregisterloven § 4 tredje ledd. Isolert sett er bestemmelsen en ren informasjonsbestemmelse, siden registreringsplikten vil følge direkte av annen lov eller forskrift. Departementet vurderer imidlertid at det å beholde en slik bestemmelse i enhetsregisterloven § 4 kan ha en egenverdi. Det vil gi informasjon til brukere av enhetsregisterloven om at registreringsplikt i Enhetsregisteret kan følge av annet regelverk, og dermed gi brukerne en oppfordring til å undersøke dette nærmere.

Departementet foreslår enkelte språklige endringer for å gjøre innholdet i bestemmelsen lettere å lese og forstå.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 tredje ledd.

8.3.2.9 Innehaver med flere enkeltpersonforetak

Enhetsregisterforskriften § 9 åpner for at det i visse tilfeller kan registreres flere enkeltpersonforetak på én og samme person. Bestemmelsen fastsetter at «[n]år en og samme person driver virksomhet på flere forskjellige geografiske steder og/eller i forskjellige bransjer, kan de forskjellige virksomhetene registreres som egne enkeltpersonforetak». Det følger av § 9 at det i andre tilfeller ikke kan registreres flere enkeltpersonforetak på én og samme person.

Departementet sendte den 8. august 2022 høringsnotatet *Forslag til endringer i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven, foretaksnavneloven mv. (avgivelse av fødsels- og d-nummer fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, registrering av enkeltpersonforetak, endringer i reglene om foretaksnavn)* på offentlig høring. Høringsfristen var 4. oktober 2022. I høringsnotatet ble det blant annet foreslått å endre enhetsregisterforskriften § 9 slik at det bare skal kunne registreres ett enkeltpersonforetak for én og samme person. Forslaget er omtalt nærmere i høringsnotatet kapittel 4. Høringsnotatet og innkomne høringsuttalelser er tilgjengelige på departementets nettside.¹⁷

Forslaget og høringsuttalelsene er til vurdering i departementet. Spørsmålet om endringer i enhetsregisterforskriften § 9 behandles derfor ikke nærmere i dette høringsnotatet.

8.3.3 Registreringsrett i Enhetsregisteret

8.3.3.1 Reglene om registreringsrett samles i én paragraf

Regler om registreringsrett i Enhetsregisteret er i dag spredt i flere bestemmelser enhetsregisterloven og enhetsregisterforskriften. Dette omfatter enhetsregisterloven § 4 femte ledd (forskriftshjemmel), enhetsregisterloven § 12 andre ledd og enhetsregisterforskriften § 8. Dette er etter departementets syn lite brukervennlig. Regler om samme tema bør så langt som mulig samles i samme paragraf. I tillegg bør reguleringer stå i paragrafer hvor paragrafoverskriften gjenspeiler det som er regulert. Departementet viser her til at paragrafoverskriften til enhetsregisterloven § 4 er *Registreringsenheter*, mens enhetsregisterloven § 12 har paragrafoverskriften *Frist for melding og registrering*. Det er etter departementets syn ikke åpenbart for brukerne av enhetsregisterloven at det i slike paragrafer finnes bestemmelser om registreringsrett i Enhetsregisteret. Dette gjør at reguleringene er uoversiktlige og fragmenterte.

Foretaksregisterloven har samlet reglene om registreringsplikt og registreringsrett i et felles kapittel (kapittel 2), hvor plikten og retten er regulert i henholdsvis § 2-1 og § 2-2. En slik innretning, hvor samme tema samles i en paragraf, er etter departementets syn både mer oversiktlig og brukervennlig. Departementet vurderer at samme struktur bør brukes i enhetsregisterloven, og foreslår at reglene om registreringsrett i Enhetsregisteret samles i en paragraf i ny enhetsregisterlov med paragrafoverskriften *Registreringsrett i Enhetsregisteret*.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-2.

8.3.3.2 Nåværende hovedregel om registreringsrett videreføres

Det følger av enhetsregisterloven § 12 andre ledd at «[r]egistreringsenhet som ikke registreres i tilknyttet register har rett til å bli registrert i Enhetsregisteret». Samme registreringsrett følger av enhetsregisterforskriften § 8 første ledd. Departementet foreslår at registreringsretten videreføres i ny enhetsregisterlov. Selv om en enhet ikke har

¹⁷ [Høring – forslag til endringer i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og foretaksnavneloven - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

registreringsplikt eller -rett i et tilknyttet register, kan enheten ha et reelt behov for å dokumentere sin eksistens utad i form av et tildelt organisasjonsnummer og registrering i Enhetsregisteret. Et organisasjonsnummer er for eksempel nødvendig for å kunne opprette en bankkonto for virksomheten. Dette tilsier at juridiske personer, enkeltpersonforetak, tingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad og utenlandske foretak som ikke plikter å registrere seg i tilknyttet register, fortsatt bør adgang til å registrere seg i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-2 første ledd.

8.3.3.3 Revisorer og regnskapsførere

Enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav a og b fastsetter at «revisorer som skal registreres i Revisorregisteret, jf. lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven) § 10-1» og «regnskapsførere som skal registreres i Regnskapsførerregisteret, jf. lov av 18. juni 1993 nr. 109 om autorisasjon av regnskapsførere § 12» som ikke har registreringsplikt, har rett til registrering i Enhetsregisteret.

De to nevnte lovene er opphevet, og erstattet av henholdsvis lov 20. november 2020 nr. 128 om revisjon og revisorer (revisorloven) og lov 16. desember 2022 nr. 90 om regnskapsførere (regnskapsførerloven). Som nevnt i punkt 8.1.3 skal en statsautorisert revisor som utfører lovfestet revisjon i eget navn, registrere enkeltpersonforetaket i Foretaksregisteret, jf. revisorloven § 6-3. Det samme gjelder for en statsautorisert regnskapsfører som påtar seg regnskapsoppdrag i eget navn, jf. regnskapsførerloven) § 1-2 fjerde ledd bokstav b. Siden Foretaksregisteret er et tilknyttet register til Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 2 bokstav b nr. 2, vil disse også ha registreringsplikt i Enhetsregisteret.

Bestemmelsene i enhetsregisterforskriften § 8 andre ledd bokstav a og b er derfor overflødige og kan utgå.

8.3.3.4 Registerførers rett til å bestemme at enkeltpersoner skal ha registreringsrett

Enhetsregisterforskriften § 8 tredje ledd fastsetter at «registerfører avgjør i hvilke tilfeller enkeltpersoner skal ha registreringsrett når det ikke foreligger registreringsrett i henhold til annet ledd bokstavene a og b». Registerfører (Enhetsregisteret) har ikke gjort bruk av bestemmelsen etter at den trådte i kraft i 1995.

Brønnøysundregistrene har overfor departementet gitt uttrykk for at de ikke kan se at det blir behov for bestemmelsen i fremtiden. Departementet kan heller ikke se grunner til at bestemmelsen skal videreføres. På denne bakgrunn foreslår departementet at reguleringen enhetsregisterforskriften § 8 tredje ledd ikke videreføres.

8.3.3.5 Forskriftshjemmel

Enhetsregisterloven § 4 femte ledd fastsetter at «[d]epartementet kan i forskrift bestemme at også andre enheter kan registreres i Enhetsregisteret». Departementet vurderer at det er hensiktsmessig å videreføre departementets myndighet til å gi forskrift med nærmere bestemmelser om registreringsrett for andre typer enheter enn de som er nevnt i forslaget

til ny enhetsregisterlov § 3-2 første ledd. Eksempler på enheter der det vil kunne være aktuelt å gi registreringsrett gjennom forskriftsregulering er ungdoms- og studentbedrifter. Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-2 andre ledd.

8.3.3.6 Bør det åpnes for å gi andre typer enheter registreringsrett?

Departementet ber om høringsinstansenes syn på hvorvidt det foreligger et praktisk behov, eller om andre hensyn tilsier, at andre typer enheter enn dem som er omfattet av forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-2 bør gis registreringsrett i Enhetsregisteret.

Spørsmålet om registreringsrett kan eksempelvis være aktuelt for interkommunalt politisk råd (IPR) og kommunalt oppgavefelleskap (KO) som reguleres av kommuneloven kapittel 18 og 19. IPR og KO som er et eget rettssubjekt (juridisk person) vil ha rett til å registrere seg i Enhetsregisteret, og også en plikt til å registrere seg i Enhetsregisteret hvis de registreres i et tilknyttet register, jf. forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-1 og § 3-2. IPR og KO som ikke er juridiske personer vil derimot ikke ha plikt eller rett til å registrere seg i Enhetsregisteret. Dette er en videreføring av gjeldende rett.

IPR og KO som ikke er egne rettssubjekter kan ikke pådra seg rettigheter eller plikter overfor tredjepersoner. Det kan tilsi at disse ikke skal kunne registreres i Enhetsregisteret. Reglene i kommuneloven om organisering, deltakeransvar og krav til samarbeidsavtalen, er imidlertid like for IPR og KO som er eget rettssubjekt og for IPR og KO som ikke er det. Det er opp til kommunene i samarbeidet å bestemme om det skal være en egen juridisk person eller ikke, og dette skal fremgå av samarbeidsavtalen. Det kan derfor være spørsmål om IPR og KO bør ha en rett til å registrere seg i Enhetsregisteret, hvis de selv ønsker det, uavhengig av om de er opprettet som et eget rettssubjekt eller ikke. Også samarbeid som ikke er egne rettssubjekt kan ha et ønske og behov for å dokumentere sin eksistens utad. Gjennom en unik identifikator, vil det for eksempel være enklere å skille ulike samarbeid fra hverandre. Opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er offentlige. Registrering i Enhetsregisteret kan dermed også gi befolkningen og andre bedre tilgang til grunndata om samarbeidet.

8.3.4 Registreringsplikt i Foretaksregisteret

8.3.4.1 Registrering basert på formålet med Foretaksregisteret

Ifølge Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 22 til 23 var ett av hovedformålene med å etablere Foretaksregisteret å erstatte de rundt 100 lokale handelsregistrene med ett sentralt register som skulle holde oversikt over alle landets næringsdrivende foretak. For å oppnå formålet, ble det innført registreringsplikt for alle juridiske personer som drev næringsvirksomhet og for enkeltpersonforetak som drev handel med dertil innkjøpte varer eller som sysselsatte mer enn fem fast ansatte i hovedstilling.

Et knapt tiår etter at foretaksregisterloven ble vedtatt, ble Enhetsregisteret opprettet ved enhetsregisterloven. Lovens formål er å «fremme effektiv utnyttelse og samordning av offentlige opplysninger om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter gjennom regler for oppretting, organisering og drift av et landsdekkende enhetsregister», jf. enhetsregisterloven § 1 første ledd. For å oppnå

formålet, skal Enhetsregisteret tildele organisasjonsnummer for entydig å identifisere registreringsenheter, og alle offentlige organer skal som hovedregel benytte opplysninger registrert i registeret. Registrering i Enhetsregisteret gir, på samme måte som registrering i Foretaksregisteret, registreringsenheten legitimitet og registrerte rolleinnhavere legitimasjon til å representere den utad overfor tredjeparter, offentlige myndigheter og andre.

Opplysninger om foretak som registreres i Foretaksregisteret er underlagt strengere kontroll enn opplysninger om enheter som skal registreres i Enhetsregisteret, både når det gjelder lovlighets- og tilblivelseskontroll. I det differensierte kontrollnivået ligger et samfunnsbehov for strengere kontroll av næringsdrivende aktører.

Etter departementets syn vil spørsmålet om hvorvidt en virksomhet bør ha registreringsplikt i Foretaksregisteret som hovedregel måtte bero på om virksomheten faller inn under kategorien næringsdrivende juridiske personer eller om det foreligger et samfunnsmessig behov for en strengere kontroll med den aktuelle virksomhetstypen. Andre rettsvirkninger som følge av registrering, som for eksempel vern av foretaksnavn og adgang til å underpantsette blant annet varelager, er i stor grad i virksomhetens egen interesse, og bør derfor ikke være avgjørende for registreringsplikten. Slike interesser kan til en viss grad ivaretas på andre måter fra virksomhetens side, for eksempel ved valg av annen passende organisasjonsform med registreringsplikt i Foretaksregisteret. Når det gjelder rettsvirkninger som legitimitet, legitimasjon og tilgang til sentrale grunndata, vil registrering i Enhetsregisteret i stor grad dekke disse behovene.

Det er i hovedsak næringsdrivende juridiske personer og visse enkeltpersonforetak som plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. Det er imidlertid ikke bare disse som har registreringsplikt i Foretaksregisteret etter nåværende regler. Et mindretall av de registreringspliktige faller utenfor denne kategorien, eller ligger helt i grenseland. Eksempler på slike er eierseksjonssameier, kommunale og fylkeskommunale foretak, borettslag, regionale helseforetak, helseforetak og konsortium for europeisk forskningsinfrastruktur.

8.3.4.2 Tydeliggjøring av hvilke organisasjonsformer som har registreringsplikt

Foretaksregisterloven § 2-1 angir foretak (organisasjonsformer) som er registreringspliktige i Foretaksregisteret.

For de fleste organisasjonsformene som er listet opp i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd, følger registreringsplikten i Foretaksregisteret også av særloven som regulerer organisasjonsformen. Som eksempel følger det av henholdsvis aksjeloven § 2-18 første ledd og samvirkelova § 12 første ledd at aksjeselskaper og samvirkeforetak skal meldes til Foretaksregisteret, mens kommuneloven § 9-1 tredje ledd fastsetter at kommunale og fylkeskommunale foretak skal registreres i Foretaksregisteret.

Der registreringsplikten følger av særlovgivningen, er opplistingen av organisasjonsformen i foretaksregisterloven § 2-1 rene informasjonsbestemmelser som innebærer en dobbeltregulering.

Foreninger, innretninger og enkeltpersonforetak, jf. foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 og 7, reguleres ikke av egne foretakslover. Det samme gjelder utenlandske foretak, jf. foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd. Registreringsplikten i Foretaksregisteret for disse er dermed bare regulert i foretaksregisterloven.

Det kan tenkes flere måter å regulere registreringsplikten i Foretaksregisteret på. Et alternativ er å la registreringsplikten utelukkende bero på regulering i særlov, for organisasjonsformer som har en egen særlov. Opplisting i foretaksregisterloven av organisasjonsformer med registreringsplikt i Foretaksregisteret antas imidlertid både å ha en veiledende og pedagogisk effekt, ikke bare for foretakene selv, men også for Foretaksregisterets brukere. En opplisting av registreringspliktige organisasjonsformer vil gi Foretaksregisterets brukere en samlet oversikt over hvilke organisasjonsformer de kan forvente å finne opplysninger om i registeret. Departementet foreslår derfor at foretaksregisterloven angir alle registreringspliktige organisasjonsformer som utgjør en gruppe. Dette vil blant annet innebære at borettslag, boligbyggerlag og studentsamskipnader listes opp som registreringspliktig i foretaksregisterloven. Foretak som det bare finnes én av (særlovsselskaper), slik som Innovasjon Norge og Statens finansfond, foreslår departementet at ikke tas med i opplistingen. For å tydeliggjøre at opplistingen av registreringspliktige i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd ikke er uttømmende, foreslår departementet å beholde en bestemmelse om at registreringsplikt i Foretaksregisteret kan følge av særlovgivningen.

Departementet foreslår også av veiledningshensyn at det i bestemmelsen om registreringsplikt i ny foretaksregisterlov tas inn henvisninger til særlovene som regulerer de ulike organisasjonsformene, der slik lov finnes. Dette vil gi både virksomhetene og brukere av foretaksregisterloven informasjon om hvilken lov de ulike organisasjonsformene reguleres av.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første og tredje ledd.

8.3.4.3 Næringsdrivende selskaper

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 3 at «[a]ndre næringsdrivende selskaper» skal registreres i Foretaksregisteret. Verken begrepet «næringsdrivende» eller «selskap» er definert i foretaksregisterloven. Begrepet næringsdrivende har heller ikke et klart avgrenset innhold. Det kan vanskeliggjøre brukernes forståelse av bestemmelsen og dermed etterlevelse av registreringsplikten.

Departementet vurderer at det bør tydeliggjøres i foretaksregisterloven § 2-1 hvilke organisasjonsformer som omfattes av kategorien «[a]ndre næringsdrivende selskaper». Foretaksregisteret registrerer i dag følgende organisasjonsformer etter denne bestemmelsen:

- ansvarlige selskaper (ANS og DA) og kommandittselskaper etter lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven)
- partrederier etter lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) kapittel 5.

I tillegg faller organisasjonsformen europeisk økonomisk foretaksgruppe (EØFG) under kategorien «andre næringsdrivende selskaper», og skal dermed registreres i

Foretaksregisteret. Denne organisasjonsformen reguleres av lov 22. desember 1995 nr. 85 om europeiske økonomiske foretaksgrupper ved gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg XXII nr. 10 (rådsforordning (EØF) nr. 2137/85) (EØFG-loven). Pr. i dag finnes det ingen EØFG registrert i Foretaksregisteret. Som følge av EØS-rettslige forpliktelser, må denne foretakstypen kunne registreres i Foretaksregisteret.

Ifølge Brønnøysundregistrene er det ikke avdekket behov for å kunne registrere andre former for næringsdrivende selskaper enn de som er nevnt over. Departementet er heller ikke kjent med at det foreligger et behov for dette.

På denne bakgrunn foreslår departementet at foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 3 om registreringsplikt for «næringsdrivende selskaper» utgår, og erstattes av bestemmelser som uttrykkelig fastsetter registreringsplikt i Foretaksregisteret for ansvarlige selskaper, kommandittselskaper, partrederier og europeiske økonomiske foretaksgrupper. Dette vil tydeliggjøre registreringsplikten i Foretaksregisteret for slike organisasjonsformer. Det vil også gi brukere av Foretaksregisteret registeret bedre oversikt over hvilke organisasjonsformer de kan forvente å finne opplysninger om i Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første ledd bokstav d til g.

Det kan ikke utelukkes at det finnes foretak som er registrert som «næringsdrivende selskap» i Foretaksregisteret, men som ikke er ansvarlig selskap, kommandittselskap, partsrederi eller EØFG. Ifølge opplysninger fra Brønnøysundregistrene er det i dag registrert 240 selskaper med begrenset ansvar (BA) i Foretaksregisteret. De fleste av disse er samvirkelag eller økonomiske foreninger som omfattes av samvirkelova. Ifølge overgangsbestemmelsene i samvirkelova § 163 må disse omdannes til samvirkeforetak (SA) og omregistreres til samvirkeforetak i Foretaksregisteret. I dag registreres det ikke nye BA i Foretaksregisteret. Enkelte av foretakene som er registrert som BA i Foretaksregisteret omfattes ikke av samvirkelova, og dermed heller ikke av omdannings- og omregistreringsplikten i samvirkelova § 163. Departementet foreslår at disse kan forbli registrert i Foretaksregisteret, og at det gis en overgangsbestemmelse om dette. Departementet har lagt vekt på at det å være registrert i Foretaksregisteret kan ha en egenverdi for den registrerte. Departementet ser ikke at det foreligger et samfunnsmessig behov for at slike allerede registrerte foretak slettes fra Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 13-2 andre ledd.

8.3.4.4 Næringsdrivende stiftelser

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 5 at «[n]æringsdrivende stiftelser, jf. stiftelsesloven § 4 annet og tredje ledd» skal registreres i Foretaksregisteret.

Næringsdrivende stiftelser registreres i tre registre; Stiftelsesregisteret, Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Ved registrering av en ny stiftelse sendes registreringsmeldingen til Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret, basert på om stiftelsen er næringsdrivende eller ikke. Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret foretar en enkel kontroll av meldingen, før den settes på vent og sendes videre til Stiftelsesregisteret for kontroll og registrering. Først når Stiftelsesregisteret har fattet sitt vedtak i saken, registreres stiftelsen i Enhetsregisteret og eventuelt i Foretaksregisteret.

Nåværende lovbestemmelse kan forstås slik at klassifiseringen av en stiftelse som alminnelig eller næringsdrivende vurderes av Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. I praksis er det imidlertid alltid Stiftelsesregisteret som avgjør spørsmålet. Som følge av dette foreslår departementet at vilkåret for registreringsplikt i Foretaksregisteret knyttes direkte til om stiftelsen er registrert som en næringsdrivende stiftelse i Stiftelsesregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første ledd bokstav l.

8.3.4.5 Næringsdrivende foreninger

Etter foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 skal foreninger «som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet» registreres i Foretaksregisteret. Pr. 7. juni 2024 er 122 989 foreninger registrert i Enhetsregisteret. Av disse er 1 157 foreninger (0,94 prosent) også registrert i Foretaksregisteret.¹⁸

Foretaksregisterloven definerer ikke begrepet «næringsvirksomhet». I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 23 heter det at registreringsplikten ikke inntre for enhver økonomisk virksomhet. Det avgrenses som eksempel til at «[a]vholdelse av lotterier og loppemarkeder [...] normalt ikke medføre registreringsplikt», men det påpekes også at slik virksomhet kan medføre registreringsplikt dersom «virksomheten er særlig omfattende». Videre konkretiseres det at «fast stedsbundet virksomhet, f.eks. cafédrift, vil medføre registreringsplikt», og det legges til grunn at «omsetningsgrenser som følger av merverdiavgiftsloven» skal benyttes som et utgangspunkt ved vurderingen av om det foreligger næringsvirksomhet. Det følger også av proposisjonen at «[d]e som har næringsvirksomhet til formål og ideelle organisasjoner som driver næring i tillegg til den ideelle virksomhet», er registreringspliktige i Foretaksregisteret.

Foreninger flest driver ideell eller allmenntilgjengelig virksomhet, og finansieres av medlemskontingent. For å skaffe ytterligere finansiering for å kunne oppfylle sitt formål, driver mange foreninger med salg av varer og tjenester. Et allment kjent eksempel er idrettslag som selger adventskalendere til jul, eller pølser og brus under turneringer og kamper. Dersom varer og tjenester selges i stor nok skala, klassifiseres foreningen som næringsdrivende etter foretaksregisterloven, og vil dermed være registreringspliktig i Foretaksregisteret.

Foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 oppstiller to alternative vilkår for registreringsplikt for foreninger. Det ene er knyttet til at næringsvirksomhet faktisk drives, mens det andre omfatter foreninger som har til formål å drive slik virksomhet.

Vilkåret om at næringsvirksomhet faktisk drives kan være vanskelig for foreninger å vurdere om er oppfylt eller ikke. Det finnes ingen objektive kriterier i foretaksregisterloven for å avgjøre om vilkåret er oppfylt. Et annet moment er at vilkåret ikke nødvendigvis er oppfylt ved oppstart av foreningen, men kan være oppfylt på senere tidspunkt ved endret aktivitet. Det er rimelig å anta, gitt det lave antallet foreninger som er registrert i Foretaksregisteret (1 157) sammenlignet med antallet foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret (3 495), at de færreste styremedlemmer i foreninger

¹⁸ Tall fra Brønnøysundregistrene.

har et så bevisst forhold til kravene i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 at de kommer på å registrere foreningen i Foretaksregisteret når vilkåret for registreringsplikt er oppfylt. Det finnes heller ingen foreningslov som gir foreningene veiledning å støtte seg til, slik det for eksempel finnes for næringsdrivende stiftelser.

Det andre vilkåret for registreringsplikt er neppe enklere for foreningene å praktisere. De fleste foreninger formulerer sitt vedtektsfestede formål vidt, slik at det i stor grad vil være et tolkningsspørsmål om foreningen har det å drive næringsvirksomhet til formål. Det kan derfor være slik at styret i en forening vurderer at foreningen ikke har til formål å drive næringsvirksomhet, selv om andre skulle vurdere dette motsatt. I et slikt tilfelle kan det føre til at styret unnlater å registrere foreningen i Foretaksregisteret, uten at det ligger en bevisst tanke bak om å unngå registrering.

På bakgrunn av dette vurderer departementet at reguleringen av registreringsplikt for foreninger i Foretaksregisteret bør endres. Det er ønskelig å ha et regelverk som er lettere tilgjengelig for brukerne av loven og som legger bedre til rette for etterlevelse av registreringsplikten. Det kan bidra til at man i større grad oppfyller Foretaksregisterets hovedformål og dessuten gi et mer korrekt bilde av foreningslivet i Norge.

Departementet har vurdert flere alternativer for hvordan registreringsplikt for foreninger i Foretaksregisteret kan reguleres.

Alternativ 1 – Definisjon av begrepet «næringsvirksomhet»

Begrepet «næringsvirksomhet» i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 kan være vanskelig å forstå. En mulighet for å avhjelpe dette kan være å definere i loven hva som menes med næringsvirksomhet. Det kan gjøre kravet til registreringsplikt i Foretaksregisteret for foreninger lettere å forstå, og dermed etterleve.

I Ot.prp. nr. 50 (1984–85) side 39 står det at begrepet «næringsvirksomhet» i foretaksregisterloven § 2-1 må forstås på samme måte som i skatteloven og aksjeloven mfl. Også i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) og lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) brukes begrepet næringsvirksomhet, uten at begrepet er definert i disse lovene. I høringen som lå til grunn for merverdiavgiftsloven spilte flere høringsinstanser inn at «en definisjon av næringsbegrepet vil øke brukervennligheten av loven», se Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) punkt 6.8.3. Finansdepartementet kom i samme proposisjon punkt 6.8.4 til at det ikke var hensiktsmessig med en definisjon:

«Departementet viser til at selv med en definisjon av næringsbegrepet i loven, må man ved vurderingen av om næringsvilkåret er oppfylt foreta en konkret avveining av en rekke momenter i det enkelte tilfellet. Etter departementets syn vil derfor ikke en definisjon av næringsbegrepet øke brukervennligheten i betydelig grad. Det vises videre til at heller ikke skatteloven har en slik definisjon.»

Etter departementets syn tilsier de samme grunner at det ikke tas inn en definisjon av begrepet næringsvirksomhet i foretaksregisterloven.

Alternativ 2 – Presisering av vilkåret om næringsvirksomhet

Som hovedregel er det bare næringsdrivende juridiske personer som skal registreres i Foretaksregisteret. Det kan derfor være hensiktsmessig å knytte registreringsplikten for foreninger nettopp til et vilkår om næringsdrift, for eksempel at registreringsplikten omfatter foreninger som etter sitt vedtektsfestede formål *kan* drive næringsvirksomhet.

Et slikt vilkår kan gjøre det enklere for foreningene å oppfatte en eventuell registreringsplikt, sammenlignet med nåværende ordlyd i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6. Registreringsplikten vil da utelukkende knyttes til om vedtektene åpner for at foreningen kan drive næringsvirksomhet, ikke om den rent faktisk driver næringsvirksomhet eller på sikt vil drive slik virksomhet. Dette vil innebære at alle foreninger som etter sine vedtekter kan drive næringsvirksomhet, blir registreringspliktige.

Det finnes ingen foreningslov i Norge. Gjennom generelle ulovfestede prinsipper er det utledet enkelte minimumskrav en sammenslutning må oppfylle for å kunne karakteriseres som en forening. I en forening er det vedtektene som danner grunnlag for virksomheten. Det er medlemmene i foreningen som fastsetter vedtektene. I fravær av lovregulering står medlemmene i en forening langt på vei fritt når det gjelder både formuleringen av, og innholdet i, vedtektene. Det vil derfor kunne herske tvil om hvordan vedtektene skal forstås. Et eksempel kan være den lokale fotballklubbens formål om å «skape treningsglede, sunn konkurranse og drive talentutvikling». På den ene siden kan formålet tolkes dithen at foreningen kan drive næringsvirksomhet. Det kan være nærliggende å innfortolke at fotballklubben skal arrangere fotballskole, og dersom klubben blir stor nasjonalt og får dyktige spillere, kan det bli tale om verdifulle sponsoravtaler og om kjøp og salg av spillere. På den andre siden kan formålet tolkes i motsatt retning. Dette eksempelet illustrerer at et vilkår knyttet til om vedtektene åpner for å drive næringsvirksomhet kan bli problematisk å praktisere, både for foreningene, dens avtaleparter, Foretaksregisteret og brukerne av registeropplysninger.

Svært mange foreninger har vide formålsbestemmelser. Et vilkår for registreringsplikt knyttet til om foreningen har vedtektsfestet at det kan drive næringsvirksomhet vil kunne innebære at de aller fleste foreningene blir registreringspliktige. Dette er etter departementets syn problematisk av flere saker. Det vil kunne øke usikkerheten rundt registreringsplikten for foreningene selv, og medføre en uensartet praksis. Det vil også kunne rokke ved formålet med Foretaksregisteret som register primært over næringsdrivende juridiske personer, dersom også de facto ikke-næringsdrivende foreninger med vedtektsfestet adgang til å drive næringsvirksomhet registreres i stort omfang. Dette er ikke ønskelig. Et slikt vilkår vil også føre til økt manuell kontroll av meldinger til Foretaksregisteret, og vil medføre lengre saksbehandlingstid i registeret generelt. Til slutt vil registreringene i Foretaksregisteret kunne gi et feilaktig bilde av foreningslivet i Norge, og derfor forringe registerkvalitet og statistikk på området. At registrering i Foretaksregisteret er gebyrbelagt, mens foreninger er unntatt fra å betale gebyr ved registrering i Enhetsregisteret, jf. gebyrforskriften § 5 første ledd og § 5 første

ledd andre punktum, vil trolig medføre at antallet foreninger som ønsker å registrere seg i Foretaksregisteret ikke vil øke betraktelig.

Et alternativ for å bøte på utfordringen med at det ikke finnes en egen foreningslov, kan være å regulere minstekrav til vedtekter for registrering i Foretaksregisteret, og stille krav til at det skal fremgå uttrykkelig av foreningenes vedtekter om foreningen kan drive næringsvirksomhet. Samtidig vil dette i noen tilfeller kunne føre til omgåelser, for at foreningen skal slippe å måtte betale gebyr for registrering i Foretaksregisteret.

Departementets vurdering er at et vilkår for registreringsplikt knyttet til om foreningen etter sitt vedtektsfestede formål kan drive næringsvirksomhet, ikke vil innebære noen forenkling sammenlignet med nåværende regler. En slik regel vil sannsynligvis ikke øke foreningenes etterlevelse av registreringsplikten. Det er også uklart hvordan foreningene vil praktisere vilkåret. Det er dermed usikkert hvilke konsekvenser en slik lovendring vil få for Foretaksregisteret og dets brukere.

Alternativ 3 – Registreringsplikt knyttet til skatteplikt

Et tredje alternativ kan være å knytte registreringsplikten i Foretaksregisteret til om foreningen har skatteplikt etter skatteloven.

Skatteloven § 2-2 første ledd bokstav h angir hovedregelen om skatteplikt for foreninger. Foreninger hjemmehørende i riket og under selvstendig bestyrelse plikter å betale skatt. Etter § 2-32 første ledd fritas foreninger fra skatteplikt, dersom de ikke har erverv til formål. Skatteloven opererer altså med et skille hvor foreninger som har erverv som formål er skattepliktige, mens øvrige foreninger i utgangspunktet ikke har skatteplikt. Dersom foreninger som ikke har erverv som formål driver økonomisk virksomhet, er de likevel etter § 2-32 andre ledd første punktum skattepliktige når omsetningen overstiger 70 000 kroner. For veldedige og allmenntilgjengelige foreninger inntreffer skatteplikten først når omsetningen overstiger 140 000 kroner, jf. § 2-32 andre ledd første og tredje punktum.

Etter skatteloven § 2-32 andre ledd første punktum må det skilles mellom inntekter som omfattes av skattefritaket og inntekter som er skattepliktige som økonomisk virksomhet. Inntekter som realiserer foreningens ikke-erhvervsmessige formål, er skattefrie i sin helhet, se høyesterettsdommen publisert i Norsk Retstidende (Rt.) 1997 side 1602. Dette innebærer at en forening som for eksempel har til formål å leie ut rimelige boliger til eldre, i sin helhet vil være fritatt skatt på utleieinntektene. Dersom foreningen leier ut boligene til andre, vil inntektene innebære en skattepliktig økonomisk aktivitet som skal beskattes om terskelverdien etter § 2-32 andre ledd overstiges. Inntekter som medlemskontingent, startkontingent, treningsavgift, offentlige tilskudd og gaver vil normalt være fritatt skatteplikt.

Om en forening anses å drive økonomisk virksomhet vil bero på en konkret vurdering, som i stor grad samsvarer med vurderingen knyttet til om en forening driver næringsvirksomhet. Et vilkår for registreringsplikt i Foretaksregisteret knyttet til hvorvidt foreningen er skattepliktig etter skatteloven vil etter departementets syn ikke innebære

noen forenkling av regelverket og trolig heller ikke sikre økt etterlevelse. Det vil derfor heller ikke bidra til å oppfylle formålet med Foretaksregisteret i større grad.

Departementet vurdering er som følge av dette at det ikke vil være hensiktsmessig å knytte et vilkår om registreringsplikt for foreninger i Foretaksregisteret til om en forening er skattepliktig etter skatteloven.

Alternativ 4 – Registreringsplikt i Foretaksregisteret basert på registrering eller registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret

Etter merverdiavgiftsloven § 2-1 første ledd første punktum skal næringsdrivende registreres i Merverdiavgiftsregisteret når omsetning og uttak som er omfattet av loven til sammen har oversteget 50 000 kroner i en periode på tolv måneder. For veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner er terskelen 140 000 kroner, jf. første ledd andre punktum. På bestemte vilkår kan de som ikke er omfattet av registreringsplikten registreres frivillig i Merverdiavgiftsregisteret, jf. § 2-2.

En forutsetning for både registreringsplikt og -rett i Merverdiavgiftsregisteret er som hovedregel at virksomheten er næringsdrivende, jf. Ot.prp. nr. 76 (2008–2009) side 26 til 27. Der andre enn næringsdrivende er omfattet av registreringsplikten eller -retten, er dette spesifisert, eksempelvis «offentlig virksomhet» i § 2-1 første ledd. For veldedige og allmennyttige institusjoner og organisasjoner gjelder også kravet til næringsvirksomhet.

Merverdiavgiftsloven § 3-1 angir hva merverdiavgiften skal beregnes av. Øvrige bestemmelser i kapittel 3 hjemler en rekke unntak fra loven, og knytter seg i stort til bestemte yrkesgrupper og forutsetninger. Det finnes også en egen bestemmelse om omsetning fra veldedige og allmennyttige institusjoner i § 3-12.

Etter merverdiavgiftsloven kapittel 3 skal det blant annet ikke beregnes merverdiavgift for omsetning av billetter ved for eksempel idrettsstevner og konserter mv. Det samme gjelder for medlems- og startkontingenter, offentlige tilskudd og omsetning fra kiosk på frivillig basis. Omsetning fra kiosk med faste, daglige åpningstider er derimot avgiftspliktig. Omsetning og formidling knyttet til helse- og sosialtjenester, undervisningstjenester, finansielle tjenester, og tjenester knyttet til kunst, kultur og idrett mv. er også unntatt merverdiavgiftsplikt.

Av 122 989 foreninger registrert i Enhetsregisteret (pr. 7. juni 2024) er 1 157 registrert i Foretaksregisteret og 3 495 registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Av de 3 495 foreningene som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, er 468 registrert i Foretaksregisteret. Dette betyr, når utgangspunktet for registreringsplikten i Merverdiavgiftsregisteret er at avgiftssubjektet er næringsdrivende, at 87 prosent av foreningene som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret ikke etterlever registreringsplikten etter foretaksregisterloven. Disse tallene tyder på at vilkårene for registreringsplikt i Foretaksregisteret i foretaksregisterloven § 2-1 nr. 6 er vanskelig å forstå og etterleve for foreningene.

Departementet foreslår at foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret skal registreres i Foretaksregisteret. Det vil etter departementets syn innebære en forenkling for foreningene sammenlignet med nåværende regulering. Det vil også legge til rette for

delvis maskinell saksbehandling i Foretaksregisteret, og dermed lette saksbehandlingen i Foretaksregisteret knyttet til foreninger betraktelig og redusere saksbehandlingstiden generelt. Antallet registrerte foreninger i Foretaksregisteret har vært stabilt over år. En slik endring antas derfor ikke å medføre at en vesentlig større andel foreninger enn i dag søker registrering i Merverdiavgiftsregisteret.

Merverdiavgiftsregisteret er et tilknyttet register til Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 2 bokstav b nr. 1. Det betyr at foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret skal registreres i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav b. Opplysninger om registrering i Merverdiavgiftsregisteret inngår i Enhetsregisterets grunndataopplysninger. Foretaksregisteret vil derfor med enkle grep kunne benytte opplysninger fra Enhetsregisteret til å fange opp foreninger som har forsømt registreringsplikten i Foretaksregisteret, og gi pålegg om registrering. Dette vil føre til bedre etterlevelse, økt registerkvalitet og ivareta Foretaksregisterets formål i større grad enn i dag. En endring av vilkåret for registreringsplikt i Foretaksregisteret er ikke ment å utvide registreringsplikten.

Dersom registreringsplikten i Foretaksregisteret bare knyttes til om en forening er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, vil det innebære at foreninger som ikke overholder eventuell registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret slipper å måtte registrere seg i Foretaksregisteret. Dette åpner for omgåelser. Det kan også undergrave formålet med Foretaksregisteret, som er samle informasjon om næringsdrivende foretak. Departementet foreslår derfor at registreringsplikt i Foretaksregisteret ikke bare skal gjelde for foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, men også for foreninger som har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret. Det vil kunne gi et mer realistisk bilde i Foretaksregisteret av antallet næringsdrivende foreninger i Norge.

Departementet har i vurderingen også lagt vekt på at alle som driver økonomisk virksomhet må forholde seg til merverdiavgiftsloven. Å knytte registreringsplikten i Foretaksregisteret også til om en forening har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret, vil derfor ikke pålegge næringsdrivende foreninger ytterligere arbeidsbyrde rundt vurderinger om de skal registreres i Foretaksregisteret eller ikke. Departementet viser i denne forbindelse til at Skatteetaten har brukervennlige veiledere om registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret på sine nettsider, med detaljerte beskrivelser av hvilke varer og tjenester som er omfattet av eller unntatt fra merverdiavgiftsplikten for organisasjoner. Disse veilederne legger til rette for etterlevelse av registreringsplikten i Merverdiavgiftsregisteret, og kan dermed også legge til rette for etterlevelse av registreringsplikten i Foretaksregisteret.

Tallene som er presentert over knyttet til antallet foreninger som er registrert i henholdsvis Foretaksregisteret og Merverdiavgiftsregisteret kan tyde på at vilkårene for registreringsplikt i Foretaksregisteret i foretaksregisterloven § 2-1 nr. 6 er vanskelig å forstå og etterleve for foreningene. Det å knytte registreringsplikt i Foretaksregisteret til registrering eller registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret vil kunne gi et mer realistisk bilde av antallet næringsdrivende foreninger i Norge.

Ikke alle næringsdrivende foreninger vil være omfattet av registreringsplikten i Merverdiavgiftsregisteret, som følge av unntakene i merverdiavgiftsloven kapittel 3. Å knytte registreringsplikt i Foretaksregisteret til om en forening er registrert eller har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret vil dermed aldri kunne inneholde en totaloversikt over alle næringsdrivende foreninger i Norge. Foretaksregisteret vil imidlertid kunne fange opp langt flere registreringspliktige foreninger enn i dag. Tallene som er presentert over viser at Foretaksregisteret nærmest over natten kan øke bestanden med over 362 prosent. Å knytte registreringsplikt i Foretaksregisteret til om foreningen har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret vil derfor ivareta Foretaksregisterets formål i langt større grad enn det dagens vilkår gjør.

Når det gjelder spesielle rettsvirkninger som oppnås ved registrering i Foretaksregisteret, som adgangen til å underpantsette driftstilbehør og varelager, eller vern for foreningens navn, vil noen foreninger som ikke er registreringspliktige i Merverdiavgiftsregisteret kunne registrere seg frivillig og dermed oppfylle vilkåret om å være registrert i Merverdiavgiftsregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første ledd bokstav p.

I dag kan foreninger registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret samtidig dersom de allerede på tidspunktet for nyregistrering driver næringsvirksomhet eller har til formål drive næringsvirksomhet. Et vilkår om registreringsplikt i Foretaksregisteret basert på om foreningen er registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret, vil derimot medføre at det legges opp til to meldingsprosesser mot Brønnøysundregistrene – først mot Enhetsregisteret ved nyregistrering, deretter mot Foretaksregisteret etter registrering i Merverdiavgiftsregisteret eller etter at registreringsplikten i Merverdiavgiftsregisteret inntreffer. Det vil kun være foreninger som oppfyller vilkår om forhåndsregistrering etter merverdiavgiftsloven § 2-4 som fortsatt vil kunne registreres samtidig i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Etter departementets syn er dette ikke en optimal løsning. Foreninger som planlegger å drive næringsvirksomhet allerede fra stiftelsen av bør etter departementets vurdering ha mulighet til å registrere seg i Foretaksregisteret fra oppstartstidspunktet. Det kan bidra til å oppnå hovedformålet med Foretaksregisteret, som er å ha en oversikt alle landets næringsdrivende foretak. Det vil også gi nystiftede foreninger mulighet til å kunne nyregistreres samtidig i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Departementet foreslår derfor å ta inn en bestemmelse i foretaksregisterloven om at foreninger kan forhåndsregistreres i Foretaksregisteret dersom de på grunn av sin virksomhet forventer å bli registrert i Merverdiavgiftsregisteret innen seks måneder etter stiftelsen.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-3.

Etter nåværende regler skal registreringspliktige foreninger meldes til nyregistrering i Foretaksregisteret før næringsvirksomheten begynner, jf. foretaksregisterloven § 4-1 første ledd første punktum. Foreninger som har til formål å drive næringsvirksomhet skal,

selv om næringsvirksomhet ikke har begynt, være meldt senest seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet, jf. § 4-1 første ledd fjerde punktum.

Som en konsekvens av forslaget til endringer i reglene om registreringsplikt for foreninger, er det nødvendig å endre meldingsfristen i foretaksregisterloven § 4-1 for foreninger. Departementet foreslår at registreringspliktige foreninger skal meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold etter at registreringsplikt etter § 2-1 første ledd nr. 16 inntreffer. Forslaget innebærer at en forening har plikt til å sende melding om nyregistrering i Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold etter at foreningen er registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller får plikt til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-1 første ledd tredje punktum.

Det vil kunne være foreninger som allerede er registrert i Foretaksregisteret, men som ikke omfattes av forslaget til nye regler om registreringsplikt i Foretaksregisteret. Departementet foreslår at disse kan forbli registrert i Foretaksregisteret, og at det gis en egen overgangsbestemmelse om dette. Departementet legger vekt på at det å være registrert i Foretaksregisteret kan ha en egenverdi for den registrerte. Departementet ser ikke at det foreligger et samfunnsmessig behov for å slette allerede registrerte foreninger fra Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 13-2 andre ledd.

8.3.4.6 Andre innretninger

Etter foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 skal «andre innretninger som driver næringsvirksomhet eller har til formål å drive slik virksomhet» registreres i Foretaksregisteret.

Andre innretninger registreres i Foretaksregisteret i registreringskategorien FLI, som står for «forening, lag eller innretning». Av 1 157 registrerte FLI som er registrert i Foretaksregisteret pr. 7. juni 2024, er det estimert at det finnes 10 eller færre innretninger. Dette er et kvalifisert estimat, som er vanskelig å verifisere uten at underlagsdokumentasjon knyttet til samtlige 1 157 FLI gjennomgås manuelt.

Ifølge Brønnøysundregistrene har det ikke blitt registrert nye innretninger i Foretaksregisteret siden tidlig på 2000-tallet. Dette viser at både samfunnsbehovet og virksomhetenes behov kan ivaretas uten en registreringsplikt for innretninger i Foretaksregisteret. Juridiske personer som ikke passer inn i en annen etablert organisasjonsform vil kunne registreres i Enhetsregisteret som «annen juridisk person», og dermed ivareta virksomhetens og samfunnets behov for identifikasjon, legitimitet og legitimasjon.

Departementet foreslår å oppheve registreringsplikten for innretninger.

For innretninger som allerede er registrert i Foretaksregisteret, foreslår departementet at disse kan forbli registrert i Foretaksregisteret, og at det gis en egen overgangsbestemmelse om dette. Departementet legger vekt på at det å være registrert i Foretaksregisteret kan ha en egenverdi for den registrerte. Departementet ser ikke at det foreligger et samfunnsmessig behov for å slette allerede registrerte innretninger fra Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 13-2 andre ledd.

8.3.4.7 Særlig om enkeltpersonforetak

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 7 at «[e]nkeltpersonforetak som driver handel med dertil innkjøpte varer eller som sysselsetter mer enn fem fast ansatte i hovedstilling» skal registreres i Foretaksregisteret.

Stortinget har ved lov 12. april 2024 nr. 17 om endringer i foretakslovgivningen mv. (utlevering av fødsels- og d-nummer, registrering av enkeltpersonforetak, krav til foretaksnavn, retningslinjer for godtgjørelse mv.) vedtatt å oppheve foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 7. Endringen trer i kraft 1. juli 2024, jf. kgl.res. 12. april 2024 nr. 602. Dette innebærer at det ikke lenger skal være registreringsplikt for enkeltpersonforetak i Foretaksregisteret. Bakgrunnen for endringen er omtalt nærmere i Prop. 41 L (2023–2024) kapittel 5.

Spørsmålet om registreringsplikt i Foretaksregisteret for enkeltpersonforetak behandles av denne grunn ikke nærmere i dette høringsnotatet.

8.3.4.8 Foretak som er pålagt registreringsplikt i Foretaksregisteret i særlovgivningen

Det følger av foretaksregisterloven § 2-1 nr. 12 at norske foretak «som i særlovgivningen er pålagt registreringsplikt» skal registreres i Foretaksregisteret. Hvilke foretakstyper og foretak dette gjelder, er omtalt i punkt 8.1.3.

Etter departementets vurdering er det hensiktsmessig å videreføre denne reguleringen. Isolert sett er bestemmelsen en ren informasjonsbestemmelse, siden registreringsplikten vil følge direkte av annen lov eller forskrift. Departementet vurderer imidlertid at å beholde en slik bestemmelse i foretaksregisterloven kan ha en egenverdi. Det vil gi informasjon til brukere av foretaksregisterloven om at registreringsplikt i Foretaksregisteret kan følge av annet regelverk, og dermed gi brukerne en oppfordring til å undersøke dette nærmere. Departementet foreslår enkelte språklige justeringer for å gjøre innholdet i bestemmelsen lettere å lese og forstå.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 tredje ledd.

Hovedformålet med Foretaksregisteret er å samle inn, kontrollere og tilgjengeliggjøre opplysninger om alle norske næringsdrivende foretak til enhver som har behov for informasjon om aktører i norsk næringsliv. Enkelte av organisasjonsformene eller enkeltstående sammenslutninger eller innretninger som har registreringsplikt i Foretaksregisteret utelukkende etter særlovgivningen, driver ikke med næringsvirksomhet. For enkelte av disse er det heller ikke i forarbeidene til den respektive særloven som fastslår registreringsplikt i Foretaksregisteret, angitt hvorfor man har ansett registrering i Foretaksregisteret som nødvendig.

Dersom formålet med eller begrunnelsen for registreringskravet har vært å kunne identifisere en virksomhet gjennom organisasjonsnummer, vil registrering i Enhetsregisteret være tilstrekkelig. Lovregulering som stiller krav til registrering i Foretaksregisteret, der registrering i Enhetsregisteret er tilstrekkelig, er ikke samfunnsøkonomisk effektivt.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet ikke endringer i regler i særlovgivningen som pålegger registreringsplikt i Foretaksregisteret. Hvorvidt det er nødvendig å opprettholde slike krav i den enkelte særlov eller om de heller bør erstattes av krav til registrering i Enhetsregisteret, bør imidlertid etter departementets syn vurderes i forbindelse med arbeid som gjelder endringer i eller revisjon av de aktuelle særlovene.

8.3.5 Registreringsrett i Foretaksregisteret

Departementet anser at en bør være varsom med å gi registreringsrett i Foretaksregisteret. Hovedregelen bør være registreringsplikt for næringsdrivende, for å oppnå god etterlevelse og best mulig ivaretagelse av registerets formål.

8.3.5.1 Enkeltpersonforetak

Enkeltpersonforetak som ikke har registreringsplikt i Foretaksregisteret etter foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 7, har registreringsrett i Foretaksregisteret. Dette følger av foretaksregisterloven § 2-2 første punktum, som fastsetter at «[n]orske enkeltpersonforetak som ikke omfattes av registreringsplikten, har rett til registrering og er i så fall underlagt lovgivningens regler om registrering.»

Som nevnt i punkt 8.1.3 og 8.1.4, har Stortinget ved endringslov 12. april 2024 nr. 17 vedtatt å oppheve foretaksregisterloven § 2-1 nr. 7, og slik at enkeltpersonforetak ikke lenger skal ha registreringsplikt i Foretaksregisteret. Som en konsekvens av opphevelsen, har Stortinget i samme endringslov vedtatt at å endre ordlyden i foretaksregisterloven § 2-2 første punktum til:

«Norske enkeltpersonforetak har rett til registrering, og er i så fall underlagt lovgivningens regler om registrering.»

Endringen trer i kraft 1. juli 2024, jf. kgl.res. 12. april 2024 nr. 602. Endringen er omtalt nærmere i Prop. 41 L (2023–2024) kapittel 5.

Departementet ser at den foreslåtte ordlyden er noe tungvint. Samtidig er det etter departementets syn ikke tvilsomt at et enkeltpersonforetak som registrerer seg i Foretaksregisteret med grunnlag i registreringsrett plikter å følge reglene foretaksregisterloven og forskrifter til loven. Departementet foreslår på denne bakgrunn at bestemmelsen om registreringsrett for enkeltpersonforetak får følgende ordlyd:

«Enkeltpersonforetak har rett til å bli registrert i Foretaksregisteret.»

Foretaksregisterloven § 2-2 andre punktum gir Kongen rett til å gjøre unntak fra registreringsretten for grupper av enkeltpersonforetak. Bestemmelsen trådte i kraft 21. juni 1985, og har hittil ikke vært benyttet. Etter departementets vurdering vil det ikke være behov for å fastsette slike gruppeunntak i fremtiden. Brønnøysundregistrene har overfor departementet gitt uttrykk for det samme. Departementet foreslår derfor at reguleringen i foretaksregisterloven § 2-2 andre punktum ikke videreføres.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-2.

8.3.5.2 Spørsmål om registreringsrett for foreninger som ikke har registreringsplikt

Departementet har vurdert om det bør åpnes for at næringsdrivende foreninger som ikke omfattes av forslaget til nye regler om registreringsplikt i Foretaksregisteret bør gis registreringsrett i registeret.

Ved å erstatte dagens vilkår for registreringsplikt for foreninger i Foretaksregisteret med et vilkår knyttet om en forening er eller har plikt til å være registrert i Merverdiavgiftsregisteret, vil noen næringsdrivende foreninger falle utenfor registreringsplikten i Foretaksregisteret. En sammenligning av tall fra Foretaksregisteret og Merverdiavgiftsregisteret viser at 59,6 prosent (689) av foreningene som er registrert i Foretaksregisteret ikke vil omfattes av forslaget til nye regler om registreringsplikt i Foretaksregisteret. Disse tallene er imidlertid usikre, siden de ikke hensyntar om noen av foreningene i Foretaksregisteret som ikke er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, har plikt til å være registrert i Merverdiavgiftsregisteret. Hvis antallet foreninger som bare er registrert i Foretaksregisteret (689) ses opp mot alle foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret (3 495), reduseres denne prosentandelen til om lag 19,7 prosent.

Registrering i Foretaksregisteret har en rekke rettsvirkninger. De mest sentrale rettsvirkningene er den direkte adgangen registreringen gir til å underpantsette driftstilbehør og varelager, jf. panteloven §§ 3-4, 3-5 og 3-11, og vern av foretaksnavn etter foretaksnavneloven. Det strengere kontrollnivået som føres i Foretaksregisteret sammenlignet med Enhetsregisteret kan også være verdifullt for foreningene.

Dersom det skal innføres registreringsrett i Foretaksregisteret for foreninger som ikke omfattes av registreringsplikten i forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første ledd bokstav p, er det nærliggende å knytte et slikt vilkår til om foreninger faktisk driver næringsvirksomhet eller som etter vedtektene kan drive næringsvirksomhet. En slik regulering vil imidlertid ikke være særlig brukervennlig og gi samme utfordringer som nåværende regler om registreringsplikt for foreninger. Det vises til drøftelsen i punkt 8.3.4.5. Hensynet til et tydelig regelverk taler mot å gi registreringsrett til foreninger.

På den annen side vil en registreringsrett primært ivareta foreningenes egen interesse i å være registrert i Foretaksregisteret. Foreninger vil, så lenge de oppfyller vilkårene for registreringsrett, stå fritt til å benytte seg av slik rett eller ikke. Behovet for tydelige regler og rettssikkerhetshensyn er derfor ikke er like fremtredende ved regler om registreringsrett sammenlignet med regler om registreringsplikt.

En registreringsrett vil sikre at foreninger som ikke har registreringsplikt kan få dekket sitt behov for registrering i Foretaksregisteret og gis anledning til å nyte godt av de rettsvirkningene registreringen gir. En ytterligere positiv konsekvens vil være at Foretaksregisteret kan fange opp flere næringsdrivende foreninger. Det kan bidra til at Foretaksregisterets formål om å samle informasjon om alle næringsdrivende foretak ivaretas i enda større grad.

Effekten av å innføre registreringsrett i Foretaksregisteret for foreninger som ikke er registrert eller har registreringsplikt i Merverdiavgiftsregisteret, er imidlertid usikker. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene ble det i perioden 2019 til 2023 registrert totalt 216

foreninger i Foretaksregisteret, i snitt 43 foreninger årlig. Av disse var 64 registrert i Merverdiavgiftsregisteret per 31. desember 2023. Behovet for en registreringsrett for foreninger i Foretaksregisteret er derfor tilsynelatende lavt.

I dag kontrolleres vilkåret om registreringsplikt i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd nr. 6 for foreninger i Foretaksregisteret manuelt. Manuell behandling er tids- og ressurskrevende for Foretaksregisteret. Dersom det innføres en registreringsrett for foreninger basert på nåværende vilkår om registreringsplikt, vil behandlingen fortsatt måtte skje manuelt. Det kan gå ut over andre oppgaver i Foretaksregisteret. Hensynet til effektiv ressursbruk i Foretaksregisteret taler derfor mot å gi foreninger registreringsrett.

Departementet har etter en samlet vurdering kommet til at foreninger ikke skal gis registreringsrett i Foretaksregisteret, og foreslår derfor ikke regler om dette.

Departementet ber om høringsinstansenes innspill på dette punktet. I den grad man vurderer at det bør gis regler om registreringsrett for foreninger, ber departementet om innspill til hva som bør være vilkårene for slik registreringsrett.

9 Hvilke opplysninger som skal registreres

9.1 Gjeldende rett

9.1.1 Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret

9.1.1.1 Generelle opplysninger om enheter

Enhetsregisterloven § 5 til § 7 angir hvilke generelle opplysninger som skal registreres om enheter i Enhetsregisteret.

Det følger av enhetsregisterloven § 5 andre ledd at visse opplysninger må meldes til Enhetsregisteret for at enheten kan tildeles eget organisasjonsnummer. Dette omfatter følgende opplysninger om enheten: foretaksnavn eller navn, adresse, organisasjonsform, formål (art/bransje) og stiftelsestidspunkt. I tillegg skal det meldes daglig leder, forretningsfører, innehaver eller tilsvarende kontaktperson. Dersom dette er en juridisk person, må det i tillegg oppgis en fysisk person som kontaktperson. Ordlyden i enhetsregisterloven § 5 andre ledd sier bare at opplysningene skal «meldes». Det er imidlertid forutsatt i enhetsregisterloven § 6 at opplysningene skal registreres i Enhetsregisteret, jf. formuleringen «opplysningene som skal registreres i h.t. § 5».

Enhetsregisterloven § 6 lister opp opplysninger som skal «meldes» til Enhetsregisteret dersom de finnes. I forarbeidene til enhetsregisterloven er det imidlertid lagt til grunn at også denne type opplysninger skal registreres i Enhetsregisteret. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) *Om lov om Enhetsregisteret* side 57 står det om dette:

«Bestemmelsen angir hvilke øvrige opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret. Den gjelder bare for enheter registrert i tilknyttet register og omfatter grunddataopplysninger som er av felles interesse for flere registre. Det er ytteligere (sic.) en begrensning: – det er bare opplysninger som finnes som skal meldes og registreres. Ikke alle enheter registrert i tilknyttet register dekker alle typer funksjoner eller faktiske forhold som paragrafen omfatter.»

Etter § 6 første ledd bokstav a til j omfatter dette følgende opplysninger: deltakere med ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser, styremedlemmer, revisor, regnskapsfører, signatur, prokura, norsk representant for utenlandsk enhet, enhetens ansvarskapital og antall ansatte.

I tillegg til opplysninger som nevnt i § 5 og § 6 første ledd som meldes til Enhetsregisteret av enheten selv eller av tilknyttet register, skal det registreres opplysninger om enhetens status, næringskode og institusjonell sektorkode, jf. § 6 andre ledd. Det følger av samme bestemmelse at opplysninger om telefonnummer, telefaksnummer og andre elektroniske adresser samt opplysninger av administrativ karakter også kan registreres.

Enhetsregisterloven § 7 gir nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres for personer som meldes og registreres etter bestemmelsene i § 5 og § 6. For personer med roller som nevnt i § 5 andre ledd bokstav f og § 6 første ledd bokstav a til h, skal registeret inneholde opplysninger om navn, bostedsadresse og fødselsnummer eller d-nummer (for utenlandske statsborgere uten norsk fødselsnummer). Er det en juridisk person som skal

registreres etter de nevnte bestemmelsene, skal Enhetsregisteret inneholde opplysninger om dennes foretaksnavn/navn, organisasjonsnummer og adresse.

9.1.1.2 Opplysninger om underenheter (filialer)

Det følger av enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav l at det skal meldes til og registreres i Enhetsregisteret om enheten har filialer. Det skal i så fall gis opplysninger om disse. Nærmere regler om at registrering av underenheter (filialer) er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 10.

Etter enhetsregisterforskriften § 10 første ledd «kan» en registreringsenhet ha en eller flere underenheter. Hver underenhet skal tildeles et eget organisasjonsnummer.

Plikt til å registrere underenhet i Enhetsregisteret er regulert i enhetsregisterforskriften § 10 andre og tredje ledd. Etter § 10 andre ledd skal det registreres en underenhet for hver enkelt adskilt virksomhet registreringsenheten utøver. Ifølge bestemmelsen kan en registreringsenhets virksomhet kan være adskilt ved at den utøves på flere forskjellige geografiske steder og/eller i ulike bransjer/næringer. Det skal også registreres underenhet i de tilfellene registreringsenheten har ansatte uten at det drives næringsvirksomhet, jf. § 10 tredje ledd.

Registreringsenheten plikter å melde opplysninger om underenhetsforhold, jf. enhetsregisterforskriften § 11. Denne plikten gjelder både ved nyregistrering i Enhetsregisteret og ved senere endringer.

Ifølge enhetsregisterforskriften § 12 første ledd skal følgende opplysninger meldes om underenheter hvis de finnes:

- organisasjonsnummer,
- organisasjonsnummer på registreringsenhet,
- navn/avdelingsbetegnelse,
- beliggenhetsadresse (gate/veg),
- postadresse,
- kommune for beliggenhetsadresse,
- formål (art/bransje),
- organisasjonsform,
- antall ansatte,
- oppstartsdato/etableringstidspunkt,
- dato for overdragelse/overtakelse av virksomhet,
- dato for nedleggelse av virksomhet, og
- ny og tidligere eier og opplysninger om disse.

Det kan også registreres opplysninger om underenhetens telefonnummer, telefaksnummer og eventuelt andre elektroniske adresser, samt næringskode, status og opplysninger av administrativ karakter, jf. § 12 andre ledd.

9.1.1.3 Opplysninger om konsernforhold

Enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav k stiller krav om å melde om enheten inngår i et konsern eller for øvrig tilhører en gruppe foretak under felles ledelse eller eierskap. Det skal i så fall også gis opplysninger om eierforholdet. Enhetsregisterloven § 4 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi nærmere regler om hvordan overenheter og

underenheter skal registreres. Nærmere regler om dette er fastsatt i forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret (enhetsregisterforskriften).

Enhetsregisterforskriften kapittel 2 gir regler om registrering konsern og foretaksgrupper. Forskriften § 3 regulerer meldepliktige enheter i konsern og foretaksgrupper.

Bestemmelsen lyder:

«Enhet som i henhold til lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov, plikter å la eget årsregnskap mv. inngå i et konsernregnskap eller annen form for fellesregnskap som gir uttrykk for to eller flere enheters samlede virksomhet, plikter å inngi melding som angitt i § 4 og § 5 til Enhetsregisteret.

Enhet som er i et slikt forhold til enhet hjemmehørende i utlandet at den ville vært meldepliktig etter første ledd dersom enheten hjemmehørende i utlandet hadde vært hjemmehørende i Norge, skal inngi melding som angitt i § 4 og § 5. Meldeplikten påligger i dette tilfellet bare enheten hjemmehørende i Norge.

For enhet som på grunnlag av særlige forhold nevnt i lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov eller som etter søknad til offentlig myndighet unntas fra en ellers gjeldende plikt til å la eget regnskap eller årsregnskap mv. inngå i et konsernregnskap eller annen form for fellesregnskap som gir uttrykk for to eller flere enheters samlede virksomhet, kommer meldeplikten etter første og annet ledd tilsvarende til anvendelse.

Organisasjonsformen enkeltpersonforetak er ikke meldepliktig etter denne bestemmelsen.»

Det følger av enhetsregisterforskriften § 4 første ledd at følgende opplysninger skal meldes om enheter i konsern, hvis de finnes:

- eget organisasjonsnummer og foretaksnavn,
- organisasjonsnummer og foretaksnavn til eget morforetak,
- organisasjonsnummer og foretaksnavn til eget datterforetak, og
- grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale).

Enhetsregisterforskriften § 4 tredje ledd fastsetter at for enhet som ikke er registrert i Enhetsregisteret og som inngår i registreringspliktig konsern eller foretaksgruppe, skal det gis opplysninger som angitt i enhetsregisterloven § 5 og grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale).

Etter enhetsregisterforskriften § 5 første ledd skal alle enheter vurdere plikten til å inngi opplysninger om konsern/foretaksgruppe samtidig som de fastsetter eller godkjenner årsregnskapet mv. Meldepliktige konsern- eller foretaksgruppeopplysninger skal meldes til Enhetsregisteret senest en måned etter fastsettingen eller godkjenningen av årsregnskapet mv. Alle enheter har en ubegrenset rett til å inngi melding med konsern-/foretaksgruppeopplysninger som nevnt i § 4 til Enhetsregisteret, jf. § 5 andre ledd.

9.1.1.4 Opplysninger som skal registreres for spesielle registerenheter

Det er i særlovgivningen fastsatt enkelte krav til at opplysninger skal registreres i Enhetsregisteret.

Enheter som skal registreres i Frivillighetsregisteret, skal alltid registrere opplysninger om enhetens styre i Enhetsregisteret, jf. lov 29. juni 2007 nr. 88 om register for frivillig virksomhet (frivillighetsregisterloven) § 5 andre punktum.

Hvis en person er innehaver eller ansvarlig deltaker i et foretak som er innført i Enhetsregisteret, skal dom om fratakelse av den rettslige handleevnen registreres i Enhetsregisteret, jf. lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven) § 77 første ledd bokstav c.

9.1.2 Opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret

9.1.2.1 Opplysninger som skal registreres med hjemmel i foretaksregisterloven

Foretaksregisterloven kapittel III inneholder bestemmelser om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret. Kapitlet lister opp opplysninger som skal registreres for de enkelte organisasjonsformene. Det er også bestemmelser om hvilke opplysninger som skal registreres om utenlandsk foretak. Dette behandles i punkt 9.1.2.3.

For samtlige organisasjonsformer stilles det krav om registrering av foretaksnavn eller navn. Det er også krav om å registrere adresse, forretningskommune eller forretningskontor.¹⁹ For andre organisasjonsformer enn enkeltpersonforetak skal det også registreres stiftelses-, etablerings- eller opprettelsesdato, jf. blant annet foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 3. Aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, europeiske selskaper og europeiske samvirkeforetak skal i tillegg registrere stiftelsesdokumentet, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 1, § 3-1 a nr. 1, § 3-1 b, jf. § 3-1 a nr. 1, og § 3-1 c, jf. § 3-1 a nr. 1.

Kommandittselskaper og ansvarlige selskaper skal registrere selskapets formål, jf. foretaksregisterloven § 3-3 nr. 3 og § 3-4 første ledd første punktum, jf. § 3-3 nr. 3. For enkeltpersonforetak skal det registreres hva slags næringsvirksomhet som skal drives, jf. § 3-5 nr. 3. For andre organisasjonsformer er det ikke eksplisitt krav om å registrere foretakets virksomhet eller formål. Men for disse organisasjonsformene skal vedtektene registreres,²⁰ og der skal formål eller virksomhet fremgå.

For samvirkeforetak og andre foretak hvor ikke noen av deltakerne har personlig ansvar for foretakets forpliktelser, udelt eller for deler som til sammen utgjør selskapets forpliktelser, gir foretaksregisterloven § 3-2 tredje ledd regler om hva som skal inngå i vedtektene, med mindre annet er bestemt i lov eller med hjemmel i lov. På samme måte lister foretaksregisterloven § 3-6 andre ledd opp at vedtektene i stiftelser, foreninger og andre innretninger skal inneholde regler om visse forhold, hvis ikke annet er bestemt i lov eller med hjemmel i lov.

Det er også regler om registrering av personer med roller i foretak mv. i Foretaksregisteret. Styremedlemmer, varamedlemmer, observatører og daglig leder skal registreres dersom foretaket mv. har dette. Det er obligatorisk for de fleste

¹⁹ Her varierer kravet til hva slags adresse som skal registreres, blant annet ut fra om det er krav om at organisasjonsformen har forretningskommune eller ikke.

²⁰ Jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 2, § 3-1 a nr. 2, § 3-1 b første punktum jf. § 3-1 a nr. 2, § 3-1 c jf. § 3-1 a nr.2, § 3-2 første ledd jf. § 3-1 første ledd nr. 1, § 3-6 første ledd nr. 7, § 3-9 første ledd nr. 1 og § 3-10 nr. 1.

organisasjonsformene å ha et styre, men dette er frivillig i blant annet kommandittselskaper og ansvarlige selskaper.²¹ Enkeltpersonforetak er ikke en egen juridisk enhet, og har ikke styre. For disse skal Foretaksregisteret inneholde opplysninger om hvem som er innehaveren (enkeltpersonen), jf. foretaksregisterloven § 3-5 nr. 2. For kommandittselskaper skal Foretaksregisteret inneholde opplysninger om selskapets komplementar(er), jf. foretaksregisterloven § 3-3 nr. 5. Det samme gjelder selskapets kommandittister, deres innskuddsforpliktelse og hvor mye hver enkelt har innbetalt, jf. § 3-3 nr. 7. For andre selskaper der deltakerne har personlig ansvar for foretakets forpliktelser, som ansvarlige selskaper, skal selskapets deltakere, og deres ansvar for selskapets forpliktelser, registreres i Foretaksregisteret, jf. § 3-4 første punktum.

Organisasjonsformer og enheter som er underlagt lovbestemte krav til kjønns sammensetning i styret skal registrere opplysninger om styremedlemmenes og varamedlemmenes kjønn, og om medlemmene er valgt av og blant de ansatte, jf. blant annet foretaksregisterloven § 3-1 andre ledd.

For de fleste organisasjonsformene skal det registreres hvem som kan representere foretaket utad og tegne dets firma, jf. blant annet foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 7. Kravet gjelder ikke for enkeltpersonforetak, fordi disse ikke er egne juridiske personer. Enkeltpersonen (innehaveren) vil representere seg selv om det ikke foreligger fullmakter. Foretaksregisterloven inneholder heller ikke en uttrykkelig bestemmelse om å registrere hvem som kan representere foretaket utad og tegne dets firma for samvirkeforetak jf. § 3-2 første ledd. Det stilles dermed ikke krav om at opplysningen er registrert i Foretaksregisteret, med mindre det fremgår av vedtektene. Samvirke-lova § 10 regulerer vedtektene for samvirkeforetak, og stiller ikke krav om at vedtektene skal regulere hvem som representerer foretaket utad og tegner dets foretaksnavn. Her er det imidlertid vedtektsfrihet, så foretakene kan velge å regulere dette i vedtektene.

Foretaksregisterloven § 3-7 gir en fellesbestemmelse om opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret for de fleste typer foretak. Etter § 3-7 første ledd omfatter dette opplysninger om prokura, revisor og bostyrer der dette er aktuelt. Det følger av § 3-7 andre ledd første punktum at for styremedlem, varamedlem, observatør, innehaver, deltaker, daglig leder, signaturberettiget og prokurist, skal registeret inneholde opplysninger om navn, fødselsnummer og bopel. Tilsvarende gjelder ved utnevning av den eller de personer som skal forestå en europeisk økonomisk foretaksgruppes avvikling, jf. andre ledd andre punktum. Er en juridisk person styremedlem, deltaker eller daglig leder, skal registeret inneholde opplysninger om foretaksnavn, organisasjonsnummer og adresse, jf. § 3-7 andre ledd tredje punktum.

Det følger av foretaksregisterloven § 3-7 tredje ledd at det ikke kan registreres annen innskrenkning i signaturretten eller retten til å forplikte foretaket per prokura, enn den at fullmakten må nyttes av flere i fellesskap. Prokura kan etter prokuraloven § 1 tildeles av næringsdrivende og innebærer at prokuristen har myndighet til, innenfor prokuralovens

²¹ For begge selskapsformene er dette regulert i lov 21. juni 1985 nr. 83 om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (selskapsloven) § 2-13 første ledd.

rammer, å opptre på vegne av foretaket i alt som hører til driften av dette. Signatur- eller prokurabestemmelse som angir en tegningsberettiget med henvisning til vilkår som ikke fremgår av registeret, kan ikke registreres.

9.1.2.2 Opplysninger som skal registreres eller «meldes» med hjemmel i annen lovgivning

I tillegg til foretaksregisterloven, stilles det i særlovgivningen visse krav til at bestemte opplysninger skal meldes til registrering i Foretaksregisteret.

Vedtekter skal som nevnt registreres i Foretaksregisteret for de fleste organisasjonsformene som registreres der. Enkelte beslutninger krever endringer av vedtektene. Eksempler på dette er endring av vedtektsfestet formål eller foretaksnavn og forhøyelse av aksjekapitalen. I særlovgivningen er det regler om at endringer i vedtektene skal meldes til Foretaksregisteret, for eksempel endring av aksjekapital, omdanning av foretaksform eller liknende. Disse behandles ikke her, da kravet om at opplysningen skal registreres følger direkte av foretaksregisterloven.

Noen beslutninger vil kreve endringer i vedtektene når de gjennomføres. For eksempel vil fusjon, fisjon og kapitalnedsettelse i de fleste tilfeller påvirke størrelsen på aksjekapitalen til et selskap, og en fusjon vil innebære oppløsning og sletting av overdragende foretak. Fisjon vil i noen tilfeller innebære stiftelse av et selskap. Felles for disse tre forholdene er imidlertid at det i de fleste tilfeller også skal gjennomføres en periode der kreditorer kan fremsette innsigelser, som nærmere regulert for det enkelte forhold, jf. aksjeloven §§ 12-6, 13-14, 13-15. Dette omtales ofte som «kreditorfrist». For beslutninger som igangsetter slike perioder stiller selskapslovgivningen krav om at beslutningen skal meldes til Foretaksregisteret. Beslutningen skal kunngjøres i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon. Når beslutningen er kunngjort, begynner perioden før kreditorfristen å løpe. Når kreditorfristen er utløpt og krav er håndtert i henhold til selskapslovgivningen, kan ikraftsetting av fusjonen, fisjonen eller kapitalnedsettelsen meldes til Foretaksregisteret. Opplysning om gjennomføring/ikraftsetting skal registreres i Foretaksregisteret. Regelverket gir også unntak for fusjoner, fisjoner og kapitalnedsettelse som kan registreres uten kreditorfrist, jf. aksjeloven §§ 12-5, 13-23 andre ledd og 13-24 andre ledd.

Et annet eksempel er lån med rett til å kreve utstedt aksjer, tegningsrettsaksjer (aksjer som også gir rett til å kreve å få tegne nye aksjer) og frittstående tegningsretter. Dette er forhold som gir rett til å kreve utstedt aksjer, som igjen vil innebære endring av vedtektene, i form av endring av aksjekapitalen. Beslutning om låneopptak skal meldes til Foretaksregisteret, jf. aksjeloven § 11-6 andre ledd. Det samme gjelder beslutning om utstedelse av tegningsrettsaksjer og beslutning om frittstående tegningsretter, jf. aksjeloven §§ 11-11 andre ledd og 11-13 tredje ledd.

Også ved avvikling og oppløsning av foretak, er det regler om kreditorvarsel og kreditorfrist, jf. selskapsloven § 2-39 første og andre ledd, aksjeloven §§ 16-3 og 16-4. Avviklingen skal også meldes til og registreres i Foretaksregisteret.²²

Enkelte fullmakter til styret skal også registreres i Foretaksregisteret. Dette omfatter blant annet fullmakt til å beslutte utbytte, jf. aksjeloven § 8-2 andre ledd, fullmakt til kapitalforhøyelse, jf. aksjeloven § 10-15, samt fullmakt til å kjøpe egne aksjer, jf. aksjeloven § 9-4 fjerde ledd. Ordlyden i disse bestemmelsene fastsetter forutsetningsvis at fullmakten skal registreres i Foretaksregisteret, da styret ikke kan gjøre bruk av den før den er registrert.

For noen forhold regulert i særlovgivningen er det uklart ut fra ordlyden om forholdet skal registreres i Foretaksregisteret eller om det bare skal meldes og kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Det er også uklart hvilke opplysninger som eventuelt skal registreres og/eller kunngjøres. Dette gjelder blant annet redegjørelser etter aksjeloven § 3-8 og aksjeloven § 8-10, som gjelder henholdsvis avtaler mellom nærstående og avtaler om finansiell bistand til aksjeeiere. For disse tilfellene kan lovforarbeidene forstås slik at selve redegjørelsen ikke skal registreres, men at det bare skal kunngjøres at Foretaksregisteret har mottatt en slik redegjørelse. Se Prop. 135 L (2018–2019) punkt 5.7.4.6 og 6.5.5.

Hvis en person er innehaver eller ansvarlig deltaker i et foretak som er innført i Foretaksregisteret, skal dom om fratakelse av den rettslige handleevnen registreres i Foretaksregisteret, jf. vergemålsloven § 77 første ledd.

9.1.2.3 Særlig om registrering av opplysninger om utenlandske foretak

Foretaksregisterloven § 3-8 har regler om hvilke opplysninger som skal registreres om utenlandsk foretak. Dette omfatter opplysninger om foretaksnavn, foretaksform og forretningsadresse for det utenlandske hovedforetaket. Dette er altså for selve foretaket, og ikke bare den norske delen av virksomheten. Det skal også registreres opplysninger om hvem som er ansvarlige deltakere eller styre, med angivelse av navn, fødselsdato og bopel og de signaturbestemmelser som gjelder, stiftelsesdokumenter og vedtekter, aksjekapital og hva som er innbetalt av denne, hvis den ikke er fulltegnet. Det skal også registreres hvilken stats lovgivning foretaket er underlagt, og om det er registrert i et offentlig foretaksregister i sitt hjemland, og i tilfelle dette registerets navn og adresse, samt hovedforetakets registreringsnummer. Det samme gjelder opplysning om foretaket utelukkende driver virksomhet i Norge. I tillegg skal det registreres opplysning om eventuell oppløsning av hovedforetaket og utnevnelse av selskapets avviklingsstyre eller bostyrer og de signaturbestemmelser som gjelder for disse, samt likvidasjonens avslutning, og eventuell åpning av konkurs, akkord eller tilsvarende prosedyre i hovedforetaket.

Enkelte av opplysningene som er nevnt i foretaksregisterloven § 3-8 kan utelates dersom de fremgår av et offentlig foretaksregister i foretakets hjemland som er godkjent av

²² Jf. selskapsloven § 3-41 åttende ledd og § 2-42 andre ledd.

registerfører, eller som omfattes av direktiv (EU) 2017/1132, jf. foretaksregisterloven § 3-8 andre ledd.

Foretaksregisterloven § 3-8 stiller også noen krav til å registrere opplysninger om virksomheten i Norge. Dette omfatter opplysninger om foretaksnavn og adresse for eventuelt forretnings- eller driftssted her i landet eller på norsk kontinentalsokkel, hva slags næringsvirksomhet som skal drives, samt om styret og daglig leder dersom det er valgt eller ansatt dette særskilt for virksomheten. Det skal da registreres om disse har rett til å forplikte det utenlandske foretaket ved signatur eller prokura.

9.1.3 Rettsvirkninger mv. av at opplysninger er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Registrering av opplysninger om virksomheter i henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har visse rettsvirkninger. En sentral rettsvirkning er legitimasjonsvirkningen. Registrering har også betydning for allmennhetens rett til innsyn.

Det følger av enhetsregisterloven § 22 første ledd og foretaksregisterloven § 8-1 første ledd at enhver har rett til å få tilgang til opplysninger og dokumenter som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke fødselsnummer og d-nummer. Retten til innsyn i opplysninger og dokumenter som ikke registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret reguleres av offentleglova.

Et viktig formål med kravene til registrering av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er nettopp denne ubetingede retten til innsyn i de registrerte opplysningene. Det gir blant annet tredjeparter mulighet til å skaffe seg informasjon om sammenslutninger de skal samhandle med, som kan være viktig for eksempel i vurderingen av en eventuell avtaleinngåelse.

Både enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1 har regler om legitimasjonsvirkninger av registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Begge paragrafene knytter legitimasjonsvirkningene til hva som er «registrert» i registrene. Legitimasjonsvirkningene har to ulike sider. For det første skal det som er registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret anses for å ha kommet til tredjepersons kunnskap når følger av rettsregler at det er avgjørende for en tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et forhold eller ikke. For det andre kan ikke meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, gjøres gjeldende overfor en tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet.

I noen tilfeller skal opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret legges til grunn for registrering i andre registre. Blant annet fremgår det av lov 17. juni 2005 nr. 105 (partiloven) § 2 andre punktum at «når partiet er registrert i Enhetsregisteret, legges de opplysninger som der er registrert, til grunn for Partiregisteret». I forskrift 8. juni 2005 nr. 538 om omsetning av alkoholholdig drikk mv. (alkoholforskriften) er det i § 13-3 tredje ledd fastsatt at det ved føring av register om innehavere av salgs- og skjenkebevilling skal legges til rette for at det kan benyttes opplysninger fra Enhetsregisteret der det er praktisk mulig.

Registrering av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har som hovedregel ikke virkning for gyldigheten av det underliggende forholdet til det som er registrert, for eksempel spørsmålet om et styre er gyldig valgt eller om en beslutning truffet av generalforsamlingen eller årsmøte er blitt til i samsvar med lov eller vedtekter.

Registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret kan i noen tilfeller være en forutsetning for at en disposisjon kan gjennomføres. For eksempel kan styret i et aksjeselskap ikke benytte en fullmakt til å forhøye aksjekapitalen før fullmakten er registrert i Foretaksregisteret, jf. aksjeloven § 10-16. Andre ganger har registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret betydning for virkningstidspunktet av en hendelse, for eksempel for når aksjekapitalen anses forhøyet etter en kapitalforhøyelse, jf. aksjeloven § 10-10 første ledd, eller for når en fusjon trer i kraft, jf. aksjeloven § 13-16 første ledd.

En del forhold som skal registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, er underlagt sanksjoner om de ikke meldes innen nærmere angitte tidspunkter. For noen forhold innebærer det at en beslutning eller disposisjon ikke kan gjennomføres, for eksempel kan ikke en kapitalforhøyelse registreres hvis den ikke er meldt innen tre måneder etter tegningsfristens utløp, jf. aksjeloven § 10-9 tredje ledd, jf. første ledd. Overholdes ikke fristen, er ikke tegningen lenger bindende, jf. aksjeloven § 10-9 tredje ledd. For andre forhold følger plikten til å registrere opplysninger eller endringer av foretaksregisterloven § 4-1. Overtredelse av denne plikten kan i ytterste konsekvens medføre straff i form av bøter, jf. foretaksregisterloven § 10-4. Noen overtredelser av plikten til melde opplysninger eller beslutninger til Foretaksregisteret kan også lede til tvangsoppløsning av foretaket. Et eksempel er aksjeloven § 16-15 første ledd nr. 2 og 3 som fastsetter at et aksjeselskap kan tvangsoppløses hvis det ikke har meldt et styre som fyller de vilkår som følger av bestemmelsene gitt i eller i medhold av lov, og når selskapet etter loven eller etter vedtak fra skatte- og avgiftsmyndighetene i medhold av lov skal ha revisor, og selskapet ikke har meldt til Foretaksregisteret en revisor som fyller de vilkår som er fastsatt i lov.

Om opplysningen skal registreres eller bare meldes/kunngjøres har også betydning for hvilken kontroll registerfører skal gjøre av det som meldes. Dette er nærmere omtalt i kapittel 12 om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets kontroll.

9.2 Behovet for endringer

Reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er ulikt innrettet. Enhetsregisterloven § 5 til § 7 har bestemmelser om opplysninger som skal registreres om alle enheter i Enhetsregisteret, og opplysninger som skal registreres om enheter om de finnes. Foretaksregisterloven kapittel III har derimot separate paragrafer om opplysninger som skal registreres om ulike organisasjonsformer. Denne forskjellen kan gjøre registerregelverket lite oversiktlig for brukerne. Hensynet til brukervennlighet kan tilsi at reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om hvilke opplysninger som skal

registreres innrettes likt, med mindre forskjeller ved Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål og oppgaver, eller andre forhold, tilsier noe annet.

Det er gjort endringer i reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om registrering av opplysninger siden lovene trådte i kraft i henholdsvis 1988 og 1995. Det har imidlertid ikke vært foretatt noen fullstendig revisjon av reglene. Dette gjør at enkelte av opplysningskravene er utdaterte, for eksempel kravet i enhetsregisterloven § 6 om at telefaksnummer skal registreres i Enhetsregisteret. Det er også henvisninger til annet regelverk som er uriktige, som følge av lovendringer.

Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven stiller krav til at en rekke opplysninger skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Innrapportering av slike opplysninger medfører kostnader for virksomhetene. Det bør derfor gjøres en ny avveining av den samfunnsmessige nytten av de enkelte opplysningskravene sett opp mot kostnadene disse medfører, og om dette tilsier at enkelte av de nåværende opplysningskravene bør utgå. Samtidig bør det vurderes om det er behov for å registrere nye typer opplysninger. Også her må det foretas en kost-/nyttevurdering.

9.3 Departementets vurdering og forslag til regulering

9.3.1 Innretning av reglene

Som nevnt i punkt 9.2 har reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om hvilke opplysninger som skal registreres i henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ulik innretning. Mens reglene i enhetsregisterloven § 5 til § 7 skiller mellom opplysninger som alltid skal registreres, opplysninger som skal registreres om de finnes og opplysninger som kan registreres, er paragrafene i foretaksregisterloven kapittel III inndelt etter organisasjonsform, i tillegg til en paragraf som gir fellesbestemmelser.

Hensynet til brukerne tilsier etter departementets syn at innretningen av reglene i de to lovene bør være likere enn nåværende regulering. Departementet viser i den forbindelse til at virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret også skal være registrert i Enhetsregisteret.

Det finnes ulike måter å innrette reglene på, for eksempel etter type opplysning eller organisasjonsform. Det å innrette reglene etter organisasjonsform kan gjøre regelverket enkelt å finne frem i for aktører som bruker en bestemt organisasjonsform. Ulempen er at visse type opplysninger, slik som foretaksnavn eller navn og organisasjonsform, er naturlig å registrere for alle organisasjonsformer. Innretning av reglene etter organisasjonsform medfører derfor nødvendigvis at regler må gjentas. En annen ulempe ved en slik innretningsmåte er at det må tas inn nye regler om samme type opplysning dersom nye organisasjonsformer får registreringsplikt. Hensynet til å unngå at lovene svulmer opp taler derfor mot å innrette reglene etter organisasjonsform.

Etter departementets syn er det mest hensiktsmessig å innrette reglene etter type opplysning. For å unngå omfattende paragrafer foreslår departementet å inndele opplysningskravene i kategorier, som reguleres av ulike paragrafer.

I forslagene til lov om Enhetsregisteret og lov om Foretaksregisteret har utkastene til kapitler om hvilke opplysninger som skal registreres i de to registrene følgende paragrafinndeling:

Utkast til ny lov om Enhetsregisteret Kapittel 4. Hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret	Utkast til ny lov om Foretaksregisteret Kapittel 3. Hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret
§ 4-1 Opplysninger om enheten mv.	§ 3-1 Opplysninger om foretaket
§ 4-2 Opplysninger om enhetens ledelse	§ 3-2 Opplysninger om foretakets ledelse
	§ 3-3 Krav til opplysninger om visse typer foretak
§ 4-3 Opplysninger om signatur og prokura	§ 3-4 Opplysninger om signatur og prokura
§ 4-4 Hva som skal registreres om den enkelte rolleinnehaver	§ 3-5 Hva som skal registreres om den enkelte rolleinnehaver
§ 4-5 Opplysninger om revisor og regnskapsfører	§ 3-6 Opplysninger om revisor og regnskapsfører
§ 4-6 Opplysninger om bostyrer	§ 3-7 Opplysninger om bostyrer
§ 4-7 Opplysninger om underenheter	
§ 4-8 Særlige opplysninger om stat, fylkeskommuner og kommuner	
§ 4-9 Opplysninger om konsern	
	§ 3-8 Opplysninger om prospekter mv.
	§ 3-9 Opplysninger om utenlandske foretak

Når det gjelder forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-8, foreslår departementet i dette høringsnotatet kun en forskriftshjemmel til å kunne gi nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres om staten, fylkeskommuner og kommuner, og om tildeling og registrering av organisasjonsnummer for en avgrenset del av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet. Det foreslås i dette høringsnotatet ingen nærmere forskriftsregulering på dette området. Se nærmere punkt 9.3.2.6 om dette forslaget.

I foretaksregisterloven kapittel III brukes i noen tilfeller ulike begreper om samme type opplysning. For eksempel brukes begrepene «[d]agen for stiftelsen av selskapet» i foretaksregisterloven § 3-1 om aksjeselskaper, «[t]idspunktet for opprettelsen» av

stiftelser, foreninger og andre innretninger i § 3-6 og «[t]idspunktet for etableringen av foretaket» i § 3-10 om kommunale og fylkeskommunale foretak. Noen av forskjellene skyldes trolig at begrepsbruken i reguleringen av de ulike organisasjonsformene i særlovgivningen er ulik. Det er imidlertid ikke alltid samsvar mellom begrepsbruken i foretaksregisterloven og den enkelte særloven. Som eksempel brukes begrepet «opprettelse» i kommuneloven § 9-1.

Etter departementets syn er det ikke hensiktsmessig å bruke ulike begreper om samme type opplysning. Departementet foreslår derfor å bruke samme begrep der dette er egnet. Blant annet foreslås det å bruke begrepet «stiftelsesdato» som fellesbegrep.

9.3.2 Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret

9.3.2.1 Generelle opplysninger om enheter

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret om selve enhetene. Departementet foreslår også å videreføre skillet mellom hvilke opplysninger som alltid skal registreres om enheter, og opplysninger som skal registreres dersom de finnes.

Det foreslås å videreføre at det alltid skal registreres opplysninger enhetens foretaksnavn eller navn, organisasjonsform og adresse. Dette er grunnleggende opplysninger som identifiserer virksomheter og som derfor fortsatt bør registreres i Enhetsregisteret.

Etter nåværende regler skal enhetens «[f]ormål (art/bransje)» registreres. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til 5. Organisasjonsnummer* står følgende om innholdet i dette kravet:

«Formål» er et lite presist begrep, men det er godt innarbeidet bl.a gjennom praksis i tilknytning til foretaksregisterloven. For om mulig å øke presisjonsnivået er art/bransje føyd til i parantes. Beskrivelsen skal dekke den aktivitet enheten driver. Mange enheter vil ha et overordnet formål men driver med ulike aktiviteter. Som eksempel kan nevnes aksjeselskap som har til formål å drive handel, mens aktiviteten består i å drive en sportsbutikk. Hensynet bak registrering av «formålet» er at man får angitt den virksomhet som utøves. Overordnede og generelle formål er av liten interesse for andre enn enheten selv. Som eksempel på områder der presis angivelse av aktiviteten som drives er nødvendig, er firma- og varemerkekontroll, Statistisk sentralbyrås statistikker over næringsvirksomhet, vurderingen av om det drives merverdiavgiftspliktig virksomhet m.v. Angivelsen av «formålet» bør være så presis at det kan gjennomføres næringsgruppering, foretas vurdering av avgiftsplikt m.v.»

Departementet foreslår at registreringskravet endres til «aktiviteten som enheten skal drive». Det vil etter departementets syn være bedre i tråd med det som er og har vært intensjonen med registreringskravet, jf. uttalelsene i lovforarbeidene sitert ovenfor. Å knytte opplysningskravet til aktivitet fremfor formål, gjør også at man unngår en potensiell misforståelse hos enhetene selv og andre om at det er enhetens vedtektsfestede formål som skal registreres. Departementet viser i den forbindelse til at det finnes enheter som registreres i Enhetsregisteret som ikke nødvendigvis har vedtekter.

I tillegg foreslår departementet å ta inn i loven at det skal registreres elektronisk varslingsadresse som skal være egnet til varsling etter eForvaltningsforskriften 8 tredje ledd. Plikten til å registrere slik varslingsadresse i Enhetsregisteret følger i dag av enhetsregisterforskriften § 8a første ledd. Hensikten med å flytte reguleringen til lov er å tydeliggjøre for virksomhetene at det gjelder en slik registreringsplikt. Nærmere krav til varslingsadressen og bruk av denne foreslår departementet at fastsettes i forskrift. Forskriftsforslagene viderefører nåværende krav i enhetsregisterforskriften § 8a andre og tredje ledd og § 8b.

Når det gjelder opplysninger som skal registreres om enheten hvis de finnes, foreslår departementet å videreføre at det skal registreres stiftelsesdato, ansvarskapital, antall ansatte og norsk representant for utenlandsk foretak. Det samme gjelder opplysninger om institusjonell sektorkode²³ og næringskode²⁴. I tillegg foreslår departementet å videreføre at det kan registreres opplysninger om enhetens telefonnummer og elektroniske adresser. Etter nåværende regler kan enhetens telefaksnummer registreres. Telefaks brukes i liten grad i dag, og telefaksnummer registreres ikke lenger i Enhetsregisteret. Departementet foreslår ikke å videreføre at det kan registreres telefaksnummer.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-1 og forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret kapittel 2.

Det følger av enhetsregisterforskriften § 8b første ledd at de elektroniske varslingsadressene som er registrert i Enhetsregisteret bare er tilgjengelige for offentlige myndigheter. Denne reguleringen begrenser innsynsretten i opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Departementet foreslår at reguleringen plasseres i lovparagrafen om innsynsrett og begrensninger i denne.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 9-1 første ledd andre punktum og § 9-1 andre ledd andre punktum.

Som nevnt ovenfor foreslår departementet å videreføre nåværende krav om at det skal registreres opplysninger om antall ansatte i Enhetsregisteret, hvis slike opplysninger finnes. Enhetsregisteret mottar slike opplysninger fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret til NAV. Enhetsregisteret får opplysninger om antall ansatte fra NAV på underenhetsnivå. Enhetsregisteret summerer deretter antall ansatte i underenheter som er knyttet til samme hovedenhet, og tilgjengeliggjør opplysninger om antall på hovedenheten.

Opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er offentlige, jf. enhetsregisterloven § 22 andre ledd. Dette gjelder også opplysninger om antall ansatte. I enheter med få ansatte kan innsyn i eksakt antall ansatte øke sannsynligheten for at de enkelte ansatte kan

²³ Institusjonell sektorkode er en statistisk standard som deler inn alle institusjonelle virksomheter etter samfunnsøkonomisk funksjon og institusjonelle forhold. Basert på EUs nasjonalregnskapssystem og tilpasset nasjonale forhold.

²⁴ Næringskode er en femsifret kode som tildeles på bakgrunn av virksomhetens aktivitet/bransje. Bygger på EU sin næringsstandard (NACE) som består av fire siffer. Det femte sifferet er nasjonalt nivå.

identifiseres. Hvis summen av ansatte i hovedenheten blir én til fire, tilgjengeliggjør derfor Enhetsregisteret ikke det eksakte antallet. Enhetsregisteret opplyser i stedet at enheten har «1-4 ansatte». Dette er i tråd med NAVs praksis knyttet til utlevering av opplysninger om antall ansatte. Det har vært vurdert at opplysninger om én til fire ansatte i enheter er taushetsbelagte.

Departementet foreslår at nåværende praksis knyttet til utlevering av opplysninger om antall ansatte i enheter med én til fire ansatte fastsettes i forskrift.

Se forslaget til forskriftshjemmel i ny enhetsregisterlov § 9-1 femte ledd andre punktum og forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 9-1.

9.3.2.2 Opplysninger om enhetens status og administrative opplysninger om enheten

Enhetsregisterloven § 6 andre ledd gir registerfører hjemmel til å registrere opplysninger i Enhetsregisteret som ikke er meldt av enheten selv eller av tilknyttet register. Det følger av bestemmelsen at det skal registreres opplysninger om «enhetens status». Det står også at det kan registreres «opplysninger av administrativ karakter».

Det finnes visse føringer i forarbeidene til enhetsregisterloven om hvilke slike opplysninger som skal eller kan registreres. I Ot.prp. nr. 11 (1993 – 1994) *Til § 6. Øvrige opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret* står det:

«Dette kan være statusopplysninger – f.eks. om enheten er meldt oppløst for fusjon, om den er under konkursbehandling o.s.v. Videre vil det være opplysninger om enheten er avgiftspliktig (registrert i Merverdiavgiftsmanntallet) om den er registrert i Foretaksregisteret m.v. (...) Endelig kan det registreres administrative opplysninger som registreringsdatoer, endringsdatoer m.v.»

Registerfører registrerer i dag en rekke forskjellige opplysninger i Enhetsregisteret om enheters status og opplysninger av administrativ karakter om enhetene med hjemmel i enhetsregisterloven § 6 andre ledd. Eksempler på statusopplysninger som registreres i Enhetsregisteret er om enheten er registrert i tilknyttede registre, hvilke tilknyttede registre enheten i så fall er registrert i, dato for sist innsendte årsregnskap til Regnskapsregisteret, samt om det er registrert i Konkursregisteret om enheten er under konkursbehandling. Blant opplysninger av administrativ karakter som registreres i Enhetsregisteret er foretrukken målform for enheten, dato for registrering i Enhetsregisteret og visse andre offentlig registre, samt dato for utsending av pålegg fra Enhetsregisteret til enheten.

Etter departementets syn er nåværende regulering ikke optimal. Hensynet til virksomhetenes rettssikkerhet, demokratihensyn og det å ha et brukervennlig og oversiktlig regelverk tilsier at det bør reguleres i lov eller forskrift konkret hvilke opplysninger som skal eller kan registreres i Enhetsregisteret. Lov- eller forskriftsregulering vil både gi virksomhetene bedre informasjon om hvilke opplysninger som registreres om dem i Enhetsregisteret, og tredjeparter bedre informasjon om hvilke opplysninger de kan finne i registeret. Departementet viser her til at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er offentlige. Også dette taler for at nåværende registreringskrav reguleres i lov eller forskrift.

Opplysninger om status og administrative opplysninger er av teknisk karakter. Departementet foreslår derfor at de nærmere registreringskravene fastsettes i forskrift.

Departementet foreslår på denne bakgrunn en bestemmelse i forslaget til ny enhetsregisterlov som gir departementet hjemmel til å gi forskrift om registrering i Enhetsregisteret av opplysninger om enhetens status og opplysninger om enheten av administrativ karakter. Det foreslås også forskriftsbestemmelser som angir hvilke slike opplysninger som skal eller kan registreres i Enhetsregisteret. Forslaget er basert på innspill fra Brønnøysundregistrene om hvilke statusopplysninger og administrative opplysninger som registreres i Enhetsregisteret i dag.

Forslaget om forskriftsregulering vil nødvendigvis begrense den fleksibiliteten som registerfører har hatt frem til nå til, innenfor rammene av enhetsregisterloven § 6 andre ledd, å bestemme hvilke opplysninger som skal eller kan registreres i Enhetsregisteret. Etter departementets syn må likevel hensynet til virksomhetenes rettssikkerhet, demokratihensyn og det å ha et oversiktlig og brukervennlig regelverk veie tyngre. Departementet kan heller ikke se at forskriftsregulering nødvendigvis vil skape store problemer. God dialog mellom Brønnøysundregistrene og departementet på dette området vil legge rette at det raskt kan foreslås nye eller endrede registreringskrav, eller fjerning av registreringskrav, der det viser seg å være et behov for dette. Eventuelle forskriftsforslag vil bli sendt på høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten, offentlige myndigheter og andre mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen. Innspill i slike høringer vil gi et bedre beslutningsgrunnlag og dermed også legge til rette for mest mulig treffsikre registreringskrav.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-1 femte ledd og forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 3-1 og § 3-2.

9.3.2.3 Spørsmål om registrering av vedtekter i Enhetsregisteret

For virksomheter som etter lov eller ulovfestet rett skal ha vedtekter, spiller vedtektene en viktig rolle. Vedtektene setter grunnleggende rammer for drift og styring av virksomheten. For eksempel vil vedtektsfestet formål eller virksomhet sette rammer for hva virksomheten kan drive med. Vedtektene kan også regulere forholdet mellom ulike organer i virksomheten. Slik informasjon kan ha betydning for tredjeparter som forholder seg til virksomheten. Det kan for eksempel gi mulige avtaleparter anledning om til å vurdere om en avtale blir inngått innenfor de rammene vedtektene setter, både når det gjelder formål, hvilket organ som har myndighet til å fatte eventuelle beslutninger og hvem som har rett til å inngå avtaler på vegne av virksomheten.

Det er i dag ikke krav til å registrere vedtekter i Enhetsregisteret. Vedtekter skal imidlertid registreres i Foretaksregisteret og i Stiftelsesregisteret, jf. foretaksregisterloven kapittel III og stiftelsesloven § 8. For virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret og Stiftelsesregisteret, vil dermed vedtektene være registrert i et offentlig register. Per 31. mai 2024 er 1 065 057 virksomheter registrert i Enhetsregisteret. Av disse er 548 027 enten registrert i Foretaksregisteret eller Stiftelsesregisteret i tillegg. I tillegg kan foreninger som er registrert i Frivillighetsregisteret frivillig velge å registrere sine vedtekter der, jf. frivillighetsregisterloven § 6 andre ledd.

Enhver har rett til innsyn i vedtekter som er registrert i Foretaksregisteret, Stiftelsesregisteret og Frivillighetsregisteret, jf. foretaksregisterloven § 8-1, stiftelsesloven § 8 femte ledd som fastsetter at foretaksregisterloven kapittel 8 gjelder tilsvarende for Stiftelsesregisteret, samt frivillighetsregisterloven § 16. Vedtekter som er registrert i Foretaksregisteret og Stiftelsesregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf. foretaksregisterloven § 10-1 og stiftelsesloven § 8 femte ledd som fastsetter at foretaksregisterloven § 10-1 gjelder tilsvarende for Stiftelsesregisteret. Legitimasjonsvirkningene innebærer at tredjeparter i god tro kan legge til grunn vedtektene som er registrert når de forholder seg til virksomheten. Frivillighetsregisterloven har ikke tilsvarende bestemmelser om legitimasjonsvirkninger av det som er registrert i Frivillighetsregisteret. Foreninger som har vedtekter registrert i Frivillighetsregisteret, skal imidlertid innen rimelig tid skal melde endringer i vedtektene til Frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven § 10 andre punktum. Innsyn i vedtekter som er registrert i Frivillighetsregisteret, vil dermed gi tredjeparter en indikasjon på hva som er gjeldende vedtekter for foreningen.

Spørsmålet er om det bør innføres krav til registrering av vedtekter i Enhetsregisteret, der slike finnes. Det vil si i tilfeller der en virksomhet er lovpålagt å ha vedtekter, eller frivillig har fastsatt slike.

For virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret eller Stiftelsesregisteret, vil ikke et slikt krav ha betydning siden disse allerede er pålagt å registrere vedtektene i de nevnte registrene. Spørsmålet om å innføre krav til registrering av vedtekter i Enhetsregisteret, der slike vedtekter finnes, vil derfor hovedsakelig ha betydning for virksomheter som ikke skal registreres i Foretaksregisteret eller Stiftelsesregisteret. Mange av disse er små lag og foreninger med få administrative ressurser.

Hensynet til tredjeparter som forholder seg til virksomheten taler for å innføre et krav om registrering av vedtekter i Enhetsregisteret. Departementet viser til at det som er registrert i Enhetsregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf. enhetsregisterloven § 24. Registrering vil ikke bare sikre tredjeparter tilgang til vedtektene, men også at tredjeparter kan legge til grunn vedtektene og de rammene disse setter, når de handler med eller på annen måte forholder seg til virksomheten. Registrering av vedtekter kan dermed potensielt bidra til å forhindre at tredjeparter lider tap.

Hensynet til å sikre god registerkvalitet forutsetter at vedtekter ikke bare registreres ved nyregistrering i Enhetsregisteret, men at også eventuelle endringer i vedtektene innrapporteres og registreres. For mindre aktører vil dette samlet sett kunne medføre en større administrativ byrde. Departementet viser også til at noen av virksomhetene som er registrert i Enhetsregisteret kan være lukkede foreninger med spesielle formål, for eksempel interesseorganisasjoner for tabubelagte, men ikke ulovlige, forhold. Hvis foreningen ikke ønsker å gjøre allment kjent hva som er vedtektsfestede krav til å være medlem, kan det være tilstrekkelig for å ivareta deres og deres avtaleparters interesser at avtalepartene selv må etterspørre vedtektene.

Departementet vurderer derfor at det ikke bør innføres krav til registrering av vedtekter i Enhetsregisteret. Departementet ber likevel om høringsinstansenes syn på om det bør innføres et slikt krav.

9.3.2.4 Opplysninger om rolleinnehavere mv.

Opplysninger om enhetens ledelse mv.

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til registrering av personer i roller som kan sies å inngå i en virksomhets ledelse. Forslaget innebærer at personer i følgende roller i virksomheten skal registreres i Enhetsregisteret, der slike opplysninger finnes; styremedlemmer, daglig leder, forretningsfører, deltakere med ubegrenset ansvar for et selskaps forpliktelser og den fysiske personen som innehar et enkeltpersonforetak (innehaver).

Hvorvidt personer kan registreres i ovennevnte roller i Enhetsregisteret, beror på om vedkommende som meldes registrert innehar en rolle som oppfyller lovfestede eller eventuelt ulovfestede kriterier til en slik rolle. Hva virksomheten kaller stillingen (rollen), er i så måte ikke avgjørende.

Utfordringer på dette området knytter seg særlig til rollen «daglig leder». For en del organisasjonsformer er ansvaret og myndigheten til daglig leder, herunder myndigheten til å representere virksomheten utad, fastsatt i særloven som regulerer organisasjonsformen. Blant annet fastsetter aksjeloven at daglig leder har ansvaret for den daglige ledelsen av selskapets virksomhet, og myndighet til å representere selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse, jf. aksjeloven § 6-14 første ledd og § 6-32. Lignende bestemmelser finnes blant annet i samvirkelova § 78 første ledd og § 94 og bustadbyggjelagslova § 6-12 første ledd og § 6-29. Å avklare hvem som er daglig leder i slike tilfeller er normalt uproblematisk. For organisasjonsformer hvor det ikke finnes slik lovregulering, kan det å fastslå hvorvidt noen innehar rollen som «daglig leder» i noen tilfeller være mer utfordrende. Det skyldes særlig at forskjellige organisasjonsformer kan ha svært ulik karakter, noe som gjør at innholdet, ansvaret og myndigheten til daglig leder-rollen kan variere stort. Der det ikke finnes noen lovregulering av innholdet i daglig leder-rollen, kan det på generelt grunnlag sies at rollen tilsvarer den øverste administrative funksjonen i virksomheten.

I foretaksregisterloven kapittel III stilles det krav om at varamedlemmer til styret skal registreres i Foretaksregisteret. Det er også krav om registrering av varamedlemmer i Stiftelsesregisteret, jf. stiftelsesloven § 8 første ledd bokstav c. Tilsvarende krav finnes ikke i enhetsregisterloven. Bakgrunnen for denne forskjellen er ikke begrunnet nærmere i forarbeidene til enhetsregisterloven, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94).

Spørsmålet er om det bør innføres krav til registrering av varamedlemmer i Enhetsregisteret.

For virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret, vil Enhetsregisteret kunne innhente opplysninger om varamedlemmer derfra. På tilsvarende måte vil Enhetsregisteret kunne innhente opplysninger om varamedlemmer i alminnelige stiftelser fra

Stiftelsesregisteret. For virksomheter som verken er registrert i Foretaksregisteret eller Stiftelsesregisteret, vil krav om registrering av varamedlemmer i Enhetsregisteret innebære en ny oppgaveplikt, og dermed en administrativ og økonomisk byrde.

For de fleste organisasjonsformer velges styremedlemmer og varamedlemmer av generalforsamling, årsmøte eller tilsvarende organ. Valg av styremedlemmer og varamedlemmer skjer normalt på samme møte. Å innføre krav om registrering av varamedlemmer i Enhetsregisteret, vil derfor normalt ikke innebære en separat ekstra innrapportering for virksomhetene, men innrapporteringen vil omfatte flere opplysninger der det er valgt varamedlemmer i tillegg til styremedlemmer. Ifølge anslag fra Brønnøysundregistrene vil virksomheter som melder varamedlemmer bruke om lag 18 minutter i snitt til selve registreringen. Denne administrative byrden må avveies mot andre forhold.

Dersom et styremedlem er fraværende fra et styremøte, vil varamedlemmet tre inn, og være med på beslutningstakingen som skjer i det aktuelle styremøtet. Det kan derfor være tilfeller der varamedlemmer deltar i styrebeslutninger som fattes i enheten. Kunnskap om hvem som er varamedlemmer kan derfor ha betydning for de som forholder seg til enheten. En samlet oversikt i Enhetsregisteret over hvem som er styremedlemmer og varamedlemmer i en virksomhet, vil etter departementets syn gi bedre registerkvalitet.

Departementet legger også vekt på at innrapportering av opplysninger om eventuelle nye varamedlemmer er en hendelse som normalt ikke vil skje hyppig. I de fleste foretakslovene er hovedregelen om tjenestetid for styremedlemmer og varamedlemmer to år. Å bruke 18 minutter hvert annet år til å melde opplysninger om eventuelle varamedlemmer til Enhetsregisteret kan etter departementets syn ikke anses som en vesentlig byrde.

Samlet er departementets vurdering at hensynet til at tredjeparter skal ha tilgang til opplysninger om hvem som er varamedlemmer, og som dermed potensielt kan delta i beslutninger i virksomheten, veier tyngre enn byrden for virksomhetene knyttet til å innrapportere opplysninger om valgte varamedlemmer til Enhetsregisteret.

Departementet foreslår derfor at også varamedlemmer til styret skal registreres i Enhetsregisteret.

Etter foretaksregisterloven § 3-8 første ledd nr. 9 skal det registreres opplysninger om styret og daglig leder dersom er det valgt eller ansatte dette særskilt for virksomheten til et utenlandsk foretak som er registrert i Foretaksregisteret. Departementet foreslår at tilsvarende krav fastsettes i ny enhetsregisterlov. Departementet viser til at utenlandske foretak som ikke driver næringsvirksomhet kan registreres i Enhetsregisteret. Etter departementets syn er det ikke forhold som tilsier ulik regulering mellom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret her. Departementet legger vekt på at tredjeparter som forholder seg til utenlandske foretak kan ha behov for å vite hvem som eventuelt er styremedlemmer eller daglig leder i den norske delen av virksomheten, uavhengig av om virksomheten driver næringsvirksomhet eller ikke.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-2 første ledd.

Enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav c stiller krav til registrering av opplysninger om kjønns sammensetning i styret i stiftelser som ikke er registrert i Foretaksregisteret, det vil si alminnelige stiftelser. Bestemmelsen kom inn i enhetsregisterloven ved endringslov 20. desember 2023 nr. 114, og trådte i kraft 1. januar 2024. Etter departementets syn bør spesialregler som kun gjelder en bestemt organisasjonsform ikke stå i ny enhetsregisterlov, men heller plasseres i særloven som regulerer den aktuelle organisasjonsformen. Departementet foreslår derfor at reguleringen i enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav c flyttes til stiftelsesloven.

Se forslaget til stiftelsesloven ny § 27 c, jf. forslaget til ny enhetsregisterlov § 13-3 *Endringer i andre lover.*

Registrering av kontaktperson

Etter nåværende regler må enheter registrere daglig leder, forretningsfører, den enkeltpersonen som er innehaver av et enkeltpersonforetak eller «tilsvarende kontaktperson» for at enheten kan tildeles organisasjonsnummer, jf. enhetsregisterloven § 5 andre ledd bokstav f. Dersom dette er en juridisk person, må det i tillegg oppgis en fysisk person som kontaktperson, jf. samme bestemmelse. I forarbeidene til enhetsregisterloven står det at «til dette feltet skal det alltid knyttes en fysisk person og dette vil normalt være den som har ansvaret for den daglige drift i virksomheten», jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 57.

Departementet foreslår å endre reglene om registrering av kontaktperson i Enhetsregisteret. Forslaget innebærer at det skal registreres en fysisk kontaktperson i Enhetsregisteret, men bare i de tilfellene virksomheten ikke har registrert en rolle innehaver i Enhetsregisteret, eller der alle registrerte rolle innehavere i virksomheten er juridiske personer. Hensikten med forslaget er å sikre at minst én fysisk person er registrert for hver virksomhet i Enhetsregisteret.

Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene har om lag 135 000 virksomheter registrert en kontaktperson i Enhetsregisteret i tillegg til andre registrerte rolle innehavere. Det kan tilsi at virksomheter ser det som hensiktsmessig å kunne registrere en kontaktperson. Det kan heller ikke utelukkes at flere av virksomheter har registrert en kontaktperson fordi de tror det er en registreringspliktig opplysning.

Departementet har vurdert om virksomheter som har registrerte rolle innehavere, fortsatt bør ha rett til å registrere en kontaktperson i tillegg. For virksomhetene kan dette være en fordel, ved at de selv kan bestemme hvem som skal registreres som kontaktperson, og gjennom registreringen indikere hvem tredjeparter bør kontakte. En kontaktperson er imidlertid ingen formalisert rolle, med tilhørende ansvar og myndighet på samme måte som styremedlemmer, daglig leder, forretningsfører osv. Registrering som kontaktperson i Enhetsregisteret gir ikke vedkommende ansvar og myndighet til å treffe beslutninger for virksomheten eller til å representere virksomheten utad overfor tredjeparter. Å registrere en fysisk person som kontaktperson i Enhetsregisteret, der det finnes andre registrerte rolle innehavere, kan dermed skape uberettigede forventninger hos tredjeparter om at kontaktpersonen har et visst ansvar og en viss myndighet i og på vegne av virksomheten.

Departementet legger også vekt Enhetsregisteret er et grunndataregister. Opplysningene i Enhetsregisteret brukes i stor skala både på tvers av forvaltningen og av private aktører. Dette vil også gjelde opplysning om en kontaktperson. En person som meldes som kontaktperson overfor Enhetsregisteret, behøver ikke å være den personen virksomheten har forutsatt at skal være kontaktperson for andre offentlige registre, eller overfor andre tredjeparter.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at plikten og retten for virksomheter til å registrere kontaktperson i Enhetsregisteret bare skal gjelde der virksomheten ikke har registrert andre rolleinnhavere i Enhetsregisteret, eller der alle registrerte rolleinnhavere er juridiske personer.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-2 andre ledd.

Opplysninger om signatur og prokura

Etter nåværende regler skal signatur og prokura registreres i Enhetsregisteret, der slike opplysninger finnes, jf. enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav f og g. Departementet foreslår at dette videreføres. Departementet legger vekt på at personer med signaturrett eller prokurafullmakt har vid adgang til å inngå avtaler på vegne av virksomheten. Opplysninger om hvem som eventuelt er gitt slike fullmakter for en virksomhet er etter departementets syn noe som tredjeparter fortsatt bør kunne ha offentlig tilgang til gjennom registrering i Enhetsregisteret.

Når det gjelder registrering av prokura i Enhetsregisteret, følger det uttrykkelig av forarbeidene til enhetsregisterloven at det er prokura etter prokuraloven det siktes til, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 6. Øvrige opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret*, der det står at:

«Det skal angis den eller de som er gitt prokurafullmakt, jfr lov 21 juni 1985 nr. 80»

For å tydeliggjøre dette foreslår departementet å ta inn en henvisning til prokuraloven i lovteksten. Det følger av prokuraloven § 1 at bare næringsdrivende kan tildele prokurafullmakt. Denne tydeliggjøringen gjør ikke endringer i plikten og muligheten til å registrere prokurafullmakt i Enhetsregisteret. Det vil fortsatt bare være næringsdrivende som skal og kan få registrert prokura i Enhetsregisteret.

Departementet foreslår også at det skal registreres dersom det er bestemt at signaturfullmakt eller prokurafullmakt bare kan nyttes av flere i fellesskap. Etter departementets syn bør det ikke åpnes opp for å registrere andre begrensninger i adgangen til, eller vilkår for, å nytte signaturfullmakt eller prokurafullmakt.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-3.

Hva som skal registreres om den enkelte rolleinnhaver

Enhetsregisterloven § 7 angir hvilke opplysninger som skal registreres om fysiske og juridiske personer som er registrert i roller i Enhetsregisteret. Departementet foreslår en lignende bestemmelse om dette i forslaget til ny enhetsregisterlov. Forslaget innebærer at

det skal registreres opplysninger om navn eller foretaksnavn, fødselsnummer/d-nummer eller organisasjonsnummer, og adresse.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § § 4-4.

9.3.2.5 Opplysninger om revisor, regnskapsfører og bostyrer

Departementet foreslår å videreføre kravene i enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav d og e om registrering av revisor og regnskapsfører der slike opplysninger finnes.

Når det gjelder revisor, foreslår departementet å tydeliggjøre i loven at det er revisor som skal revidere årsregnskapet for virksomheten som skal registreres. På tilsvarende måte foreslås det å tydeliggjøre i loven at det kun er regnskapsfører som fører årsregnskapet for virksomheten som skal registreres. Forslaget innebærer at revisorer og regnskapsførere som påtar seg andre enkeltstående oppdrag for virksomheten, slik som å avgi bekreftelser på aksjeinnskudd som utelukkende gjøres opp i penger, jf. aksjeloven § 2-18 andre ledd, ikke skal eller kan registreres i Enhetsregisteret.

Departementet foreslår også å ta inn et krav om registrering av bostyrer, der det er oppnevnt bostyrer for virksomheten. Et slikt krav finnes i dag i foretaksregisterloven § 3-7 første ledd nr. 3.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-5 og § 4-6.

9.3.2.6 Særlig om registrering av opplysninger om statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter mv.

Det følger av enhetsregisterloven § 4 første ledd bokstav a at staten, fylkeskommuner og kommuner skal registreres i Enhetsregisteret, hvis slike enheter registreres i et tilknyttet register. Ut over det finnes det ingen særlige regler i enhetsregisterloven og forskrifter til loven om registrering i Enhetsregisteret av opplysninger om staten, fylkeskommuner og kommuner, eller om statlige, fylkeskommunale eller kommunale virksomheter. Som nevnt i punkt 8.1.1 er regler knyttet til registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret beskrevet i rundskriv W-01/2019²⁵. Rundskrivet beskriver blant annet hvilke statlige virksomheter som skal registreres som hovedenheter med organisasjonsformen «staten» og hvilke statlige virksomheter som registreres med betegnelsen «organisasjonsledd, på nivå 1». Som det også fremgår har punkt 8.1.1 enkelte statlige virksomheter valgt å registrere flere underliggende enheter med betegnelsen organisasjonsledd, på nivå 2, for å vise organisasjonsstrukturen internt i virksomheten (regioner, avdelinger, seksjoner mv.). Alle fylkeskommuner og kommuner registreres som egne juridiske personer i Enhetsregisteret med organisasjonsformen «fylkeskommune» og «kommune». I tillegg er det noen statlige virksomheter, fylkeskommuner og kommuner som har valgt å registrere organisasjonsledd, på ett eller flere nivåer, mellom den statlige virksomheten/hovedenheten og underenhetene for å vise den aktuelle organisasjonsstrukturen.

²⁵ [Registrering av statlige virksomheter i Enhetsregisteret - rundskriv W-01/2019](#)

Kommuner, fylkeskommuner og statlige virksomheter har ikke nødvendigvis samme struktur som private virksomheter. For kommuner, fylkeskommuner og departementene har det sammenheng med at deres øverste ledere er politisk valgte. Det er også en administrativ leder. Underliggende virksomheter eller etater kan ha andre administrative ledere, som kan ha samme type ansvar som en daglig leder. Departementet er også kjent med at det er ulik praksis blant kommuner og departementer når det gjelder hvem som registreres i rollen som «daglig leder». Hvilket ansvar og oppgaver som ligger i ulike lederroller i statlige virksomheter, fylkeskommuner og kommuner kan variere. Det samme gjelder for kommunale og fylkeskommunale virksomheter.

Etter departementets syn kan disse forholdene tilsi at det er behov for å kunne fastsette nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret om staten, fylkeskommuner og kommuner. Det samme gjelder regulering knyttet til tildeling og registrering av organisasjonsnummer for en avgrenset del av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet. Slike regler kan både gi større forutsigbarhet om hva som skal registreres i Enhetsregisteret, og hvilke opplysninger som allmennheten har offentlig tilgang til.

På denne bakgrunn foreslås det en bestemmelse i forslaget til ny enhetsregisterlov som gir hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres om staten, fylkeskommuner og kommuner, og om tildeling og registrering av organisasjonsnummer for en avgrenset del av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-8.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet ingen nærmere forskriftsregulering basert på den foreslåtte forskriftshjemmelen. Eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi statlige, fylkeskommunale og kommunale aktører, samt andre berørte interessenter, mulighet til å komme med innspill den nærmere reguleringen.

9.3.3 Registrering av opplysninger om underenheter i Enhetsregisteret

Om underenheter

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til hvilke opplysninger som skal registreres om underenheter i Enhetsregisteret. For å gjøre reglene om registrering av underenheter mer oversiktlige, foreslår departementet en egen paragraf i forslaget til ny enhetsregisterlov som regulerer plikten til å registrere underenheter. Registrering av underenhet innebærer at underenheten får et eget organisasjonsnummer. Det foreslås at dette fremgår uttrykkelig av lovbestemmelsen. Videre foreslås det en forskriftshjemmel til å gi nærmere regler om registrering av underenheter, herunder hvilke opplysninger som skal registreres om disse.

En underenhet er ikke en registreringsenhet i seg selv, men regnes som en opplysning om hovedenheten. En underenhet er heller ikke en egen juridisk person, men en del av

virksomheten til hovedenheten, enten avgrenset av type aktivitet (bransje/næring) eller geografisk beliggenhet. Et praktisk eksempel er «Storkiosken AS», som driver kiosk på flere forskjellige lokasjoner. Det skal da, etter angitte kriterier, registreres én underenhet for hver lokasjon, men det er Storkiosken AS som er registreringsenheten.

Begrunnelsen for kravet til å registrere opplysninger om underenheter er i hovedsak knyttet til statistikkformål. Det fremgår av Ot.prp. nr. 11 (1993–94) side 29 og 30 at det daværende Nærings- og energidepartementet, Statistisk sentralbyrå, Skattedirektoratet og Rikstrykdeverket «har behov for en slik inndeling». Videre fremgår det at «det antas også å være av allmenn interesse å kunne få oversikt over hvordan enheter på ulike nivå forholder seg til hverandre». Etter departementets syn er opplysninger om underenheter nyttige opplysninger for tredjeparter som forholder seg til enheten.

Enhetsregisterforskriften bruker både begrepene «underenhet» og «filial». Det kan stilles spørsmål ved om begrepet «underenhet» er hensiktsmessig, da ordet «enhet» kan gi inntrykk av at underenhetene er å anse som selvstendige registreringsenheter. I dagligtale kan underenhet også forstås som filial eller avdeling. Begrepet «underenhet» kan vise at det ikke bare er tale om geografiske beliggenheter, men også hva slags type aktivitet (virksomhet) som drives. Begrepet er også godt innarbeidet. Departementet foreslår derfor at begrepet «underenhet» videreføres i ny enhetsregisterlov og ny forskrift til ny til lov om Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-7 og forslaget til ny forskrift til lov om Enhetsregisteret kapittel 4.

Når plikten til registrering av underenhet inntreffer

Enheter som er næringsdrivende og offentlig forvaltning, skal registreres med én eller flere underenheter. Det skal registreres én underenhet for hver enkelt adskilt aktivitet som enheten driver. I forslaget til ny enhetsregisterforskrift foreslås det at en aktivitet skal regnes for å være adskilt dersom aktiviteten utøves på flere forskjellige geografiske steder (lokaliteter), med minst én ansatt hvert sted, eller aktiviteten utøves på samme geografiske sted (lokalitet), men innenfor ulike næringer og minst fem ansatte er tilknyttet hver enkelt næring eller minst ti ansatte er tilknyttet hver enkelt næring innen industrinæringer. Enheter som ikke er næringsdrivende eller offentlig forvaltning, skal ha én underenhet hvis enheten har ansatte.

I tillegg foreslås det at registerfører i enkelttilfeller kan bestemme at det skal registreres underenheter i andre tilfeller enn som nevnt i forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-7 første ledd. Begrunnelsen for dette er at det i visse tilfeller kan være behov for å registrere underenheter ut over det som følger av de øvrige reglene om registrering av underenheter. For eksempel kan det være behov for å registrere underenheter for enheter som kan komme til å få ansatte i fremtiden, og som dermed vil få en registreringsplikt i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (Aa-registeret). Det kan være en fordel for enheten at den har organisasjonsnummer på underenhetsnivå allerede før enheten får ansatte. Hvis Enhetsregisteret registrerer underenhet i forbindelse med nyregistrering, slipper enheten å melde registrering av underenhet til Enhetsregisteret i etterkant, når ansettelsesforholdet

oppstår. Dette er ressursbesparende for enheten, ved at den slipper å melde registrering til Enhetsregisteret to ganger. Enheten slipper også å avvete saksbehandling i Enhetsregisteret og kan derfor raskt melde ansettelsesforholdet til Aa-registeret innenfor gjeldende frister for ansattrapportering.

Andre eksempler på kategorier av underenheter som registreres er ubemannede drivstoffautomater, ubemannede turisthytter og ubemannede petroleumsfelt. Regler knyttet til registrering av underenheter for statistikkformål følger blant annet av EØS-regelverk²⁶ og det er derfor behov for et fleksibelt regelverk som hensyntar utvikling på EØS-rettens område. Departementet vil ved en senere anledning gjennomgå reglene knyttet til underenheter og hvilke typer underenheter det er behov for å regulere. Departementet ber om høringsinstansenes innspill til om det er behov for å kunne registrere andre kategorier underenheter.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 4-1.

Hvilke opplysninger som skal registreres om en underenhet

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til hvilke opplysninger som skal registreres om underenheter hvis de finnes. I tillegg foreslås det enkelte språklige justeringer for å gjøre reglene mer forståelige. De språklige justeringene er ikke ment å innebære realitetsendringer.

Etter nåværende regler skal underenhetens «formål (art/bransje)» registreres. Departementet foreslår at dette endres til «aktiviteten som underenheten skal drive». Det vises her til vurderingen i punkt 9.3.2.1.

Nåværende krav til registrering av underenhetens «organisasjonsform» foreslås endret. En underenhet er ikke en egen juridisk person og heller ikke en egen organisasjonsform. Det som registreres om underenheter på dette punktet er «underenhet ikke-næringsdrivende» for underenheter som ikke er næringsdrivende, og «underenhet næringsdrivende eller offentlig forvaltning» for underenheter som enten er næringsdrivende eller offentlig forvaltning. Det foreslås at kravet til å registrere «organisasjonsform» endres til «type underenhet» for å gjenspeile dagens praksis for registrering og formålet med registrering av opplysningen. Muligheten til å registrere telefaksnummer foreslås ikke videreført.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 4-2.

Opplysninger om underenhetens status og administrative opplysninger om underenheten

Det følger av enhetsregisterforskriften § 12 andre ledd at det *kan* registreres opplysninger om underenhetens status og opplysninger av administrativ karakter om underenheten. Som

²⁶ Eksempelvis Europaparlament- og rådsforordning (EU) 2019/2152 av 27. november 2019 om europeisk næringslivsstatistikk og Rådsforordning (EØF) nr. 696/93 av 15. mars 1993 om de statistiske enheter til observasjon og analyse av produksjonssystemet i Fellesskapet

nevnt i punkt 9.3.2.2 er en slik regulering ikke optimal. Hensynene til virksomhetenes rettssikkerhet, demokratihensyn og et brukervennlig og oversiktlig regelverk tilsier at det bør reguleres i lov eller forskrift konkret hvilke opplysninger som skal eller kan registreres. Departementet legger i denne forbindelse også vekt på at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er offentlige. Også dette taler for at registreringskravene reguleres i lov eller forskrift. Opplysninger om status og administrative opplysninger er av teknisk karakter. Departementet foreslår derfor at de nærmere registreringskravene fastsettes i forskrift.

Departementet foreslår at det *skal* registreres følgende opplysninger om underenheters status: eventuell registrering i Merverdiavgiftsregisteret og Aa-registeret, og om underenheten er en ubemannet lokasjon. Dette er opplysninger som registreres i Enhetsregisteret etter dagens praksis.

Videre foreslår departementet at følgende administrative opplysninger *kan* registreres om underenheter: foretrukken målform, dato for registrering i Enhetsregisteret, dato for sletting fra Enhetsregisteret, dato for eierskifte, dato for oppstart av aktiviteten i underenheten, dato for næringsendring i underenheten og hvilken enhet underenheten er en del av. Dette er opplysninger som kan registreres etter dagens praksis.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 4-3 og § 4-4.

9.3.4 Registrering av opplysninger om enheter som inngår i konsern

Innledning

Det følger av enhetsregisterloven § 4 fjerde ledd at «[o]verenheter (konsern m.v.) (...) tildeles organisasjonsnummer og registreres i Enhetsregisteret etter nærmere regler gitt av departementet». Nærmere regler om registrering av opplysninger om konsern og foretaksgrupper er fastsatt i enhetsregisterforskriften kapittel 2. Hva som kreves for å inngå i konsern, varierer i ulik lovgivning. Felles for disse er at det består av ulike juridiske personer. Vilkårene for å anses for å inngå i konsern eller en gruppe foretak etter enhetsregisterforskriften er knyttet til plikten til å utarbeide felles konsernregnskap eller felles regnskap, jf. enhetsregisterforskriften § 3.

Alle selskaper som inngår i konsern etter enhetsregisterforskriften kapittel 2 skal rapportere dette til Enhetsregisteret. Konsernoversiktene i Enhetsregisteret er offentlig tilgjengelig, og kan bestilles gratis på www.brreg.no. Departementet har innhentet tall fra Skatteetaten, Kartverket og Brønnøysundregistrene som indikerer at rundt 130 000 aksjeselskaper inngår i konsern. Likevel viser tall fra Brønnøysundregistrene fra 2022 at bare 23 464 selskaper hadde registrert i Enhetsregisteret at de inngår i konsern. Per 31. desember 2023 hadde 24 111 selskaper registrert at de inngår i konsern.

Informasjon om eierstrukturer er svært etterspurt i dag. Det gjelder både for kunder, leverandører eller mulige andre avtaleparter, som har interesse av å vite om den de forholder seg til også opererer i eller eies fra utlandet, eller har eierskap i andre enheter. Disse kan også ha interesse av å vite om det er andre enheter som inngår i samme konsern,

altså som er underlagt samme direkte eller indirekte kontroll. I tillegg har storsamfunnet interesse av å vite hvilke enheter som er underlagt samme direkte eller indirekte kontroll, og hvordan eierstrukturene er bygget opp. Selv med den lave andelen som rapporterer var det i underkant av 5,6 millioner oppslag i konsernoversiktene i Enhetsregisteret i 2022. Det tilsvarer i snitt mer enn 15 000 oppslag daglig.

Departementet og Brønnøysundregistrene har igangsatt informasjonstiltak for å fremheve meldeplikten.²⁷ Per 31. mai 2024 har 25 165 selskaper registrert i Enhetsregisteret at de inngår i konsern. Dersom informasjonstiltakene ikke øker rapporteringsgraden ytterligere, kan det vurderes andre tiltak. Et mulig tiltak er at Enhetsregisteret ber om informasjon fra registrerte virksomheter for å kvalitetssikre registrerte opplysninger om disse. Departementet viser her til det som er beskrevet i punkt 10.7 om muligheten for Enhetsregisteret til å gi pålegg om innsending av informasjon for å gjennomføre etterkontroll av registrerte opplysninger.

Departementet foreslår at de nærmere reglene om plikten til å melde konsernopplysninger til Enhetsregisteret samles i en egen forskrift. Begrunnelsen er at forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret, som skal erstatte nåværende enhetsregisterforskrift, skal gi generelle regler for alle enheter som skal eller kan registreres i Enhetsregisteret. Bestemmelsene om konsernrapportering gjelder bare for enheter med tilknytning til konsern, og er mer detaljerte. Å plassere reglene om konsernrapportering i egen forskrift kan gjøre den generelle forskriften mer oversiktlig for aktører som ikke omfattes av slike regler, samtidig som det tydeliggjør reglene om konsernrapportering for de som omfattes.

Departementet foreslår ikke å videreføre bruken av ordet «overenhet». Det er ikke et innarbeidet begrep, og brukes i svært liten grad. I tillegg er det uklart hva som ligger i begrepet, og i lys av bruken av ordet «underenhet», kan begrepet indikere en annen tilknytning til registreringsenheten enn det som er tilfelle.

Nåværende regler stiller også krav om registrering av opplysninger om enheten tilhører en foretaksgruppe under felles ledelse eller eierskap. Ifølge Brønnøysundregistrene er det ikke registrert noen foretak med tilknytning til foretaksgruppe. For å bidra til så få uklarheter som mulig ved konsernrapporteringen, foreslår departementet derfor ikke å videreføre dette kravet.

For å tydeliggjøre plikten til å melde konsernopplysninger til Enhetsregisteret, foreslår departementet en egen paragraf i ny enhetsregisterlov som fastslår at det skal registreres i Enhetsregisteret dersom en norsk juridisk person inngår i et konsern. Etter forslaget skal det i så fall registreres opplysninger om eierforholdet. De øvrige reglene om konsernrapportering fastsettes i forskrift.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 4-9 og forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

²⁷ Se nyhetssaken [Minner om plikten til å registrere konserntilknytning \(brreg.no\)](https://www.brreg.no/nyheter/2024/05/31/minner-om-plikten-til-a-registrere-konserntilknytning)

Meldepliktige enheter

Enhetsregisterforskriften § 3 første og tredje ledd angir hvilke enheter som har plikt til å melde konsernopplysninger til Enhetsregisteret. Disse bestemmelsene lyder:

«Enhet som i henhold til lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov, plikter å la eget årsregnskap mv. inngå i et konsernregnskap eller annen form for fellesregnskap som gir uttrykk for to eller flere enheters samlede virksomhet, plikter å inngi melding som angitt i § 4 og § 5 til Enhetsregisteret.

(...)

For enhet som på grunnlag av særlige forhold nevnt i lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov eller som etter søknad til offentlig myndighet unntas fra en ellers gjeldende plikt til å la eget regnskap eller årsregnskap mv. inngå i et konsernregnskap eller annen form for fellesregnskap som gir uttrykk for to eller flere enheters samlede virksomhet, kommer meldeplikten etter første og annet ledd tilsvarende til anvendelse.»

Departementet ser at disse bestemmelsene kan være vanskelig å lese og forstå. Det foreslås derfor justeringer for å tydeliggjøre hvilke enheter som har plikt til å melde opplysninger om konsernforhold.

Departementet foreslår atplikten skal gjelde for enheter som inngår i konsern etter regnskapsloven § 1-3. Departementet anser at dette er velkjente regler for næringslivet. Det kan gjøre det lettere for berørte aktører å forstå og dermed etterleve kravene til konsernrapportering. I tillegg foreslås det atplikten også skal for enheter dersom enhetens årsregnskap etter lov eller i medhold av lov skal inngå i et konsernregnskap. Etter forslaget gjelder dette selv om offentlig myndighet har gitt enheten unntak fra slik plikt.

Se § 1 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Opplysninger som skal meldes om konsern

Enhetsregisterforskriften § 4 stiller krav til at enheter som inngår i konsern skal melde opplysninger om eget organisasjonsnummer og foretaksnavn, samt tilsvarende opplysninger om eget morforetak og eget datterforetak. Det skal også meldes opplysninger om grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale mv.). Departementet foreslår at kravene videreføres.

Det foreslås at meldeplikten ikke skal gjelde for opplysninger som allerede er registrert i Enhetsregisteret eller som er meldt av et annet foretak i konsernet. Hensikten er å unngå at samme konsernopplysninger må rapporteres flere ganger og slik at konsernforetak ikke pålegges flere rapporteringskrav enn nødvendig for å oppnå formålet med rapporteringen.

Se § 2 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Opplysninger som skal meldes om utenlandske enheter i konsern

Etter nåværende regler omfatter plikten til å melde konsernopplysninger også opplysninger som utenlandske enheter som inngår i konsernet. Dette følger av enhetsregisterforskriften § 3 andre ledd. Bestemmelsen som lyder:

«Enhet som er i et slikt forhold til enhet hjemmehørende i utlandet at den ville vært meldepliktig etter første ledd dersom enheten hjemmehørende i utlandet hadde vært hjemmehørende i Norge, skal inngi melding som angitt i § 4 og § 5. Meldeplikten påligger i dette tilfellet bare enheten hjemmehørende i Norge.»

Departementet foreslår å videreføre plikten til å melde opplysninger om utenlandske enheter som inngår i konsernet.

For utenlandske enheter som er registrert i Enhetsregisteret, foreslås det at det skal meldes samme opplysninger som for norske enheter, det vil si foretaksnavn eller navn, grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale, stemmeretter mv.) og organisasjonsnummer.

Der den utenlandske enheten ikke er registrert i Enhetsregisteret, og dermed ikke har organisasjonsnummer, foreslås det at det skal meldes adresse og organisasjonsform. Det skal også meldes registreringsnummer i utenlandsk foretaksregister, der slikt registreringsnummer finnes. Det foreslås også regler om lagring av opplysninger om utenlandske enheter som ikke er registrert i Enhetsregisteret, samt regler om tildeling av organisasjonsnummer til disse. Tildeling av organisasjonsnummer er nødvendig for at den utenlandske enheten kan identifiseres i Enhetsregisteret systemer. Ved tildeling av slikt organisasjonsnummer, foreslår departementet en bestemmelse om at Enhetsregisteret skal sende enheten som har meldt opplysningene om den utenlandske enheten underretning om organisasjonsnummeret og hva det brukes til. Ovennevnte forslag innebærer at den utenlandske enheten som sådan ikke skal registreres i Enhetsregisteret, men at det skal lagres opplysninger om enheten i Enhetsregisteret så lenge enheten inngår i konsernet.

Se § 3 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Opplysninger som skal meldes om utenlandske indirekte morforetak og datterforetak

Det følger av enhetsregisterforskriften § 4 at enheter som er meldepliktige etter forskriften § 3 skal melde opplysninger om «eget morforetak» og «eget datterforetak». Der alle enhetene som inngår i konsernet er norske, vil dette innebære at Enhetsregisteret skal motta opplysninger om alle enhetene som inngår i konsernet. I praksis vil dette innebære at Enhetsregisteret mottar opplysninger om norske enheter som er indirekte morforetak eller indirekte morforetak til andre norske enheter. Nåværende regler innebærer også at Enhetsregisteret skal motta opplysninger om en utenlandsk enhet der denne er «eget morforetak» eller «eget datterforetak» til en norsk enhet, forutsatt at den utenlandske enheten hadde vært meldepliktig etter forskriften om den hadde vært hjemmehørende i Norge, jf. enhetsregisterforskriften § 3 andre ledd.

Det er bare enheter som er hjemmehørende som i Norge har plikt til å melde konsernopplysninger til Enhetsregisteret. Departementet foreslår ingen endringer i dette.

Siden utenlandske enheter ikke har plikt til melde konsernopplysninger til Enhetsregisteret, og fordi norske meldepliktige enheter bare har plikt til melde opplysninger om eget morforetak og egne datterforetak, innebærer nåværende regler at det ikke skal meldes opplysninger om utenlandske enheter som er indirekte morforetak eller indirekte datterforetak til norske enheter.

Enheter har plikt til å ha oversikt over hvem som er mellomliggende enheter mellom seg og eventuell reell rettighetshaver, jf. forskrift 21. juni 2021 nr. 2056 til lov om register over reelle rettighetshavere § 2-3 første ledd siste punktum og § 3-4 andre ledd andre punktum. Terskelen for å anses å ha den kontroll som kreves for å regnes som reell rettighetshaver er lavere enn for å regnes som morforetak etter regnskapsloven. Det innebærer at eventuelle morforetak (både direkte og indirekte) alltid vil være slike mellomliggende enheter, slik at enheten allerede skal ha oversikt over disse.

Departementet foreslår at det stilles krav om øverste norske morforetak skal melde opplysninger indirekte utenlandske morforetak («bestemor», «oldemor» osv.). Dette vil innebære en utvidet rapporteringsplikt for slike for foretak. Det vil imidlertid være mulig å legge til rette for at slik rapportering også kan snakke med annen rapportering, for eksempel til Register over reelle rettighetshavere eller til en eventuell løsning for aksjeeierinformasjon. Det er også relativt få selskaper der det skjer endringer i konserntilknytningen. Tall fra Skatteetaten indikerer at om lag 80 prosent av aksjeselskaper som inngår i konsern ikke har noen endringer i eierskapet overhode i løpet av et år. Departementet viser også til at det legges opp til at et foretak ikke har plikt til å melde informasjon som allerede er meldt, og at det er ulik frist for å melde endringer i indirekte morforetak eller datterforetak, se nedenfor. For mange foretak vil den utvidede rapporteringsplikten ha liten praktisk betydning. Etter dette finner departementet at den utvidede rapporteringsplikten er forholdsmessig.

Tilsvarende kan det forventes at en enhet har en viss oversikt over hva det selv indirekte kontrollerer, i alle fall i forbindelse med utarbeidelse med årsregnskapet. Departementet foreslår derfor at nederste norske datterforetak skal meldes opplysninger utenlandske indirekte datterforetak («datterdatter» osv.).

Se § 4 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Frist for å melde konsernopplysninger

Etter nåværende regler skal meldepliktige konsernopplysninger meldes til Enhetsregisteret «senest en måned etter fastsetting eller godkjenningen av årsregnskapet», jf. enhetsregisterforskriften § 5 første ledd andre punktum.

Endringer i konsernforhold kan skje i løpet hele av året. Etter departementets syn er det derfor ikke hensiktsmessig å knytte tidspunktet for meldeplikten til det tidspunkt årsregnskapet er fastsatt eller godkjent. I ytterste konsekvens kan det medføre at det går lang tid mellom et meldepliktig forhold oppstår og opplysningen faktisk blir meldt til Enhetsregisteret. God registerkvalitet fordrer ikke bare at registrerte opplysninger er

korrekte, men også at de er oppdatert. Departementet foreslår derfor å endre fristen for å melde konsernopplysninger. Det foreslås at fristen skal være den samme som fristen for å melde andre opplysninger til Enhetsregisteret. Forslaget innebærer at konsernopplysninger skal meldes til Enhetsregisteret uten ugrunnet opphold. All den tid forslaget bare gjelder plikten til å melde opplysninger om eget morforetak og egne datterforetak antar departementet at berørte enheter ikke vil ha problemer med å overholde fristen. Ved å sette fristen til «uten ugrunnet opphold» åpnes det samtidig for å hensynta situasjoner der bestemte forhold gjør at innrapportering ikke kan skje umiddelbart.

Opplysninger om utenlandske indirekte morforetak og datterforetak kan det ta lenger tid å fremskaffe. Departementet foreslår at fristen for å melde slike opplysninger skal være senest en måned etter at årsregnskapet er godkjent.

Se § 5 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Underretning om registrering av opplysninger om konsernforhold

Etter nåværende regler skal Enhetsregisteret underrette enheter som blir registrert som del av et konsern, jf. enhetsregisterforskriften § 6. Enhetsregisterets plikt til å gi slik underretning gjelder både ved nyregistrering og ved registrering av endringer i konsernopplysninger. Det følger av § 6 at det i underretningen skal gis en oversikt over konsernet som enheten utgjør en del av.

Departementet foreslår å videreføre denne underrettelsesplikten. Departementet foreslår i tillegg at Enhetsregisteret, som et alternativ til å sende oversikten over konsernet, i stedet kan angi hvor oversikten er tilgjengelig. På denne måten kan Enhetsregisteret for eksempel henvise til en elektronisk tjeneste hvor informasjonen er tilgjengelig.

Se § 6 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

Opplysninger fra andre

Enhetsregisterforskriften § 7 har regler som gir registerfører adgang til å innhente opplysninger fra andre for å kontrollere at registrerte opplysninger om konsernforhold er korrekte. Registerfører skal sørge for at berørt enhet forelegges innhentede opplysninger og gis mulighet til å bekrefte eller avkrefte riktigheten av disse innen en fastsatt frist.

Departementet foreslår at reguleringen videreføres. Registerførers mulighet til å føre etterkontroll med registrerte opplysninger kan bidra til god registerkvalitet, og dermed til at tredjeparter har tillitt til registrerte konsernopplysninger. Det at berørt enhet gis mulighet til å bekrefte eller avkrefte riktigheten av opplysninger som registerfører har innhentet for å gjennomføre etterkontrollen, ivaretar enhetens rettssikkerhet samtidig som det legger til rette for at endringer som foretas i registrerte opplysninger er korrekte.

Se § 7 i forslaget til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret.

9.3.5 Opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret

9.3.5.1 Generelle opplysninger om foretak

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret om selve foretaket. Det foreslås et skille mellom opplysninger som alltid skal registreres om foretak, og opplysninger som skal registreres dersom de finnes.

Det foreslås at det alltid skal registreres opplysninger om foretakets foretaksnavn eller navn, organisasjonsform og forretningsadresse. Dette er grunnleggende opplysninger som identifiserer virksomheter og som derfor fortsatt bør registreres i Foretaksregisteret.

Departementet foreslår også at det alltid skal registreres foretakets formål eller virksomhet slik det fremkommer av vedtekter eller selskapsavtale. Etter departementets syn er slike opplysninger særlig relevant for tredjeparter, fordi de setter rammer for hvilke type aktivitet som foretaket kan drive. For enkeltpersonforetak som registreres i Foretaksregisteret, foreslås det at det skal registreres den næringsvirksomhet som skal drives.

Visse opplysninger mv. foreslår departementet at skal registreres i Foretaksregisteret hvis de finnes. Dette omfatter vedtekter, stiftelsesdato, stiftelsesdokument og ansvarskapital. Det at slike opplysninger mv. skal registreres «hvis de finnes», innebærer blant annet at vedtekter skal registreres både der foretaket er pålagt å ha vedtekter og der foretaket frivillig har valgt å fastsette vedtekter.

For organisasjonsformer som har vedtekter, skal disse registreres i Foretaksregisteret i dag. Det samme gjelder stiftelsesdato. For disse opplysningene innebærer forslaget å videreføre gjeldende rett.

Begrepet «ansvarskapital» omfatter aksjekapital, selskapskapital mv. Ansvarskapital skal etter nåværende regler registreres i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 6 første ledd bokstav f. Foretaksregisteret vil derfor kunne innhente opplysningen om ansvarskapital fra Enhetsregisteret. Innføring av krav til å registrere ansvarskapital i Foretaksregisteret vil derfor ikke medføre en ny rapporteringsoppgave for foretakene.

Når det gjelder stiftelsesdokumentet, skal dette etter nåværende regler registreres i Foretaksregisteret for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 1 og § 3-1 a nr. 1. Det er i foretaksregisterloven ikke stilt krav til registrering av stiftelsesdokument for andre organisasjonsformer som har dette. Det følger imidlertid av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a at gjenpart av stiftelsesdokument skal følge som vedlegg til melding om nyregistrering til Foretaksregisteret om nyregistrering for aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, samvirkeforetak og andre foretak med begrenset ansvar, foreninger og andre innretninger. Etter departementets syn er det ikke forhold som tilsier at det bør stilles ulike krav til registrering av stiftelsesdokument for ulike organisasjonsformer. Departementet foreslår derfor at stiftelsesdokument skal registreres dersom det finnes.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-1.

Ansvarlige selskaper og kommandittselskaper skal etter nåværende regler ikke registrere selve selskapsavtalen i Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven § 3-3 og § 3-4 stiller imidlertid krav til at slike selskaper skal registrere selskapets formål og ansvarskapital i Foretaksregisteret. Selskapsavtalen vil, ved siden av selskapsloven, være styrende for hvordan selskapet kan drives og organiseres. Dette er likt som for vedtekter i andre organisasjonsformer. Vedtekter har imidlertid lang tradisjon for å være et «offentlig» dokument, som allmenheten har rett til å se. Det er ikke det samme for selskapsavtalen. Selskapsavtalen kan også inneholde informasjon som må anses å være av mer forretningssensitiv karakter. Det er her også et skille mellom vedtekter og selskapsavtalen ved at vedtekter normalt er styringsdokument i organisasjonsformer der ingen har ubegrenset ansvar for foretakets forpliktelser, for eksempel i aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, samvirkeforetak, foreninger og stiftelser. I slike tilfeller er det viktig at omverden kan få innsikt i hva som står i vedtektene, og dermed få innsikt i hvilke rammer som gjelder for foretakets drift og organisasjon. Det samme gjelder ikke for ansvarlige selskaper og kommandittselskaper, der deltakerne har ansvar for selskapets forpliktelser.

Etter dette foreslår departementet ikke å innføre krav om registrering av selskapsavtalen i Foretaksregisteret. Departementet ber likevel om innspill fra høringsinstansene til om det bør innføres krav om dette.

9.3.5.2 Opplysninger om visse typer foretak

Foretaksregisterloven kapittel III stiller krav til at det skal registreres bestemte opplysninger om visse typer organisasjonsformer. Det er her snakk om opplysninger som ikke er av generell karakter. Det vil si opplysninger som ikke gjelder for andre organisasjonsformer og som heller ikke dekkes av forslagene til ny foretaksregisterlov § 3-1 og § 3-2. De særskilte opplysningskravene gjelder for ansvarlige selskaper, kommandittselskaper, helseforetak, kommunale og fylkeskommunale foretak, europeiske selskaper, europeiske samvirkeforetak og enkeltpersonforetak.

Departementet foreslår å samle disse særskilte opplysningskravene i en egen paragraf.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-3.

Departementet finner grunn til å kommentere et par forhold ved forslaget.

Det følger av foretaksregisterloven § 3-10 nr. 4 at for kommunalt og fylkeskommunalt foretak så skal Foretaksregisteret inneholde opplysninger om «[h]vilken kommune eller fylkeskommune foretaket er en del av». Departementet har i punkt 9.3.5.1 foreslått at foretakets foretaksnavn skal registreres i Foretaksregisteret. Det følger av foretaksnavneloven § 2-2 trettende ledd andre punktum at foretaksnavn for kommunalt og fylkeskommunalt foretak «skal også inneholde en angivelse av hvilken kommune eller fylkeskommune foretaket er en del av». Registrering av foretaksnavnet til slike foretak i Foretaksregisteret vil dermed sikre at tredjeparter får tilgang til opplysninger om hvilken kommune eller fylkeskommune som foretaket er en del av. Det er derfor ikke nødvendig å videreføre reguleringen i foretaksregisterloven § 3-10 første ledd nr. 4 nevnt ovenfor.

Foretaksregisterloven § 3-3 gir regler om registrering i Foretaksregisteret av opplysninger om kommandittselskaper. Ifølge § 3-3 nr. 5 skal det registreres opplysninger selskapskapitalen og hvor mye av den som er innbetalt. Det skal også registreres opplysninger om selskapets kommandittister, deres innskuddsforpliktelse og hvor mye hver enkelt har innbetalt, jf. 3-3 nr. 6.

Departementet har i punkt 9.3.5.1 foreslått at det skal registreres opplysninger om foretakets ansvarskapital, jf. forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-1 andre ledd bokstav d. Dette vil også omfatte selskapskapitalen i kommandittselskaper. De øvrige opplysningskravene i foretaksregisterloven § 3-3 nr. 5 og 6 er foreslått videreført i forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-3 andre ledd. Departementet ber likevel om innspill fra høringsinstansene til om det fortsatt bør være krav til at det skal registreres opplysninger om hvor mye av selskapskapitalen som er innbetalt i kommandittselskaper og hvor mye hver enkelt kommandittist har innbetalt av sin innskuddsforpliktelse.

Foretaksregisterloven § 3-8 har regler om hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret om utenlandske foretak. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier at reglene bør endres, og foreslår at disse videreføres. Det foreslås enkelte språklige justeringer for å gjøre reglene enklere å lese og forstå.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-9.

9.3.5.3 Opplysninger om rolleinnehavere i foretaket mv.

Opplysninger om foretakets ledelse

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til registrering i Foretaksregisteret av personer i roller som kan sies å inngå i en virksomhets ledelse. Forslaget innebærer at personer i følgende roller i virksomheten skal registreres, der slike opplysninger finnes; styremedlemmer, hvem som er styrets leder, varamedlemmer og daglig leder. For styremedlemmer og varamedlemmer foreslås det også å videreføre kravet til at skal det registreres om disse er valgt av og blant de ansatte.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-2 første og tredje ledd.

I tillegg foreslås det å videreføre at det skal registreres hvem som er deltakere i ansvarlige selskaper, hvem som er komplementarer og kommandittister i kommandittselskaper, hvem som er nestleder i styret i kommunale og fylkeskommunale foretak, samt hvem som er den fysiske personen som innehar et enkelpersonforetak (innehaveren).

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-3.

Foretaksregisterloven kapittel III har flere bestemmelser som fastsetter at det skal registreres om foretaket er underlagt krav til kjønns sammensetning etter ulike bestemmelser særlovgivningen. Eksempler på dette er foretaksregisterloven § 3-1 andre ledd, § 3-2 andre ledd, § 3-4 første til tredje ledd og § 3-9 første ledd nr. 7. Etter departementets syn er en slik reguleringsmåte uhensiktsmessig. Blant annet bidrar det til lovverket svulmer opp. Krav til kjønns sammensetning i styret følger ikke av foretaksregisterloven, men av annen lovgivning. Departementet foreslår en generell

bestemmelse som fastsetter at skal registreres om foretaket er underlagt lovbestemte krav til kjønns sammensetning i styret. Etter forslaget skal registeret skal i så fall inneholde opplysninger om styremedlemmenes og varamedlemmenes kjønn. Forslaget innebærer ikke en realitetsendring, kun en justering av innretningen av reguleringen av hva som skal registreres i Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-2 andre ledd.

Etter gjeldende rett skal det for aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, kommandittselskaper, stiftelser, foreninger og andre innretninger registreres i Foretaksregisteret om det er valgt observatører, jf. foretaksregisterloven § 3-1, § 3-1 a, § 3-3 og § 3-6. Observatører deltar i den alminnelige styrebehandlingen, og har møte- og talerett i styremøtene. Observatører har derimot ikke stemmerett. De teller heller ikke med når det gjelder regler om beslutningsdyktighet, flertallskrav mv. i styret.

Det kan ha betydning for tredjeparter å vite hvem som er observatører, fordi observatørene får innsikt i det som skjer på styremøtene. Siden observatører har møte- og talerett, kan de også påvirke styremedlemmene før styret treffer beslutninger. Departementet foreslår likevel ikke å videreføre kravet til at observatører skal registreres i Foretaksregisteret. Departementet legger vekt at observatører ikke har stemmerett, og dermed heller ikke noen formell beslutningsmyndighet. Observatører kan dermed heller ikke holdes ansvarlig for beslutninger som styret treffer. Departementet legger også vekt på at andre aktører enn de som er observatører kan ha tett dialog med styret, og dermed påvirke hvilke beslutninger som styret treffer eller få informasjon om styrebeslutninger, uten at det er krav om at slike andre aktører registreres i Foretaksregisteret. Etter departementets syn overstiger ikke nytten som registrering av observatører i Foretaksregisteret gir, den kostnaden som innrapportering av valgte observatører medfører for foretakene.

Opplysninger om signatur og prokura

Etter nåværende regler skal signatur og prokura registreres i Foretaksregisteret, der slike opplysninger finnes. Departementet foreslår at dette videreføres. Departementet legger vekt på at personer med signaturrett eller prokurafullmakt har vid adgang til å inngå avtaler på vegne av virksomheten. Opplysninger om hvem som eventuelt er gitt slike fullmakter for en virksomhet er etter departementets syn noe som tredjeparter fortsatt bør kunne ha offentlig tilgang til gjennom registrering i Foretaksregisteret.

Departementet foreslår også at det skal registreres dersom det det er bestemt at signaturfullmakt eller prokurafullmakt bare kan nyttes av flere i fellesskap. Etter departementets syn bør det ikke åpnes opp for å registrere andre begrensninger i adgangen til eller vilkår for å nytte signaturfullmakt eller prokurafullmakt.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-4.

Hvilke opplysninger som skal registreres om rolleinnehavere

Foretaksregisterloven § 3-7 andre ledd angir hvilke opplysninger som skal registreres om fysiske og juridiske personer som er registrert i roller i Foretaksregisteret. Departementet

foreslår en lignende bestemmelse om dette i forslaget til ny foretaksregisterlov. Forslaget innebærer at det skal registreres opplysninger om navn eller foretaksnavn, fødselsnummer/d-nummer eller organisasjonsnummer, og adresse.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-5.

9.3.5.4 Opplysninger om revisor, regnskapsfører og bostyrer

Departementet foreslår å videreføre kravet i foretaksregisterloven § 3-7 første ledd nr. 2 til registrering av revisor der foretaket har dette. Det samme gjelder kravet til at det skal registreres dersom et aksjeselskap har fravalgt revisjon av årsregnskapet, jf. foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 9. Det gjelder også kravet til å registrere bostyrer, der bostyrer blir oppnevnt i foretaket, jf. foretaksregisterloven § 3-7 første ledd nr. 3. Slike opplysninger er det etter departementets syn fortsatt hensiktsmessig at tredjeparter kan gjøres kjent med gjennom registreringen i Foretaksregisteret.

Når det gjelder revisor, foreslår departementet å tydeliggjøre i ny foretaksregisterlov at det bare er revisor som skal revidere årsregnskapet som skal registreres. Dette vil være i tråd med intensjonen med nåværende registreringskrav og praksis i Foretaksregisteret. Forslaget innebærer at revisorer som påtar seg andre enkeltstående oppdrag for foretaket, slik som å avgi bekreftelser på aksjeinnskudd eller andre bekreftelser etter aksjeloven og allmennaksjeloven, ikke skal eller kan registreres.

Foretaksregisterloven stiller i motsetning til enhetsregisterloven ikke krav om registrering av regnskapsfører. En rekke foretak med registreringsplikt i Foretaksregisteret har ikke revisjonsplikt, fordi de faller under terskelverdiene for revisjonsplikt i revisorloven § 2-1. Aksjeselskaper har dessuten adgang til å fravelge revisjon av årsregnskapet dersom vilkårene for slik fravalg i aksjeloven § 7-6 er oppfylt. Mange foretak som ikke har revisor, benytter statsautorisert regnskapsfører til å føre årsregnskapet. Det kan gi en ekstra sikkerhet for at dette gjøres korrekt, og dermed være en nyttig opplysning for kreditorer og andre tredjeparter som forholder seg til foretaket.

Foretak som er registrert i Foretaksregisteret, skal også være registrert i Enhetsregisteret. Dette er en konsekvens av at Foretaksregisteret er et tilknyttet register til Enhetsregisteret. Foretak som er registrert i Foretaksregisteret er i dag underlagt kravet til å registrere regnskapsfører i Enhetsregisteret. Foretaksregisteret vil dermed kunne innhente slike opplysninger fra Enhetsregisteret. Å innføre et krav til registrering av statsautorisert regnskapsfører i Foretaksregisteret vil dermed ikke medføre en ekstra byrde for disse. Departementet foreslår på tilsvarende måte som for revisorer, at plikten til å registrere statsautorisert regnskapsfører bare gjelder der denne fører årsregnskapet for foretaket. Det betyr at statsautorisert regnskapsfører som påtar seg andre oppdrag for foretaket enn å føre årsregnskapet ikke skal eller kan registreres i Foretaksregisteret.

Se forslagene til ny foretaksregisterlov § 3-6 og § 3-7.

9.3.5.5 Registrering av visse opplysninger ved melding om kapitalforhøyelse mv.

Det følger av foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 8 og § 3-1 nr. 9 at det for aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal registreres i Foretaksregisteret om det i forbindelse med kapitalforhøyelse fattes bestemmelser som nevnt i aksjeloven § 10-2 eller

allmennaksjeloven § 10-2. Etter sistnevnte bestemmelser skal generalforsamlingens beslutning om kapitalforhøyelse inneholde enhver avtale eller bestemmelse om aksjeinnskudd i annet enn penger og andre særlige tegningsvilkår. Det følger av aksjeloven § 10-2 tredje ledd og allmennaksjeloven § 10-2 tredje ledd at det skal utarbeides redegjørelse etter reglene i aksjeloven § 2-6 første og andre ledd/allmennaksjeloven § 2-6 første og andre ledd. Slike redegjørelser skal være bekreftet av revisor.

Foretaksregisterloven § 3-3 nr. 8 har en lignende bestemmelse for kommandittselskaper. Den fastsetter at det for kommandittselskaper skal registreres bestemmelse som nevnt i selskapsloven § 3-3 når avtale om dette foreligger. Selskapsloven § 3-3 første ledd fastsetter at selskapsavtalen skal inneholde enhver bestemmelse som treffes om innskudd i annet enn penger, og om visse særlige stiftelsesvilkår. I selskapsavtalen eller i et skriftlig tillegg til denne skal det redegjøres for forhold som kan være av betydning for vurderingen av formuesverdier som skal skytes inn eller overtas, og for bedømmelsen ellers av bestemmelser som nevnt i første ledd, jf. § 3-3 andre ledd. Det er også krav til at kommandittselskaper skal legge frem erklæring fra revisor når selskapet i henhold til selskapsavtalen skal overta andre formuesverdier enn penger mot vederlag i andeler eller på annen måte, jf. § 3-3 tredje ledd.

Ifølge Brønnøysundregistrene registrerer ikke Foretaksregisteret i dag om det i forbindelse med kapitalforhøyelse er fattet bestemmelser som nevnt i aksjeloven § 10-2 eller allmennaksjeloven § 10-2. Brønnøysundregistrene registrerer heller ikke om det foreligger bestemmelser som nevnt i selskapsloven § 3-3. Ved melding om registrering av beslutning om kapitalforhøyelse som inneholder bestemmelser som nevnt i aksjeloven § 10-2 eller allmennaksjeloven § 10-2, kontrollerer imidlertid Foretaksregisteret at det foreligger redegjørelse som nevnt i aksjeloven § 2-6 eller allmennaksjeloven § 2-6, samt om redegjørelsen er bekreftet av revisor. På tilsvarende måte kontrollerer Foretaksregisteret at det foreligger en redegjørelse i selskapsavtalen eller i tillegg til denne og erklæring fra revisor som nevnt i selskapsloven § 3-3 andre og tredje ledd.

Brønnøysundregistrene har opplyst at de ikke har mottatt innspill fra registrerte aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, kommandittselskaper eller andre om et behov for å registrere at det i forbindelse med kapitalforhøyelse er fastsatt bestemmelser som nevnt i aksjeloven § 10-2, allmennaksjeloven § 10-2 eller selskapsloven § 3-3. Departementet har heller ikke mottatt slike innspill. Det kan tyde på at registrering av slike opplysninger i Foretaksregisteret ikke anses som spesielt viktig av næringslivet eller andre.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om reguleringene i foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 8, § 3-1 nr. 9 og § 3-3 nr. 8 bør videreføres.

9.3.5.6 Særlig om registrering av opplysninger om prospekter mv. etter verdipapirhandelloven

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g har nærmere regler om dokumentasjon og registrering av opplysninger om prospekter mv. etter verdipapirhandelloven. Bestemmelsene ble sist endret ved lov 21. juni 2019 nr. 41 i endringer i verdipapirhandelloven mv. (prospekt, markedsmisbruk, tilsyn og sanksjoner). Denne

endringsloven gjennomfører blant annet europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/1129 om prospekt for verdipapirer (prospektforordningen) i norsk rett.

Prospektforordningen omhandler prospekter som skal offentliggjøres når verdipapirer legges ut til offentlig tegning eller opptas til notering på et regulert marked.

Prospektplikten gjelder uavhengig av hvor utstederen, tilbyderer eller person som søker opptak til handel er etablert, også etablering utenfor EØS-området.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g første punktum skal det i aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper opplyses om aksjetegningen er skjedd uten prospekt som nevnt i verdipapirhandelloven kapittel 7 *Prospektkrav ved offentlige tilbud og opptak til handel*. Det skal i så tilfelle opplyses om hvorfor prospekt ikke var nødvendig, jf. bokstav g andre punktum.

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g tredje punktum fastsetter at det for EØS-prospekter som er utarbeidet etter prospektforordningen, jf. verdipapirhandelloven § 7-1, skal vedlegges en erklæring fra Finanstilsynet om at prospektet er godkjent. Selve prospektet skal ikke vedlegges meldingen til Foretaksregisteret.

Bokstav g fjerde punktum gjelder nasjonale prospekter. Disse skal registreres i Foretaksregisteret før offentliggjøring, jf. verdipapirhandelloven § 7-8. Registrering i Foretaksregisteret sikrer at nasjonale prospekter er tilgjengelige for tilsynsmyndighetene ved etterfølgende kontroll.

Ifølge bokstav g femte punktum kommer reglene i bokstav g tilsvarende til anvendelse på egenkapitalbevis. Egenkapitalbevis er sparebankenes egenkapitalinstrument.

Departementet foreslår en paragraf i forslaget til ny foretaksregisterlov som viderefører reglene i foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g. Enkelte av bestemmelsene i foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g bruker begreper som «opplyses om» eller «vedlegges en erklæring». Slik begrepsbruk kan leses og forstås slik at kun stilles krav om innsending av visse opplysninger eller erklæringer til Foretaksregisteret. Det foreslås enkelte justeringer for å tydeliggjøre at kravene gjelder registrering i Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-8.

Regler om registrering av opplysninger om prospekter mv. i Foretaksregisteret kan sies å være særregler på et avgrenset område. Det kan tale for at slike regler bør plasseres i verdipapirhandelloven i stedet for i foretaksregisterloven. Departementet vil i lys av innspill i høringen vurdere plasseringen av bestemmelsene nærmere.

9.3.5.7 Spørsmål om registrering av sekundære forretningskjennetegn

I tillegg til foretaksnavn kan foretak benytte et sekundært forretningskjennetegn i sin virksomhet, jf. foretaksnavneloven § 1-1 tredje ledd. Retten til sekundært

forretningskjennetegn (vern) oppnås ved at kjennetegnet innarbeides. Kjennetegnet anses innarbeidet når, og så lenge, det «innen vedkommende omsetningskrets her i riket er godt kjent som særlig kjennetegn for et foretak», jf. foretaksnavneloven § 1-1 tredje ledd.

Bestemmelsene i foretaksnavneloven, unntatt § 2-2, § 3-1 og kapittel 4, gjelder tilsvarende for sekundære forretningskjennetegn.

Etter nåværende regler har foretak verken plikt eller rett til å registrere opplysninger om sekundære forretningskjennetegn i Foretaksregisteret.

Departementet har vurdert om det bør innføres krav om å registrere eventuelt sekundært forretningskjennetegn i Foretaksregisteret. Enhetsregisterloven § 23 og foretaksregisterloven § 10-2 stiller krav om at virksomheters hjemmesider på internett og forretningsdokumenter mv. skal inneholde virksomhetens organisasjonsnummer og foretaksnavn eller navn. Formålet med reglene er å gjøre det mulig for tredjeparter å identifisere hvilket foretak man forholder seg til. I de tilfellene der virksomhetene ikke oppfyller plikten til å ha informasjon om foretaksnavn og organisasjonsnummer på sine forretningsdokumenter og hjemmesider, men kun benytter et sekundært forretningskjennetegn, kan det være vanskelig for tredjeparter å få nærmere informasjon om foretaket og dermed ivareta sine interesser.

Krav om registrering av sekundære forretningskjennetegn i Foretaksregisteret kan gjøre det enklere for tredjeparter å få informasjon om hvem de forholder seg til, og dermed også å finne informasjon om virksomheten i Foretaksregisteret og andre offentlige registre. Registrering av sekundære forretningskjennetegn i Foretaksregisteret kan dermed bidra til ressursbesparelser for tredjeparter.

Registrering av sekundære forretningskjennetegn reiser imidlertid flere problemstillinger. Et viktig spørsmål i den forbindelse er hvilken kontroll Foretaksregisteret skal føre med meldte opplysninger om sekundære forretningskjennetegn. Et sekundært forretningskjennetegn som tas i bruk, kan være i strid med en annens rett til foretaksnavn, forretningskjennetegn eller varemerke. Dersom man kan få registrert et forretningskjennetegn i Foretaksregisteret som krenker en annens rett, vil dette etter departementets syn gi et uheldig resultat. I tillegg kan det være krevende for Foretaksregisteret å etterprøve eller føre kontroll med hvorvidt et sekundært forretningskjennetegn krenker en annens rett, da vern kan oppnås gjennom innarbeidelse og ikke kun gjennom registrering i Patentstyrets varemerkeregister eller i Foretaksregisteret.

Etter departementets syn krever spørsmålet om registrering av sekundære forretningskjennetegn en grundigere immaterialrettslig vurdering. Dette ligger utenfor rammene av dette høringsnotatet. Departementet foreslår derfor ikke regler om registrering av sekundære forretningskjennetegn i Foretaksregisteret.

9.3.6 Spørsmål om registrering i Foretaksregisteret av styreerklæringer og redegjørelser om nærståendeavtaler og om finansiell bistand til erverv av aksjer

9.3.6.1 Gjeldende rett

Aksjeloven § 3-8 og allmennaksjeloven § 3-8 har regler om inngåelse av avtaler mellom aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper og personer med særlig tilknytning til selskapene. Etter begge paragrafene skal styret utarbeide en redegjørelse for avtalen. Styret skal i tillegg avgi en erklæring om at avtalen er i selskapets interesse, at det er rimelig samsvar mellom verdien av det vederlaget selskapet skal yte og verdien av det

vederlaget selskapet skal motta, og at kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet i aksjeloven § 3-4 eller allmennaksjeloven § 3-4 vil være oppfylt. Tilsvarende krav til utarbeidelse av redegjørelse og avgivelse av styreerklæring er fastsatt i allmennaksjeloven § 3-14. Den paragrafen gjelder for allmennaksjeselskaper med aksjer tatt opp til handel på regulert marked i eller med virksomhet i EØS skal inngå en vesentlig avtale med en tilknyttet part, jf. allmennaksjeloven § 3-10.

Det følger av aksjeloven § 3-8 fjerde ledd, samt allmennaksjeloven § 3-8 femte ledd og § 3-14 andre ledd, at ovennevnte redegjørelser og erklæringer uten ugrunnet opphold skal sendes til Foretaksregisteret. Om formålet med innsendingskravet står det i Prop. 135 L (2018–2019) side 105:

«Formålet er å sikre notoritet om dokumentene. I likhet med det som gjelder i dag vil Foretaksregisteret publisere en opplysning om at registeret har mottatt en redegjørelse for inngåelse av avtale etter § 3-8. Den som ønsker innsyn i redegjørelsen eller erklæringen kan fremme en begjæring om innsyn til Brønnøysundregistrene, som deretter behandler den etter reglene i offentleglova. Taushetsbelagte opplysninger i redegjørelsen eller erklæringen skal unntas offentlighet, med mindre selskapet, avtalemotparten og eventuelt andre som kan oppheve taushetsplikten samtykker til at opplysningene gis ut, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1. Inneholder redegjørelsen eller erklæringen taushetsbelagte opplysninger, plikter Brønnøysundregistrene å forelegge innsynskravet for berørte parter i tråd med reglene i offentleglova § 13 tredje ledd.»

Ifølge aksjeloven § 3-8 syvende ledd og allmennaksjeloven § 3-8 åttende ledd og § 3-14 tredje ledd kan departementet i forskrift gi nærmere regler om innsending av redegjørelse og erklæring til Foretaksregisteret, offentliggjøring av informasjon i redegjørelsen og erklæringen, gebyr for å registrere redegjørelsen og erklæringen, samt gebyr for innsyn. Slike forskriftsbestemmelser er ikke fastsatt.

Ved mottak av redegjørelser om nærstående avtale kunngjør Foretaksregisteret gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon at registeret har mottatt redegjørelse etter aksjeloven § 3-8, allmennaksjeloven § 3-8 eller § 3-14, datoen for redegjørelsen og hvem som er avtaleparter.

Aksjeloven § 8-10 og allmennaksjeloven § 8-10 åpner for at aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper kan stille midler til rådighet eller gi kreditt eller stille sikkerhet i forbindelse med en tredjepersons erverv av aksjer eller rett til erverv av aksjer i selskapet eller selskapets morselskap innenfor rammen av de midler selskapet kan benytte til utdeling av utbytte. Etter disse paragrafene skal styret utarbeide en redegjørelse for bistanden. Styret skal også avgi en erklæring om at det er i selskapets interesse å yte bistanden, og at kravet til forsvarlig egenkapital og likviditet i aksjeloven § 3-4 eller allmennaksjeloven § 3-4 vil være oppfylt.

Det følger av aksjeloven § 8-10 åttende ledd og allmennaksjeloven § 8-10 syvende ledd at når styret har fattet vedtak om finansiell bistand, skal redegjørelsen og erklæringen uten opphold og før bistanden ytes sendes til Foretaksregisteret. Det står også at innsideinformasjon etter markedsmissbruksforordningen artikkel 7, jf. verdipapirhandelloven § 3-1, ikke skal sendes Foretaksregisteret.

Kravene i aksjeloven § 8-10 åttende ledd og allmennaksjeloven § 8-10 syvende ledd ble innført fra 1. januar 2020. I Prop. 135 L (2018-2019) står det på side 99 om formålet med kravet om innsending til Foretaksregisteret:

«Formålet med krav om innsending av informasjon er å skape notoritet, til en viss grad publisitet, samt å verne om de sentrale interessene, herunder kreditorinteressen. Departementet antar det vil ha en viss preventiv virkning at selskapene må sende redegjørelsen til Foretaksregisteret.

Om kunngjøringen gir informasjon om selve bistanden eller en melding om at slik informasjon er sendt Foretaksregisteret, vil dette også kunne gi et visst kreditorvern. [...]

Innsending av redegjørelsen kan inneholde forretningshemmeligheter. Det er derfor viktig at selskapene får anledning til å sensurere dokumentene før andre gis innsyn.»

Etter aksjeloven § 8-10 ellefte ledd og allmennaksjeloven § 8-10 tiende ledd kan departementet i forskrift gi nærmere regler om innsending av redegjørelse og erklæring til Foretaksregisteret, offentliggjøring av informasjon i redegjørelsen og erklæringen, gebyr for å registrere redegjørelsen og erklæringen, samt gebyr for innsyn. Slike forskriftsbestemmelser er ikke fastsatt.

Ved mottak av redegjørelse om finansiell bistand kunngjør Foretaksregisteret gjennom Brønnøysundregistrene elektroniske kunngjøringspublikasjon at det har «mottatt redegjørelse om finansiell bistand til erverv av aksjer for [selskapets foretaksnavn]».

9.3.6.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig å regulere nærmere hva som skal registreres der Foretaksregisteret mottar styreerklæringer og redegjørelser om nærstående avtaler og om finansiell bistand til erverv av aksjer. Hensikten er å tydeliggjøre for virksomheter som sender inn slike dokumenter til Foretaksregisteret og tredjeparter hva som registreres, og dermed også hva som vil være offentlig tilgjengelig informasjon. Departementet finner grunn til å skille mellom styreerklæringene og redegjørelsene.

Etter departementets syn bør styreerklæringene registreres i Foretaksregisteret. Kravene i aksjeloven og allmennaksjeloven til innholdet i styreerklæringene innebærer at disse ikke trenger å inneholde opplysninger som må anses forretningssensitive. For eksisterende og potensielle kreditorer, samt andre tredjeparter som forholder seg til virksomhetene, kan det å få informasjon om at nærstående avtaler og finansiell bistand til erverv av aksjer av styret er vurdert til å være i selskapets interesse mv. være nyttig informasjon. Registrering av styreerklæringene i Foretaksregisteret kan dessuten ha en preventiv virkning. Det må antas at styret vil være tilbakeholdne med å avgi erklæringer hvor det reelt sett ikke er foretatt vurderinger som aksjeloven og allmennaksjeloven krever, dersom styrene vet at allmennheten vil ha rett til innsyn i erklæringene.

Når det gjelder redegjørelsene, er det etter departementets syn ikke nødvendig at redegjørelsen registreres i sin helhet i Foretaksregisteret for at formålet med innsendingskravet skal være oppfylt. For tredjeparter er det avgjørende å vite at det er utarbeidet en slik redegjørelse, og at det er inngått en avtale som regulert av aksjeloven § 3-8 eller allmennaksjeloven § 3-8 eller § 3-14, eller at det er gitt finansiell bistand til erverv av aksjer som faller innenfor aksjeloven § 8-10 eller allmennaksjeloven § 8-10.

Departementet legger i den forbindelse vekt på at redegjørelsene skal bekreftes av revisor, og slik at en uavhengig tredjepart har kontrollert innholdet i dem.

Som nevnt ovenfor kunngjør Foretaksregisteret at det har mottatt slike redegjørelser. For redegjørelser som nevnt aksjeloven § 3-8 og allmennaksjeloven § 3-8 eller § 3-14 kunngjøres også hvem som er avtaleparter, og når redegjørelsen er datert. Denne informasjonen gir tredjeparter informasjon om at det foreligger en meldepliktig disposisjon, og at det er mulig å innhente nærmere informasjon om innholdet.

Redegjørelsene kan inneholde forretningssensitiv informasjon, og utarbeides som et utgangspunkt for andre formål enn innsending til Foretaksregisteret. Det er viktig at kravene til registrering av redegjørelser i Foretaksregisteret ikke innrettes slik at det påvirker innholdet i redegjørelsene slik at aksjeeierne ikke får informasjon de ellers kunne hatt. Det kan etter departementets syn ikke utelukkes at et krav om registrering av redegjørelsene som sådan vil kunne medføre at informasjon ikke tas inn i redegjørelsene av frykt for at informasjonen gjøres offentlig tilgjengelig gjennom registrering. Etter departementets syn taler dette mot at redegjørelsene i sin helhet registreres.

En viktig begrunnelse for at redegjørelsene skal sendes inn til Foretaksregisteret, er hensynet til notoritet, jf. det som er sitert ovenfor fra Prop. 135 L (2018-2019) side 99. Notoritet betyr i denne sammenheng tidsnær dokumentasjon av eller sikkerhet for hva som var innholdet redegjørelsen. Dette hensynet ivaretas ved at redegjørelsen skal sendes inn og lagres hos Foretaksregisteret. Det er ikke nødvendig å registrere redegjørelsen i sin helhet for å sikre hensynet til notoritet.

For redegjørelser etter aksjeloven § 3-8 og allmennaksjeloven § 3-8 eller § 3-14 foreslår departementet å lovregulere det som i dag kunngjøres om slike redegjørelser. Forslaget innebærer at det skal registreres at Foretaksregisteret har mottatt slik redegjørelse, når redegjørelsen er datert og hvem som er avtaleparter.

For redegjørelser etter aksjeloven § 8-10 og allmennaksjeloven § 8-10 foreslår departementet at det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som yter og mottar bistanden.

Den som ønsker innsyn i en redegjørelse kan fremme en begjæring om innsyn til Brønnøysundregistrene, som deretter skal behandle den etter reglene i offentleglova. Taushetsbelagte opplysninger i redegjørelsen skal unntas offentlighet, med mindre selskapet, avtalemotparten og eventuelt andre som kan oppheve taushetsplikten samtykker til at opplysningene gis ut, jf. forvaltningsloven § 13 a nr. 1. Inneholder redegjørelsen taushetsbelagte opplysninger, plikter Brønnøysundregistrene å forelegge innsynskravet for berørte parter i tråd med reglene i offentleglova § 13 tredje ledd.

Se forslagene til endringer i aksjeloven § 3-8 fjerde ledd og § 8-10 åttende ledd og allmennaksjeloven § 3-8 femte ledd, § 3-14 andre ledd og § 8-10 syvende ledd, jf. forslaget til ny foretaksregisterlov § 13-3 *Endringer i andre lover*.

10 Krav til meldinger

10.1 Behovet for endringer

Foretaksregisterloven og enhetsregisterloven er fra en tid da registrering i offentlige registre var basert på innsendelse av papirdokumenter. Siden lovene ble vedtatt i 1985 og 1994 har det skjedd en omfattende teknologisk utvikling. Reglene om meldinger i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og tilhørende forskrifter er til en viss grad endret som følge av dette. Blant annet er det tatt inn regler om elektronisk innsending av meldinger og om signering av elektroniske meldinger. Lovene og forskriftene er imidlertid fortsatt preget av at de er fra en periode med lav digitaliseringsgrad, hvor papirkopier la premissene for innsending av meldinger.

Å ta i bruk nye teknologiske løsninger for utfylling, innsending og signering av meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, legger til rette for mer effektiv innrapportering til registrene og mer effektiv saksbehandling og kontroll i registrene. Det kan redusere ressursbruken både hos virksomhetene og i registrene.

Den teknologiske utviklingen skjer raskt. Blant annet tar flere og flere i bruk kunstig intelligens. Spesifikke tekniske krav i registerregelverket kan være til hinder for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger, eller medføre forsinkelser ved at endrede regler om tekniske krav må høres og vedtas før ønskede nye løsninger kan tas i bruk. Dette er ikke formålstjenlig med tanke på å legge til rette for effektive og trygge prosesser. Målet bør derfor være et registerregelverk som legger til rette for å ta i bruk ønskede nye teknologiske løsninger uten at dette regelverket må endres.

Registerregelverket bør være teknologiutviklingsvennlig.

Tekniske krav til meldinger eller krav til sikkerhetsnivå for signatur kan følge av annet regelverk enn registerregelverket, for eksempel forskrift 21. juni 2013 nr. 732 om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger og forskrift 25. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften). Slike krav gjelder også for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Innenfor rammer som følger av annet regelverk, bør utgangspunktet være at det er opp til registerfører å bestemme hvilke tekniske løsninger som brukes for utfylling, innsending og signering av meldinger.

Også på andre områder er det et behov for å forbedre reglene om meldinger.

Suksessive endringer i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har gjort reglene om meldinger stadig mindre oversiktlige. Endringene har blant annet medført lange lovparagrafer som regulerer mange ulike forhold. Som et eksempel har foretaksregisterloven § 4-1 (*førstegangsmelding og endringsmelding*) regler om frist for å sende inn meldinger om nyregistrering, krav til innhold i slike meldinger, frist for å sende inn endringsmeldinger, saksbehandlingsfrister, gebyrregler og regler som gir hjemmel til å gi forskrifter om elektronisk innsending av meldinger. Denne type paragrafer er ikke brukervennlig.

Meldingsreglene samsvarer heller ikke på alle områder med det som er de klare faktiske hovedreglene. I 2023 var 94,7 prosent av registreringsmeldingene som ble sendt inn til Enhetsregisteret elektroniske, mens tilsvarende tall for Foretaksregisteret var 96,2 prosent.²⁸ Selv om elektroniske meldinger er det klart vanligste i dag, står reglene om signering av elektroniske meldinger i forskrift, mens reglene om signering av meldinger som er innsendt på papir står i lov. Også dette er lite brukervennlig.

Tabell 10.1 Antall meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

	2021	2022	2023
Totalt antall meldinger til Enhetsregisteret	199 932	206 916	220 268
- Antall elektroniske meldinger	190 415	197 494	208 686
- Antall meldinger innsendt på papir	9 517	9 422	11 582
Totalt antall meldinger til Foretaksregisteret	381 086	386 088	400 173
- Antall elektroniske meldinger	366 853	370 504	384 802
- Antall meldinger innsendt på papir	14 233	15 584	15 371

Tall fra Brønnøysundregistrene

Det er også et behov for å samordne innretningen av reglene om meldinger i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven bedre. Eksempelvis er reglene om endringsmeldinger fra andre enn virksomheten tilnærmet like i de to lovene. Likevel er disse reglene plassert i én paragraf i enhetsregisterloven og to paragrafer i foretaksregisterloven. Et annet eksempel er reglene om gebyrer. Disse er plassert i en egen paragraf i enhetsregisterloven, § 22a *Gebyrer for registrering*. Tilsvarende regler i foretaksregisterloven er plassert som et ledd i § 4-1 om førstegangsmeldinger og endringsmeldinger. Disse forskjellene er ikke saklig begrunnet og gjør det samlede registerregelverket unødvendig uoversiktlig.

Etter departementets syn bør reglene om meldinger i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ha lik innretning og identisk innhold, med mindre forskjeller ved Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål eller oppgaver, eller andre forhold, tilsier ulik regulering. På enkelte områder vil det fortsatt være nødvendig med ulik regulering for de to registrene. Blant annet vil det være behov for særregler i enhetsregisterloven om

²⁸ Ikke alle meldinger kan i dag sendes inn elektronisk til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. På Brønnøysundregistrenes nettsider er det en oversikt over hvilke organisasjonsformer som ikke kan bruke elektronisk Samordnet registermelding. Se [Samordnet registermelding - Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](https://www.brreg.no). Dette gjelder blant annet meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger for interkommunale selskaper (IKS), kommunale foretak og fylkeskommunale foretak. Prosjektet Brukervennlige registertjenester skal utvikle bedre innrapporteringsløsninger til Brønnøysundregistrenes nye registerplattform. Se nærmere punkt 4.3 om prosjektet. Prosjektet skal være ferdig i 2027. Prosjektet omfatter også å utvikle løsninger for digital (elektronisk) innsending av meldinger der denne muligheten ikke finnes i dag.

ansvarsdelingen mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre knyttet til håndtering av meldinger.

Departementet vurderer at reglene om meldinger i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven både kan gjøres mer oversiktlige, og innrettes slik at brukerne lettere kan lese og forstå dem. Et tydeligere regelverk kan gjøre at brukerne får mindre behov for ekstern bistand ved utfylling og innsending av meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det kan også legge til rette for høyere etterlevelse og gjøre det enklere for registrene å kontrollere at regelverket etterleves. Tydeligere regler om meldinger kan gi en positiv effekt for aktørene i form av reduserte administrative og økonomiske byrder.

10.2 Begrepsbruk

10.2.1 Førstegangsmelding og førstegangsregistrering

I enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og forskrifter til lovene brukes begrepene «førstegangsmelding» og «førstegangsregistrering/første gangs registrering» Se blant annet enhetsregisterloven § 5 og foretaksregisterloven § 4-1.

Betydningen av begrepene «førstegangsregistrering» og «førstegangsmelding» er ikke åpenbar. Departementet er heller ikke kjent med at begrepene brukes andre steder i lovverket. I realiteten omfatter begrepet «førstegangsregistrering» at virksomheter blir nyregistrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, mens «førstegangsmelding» sikrer til melding om nyregistrering i registrene. Dette bør etter departementets synliggjøres i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven og i forskrifter til lovene.

Departementet foreslår at begrepene «førstegangsregistrering» og «første gangs registrering» erstattes med «nyregistrering», og at «førstegangsmelding» erstattes med «melding om nyregistrering». Endringene innebærer ingen realitetsendring.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-1, § 5-7, § 5-10, § 6-2 og § 6-6 og ny foretaksregisterlov § 4-1, § 4-5, § 4-6 § 4-9, § 5-4 og § 6-1.

Begrepene «nyregistrering» og «melding om nyregistrering» er også brukt i forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret og i forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret.

10.2.2 Begrepsbruk som legger til rette for å ta i bruk ny teknologi

Nåværende begrepsbruk i meldingskapitlene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven og i forskrifter til loven legger ikke til rette for å ta i bruk nye teknologiske løsninger fullt ut. Blant annet brukes begrepet «blankett» i enhetsregisterforskriften § 13 og foretaksregisterforskriften § 3. Begrepet «blankett» kan indikere at bestemmelsene gjelder bruk av papirskjemaer. Andre begreper gir anvisning på bruk av bestemt teknologi. Eksempler her er enhetsregisterforskriften § 16 og foretaksregisterforskriften § 9 som gir regler om signering av elektroniske meldinger.

Etter departementets syn bør begrepene som brukes i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven være slik at de legger til rette for at Enhetsregisteret og

Foretaksregisteret kan ta i bruk ny teknologi knyttet til innsending av meldinger, uten at regelverket må endres. Det kan blant annet tilsi at begrepet «elektroniske meldinger» erstattes med «meldinger». Bare der det er behov for å regulere en bestemt innsendingsmåte, bør dette fremgå av registerregelverket. Hvilke begreper som skal brukes i de ulike paragrafene som regulerer meldinger, drøftes i de påfølgende delkapitlene i kapittel 10.

På enkelte områder vil det etter departementets syn fortsatt være nødvendig å bruke begrepet «elektroniske». Dette gjelder blant annet for regler som gjennomfører krav i EØS-regelverk om bruk av elektroniske løsninger. Se for eksempel punkt 10.14 som gjelder å videreføre regler i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven som gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 knyttet til elektroniske identifikasjonsmidler.

10.3 Melding om nyregistrering

10.3.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 12 første ledd og § 13 har regler om melding om nyregistrering av virksomheter i Enhetsregisteret. For Foretaksregisteret er dette regulert i foretaksregisterloven § 4-1 første ledd. Bestemmelsene setter frister for å sende inn melding om nyregistrering og stiller krav til innhold i meldingen.

Frist for å sende melding om nyregistrering

Det følger av enhetsregisterloven § 12 første ledd at virksomheter skal meldes og registreres i Enhetsregisteret senest samtidig med at de registreres i tilknyttet register.

Foretaksregisterloven § 4-1 første ledd første til fjerde punktum har regler om frist for å sende melding om nyregistrering til Foretaksregisteret. Disse lyder:

«Registreringspliktige foretak skal meldes til registeret før næringsvirksomheten begynner. Aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak skal være meldt senest 3 måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet. Stiftelser skal være meldt innen de frister som følger av stiftelsesloven § 13 annet og tredje punktum. Andre foretak med begrenset ansvar, jf. § 3-2, og foreninger og andre innretninger som nevnt i § 3-6 og som har til formål å drive næringsvirksomhet skal, selv om næringsvirksomhet ikke har begynt, være meldt senest 6 måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet.»

Krav til innhold i melding om nyregistrering mv.

Enhetsregisterloven § 13 har regler om hvordan meldeplikten oppfylles ved nyregistrering i Enhetsregisteret. Reglene fastslår at pliktene overfor Enhetsregisteret også kan oppfylles overfor annet tilknyttet register som enheten er registreringspliktig til. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 13. Oppfyllelse av meldingsplikten ved førstegangsmelding* står det om dette:

«Meningen er at enheten ved registrering skal kunne velge hvilket register vedkommende vil henvende seg til først (blant de registre vedkommende er registreringspliktige til), og at dette register videreformidler opplysningene til Enhetsregisteret.»

Det følger av enhetsregisterloven § 13 første ledd første punktum at nyregistrering i Enhetsregisteret skjer ved at enheten melder opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven §§ 5 og 6 direkte til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register som enheten er registreringspliktig til. Sendes meldingen til tilknyttet register, skal dette straks formidle opplysninger som nevnt i § 5 andre ledd videre til Enhetsregisteret for identifikasjon og tildeling av organisasjonsnummer, jf. enhetsregisterloven § 13 første ledd andre punktum.

Opplysninger som nevnt i § 6 som meldes til tilknyttet register skal sendes videre til Enhetsregisteret straks de er kontrollert og funnet i orden, jf. enhetsregisterloven § 13 andre ledd. Har annet tilknyttet register kontrollmyndigheten for disse opplysningene, skal Enhetsregisteret sende opplysningene videre til dette registeret.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-1 første ledd femte punktum skal melding om nyregistrering til Foretaksregisteret inneholde opplysninger som nevnt i foretaksregisterloven kapittel III. Dette kapitlet angir hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret. Se nærmere om dette i kapittel 9.

10.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Frist for å sende melding om nyregistrering

Departementet foreslår å videreføre regelen i enhetsregisterloven § 12 første ledd om at enheter skal meldes til og registreres i Enhetsregisteret senest samtidig med at disse registreres i tilknyttet register. Bestemmelsen sikrer at enheter har organisasjonsnummer når disse registreres i tilknyttet register. Identifisering av enheter ved organisasjonsnummer er avgjørende for effektiv bruk og samordning av grunndata om enheter. Departementet kjenner ikke til forhold som tilsier at regelen bør endres. Brønnøysundregistrene har ikke gitt innspill om behov for endringer på dette området.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-1 første ledd.

Når det gjelder Foretaksregisteret, foreslår departementet å videreføre regelen i foretaksregisterloven § 4-1 første ledd første punktum om at registreringspliktige foretak skal meldes til Foretaksregisteret før næringsvirksomheten begynner. Hensynet til tredjeparter som forholder seg til næringsdrivende foretak tilsier at slike foretak er registrert i Foretaksregisteret senest når næringsvirksomheten i foretaket begynner. Registrering medfører blant annet at foretak tildeles organisasjonsnummer. Organisasjonsnummeret skal blant annet fremgå av foretakets forretningsdokumenter mv. sammen med foretakets foretaksnavn, jf. foretaksregisterloven § 10-2. Slike opplysninger identifiserer foretaket, og gir tredjeparter bedre mulighet til å ivareta sine interesser overfor foretaket.

Departementet foreslår ikke å videreføre foretaksregisterloven § 4-1 første ledd andre punktum. Ifølge bestemmelsen skal aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og

Samvirkeforetak være meldt til Foretaksregisteret senest tre måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet. Samme frist følger av aksjeloven § 2-18 første ledd, allmennaksjeloven § 2-18 første ledd og samvirkelova § 12 første ledd. Det er etter departementets syn ikke hensiktsmessig at meldingsfrister som følger av annen lov gjentas i foretaksregisterloven. Det er av samme grunner heller ikke nødvendig å videreføre i foretaksregisterloven § 4-1 første ledd tredje punktum som viser til meldingsfristen for stiftelser i stiftelsesloven § 13. Hensikten med forslaget er å unngå dobbeltregulering. Samtidig unngår man å måtte oppdatere foretaksregisterloven dersom meldingsfristene i aksjeloven, allmennaksjeloven, samvirkelova eller stiftelsesloven senere skulle bli endret.

Foretaksregisterloven § 4-1 første ledd fjerde punktum har en særregel om meldingsfrist til Foretaksregisteret for visse typer foretak. Dette omfatter andre foretak med begrenset ansvar. Bestemmelsen gjelder også for foreninger og andre innretninger som har til formål å drive næringsvirksomhet. For slike foretak gjelder en frist på seks måneder etter at stiftelsesdokumentet er undertegnet, selv om næringsvirksomhet ikke har begynt.

Departementet har i kapittel 8 foreslått endringer i reglene om registreringsplikt i Foretaksregisteret. Reglene om registreringsplikt for foreninger er foreslått endret slik at vilkåret for registreringsplikt er om foreningen er registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller har plikt til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret. Se punkt 8.3.4.5 om dette. Videre er registreringsplikten for innretninger foreslått opphevet. Se punkt 8.3.4.6 om dette. De foreslåtte endringene gjør det nødvendig å endre reguleringen i foretaksregisterloven § 4-1 første ledd fjerde punktum. Etter departementets syn kan denne reguleringen gjøres mer generell og uavhengig av organisasjonsform.

Departementet foreslår en regel om at fristen for å sende melding om nyregistrering i Foretaksregisteret, med mindre annet er bestemt i lov eller i medhold av lov, skal være senest tre måneder etter stiftelsen. Tre måneder vil tilsvare fristlengden som gjelder for aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og samvirkeforetak. Det vil etter departementets syn gi aktørene tilstrekkelig tid til å sende inn melding om nyregistrering. Forslaget innebærer at der annen lov fastsetter kortere eller lengre frist enn tre måneder, er det fristen etter den aktuelle loven som gjelder. Fristen på tre måneder gjelder fra «stiftelsen». Dersom foretaket skal utarbeide stiftelsesdokument eller lignende dokument løper fristen fra signeringen av slikt dokument. I andre tilfeller må det vurderes konkret når stiftelsen er skjedd.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-1 første ledd første og andre punktum.

Krav til innhold i meldinger om nyregistrering

Det følger av enhetsregisterloven § 13 første ledd første punktum at melding om nyregistrering som sendes til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register som enheten er registreringspliktig til, skal inneholde opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven § 5 og § 6. Departementet foreslår at denne reguleringen videreføres. Forslaget innebærer at meldinger om nyregistrering skal inneholde opplysninger som nevnt i forslaget til ny enhetsregisterlov kapittel 4. Dette kapitlet skal på samme måte som nåværende enhetsregisterlov § 5 og § 6 regulere hvilke opplysninger som skal registreres i

Enhetsregisteret. Se nærmere om dette i kapittel 10. Hensikten er at Enhetsregisteret skal inneholde tilstrekkelige grunndata om enheter som nyregistreres. Det legger til rette for at Enhetsregisteret kan være en god informasjonskilde om virksomheter i Norge. Det legger også til rette for at grunndata om virksomheter kan gjenbrukes av offentlige myndigheter og andre. Gjenbruk av grunndata bidrar til å redusere rapporteringsbyrden for næringslivet, frivillig sektor og andre.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-1 første ledd skal meldinger om nyregistrering til Foretaksregisteret inneholde opplysninger som nevnt i foretaksregisterloven kapittel III. Departementet foreslår at denne reguleringen videreføres. Forslaget innebærer at meldinger om nyregistrering i Foretaksregisteret skal inneholde opplysninger som nevnt i forslaget til ny foretaksregisterlov kapittel 3. Dette kapitlet skal på samme måte som nåværende foretaksregisterlov kapittel III regulere hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret. Se nærmere kapittel 10 om dette. Hensikten er at Foretaksregisteret skal inneholde tilstrekkelige opplysninger om foretak som nyregistreres i registeret. Det legger til rette for at Foretaksregisteret kan være en god informasjonskilde om norske foretak og om utenlandske foretak som opererer i Norge.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-1 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 4-1 andre ledd.

Samordning mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre for behandling av meldinger om nyregistrering

Departementet foreslår at kravene i enhetsregisterloven § 13 om hvordan meldeplikten oppfylles ved nyregistrering i Enhetsregisteret i all hovedsak videreføres. Forslaget innebærer at enheter ved nyregistrering i Enhetsregisteret fortsatt kan velge å sende meldingen direkte til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register som enheten er registreringspliktig til. Det betyr også at der Enhetsregisteret mottar melding som et tilknyttet register har ansvaret for å kontrollere, så skal Enhetsregisteret videresende meldingen til det tilknyttede registeret. I tillegg innebærer forslaget at det tilknyttede registeret skal sende opplysningene til Enhetsregisteret straks det tilknyttede registeret har kontrollert opplysningene og funnet disse i orden. Etter departementets syn er dette en hensiktsmessig og fleksibel regulering. Det gir virksomhetene valgfrihet, samtidig som det legger til rette for god samordning mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre.

Det foreslås ikke å videreføre bestemmelsen i enhetsregisterloven § 13 første ledd andre punktum. Bestemmelsen fastsetter at «[s]endes meldingen til tilknyttet register, skal dette straks formidle opplysninger som nevnt i § 5 annet ledd videre til Enhetsregisteret for identifikasjon og tildeling av organisasjonsnummer.» Formålet med bestemmelsen har vært å sikre at enheten tildeles organisasjonsnummer, og dermed en unik identifikator, mens saksbehandlingen i tilknyttet register pågår. Brønnøysundregistrene har spilt inn at det ikke lenger er behov for denne reguleringen som følge av den tekniske utviklingen og bedre integrasjon mellom Enhetsregisteret og de tilknyttede registrene. I dag tildeler Enhetsregisteret enhetene organisasjonsnummer samtidig med at de registreres i tilknyttet

register. På denne bakgrunn departementet foreslår derfor at reguleringen i enhetsregisterloven § 13 første ledd andre punktum ikke videreføres.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-1 andre til fjerde ledd.

10.4 Endringsmeldinger fra virksomheten mv.

10.4.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 15 og foretaksregisterloven § 4-1 tredje ledd regulerer virksomheters plikt til å sende inn endringsmeldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Etter enhetsregisterloven § 15 første ledd skal den enkelte registreringsenhet uten ugrunnet opphold rapportere endringer i opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven § 5 andre ledd og § 6 direkte til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register hvor opplysningen er registrert. Dersom endringen meldes til et tilknyttet register som ikke selv har kontrollansvaret for opplysningen, skal den videreformidles til Enhetsregisteret som sørger for at rett kontrollinstans får den.

Dersom Enhetsregisteret mottar endringsmelding som tilknyttet register har kontrollansvaret for, skal meldingen formidles dit. Meldingen skal inneholde de opplysninger og den dokumentasjon som kreves etter de bestemmelser som gjelder for det tilknyttede registeret som har ansvaret for å kontrollere opplysningene.

Hvis et tilknyttet register foretar registrering av opplysninger som nevnt i § 5 andre ledd eller § 6, eller endrer det som er registrert om slike forhold i vedkommende tilknyttede register, uten at dette har grunnlag i opplysninger registrert i Enhetsregisteret, skal melding om registreringen straks gis Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 15 andre ledd.

Det følger av foretaksregisterloven § 4-1 tredje ledd at dersom et registrert foretak opphører eller vilkårene for registrering i Foretaksregisteret bortfaller for øvrig, skal opphøret meldes til registeret og foretaket slettes. Melding skal inngis uten ugrunnet opphold. Om hva som regnes som opphør, står det i Ot.prp. nr. 50 (1984 – 85) kapittel 7 *Til § 4-1*:

«Hva som regnes som «oppør» av foretak, vil kunne by på tvil. Et enkeltmannsforetak er ingen juridisk person og en varig nedleggelse av næringsvirksomheten må derfor anses som opphør av foretaket. Aksjeselskap og enkelte andre særlige selskapstyper oppløses etter formelle regler i særlovgivningen.»

Endringsmelding skal også sendes inn til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold dersom det for øvrig skjer endringer i forhold som er registrert i Foretaksregisteret eller det inntre nye forhold som registeret skal inneholde etter bestemmelsene i foretaksregisterloven kapittel III. Endring av bopel skal ikke meldes.

10.4.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår å videreføre reglene i enhetsregisterloven § 15 og foretaksregisterloven § 4-1 om endringsmeldinger for virksomheten. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier materielle endringer i reglene. Brønnøysundregistrene har heller ikke spilt inn et behov for endringer på dette området.

Det foreslås enkelte redaksjonelle og språklige justeringer for å gjøre reglene mer oversiktlige, og enklere å lese og forstå. Justeringene innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-2 og ny foretaksregisterlov § 4-2.

10.5 Hvem meldeplikten påligger

10.5.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 14 og foretaksregisterloven § 4-2 regulerer hvem som er meldepliktige, det vil si hvem som har plikt til å sørge for å sende inn melding til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette gjelder både melding om nyregistrering og endringsmelding.

Enhetsregisterloven § 14 første ledd regulerer hvem som er meldepliktig for identifiserende opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven § 5 andre ledd. For enkeltpersonforetak påligger meldeplikten for slike opplysninger innehaveren. For alle andre virksomheter påligger meldeplikten hvert enkelt styremedlem, daglig leder, forretningsfører eller «tilsvarende kontaktperson».

Hvem som er meldepliktig for opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven § 6, er fastsatt i enhetsregisterloven § 14 andre ledd. Det følger av bestemmelsen at meldeplikten for slike opplysninger påligger det tilknyttede register som kontrollerer opplysningene, det vil si det tilknyttede register som har kontrollansvaret og som har kontrollert opplysningene i henhold til enhetsregisterloven § 13 andre ledd. Dersom opplysningene ikke kontrolleres av tilknyttet register, påligger meldeplikten enheten selv ved de personer som er nevnt i § 14 første ledd.

Det følger av enhetsregisterloven § 14 tredje ledd at opplysninger som nevnt i enhetsregisterloven § 6 enten meldes til det respektive tilknyttede register eller direkte til Enhetsregisteret, etter de bestemmelser som gjelder for det tilknyttede registeret.

Foretaksregisterloven § 4-2 første ledd fastsetter hovedreglene om meldeplikt til Foretaksregisteret. Ifølge bestemmelsen har følgende rolleinnhavere meldeplikt:

- I enkeltpersonforetak: innehaveren (nr. 1)
- I ansvarlige selskaper og kommandittselskaper: hver enkelt ansvarlig deltaker, med mindre selskapet er organisert med styre. I så fall påligger meldeplikten hvert enkelt styremedlem. (nr. 2)
- I europeiske økonomiske foretaksgrupper: hver enkelt ansvarlig deltaker og forretningsfører (nr. 3)
- I alle andre foretak: hvert enkelt styremedlem (nr. 4)

Foretaksregisterloven § 4-2 andre ledd regulerer meldeplikt ved overdragelse og andre endringer i et registrert forhold enn opphør av virksomheten. Etter bestemmelsen påhviler meldeplikten i slike tilfeller enhver som etter endringen er innehaver, ansvarlig deltaker, styremedlem eller daglig leder.

Foretaksregisterloven § 4-2 tredje ledd har regler om meldeplikt ved dødsfall. Dør innehaveren av et enkeltpersonforetak, påhviler meldeplikten innehaverens dødsbo. Dør en deltaker i et ansvarlig selskap eller kommandittselskap, har både de andre ansvarlige deltakere og den avdødes bo meldeplikt.

Meldeplikt for utenlandske foretak er regulert i foretaksregisterloven § 4-2 fjerde ledd. Meldeplikten påhviler styret for virksomheten her i landet dersom slikt styre finnes. Finnes ikke slikt styre, påhviler meldeplikten daglig leder for virksomheten her i landet dersom denne finnes. Finnes verken styre eller daglig leder, påhviler meldeplikten den eller de som kan forplikte hovedforetaket ved signatur.

10.5.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår å videreføre reglene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven om hvem som er meldepliktige. Reglene gir etter departementets syn en hensiktsmessig avgrensning av hvem som skal ha plikt til å sende inn meldinger på vegne av den enkelte virksomhet. Departementet kjenner ikke til forhold som tilsier at disse reglene bør endres. Brønnøysundregistrene har heller ikke gitt innspill om at det er behov for endringer.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-3 og ny foretaksregisterlov § 4-3.

10.6 Signering av meldinger

10.6.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 8 første ledd fastsetter at «det kreves skriftlig erklæring fra styret, signaturberettiget, daglig leder, forretningsfører, innehaver eller tilsvarende kontaktperson om at de opplysninger som meldes, er riktige». Bestemmelsen forstås og praktiseres som et krav til hvem som må signere meldinger som er innsendt på papir til Enhetsregisteret.

Ifølge enhetsregisterloven § 8 syvende ledd kan departementet i forskrift gjøre unntak fra signeringskravene i første ledd for elektroniske meldinger. Regler om signering av elektroniske meldinger til Enhetsregisteret finnes i enhetsregisterforskriften § 16. Etter § 16 første ledd skal elektronisk melding signeres av meldepliktig, signaturberettiget eller representant for norskregistrert utenlandsk foretak. Paragraf 16 andre ledd åpner for at signeringsretten kan delegeres til andre. Slik tildeling av signeringsrett må skje ved bruk av en elektronisk løsning som er godkjent av registerfører, jf. § 16 tredje ledd. Fullmakt til å signere meldingen delegeres gjennom å gi tilgang i Altinn.

Enhetsregisterforskriften § 16 innebærer at meldinger til Enhetsregisteret kan signeres av én person. I praksis delegeres ofte retten til å signere meldinger til regnskapsfører.

Det følger av enhetsregisterforskriften § 16 fjerde ledd at for virksomheter som er registrert i Foretaksregisteret gjelder reglene om signering av elektroniske meldinger i foretaksregisterforskriften § 9.

Enhetsregisterforskriften § 15 har regler om signering der det sendes felles melding til Enhetsregisteret og minst ett tilknyttet register. I slike tilfeller vil kravet til signering i enhetsregisterloven § 8 første ledd være oppfylt når meldingen «er underskrevet i henhold til de krav som kan stilles etter de regler som gjelder for tilknyttet register».

Det følger av foretaksregisterloven § 4-3 første ledd at meldinger til Foretaksregisteret etter foretaksregisterloven § 4-1 skal være signert av samtlige meldepliktige eller av signaturberettiget. Henvisningen til § 4-1 innebærer at det her er snakk om meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger fra virksomheten. Foretaksregisterloven § 4-3 første ledd regulerer signering av meldinger som er innsendt på papir.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-3 andre ledd kan departementet i forskrift gjøre unntak fra signeringskravene i første ledd for elektroniske meldinger. Nærmere regler om signering av elektroniske meldinger til Foretaksregisteret er fastsatt i foretaksregisterforskriften § 9. Etter foretaksregisterforskriften § 9 første ledd skal elektronisk melding signeres av meldepliktig, signaturberettiget, daglig leder, forretningsfører for borettslag og eierseksjonssameie eller representant for norskregistrert utenlandsk foretak. Paragraf 9 andre ledd åpner for at signeringsretten kan delegeres til andre. Slik tildeling av signeringsrett må skje ved bruk av en elektronisk løsning som er godkjent av registerfører, jf. § 9 tredje ledd.

10.6.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Som nevnt i punkt 10.1 viser tall fra Brønnøysundregistrene at 94,7 prosent av meldingene til Enhetsregisteret og 96,2 prosent av meldingene til Foretaksregisteret i 2023, ble sendt inn elektronisk. Innsending og signering av elektroniske meldinger er i dag dermed den klare praktiske hovedregelen. Innretningen av nåværende signeringsregler gjenspeiler ikke dette. Mens signeringskravene for meldinger som er innsendt på papir står i lov, står signeringskravene for elektroniske meldinger i forskrift. I tillegg angir forskriftshjemlene i enhetsregisterloven § 8 syvende ledd og foretaksregisterloven § 4-3 andre ledd samtidig at signeringskravene for elektroniske meldinger er «unntak».

Elektroniske meldinger er i dag klart mest brukt, og vil etter all sannsynlighet være den foretrukne innsendingsformen også fremover. Brønnøysundregistrenes prosjekt Brukervennlige registertjenester (BVR) skal legge til rette for enklere og mer effektive innrapporteringsløsninger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Andelen elektroniske meldinger av det totale antall meldinger forventes derfor å øke ytterligere i årene som kommer. Regelverket bør innrettes i tråd med dette. Departementet foreslår derfor at reglene om signering av elektroniske meldinger plasseres i lov, mens reglene om signering av meldinger som er innsendt på papir angis som særregler (unntak) ved at disse plasseres som siste ledd i lovbestemmelsene.

Departementet foreslår at begrepet «elektronisk melding» i nåværende signeringsregler erstattes med «melding». Hensikten er å ha et registerregelverk som legger til rette for å ta i bruk nye teknologiske løsninger uten at regelverket må endres. For papirmeldinger foreslås det å bruke setningen «signering av meldinger som er innsendt på papir», siden det her er snakk om en bestemt innsendingsform og et unntak fra den vanligste innsendingsmåten.

Departementet foreslår ikke endringer i hvem som kan signere elektroniske meldinger og meldinger som er innsendt på papir. Etter departementets syn gir reglene en hensiktsmessig avgrensning av hvem som kan signere meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Reglene om adgangen til å tildele retten til å signere meldinger til andre gir samtidig aktørene fleksibilitet. Departementet kjenner ikke til forhold som tilsier endringer på dette området. Brønnøysundregistrene har heller ikke gitt innspill om dette.

Det foreslås ikke å stille nærmere tekniske krav til signaturløsninger eller sikkerhetsnivå for signatur på meldinger i ny enhetsregisterlov, ny foretaksregisterlov eller i forskrifter til lovene. Spesifikke tekniske krav kan være til hinder for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og medføre forsinkelser ved at endrede regler om tekniske krav må høres og vedtas før nye løsninger kan tas i bruk. Dette er ikke formålstjenlig med tanke på å legge til rette for effektive prosesser.

Det vil dermed som et utgangspunkt være opp til registerfører å bestemme hvilke tekniske krav som skal gjelde for signering av meldinger. Krav til sikkerhetsnivå for signatur eller andre tekniske krav til signering kan imidlertid følge av annet regelverk, for eksempel forskrift 25. juni 2004 nr. 988 om elektronisk kommunikasjon med og i forvaltningen (eForvaltningsforskriften).

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-4 og ny foretaksregisterlov § 4-4.

Enhetsregisterforskriften § 15 har regler om signering der det sendes felles melding til Enhetsregisteret og minst ett tilknyttet register. Departementet foreslår at reglene videreføres, og at de i likhet med de andre signeringsreglene plasseres i lov.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-5.

10.7 Pålegg om å sende inn melding

10.7.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 16 og foretaksregisterloven § 4-5 gir registerfører hjemmel til å pålegge virksomheten å sende inn melding. Reglene skal bidra til å sikre kvaliteten i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, jf. Ot.prp. nr. 11 (1994–95) kapittel 6 *Til § 16*.

Det følger av enhetsregisterloven § 16 første ledd at registerfører kan pålegge virksomheten å sende inn melding innen en bestemt fastsatt frist når meldeplikten er forsømt. For Foretaksregisteret finnes en tilsvarende hjemmel til å gi pålegg i foretaksregisterloven § 4-5 første ledd. Bestemmelsene hjemler pålegg der en registreringspliktig virksomhet ikke har sendt inn melding om nyregistrering. Det gjelder

også tilfeller der en registrert virksomhet ikke har sendt inn endringsmelding der den etter enhetsregisterloven eller foretaksregisterloven har plikt til å gjøre dette.

Enhetsregisterloven § 16 andre ledd åpner for at departementet kan gi nærmere regler om etterkontroll av registrerte opplysninger i Enhetsregisteret for å sikre best mulig kvalitet på opplysningene i registeret. Nærmere regler om slik etterkontroll er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 22. Det følger av enhetsregisterforskriften § 22 første punktum at «[r]egisterfører kan henvende seg til samtlige enheter eller et utvalg av enheter og pålegge disse å inngi melding for å kontrollere om de innførte opplysningene er riktige». Etter § 22 andre punktum kan registerfører fastsette en rimelig frist for å sende inn slik melding. Dersom pålegget ikke blir etterkommet, kan det anmerkes i Enhetsregisteret, samt på utskrifter som avgis på virksomheten, at pålegget ikke er fulgt.

Foretaksregisterloven har ikke bestemmelser om etterkontroll av registrerte opplysninger i Foretaksregisteret.

Registerfører har etter enhetsregisterloven § 16 tredje ledd, enhetsregisterforskriften § 22 tredje punktum og foretaksregisterloven § 4-5 andre ledd, hjemmel til å ilegge virksomheten og meldepliktige tvangsmulkt der pålegg ikke blir etterkommet. Regulering av tvangsmulkt behandles i kapittel 19.

10.7.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Registerførers myndighet til å kunne gi pålegg om å sende inn melding er et viktig virkemiddel for å sikre at meldeplikten til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret blir fulgt. Det kan bidra til at opplysningene i de to registrene er oppdaterte og korrekte. God registerkvalitet er avgjørende for at registrene har tillit og legitimitet hos brukerne. Departementet foreslår å videreføre reglene i enhetsregisterloven § 16 første ledd og foretaksregisterloven § 4-5 første ledd som gir registerfører hjemmel til å gi pålegg til virksomhetene om å sende inn melding der meldeplikten er forsømt.

Departementet foreslår også å videreføre reglene i enhetsregisterforskriften § 22, jf. enhetsregisterloven § 16 andre ledd, som gir registerfører for Enhetsregisteret hjemmel til å pålegge innsending av melding for å kontrollere at registrerte opplysninger i Enhetsregisteret er riktige. Også dette kan legge til rette for god registerkvalitet, og dermed bidra til at brukerne har tillit til Enhetsregisteret. De samme hensynene tilsier etter departementets syn at også registerfører for Foretaksregisteret bør ha adgang til å pålegge innsending av meldinger for å gjennomføre etterkontroll av registrerte opplysninger. Departementet foreslår at det tas inn bestemmelse om dette i forslaget til ny foretaksregisterlov.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-7 og ny foretaksregisterlov § 4-6.

10.8 Endringsmeldinger fra andre enn virksomheten

10.8.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 15a og foretaksregisterloven §§ 4-6 og 4-7 har regler om meldinger fra andre enn virksomheten selv og meldepliktige. Bestemmelsene oppstiller fire ulike kategorier der andre kan sende inn endringsmeldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Melding om egenfratrede

Enhetsregisterloven § 15a første ledd og foretaksregisterloven § 4-6 første ledd regulerer meldinger om egenfratrede fra personer som er registrert i roller i virksomheter. Med egenfratrede menes at vedkommende rolle innehaver frivillig og etter eget initiativ trekker seg fra rollen.

Det følger av enhetsregisterloven § 15a første ledd at i andre enheter enn enkeltpersonforetak og registrerte enkeltpersoner, kan en rolle innehaver som har trådt ut av registreringsenheten, selv gi melding om dette.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-6 første ledd kan ansvarlig deltaker som er trådt ut av selskapet, selv gi melding om dette. Det samme gjelder for styremedlem, observatør, daglig leder, signaturberettiget, prokurist eller revisor som er fratrudd.

Ved registrering av meldinger om egenfratrede har Enhetsregisteret og Foretaksregisteret lenge hatt praksis for å ta inn påtegningen «Fratrudd» bak vedkommendes navn. Hensikten er å gi brukere av registrene informasjon om at vedkommende person ikke lenger er registrert i rollen, og dermed ikke lenger er legitimert til å opptre i rollen gjennom registreringen i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret. Se nærmere om påtegninger i punkt 16.2.

Melding fra noen som har «ervert» dom

Ifølge enhetsregisterloven § 15a andre ledd kan den som har ervert dom om forhold som er eller skulle ha vært meldt til Enhetsregisteret, kreve at opplysningene blir endret i samsvar med domsresultatet. Tilsvarende bestemmelse finnes i foretaksregisterloven § 4-6 andre ledd.

Det er ikke opp til melder selv å bestemme hva de registrerte opplysningene skal endres til. Opplysningene kan bare kreves endret i den utstrekning det følger av domsresultatet. Se Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 4-6* og Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) punkt 6.1 *Til ny § 15a*.

Melding fra domstolene og offentlige organer

Det følger av enhetsregisterloven § 15a tredje ledd at domstolene og offentlige organer skal gi Enhetsregisteret melding om forhold som gjelder registrerte virksomheter når det i særlovgivningen er gitt bestemmelser om dette. Tilsvarende bestemmelse finnes i

foretaksregisterloven § 4-7 første ledd. Dette kan for eksempel omfatte opplysninger om konkurs, akkord og umyndiggjøring.

Melding på bakgrunn av dom, kjennelse eller annen rettslig beslutning

Ifølge enhetsregisterloven § 15a fjerde ledd kan domstolene på bakgrunn av dom, kjennelse eller annen rettslig beslutning begjære opplysninger om registrerte enheter innført i Enhetsregisteret. Tilsvarende bestemmelse finnes i foretaksregisterloven § 4-7 andre ledd.

10.8.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår at reglene i enhetsregisterloven § 15a og foretaksregisterloven § 4-6 og § 4-7 om endringsmeldinger fra andre enn virksomheten videreføres. Bestemmelsene er et virkemiddel for å oppnå korrekte og oppdaterte opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og bidrar dermed til god registerkvalitet. Muligheten for personer som er registrert i en rolle i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret til å melde egenfratrede, gir disse mulighet til å frasi seg den legitimasjonen som registreringen innebærer. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier at reglene bør endres. Brønnøysundregistrene har heller ikke kommet med innspill om at det er nødvendig å endre reglene.

Det foreslås at reglene samles i én paragraf i hver av lovene. Hensikten er å gjøre registerregelverket oversiktlig for brukerne. I tillegg foreslås det enkelte språklige justeringer for å gjøre reglene enklere å lese og forstå. Disse innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-8 og ny foretaksregisterlov § 4-7.

10.9 Nærmere krav til meldinger

10.9.1 Gjeldende rett

Forskriftshjemler

Enhetsregisterloven har ingen uttrykkelig forskriftshjemmel til å stille nærmere krav til meldinger til Enhetsregisteret. Det følger imidlertid av enhetsregisterloven § 28 at Kongen kan gi nærmere regler som finnes påkrevd til utfylling og gjennomføring av enhetsregisterloven. Med hjemmel i § 28 er det fastsatt nærmere krav til meldinger i enhetsregisterforskriften.

Etter foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd andre punktum kan Kongen gi forskrifter om hvordan meldinger til Foretaksregisteret skal utformes. Fjerde punktum gir Kongen myndighet til å gi de nærmere forskrifter som ellers finnes påkrevd til gjennomføringen av loven. Myndigheten etter foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd er delegert til departementet, jf. kgl.res. 22. desember 2006 nr. 1528. Med hjemmel i

foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd er det fastsatt nærmere krav til meldinger i foretaksregisterforskriften.

Krav til fremgangsmåten ved innsending av meldinger

Det følger av enhetsregisterforskriften § 13 første punktum at melding til Enhetsregisteret skal skje på blankett som er godkjent av departementet. Etter § 13 andre punktum kan registerfører godta melding som ikke er skrevet på godkjent blankett dersom dette fremstår som ubetenkelig.

Foretaksregisterforskriften § 3 første punktum fastsetter at ved innmelding av opplysninger til Foretaksregisteret skal det benyttes blankett godkjent av registerføreren. Etter § 3 andre punktum kan registerføreren godta melding som ikke er skrevet på godkjent blankett når registerfører finner det ubetenkelig.

Krav til språk i meldingen

Enhetsregisterforskriften § 14 og foretaksregisterforskriften § 4 stiller krav til språk i meldingen og vedlegg til denne.

Hovedregelen etter begge paragrafer er at dokumenter som inneholder opplysninger som danner grunnlag for registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret skal være skrevet på norsk. Det er i begge paragrafer åpnet for unntak fra dette.

Det følger av enhetsregisterforskriften § 14 at dokumenter kan være skrevet på et annet språk enn norsk, dersom registerfører finner det ubetenkelig. Dersom dokumentene er skrevet på et annet språk enn norsk, og registerfører ikke kan godta dette, skal de oversettes av translatør godkjent av norsk myndighet.

Ifølge foretaksregisterforskriften § 4 kan dokumenter på andre språk enn norsk godtas i spesielle tilfeller dersom registerfører finner det ubetenkelig. Det følger av paragrafen at registerfører kan kreve fremlagt oversettelse bekreftet av translatør autorisert av norsk myndighet.

Journalføring, arkivering og makulering av meldinger

Enhetsregisterforskriften §§ 17 og 24 har bestemmelser om journalføring og arkivering av meldinger til Enhetsregisteret. For Foretaksregisteret finnes regler om journalføring, arkivering og makulering av meldinger i foretaksregisterforskriften §§ 5 og 11.

Ifølge enhetsregisterforskriften § 17 skal alle meldinger som mottas av Enhetsregisteret journalføres og tildeles fortløpende journalnummer. Meldingene skal føres på innkomstdagen i nummerrekkefølge. Meldinger som innkommer etter kl. 14:00 kan journalføres på neste virkedag. Enhetsregisterforskriften § 24 har regler om arkivering av meldinger og eventuelle vedlegg og dokumentasjon som følger ved meldingen. Paragrafen fastsetter at alle meldinger mottatt av Enhetsregisteret skal lagres i henhold til retningslinjer godkjent av departementet. Slike retningslinjer er ikke gitt. Det følger også av § 24 at registerfører plikter til enhver tid å påse at innkomne meldinger blir forsvarlig behandlet og lagret, slik at de i ettertid kan avgis som kopier.

Foretaksregisterforskriften § 5 har regler om journalføring av meldinger til Foretaksregisteret. Det følger av § 5 at det skal føres journal over alle meldinger som mottas til registrering i Foretaksregisteret, og at meldingene skal føres på innkomstdagen. Etter foretaksregisterforskriften § 11 skal alle innkomne meldinger med vedlegg lagres på elektronisk medium i journalnummerrekkefølge. Etter at meldingen er godkjent og klagefristen er utløpt, skal blanketten og eventuelle vedlegg makuleres så snart lagringen er funnet i orden.

Både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret plikter å følge reglene om journalføring og arkivering i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv (arkivloven), forskrift 15. desember 2017 nr. 2105 om offentlege arkiv (heretter «arkivforskriften») og offentleglova.

Ifølge arkivloven § 6 plikter offentlige organer å ha arkiv. Arkivforskriften § 9 regulerer plikten til journalføring. Både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har journalføringsplikt etter denne bestemmelsen. Offentleglova § 10 fastslår også plikt for organer som omfattes av offentleglova til å føre arkiv etter arkivloven med forskrifter.

Det følger av arkivforskriften § 9 første ledd at et offentlig organ skal ha en eller flere journaler for registrering av dokumenter i de sakene som organet oppretter. I journalen skal det registreres alle inngående og utgående dokument som etter offentleglova § 4 må regnes som saksdokument for organet, dersom de er eller blir saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon. Dette omfatter blant annet meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og vedlegg eller dokumentasjon som inngår i meldingen.

Arkivforskriften § 10 stiller krav til opplysninger i journaler. Det følger av § 10 første ledd at registrering i journalen skal gjøre det mulig å identifisere dokumentet. Ved registrering av dokument i journalen skal blant annet følgende opplysninger være med: journalføringsdato, saks- og dokumentnummer, navnet på senderen eller mottakeren, opplysninger om saken, innholdet eller emnet, og dateringen på dokumentet.

Ved elektronisk journalføring og arkivering av journalføringspliktig dokument etter arkivforskriften § 9, skal offentlige organer følge krav fastsatt av Riksarkivaren i Norsk arkivstandard (Noark), jf. arkivforskriften § 11. Denne standarden gir detaljerte krav til føringen av journalen.

Arkivforskriften § 14 har regler om arkivavgrensning. Det følger av § 14 første ledd at dokument som verken har inngått i saksbehandlingen til organet eller har verdi som dokumentasjon, skal holdes utenfor eller fjernes fra arkivet ved arkivavgrensning.

Arkivforskriften § 15 har regler om bevaringspåbud. Ifølge § 15 bokstav c skal journaler, medregnet journaldatabaser og journalregister alltid bevares.

Forskrift 19. desember 2019 nr. 2286 om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver (riksarkivarens forskrift) har i § 3-5 regler om blandet arkivering av elektroniske dokumenter og papirdokumenter. Det følger av § 3-5 at alle arkivdokumenter som inngår i én og samme sak, eller som ellers hører sammen i en annen type gruppering av dokumenter, skal så langt det lar seg gjøre, arkiveres enten elektronisk eller på papir. Det står også at papirbaserte og elektroniske arkivdokumenter skal inngå i hver sine klart definerte deler av arkivet.

Riksarkivarens forskrift § 3-6 har regler om destruksjon av papirversjoner. Paragrafen lyder:

«§ 3-6. Destruksjon av papirversjonen etter skanning i den løpende arkivdanningen

(1) Når arkivdokumenter på papir blir skannet i tråd med kravene i § 5-15, og de arkiveres elektronisk som ledd i den løpende arkivdanningen, kan papirversjonen av dokumentene destrueres. Arkivskaper har ansvar for å vurdere hvilke konsekvenser destruksjon vil kunne ha for juridiske rettigheter og plikter for organet selv eller for andre, og påse at behov for bevaring av originalmediet blir ivaretatt. Destruksjon må ikke skje dersom lovbestemte formkrav, for eksempel krav om håndskrevet signatur eller andre juridiske hensyn, krever at papirversjonen bevares. Det er ikke adgang til å destruere originaldokumenter som kommer inn under destruksjonsforbudet i § 8-7.

(2) Organet skal fastsette retningslinjer for å kontrollere at skanning av innkomne papirdokumenter er utført korrekt og komplett, og at dokumentene er lesbare, før den originale papirversjonen destrueres. Dette inkluderer operatøransvar, arbeidsprosedyre og rutiner for kvalitetssikring ved skanning.

(3) Riksarkivaren kan i enkelttilfeller fastsette at også papirversjonen av dokumentene skal bevares.»

10.9.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Forskriftshjemler

Regler om fremgangsmåten for å sende inn meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er av teknisk karakter. Det samme er krav til språk i meldinger og krav til journalføring, arkivering og makulering av meldinger. Slike krav bør derfor fortsatt reguleres i forskrift. Regulering i forskrift gir også mulighet til å endre regelverket raskere i tråd med den teknologiske utviklingen. Eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser vil måtte sendes på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Dagens hjemler for nåværende forskriftsregulering av krav til meldinger er svært generelle. Hensynet til demokrati og rettssikkerhet tilsier etter departementets syn at også hjemler for å gi slike forskriftsbestemmelser er tydelige. Departementet har i vedlagte lovforslag tatt inn bestemmelser som tydeligere angir hva det skal kunne gis forskrifter om.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-9 første ledd og ny foretaksregisterlov § 4-8 første ledd.

Krav til fremgangsmåten for å sende inn meldinger

Enhetsregisterforskriften § 13 og foretaksregisterforskriften § 3 angir at det skal brukes «blankett» ved innmelding av opplysninger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Begrepet «blankett» passer etter departementets syn best når det er snakk om bruk av papirdokumenter. Departementet vurderer at begrepene «skjema» eller «løsning» er mer

egnede, siden det både passer for digitale løsninger og ved innsending av meldinger på papir. Etter departementets syn bør det være opp til registerfører å godkjenne hvilke skjemaer eller løsninger som skal kunne brukes for å sende inn meldinger.

Ut over dette foreslår ikke departementet å stille ytterligere innholdsmessige krav til skjemaer eller løsninger for meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Spesifikke tekniske krav kan være til hinder for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger, eller medføre forsinkelser ved at endrede regler om tekniske krav må høres og vedtas før nye løsninger kan tas i bruk. Dette er ikke formålstjenlig med tanke på å legge til rette for effektive prosesser.

Det vil dermed som et utgangspunkt være opp til registerfører å bestemme hvilke tekniske løsninger som godkjennes for innsending av registreringsmeldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Tekniske krav eller krav til utforming kan imidlertid følge av annet regelverk, for eksempel forskrift 21. juni 2013 nr. 732 om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)løsninger.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 6-1 og forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret § 2-1.

Krav til språk i meldinger

Departementet foreslår i dette høringsnotatet ikke nye eller endrede regler om krav til språk i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Forslag til endringer i reglene i enhetsregisterforskriften § 4 og foretaksregisterforskriften § 14 om krav til språk i meldingen og vedlegg til denne vil bli sendt på egen høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill den nærmere reguleringen. Høringen vil danne grunnlag for endrede regler om krav til språk i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Journalføring, arkivering og makulering av meldinger

Elektroniske meldinger journalføres automatisk i Enhetsregisterets og Foretaksregisterets elektroniske journalsystem i det de kommer inn til registrene. Meldinger og vedlegg som er innsendt på papir journalføres så snart de er kommet inn. Papirdokumentene blir scannet inn manuelt og dermed konvertert til et elektronisk dokument. Papirdokumentene blir makulert når klagefristen er utløpt.

Etter departementets vurdering er reglene i arkivloven og arkivforskriften tilstrekkelige når det gjelder å regulere Enhetsregisterets og Foretaksregisterets plikt til å journalføre meldinger, til å identifisere de ulike meldingene gjennom opplysninger i journalen og til å arkivere meldingene. Det vises til omtalen av arkivloven og arkivforskriften i punkt 10.9.1. Departementet foreslår derfor ikke å videreføre reguleringene om journalføring og arkivering i enhetsregisterforskriften § 17 og § 24 og foretaksregisterforskriften § 5 og § 11.

Det er etter departementets syn heller ikke nødvendig å videreføre reglene om at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret tar vare på meldinger og vedlegg som er innsendt

på papir etter at disse er konvertert til et elektronisk arkivformat og journalført i registrenes elektroniske journalsystem. Meldinger som godkjennes makuleres når klagefristen er utløpt, mens meldinger som nektes registreres sendes i retur til innsender. Konverteringen, samt journalføringen av det elektroniske dokumentet, sikrer at innholdet i meldingen blir bevart. Det bidrar til at hensynet til notoritet og innsenderens rettssikkerhet blir tilstrekkelig ivaretatt. Etter departementets syn er det ikke forhold som tilsier at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal lagre samme dokumenter i to arkivformater, det vi si både som papirformat og elektronisk format. Departementet vurderer at reglene i riksarkivarens forskrift § 3-5 og § 3-6 gir Enhetsregisteret og Foretaksregisteret tilstrekkelig hjemmel til å makulere papirmeldingen etter konverteringen av meldingen til elektronisk arkivformat og journalføringen av den elektroniske versjonen av meldingen. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret må samtidig vurdere om det foreligger omstendigheter som gjør at papirversjonen må bevares etter riksarkivarens forskrift § 3-5. Det vises til omtalen i punkt 10.9.1.

Basert på dette foreslår departementet ikke å videreføre bestemmelsen i foretaksregisterloven §11 om makulering av meldinger.

10.10 Saksbehandlingsfrister

10.10.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 12 andre ledd andre og tredje punktum og foretaksregisterloven § 4-1 andre ledd oppstiller saksbehandlingsfrister for visse typer meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Bestemmelsene ble tatt inn i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav), og trådte i kraft 1. juli 2023. De gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet) artikkel 13g nr. 7 og 28a nr. 6. For nærmere omtale se Prop. 76 LS (2022–2023) kapittel 4 og 8, og merknadene til enhetsregisterloven § 12 og foretaksregisterloven § 4-1 i lovproposisjonen kapittel 14.

Det følger av enhetsregisterloven § 12 andre ledd andre punktum at melding om nyregistrering av utenlandsk foretak skal behandles av Enhetsregisteret innen ti virkedager etter at meldingen kom inn til registeret. Fristen på ti virkedager begynner å løpe når meldingen «kom inn til registeret». I dette ligger blant annet at saksbehandlingsfristen først begynner å løpe når både registreringsmeldingen er korrekt og fullstendig utfylt, samt at nødvendige vedlegg ligger ved meldingen. For meldinger om nyregistrering av andre typer virksomheter enn utenlandsk foretak og endringsmeldinger til Enhetsregisteret gjelder kravet til fremdrift i forvaltningsloven § 11 a. Etter den bestemmelsen skal saker forberedes og avgjøres uten ugrunnet opphold. Regelen i forvaltningsloven § 11 a er foreslått videreført av forvaltningslovutvalget i NOU 2019: 5. Se utredningen punkt 13.7.7.

Ifølge foretaksregisterloven § 4-1 andre ledd første punktum skal melding om nyregistrering behandles av Foretaksregisteret innen fem virkedager etter at meldingen kom inn til registeret, dersom meldingen gjelder registrering av foretak som er stiftet elektronisk ved bruk av mal som er godkjent av registerfører. Saksbehandlingsfristen på fem virkedager gjelder både der foretaket er stiftet av fysiske personer, juridiske personer eller en kombinasjon av slike. Fristen gjelder bare der selskapet er stiftet elektronisk «ved bruk av mal som er godkjent av registerfører». Fristen på fem virkedager begynner å løpe når meldingen «kom inn til registeret». Dette betyr blant annet at saksbehandlingsfristen først begynner å løpe når både registreringsmeldingen og malen som er brukt for å stifte foretaket er korrekt og fullstendig utfylt, samt at nødvendige vedlegg ligger ved meldingen.

For «andre førstegangsmeldinger» til Foretaksregisteret er saksbehandlingsfristen ti virkedager, jf. foretaksregisterloven § 4-1 andre ledd andre punktum. Dette gjelder blant annet meldinger om nyregistrering av foretak som stiftes ved papirdokument og om registrering av utenlandske foretak. For endringsmeldinger gjelder kravet til fremdrift i forvaltningsloven § 11 a.

Enhetsregisterloven § 12 andre ledd tredje punktum og foretaksregisterloven § 4-2 andre ledd tredje punktum gir regler om foreløpig svar. Dersom fristene i enhetsregisterloven § 12 andre ledd eller foretaksregisterloven § 4-2 andre ledd ikke kan overholdes, skal Enhetsregisteret og Foretaksregisteret straks underrette innsenderen om forsinkelsen og årsaken til denne. «Straks» betyr at foreløpig svar må gis uten ugrunnet opphold. Det er ikke krav om at Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret skal gi en omfattende underrettelse om årsaken til forsinkelsen. Foreløpige svar kan være standardiserte, men det som angis som årsak til forsinkelsen må stemme med de faktiske forholdene. Se merknadene til enhetsregisterloven § 12 og foretaksregisterloven § 4-2 i Prop. 76 LS (2022–2023) kapittel 14.

10.10.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår å videreføre saksbehandlingsfristen på ti virkedager for meldinger om nyregistrering av utenlandske foretak i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 12 andre ledd andre punktum. Det samme gjelder saksbehandlingsfristene på fem og ti virkedager for meldinger om nyregistrering i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 4-1 andre ledd første og andre punktum. I tillegg foreslås det å videreføre kravene til foreløpig svar der disse saksbehandlingsfristene ikke kan overholdes. Departementet viser til at saksbehandlingsfristene og kravene til foreløpig svar gjennomfører EØS-regler i norsk rett.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-1 femte ledd og ny foretaksregisterlov § 4-1 tredje ledd.

Departementet foreslår ikke andre saksbehandlingsfrister i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Det betyr at for endringsmeldinger til Foretaksregisteret vil kravet til fremdrift i forvaltningsloven § 11 a gjelde. Saker som gjelder endringsmeldinger, må derfor forberedes og avgjøres av Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold. Samme krav

vil gjelde for Enhetsregisterets behandling av meldinger om nyregistrering av andre typer virksomheter enn utenlandsk foretak og ved behandling av endringsmeldinger.

Brønnøysundregistrene legger ut oversikt over forventet saksbehandlingstid for ulike typer meldinger på sine nettsider.²⁹ Oversikten oppdateres fortløpende. Den viser at saksbehandlingstiden varierer for ulike organisasjonsformer og type melding.

Prosjektene BRsys og Brukervennlige registertjenester, som er omtalt i punkt 4.3, vil legge til rette for økt grad av automatisert saksbehandling i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette vil medføre redusert gjennomsnittlig saksbehandlingstid i registrene.

10.11 Gebyr for registrering

Enhetsregisterloven § 16a og foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd har regler om gebyr for registrering av meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Det følger av enhetsregisterloven § 16a første ledd og foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd at det skal betales gebyr for nyregistrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og at det også kan kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Det står også at slike gebyrer skal dekke kostnadene ved registrering av meldinger og en forholdsmessig andel av drifts- og vedlikeholdskostnadene til Enhetsregisteret. I tillegg står det at departementet gir nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform. Etter enhetsregisterloven § 16a andre ledd kan departementet i forskrift gjøre unntak fra kravet til gebyr for meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger.

Foretaksregisterloven § 4-1 fjerde ledd ble sist endret ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav), jf. Prop. 76 LS (2022–2023). I samme endringslov ble § 16a tilføyd i enhetsregisterloven. Departementet foreslår at reguleringene videreføres.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-10 og ny foretaksregisterlov § 4-9.

Nærmere regler om gebyr for meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er fastsatt i forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene. Se kapittel 20 om videreføring av denne forskriften dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

10.12 Stenging for mottak av meldinger og registrering ved større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger

Både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret må på grunn av nødvendige vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger noen ganger ha nedetid. Noen ganger må også systemet for mottak av meldinger i registrene stenges ned.

²⁹ [Når blir saken min behandlet? - Brønnøysundregistrene \(brreg.no\)](#)

Verken i enhetsregisterloven eller foretaksregisterloven er det i dag regler om adgangen til å fastsette nedetid ved behov for større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger. Etter departementets syn er det imidlertid hensiktsmessig med slike regler. Systemendringer i forbindelse med BRsys-prosjektet har avdekket behovet for en regulering av adgangen til planlagt nedstenging av registreringsvirksomheten. Departementet vurderer det imidlertid slik at man ikke kan utelukke at det kan være et mer generelt behov for å regulere slike situasjoner, og foreslår derfor en bestemmelse som ikke er begrenset til den konkrete situasjonen.

I forskrift 3. november 1993 nr. 875 om tinglysning § 22a er det en bestemmelse om stengning for mottak og registrering ved større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger. Bestemmelsen lyder:

«I forbindelse med større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger kan tinglysingsmyndigheten stenge for mottak og registrering av elektroniske og papirbaserte dokumenter i den perioden som anses nødvendig av hensyn til det arbeidet som skal utføres. Papirdokumenter som har kommet inn under stengningen, vil anses mottatt på det tidspunkt stengningen opphører.

Tinglysingsmyndigheten skal varsle brukerne om planlagt stengning, om mulig i god tid.»

Departementet er kjent med at Løsøreregisteret har gode erfaringer med bruk av denne bestemmelsen. Departementet foreslår at tilsvarende regulering tas inn i de nye forskriftene til enhetsregisterloven og foretaksregisterloven.

Det bemerkes at muligheten for å stenge for mottak av meldinger er ment å brukes i helt spesielle tilfeller der viktige hensyn gjør det nødvendig, og bare under forutsetning av at nedetiden blir varslet i god tid. Systemendringer i forbindelse med produksjonssetting av BRsys er et eksempel på en situasjon der det kan bli behov for å stenge mottaket av dokumenter til registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Se § 7-1 i forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret og § 3-1 i forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret.

Departementet foreslår også bestemmelser i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov som gir departementet uttrykkelig hjemmel til å fastsette de foreslåtte forskriftsreguleringene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-9 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 4-8 andre ledd.

10.13 Regler om elektronisk stiftelse og registrering

Foretaksregisterloven § 10-6 gir departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere bestemmelser om elektronisk stiftelse og registrering. Paragrafen ble tatt inn i foretaksregisterloven ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav), og trådte i kraft 1. juli 2023. Den gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet) artikkel 13f og 13h. For nærmere omtale se Prop. 76

LS (2022–2023) kapittel 4, og merknadene til foretaksregisterloven § 10-6 i lovproposisjonen kapittel 14.

Departementet foreslår at paragrafen videreføres i ny foretaksregisterlov.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-10.

Departementet har med hjemmel i foretaksregisterloven § 10-6 fastsatt nærmere regler om elektronisk stiftelse og registrering i kapittel 1 til 3 i forskrift 22. desember 2023 nr. 2310 om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. Se kapittel 20 om videreføring av reglene i denne forskriften dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

10.14 Elektroniske identifikasjonsmidler

Enhetsregisterloven § 12 fjerde ledd og foretaksregisterloven § 10-7 gir departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler. Bestemmelsene kom inn i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav), og trådte i kraft 1. juli 2023. De gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet) artikkel 13b. For nærmere omtale se Prop. 76 LS (2022–2023) kapittel 5, og merknadene til enhetsregisterloven § 12 fjerde ledd og foretaksregisterloven § 10-7 i lovproposisjonen kapittel 14.

Departementet foreslår at bestemmelsene videreføres.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-11 og ny foretaksregisterlov § 4-11.

Nærmere regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler er fastsatt i § 6 i forskrift 22. desember 2023 nr. 2310 om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv. Se kapittel 20 om videreføring av reglene i denne forskriften dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

11 Dokumentasjon og bekreftelse av opplysninger som meldes til registrering

11.1 Gjeldende rett

11.1.1 Vedlegg til meldinger til Enhetsregisteret

Enhetsregisterloven § 8 fastsetter krav til dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering i Enhetsregisteret. Kravene er fastsatt for å bidra til god registerkvalitet, men det gjelder ikke noen omfattende dokumentasjonsplikt, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 8. Dokumentasjon av opplysningene*. Dette henger sammen med registerførers relativt begrensede plikt til å føre kontroll med meldinger som kommer inn til registrering i Enhetsregisteret, se kapittel 112. Registerfører skal ifølge enhetsregisterloven § 17 kontrollere at det foreligger dokumentasjon i tråd med krav i enhetsregisterloven og forskrifter til loven, og når opplysningene er funnet i orden skal de føres inn i Enhetsregisteret.

Enhetsregisterloven § 8 første ledd fastsetter at det kreves skriftlig erklæring fra en rolleinnehaber i enheten om at de opplysninger som meldes, er riktige. Ved melding om nyregistrering i Enhetsregisteret må enheten dokumentere at den finnes. Hvis det er opprettet en stiftelsesprotokoll, selskapsavtale eller lignende, skal denne vedlegges, se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 8. Dokumentasjon av opplysningene*.

Ifølge enhetsregisterloven § 8 første ledd er det styret, signaturberettiget, daglig leder, forretningsfører, innehaver eller tilsvarende kontaktperson som kan avgi erklæringen om at de opplysninger som meldes, er riktige. Hvilke roller den enkelte enhet har, kan variere etter organisasjonsform, lovkrav, eventuelle vedtekter, og hva enheten selv har valgt der det er frivillig for enheten om noen skal velges inn i en gitt rolle. Enheten avgjør selv hvem som skal melde, og dermed avgi erklæring.

I praksis blir skriftlig erklæring etter § 8 første ledd avgitt ved at meldingen til Enhetsregisteret signeres. Ved elektronisk melding skjer slik signering elektronisk, og ved papirmeldinger ved fysisk underskrift.

Etter enhetsregisterloven § 8 andre ledd første punktum kan registerfører kreve at det legges frem den dokumentasjon som registerfører finner nødvendig for å vurdere om det som blir meldt, er riktig. Ved melding om nyregistrering av enheter skal stiftelsesdokumentet legges frem dersom et slik dokument finnes, jf. § 8 andre ledd andre punktum. Hvis stiftelsesdokument ikke finnes, kan det isteden legges frem annen dokumentasjon på at enheten eksisterer. Det er unntak fra kravet om å legge frem stiftelsesdokument eller annen dokumentasjon for at enheten eksisterer for enkeltpersoner eller enkeltpersonforetak. Dette unntaket er naturlig fordi et enkeltpersonforetak er en avgrensning av næringsvirksomhet som en enkeltperson (innehaveren) driver, og ikke en egen juridisk person. Det er ikke krav til en egen rettsstiftende handling for at det skal foreligge et enkeltpersonforetak.

Det følger av enhetsregisterloven § 8 andre ledd tredje punktum at enheten også skal vedlegge vedtekter ved nyregistrering, hvis enheten har vedtekter. Dokumentasjonen kan legges frem elektronisk gjennom Altinn, med bruk av sikker autentisering og elektronisk signatur. Den kan også vedlegges papirmeldinger.

Enhetsregisterloven § 8 tredje ledd fastsetter at registerfører kan bestemme at kravene til dokumentasjon i andre ledd ikke skal gjelde for utenlandske enheter som legger frem bekreftet utskrift av offentlig registreringsmyndighet i hjemlandet som viser at enheten er stiftet eller opprettet i henhold til hjemlandets lover. Etableringen av utenlandske enheter reguleres av hjemstatens lovgivning. Utenlandske enheter kan derfor dokumentere at de finnes ved å sende inn bekreftet utskrift fra offentlig registreringsmyndighet i hjemlandet.

Enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd stiller krav til dokumentasjon som skal følge som vedlegg til meldingen, dersom meldingen gjelder registrering av styre, revisor, regnskapsfører, signaturrett og prokura. Ifølge fjerde ledd kreves det protokoll som viser valg av styre (bokstav a), erklæring fra revisor om at vedkommende påtar seg oppdraget (bokstav b), erklæring fra regnskapsfører om at vedkommende påtar seg oppdraget (bokstav c), protokoll fra kompetent organ eller vedtekter som viser tildeling av signatur (bokstav d) og protokoll eller erklæring som viser tildeling av prokura (bokstav e).

For foretak som skal registreres i Foretaksregisteret eller er registrert i Foretaksregisteret, er dokumentasjonskravene regulert i foretaksregisterloven kapittel 4.

Enhetsregisterloven § 8 femte ledd fastsetter at erklæring fra revisor og regnskapsfører om at disse påtar seg oppdraget kan fremgå av meldingsblanketten. I de fleste tilfeller blir erklæring fra revisor og regnskapsfører avgitt ved disse signerer meldingen til Enhetsregisteret.

Det følger av enhetsregisterloven § 8 sjette ledd at kravene til vedlegg i § 8 gjelder både ved nyregistrering og ved senere endringer, såfremt det meldes opplysninger som krever at det legges ved dokumentasjon som viser at opplysningen er riktig.

Enhetsregisterloven § 8 syvende ledd fastsetter at departementet i forskrift kan gjøre unntak fra signeringskravene i § 8 første ledd for elektroniske meldinger. Slike unntak er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 16. Krav til signering av meldinger til Enhetsregisteret er behandlet foran i punkt 10.6.

11.1.2 Vedlegg til meldinger til Foretaksregisteret

Foretaksregisterloven § 4-4 regulerer hvilke vedlegg som skal følge med meldinger til Foretaksregisteret etter foretaksregisterloven § 4-1, det vil si både med melding om nyregistrering og endringsmeldinger til Foretaksregisteret.

Det følger av foretaksregisterloven § 1-1 tredje ledd andre punktum at Kongen kan gi forskrift med nærmere regler om dokumentasjon av opplysninger som meldes til Foretaksregisteret. Det er ikke gitt slike forskriftsbestemmelser.

I tillegg til de vedleggene som er angitt i foretaksregisterloven § 4-4, er det i særlovgivningen fastsatt bestemmelser om vedlegg som skal følge ved meldinger til

Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven § 4-4 og bestemmelser om vedlegg i særlovgivningen skal sikre at det som meldes til og registreres i Foretaksregisteret er riktig.

Foretaksregisterloven § 4-4 lister opp hvilken type vedlegg som kreves i bokstavene a til h. Ikke alle meldinger krever vedlegg, og ulike opplysninger krever ulik dokumentasjon. Hvilke vedlegg som skal følge meldingen, avhenger dermed både av den konkrete opplysningen som skal meldes, og av hvilken organisasjonsform foretaket har.

Listen over vedlegg som er angitt i foretaksregisterloven § 4-4 er ikke uttømmende. Etter foretaksregisterloven § 5-1 andre ledd kan registerfører kreve de opplysninger som registerfører finner nødvendig for å gjennomføre kontrollen etter foretaksregisterloven § 5-1.

Dokumentasjon som viser at foretaket er stiftet (§ 4-4 bokstav a og b)

Ifølge foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a skal gjenpart av dokument som viser at foretaket er stiftet følge som vedlegg ved melding om nyregistrering til Foretaksregisteret.

I aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, samvirkeforetak og andre foretak med begrenset ansvar, foreninger og annen innretninger, omfatter dette stiftelsesdokumentet, mens det for ansvarlig selskaper, kommandittselskaper, europeiske økonomisk foretaksgrupper og interkommunale selskaper omfatter selskapsavtalen. For stiftelser omfatter det stiftelsesdokumentet eller den disposisjonen som ellers danner grunnlaget for stiftelsen. Ved melding om nyregistrering av regionalt helseforetak og helseforetak skal det legges ved gjenpart av vedtak om opprettelsen.

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav b har en tilsvarende bestemmelse for statsforetak. Ved nyregistrering av statsforetak skal gjenpart av stiftelsesdokumentet legges ved meldingen.

Dokumentasjon av beslutninger som viser meldte opplysninger (§ 4-4 bokstav a og b)

Ved senere endringer skal protokoll fra generalforsamling, årsmøte eller foretaksmøte, som viser de meldte opplysningene følge som vedlegg til meldingen, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a og b.

Dokumentasjon som viser valg av revisor og styremedlem (§ 4-4 bokstav c)

Ved melding om registrering av styremedlemmer, observatører og revisor skal utskrift av protokoll som viser valget følge som vedlegg til meldingen, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav c.

Dokumentasjon på at revisor og styremedlemmer bekrefter valget (§ 4-4 bokstav d)

Ved melding om registrering av styremedlem eller revisor, skal det ifølge foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d vedlegges erklæring fra vedkommende styremedlem eller revisor at de godtar valget. Erklæringen skal inneholde original signatur. Har styremedlemmet eller revisor signert meldingsskjemaet, har Foretaksregisteret praksis for

å anse dette som tilstrekkelig dokumentasjon på at vedkommende godtar valget, og det er ikke nødvendig med en separat erklæring i tillegg.

Erklæring om at innbetalt kapital er riktig (§ 4-4 bokstav e)

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e første punktum stiller krav om erklæring fra revisor, finansforetak i Norge eller i en EØS-stat, advokat eller statsautorisert regnskapsfører om at vedtatt innbetalt kapital er riktig. Kravet henger sammen med at eiernes eller oppretternes ansvar er begrenset til den kapitalen er vedtatt innbetalt. Kravet til erklæring er fastsatt for å sikre at det som ligger til grunn for opprettelsen eller kapitalutvidelsen, faktisk er det. Tilsvarende hensyn gjør seg ikke gjeldende der eierne har ubegrenset ansvar. Kravet til at bekreftelse gjelder uavhengig av innskuddets størrelse. Erklæring skal gis både ved melding om nyregistrering og ved senere meldinger om kapitalforhøyelser.

For å avgi en bekreftelse om innbetaling av aksjeinnskudd elektronisk (gjennom Altinn), kreves det av tekniske årsaker at den som avgir bekreftelsen har norsk organisasjonsnummer. Uten norsk organisasjonsnummer vil den som skal avgi bekreftelse om innbetalt aksjeinnskudd måtte gjøre dette i papirformat.

I aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper er det «aksjekapital» som skal innbetales, i selskaper er det «selskapskapital», i stiftelser er det «grunnkapital», og i samvirkeforetak, statsforetak, interkommunalt selskap, regionalt helseforetak og helseforetak er det «innskuddskapital».

Hvis innskuddet består av andre eiendeler enn penger, skal det ifølge § 4-4 bokstav e andre punktum følge som vedlegg til meldingen dokumenter og erklæringer som skal bekrefte at de eiendeler foretaket skal overta har en verdi som minst svarer til det vedtatte kapitalinnskuddet.

Dokumentasjon som bekrefter deltakerforhold (§ 4-4 bokstav f)

Det følger av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav f første punktum at dersom meldingen gjelder nyregistrering eller endringer som berører deltakerforhold, skal det legges ved en erklæring fra ansvarlig deltaker som ikke har underskrevet meldingen om at meldingen skjer med deltakerens samtykke. Etter andre punktum skal det vedlegges tilsvarende erklæring fra deltaker som har trådt ut av selskapet, når foretaket sender inn melding om uttreden. Kravet henger sammen med at deltakerne har ubegrenset ansvar. Inntreden og uttreden har vesentlig betydning både for deltakernes risiko og for tredjeparts mulighet for å søke dekning for sine krav.

Dokumentasjon av prospekter mv. etter verdipapirhandelloven (§ 4-4 bokstav g)

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav g har regler om dokumentasjon og registrering av opplysninger om prospekter mv. etter verdipapirhandelloven. Disse reglene er behandlet i punkt 9.3.5.5, og det vises til omtalen der.

Dokumentasjon av melding om nedsettelse av kapital (§ 4-4 bokstav h)

Foretaksregisterloven § 4-4 bokstav h første punktum fastsetter at det skal vedlegges erklæring fra revisor når det meldes en kapitalnedsettelse, forutsatt at nedsettingsbeløpet skal brukes til dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte. Ifølge andre punktum gjelder dette likevel ikke ved melding om kapitalnedsetting etter aksjeloven § 12-1 første ledd andre punktum nr. 1.

11.2 Behovet for endringer

Nåværende regler om dokumentasjonsplikt er forskjellige for henholdsvis Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. For opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret, er det i foretaksregisterloven en omfattende liste med ulike dokumenter eller erklæringer som skal sendes inn som dokumentasjon for meldte opplysninger. Disse er formulert som vedlegg eller kopier, og det kan derfor oppleves lite digitaliseringsvennlig fordi det fortsatt forutsetter innsending av faktiske dokumenter. Dokumentasjonskravene i enhetsregisterloven er mindre omfattende, men inneholder også krav til både dokumenter og erklæringer.

For mange av opplysningene som skal registreres i Foretaksregisteret, og for noen av opplysningene som skal registreres i Enhetsregisteret, er det i dag krav om å sende inn kopi av enhetens eller foretakets interne dokumenter. Det gjelder for eksempel protokoll som viser valg av styre. Slik intern dokumentasjon kan inneholde overskuddsinformasjon, altså informasjon som ikke er nødvendig for kontrollen som Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret skal gjøre. Det kan også inneholde informasjon som ikke er en del av dokumentasjonsplikten, for eksempel forretningshemmeligheter eller personopplysninger. Etter departementets syn er det hensiktsmessig å vurdere endringer som kan bidra til at mindre overskuddsinformasjon sendes inn til og lagres hos Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Kravene til dokumentasjon av opplysninger som meldes til registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret må sees i sammenheng med registerførers kontroll.

Dokumentasjonen danner grunnlaget for kontrollen. Det bør derfor vurderes hvilken betydning de foreslåtte endringene i kontrollreglene har for dokumentasjonsplikten. Kravene til dokumentasjon bør utformes slik at registerfører kan gjennomføre tilstrekkelig kontroll for å sikre at det som registreres er korrekt (registerkvalitet). God registerkvalitet er nødvendig for å sikre tilliten og legitimiteten til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og er dermed en forutsetning for både offentlige og private aktørers gjenbruk av opplysningene. Ved gjennomgang av dokumentasjonskravene må også forholdet til legitimasjonsvirkningene av registrerte opplysninger vurderes.

Stadig økende krav og forventninger til strukturerte, søkbare og maskinlesbare data gjør krav til kopi av dokumenter og vedlegg generelt, for eksempel i form av pdf, problematisk. Målet bør derfor være et registerregelverk som legger til rette for å ta i bruk ønskede nye teknologiske løsninger uten at dette regelverket må endres. Det kan tilsi at reglene om dokumentasjon bør si noe om hvem som skal dokumentere og hva som skal dokumenteres, men at de ikke bør regulere hvordan (i hvilket format) dette skal gjøres.

11.3 Departementets vurdering og forslag til regulering

11.3.1 Innledning

Hvilke dokumentasjonskrav som skal stilles, må ses i sammenheng med den kontroll som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal gjøre. Omfanget av kontrollen er avgjørende for hvilken dokumentasjon som er nødvendig. På områder der kontrollen er ulik for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, kan det være grunn til å stille ulike krav til dokumentasjon. I andre tilfeller er det etter departementets syn hensiktsmessig med like krav, med mindre Enhetsregisteret eller Foretaksregisterets formål og oppgaver, eller andre forhold, tilsier ulik regulering.

Departementet behandler i det følgende dokumentasjonskravene til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret samlet, med mindre annet er angitt.

11.3.2 Teknologinøytralt regelverk og overskuddsinformasjon

Ved mottak av meldinger om nyregistrering eller endringsmeldinger skal Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kontrollere at opplysningene som meldes er riktige, og at de dermed kan registreres. For å kunne gjennomføre kontrollen, må opplysningene som meldes dokumenteres. Kravene til dokumentasjon må derfor ses i sammenheng med den kontrollen registrene skal foreta. Se nærmere om Enhetsregisterets og Foretaksregisterets kontroll i kapittel 12. Hvordan opplysninger som meldes skal dokumenteres, vil variere etter hvilken opplysning det er snakk om.

Nåværende dokumentasjonsregler innebærer primært krav til vedlegg som skal følge ved meldingen, jf. enhetsregisterloven § 8 og foretaksregisterloven § 4-4 som blant annet stiller krav til «vedlegg». Med vedlegg forstås elektroniske eller fysiske kopier av dokumenter, for eksempel kopi av generalforsamlingsprotokoll eller styreprotokoll. Slike krav er i liten grad teknologinøytrale. Et regelverk som gir rom for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger kan gi ressursbesparelser og brukervennlighet for brukerne av registrene. Nåværende krav til vedlegg er vanskelig forene med de krav, behov og forventninger som stilles til bruk av strukturerte, søkbare og maskinlesbare data. Data i slikt format henger uløselig sammen med muligheten til å behandle og registrere opplysninger raskt gjennom automatisert saksbehandling.

Automatisert saksbehandling kan bidra til raskere registrering og mer målrettet bruk av ressursene i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, så fremt saksbehandlingen skjer innenfor rammene av registerlovgivningen og lovgivningen for øvrig. Departementet vurderer derfor at muligheten for effektivisering er tungtveiende. Samtidig må aktørenes rettssikkerhet ivaretas.

Det følger av ulike særlover at virksomheter skal dokumentere sin interne saksbehandling og beslutningene som tas, for eksempel i form av protokoller. Slike protokoller er virksomhetens egne møtereferater, og utformes primært for å dokumentere hva som er besluttet. Lovgivningen stiller krav til utformingen av protokollene, blant annet av hensyn til virksomhetens eget behov for etterprøvbarehet. Siden det er tale om dokumenter som

utarbeides for virksomhetens interne bruk, og til bruk i den løpende driften av virksomheten, vil store deler av dokumentene kunne inneholde informasjon som ikke er relevant for det som skal registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, og den kontrollen som registrene skal gjøre før registrering.

Når det avholdes generalforsamling/årsmøte eller styremøte i for eksempel aksjeselskaper, samvirkeforetak eller foreninger, er det ofte mange ulike saker på agendaen for møtet. Noen av sakene som behandles kan utløse krav til registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, og dermed danne grunnlag for dokumentasjon som skal innsendes til registeret. Dersom en protokoll sendes inn til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret som underlagsdokumentasjon, kan virksomhetene velge å sensurere deler av protokollens innhold, men de aller fleste sender protokollen inn i sin helhet.

Nåværende krav til dokumentasjon, særlig i form av vedlegg som protokoller, medfører derfor at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar og lagrer store mengder informasjon som ikke har betydning for om meldt opplysning skal kunne registreres. Dette omtales her som «overskuddsinformasjon». Slik overskuddsinformasjon kan inneholde personopplysninger og forretningshemmeligheter.

Dokumentasjon som sendes inn og lagres i forbindelse med registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er omfattet av offentleglova. Hovedregelen er at dokumenter som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar som vedlegg til meldinger er offentlige, jf. offentleglova § 3. Retten til innsyn omfatter likevel ikke opplysninger som er underlagt taushetsplikt etter lov eller i medhold av lov, jf. offentleglova § 13. Etter forvaltningsloven § 13 er opplysninger om «noens personlige forhold» underlagt taushetsplikt. Det samme gjelder opplysninger om «tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår». Slike opplysninger kan bare utleveres dersom den som har krav på taushet samtykker til det, eller dersom opplysningene er offentlig tilgjengelig andre steder.

Vurderinger av om innsendt dokumentasjon inneholder taushetsbelagte opplysninger skjer manuelt, og kan være ressurskrevende for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det kan også innebære ressursbruk for virksomhetene, dersom registrene må etterspørre ytterligere informasjon fra disse for å vurdere om den innsendte dokumentasjonen inneholder taushetsbelagte opplysninger.

Med økende grad av digitalisering kan det være hensiktsmessig til å revurdere reglene om fysiske og elektroniske vedlegg. Ofte kreves det manuelle prosesser fra virksomhetens side, enten i form av å laste opp et elektronisk dokument eller skanne et fysisk dokument for så å laste det opp i innrapporteringsløsningen. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har erfart at konvertering av dokumenter kan gjøre at de blir vanskelig eller umulig å lese, særlig der fysiske dokumenter skannes inn. I noen tilfeller laster brukerne opp feil dokumenter. I begge tilfeller må brukeren sende inn dokumentasjonen på nytt, noe som resulterer i at registreringsprosessen tar lengre tid.

Reglene som foreslås i dette kapitlet er ment å være fleksible med tanke på teknologisk utvikling og bruk av digitale løsninger. Formålet er at dokumentasjonen som til enhver tid kreves, kan sendes inn til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på en effektiv måte og som begrenser behovet for lagring av overskuddsinformasjon, og dermed også utlevering av overskuddsinformasjon.

Det å legge til rette for teknologinøytralitet medfører ikke at personer som er «ikke-digitale», og som likevel har roller i frivillige virksomheter, næringslivet eller andre virksomheter som skal registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, ikke kan hensyntas. Det kan også være tilfeller der det er nødvendig med kopier av dokumenter for å gjennomføre kontrollen, enten i en enkeltsak, eller for en gitt type opplysning.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å endre terminologien til de teknologinøytrale begrepene «dokumentasjon» og «erklæring».

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 og ny foretaksregisterlov § 4-5.

11.3.3 Stiftelsesdokument og annen dokumentasjon på at virksomheten eksisterer

Departementet har i punkt 9.3.5.1 foreslått at stiftelsesdokumentet skal registreres i Foretaksregisteret, der dette finnes. Stiftelsesdokumentet må i disse tilfellene inngå som dokumentasjon i meldingen til Foretaksregisteret ved nyregistrering. Departementet foreslår derfor at stiftelsesdokumentet skal sendes inn til Foretaksregisteret, dersom det finnes. Forslaget viderefører reguleringen i foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a.

Etter nåværende regler skal det ved nyregistrering av enheter i Enhetsregisteret «fremlegges stiftelsesdokument dersom det finnes, og ellers annen dokumentasjon for at enheten eksisterer», jf. § 8 andre ledd andre punktum. Stiftelsesdokumentet registreres ikke i Enhetsregisteret, men tjener som dokumentasjon på at enheten eksisterer.

Departementet har i kapittel 9 ikke foreslått at stiftelsesdokumentet skal registreres i Enhetsregisteret. Stiftelsesdokumentet dokumenterer at enheten er gyldig stiftet der det er krav om hvordan stiftelse skal skje. De aller fleste opplysninger som meldes til Enhetsregisteret i forbindelse med nyregistrering av enheter, herunder styre, eventuell ansvarskapital og revisjon mv., vil også fremgå av stiftelsesdokumentet. Dokumentasjon av slike forhold er nødvendig for å sikre god registerkvalitet i Enhetsregisteret.

Departementet foreslår derfor å videreføre at stiftelsesdokument skal inngå i melding om nyregistrering til Enhetsregisteret dersom det finnes.

Krav til å sende inn stiftelsesdokumentet som dokumentasjon vil gjelde for de organisasjonsformene som etter særlovgivningen eller ulovfestet rett har plikt til å utferdige et slikt dokumentet som grunnlag for opprettelsen.

Departementet foreslår å videreføre at selskapsavtalen skal sendes inn som dokumentasjon ved melding til Foretaksregisteret for organisasjonsformer som har dette. Tilsvarende regel foreslås ikke for Enhetsregisteret. Selskapsavtalen kan gi vesentlig informasjon om andre forhold som skal registreres, og det vil gi Foretaksregisteret mulighet til å kontrollere at foretaket er meldt med rett organisasjonsform. Et forhold som kan tale mot

et krav om at selskapsavtalen skal sendes inn, er at denne kan inneholde forretnings sensitiv informasjon, og at det kan medføre behov for sladding av dokumentet. Departementet ber derfor om høringsinstansenes syn på om det fortsatt skal være et krav om at selskapsavtalen skal sendes inn til Foretaksregisteret.

For organisasjonsformer som ikke har stiftelsesdokument eller selskapsavtale, men er underlagt formkrav for stiftelse, foreslår departementet at det skal sendes inn dokumentasjon på at virksomheten er lovlig stiftet. Eksempel på slik dokumentasjon er vedtak om opprettelse av regionalt helseforetak eller helseforetak. Hensikten er at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kunne kontrollere at virksomheten er meldt, og dermed registreres, med rett organisasjonsform. For organisasjonsformer som ikke er underlagt slike formkrav, foreslår departementet at virksomheten skal sende inn annen dokumentasjon på at virksomheten eksisterer, for eksempel dokumentasjon på at det er gjennomført møter i virksomhetens ledende organ.

Departementet foreslår å videreføre reguleringen i enhetsregisterloven § 8 tredje ledd, som gjelder for enheter hjemmehørende i utlandet. Dette innebærer at registerfører kan bestemme at dokumentasjonskravene ved nyregistrering ikke skal gjelde for enheter hjemmehørende i utlandet, dersom slik enhet ved registrering i Enhetsregisteret fremlegger bekreftelse fra offentlig registreringsmyndighet i hjemstaten som viser at enheten er stiftet eller opprettet i henhold til hjemstatens lover. I den grad bekreftelsen inneholder opplysninger som nevnt i forslaget til ny enhetsregisterlov kapittel 4, foreslås det at registerfører kan bestemme at den legges til grunn som dokumentasjon også for registrering av disse opplysningene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 første ledd bokstav a og andre ledd og ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav a.

11.3.4 Vedtekter

Etter gjeldende rett skal vedtekter registreres i Foretaksregisteret for de organisasjonsformene som har vedtekter, jf. blant annet foretaksregisterloven § 3-1 første ledd nr. 2. Etter forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-1 andre ledd bokstav a skal vedtekter registreres i Foretaksregisteret «hvis de finnes». Ettersom vedtekter skal registreres i Foretaksregisteret for de foretakene som har vedtekter, må vedtektene i disse tilfellene inngå som dokumentasjon i meldingen til Foretaksregisteret ved nyregistrering.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav b.

Etter gjeldende rett skal vedtekter ikke registreres i Enhetsregisteret. Vedtektene skal imidlertid vedlegges meldingen til Enhetsregisteret ved nyregistrering dersom enheten har vedtekter, jf. enhetsregisterloven § 8 andre ledd tredje punktum. Det er ikke foreslått å innføre krav om registrering av vedtekter i Enhetsregisteret. Det vises til drøftelsen i punkt 9.3.2.3.

Vedtektene er en viktig kilde til dokumentasjon av de opplysninger som meldes til Enhetsregisteret. Dette gjelder særlig når Enhetsregisteret skal vurdere hvilken organisasjonsform enheten er, og om enheten er en selvstendig juridisk person.

Departementet foreslår at vedtekter fortsatt skal inngå i meldingen til Enhetsregisteret dersom de finnes og er relevant for meldt opplysning.

Ikke alle organisasjonsformer er pålagt å ha vedtekter. De fleste enheter som ikke har vedtekter har likevel ofte interne styringsregler av en eller annen art, eksempelvis en sameieavtale. Slike interne styringsregler kan inneholde informasjon som er avgjørende for at Enhetsregisteret blant annet skal kunne avklare hvilken organisasjonsform enheten har. Departementet foreslår derfor et nytt dokumentasjonskrav som innebærer at dersom enheten ikke har vedtekter, skal «tilsvarende styringsreglement» inngå i meldingen dersom det finnes. Ordet «tilsvarende» er ment å avgrense mot andre interne reglementer eller rutiner, for eksempel et arbeidsreglement, som ikke har samme karakter som vedtekter. Etter forslaget gjelder kravet til å sende inn styringsreglement bare «dersom slike finnes». For enheter som ikke har vedtekter betyr dette at det bare skal sendes inn styringsreglement til Enhetsregisteret der krav om å utarbeide slikt reglement følger av særlovgivningen, eller enheten frivillig har valgt å fastsette dette. Forslaget innebærer dermed ikke krav om at enheter må utarbeide slikt styringsreglement kun for å registreres i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-6 første ledd bokstav b.

11.3.5 Villighetserklæringer

Etter gjeldende rett skal det som vedlegg til melding til Foretaksregisteret følge «[e]rklæring fra revisor og styremedlem om at han mottar valget» dersom slike opplysninger meldes, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav d. Erklæringen blir gjerne omtalt som en «villighetserklæring». Formålet med kravet er revisor og styremedlem ikke skal kunne bli registrert i Foretaksregisteret uten at de har samtykket til å påta seg vervet, jf. Ot.prp. nr. 72 (1994-1995) side 30.

For melding til Enhetsregisteret gjelder tilsvarende krav til villighetserklæring ved registrering av revisor og regnskapsfører, jf. enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd bokstav b og c.

Kravet om villighetserklæring må ses i sammenheng med ansvaret og pliktene som følger med rollene som styremedlem, revisor og regnskapsfører. Det er også sentralt at virksomheter ikke skal kunne registrere personer i slike roller uten deres samtykke. Det er viktig at allmennheten kan stole på opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det at virksomheten har en ekstern revisor eller regnskapsfører kan oppfattes som en trygghet for tredjeparter, fordi det innebærer at en ekstern part også er involvert i utarbeidelsen av årsregnskapet, eller reviderer dette.

Departementet foreslår å videreføre kravet til at personer som meldes registrert i rollen som revisor eller regnskapsfører skal bekrefte at de har påtatt seg oppdraget. Etter departementets syn bør det ikke legges til rette for at virksomheter med uredlige motiver urettmessig kan registrere en revisor eller regnskapsfører for å skape et inntrykk av legitimitet som er uriktig. Departementet legger vekt på revisorer og regnskapsførere er profesjonelle parter. For disse må oppgaven med å bekrefte at de har påtatt seg oppdraget

anses å være lite byrdefull. Fordelene ved å stille krav om at revisorer og regnskapsførere skal bekrefte at de har påtatt seg oppdraget overstiger etter departementets syn de ulemper dette medfører for aktører som må avgi bekreftelsen.

Departementet har vurdert om det er hensiktsmessig å videreføre kravet i foretaksregisterloven om at personer som meldes registrert som styremedlem skal bekrefte overfor Foretaksregisteret at de har påtatt seg vervet, og om tilsvarende krav skal stilles ved registrering av styremedlemmer i Enhetsregisteret.

Et styreverv innebærer et ansvar for den som innehar rollen. Styremedlemmer har ansvaret for forvaltningen av den juridiske personen. Styremedlemmer kan også bli erstatningsansvarlige for tap som de påfører andre i egenskap av å være styremedlem. Selv om ansvaret som følger med et styreverv i stor grad er likt for de ulike organisasjonsformene, vil det faktiske ansvaret variere. Det er for eksempel stor forskjell på ansvaret som ligger i å være styremedlem i en strikkeforening eller velforening, og ansvaret som følger av å være styremedlem i et selskap med flere hundre ansatte.

Registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret som styremedlem har legitimasjonsvirkninger. Det betyr at tredjeparter i god tro kan legge til grunn at vedkommende er styremedlem og har det ansvar og myndighet som tilligger rollen. Selv om registreringen ikke påvirker gyldigheten av styrevalget som sådan, tilsier legitimasjonsvirkningene av registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret etter departementets syn at registrene mottar dokumentasjon på at personen faktisk har påtatt seg vervet.

Reglene om villighetserklæring forstås og praktiseres av Foretaksregisteret som at erklæringen kan avgis på forskjellige måter. Virksomheten kan i dag enten i) sende inn papirmelding med et særskilt dokument signert av styremedlemmet hvor det går frem at han lar seg registrere i Foretaksregisteret, ii) sørge for at det enkelte styremedlem som skal registreres signerer papirblanketten, iii) laste opp kopi av villighetserklæring som vedlegg til den elektroniske meldingen og sende vedlegget til elektronisk signering hos det enkelte styremedlem eller iv) sende den elektroniske meldingen som sådan til signering hos det enkelte styremedlem. I praksis benytter de fleste seg av det siste alternativet.

Brønnøysundregistrene erfarer at det kan ta noe tid før meldingen er signert av samtlige styremedlemmer, spesielt der styret består av mange medlemmer, noe som fører til at registreringen lar vente på seg. Det tidligere styret vil dermed være legitimert i kortere eller lengre periode etter at det nye styret formelt har tiltrådt. Det må kunne antas at denne problemstillingen vil være særlig relevant for Enhetsregisteret, i det Enhetsregisteret – i større grad enn Foretaksregisteret – har brukere som ikke er profesjonelle.

Samtidig er det en begrenset arbeidsbyrde knyttet til å bekrefte at man har påtatt seg vervet som styremedlem. Dette kan for eksempel gjøres ved å signere villighetserklæring på generalforsamlingen eller årsmøtet man velges inn. Erklæring kan også gis ved signatur på dokumentet som viser valget. Det er opp til registerfører å bestemme de nærmere kravene til hvordan bekreftelsen skal dokumenteres. Etter departementets syn vil det være

naturlig å legge til rette for at en slik bekreftelse kan avgis og dokumenteres på en måte som er lite byrdefull for rolleinnhaverne og virksomhetene. Departementet foreslår å videreføre kravet til at personer som meldes registrert som styremedlem i Foretaksregisteret skal avgi bekreftelse på at de har påtatt seg vervet, og at tilsvarende fastsettes for Enhetsregisteret.

Flere virksomheter registrerer også varamedlemmer for styret. Det er ikke et særlig ansvar knyttet til det å være varamedlem, men varamedlemmer trer inn i styrebehandlingen ved fravær hos styremedlemmene. Det kan også være situasjoner der et varamedlem trer inn i styret som fast medlem der et styremedlem ikke lenger kan inneha vervet.

Varamedlemmer som deltar i styrebehandlingen, vil kunne holdes ansvarlig på lik linje med øvrige styremedlemmer. Departementet foreslår derfor at varamedlemmer på samme måte som ordinære styremedlemmer skal avgi villighetserklæring. Forslaget gjelder både for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Etter gjeldende rett er det ikke krav om villighetserklæring fra personer som meldes registrert i rollen som daglig leder i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. På samme måte som styremedlemmer, har daglig leder et nærmere definert ansvar og myndighet og kan holdes erstatningsansvarlig for tap som de påfører andre i egenskap av å være daglig leder. Registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret som daglig leder har, som for styremedlemmer, legitimasjonsvirkninger. Det betyr at tredjeparter i god tro kan legge til grunn at vedkommende er daglig leder og har det ansvar og myndighet som tilligger rollen. Registreringen påvirker ikke gyldigheten av ansettelsen av daglig leder. Imidlertid tilsier hensynet til vedkommendes rettssikkerhet og legitimasjonsvirkningene av registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret etter departementets syn at registrene skal motta dokumentasjon på at personen har påtatt seg rollen som daglig leder.

Det følger av enhetsregisterloven § 8 femte ledd at erklæring fra revisor eller regnskapsfører om at de påtar seg oppdraget kan fremgå av meldingsblanketten. Tilsvarende er ikke fastsatt i foretaksregisterloven. Foretaksregisteret har imidlertid praksis for å godta at styremedlem eller revisor som skal avgi villighetserklæring (bekreftelse), i stedet for å avgi en separat bekreftelse signerer meldingen. Departementet foreslår å lovfeste dette. Det vil gi den som er meldt i en rolle som styremedlem, varamedlem, daglig leder, revisor eller regnskapsfører fleksibilitet om hvordan bekreftelsen skal gis. Det at noen signerer på melding hvor det står at de skal registreres i en bestemt rolle, må samtidig anses som tilstrekkelig bevis på at vedkommende samtykker til at de har påtatt seg rollen.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 første ledd bokstav d og ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav c og andre ledd.

11.3.6 Dokumentasjon av at beslutningen er truffet av kompetent organ mv.

Departementet foreslår i punkt 12.3.8 nedenfor at Enhetsregisteret skal kontrollere at beslutninger som danner grunnlag for meldte opplysninger om styre, varamedlem, daglig leder, signatur og prokura er truffet av kompetent organ. Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav f. For Foretaksregisteret foreslås det i punkt

12.3.8 og 12.3.9 at registeret skal kontrollere at beslutninger som danner grunnlag for meldt opplysning er truffet av kompetent organ, og at eventuelle lovbestemte minstekrav til beslutningen er oppfylt. Se forslaget ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav g og h.

For å kunne gjennomføre slik kontroll, må Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ha dokumentasjon som viser at nevnte krav er oppfylt.

Nåværende dokumentasjonskrav innebærer at det skal sendes inn ulike typer dokumenter eller kopi av disse til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret for å dokumentere meldte opplysninger. For Enhetsregisteret følger dette av enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd som fastsetter at det skal vedlegges protokoll som viser valg av styre, protokoll fra kompetent organ eller vedtekter som viser tildeling av signatur, og protokoll eller erklæring som viser tildeling av signatur. Det er etter nåværende regler ikke krav om å sende inn vedlegg ved melding om registrering av daglig leder i Enhetsregisteret. For Foretaksregisteret fremgår dokumentasjonskravet av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav a til c som sier at utskrift eller gjenpart av protokoll fra generalforsamlinger, foretaksmøter mm. som viser meldte opplysninger skal følge som vedlegg til meldingen.

I stedet for å liste opp hvilken type dokumenter som skal sendes inn til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret for å dokumentere at meldte opplysninger er truffet av kompetent organ, foreslår departementet bestemmelser om at «dokumentasjon» på dette skal inngå i meldingen. For departementet er det et sentralt poeng å ha regler som er tilstrekkelig fleksible til at det kan åpnes for annen dokumentasjon enn innsending av protokoller. Som nevnt i punkt 11.3.2 inneholder protokoller ofte overskuddsinformasjon, som kan inneholde taushetsbelagte opplysninger. Det kan medføre ressursbruk hos Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Vurderinger av om innsendt dokumentasjon inneholder taushetsbelagte opplysninger skjer manuelt, og kan være ressurskrevende for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det kan også innebære ressursbruk for virksomhetene, dersom registrene må etterspørre ytterligere informasjon fra disse for å vurdere om den innsendte dokumentasjonen inneholder taushetsbelagte opplysninger. I tillegg ender registrene opp med et stort antall protokoller av ulik lagringsstørrelse. Det innebærer ressursbruk knyttet til lagring, både i form av kostnader og energibruk.

Dersom andre former for dokumentasjon enn protokoller i tilstrekkelig grad kan vise at beslutninger som danner grunnlag for meldte opplysninger er truffet av kompetent organ og at lovbestemte minstekrav til beslutningens innhold er oppfylt, er det hensiktsmessig at registerfører kan basere sin kontroll på slik dokumentasjon. Dokumentasjonen må samtidig være av en slik art den i tilstrekkelig grad dokumenterer de forholdene som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kontrollere. Dette er viktig for å sikre god registerkvalitet, og dermed brukernes tillit til registrene. Eksempler på slik dokumentasjon kan være der innsender av meldingen må innstå for hvilket organ som har fattet beslutningen, og der det kan stilles krav som at det må oppgis stemmeantall eller annet som viser at beslutningen faktisk er fattet av kompetent organ. Dette kan legge til rette for økt automatisert kontroll hos registerfører, og med det raskere registrering av endringene. Ved å gå over til erklæringer, automatisert saksbehandling og bruk av stikkontroller, kan

registrering av endringer skje raskere, samtidig som registerkvaliteten kan opprettholdes ved målrettet kontroll.

Der beslutningen er fattet av feil organ, er det også mulig å innrette dokumentasjonskravet slik at dette blir fanget opp allerede ved utforming av meldingen («prekontroll»), slik at det bidrar til en bevisstgjøring hos brukerne om hva som er rett organ, og gi mulighet for å rette opp allerede før melding er sendt inn. Departementet viser til punkt 12.3.11 om registerførers adgang til å kreve ytterligere dokumentasjon, som også kan benyttes der det er tvil om innholdet i erklæringen er riktig.

For Foretaksregisteret foreslås det at dokumentasjonen også skal vise at eventuelle lovbestemte minstekrav til beslutningens innhold er oppfylt, siden dette også skal kontrolleres. Disse opplysningene, for eksempel tegningskurs ved kapitalforhøyelse, skal ofte også rapporteres til andre myndigheter. Etter departementets syn er det derfor hensiktsmessig at slike opplysninger kan registreres i strukturert format og gjenbrukes i annen rapportering, hvis registerfører tilrettelegger for dette. Forslaget muliggjør dette, og kan bidra til å oppfylle «bare en gang»-prinsippet for rapportering og dermed være ressursbesparende for aktørene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 første ledd bokstav c og ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav d.

Departementet viser for øvrig til punkt 11.3.9 der det foreslås forskriftsbestemmelser som blant annet gir registerfører myndighet å bestemme hvilken type dokumentasjon som skal inngå i meldingen etter forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 første ledd bokstav c og ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav d. Forslagene legger til rette for at registerfører kan stille mer konkrete dokumentasjonskrav som er tilpasset den kontrollen som registerfører skal gjøre, og derigjennom legge til rette for mer effektiv innrapportering og behandling av meldinger i registrene. Den fleksibiliteten som dette gir registerfører, må ikke gå bekostning av virksomhetenes rettsikkerhet og hensynet til at disse ikke pålegges uforholdsmessige byrder. I forslagene til forskriftsregulering er det derfor tatt inn bestemmelser som sier at dokumentasjonskravene som registerfører stiller må ha saklig sammenheng med kontrollen som skal gjøres etter henholdsvis forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd og forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd og ikke være uforholdsmessig tyngende for innsenderen.

11.3.7 Særlige krav til dokumentasjon for registrering i Foretaksregisteret

11.3.7.1 Dokumentasjon på innbetaling av kapital

I de tilfeller der særlovgivningen stiller krav til at innbetaling av kapital skal bekreftes av tredjepart, for eksempel av et finansforetak eller en revisor, skal det som vedlegg til meldingen til Foretaksregisteret følge erklæring fra tredjeparten om at de opplysninger som er gitt om innbetalingen er riktige, jf. foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen i en mer generell form. Registrering av kapitalendringer har rettsvirkninger etter særlovgivningen, for eksempel ved at kapitalen anses forhøyet ved tidspunktet for registrering. Innbetalingen vil også ha betydning for

foretakets egenkapital, og for tredjeparter vil det vises at verdier er overført til foretaket. Etter departementets syn er det derfor hensiktsmessig at det også fremkommer av foretaksregisterloven at slik bekreftelse er nødvendig for å kunne melde og registrere kapitalforhøyelser. Departementet viser til det som er skrevet i punkt 12.3.2 og 12.3.3 om at Foretaksregisteret skal kontrollere at krav til innholdet i meldingen er oppfylt.

Den foreslåtte ordlyden innebærer ingen realitetsendring, og vil medføre at det ikke vil være nødvendig å endre foretaksregisterloven dersom krav til kapital og bekreftelse av kapital skulle innføres for andre organisasjonsformer eller eventuelle nye organisasjonsformer.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav e.

11.3.7.2 Redegjørelse eller åpningsbalanse i forbindelse med innbetaling av kapital i andre eiendeler enn penger

I forbindelse med innbetaling av kapital i andre eiendeler enn penger, er det flere bestemmelser i særlovgivningen som stiller krav til at det skal utarbeides redegjørelse eller åpningsbalanse, se som eksempel aksjeloven § 2-6 første ledd og samvirkelova § 11.

Redegjørelsen og åpningsbalansen skal sendes til Foretaksregisteret, slik at registerfører kan kontrollere om meldt kapital kan registreres. Denne dokumentasjonsplikten følger av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e andre punktum, som henviser direkte til reguleringer i flere andre lover.

Departementet foreslår en endring i reguleringen av Foretaksregisterets kontroll. Det legges blant annet opp til at det ikke alltid må kontrolleres at saksbehandlingsregler og visse formkrav er oppfylt, se punkt 12.3.10. Det betyr at registerfører ikke alltid skal kontrollere om for eksempel innholdskravene til redegjørelsen er oppfylt. Det foreslås derfor at Foretaksregisteret alltid skal kontrollere at dokumentasjonskravene til meldingen er oppfylt, se punkt 12.3.2. Selv om registerfører ikke alltid går inn i kontroll av om redegjørelsen eller åpningsbalansen oppfylder de formkrav som stilles til redegjørelsen, vil kontroll med at denne er utarbeidet innebære at grunnforutsetningen for registreringen er tilstede. Departementet foreslår derfor at dokumentasjonskravet videreføres.

Redegjørelser og åpningsbalanser inneholder ofte opplysninger som ikke er nødvendig for Foretaksregisterets kontroll av om kapitalen som meldes kan registreres. Departementet foreslår derfor en generell bestemmelse om at det skal dokumenteres at redegjørelse eller åpningsbalanse er utarbeidet der det i lov eller i medhold av lov er stilt krav om slik redegjørelse eller åpningsbalanse. Det legger til rette for at dokumentasjon av at redegjørelsen eller åpningsbalansen er utarbeidet, kan fremskaffes på andre måter enn ved å vedlegge selve redegjørelsen eller åpningsbalansen, og på denne måten unngå at Foretaksregisteret mottar og lagrer overskuddsinformasjon. Av notoritetshensyn kan det i mange tilfeller være hensiktsmessig at redegjørelsen eller åpningsbalansen sendes inn, men dette kan skje i sladdet versjon.

Der det er utarbeidet redegjørelse eller åpningsbalanse, stiller flere bestemmelser i særlovgivningen krav til at redegjørelsen eller åpningsbalansen skal være bekreftet av revisor eller at revisor avgir erklæring om denne. Se som eksempel aksjeloven § 2-6 andre

ledd og stiftelsesloven § 12 første ledd bokstav d. Etter foretaksregisterloven § 4-4 bokstav e skal slike bekreftelser og erklæringer følge som vedlegg til meldinger til Foretaksregisteret. Kravet til revisorbekreftelser mv. sikrer at innholdet i redegjørelsene og åpningsbalansene er kontrollert av en uavhengig tredjepart, som selv er en regulert profesjon underlagt offentlig tilsyn. Departementet foreslår å videreføre kravet til at slike revisorerklæringer mv. skal sendes inn til Foretaksregisteret. Det bidrar til å sikre god registerkvalitet.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav f og g.

11.3.7.3 *Meldinger som berører deltakerforhold*

I ansvarlige selskaper og andre selskaper som har ansvarlige deltakere, skal samtlige av disse bekrefte at meldingen skjer med deres samtykke ved meldinger som berører deltakerforhold. Tilsvarende gjelder ved uttreden. Samtykket skal være i form av erklæring. Dette følger av nåværende foretaksregisterlov § 4-4 bokstav f.

Departementet foreslår å videreføre bestemmelsen i foretaksregisterloven, med noen språklige endringer. Ansvarlige deltakere har ansvar for hele eller deler av selskapets forpliktelser, og endringer i deltakerforhold har derfor betydning for deres personlige ansvar. Etter departementets syn er det derfor hensiktsmessig at disse bekrefter at meldingen skjer med deres samtykke.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav h.

11.3.7.4 *Kapitalnedsetting til bruk for dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte*

Det følger av foretaksregisterloven § 4-4 bokstav h at det som vedlegg til melding skal følge erklæring fra revisor når det meldes kapitalnedsetting og nedsettingsbeløpet skal anvendes til dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte. Ifølge samme bestemmelse gjelder kravet ikke for aksjeselskaper, jf. henvisningen i bestemmelsen til aksjeloven § 12-1 første ledd andre punktum nr. 1.

Departementet foreslår å videreføre disse reguleringene.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav i.

11.3.7.5 *Krav til dokumentasjon etter annen lovgivning*

Særlovgivningen inneholder ulike krav til å sende inn eller melde opplysninger og dokumenter til Foretaksregisteret i forbindelse med en rekke selskapsrettslige prosesser. Et eksempel er aksjeloven § 8-10 som sier at der styret har fattet vedtak om finansiell bistand, skal redegjørelsen og erklæringen sendes til Foretaksregisteret før bistand ytes.

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i ny foretaksregisterlov som angir at annen dokumentasjon skal inngå i meldingen til Foretaksregisteret der det følger av lov eller i medhold av lov at slik dokumentasjon skal sendes til registeret. Hensikten er å minne aktørene om at det i særlovgivningen finnes bestemmelser som krever at opplysninger eller dokumenter skal sendes inn til Foretaksregisteret. Bestemmelsen gir dermed aktørene en oppfordring til å sjekke dette før de sender inn melding til Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 første ledd bokstav j.

11.3.8 Plikt til å sladde overskuddsdokumentasjon

Som beskrevet i punkt 11.3.2, mottar Enhetsregisteret og Foretaksregisteret en stor mengde overskuddsinformasjon i forbindelse med innsending av meldinger til registrene. Med overskuddsinformasjon menes informasjon som fremgår av styreprotokoller, generalforsamlings-/årsmøteprotokoller eller andre vedlegg til meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, men som ikke er relevant for om meldt opplysning kan registreres. Slik overskuddsinformasjon kan inneholde personopplysninger og forretningshemmeligheter.

Innsending og lagring av slik overskuddsinformasjon kan flere uheldige virkninger. Som nevnt i punkt 11.3.2 medfører det en økt risiko for at taushetsbelagte opplysninger kommer uvedkommende i hende. Det medfører også økt ressursbruk hos registrene ved vurdering av innsynsbegjæringer. I tillegg krever lagring av store mengder overskuddsinformasjon store dataressurser hos registrene. Dette er lite ressurseffektivt, og ikke en optimal utnyttelse av samfunnets ressurser.

For å begrense mengden overskuddsinformasjon som sendes inn til og lagres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, foreslår departementet en regel som pålegger innsender å sladde slik informasjon. Forslaget innebærer at dersom dokumentasjon som skal inngå i meldinger til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret inneholder opplysninger som ikke er relevant for om meldt opplysning kan registreres, skal innsender sladde opplysningene før innsending.

Departementet legger til grunn at sladding kan gjøres på flere måter. En måte er sensurere (svartmerke) ikke-relevante opplysninger i et gitt dokument. En annen måte er å fjerne eller klippe ut ikke-relevante opplysninger fra dokumentasjonen før innsending. Formålet med forslaget er å unngå lagring av overskuddsinformasjon i registrene, som vil være fordelaktig både for innsendere av meldinger, og for registrenes bruk av datalagringskapasitet.

Forslaget antas å innebære økte byrder for innsendere av meldinger til en viss grad. Departementet vurderer likevel at de nevnte fordelene ved å unngå overskuddsinformasjon i registrene klart veier opp for byrden som innsenderne påføres. Departementet vurderer at god veiledning på Brønnøysundregistrenes nettsider om hvordan dette kan gjøres i praksis, vil redusere byrdene for innsenderne.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 tredje ledd og ny foretaksregisterlov § 4-5 tredje ledd.

11.3.9 Nærmere krav til dokumentasjonen

Departementet foreslår bestemmelser som gir departementet hjemmel til å gi forskrift til å gi nærmere regler om dokumentasjon som skal inngå i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det vil være her være snakk om krav av teknisk eller detaljert karakter som egner seg best i forskrift.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 5-6 fjerde ledd og ny foretaksregisterlov § 4-5 fjerde ledd.

I forslagene til forskriftshjemler er det angitt fire områder hvor det særlig kan være aktuelt å fastsette nærmere regler i forskrift. Dette gjelder krav til hvilken dokumentasjon som skal inngå i meldinger, krav til dataformat og filformat for dokumentasjonen, krav til innhold i bekreftelser og erklæringer, samt krav til signatur på bekreftelser og erklæringer.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet enkelte nærmere forskriftsreguleringer. Dette gjelder krav til hvilken dokumentasjon som skal inngå i meldingen og krav til dataformat og filformat for dokumentasjonen. Disse forslagene gjennomgås nedenfor.

Krav til type dokumentasjon som skal inngå i meldinger

Det følger av forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-6 bokstav a det kan gis forskrift med nærmere regler om hvilken dokumentasjon skal inngå i meldingen etter § 5-6 første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav c. Dette omfatter «annen dokumentasjon på at enheten er lovlig stiftet», «annen dokumentasjon på at enheten eksisterer» og «[d]okumentasjon på at beslutning som danner grunnlaget for meldt opplysning om styre, varamedlem, daglig leder, signatur og prokura er truffet av kompetent organ».

Tilsvarende forskriftshjemmel i forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-5 bokstav a er begrenset til dokumentasjon som nevnt i første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav d og f. Dette omfatter «annen dokumentasjon på at enheten er lovlig stiftet», «annen dokumentasjon på at enheten eksisterer», «[d]okumentasjon på at beslutning som danner grunnlaget for meldt opplysning er truffet av kompetent organ, og at eventuelle lovbestemte minstekrav til beslutningens innhold er oppfylt» «[d]okumentasjon på at det er utarbeidet redegjørelse eller åpningsbalanse i forbindelse med innbetaling av kapital».

Departementet foreslår at det fastsettes i forskrift at registerfører kan bestemme hvilken type dokumentasjon som kan inngå i meldingen til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på de angitte områdene. Det kan legges til rette for at registerfører kan stille mer konkrete dokumentasjonskrav som er tilpasset den kontrollen som registerfører skal gjøre, og derigjennom legges til rette for mer effektiv innrapportering og behandling av meldinger i registrene. Den fleksibiliteten som dette gir registerfører, må ikke gå bekostning av virksomhetenes rettssikkerhet og hensynet til at disse ikke pålegges uforholdsmessige byrder. I forslagene til forskriftsbestemmelser er det derfor tatt inn bestemmelser som sier at dokumentasjonskravene som registerfører stiller må ha saklig sammenheng med kontrollen etter henholdsvis forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd og forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd og ikke være uforholdsmessig tyngende for innsenderen.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 6-3 og forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret § 2-3.

Krav til dataformat og filformat for dokumentasjon

Filformat og dataformat er tekniske krav. Etter departementets syn er det mest hensiktsmessig at registerfører bestemmer hvilket filformat og dataformat dokumentasjon som sendes inn til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal ha. Det legger til rette for at registerfører kan ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger, noe som igjen kan legge til rette for effektiv innsending av meldinger og behandling av meldinger i registrene. Departementet foreslår at registerfører gis myndighet til å bestemme hvilket filformat og dataformat dokumentasjon som inngår i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal ha.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 6-2 og forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret § 2-2.

12 Kontroll av meldinger

12.1 Gjeldende rett

12.1.1 Innledning

Enhetsregisterloven § 17 har regler om kontroll av det som meldes til registrering i Enhetsregisteret. Enhetsregisteret skal prøve om meldte opplysninger og innsendt dokumentasjon er i samsvar med reglene i enhetsregisterloven og forskrifter til denne loven. På enkelte områder har Enhetsregisteret adgang til å føre kontroll også mot andre lover og forskrifter. Dette omfatter å kontrollere organisasjonsformen til virksomheten, og at rolleinnhavere oppfyller lovbestemte vilkår for å ha den aktuelle rollen i enheten. Det følger av forarbeidene til enhetsregisterloven at kontrollen som skal gjøres etter § 17 er begrenset. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 17 Innføring i Enhetsregisteret* står det:

«Det er lagt opp til at Enhetsregisteret skal foreta en viss kontroll med de opplysninger som kommer inn til registrering. Det er ikke lagt opp til noen omfattende juridisk kontroll.»

Foretaksregisterloven § 5-1 har regler om kontroll av det som meldes til registrering i Foretaksregisteret. Foretaksregisterets kontroll er mer omfattende enn Enhetsregisterets kontroll. Foretaksregisteret skal prøve om det som er kommet inn til registrering og grunnlaget for det er, og er blitt til, i samsvar med lov. Er virksomhetens vedtekter registrert i Foretaksregisteret, skal det også føres kontroll av om det som blir meldt og grunnlaget for det stemmer med vedtektene.

Kontrollen etter enhetsregisterloven § 17 og foretaksregisterloven § 5-1 foretas med utgangspunkt i registreringsmeldingen og vedlegg til denne, og er dermed i utgangspunktet en ren dokumentkontroll. Kontrollreglene innebærer ikke at det skal foretas omfattende undersøkelser av underliggende faktiske forhold.

12.1.2 Enhetsregisterets kontroll av meldinger

Ifølge enhetsregisterloven § 17 første ledd første punktum skal registerfører prøve om innsendte opplysninger og dokumentasjon er i samsvar med reglene i enhetsregisterloven og forskrifter til enhetsregisterloven.

På enkelte områder har registerfører også adgang til å prøve om innsendte opplysninger er i samsvar med andre lover og forskrifter. Det følger av enhetsregisterloven § 17 første ledd andre punktum at ved kontroll av om enheten er en registreringsenhet etter enhetsregisterloven § 4, samt om en innmeldt rolleinnhaver kan registreres i registeret, kan registerføreren også prøve om opplysningene er i samsvar med andre lover og forskrifter. Om kontrollen etter § 17 første ledd andre punktum står det i Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) punkt 6.1 *Til § 17*:

«Når det gjeld spørsmålet om ei eining faktisk er ei registreringseining, må dette kontrollerast i forhold til føresegner i andre lover enn einingsregisterlova. Døme på andre lover det kan kontrollerast mot er aksjelova, selskapslova, stiftingslova, sameigelova,

eigarseksjonslova, lov om interkommunale selskap og kommunelova. Det kan òg vere aktuelt å kontrollere mot enkelte av føresegnene i føretaksnammelova. For eksempel kan det bli aktuelt i tilfelle der det melde føretaksnamnet er av ein slik karakter at det er uklart kva for ei organisasjonsform eininga har.

Når det gjeld vilkår for rolleinnehavarar blir det prøvd om det som blir meldt, er lovleg i forhold til andre lover enn einingsregisterlova. Det følgjer av lov 22. april 1927 nr. 3 om verjemål (verjemålslova) at ein mindreårig som utgangspunkt ikkje kan vere innehavar av eit enkeltpersonføretak. Personar som er idømde rettstap etter lov 29. mai 1902 nr. 6 Almindelig borgerlig Straffelov (straffelova) § 29, bør ikkje kunne registrerast i Einingsregisteret i ei rolle som er omfatta av rettstapet. For fleire organisasjonsformer blir det vidare stilt krav om at revisor må ha bestemte kvalifikasjonar (registrert eller statsautorisert). Dette er krav som følgjer av andre lover, men som bør kontrollerast av Einingsregisteret. Det kan òg bli aktuelt å prøve meldingar i forhold til føresegna i konkurslova § 142 som handlar om vilkår for å bli sett i konkurskarantene.

Denne opprømsinga av andre lovføresegner som er sentrale når Einingsregisteret kontrollerer opplysningar, er ikkje fullstendig.

Einingsregisteret fører kontroll i forhold til andre lover og forskrifter berre for einingar som Einingsregisteret har kontrollansvaret for etter § 17 andre ledd, jf. § 13. Det vil seie einingar som ikkje er kontrollerte av tilknytte register.

Forslaget pålegg ikkje Einingsregisteret noko plikt til å kontrollere alle opplysningar i innkomne meldingar mot alle lover, men klargjer at registeret har ein rett til slik kontroll. Kontrollen skal utførast så langt der er føremålstenleg og nødvendig i høve til føremålet med registeret.»

Enhetsregisterets kontroll utføres på grunnlag av innsendte opplysninger og dokumentasjon. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 17. Innføring i Enhetsregisteret* står det om kontrollen:

«Registerføreren skal kontrollere at de opplysninger som skal inngis for å få et organisasjonsnummer er gitt og at det foreligger slik dokumentasjon som er pålagt i henhold til denne loven. Når opplysningene er funnet i orden skal de innføres i registeret. Registrering i Enhetsregisteret innebærer ikke at den kontroll etter særlovgivningen som skal foretas ved registrering i annet register oppheves.»

Straks opplysningene er funnet i orden, skal de innføres i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 17 første ledd tredje punktum. Dersom vilkårene ikke er oppfylt, skal registrering nektes, jf. enhetsregisterloven § 19, jf. § 17. Det betyr at registerfører bare skal registrere opplysninger der vilkårene for registrering er oppfylt.

Enhetsregisterloven § 8 stiller nærmere krav til dokumentasjon av at opplysningene som meldes til registrering, er riktig. For eksempel skal «protokoll som viser valg av styre» følge som vedlegg til melding om endret styresammensetning, jf. enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd bokstav a. Registerføreren kan også kreve fremlagt den dokumentasjon som registerføreren finner nødvendig for å vurdere om det som meldes, er riktig, jf. enhetsregisterloven § 8 andre ledd første punktum.

Opplysninger som tilknyttet register har kontrollert og meldt til Enhetsregisteret etter bestemmelsen i enhetsregisterloven § 13 andre ledd første punktum, kan føres inn i Enhetsregisteret uten ytterligere kontroll, jf. enhetsregisterloven § 17 andre ledd.

Bestemmelsen regulerer tilfeller der innsender i forbindelse med nyregistrering har meldt opplysninger til tilknyttet register, og dette registeret videreformidler opplysningene til Enhetsregisteret for registrering der. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 17*.

Innføring i Enhetsregisteret står det om enhetsregisterloven § 17 andre ledd:

«Bakgrunnen for denne bestemmelsen er at det enkelte tilknyttede register i disse tilfellene vil besitte spisskompetansen på kontrolliden, og det vil da være både unødvendig og kunne føre til kompetansestrid om Enhetsregisteret skulle overprøve den foretatte kontroll. Det er også i tråd med «spleiselagstanken» at det skjer en oppgavedeling mellom Enhetsregisteret og de tilknyttede registre på dette området. Enhetsregisteret bør likevel ikke helt fraskrive seg retten til å kunne utøve en viss kontroll også for disse opplysningene. Det bør f.eks være adgang til å gjennomføre stikkprøver av kvaliteten på opplysninger som de tilknyttede registre bidrar med. Loven har åpnet for dette gjennom at annet ledd bestemmer at kontroll kan unnlates for opplysninger de tilkn[y]ttede registre har ansvaret for.»

Enhetsregisterforskriften § 18 har bestemmelser om kontroll av meldinger. Ifølge § 18 første ledd kan departementet gi nærmere retningslinjer for kontrollen og saksbehandlingen av meldinger i Enhetsregisteret. Departementet har ikke fastsatt retningslinjer med hjemmel i § 18 første ledd.

Enhetsregisterforskriften § 18 andre ledd inneholder en særbestemmelse om forholdet mellom kontroll i Enhetsregisteret og i Foretaksregisteret og innføring i de to registrene. Bestemmelsen lyder:

«Dersom det klart fremgår av meldingen at enheten skal registreres i Foretaksregisteret, men at dette skal skje på et senere tidspunkt enn registreringen i Enhetsregisteret, skal ikke opplysninger Foretaksregisteret har kontrollansvar for innføres i Enhetsregisteret før Foretaksregisteret har kontrollert og funnet opplysningene i orden.»

12.1.3 Foretaksregisterets kontroll av meldinger

Det følger av foretaksregisterloven § 5-1 første ledd første punktum at registerfører skal prøve om det som kommer inn til registrering til Foretaksregisteret, og grunnlaget for det, er i samsvar med lov og er blitt til i samsvar med lov. Dette betyr at registerføreren både skal kontrollere lovligheten av innholdet i stiftelsesdokumentet og andre opplysninger som meldes til Foretaksregisteret, og lovligheten av stiftelsen og av vedtaket som ligger til grunn for det som er meldt. Kontrollen omfatter både at vedtak innholdsmessig er i samsvar med loven som regulerer den aktuelle foretaksformen og er blitt til i samsvar med saksbehandlingsreglene som ligger til grunn for vedtaket, jf. Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 5-1*. I dette ligger også at Foretaksregisteret skal kontrollere om vedtaket som ligger til grunn for den meldte opplysningen er truffet av et organ som har myndighet til å treffe vedtaket.

Dersom foretakets vedtekter er registrert i Foretaksregisteret, skal registerfører også prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det stemmer med vedtektene og er blitt til i samsvar med disse, jf. § 5-1 første ledd andre punktum.

Det er bare det som skal registreres i Foretaksregisteret som er gjenstand for registerførers kontroll etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd. Om dette står det i Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 5-1*:

«Det vil kunne tenkes kontroll også i forhold til regler av mer næringsrettslig art. En begrensning ligger likevel i at det bare er det som skal registreres som er gjenstand for kontroll. Hvor næringslovgivningen for eksempel stiller særlige kvalifikasjoner til selskapets ledelse, for eksempel at den skal ha en særlig bevilling e.l., vil det i utgangspunktet falle utenfor kontrollplikten å kontrollere dette.»

Ved meldingen skal det gis opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av registerførers kontroll etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd, jf. § 5-1 andre ledd første punktum. Registerfører kan kreve flere opplysninger dersom registerfører finner det nødvendig for å gjennomføre kontrollen, jf. § 5-1 andre ledd andre punktum. Grunnlaget for registerførers kontroll etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd er først og fremst meldingen, vedlegg som skal følge med meldingen etter foretaksregisterloven § 4-4 og andre opplysninger som finnes hos registerføreren. Om dette står det i Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 5-1*:

«Bestemmelsen i annet ledd forutsetter at det faktiske grunnlag for kontrollen vil være de innsendte dokumenter og andre opplysninger som finnes hos registerføreren.»

Dersom registerføreren finner at registrering kan krenke tredjepersons rett, skal registerføreren gi denne anledning til å uttale seg innen en nærmere fastsatt frist, jf. foretaksregisterloven § 5-1 tredje ledd.

Når de innkomne opplysninger er kontrollert og funnet i orden, skal de straks innføres i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 6-1. Dersom vilkårene ikke er oppfylt, skal registrering nektes, jf. foretaksregisterloven § 6-1 og § 5-2. Det betyr at registerfører ikke bare skal registrere opplysninger der vilkårene for registrering er oppfylt.

Enkelte bestemmelser i næringslovgivningen bestemmer at selskapet ikke kan registreres i Foretaksregisteret før det foreligger offentlig næringsstillatelse mv. For eksempel følger det av finansforetaksloven § 7-11 at finansforetak skal meldes til Foretaksregisteret etter at tillatelse til å etablere og drive virksomhet som finansforetak er gitt og vedtektene godkjent. Det følger også av bestemmelsen at Foretaksregisteret skal kontrollere at tillatelsen foreligger, og at foretakets vedtekter er godkjent. Slike bestemmelser skal registerføreren håndheve.

Etter verdipapirhandelloven § 7-8 skal nasjonale prospekter registreres i Foretaksregisteret før offentliggjøring. Foretaksregisterloven § 5-1 fjerde ledd har særregler om registerførers kontroll i den forbindelse. Bestemmelsen lyder:

«Når grunnlaget for det som innkommer til registrering, er tegning av aksje eller egenkapitalbevis, skal registerføreren kontrollere at det er gitt opplysninger om at prospekt ikke er nødvendig, eller at nasjonalt prospekt eller erklæringen om godkjenning av EØS-prospekt er innsendt til Foretaksregisteret etter § 4-4 første ledd bokstav g.»

Det følger av foretaksregisterforskriften § 7 at departementet kan gi nærmere regler om registerførers kontroll av innkomne opplysninger. Det er ikke fastsatt regler med hjemmel i § 7.

12.2 Behovet for endringer

Kontrollbestemmelsene i både enhetsregisterloven og foretaksregisterloven er vidt formulert. Det gjør at omfanget av kontrollen av meldte opplysninger kan være uklart for den som melder noe inn til registrering, og for de som får innsyn i opplysningene i registrene. Gjennom Enhetsregisterets og Foretaksregisterets behandling av registreringsmeldinger og gjennom klagesaksbehandling har det kommet frem at brukere har ulik oppfatning av hva som ligger i registrenes kontroll og omfanget av denne. Uklarheten gjelder ofte om registerfører kontrollerer underliggende forhold som innkallingsregler, flertallskrav, vedtektsfestede begrensninger osv. Uklarhet om innholdet i regelverket skaper uforutsigbarhet. Motsatt kan visshet og forutsigbarhet om hvilken kontroll som ligger til grunn for registrering av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret bidra til å sikre tilliten til opplysninger som er registrert i de to registrene, og registrenes legitimitet.

Verken Enhetsregisteret, Foretaksregisteret eller departementet har adgang til å undersøke påstander om bakenforliggende forhold ut over å vurdere dokumenter i saken, se nærmere punkt 12.1 ovenfor. Det gjelder for eksempel avklaring av forhold som krever inngående vurderinger av dokumenters ekthet, avklaring av interne konflikter i en virksomhet om forhold ut over det som direkte gjelder opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, samt avklaringer som krever vitneforklaringer. Slike forhold må avklares eller løses på en annen måte enn gjennom kontroll i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Uklarhet om hva kontrollen omfatter kan også skape uberettigede forventninger om at registerfører kontrollerer forhold utenfor den kontrollen som skal og faktisk foretas etter enhetsregisterloven § 17 og foretaksregisterloven § 5-1. Klarhet rundt hva som er kontrollert og hva som ikke er kontrollert medfører også at brukernes egen kontroll og tillit til riktigheten av opplysningene tilpasses hva som faktisk er kontrollert. Dette innebærer at de registrerte opplysningenes kvalitet bedres, noe som legger grunnlag for økt tillit og bruk, og ved det samfunnsøkonomisk effektivitet. Større klarhet i regelverket kan også bidra til at aktørene ikke bruker unødvendig tid og ressurser på forsøk på å avklare forhold eller løse konflikter gjennom Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, som registerførers kontroll verken kan eller bør løse. Det kan også redusere Enhetsregisterets og Foretaksregisterets ressursbruk knyttet til slike saker, og dermed bidra til at registrene får frigjort ressurser til å gjennomføre kontroller som kan bedre registerkvaliteten.

Dette kan tilsi at reguleringen av registerførers kontroll bør bli klarere, og at omfanget av kontrollen i større grad enn i dag fremgår direkte av lovteksten. Tydeligere regler kan gi brukerne større forutsigbarhet og redusere deres ressursbruk, for eksempel ved at de unngår å bruke ressurser på å dokumentere eller begrunne forhold som uansett faller utenfor registerførers kontroll. Tydeligere regler kan også bidra til mer effektiv konfliktløsning, ved at aktører bruker rette kanaler fra start. Dette igjen kan bidra til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret ikke må bruke ressurser på å avklare forhold som naturlig hører under domstolene eller som må løses gjennom andre mekanismer enn

registrene. Tydeligere regler om kontroll kan dermed også legge til rette for mer effektiv ressursbruk i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Kontrollen skal for begge registrene skje med utgangspunkt i innsendte dokumenter, og er med andre ord en dokumentkontroll. Som underlag for kontrollen vedlegges kopi av eksisterende protokoller og annen dokumentasjon fra virksomheten. For eksempel legges generalforsamlingsprotokoll til grunn ved kontroll av styrevalg i selskaper.

Dokumentasjonen inneholder ofte mer informasjon enn det som er nødvendig for registerførers kontroll. Registrene mottar slike tilfeller overskuddsinformasjon og som det kan bes om innsyn i. Det er også tilfeller der informasjon som registrene mottar er forretnings sensitiv eller gjelder noens personlige forhold, uten at denne informasjonen har betydning for registerførers kontroll. Det er uheldig at slik informasjon lagres hos det offentlige. Lagring kan blant annet innebære risiko for utilsiktet deling av informasjonen på grunn av menneskelig svikt, og risiko for at utenforstående skaffer seg tilgang til informasjonen ved datainnbrudd. Tydeligere regler om hva som skal inngå i kontrollen, kan bidra til å minske omfanget av overskuddsinformasjon. Det kan samtidig redusere Brønnøysundregistrenes kostnader knyttet til lagring av data. Se for øvrig punkt 11.3.2 for ytterligere behandling av spørsmål knyttet til overskuddsinformasjon.

Ved utforming av bestemmelsene om kontroll må det tas hensyn til at det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf.

enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Bestemmelsene om legitimasjonsvirkninger foreslås videreført i de nye lovene. Se kapittel 14 om dette. Siden tredjeparter skal kunne stole på registrerte opplysninger, forutsetter slike virkninger at kontrollen i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har en viss kvalitet. Se her blant annet omtalen i Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) punkt 3.10.1.

12.3 Departementets vurdering og forslag til regulering

12.3.1 Overordnet om hensynene bak regler om kontroll

Det viktigste formålet med Enhetsregisterets og Foretaksregisterets kontroll av meldinger, er å bidra til å sikre at det som blir registrert i de to registrene, er korrekt. God registerkvalitet er en forutsetning for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har tillit og legitimitet hos brukerne. Kontroll av meldinger kan også ha en preventiv og disiplinerende virkning. Næringsaktører og andre vil kunne være mer tilbakeholdne med å melde inn opplysninger til registrering som er i strid med regelverket eller som ikke er korrekte, dersom opplysningene og grunnlaget for dem skal gjennomgå av offentlig myndighet. Departementet bemerker at innsending av falske dokumenter til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er straffbart, jf. bestemmelsen om dokumentfalsk i straffeloven § 361.

Registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger. Tredjepersoner som bruker registrerte opplysninger, skal kunne stole på at opplysningene er korrekte. Registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har i tillegg en rekke andre, til dels ulike, rettsvirkninger. Det vises til omtalen i punkt 8.1.5. Rettsvirkningene

av registrering vil bare kunne fungere etter sin hensikt om det som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, er korrekt.

Enkelte av registreringskravene i foretaksregisterloven gjennomfører krav i direktiv (EU) 2017/1142 om visse aspekter ved selskapsrett («selskapsrettsdirektivet») i norsk rett. Registerførers kontroll med det som blir meldt til registrering i Foretaksregisteret, bidrar til å sikre at Norges EØS-rettslige forpliktelser overholdes.

Det følger av enhetsregisterloven § 1 andre ledd og § 11 at tilknyttede registre til Enhetsregisteret skal bruke opplysninger fra Enhetsregisteret. Offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre, plikter, der det er praktisk mulig, å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 1 andre ledd. Også registrerte opplysninger i Foretaksregisteret brukes av andre offentlige myndigheter. Opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret brukes blant annet til statistikkformål, som kan inngå i grunnlaget når offentlige myndigheter vurderer nye lover eller forskrifter eller endringer i eksisterende regelverk, eller om andre virkemidler enn regelverk bør brukes. Også disse forholdene tilsier at registerfører utfører en viss kontroll av opplysninger før de registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret.

Hensynet til å sikre at opplysninger som registreres er korrekte, må avveies mot ressursbruken i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Ressursbruken avhenger av flere faktorer. Blant annet avhenger det av hvilke deler av kontrollen som kan utføres maskinelt, hvor mange forhold som skal kontrolleres, og om forholdene må kontrolleres manuelt mot andre kilder, for eksempel vedtekter. Ressursbruken avhenger også av om, og i hvilket omfang, det er nødvendig for registerfører å foreta vurderinger for å gjennomføre kontrollen. En rask og enkel kontroll vil kreve relativt små ressurser. Samtidig kan det potensielt øke antallet feilaktige registreringsvedtak og føre til klager og begjæringer om omgjøring. Dette må tas i betraktning når man skal vurdere om en enkel kontroll vil være mer kostnadseffektiv enn en mer grundig behandling. En omfattende manuell kontroll vil dessuten medføre lengre saksbehandlingstid. Det kan gå på bekostning av næringslivets og andres behov for å få registrert opplysninger raskt, for eksempel i forbindelse med gjennomføring av transaksjoner eller andre disposisjoner. Lang saksbehandlingstid i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret som skyldes en grundig kontroll kan dermed potensielt medføre kostnader eller ulemper for næringslivet og andre.

Skal man sikre god registerkvalitet, forutsetter dette etter departementets syn at alle opplysninger blir kontrollert før de registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Hvordan kontrollen skal skje og hvor omfattende den skal være, kan imidlertid variere ut fra type opplysning. Noen opplysninger vil kunne kontrolleres maskinelt, for eksempel ved automatiske oppslag mot andre offentlige registre, mens andre opplysninger forutsetter manuell kontroll. Enkelte opplysninger kontrolleres i dag delvis maskinelt og delvis manuelt. For noen opplysninger kan maskinell kontroll skille ut tilfeller der det er nødvendig med manuell kontroll. Et eksempel på det siste er der en som er meldt registrert i en rolle i virksomhet er ilagt konkursskarantene eller idømt rettighetstap, og der det manuelt må kontrolleres om konkursskarantenen eller rettighetstapet hindrer vedkommende i å inneha den aktuelle rollen.

Kontrollen som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har plikt eller adgang til å gjøre etter nåværende regler, fratrukker ikke den som signerer meldingen ansvaret for at det som meldes til registrering er korrekt. Kontrollen reparerer heller ikke eventuelle feil i grunnlaget for det som meldes til registrering, for eksempel der grunnlaget ikke er i samsvar med lov, og eventuelt vedtekter. Departementet foreslår ikke endringer i dette.

Som nevnt i punkt 12.2 er det forhold som tilsier at reguleringen av kontroll både i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven bør bli tydeligere, og at omfanget av kontrollen i større grad fremgår direkte av lovteksten enn i dag. Tydeligere regler kan gi virksomhetene større forutsigbarhet og redusere deres ressursbruk. I de følgende punktene vurderes hvilke forhold departementet anser at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kontrollere, og hvilke forhold de to registrene bør ha adgang til å kontrollere.

12.3.2 Krav til meldingen og meldte opplysninger i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven

Nåværende enhetsregisterloven § 17 første ledd innebærer at registerfører for Enhetsregisteret skal «prøve om innsendte opplysninger og dokumentasjon» er i samsvar med reglene i enhetsregisterloven og forskrifter til loven. På tilsvarende måte innebærer foretaksregisterloven § 5-1 første ledd at registerfører for Foretaksregisteret skal «prøve om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det» er i samsvar med foretaksregisterloven og forskrifter til loven.

Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven med forskrifter stiller en rekke ulike krav til meldingen og meldte opplysninger. Det samme vil gjelde forslagene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov og de nye forskriftene til lovene. Dette omfatter blant annet krav til hvilke opplysninger som skal meldes, innholdet i opplysningene, hvordan meldte opplysninger skal dokumenteres eller bekreftes, samt krav til signering av meldingen. Begrunnelsen for disse kravene er behandlet i de øvrige kapitlene i dette høringsnotatet.

Etter departementets syn hører det under Enhetsregisterets og Foretaksregisterets kjerneoppgaver å kontrollere at slike lov- og forskriftskrav er oppfylt. Departementet foreslår at innholdet i denne kontrollen tydeliggjøres. Hensikten er å gjøre det lettere for brukerne å forstå hva Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kontrollerer, og dermed bidra til mer enhetlig og riktig rapportering. Det kan legge til rette for god registerkvalitet, noe som igjen kan bidra til tillit og legitimitet hos brukerne. Kontrollregler som legger til rette for enhetlig og riktig rapportering kan også legge til rette for mer kostnadseffektiv innrapportering til, og saksbehandling i, registrene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav a og ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav a.

12.3.3 Krav til meldingen og meldte opplysninger i annen lovgivning

Enkelte lover stiller krav til at bestemte opplysninger eller beslutninger skal meldes til Foretaksregisteret. Blant annet stiller aksjeloven og allmennaksjeloven krav til at

beslutninger om kapitalforhøyelse, kapitalnedsettelse, fusjon, fisjon, omdanning og oppløsning meldes til Foretaksregisteret. I noen tilfeller er det satt lovbestemte krav til innholdet i meldingen til Foretaksregisteret. Aksjeloven § 12-2 første ledd andre punktum fastsetter for eksempel at melding om generalforsamlingens beslutning om å nedsette aksjekapitalen «skal inneholde opplysninger om hvorvidt beregningen etter § 12-2 er basert på sist godkjente årsregnskap eller en mellombalanse og datoen for fastsettelsen av årsregnskapet eller mellombalansen». Aksjeloven og en rekke andre lover inneholder dessuten lovbestemte frister for å melde visse beslutninger eller ikrafttredelse av beslutninger til Foretaksregisteret.

Dette er forhold som Foretaksregisteret kontrollerer i dag med grunnlag i foretaksregisterloven § 5-1, og som registeret etter departementets syn fortsatt bør kontrollere. Departementet legger blant annet vekt på at lovbestemte krav til at visse beslutninger skal meldes til Foretaksregisteret, innholds krav og lovbestemte frister for å melde visse beslutninger til Foretaksregisteret, i noen tilfeller danner grunnlag for kreditorvarsel som skal kunngjøres i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Hovedformålet med slike krav er beskyttelse av kreditorinteresser, slik at disse skal få mulighet til å fremme krav eller innsigelser innen den lovbestemte fristen. For at dette skal kunne ivaretas på en god måte, er det avgjørende at det som blir kunngjort er i tråd med lovbestemte krav.

Det kan også være andre lovkrav som Foretaksregisteret bør kontrollere. Enkelte bestemmelser i lovgivningen for enkelte næringer fastsetter uttrykkelig at selskapet ikke kan registreres i Foretaksregisteret før offentlig næringstillatelse mv. foreligger. Eksempelvis følger det av finansforetaksloven § 7-11 at finansforetak skal meldes til Foretaksregisteret etter at tillatelse er gitt og vedtektene godkjent. Det følger også av bestemmelsen at Foretaksregisteret skal kontrollere at tillatelsen foreligger, og at foretakets vedtekter er godkjent.

For å favne slike tilfeller foreslår departementet å ta en innbestemmelse om at Foretaksregisteret skal kontrollere at krav til meldingen og meldte opplysninger i annen lovgivning er oppfylt, inkludert krav til dokumentasjon eller bekreftelse av meldte opplysninger og at lovbestemte frister for å melde opplysninger til Foretaksregisteret er overholdt.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav b.

12.3.4 Organisasjonsform

Ved kontroll av om enheten kan eller skal registreres i Enhetsregisteret i medhold av enhetsregisterloven § 4, kan Enhetsregisteret prøve om opplysningene er i samsvar med andre lover og forskrifter, jf. enhetsregisterloven § 17 første ledd andre punktum. Bestemmelsen gir registerfører adgang, men ikke plikt, til å prøve om den enheten oppfyller krav i annen lovgivning til å være den meldte organisasjonsformen. Ordlyden i foretaksregisterloven § 5-1 innebærer at Foretaksregisteret også skal kontrollere foretakets organisasjonsform.

Kontroll av organisasjonsform skjer alltid ved meldinger om nyregistrering av en virksomhet i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det samme gjelder ved meldinger om omdanning. De to registrene fører til en viss grad også kontroll av organisasjonsform ved andre endringsmeldinger. Dette kan eksempelvis være tilfelle der en endringsmelding viser at det har skjedd organisatoriske endringer i virksomheten som gjør at den ikke lenger er organisert i samsvar med de krav som gjelder for den registrerte organisasjonsformen. I så fall vil Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret pålegge virksomheten å sende inn melding om registrering som rett organisasjonsform.

Praksis fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret viser at det er tilfeller der virksomheter meldes med en organisasjonsform de ikke oppfyller vilkår for å være. Dette gjelder særlig for foreninger. Det bunner trolig i at det ikke finnes en egen foreningslov slik at det er uklart hvilke krav som gjelder for å kunne registreres som forening.

Det er flere forhold som etter departementets syn tilsier at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kontrollere organisasjonsform.

Ulike organisasjonsformer reguleres av forskjellige lover. Lovene har blant annet ulike regler om myndigheten og ansvaret til rolleinnhavere, slik som styremedlemmer og daglig leder. Adgangen for rolleinnhavere til å opptre utad og inngå avtaler på vegne av en virksomhet beror også på organisasjonsformen. Lovene har også ulike regler om rolleinnhaveres erstatningsansvar og straffeansvar. For eksempel har både aksjeloven § 17-1 og samvirkelova § 153 regler om erstatningsansvar for styremedlemmer, daglig leder og visse andre rolleinnhavere. I aksjeloven kapittel 19 er det også regler om straff. Slike regler finnes ikke i samvirkelova. For at brukere av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kunne vite hvilket eller hvilke regelsett som gjelder for registrerte virksomheter, er det avgjørende at disse er registrert med rett organisasjonsform.

Organisasjonsformen har dessuten betydning for hvilke andre opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Departementet viser til at det både i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven til en viss grad er stilt ulike krav til hvilke opplysninger som skal registreres om ulike organisasjonsformer. En forutsetning for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kunne føre kontroll med at en virksomhet har oppfylt alle opplysningskrav, er at virksomheten er registrert med rett organisasjonsform. For den berørte virksomheten vil organisasjonsform ha betydning for hvilke opplysninger den plikter å melde inn. Også for tredjeparter er det nyttig å vite hvilke opplysninger som finnes i registrene om virksomheten. I tillegg tilsier legitimasjonsvirkningene av registrering at organisasjonsform kontrolleres, fordi tredjepart kan legge til grunn at dette er virksomhetens rette organisasjonsform. Det gir dermed også tredjeparter informasjon om hvilke regler som gjelder for virksomheten, herunder om myndigheten og ansvaret til rolleinnhavere i virksomheten, deres adgang til å opptre utad og hvilke regler om erstatningsansvar og straffeansvar rolleinnhaverne er underlagt. At virksomheter registreres med rett organisasjonsform, kan dermed bidra til at tredjeparter kan ivareta sine interesser.

Basert på dette er departementets vurdering at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal kontrollere organisasjonsform. Det kan legge til rette for god registerkvalitet, og dermed bidra til at registrene har tillit og legitimitet hos brukerne. Departementet foreslår derfor at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret pålegges en slik kontrollplikt. Etter departementets syn er det ikke forhold som taler mot dette.

Som nevnt ovenfor kontrollerer Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kontrollerer organisasjonsform ved meldinger om nyregistrering og omdanning, og i enkelte andre tilfeller. Å tydeliggjøre i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven at registrene skal kontrollere organisasjonsform vil derfor ikke medføre økt ressursbruk i disse registrene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav b og ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav c.

12.3.5 Foretaksnavn og navn

Det følger av lov 21. juni 1985 nr. 79 om enerett til foretaksnavn og andre forretningskjennetegn mv. (foretaksnavneloven) § 2-7 første ledd at foretaksnavn ikke kan registreres i Foretaksregisteret dersom det strider mot foretaksnavneloven § 2-1, § 2-2, § 2-3, § 2-4 eller § 2-5. Disse bestemmelsene stiller blant annet forbud mot identiske foretaksnavn, krav til angivelse av organisasjonsform i foretaksnavnet, forbud mot villedende foretaksnavn og krav til at foretaksnavn ikke må stride mot lov, offentlig orden eller moral.

Ved saksbehandlingen i Foretaksregisteret gjelder bestemmelsene i foretaksregisterloven, jf. foretaksnavneloven § 2-7 andre ledd. Foretaksregisteret kontrollerer dermed foretaksnavn opp mot bestemmelsene i foretaksnavneloven §§ 2-1 til 2-5 ved melding om nyregistrering og ved melding om endring av foretaksnavn. Dersom meldt foretaksnavn strider mot disse bestemmelsene, blir foretaksnavnet nektet registrert. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene nektet Foretaksregisteret å registrere til sammen 4 235 meldte foretaksnavn i perioden 2019 til 2023, et årlig snitt på 847.³⁰

Enkelte organisasjonsformer med registreringsplikt i Foretaksregisteret omfattes ikke av foretaksnavneloven. Dette gjelder blant annet boligbyggerlag og borettslag. Med de som fremgår her, skal Enhetsregisteret ikke kontrollere sammenslutningens navn ved registrering i Enhetsregisteret.

Flere lover inneholder særlige begrensninger i retten til å bruke visse betegnelser i navn eller foretaksnavn. Eksempler på dette er:

- Lov 2. juni 2000 nr. 39 om apotek (apotekloven) § 1-5 fastsetter at «[o]rdet apotek og sammensetninger som inneholder dette ordet, må ikke brukes som betegnelse for noen virksomhet som ikke er offentlig godkjent apotek etter loven».

³⁰ Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene nektet Foretaksregisteret registrering av 567 meldte foretaksnavn i 2019. I 2020 var tallet 949, mens det i 2021, 2022 og 2023 ble nektet registrert henholdsvis 1 049, 908 og 762 meldte foretaksnavn.

- Etter verdipapirhandelloven § 13-1 andre ledd kan foretak som ikke har tillatelse som markedsoperatør for børs etter verdipapirhandelloven, ikke benytte betegnelsen børs i eller som tillegg til sitt navn.
- Etter finansforetaksloven § 2-19 tredje ledd kan ikke andre foretak enn banker uten hjemmel i eller i medhold av lov eller med samtykke fra Finansdepartementet bruke ordet «bank» i sitt foretaksnavn eller ved omtale eller markedsføring av sin virksomhet. Det står også at andre foretak enn banker som nevnt i annet ledd ikke uten hjemmel i eller i medhold av lov eller med samtykke fra departementet kan bruke ordet «sparebank» eller lignende sammensetninger med ordet «spare» i sitt foretaksnavn eller ved omtale eller markedsføring av sin virksomhet.

Enkeltpersonforetak kan få enerett til sitt kjennetegn/foretaksnavn i tråd med reglene i foretaksnavneloven, jf. foretaksnavneloven § 1-1. Enkeltpersonforetak har registreringsrett i Foretaksregisteret. For enkeltpersonforetak som registreres i Foretaksregisteret, kontrollerer registerfører at enkeltpersonforetakets foretaksnavn er i samsvar med foretaksnavnelovens regler, jf. foretaksnavneloven § 2-7 andre ledd.

For enkeltpersonforetak som bare registreres i Enhetsregisteret, foreslår departementet at Enhetsregisteret skal kontrollere at foretaksnavnet til enkeltpersonforetak inneholder innehaverens etternavn, jf. foretaksnavneloven § 2-2 første ledd. En slik regel vil sikre enhetlig kontroll og registrering av foretaksnavn til enkeltpersonforetak i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Også hensynet til tredjeparter tilsier at kontrollen og registreringen er lik på dette området i de to registrene.

Det å tillate registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret av navn som er i strid med bestemmelser som begrenser eller forbyr bruk av visse betegnelser i navnet, slik som apotekloven § 1-5, verdipapirhandelloven § 13-1 andre ledd og finansforetaksloven § 2-19 tredje ledd (se ovenfor), vil undergrave formålet med lovforbudene. Departementet foreslår derfor at for virksomheter som ikke omfattes av foretaksnavneloven, så skal Foretaksregisteret kontrollere at foretakets navn ikke strider mot lov. Det foreslås også at Enhetsregisteret skal gjennomføre tilsvarende kontroll av navn på virksomheter som bare meldes til registrering i Enhetsregisteret.

Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig at det fremgår uttrykkelig av foretaksregisterloven § 5-1 at Foretaksregisteret skal kontrollere at foretaksnavn som er meldt, er i samsvar med foretaksnavneloven. Foretakene får dermed en påminnelse om å sjekke det ønskede foretaksnavnet mot kravene i foretaksnavneloven før dette meldes til registrering i Foretaksregisteret. Det kan bidra til å redusere antall nektelser på grunn av motstrid med foretaksnavneloven. Potensielt kan det bidra til at man unngår unødvendig ressursbruk både hos foretak og i Foretaksregisteret.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav c og ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav d.

12.3.6 Lovbestemte krav til å inneha en rolle

Etter enhetsregisterloven § 17 første ledd andre punktum kan registerfører ved kontroll av om innmeldt rolleinnehaver kan registreres i Enhetsregisteret prøve om opplysningene er i

samsvar med andre lover og forskrifter. Bestemmelsen gir registerfører adgang, men ikke plikt, til å foreta slik kontroll. Foretaksregisterets kontrollplikt etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd omfatter etter ordlyden i bestemmelsen også det å kontrollere at personer som meldes registrert i en rolle i foretaket oppfyller lovbestemte krav til å inneha rollen. Eksempler på forhold som kontrolleres er at personer som meldes til registrering som styremedlem i aksjeselskap, allmennaksjeselskap, samvirkeforetak og stiftelser er myndige, jf. aksjeloven § 6-11 andre ledd, allmennaksjeloven § 6-11 andre ledd, samvirkelova § 64 første ledd og stiftelsesloven § 27 første ledd. Andre forhold som kontrolleres er om personer som meldes som revisor eller regnskapsfører har nødvendig godkjenning, eller at innehaver av et enkeltpersonforetak ikke er mindreårig, jf. vergemålsloven.

Etter departementets syn er det viktig at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kontrollerer at personer som registreres med roller, oppfyller lovbestemte krav til å inneha rollen. Departementet legger særlig vekt på at det å være registrert i en rolle i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf. enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Tredjepersoner kan derfor legge til grunn at personer som er registrert i en rolle er bemyndiget til å opptre i rollen de er registrert med, med mindre tredjepersonen kjente til eller burde kjent til forhold som gjør at dette ikke stemmer. Feilregistreringer på dette området kan lede til økonomisk tap for den registrerte virksomheten og tredjepersoner som handler med denne. Hensynet til å beskytte den registrerte virksomheten og tredjepersoner mot økonomisk tap tilsier derfor at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret alltid skal kontrollere at den som meldes registrert i en rolle, lovlig kan inneha rollen. Slik kontroll bidrar også til å sikre tillit til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og registrenes legitimitet.

Departementet foreslår derfor at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal ha en slik kontrollplikt. Etter departementets syn er det ikke forhold av betydning som taler mot dette. Som nevnt ovenfor kontrollerer Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i dag om personer som meldes registrert i en rolle, oppfyller lovbestemte krav til å inneha rollen. Å tydeliggjøre dette i kontrollbestemmelsene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven vil derfor ikke medføre økt ressursbruk i disse registrene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav d og ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav e.

12.3.7 Konkurskarantene, rettighetstap og fratakelse av rettslig handleevne

Konkurskarantene etter konkursloven § 142, rettighetstap etter straffeloven § 56 og fratakelse av rettslig handleevne etter vergemålsloven § 22 kan medføre at en person ikke lovlig kan inneha rolle som styremedlem, daglig leder mv. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret fører i dag kontroll med om en person som meldes registrert i en rolle er ilagt konkurskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av den rettslige handleevnen som hindrer vedkommende i å inneha rollen. I så fall blir vedkommende nektet registrert i rollen.

Enhetsregisterets og Foretaksregisterets tilgang til og mottak av opplysninger om slike forhold er regulert i ulikt regelverk:

- Konkurskarantene: Etter forskrift 23. august 1993 nr. 824 om konkursregisteret og om kunngjøringer etter konkursloven (konkursregisterforskriften) § 10 første ledd har enhver, herunder Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, rett til å få oppgitt ilagt konkurskarantene.
- Rettighetstap: Forskrift 20. september 2013 nr. 1097 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterforskriften) § 10-8 pålegger politiet å underrette om rettighetstap etter straffeloven § 56. Det følger av bestemmelsen at «når det foreligger endelig dom på tap av rettighet som nevnt i straffeloven § 56 skal det straks gis underretning til den myndighet som rettighetstapet vedrører (foresatt i offentlig tjeneste, vedkommende offentlige bevillingsmyndighet, militær utskrivningsmyndighet, sjøfartsinspektør, formannskap, foretaksregisteret mv.) om domfeltes navn og for øvrig nødvendig personalia, samt om rettighetstapet, dets varighet og fra hvilket tidspunkt det inntrådte». Bestemmelsen innebærer at også Enhetsregisteret skal underrettes om rettighetstap etter straffeloven § 56.
- Fratakelse av rettslig handleevne: Det følger av vergemålsloven § 77 at dom om fratakelse av den rettslige handleevnen skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, hvis personen er innehaver av eller ansvarlig deltaker i et foretak som er innført der. Det samme gjelder dersom en person midlertidig fratras den rettslige handleevnen.

For Foretaksregisteret følger denne kontrollplikten av foretaksregisterloven § 5-1, og for Enhetsregisteret av enhetsregisterloven § 17 første ledd andre punktum. Selv om denne bestemmelsen ikke pålegger Enhetsregisteret å kontrollere om noen som er meldt i en rolle er ilagt konkurskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av den rettslige handleevnen, foretas alltid slik kontroll i dag.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret fører også fortløpende kontroll av personer som er registrert i roller for visse organisasjonsformer og rolletyper. Registrene opererer blant annet med konkurskarantenetablell med oppstilling av ulike organisasjonsformer og roller, som viser når konkurskarantene medfører at person kan fjernes fra en registrert rolle i registeret eller nektes registrering. Dersom for eksempel en person er registrert som styremedlem i et aksjeselskap ilegges konkurskarantene som hindrer vedkommende i å inneha rollen, vil Foretaksregisteret fjerne registreringen av vedkommende person i rollen og gi virksomheten pålegg om å melde ny person i rollen.

Kontroll av om noen er idømt rettighetstap, ilagt konkurskarantene eller idømt fratakelse av den rettslige handleevnen, er viktig for å hindre at personer som ikke har rettslig adgang til å inneha en rolle i en virksomhet, gis legitimasjon til å opptre på vegne av virksomheten gjennom registrering i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Hensikten er å beskytte den registrerte virksomheten og tredjepersoner mot økonomisk tap.

Kontroll av om noen er idømt fratakelse av rettslig handleevne, bidrar også til å beskytte den som er fratatt den rettslige handleevnen mot å bli legitimert til å foreta handlinger som kan føre til skade for vedkommende selv. Kontrollen bidrar dermed til å ivareta rettssikkerheten til disse.

Etter departementets syn er det hensiktsmessig at det fremgår uttrykkelig av enhetsregisterloven og foretaksregisterloven at registrene skal foreta slik kontroll. Dette for å tydeliggjøre denne kontrollplikten overfor brukerne. Departementet antar at slik regulering samtidig vil kunne ha en viss preventiv effekt mot at aktører forsøker å få registrert personer i roller som de ikke lovlig kan inneha på grunn av konkurskarantene, rettighetstap eller fratakelse av rettslig handleevne.

Om konkurskarantene, rettighetstap eller fratakelse av rettslig handleevne gjør at en person ikke kan registreres eller forbli registrert i en bestemt rolle, må vurderes konkret. Rettighetstap er ofte knyttet til nærmere bestemte roller, for eksempel rolle som styremedlem i et selskap som driver innenfor en bestemt bransje eller liknende. For å tydeliggjøre at registerfører plikter å foreta en konkret vurdering, foreslår departementet å ta inn passusen «som hindrer vedkommende i å inneha rollen» i bestemmelsene om slik kontroll.

Som nevnt over fører Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i dag kontroll av om noen som meldes i en rolle i en virksomhet er ilagt konkurskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av den rettslige handleevne. Å tydeliggjøre dette i kontrollbestemmelsene i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven vil derfor ikke medføre realitetsendring eller økt ressursbruk i registrene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav e og ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav f.

12.3.8 Beslutningsmyndighet

Foretaksregisterloven § 5-1 første ledd innebærer at Foretaksregisteret også skal kontrollere om beslutninger som danner grunnlag for meldt opplysning er truffet av kompetent organ, det vil si av noen som har myndighet til å treffe slik beslutning. Hensynet til tillit og legitimitet, samt at opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger, tilsier at Foretaksregisteret fortsatt bør gjøre dette. Departementet viser til at personelle kompetansemangler som den klare hovedregel vil innebære at en beslutning er ugyldig, og dermed ikke har bindende virkning. Departementet har lagt vekt på at foretaket enkelt bør kunne dokumentere om en beslutning er truffet av kompetent organ. Samtidig vil dette etter departementets syn enkelt kunne kontrolleres av Foretaksregisteret. Departementet antar derfor at slik kontroll ikke vil kreve vesentlig ressursbruk hos foretakene eller Foretaksregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav g.

Også andre forhold enn personelle kompetansemangler kan lede til at en beslutning som ligger til grunn for en meldt opplysning er ugyldig, for eksempel brudd på innkallsregler eller andre saksbehandlingsregler. Departementet vurderer at Foretaksregisteret ikke bør pålegges å kontrollere slike krav. Departementet viser til at saksbehandlingsfeil, i motsetning til personelle kompetansemangler, ikke automatisk fører til ugyldighet. Brudd på saksbehandlingsregler fører bare til ugyldighet der feilen kan ha virket inn på resultatet. Det fordrer en konkret og skjønsmessig vurdering, som vil

innebære kontroll av underliggende omstendigheter, ut over ren dokumentkontroll. En plikt til å kontrollere om alle saksbehandlingsregler er fulgt, og til å vurdere eventuelle konsekvenser ved brudd på slike regler, ved alle meldinger vil etter departementets syn medføre for stor ressursbruk i Foretaksregisteret og føre til at saksbehandlingstiden i registeret øker vesentlig. Dette vil være til ugunst for de registrerte foretakene og potensielt også for tredjeparter.

Departementet foreslår imidlertid at Foretaksregisteret skal ha adgang til å prøve om slike krav er overholdt. Se nærmere om dette i punkt 12.3.10.

Når det gjelder Enhetsregisteret, følger det av enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd at følgende skal vedlegges meldingen dersom slike opplysninger meldes til Enhetsregisteret:

- protokoll som viser valg av styre (bokstav a)
- protokoll fra kompetent organ eller vedtekter som viser tildeling av signatur (bokstav d)
- protokoll eller erklæring som viser tildeling av prokura (bokstav e).

Departementet vurderer at Enhetsregisteret bør kontrollere at beslutninger som ligger til grunn for meldte opplysninger om styre, signatur og prokura er truffet av kompetent organ. Departementet viser til at styret i felleskap representerer enheten utad og har myndighet til å inngå enhver avtale på vegne av enheten (signaturrett). Det samme gjelder personer, som alene eller i felleskap, har blitt tildelt signatur. Også den eller de som er tildelt prokura fra en næringsdrivende har vid adgang til å inngå avtaler. Den som har fått prokura, prokuristen, kan «opptre på vegne av foretaket i alt som hører til driften av dette», med unntak av å overdra eller behefte foretakets eiendom, jf. prokuraloven § 1. Departementet legger særlig vekt på at det å være registrert i en rolle i Enhetsregisteret har legitimasjonsvirkninger, jf. enhetsregisterloven § 24. Tredjepersoner kan derfor legge til grunn at personer som er registrert i en rolle har myndighet til å opptre i rollen de er registrert med, med mindre tredjepersonen kjente til eller burde kjent til forhold som gjør at dette ikke stemmer. Feilregistreringer hva gjelder styre, signatur og prokura kan dermed lede til økonomisk tap for den registrerte enheten og tredjepersoner som handler med denne. Hensynet til å beskytte disse mot økonomisk tap, tilsier derfor at Enhetsregisteret skal kontrollere at beslutninger som ligger til grunn for meldte opplysninger om styre, signatur og prokura er truffet av kompetent organ og at sammenslutningen har rettslig adgang til å tildele prokura. Departementet viser for øvrig til at virksomheter har plikt til å sende inn endringsmelding ved endringer av registrerte opplysninger. Se omtalen i punkt 10.4.

De samme grunner tilsier etter departementets syn at Enhetsregisteret også bør kontrollere at beslutning som ligger til grunn for meldt opplysning om daglig leder, er truffet av kompetent organ. Departementet viser til at rollen som daglig leder etter selskapslovgivningen og sammenslutningsretten for øvrig gir den som er daglig leder myndighet til å representere virksomheten utad i saker som inngår i den daglige ledelse. Det betyr blant annet at daglig leder kan inngå avtaler på vegne av virksomheten i saker som faller innunder den daglige ledelse. Departementet har lagt vekt på at enheter enkelt bør kunne dokumentere om en beslutning om ansettelse av daglig leder er truffet av

kompetent organ, og dette kan enkelt kontrolleres av Enhetsregisteret. Departementet antar derfor at slik kontroll ikke vil kreve vesentlig ressursbruk hos enhetene eller Enhetsregisteret.

Ved melding om registrering av opplysning om revisor og regnskapsfører i Enhetsregisteret, er det i dag krav om at revisor eller regnskapsfører erklærer at denne påtar seg oppdraget. Erklæringen kan følge som vedlegg til meldingen eller fremgå av selve meldingen, jf. enhetsregisterloven § 8 fjerde ledd bokstav b og c og femte ledd. Dette sikrer at revisorer og regnskapsførere ikke kan registreres i Enhetsregisteret uten deres viten. Etter departementets syn er det tilstrekkelig at Enhetsregisteret kontrollerer at revisor eller regnskapsfører har erklært at denne har påtatt seg oppdraget. Departementet foreslår derfor ikke et krav om at Enhetsregisteret skal kontrollere at beslutningen som ligger til grunnlag for meldt opplysning om revisor eller regnskapsfører er truffet av kompetent organ. Departementet har lagt vekt på at både revisorer og regnskapsførere er regulerte profesjoner som er underlagt offentlig tilsyn. Både revisorloven og regnskapsførerloven stiller krav til at revisorer og regnskapsførere skal dokumentere sine oppdrag. Dersom en revisor eller regnskapsfører erklærer å ha påtatt seg oppdraget, kan registerfører derfor også legge til grunn at revisor eller regnskapsfører har kontrollert at denne gyldig er gitt oppdraget. I tillegg kan brudd på revisorloven og regnskapsførerloven medføre både tilbakekall av autorisasjon/godkjenning og straffeansvar, jf. revisorloven kapittel 14 og regnskapsførerloven kapittel 6. Samlet reduserer dette faren for misbruk. Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd bokstav f.

12.3.9 Lovbestemte minstekrav til innhold i beslutninger

Flere lover stiller minstekrav til innhold i visse beslutninger mv. som skal meldes til Foretaksregisteret. Et eksempel her er minstekrav til beslutning om kapitalforhøyelse i aksjeloven § 10-1 og allmennaksjeloven § 10-1.

Foretaksregisteret kontrollerer i dag at slike lovbestemte minstekrav til innhold er oppfylt, jf. foretaksregisterloven § 5-1 første ledd. Etter departementets syn bør Foretaksregisteret fortsatt gjøre dette. Departementet legger vekt på at slike lovbestemte minstekrav er ansett å ivareta bestemte formål, og at brudd på slike minstekrav som hovedregel vil føre til at beslutningen er ugyldig. Hensynet til at registrering i Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger, og at Foretaksregisteret skal ha tillit og legitimitet hos brukerne, taler for at Foretaksregisteret alltid skal kontrollere om slike lovbestemte minstekrav til innhold i beslutninger er oppfylt. Departementet legger også vekt på at foretaket enkelt kan dokumentere at minstekravene er oppfylt, og at Foretaksregisteret enkelt kan kontrollere dette. Slik innrapportering og kontroll forventes dermed ikke å medføre vesentlig ressursbruk hos foretakene eller Foretaksregisteret.

Oppregningen av forhold som etter lovbestemmelser må reguleres i slike beslutninger er minstekrav. Lovbestemmelsene er normalt ikke til hinder for at beslutningen kan regulere andre forhold ut over minstekravene. Det er eksempelvis ikke uvanlig at beslutninger om kapitalforhøyelse regulerer forhold ut over de lovbestemte minstekravene i aksjeloven § 10-1 og allmennaksjeloven § 10-1. Departementet foreslår ikke at Foretaksregisteret skal

ha plikt til å kontrollere om slike tilleggsreguleringer er i samsvar med lov. Departementet legger her vekt på at innholdet i slike tilleggsreguleringer vil kunne variere stort, og at vurderingen av lovmessigheten av disse vil kunne innbefatte skjønnsmessige og tidvis også krevende vurderinger. Etter departementets syn vil slik kontroll medføre for stor ressursbruk i Foretaksregisteret. Det vil også kunne medføre at registreringen tar lang tid, og være til skade for det registrerte foretaket og tredjeparter.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd bokstav h.

12.3.10 Utvidet kontrolladgang for Foretaksregisteret

Departementet har i punktene ovenfor foreslått å tydeliggjøre hvilke forhold Foretaksregisteret skal kontrollere, jf. forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd. Forslaget innebærer at Foretaksregisterets kontrollplikt innsnevres.

For å sikre en effektiv kontroll og legge til rette for god registerkvalitet, vurderer departementet at Foretaksregisteret likevel fortsatt bør ha en generell adgang til å kontrollere at meldte opplysninger og grunnlaget for det er lovmessig. Det samme gjelder kontroll opp mot foretakets vedtekter, der disse er registrert i Foretaksregisteret. Det vil gi Foretaksregisteret mulighet til å foreta en mer utvidet kontroll der meldingen, dokumentasjon som inngår i meldingen eller andre opplysninger gir Foretaksregisteret en indikasjon på at meldte opplysninger ikke er i samsvar med lov eller eventuelle vedtekter. Dette kan også være aktuelt ved behandling av klager på registrerings- eller nektingsvedtak. Utvidet kontrolladgang for Foretaksregisteret vil også gi registeret mulighet til å foreta stikkprøvekontroll. Å lovfeste en slik kontrolladgang for Foretaksregisteret vil trolig også kunne ha en preventiv virkning mot at aktører forsøker å melde noe som er i strid med lov eller vedtekter.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 andre ledd.

Departementet viser også til at det foreslås nye regler om dokumentasjon av det som meldes til registrering. Se kapittel 11 om dette. De foreslåtte reglene vil blant annet legge til rette for utvidet bruk av maskinell kontroll, og utvidet bruk av såkalt «prekontroll», altså der feil eller forhold som ikke kan registreres oppdages allerede før meldingen sendes inn, gjerne i forbindelse med utfylling av meldingen. Utvidet bruk av hel eller delvis maskinell kontroll kan bidra til at flere meldinger registreres raskt og med lav manuell ressursbruk hos registerfører. Dermed kan registerfører frigjøre ressurser til å gjennomføre mer målrettet kontroll av meldinger. Også dette kan bidra til god registerkvalitet i Foretaksregisteret.

12.3.11 Registerførers myndighet til å kreve dokumentasjon og opplysninger

Foretaksregisterloven § 5-1 andre ledd andre punktum fastsetter at «[r]egisterføreren kan kreve opplysninger han finner nødvendig for gjennomføring av kontrollen». En tilsvarende bestemmelse finnes i enhetsregisterloven § 8 andre ledd om at registerfører

kan «kreve fremlagt den dokumentasjon han finner nødvendig for å vurdere om det som meldes, er riktig». Enhetsregisterloven § 8 gjelder dokumentasjon av opplysningene.

Etter departementets syn er det hensiktsmessig å beholde bestemmelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven som gir registerfører myndighet til å kreve ytterligere informasjon der dette er nødvendig for å gjennomføre kontrollen. En slik mulighet vil bidra til at registerfører kan gjennomføre kontroller som gir så god registerkvalitet som mulig. Dette gjelder både for forhold som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret plikter å kontrollere, men også der Foretaksregisteret ser behov for å gjennomføre utvidet kontroll.

Etter departementets vurdering hører slike bestemmelser naturlig sammen med reglene om kontroll. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen i enhetsregisterloven plasseres i kontrollbestemmelsen i forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 5-1 tredje ledd.

12.3.12 Andre særregler for Foretaksregisteret

Foretaksregisterloven § 5-1 har enkelte særregler om kontroll som ikke finnes i enhetsregisterloven.

Det følger av foretaksregisterloven § 5-1 tredje ledd at dersom registerfører finner at registrering kan krenke tredjepersons rett, skal registerføreren gi denne anledning til å uttale seg innen en nærmere fastsatt frist. Hensikten er at slike tredjepersoner skal gis mulighet til å ivareta sine retter. Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre denne reguleringen, og foreslår at den videreføres.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 fjerde ledd.

Ifølge verdipapirhandeloven § 7-8 skal nasjonale prospekter registreres i Foretaksregisteret før offentliggjøring. Foretaksregisterloven § 5-1 fjerde ledd har særregler knyttet til registerførers kontroll i den forbindelse. Foretaksregisterloven § 5-1 fjerde ledd ble senest endret ved lov 21. juni 2019 nr. 41 om endringer i verdipapirhandeloven mv. (prospekt, markedsmisbruk, tilsyn og sanksjoner). Endringene trådte i kraft 21. juli 2019. Bestemmelsen foreslås videreført.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 femte ledd.

13 Registrering, underretning og kunngjøring

13.1 Registrering og registreringsnektelse

13.1.1 Gjeldende rett

Etter foretaksregisterloven § 6-1 skal meldte opplysninger straks innføres i Foretaksregisteret når de er kontrollert og funnet i orden. Tilsvarende bestemmelse finnes i enhetsregisterloven § 17 første ledd tredje punktum.

Enhetsregisterloven § 19 første ledd og foretaksregisterloven § 5-2 første ledd har regler om registreringsnektelse.

Det følger av enhetsregisterloven § 19 første ledd at dersom registerføreren finner at vilkårene for registrering av en enhet i Enhetsregisteret ikke foreligger, skal registrering nektes. Det samme gjelder dersom opplysningene så utydelige eller uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås.

Etter foretaksregisterloven § 5-2 første ledd skal registrering nektes dersom registerføreren finner at en melding ikke er lovmessig eller i samsvar med vedtektene. Registrering skal også nektes dersom vilkårene for registrering i Foretaksregisteret ikke foreligger eller dersom opplysningene er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås.

Dersom feilen er av en slik art at den lar seg rette, skal registerføreren gi melder en passende frist til å rette feilen, jf. foretaksregisterloven § 5-2 andre ledd. Registerfører skal samtidig gjøre melder kjent med at dersom ikke feilen rettes innen fristens utløp, vil meldingen bli avvist.

Bestemmelsene om registrering og registreringsnektelse praktiseres av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret slik at alle meldte opplysninger behandles samlet. Praksisen innebærer at det for hver melding fattes ett samlet vedtak om registrering eller nekting av registrering. Det betyr at der deler av meldingen eller meldte opplysninger lider av feil, vil hele meldingen med tilhørende meldte opplysninger bli nektet registrert.

Der mangelen er av en slik art at den bare kan rettes opp ved å gjøre endringer i innsendt melding (skjema), vil Enhetsregisteret og Foretaksregisteret treffe et nektingsvedtak slik at innsender må sende inn ny melding. Er det feil eller uklarheter ved vedleggene, vil Enhetsregisteret og Foretaksregisteret normalt sende innsender et brev der det gis mulighet til å rette opp feilen innen en bestemt frist. Blir ikke feilen rettet innen fristen, vil Enhetsregisteret og Foretaksregisteret treffe et nektingsvedtak.

Der en feil ikke er mulig å rette opp uten ny melding, vil hele meldingen bli nektet registrert. Dette gjelder selv om én eller flere meldte opplysninger, eller de meldte opplysningene som må anses mest vesentlige, isolert sett oppfyller kravene til å bli registrert.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret fatter et stort antall registrerings- og nektingsvedtak. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene traff registrene 610 412

registrerings- og nektingsvedtak i 2021. I 2022 ble det truffet 626 426 vedtak og i 2023 655 829 vedtak.

Tabell 13.1 Antall registrerings- og nektingsvedtak i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret 2021 til 2023

	2021	2022	2023
Enhetsregisteret - registreringsvedtak	192 254	201 112	215 886
Enhetsregisteret - nektingsvedtak	19 174	21 172	22 841
Foretaksregisteret - registreringsvedtak	377 132	382 348	393 911
Foretaksregisteret - nektingsvedtak	21 852	21 804	23 191
Totalt	610 412	626 436	655 829

Tall fra Brønnøysundregistrene

I et stort antall saker sendes det brev som gir innsender av meldingen mulighet til å rette opp feil eller mangler. Ifølge tall fra Brønnøysundregistrene ble det i 2023 sendt slike brev i om lag 6,6 prosent av sakene i Enhetsregisteret og i 10,9 prosent av sakene i Foretaksregisteret.

13.1.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Det er innsender som bestemmer hvilke opplysninger som skal gis i meldingen til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, og som har ansvar for vedleggene som følger ved meldingen. Det tilsier at innsender er nærmest til å bære risikoen for at meldingen og meldte opplysninger oppfyller kravene for å kunne bli registrert. Kravet til at det må sendes inn en ny melding der bare deler av meldingen eller meldte opplysninger lider av feil, vil imidlertid kunne medføre uforholdsmessig ressursbruk for virksomheten ved at det må sendes inn fullstendig ny melding. Det kan også medføre forsinket registrering av opplysninger som isolert oppfyller alle krav for å kunne bli registrert, og forsinket tilgang til slike opplysninger hos aktører som bruker Enhetsregisteret og Foretaksregisteret som informasjonskilde. I tilfeller der feilen er av en slik art at det må treffes ny beslutning i virksomheten, for eksempel i generalforsamling eller årsmøte, vil forsinkelsen kunne bli vesentlig, med mindre virksomheten velger å sende inn ny melding hvor bare de innmeldte opplysningene som opprinnelig var i orden inngår.

Det kan stilles spørsmål ved om dette tilsier at reglene om innføring i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret bør endres, slik at hver enkelt opplysning som er meldt skal, eller kan, vurderes separat, og innføres i registeret når opplysningen er kontrollert og funnet i orden.

Det kan være tilfeller der en melding inneholder flere opplysninger, og hvor innsenders intensjon er at hele meldingen (alle meldte opplysninger) registreres samlet, slik at det er problematisk for virksomheten om bare deler av meldingen (meldte opplysninger) registreres. Eksempel på dette kan være melding til Foretaksregisteret som både gjelder kapitalforhøyelse og endring av styret. Det kan reise spørsmål ved om innsendere bør

kunne få muligheten til å velge mellom å få alle meldte opplysninger behandlet samlet, eller de enkelte opplysninger hver for seg.

Brønnøysundregistrenes nye saksbehandlingssystem (BRsys-plattformen) er under utvikling. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret vil gradvis, organisasjonsform for organisasjonsform, komme over på den nye plattformen. I løpet av 2026 skal de gamle saksbehandlingssystemene skrus av, og all saksbehandling skal skje i BRsys.

Parallelt med utviklingen av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på BRsys-plattformen, utvikles det en ny innrapporteringsløsning. Denne skal erstatte Samordnet registermelding. Disse utviklingsløpene henger tett sammen. Innrapportering vil i fremtiden i størst mulig og økende i grad skje i form av strukturerte og maskinlesbare data, og saksbehandlingen vil i den grad det er mulig gjøres helt eller delvis maskinelt. Et resultat av disse endringene vil være at saksbehandlingstiden vil gå i fra å ta dager, som i dag, til å ta sekunder eller minutter.

BRsys-prosjektet har ikke planlagt eller tatt høyde for et krav om delvis å kunne godkjenne en melding. Funksjonalitet for dette er ikke utviklet, og vil derfor medføre forsinkelser og kostnader for Brønnøysundregistrene, men ikke minst også konsekvenser for brukerne som må vente på de økonomiske effektene BRsys vil gi.

Når en melding blir nektet registrert, må virksomheten rette opp forholdet og sende inn meldingen på nytt. Selve utfyllingen av meldingen er estimert til å ta rundt syv og et halvt minutt. Brukeren kan dessuten kopiere meldingen som ble nektet registrert og rette opp feilen, slik at tiden som reelt sett brukes på å sende inn ny melding er vesentlig kortere. Meldingen havner imidlertid i samme saksbehandlingsskø som alle andre meldinger. Når saksbehandlingstiden kortes drastisk ned ved realiseringen av BRsys og ny innrapporteringsløsning, vil byrden med å måtte sende inn ny melding måtte betraktes som svært lav.

I tilfeller hvor feilen kan rettes i skjema og sendes inn på nytt, er tidshorisonten en annen enn omtalt over. I tilfeller der en opplysning nektes registrert som følge av at vedlagt dokumentasjon lider av saksbehandlingsfeil eller innholdsmangler, vil virksomheten måtte rette opp dette forholdet, for eksempel ved å avholde ny generalforsamling, årsmøte eller styremøte. Saksbehandlingsreglene i lover på sammenslutningsrettens område, alternativt virksomhetens vedtekter, fastsetter stort sett krav til at det må gå et visst antall dager fra det kalles inn til møte, til møtet kan gjennomføres. Som følge av dette blir ofte resultatet at ikke bare den feilaktige opplysningen blir registrert senere enn tiltenkt, men også at registerkvaliteten forringes til en viss grad. Det bemerkes at brukeren står fritt til å melde opplysningene som det ikke heftet feil ved, og få disse registrert. Denne muligheten benyttes imidlertid svært sjelden. Bakgrunnen er sannsynligvis at det er ønskelig å registrere opplysninger som utløser registreringsgebyr samtidig, for å unngå dobbelt gebyr, eller at flere opplysninger henger sammen, for eksempel der det meldes styreendring og kapitalforhøyelse samtidig.

Den nye innrapporteringsløsningen som utvikles av Brønnøysundregistrene legger opp til at tidligere krav til kopi av selskapsdokumentasjon erstattes av krav til strukturerte data. I dette ligger et stort mulighetsrom for brukerveiledning allerede på innrapporteringsstadiet.

Et mål for Brønnøysundregistrene er at den nye innrapporteringsløsningen skal veilede og hjelpe brukeren til å sende inn meldingen på riktig måte første gang. Det vil derfor gjennomføres prekontroller som i stor grad vil kunne fange opp om det hefter feil ved meldingen før den saksbehandles. Etter hvert som innrapporteringsløsningen utvikles og tas i bruk, vil derfor nytten av funksjonalitet for delvis godkjenning av registermelding bli stadig mindre.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal som nevnt gradvis over på BRsys-plattformen. Det er ikke lagt planlagt funksjonalitet for delvis å kunne godkjenne registermeldinger i Brsys-prosjekt. Utvikling av slik funksjonalitet vil kreve stor ressursbruk i Brønnøysundregistrene og medføre vesentlige kostnader. Etter departementets syn vil de samlede kostnadene ved å utvikle funksjonalitet for delvis registrering av meldinger overstige den samfunnsmessige nytten ved dette.

Departementet foreslår på denne bakgrunn ikke å lovfeste en rett til delvis godkjenning av meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-3 og ny foretaksregisterlov § 5-2.

Nåværende regler om registreringsnektelse er tilpasset kontrollreglene i enhetsregisterloven § 17 og foretaksregisterloven § 5-1 første ledd. Departementet har i kapittel 11 foreslått å endre reglene om kontroll av meldinger, jf. forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-1 og ny foretaksregisterlov § 5-1. Forslagene til regler om registreringsnektelse er tilpasset regelforslagene om kontroll for å sikre god sammenheng mellom disse. For Enhetsregisteret innebærer forslaget at registerfører skal nekte å registrere de meldte opplysningene dersom meldingen eller meldte opplysninger ikke er i samsvar med forhold som nevnt i forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-1 første ledd. For Foretaksregisteret innebærer forslaget at registerfører skal nekte å registrere de meldte opplysningene dersom meldingen eller meldte opplysninger ikke er i samsvar med forhold som nevnt i forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 første ledd. Det samme gjelder dersom registerfører for Foretaksregisteret finner at en meldt opplysning ikke er, eller er blitt til, i samsvar med lov eller vedtektene, jf. forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-1 andre ledd.

Både enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har regler som gir registerfører hjemmel til å nekte registrering der opplysningene er så utydelige eller uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås. Departementet foreslår at dette videreføres. Hensikten er å sikre at det som registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er korrekt, og dermed legge til rette for god registerkvalitet. Departementet foreslår at det tydeliggjøres i bestemmelsene at adgangen til å nekte registrering gjelder både der «meldte opplysninger» eller «grunnlaget for dem» er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan opplysningene skal forstås. Eksempler på dette kan være

der det ikke er samsvar mellom opplysninger i meldingen (meldte opplysninger) og dokumentasjonen som ligger til grunn for meldte opplysninger.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-4 første ledd og ny foretaksregisterlov § 5-3 første ledd.

Nåværende foretaksregisterlov § 5-2 andre ledd fastsetter at dersom feilen er av en slik art at den lar seg rette, skal registerfører gi melder en passende frist til å rette feilen. Registerfører skal samtidig gjøre melder kjent med at dersom ikke feilen rettes innen fristens utløp, vil meldingen bli avvist. Tilsvarende regler finnes ikke i enhetsregisterloven.

Som nevnt ovenfor, innebærer Enhetsregisterets og Foretaksregisterets praksis at muligheten for slik retting fra melderens side bare gjelder der det er feil i vedlegg til meldingen. Etter departementets syn er innholdet i setningen «dersom feilen er av en slik art at den lar seg rette» i foretaksregisterloven § 5-2 andre ledd ikke åpenbar. Hensynet til å ha et regelverk som er forståelig for brukerne taler derfor at innholdet tydeliggjøres. Departementet foreslår at det i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov fastsettes at rettingsmuligheten skal gjelde der registerfører oppdager at dokumentasjon som skal inngå i meldingen ikke er sendt inn. Forslaget innebærer at registerfører i slike tilfeller skal varsle melder om feilen og gi vedkommende en rimelig frist til å rette forholdet. Det foreslås også at varselet skal opplyse om at de meldte opplysningene vil bli nektet registrert dersom forholdet ikke blir rettet innen fristen.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-4 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 5-3 andre ledd.

13.2 Underretning om vedtak

13.2.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven, enhetsregisterforskriften og foretaksregisterloven har regler om underretning om registreringsvedtak og nektingsvedtak.

Enhetsregisterloven § 18 fastsetter at registreringsenheten skal ha underretning om hvilke opplysninger som blir registrert i Enhetsregisteret ved nyregistrering og hvilke endringer som senere blir gjort, etter nærmere regler gitt av departementet. Slike regler er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 19.

Det følger av enhetsregisterforskriften § 19 første ledd første punktum at registreringsenheten eller den som i meldingen fremstår som representant for denne, skal ha underretning om nye opplysninger som registreres på enheten. Slik underretning skal gis både ved nyregistrering i Enhetsregisteret og ved senere meldinger om endringer, jf. § 19 første ledd andre punktum. Slik underretning skal også gis i de tilfellene registerfører finner at meldte opplysninger ikke kan innføres i registeret, det vil si ved registreringsnektelse, jf. § 19 første ledd tredje punktum.

Der andre enn enheten selv kan melde endringer til Enhetsregisteret, og dette gjøres, skal både den som inngir meldingen og enheten ha underretning om innførte endringer om enheten i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterforskriften § 19 andre ledd.

Ved registreringsnektelse i Enhetsregisteret skal det i underretningen gis opplysning om grunnen til at registreringen er nektet, jf. enhetsregisterloven § 19 andre ledd. I underretningen skal det også gis opplysninger om klageadgang, klagefrist og fremgangsmåten ved en eventuell klage.

Bestemmelser om underretning ved registrering eller nektet registrering i Foretaksregisteret finnes i foretaksregisterloven § 5-3 og foretaksregisterforskriften § 8.

Etter foretaksregisterloven § 5-3 første ledd skal melderens ha underretning om vedtaket. Det samme skal den som etter § 5-1 tredje ledd er gitt anledning til å uttale seg. Gjelder registerførerens vedtak emisjon av finansielle instrumenter, skal også verdipapirsentralen underrettes.

Ved registrering i Foretaksregisteret skal en «registreringsutskrift» returneres til innsender og eventuelt den som er gitt anledning til å uttale seg etter foretaksregisterloven § 5-1 tredje ledd, jf. foretaksregisterforskriften § 8 første ledd andre punktum. Ved nyregistrering i Foretaksregisteret skal en firmaattest sendes til innsenderen sammen med «registreringsutskriften». Nærmere krav til innholdet i firmaattesten er fastsatt i foretaksregisterforskriften § 13.

Foretaksregisterloven § 5-3 andre ledd stiller krav til innholdet i underretningen ved registreringsnektelse i Foretaksregisteret. Det følger av bestemmelsen at dersom registrering nektes, eller vedtaket går mot noen som er gitt anledning til å uttale seg etter § 5-1 tredje ledd, skal grunnen til vedtaket gjengis i underretningen. Det skal i underretningen også opplyses om klageadgangen, klagefrist og den nærmere fremgangsmåten ved klage.

13.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Plassering av bestemmelsene om underretning om vedtak

Regler om underretning om registerførers vedtak finnes i dag i enhetsregisterloven § 19 andre ledd, enhetsregisterforskriften § 19, foretaksregisterloven § 5-3 og foretaksregisterforskriften § 8 og § 13. Etter departementets syn er slike regler så viktige for at berørte aktører skal ha mulighet til å ivareta sine rettigheter, at de bør stå i lov.

Departementet foreslår derfor at regler om underretning av Enhetsregisterets og Foretaksregisterets registrerings- og nektingsvedtak skal stå i lov.

Bestemmelsene om underretning er plassert i forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-5 og ny foretaksregisterlov § 5-4.

Hvem skal underrettes?

Hovedreglene om hvem som skal motta underretning om registerførers registrerings- og nektingsvedtak fremgår av enhetsregisterforskriften § 19 og foretaksregisterloven § 5-3.

Etter enhetsregisterforskriften § 19 første ledd skal «[r]egistreringsenheten eller den som i meldingen fremstår som representant for denne» ha underretning om registreringsvedtak og nektingsvedtak. I tilfeller der andre enn enheten selv kan melde endringer til Enhetsregisteret og dette gjøres, skal både den som sender inn meldingen og enheten ha underretning, jf. enhetsregisterforskriften § 19 andre ledd. Etter foretaksregisterloven § 5-3 første ledd første punktum skal meldereren ha underretning om vedtaket.

Departementet vurderer at hovedreglene om underretning om registerførers registrerings- og nektingsvedtak i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven bør være like. Etter departementets syn er det ikke grunner til å ha forskjellige regler i de to lovene på dette området. Departementet anser det som hensiktsmessig å videreføre kravet til at innsenderen av meldingen (melderen) skal få underretning om registrerings- og nektingsvedtak, siden vedtaket er et svar på meldingen som innsenderen har sendt inn til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på vegne av virksomheten. I tillegg bør virksomheten som meldingen gjelder, bli underrettet. Departementet legger her vekt på det er virksomheten som vedtaket retter seg mot, og som trenger å bli underrettet, slik at den kan innrette seg etter vedtaket. Departementet viser i denne forbindelse til at de som er registrert med rolle har tilgang til virksomhetens meldingsboks i Altinn.³¹ I tillegg har den som er registrert som styreleder mulighet til å gi tilgang til virksomhetens meldingsboks til andre personer. Dette sikrer at personer som er registrert i en rolle enkelt kan skaffe seg informasjon om registrerings- og nektingsvedtak som berører virksomheten de har en rolle i.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-5 første ledd og ny foretaksregisterlov § 5-4 første ledd første punktum.

Det er ikke krav etter gjeldende rett om at tidligere styremedlemmer eller daglig leder skal underrettes ved endringer i hvem som er registrert i disse rollene i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Foretaksregisteret har imidlertid praksis for å underrette den som er registrert som styreleder i tilfeller der det samtidig blir registrert et helt nytt styre og endret forretnings- eller postadresse. Denne praksisen er ment som en sikringsmekanisme for å hindre at virksomheter «kuppes» og ulovlig tømmes for midler. Underretning gjør at eventuelle registreringer som skyldes forsøk på kopping av en virksomhet kan oppdages og rettes raskt, enten ved at styreleder påklager registreringsvedtaket eller ved at Foretaksregisteret omgjør registreringsvedtaket etter reglene i forvaltningsloven § 35 på grunnlag av informasjon fra styrelederen. Underretning kan dermed bidra dermed til å avverge eller redusere skadevirkninger. Det vil imidlertid alltid være en risiko for at det uriktige styret, mens klage- eller omgjøringsbehandlingen pågår, på grunnlag av legitimasjonsvirkningene av registrering, foretar handlinger til skade for virksomheten.

Etter departementets syn kan det være hensiktsmessig å lovfeste at personer som er registrert i visse roller i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret skal underrettes der disse blir erstattet i registrene. Departementet foreslår at personkretsen begrenses til

³¹ Dette gjelder også den som bare er registrert som kontaktperson for en virksomhet registrert i Enhetsregisteret. <https://info.altinn.no/hjelp/profil/alle-altinn-roller/tilgangsstyring/>

styremedlemmer og daglig leder. Departementet viser til at det er styret som er virksomhetens øverste forvaltningsorgan og som har en generell rett til å representere virksomheten utad, mens daglig leder har rett til å treffe beslutninger og til å representere utad i saker som inngår i den daglige ledelsen. Legitimasjonsvirkningene av registrering har derfor særlig betydning for registrering i rollen som styremedlem eller daglig leder.

En slik underrettelsesplikt har flere funksjoner. Det vil gi vedkommende personer informasjon om at de ikke lenger er registrert i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret som styremedlem eller daglig leder, og at andre personer er registrert i deres sted. Det kan gjøre at eventuelle feil oppdages og eventuelt kan rettes opp raskt, enten gjennom klagebehandling eller ved at registeret omgjør registreringen av eget tiltak på grunnlag av informasjon fra tidligere registrert styremedlem eller tidligere registrert daglig leder, jf. forvaltningsloven § 35. I tillegg antar departementet at slik underretning kan ha en viss preventiv virkning. Aktører vil kunne være tilbakeholdne med å forsøke å få registrert styremedlemmer eller daglig leder som ikke er gyldig valgt eller ansatt, dersom de vet at personer som har vært registrert med denne rollen vil bli underrettet om registreringen.

Departementet legger til grunn at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan benytte Register over digital kontaktinformasjon og reservasjon for å sende slike underretninger. eForvaltningsforskriften § 8 åpner for at forvaltningsorgan kan bruke elektronisk kommunikasjon når det skal sende meddelelser mv. for meldinger som har betydning for vedkommendes rettsstilling eller for behandlingen av saken. Det samme gjelder for meldinger som det av andre grunner er av særlig betydning å sikre at vedkommende mottar. Se eForvaltningsforskriften § 8 sjette ledd bokstav b og c. Departementet viser til at elektronisk underretning til personer om at de ikke lenger er registrert som styremedlem eller daglig leder gir disse rask tilgang til informasjon om endringen, og dermed også mulighet til å ivareta sine interesser.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-5 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 5-4 andre ledd.

Foretaksregisterloven § 5-3 har enkelte særregler om underretning, som ikke finnes i enhetsregisterloven. Etter foretaksregisterloven § 5-3 første ledd andre punktum skal «den som i medhold av § 5-1 tredje ledd er gitt anledning til å uttale seg» ha underretning om vedtaket. Det siktes her til tredjeperson som har fått anledning til å uttale seg fordi registrering kan krenke vedkommendes rett. Gjelder registerførerens vedtak emisjon av finansielle instrumenter, skal også verdipapirsentralen underrettes, jf. § 5-3 første ledd tredje punktum. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier at disse reglene bør endres, og foreslår derfor at reglene videreføres.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-4 første ledd andre og tredje punktum.

Hva skal underretningen inneholde?

Ved registreringsnektning i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, skal det i underretningen gis opplysning om grunnen til at registrering er nektet, jf. enhetsregisterloven § 19 andre

ledd og foretaksregisterloven § 5-3 andre ledd. Det skal også gis opplysninger om klageadgang, klagefrist og fremgangsmåten ved klage.

Vedtak om registrering og registreringsnektelse i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Forvaltningsloven oppstiller krav til hvilke opplysninger som skal inngå i underretning om enkeltvedtak. Det følger av forvaltningsloven § 24 at enkeltvedtak skal grunngis, mens § 25 fastsetter krav til begrunnelsens innhold. I forvaltningsloven § 27 er det stilt krav til innholdet i underretningen om vedtaket. Det følger av § 27 andre ledd at grunnene for vedtaket bør gjengis i underretningen, alternativt at det i underretningen gis opplysning om på hvilken måte partene kan bli kjent med begrunnelsen. Etter § 27 tredje ledd skal det gis opplysning om blant annet klageadgang, klagefrist, klageinstans, den nærmere fremgangsmåte ved klage, samt om retten til å se sakens dokumenter etter forvaltningsloven § 18, jf. § 19. Det er etter departementets syn ikke nødvendig at krav til underretningens innhold som følger av forvaltningsloven, gjentas i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Departementet foreslår derfor at reglene i enhetsregisterloven § 19 andre ledd og foretaksregisterloven § 5-3 ikke videreføres.

Utsendelse av «registerutskrift» ved registrering

Ved registrering i Foretaksregisteret skal en «registreringsutskrift» returneres til innsender og eventuelt den som er gitt anledning til å uttale seg etter foretaksregisterloven § 5-1 tredje ledd, jf. foretaksregisterforskriften § 8 første ledd andre punktum. Tilsvarende regler er ikke fastsatt i enhetsregisterloven eller enhetsregisterforskriften. Enhetsregisteret har imidlertid praksis for å sende registerutskrift ved registrering av nye eller endrede opplysninger.

Departementet foreslår å videreføre kravene til utsendelse av registerutskrift ved registrering av opplysninger Foretaksregisteret, og at tilsvarende fastsettes for Enhetsregisteret. Forslaget innebærer at registerutskrift skal sendes til de som skal ha underretning om registreringsvedtak eller vedtak om nektet registrering. For Enhetsregisteret innebærer forslaget å lovfeste registerets nåværende praksis. Departementet foreslår i tillegg at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, som et alternativ til å sende registerutskriften, i stedet kan angi hvor registerutskriften er tilgjengelig. På denne måten kan registrene for eksempel henvise til en elektronisk tjeneste hvor informasjonen er tilgjengelig. Det foreslås også at begrepet «registerutskrift» erstattes med «oversikt over det som er registrert». Hensikten er å gjøre begrepsbruken teknologinøytral og mer forståelig for brukerne av registerregelverket. I tillegg foreslås det at departementet gis hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om krav til innholdet i oversikten.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 6-5 tredje og fjerde ledd og ny foretaksregisterlov § 5-4 tredje og femte ledd.

Utsendelse av firmaattest ved nyregistrering

Departementet foreslår å videreføre kravet i foretaksregisterforskriften § 8 andre ledd om at innsender av melding om nyregistrering skal få tilsendt firmaattest. Etter departementets syn bør også foretaket som nyregistreringen gjelder, som berørt part, få tilsendt firmaattesten. Departementet foreslår i tillegg at Foretaksregisteret, som et alternativ til å sende firmaattesten, i stedet kan angi hvor firmaattesten er tilgjengelig. På denne måten kan Foretaksregisteret for eksempel henviser til en elektronisk tjeneste hvor informasjonen er tilgjengelig.

Departementet foreslår å beholde begrepet «firmaattest». «Firmaattest» brukes mange steder i lovgivningen, og er et innarbeidet begrep i næringslivet. Etter departementets syn bør reglene om hvem som skal motta firmaattest stå i lov, på samme måte som andre regler om underretning. Det samme gjelder definisjonen av begrepet «firmaattest». Departementet legger vekt på hensynet til et brukervennlig regelverk.

Kravene til innhold i firmaattesten er tekniske og detaljerte. Departementet anser derfor at slike krav fortsatt bør stå i forskrift. Forskriftsregulering gir også mulighet til å endre innholdskravene raskt, i tråd med den teknologiske utviklingen og endringer i annet regelverk. Departementet foreslår en hjemmel som gir departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om krav til innholdet i firmaattesten.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-4 fjerde og femte ledd.

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende krav til innhold i firmaattesten i foretaksregisterforskriften § 13. Det foreslås enkelte justeringer som følge av endringer i annet regelverk de senere årene. Blant annet foreslås det at kravet i foretaksregisterloven § 13 sekstende strekpunkt om at firmaattesten skal inneholde «[n]avn på den person som er (...) leder av avviklingsstyret etter aksjeloven § 13-6», utgår. Departementet viser her til at kravet til å ha avviklingsstyre i aksjeselskaper ble opphevet ved endringslov 14. desember 2018 nr. 95. Etter nåværende aksjelov § 16-2 første ledd hører avviklingen av selskapet under styret. Departementet foreslår også enkelte språklige justeringer for å gjøre kravene til innholdet i firmaattesten mer forståelig.

Se forslaget til ny forskrift til lov om Foretaksregisteret § 5-1.

13.3 Særregler om registrering og underretning der kontroll utføres av tilknyttet register

13.3.1 Gjeldende rett

Det er fastsatt enkelte særregler i enhetsregisterloven og enhetsregisterforskriften om registrering mv. i Enhetsregisteret, der kontrollen som ligger til grunn for registreringen har vært utført eller skal utføres av tilknyttet register, inkludert Foretaksregisteret.

Det følger av enhetsregisterloven § 17 andre ledd at opplysninger som tilknyttet register har kontrollert og meldt til Enhetsregisteret etter bestemmelsen i enhetsregisterloven § 13

annet ledd første punktum, skal føres inn i Enhetsregisteret uten ytterligere kontroll. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 7 *Til § 17* står det om denne bestemmelsen:

«Bakgrunnen for denne bestemmelsen er at det enkelte tilknyttede register i disse tilfellene vil besitte spisskompetansen på kontrolliden, og det vil da være både unødvendig og kunne føre til kompetansestrid om Enhetsregisteret skulle overprøve den foretatte kontroll. Det er også i tråd med «spleiselagstanken» at det skjer en oppgavedeling mellom Enhetsregisteret og de tilknyttede registre på dette området. Enhetsregisteret bør likevel ikke helt fraskrive seg retten til å kunne utøve en viss kontroll også for disse opplysningene. Det bør f.eks være adgang til å gjennomføre stikkprøver av kvaliteten på opplysninger som de tilknyttede registre bidrar med. Loven har åpnet for dette gjennom at annet ledd bestemmer at kontroll kan unnlates for opplysninger de tilkn[y]ttede registre har ansvaret for.»

I enhetsregisterforskriften § 18 andre ledd er det en særregel om utsatt registrering i Enhetsregisteret av opplysninger som skal kontrolleres av Foretaksregisteret. Bestemmelsen lyder:

«Dersom det klart fremgår av meldingen at enheten skal registreres i Foretaksregisteret, men at dette skal skje på et senere tidspunkt enn registreringen i Enhetsregisteret, skal ikke opplysninger Foretaksregisteret har kontrollansvar for innføres i Enhetsregisteret før Foretaksregisteret har kontrollert og funnet opplysningene i orden.»

Enhetsregisterforskriften § 19 tredje ledd fastsetter en særregel om underretning der tilknyttet register har kontrollansvar eller kontrollmyndighet for meldte opplysninger. Det følger av bestemmelsen at hvis meldingen ikke gjelder nyregistrering, så har ikke Enhetsregisteret plikt til å sende ut underretning om registreringsvedtaket.

13.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre reguleringene i enhetsregisterloven § 17 andre ledd og enhetsregisterforskriften § 19 tredje ledd. Brønnøysundregistrene har heller ikke gitt innspill om dette. Departementet foreslår at reguleringene videreføres i ny enhetsregisterlov. Departementet vil imidlertid løpende vurdere hensiktsmessigheten av reglene.

Departementet foreslår at bestemmelsene om registrering og underretning der kontroll utføres av tilknyttet register samles i én paragraf i ny enhetsregisterlov. Hensikten er å gjøre regelverket mer oversiktlig for brukerne. I tillegg foreslås det enkelte språklige justeringer i bestemmelsene, for å gjøre disse enklere å lese og forstå. De språklige justeringene innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-6.

Brønnøysundregistrene har gitt innspill om at det ikke er behov for å videreføre særregelen i enhetsregisterforskriften § 18 andre ledd om utsatt registrering i Enhetsregisteret av opplysninger som skal kontrolleres av Foretaksregisteret. Brønnøysundregistrene begrunner dette med at bestemmelsen åpner opp for, og forutsetter, at enheter skal kunne registrere seg i Enhetsregisteret selv om det klart fremgår av meldingen at enheten skal registrere seg i Foretaksregisteret, men at dette skal skje på et senere tidspunkt. Dersom aksjeselskaper og andre næringsdrivende foretak mv.

får adgang til å kunne registrere seg i Enhetsregisteret uten samtidig registrering i Foretaksregisteret vil dette kunne ha negative konsekvenser. Utad vil registrering i Enhetsregisteret kunne gi en uriktig legitimering og et inntrykk av at foretaket oppfyller sine registreringsplikter siden virksomheter ved registrering i Enhetsregisteret får et organisasjonsnummer og får nøkkelopplysninger registrert i et sentralt grunndataregister. En annen uønsket virkning av manglende registrering i Foretaksregisteret i slike tilfeller, kan være at det skapes tvil om hvorvidt virksomheten er registrert med riktig organisasjonsform i Enhetsregisteret. Dette kan igjen skape usikkerhet om ansvarsforhold.

På bakgrunn av dette har Enhetsregisteret over tid gått over til å praktisere at virksomheter som plikter å registrere seg i Foretaksregisteret, ikke bare skal kunne registrere seg i Enhetsregisteret. I slike tilfeller må registrering i Enhetsregisteret skje samtidig med registreringen i Foretaksregisteret. Særregelen i enhetsregisterforskriften § 18 andre ledd er dermed uten praktisk betydning i dag. Brønnøysundregistrene har signalisert et ønske om å videreføre dagens praksis, som i dag hjemles i reglene i enhetsregisterloven § 13, jf. § 17 andre ledd. Etter disse bestemmelsene skal Enhetsregisteret blant annet viderefremme opplysninger til det tilknyttede registeret som har ansvaret for å kontrollere opplysningene.

Departementet er enig med Brønnøysundregistrene i at det kan ha negative konsekvenser om virksomheter som er registreringspliktige i Foretaksregisteret kun blir registrert i Enhetsregisteret. Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse i ny enhetsregisterlov om at virksomheter med registreringsplikt i Foretaksregisteret, ikke kan registreres i Enhetsregisteret hvis de ikke samtidig registreres i Foretaksregisteret. Ved melding om nyregistrering i Enhetsregisteret, vil dette innebære en plikt for Enhetsregisteret til å vurdere om virksomheten har registreringsplikt i Foretaksregisteret. For de fleste typene virksomheter, slik som aksjeselskaper, borettslag samvirkeforetak, statsforetak mv. beror registreringsplikt i Foretaksregisteret utelukkende på organisasjonsform. En kontroll av organisasjonsformen vil kunne foretas maskinelt. Brønnøysundregistrene har allerede utviklet maskinelle løsninger som stenger for registrering kun i Enhetsregisteret for organisasjonsformer som plikter å registrere seg i Foretaksregisteret. For eksempel vil et aksjeselskap ikke ha mulighet til å sende inn melding om nyregistrering kun til Enhetsregisteret.

For enkelte typer virksomheter beror registreringsplikt i Foretaksregisteret ikke alene på organisasjonsform, men også på om andre vilkår er oppfylt. Det vises til omtalen av gjeldende rett om registreringsplikt i Foretaksregisteret i punkt 8.1.3. Departementet har i punkt 8.1.4 foreslått endringer i disse reglene. Også etter disse forslagene vil det være noen typer virksomheter som har registreringsplikt i Foretaksregisteret ut fra andre vilkår enn organisasjonsform alene. Eksempler på dette er stiftelser som er registrert som en næringsdrivende stiftelse i Stiftelsesregisteret, foreninger som er registrert eller plikter å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret, og eierseksjonssameier med ni eller flere seksjoner. Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 første ledd bokstav l og p og tredje ledd, jf. eierseksjonsloven § 19.

Alle stiftelser, foreninger og eierseksjonssameier har registreringsrett i Enhetsregisteret, men ikke alle slike virksomheter har registreringsplikt i Foretaksregisteret. Det er altså tilleggsvilkår som medfører plikt til registrering i Foretaksregisteret for slike organisasjonsformer. Hvorvidt tilleggsvilkårene er oppfylt eller ikke, vil kunne bero på skjønnsmessig vurdering. Det kan medføre at avklaringen av om det foreligger registreringsplikt i Foretaksregisteret eller ikke må underlegges manuell behandling i Enhetsregisteret.

Fra den foreslåtte regelen om at virksomheter med registreringsplikt i Foretaksregisteret må registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, vurderer departementet at det er behov for et unntak for foreninger og utenlandske foretak. Dette gjelder tilfeller der en forening eller et utenlandsk foretak har registreringsplikt i et annet tilknyttet register enn Foretaksregisteret, og registreringsplikten i det andre tilknyttede registeret inntreffer før foreningen/det utenlandske foretaket er meldt til Foretaksregisteret og meldingen er godkjent av Foretaksregisteret. Unntaket er begrunnet ut fra de tilknyttede registrenes behov for å kunne utføre sine forvaltningsoppgaver. For foreninger som ikke allerede er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, vil registreringsplikten i Foretaksregisteret bero på om foreningen har plikt til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret. For utenlandske foretak vil registreringsplikten, som i dag, bero på om foretaket driver næringsvirksomhet i Norge eller på norsk kontinentalsokkel. Ved meldinger om nyregistrering av foreninger og utenlandske foretak i Enhetsregisteret, kan det i noen tilfeller være behov for å gjøre nærmere vurderinger av om disse kriteriene for registreringsplikt i Foretaksregisteret er oppfylt. Det kan også være behov for Enhetsregisteret at innhenter ytterligere informasjon, ut over det som følger av registreringsmeldingen, for å gjøre vurderingen. Slike vurderinger og innhenting av informasjon kan i noen tilfeller ta tid. Hvis foreningen eller det utenlandske foretaket har registreringsplikt i et annet tilknyttet register enn Foretaksregisteret, fordi enheten eksempelvis har ansatte, er mva-pliktig eller skattepliktig, kan det ha negative konsekvenser å utsette registrering i Enhetsregisteret og tildeling av organisasjonsnummer i påvente av endelig avklaring på om enheten er registreringspliktig i Foretaksregisteret eller ikke. Det vil kunne forsinke registrering i det tilknyttede registeret, og dermed også undergrave formålet med registrering i slike tilknyttede registre. Departementet foreslår derfor et unntak for foreninger og utenlandske foretak.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 3-3.

13.4 Kunngjøring av opplysninger som registreres i Foretaksregisteret

13.4.1 Gjeldende rett

Foretaksregisterloven § 6-2 har regler om kunngjøring av opplysninger som registreres i Foretaksregisteret gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Paragrafene gjennomfører til dels EØS-regelverk i norsk rett. Det finnes ikke bestemmelser om kunngjøring i enhetsregisterloven.

Foretaksregisterloven § 6-2 første ledd stiller krav om at registerfører skal kunngjøre visse opplysninger ved nyregistrering av foretak i Foretaksregisteret. Dette omfatter foretakets navn og organisasjonsnummer (nr. 1), foretakets formål eller virksomhetsbeskrivelse (nr. 2), foretakets forretningskommune (nr. 3), navnet på styremedlemmer og daglig leder når dette er meldt (nr. 4), samt navnet på innehaver for enkeltpersonforetak og ansvarlige deltakere i ansvarlige selskaper og kommandittselskaper.

Foretaksregisterloven § 6-2 andre ledd gir Foretaksregisteret det praktiske ansvaret med å oversende visse opplysninger om europeiske selskaper og europeiske samvirkeforetak som skal offentliggjøres i EØS-tillegget til De europeiske fellesskaps tidende til Kontoret for De europeiske Fellesskaps offisielle publikasjoner etter at opplysningene er kunngjort i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Paragrafen tredje ledd stiller krav til kunngjøring av opplysninger om europeiske økonomiske foretaksgrupper, og om oversendelse av slike opplysninger til forannevnte publikasjon.

Foretaksregisterloven § 6-2 fjerde ledd stiller krav om kunngjøring av opplysninger om utenlandske foretak ved nyregistrering av slike.

Dersom det registreres endringer i navnet til et foretak, eller det som er registrert om ansvarlige deltakere, skal endringen kunngjøres, jf. foretaksregisterloven § 6-2 femte ledd. Det samme gjelder dersom et foretak slettes fra Foretaksregisteret. Det følger også av bestemmelsen at andre endringer ikke skal kunngjøres.

Det følger av foretaksregisterloven § 6-2 sjette ledd at registerfører skal kunngjøre opplysninger som nevnt i artikkel 14 i direktiv (EU) 2017/1132 (det konsoliderte selskapsrettsdirektivet) med en gang de er registrert. Direktivet artikkel 14 gjelder for selskapstyper som tilsvarer norske aksjeselskaper. Artikkel 14 omfatter blant annet opplysninger om stiftelsesdokument.

Foretaksregisterloven § 6-3 har regler om registrering og kunngjøring av selskapsopplysninger på EUs offisielle språk. Første ledd i § 6-3 gir aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper rett til å få registrert og kunngjort oversettelser av opplysninger som nevnt i artikkel 14 i direktiv (EU) 2017/1132 på ethvert av EUs offisielle språk. Andre ledd regulerer virkningene overfor tredjepersoner av at det er offentliggjort slike oversettelser.

13.4.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår at reglene om kunngjøring mv. i foretaksregisterloven §§ 6-2 og 6-3 videreføres. Det vises til at reglene i stor grad gjennomfører EØS-regelverk i norsk rett. Departementet er heller ikke kjent med forhold som tilsier at de reglene som ikke knytter seg til gjennomføring av EØS-regelverk i norsk rett bør endres.

Det følger av foretaksregisterloven § 6-2 at visse opplysninger skal offentliggjøres i EØS-tillegget til De europeiske fellesskaps tidendes EØS-avdeling. I 2003 ble navnet på denne publikasjonen endret til «EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende». Dette er hensyntatt i forslaget til ny foretaksregisterlov. Av tilsvarende årsaker er betegnelsen «Kontoret for De europeiske fellesskaps offisielle publikasjoner» i foretaksregisterloven §

6-2 endret til «Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner» i lovforslaget. Det er også gjort noen mindre språklige justeringer for å gjøre innholdet i bestemmelsene om kunngjøring mv. enklere å forstå. De språklige justeringene innebærer ingen realitetsendringer.

Ut over dette foreslås det en bestemmelse som gir departementet hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om kunngjøring. Dette kan være aktuelt for å regulere at andre opplysninger enn de som er nevnt i foretaksregisterloven § 6-2 skal kunngjøres, hvor lenge en kunngjøring være tilgjengelig, samt regler om retting og sletting av kunngjøring. Eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 6-1 og § 6-2.

14 Legitimasjonsvirkninger mv.

14.1 Legitimasjonsvirkninger

Enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1 har regler om legitimasjonsvirkninger.

Enhetsregisterloven § 24 første ledd fastsetter at når det følger av rettsregler at det er avgjørende for en tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et forhold eller ikke, skal det som er registrert i Enhetsregisteret, anses for å ha kommet til tredjepersonens kunnskap. Etter enhetsregisterloven § 24 andre ledd kan meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, ikke gjøres gjeldende overfor en tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet. Samme reguleringer er fastsatt i foretaksregisterloven § 10-1 første og tredje ledd.

Foretaksregisterloven § 10-1 andre ledd har en særregulering som ikke finnes i enhetsregisterloven. Bestemmelsen lyder:

«For disposisjoner som har funnet sted før den sekstende dagen etter dagen for kunngjøring av registrerte opplysninger, kan ikke opplysningene gjøres gjeldende overfor en tredjeperson dersom denne godtgjør at det var umulig for ham eller henne å ha kjennskap til opplysningene.»

Bestemmelsen kom inn i foretaksregisterloven § 10-1 ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav). Den gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet) artikkel 16 nr. 5 andre avsnitt. Ved samme endringslov ble det gjort noen endringer i enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1 første og tredje ledd for å gjøre begrepsbruken i disse kjønnsnøytral, i tillegg noen andre mindre språklige endringer. Disse medførte ingen realitetsendringer. Bestemmelsen i foretaksregisterloven § 10-1 andre ledd og de øvrige endringene nevnt foran er omtalt nærmere i Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 14.1 *Til 10-1*.

Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre reguleringen av legitimasjonsvirkninger som følger av enhetsregisterloven § 24 og foretaksregisterloven § 10-1. Reguleringene foreslås videreført. Departementet vil imidlertid løpende vurdere hensiktsmessigheten av reglene.

Departementet foreslår én mindre språklig endring ved at setningen «skal det som er registrert etter denne loven» i foretaksregisterloven § 10-1 første ledd erstattes med «skal det som er registrert i Foretaksregisteret». Dette vil samsvare med som står i enhetsregisterloven § 24 første ledd. Det er også i tråd med det som følger av forarbeidene til foretaksregisterloven § 10-1 første ledd. Departementet viser til Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 10-1* der det står at bestemmelsen i foretaksregisterloven § 10-1 første ledd «gjelder bare for forhold som er registrert i registeret».

Bestemmelsene om legitimasjonsvirkninger er i dag plassert i kapitlene om «Forskjellige bestemmelser» i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Departementet anser at

regler om legitimasjonsvirkninger er et så viktig aspekt ved registerregelverket at de bør skilles ut i egne kapitler de nye lovene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 7-1 og ny foretaksregisterlov § 7-1.

14.2 Dokumentopplysninger

Enhetsregisterloven § 23 og foretaksregisterloven § 10-2 stiller krav til opplysninger som skal fremgå av virksomheters internettsider, brev og forretningsdokumenter mv. Formålet med kravene er å identifisere virksomhetene, slik at tredjeparter vet hvem de forholder seg til.

Etter enhetsregisterloven § 23 og foretaksregisterloven § 10-2 første ledd skal virksomheters internettsider, brev og forretningsdokumenter inneholde virksomhetens organisasjonsnummer, og navn eller foretaksnavn. For virksomheter som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

Foretaksregisterloven § 10-2 andre ledd og tredje ledd stiller særlige krav til opplysninger som skal angis på dokumentene mv. til aksjeselskaper, allmennaksjeselskaper og filialer av utenlandske foretak. Deler av opplysningskravene i andre og tredje ledd gjennomfører EØS-rettslige forpliktelser som følger av direktiv (EU) 2017/1132³². I § 10-2 fjerde ledd andre punktum er det stilt krav til at dokumenter mv. til europeiske økonomiske foretaksgrupper skal inneholde opplysninger som nevnt i forordning (EØF) nr. 2137/85 artikkel 25, jf. EØFG-loven § 1.

Departementet foreslår at opplysningskravene i enhetsregisterloven § 23 og foretaksregisterloven § 10-2 videreføres. Det foreslås enkelte språklige justeringer for å gjøre bestemmelsene lettere å forstå. Forslagene er ikke ment å innebære realitetsendringer. Departementet foreslår at bestemmelsene plasseres i samme kapittel som reglene om legitimasjonsvirkninger.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 7-2 og ny foretaksregisterlov § 7-2.

Foretaksregisterloven § 10-2 fjerde ledd gir registerfører hjemmel til å ilegge foretaket og meldepliktige tvangsmulkt dersom virksomhetens dokumenter mv. ikke oppfyller opplysningskravene i § 10-2. Departementet er også gitt hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt, og om ettergivelse av ilagt mulkt. Tilsvarende bestemmelser finnes ikke i enhetsregisterloven § 23. Spørsmålet om regulering av tvangsmulkt ved brudd på krav til opplysninger i virksomheters dokumenter mv. behandles i kapittel 19.

³² Opplysningskravene fulgte opprinnelig av rådsdirektiv 68/151/EØF (første selskapsdirektiv) artikkel 4 og 11, senere endret ved direktiv 2003/58/EØF, og rådsdirektiv 89/666/EØF (ellefte selskapsdirektiv). Bestemmelsene i de to direktivene ble senere tatt inn i direktiv 2017/1132 (EU) (det kodifiserte selskapsrettsdirektivet).

15 Klage på registerførers vedtak mv.

15.1 Klage på registerførers vedtak

15.1.1 Gjeldende rett

Dersom en part eller en med rettslig klageinteresse er uenig i vedtaket eller mener at det vedtaket registerfører har fattet er feil, kan vedtaket påklages. Forvaltningsretten bygger på en to-instansbehandling av klager. Klagen blir først behandlet av den underinstansen som traff vedtaket. Hvis underinstansen ikke omgjør vedtaket, skal klagen behandles av overordnet organ. Klageinstansens vedtak kan ikke påklages.

Det er bare enkeltvedtak som kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28 første ledd. Enkeltvedtak er definert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b som «et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer». Avgjørelser som treffes underveis i saksbehandlingen, såkalte «prosessledende avgjørelser» kan ikke påklages. Dette kan for eksempel være en avgjørelse om å innhente mer informasjon i saken.

Ifølge foretaksregisterloven § 9-1 tredje ledd gjelder forvaltningsloven § 29 til § 33 og § 36 for behandling av klager i Foretaksregisteret. For klager på vedtak gjelder det enkelte formkrav som for eksempel klagefrist (forvaltningsloven § 29) og krav til klagens form og innhold (forvaltningsloven § 32). Regler for saksbehandling i klagesaker finnes i forvaltningsloven § 33, og i § 36 er det spesielle regler om dekning av sakskostnader dersom et vedtak blir endret til gunst for en part.

Foretaksregisterloven § 9-1 inneholder en egen regel om klage. Denne tilsvarer i hovedsak klageretten i de alminnelige reglene i forvaltningsloven. Første ledd i § 9-1 fastslår at vedtak kan påklages av enhver som har rettslig klageinteresse, og at klagen skal være skriftlig. Dette tilsvarer forvaltningsloven § 28 og § 32 første ledd bokstav a.

Foretaksregisterloven § 9-1 andre ledd regulerer klagefrist. Bestemmelsen lyder:

«Klagefristen er 3 uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket etter § 5-3 er kommet fram til vedkommende. For den som ikke har mottatt slik underretning, løper fristen fra det tidspunkt han har fått eller burde ha skaffet seg kjennskap til vedtaket. Et vedtak om registrering kan likevel ikke påklages når det er gått mer enn 3 måneder etter at vedtaket ble truffet.»

Klagefristen på tre uker, jf. første punktum, tilsvarer klagefristen i forvaltningsloven § 29. Startpunktet for beregning av fristen, jf. andre punktum, er også den samme som i forvaltningsloven. Andre ledd tredje punktum inneholder imidlertid en spesialregel for klager på registerførers vedtak, idet et vedtak «om registrering» har en absolutt klagefrist på tre måneder etter at vedtaket ble truffet. For andre vedtak som registerfører treffer, gjelder forvaltningslovens alminnelige regler om oversatt klagefrist, jf. forvaltningsloven § 31.

For klager på vedtak i Enhetsregisteret gjelder også forvaltningslovens regler om klage. Dette følger av enhetsregisterforskriften § 20 *Klage* der det står at «[r]egisterførerens vedtak kan påklages til departementet etter reglene i forvaltningsloven».

I forarbeidene til enhetsregisterloven kommer det også frem at et nektingsvedtak er et enkeltvedtak, se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) punkt 4.9 og kapittel 6 *Til § 19*.

Registreringsnekting. De alminnelige klagereglene i forvaltningsloven gjelder derfor også for klager på Enhetsregisterets vedtak om registreringsnekting.

15.1.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Forvaltningsloven gjelder generelt for all virksomhet som utøves i forvaltningen når ikke annet er bestemt i lov, jf. forvaltningsloven § 1. Etter departementets vurdering bør forvaltningslovens klageregler gjelde fullt ut for klager på registerførers vedtak, med mindre det er særskilte grunner til å ha fravikende klageregler.

Regler om klage på vedtak bør etter departementets syn fremgå av lov, og ikke av forskrift slik tilfellet er for klager på vedtak i Enhetsregisteret i dag. Det vil gi brukerne av enhetsregisterloven bedre oversikt over hvilke klageregler som gjelder. Departementet foreslår derfor at det skal fremgå av enhetsregisterloven at forvaltningslovens klageregler gjelder for klager på registerførers vedtak etter enhetsregisterloven.

Hensynet til et oversiktlig og brukervennlig registerregelverk tilsier også at enhetsregisterloven og foretaksregisterloven bør ha like klageregler. Det er etter departementets syn ikke spesielle forhold ved de to registrene som tilsier ulik regulering i de to lovene. Etter departementets syn bør heller ikke regler som allerede følger av forvaltningsloven gjentas i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven.

Spørsmålet er om det bør gjelde spesielle klageregler for klager på vedtak fattet i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. I dag er det bare foretaksregisterloven § 9-1 andre ledd tredje punktum som inneholder en regel som avviker fra forvaltningslovens klageregler. Denne bestemmelsen fastsetter at «[e]t vedtak om registrering kan likevel ikke påklages når det er gått mer enn 3 måneder etter at vedtaket ble truffet».

Etter departementets vurdering er denne reguleringen hensiktsmessig. Tre måneder er lenge nok til å sikre at parter eller andre med rettslig klageinteresse rekker å områ seg før disse må ta standpunkt til om et registreringsvedtak skal påklages eller ikke. Samtidig gjør det at foretaket, rolleinnhavere og tredjeparter ikke må vente for lenge før det er mulig å innrette seg etter registreringsvedtaket. Også for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret vil det være fordel med en slik endelig klagefrist. Departementet viser til at jo lengre tid som går, desto mer ressurskrevende blir det for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret å sette seg inn i saken på nytt.

Departementet foreslår derfor å videreføre den absolutte klagefristen på tre måneder i foretaksregisterloven § 9-1 andre ledd tredje punktum, og at en tilsvarende fristbestemmelse tas inn i ny enhetsregisterlov. Utenom en slik spesialregel er det departementets vurdering at klagereglene forvaltningsloven bør gjelde fullt ut for registerførers vedtak.

Som nevnt ovenfor står det i forarbeidene til enhetsregisterloven at også vedtak om registreringsnektning i Enhetsregisteret regnes som enkeltvedtak. Etter departementets vurdering faller slike vedtak innunder definisjonen av enkeltvedtak i forvaltningsloven uavhengig av hva som er presisert i forarbeidene. Det samme gjelder vedtak om å nekte registrering i Foretaksregisteret. Vedtak om å nekte registrering i både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er i dag gjenstand for klagebehandling. Det anses derfor ikke nødvendig å presisere dette i lov.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 10-1 og ny foretaksregisterlov § 10-1.

15.2 Vilkår for å reise sak for domstolene om registerførers vedtak

15.2.1 Gjeldende rett

I tillegg til retten til å påklage registrerings- og nektingsvedtak til overordnet forvaltningsorgan etter reglene i forvaltningsloven som beskrevet i punkt 15.1, kan slike vedtak også bli brakt inn for domstolene til overprøving.

Foretaksregisterloven § 9-2 (*domstolskontroll*) stiller som vilkår for å reise sak om registerførers vedtak for domstolene, at retten til å påklage vedtaket etter § 9-1 er benyttet og at klagen er avgjort av departementet. Paragraf 9-2 første punktum henviser til den som har fått melding i samsvar med § 5-3 første ledd, som viser til personer og andre som har fått underretning om vedtaket. Dette omfatter melderer, tredjeperson som har fått anledning til å uttale seg etter § 5-1 tredje ledd, samt verdipapirsentral dersom registerførers vedtak gjelder emisjon av finansielle instrumenter.

Etter § 9-2 andre punktum får bestemmelsene i forvaltningsloven § 27 tredje ledd og § 27 b tilsvarende anvendelse. Henvisningen til forvaltningsloven § 27 tredje ledd innebærer at det i underretningen om vedtaket må opplyses om vilkårene for reise søksmål i foretaksregisterloven § 9-2. Hvis ikke det er skjedd, får ikke vilkårene anvendelse overfor vedkommende part. Henvisningen til forvaltningsloven § 27 b innebærer at parten i alle tilfelle kan reise søksmål når det er gått mer enn seks måneder fra klagen ble fremsatt, og det ikke skyldes forsømmelse fra klagerens side at klageinstansens avgjørelse ikke foreligger.

Enhetsregisterloven inneholder ingen regler som tilsvarende foretaksregisterloven § 9-2. Registerfører for Enhetsregisteret kan imidlertid i den enkelte sak bestemme at søksmål om gyldigheten av vedtaket eller krav om erstatning som følge av vedtaket, ikke skal kunne reises uten at vedkommende part har benyttet sin adgang til å klage på vedtaket, og at klagen er avgjort av klageinstansen, jf. forvaltningsloven § 27 b første punktum. Også i disse tilfellene kan vedkommende i alle tilfelle reise søksmål når det er gått seks måneder uten at klageinstansens avgjørelse foreligger, jf. § 27 b andre punktum.

15.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Etter departementets vurdering er det gode grunner til at det skal være et vilkår for å ta ut søksmål for domstolene om Foretaksregisterets registrerings- og nektingsvedtak, at

klageretten i forvaltningen først er benyttet. Klagebehandling i forvaltningen er normalt billigere og raskere enn domstolsbehandling. Det innebærer også at man unngår parallell klagebehandling og domstolsbehandling om samme registreringsvedtak eller nektingsvedtak. Hensynet til effektiv bruk av samfunnets ressurser taler derfor for å videreføre reguleringen i foretaksregisterloven § 9-2.

Å beholde reguleringen i foretaksregisterloven § 9-2 vil gi forvaltningen mulighet til å korrigere feil utenfor domstolsapparatet, og er dermed i tråd med prinsippet om forvaltningens autonomi og spesialkompetanse. At saken først forsøkes løst i forvaltningen, bidrar også til å avlaste domstolsapparatet. Departementet foreslår derfor å videreføre foretaksregisterloven § 9-2 i forslaget til ny foretaksregisterlov.

I tråd med departementets generelle syn er det også ønskelig at de to lovene i så stor grad som mulig skal ha like regler. På dette området kan ikke departementet se noen grunner til at det skal gjelde andre regler for Enhetsregisteret enn for Foretaksregisteret. Det foreslås derfor en tilsvarende regel i ny enhetsregisterlov.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 10-2 og ny foretaksregisterlov § 10-2.

15.3 Adgang til å stille behandling av meldinger og klager i bero

15.3.1 Gjeldende rett mv.

Det forekommer at forvaltningen treffer avgjørelser om at en sak stilles i bero (berostilling). Dette innebærer at en sak som er innledet, inntil videre ikke vil bli avgjort, typisk i påvente av rettslige eller faktiske avklaringer.³³

Det finnes enkelte spredte bestemmelser i lovgivningen som gir forvaltningen adgang til å stille saker i bero. Eksempler på dette er lov 15. desember 1967 nr. 9 om patenter (patentloven) § 17 andre ledd, lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) § 22 og lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 33 og § 34 tredje ledd.

Det er ikke bestemmelser i enhetsregisterloven eller foretaksregisterloven som regulerer hvorvidt registerfører kan stille behandlingen av en melding eller klage i bero. Det må antas at registerfører har en viss adgang til dette etter forvaltningsloven § 11a.

Bestemmelsen fastsetter at forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken «uten ugrunnet opphold». I forvaltningslovutvalgets utredning NOU 2019: 5 *Ny forvaltningslov - Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)* punkt 13.7.3.1 står det blant annet om forvaltningsloven § 11a:

«Kravet om at en sak skal avgjøres uten ugrunnet opphold, gjør at en sak – eller en gruppe saker – ikke kan legges til side (stilles i bero) inntil videre uten at det er lovhjemmel for det. Slike lovhjemler finnes i f.eks. patentloven § 17 og utlendingsloven § 33.

Forvaltningsorganet kan likevel utsette behandlingen av en sak en stund for å se saker av

³³ NOU 2019:5 *Ny forvaltningslov - Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning (forvaltningsloven)* punkt 26.5.4

lignende art i sammenheng, eller i påvente av en prinsipiell avklaring, f.eks. en klagesak for Sivilombudsmannen eller en pågående sak for Høyesterett.»

Spørsmålet om avgjørelser om å legge en sak til side (berostillelse) er behandlet av forvaltningslovutvalget i NOU 2019: 5 punkt 26.5.4. Utvalget skriver at utenfor de tilfeller en slik adgang er hjemlet i lov eller forskrift, må det i det minste være saklig grunn for berostillelse for at et forvaltningsorgan skal kunne stille i bero en sak tatt opp av en privatperson. Utvalget foreslår ikke å ta inn regler i forvaltningsloven om berostillelse. Utvalget skriver:

«Etter utvalgets syn er det ikke grunn til å gi nærmere saksbehandlingsregler for avgjørelser om å legge en sak til side. Som det fremgår av punkt 26.6.2, mener utvalget at det ikke er grunn til å gi særlige saksbehandlingsregler for avgjørelser om prioriteringer. Det er en gradvis overgang mellom prioritering og berostilling av saker. Partens behov for vern henger nok mer sammen med hvorvidt det er adgang til å stille saken i bero, enn med hvilke saksbehandlingsregler forvaltningsorganet i tilfelle må følge i den forbindelse.»

15.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har noen ganger til behandling meldinger eller klager over registrerings- eller nektingsvedtak som berøres av pågående søksmål eller forliksklager. Registrenes vedtak vil kunne påvirkes av utfallet av søksmålet eller forliksrådsbehandlingen. Et eksempel kan være der det er reist søksmål om gyldigheten av styrevalg, og der dette styret er meldt til eller registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret. Foreligger det en rettskraftig dom på at styrevalget er ugyldig, må Enhetsregisteret og Foretaksregisteret legge dette til grunn ved behandling av melding eller klage.

Som nevnt i punkt 15.3.1, må det antas at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har en viss adgang til å stille saker i bero med grunnlag i forvaltningsloven § 11 a der det er reist søksmål eller tatt ut forliksklage om forhold som ligger til grunn for det som er meldt registeret eller registeret. Basert på forvaltningslovutvalgets uttalelser i NOU 2019: 5 punkt 13.7.3.1, må det legges til grunn at slik berostillelse bare kan skje der man venter på en prinsipiell avklaring i domstolene, og ikke ved ethvert søksmål eller forliksklage.

Spørsmålet blir da det bør tas inn bestemmelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven som gir registerfører uttrykkelig hjemmel til å stille behandlingen av en melding eller klage på et registrerings- eller nektingsvedtak i bero, der det er reist søksmål eller forliksklage om forhold som kan ha betydning for utfallet av meldings- eller klagesaken.

Det finnes få bestemmelser om berostillelse i lovgivningen. Det er altså ikke en vanlig regulering. Dette kan tilsi at det bare bør innføres regler om berostillelse i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven dersom det anses å være tungtveiende grunner for det. Det må også vurderes om det finnes alternative virkemidler.

Forvaltningsloven § 42 har regler om utsatt iverksetting av vedtak. Bestemmelsen åpner for at organet som har truffet vedtaket og klageinstansen kan beslutte at vedtak ikke skal iverksettes før klagefristen er ute eller klagen er avgjort. Paragrafen regulerer også tilfeller

der en part eller en annen med rettslig klageinteresse akter å gå til søksmål eller har reist søksmål for å få vedtaket prøvd ved domstol. I slike tilfeller kan organet utsette iverksettingen til det foreligger endelig dom. Reglene om utsatt iverksetting er ikke anvendbare for registreringsvedtak i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, eller klager på slike vedtak. Det skyldes at opplysninger som er meldt skal innføres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret straks registerfører har kontrollert opplysningene og funnet disse i orden, jf. enhetsregisterloven § 19 og foretaksregisterloven § 5-2. Det er altså selve registreringen av opplysning(en) som er selve iverksettingen av vedtaket. For nektingsvedtak er det heller ikke praktisk med utsatt iverksetting, siden nektingen innebærer at det ikke er noe å utsette.

Departementet nevner også at foretaksregisterloven § 9-2 fastslår at den som har fått underretning om registreringsvedtak i Foretaksregisteret ikke kan reise søksmål om vedtaket uten å ha nyttet sin rett til å klage over vedtaket etter § 9-1 og klage er avgjort av departementet. Departementet har foreslått å videreføre denne bestemmelsen i ny foretaksregisterlov, og at en tilsvarende bestemmelse tas inn i ny enhetsregisterloven. Det vises til omtalen i punkt 15.2 ovenfor. Disse reglene vil imidlertid gjelde for søksmål om selve registreringsvedtaket, og ikke de underliggende forholdene.

Det vil ha praktiske virkninger for en virksomhet og andre involverte dersom behandlingen av en melding eller klage stilles i bero på grunn av søksmål eller forliksklage. Ved berostillelse vil de registrerte opplysningene bli stående, og det vil være disse opplysningene som har legitimasjonsvirkninger. Hvis det er meldt endringer i de registrerte opplysningene, og disse er riktige, betyr det at «uriktige» opplysninger får legitimasjonsvirkninger i perioden behandlingen er stilt i bero. Om for eksempel styret i en virksomhet er endret, men det pågår en retts sak om gyldigheten av dette, vil det tidligere styret fremstå som det som har rett til å binde virksomheten. Dette vil være tilfelle helt frem til saken er rettskraftig avgjort, og Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret deretter ferdigbehandler registreringsmeldingen. Det samme vil være tilfelle ved klagesaksbehandling. Dersom det viser seg at den meldte opplysningen var korrekt, kan utsettelsen av registreringen ha negative konsekvenser for virksomheten, registrerte rolleinnhavere og tredjeparter.

Samtidig er det stor forskjell på hvilken prøving Foretaksregisteret og Enhetsregisteret kan gjøre sammenlignet med den prøvingen domstolene kan gjøre. Oppsummert kan Foretaksregisterets og Enhetsregisterets kontroll kategoriseres som en formalkontroll. Registerførerne har hverken myndighet, kapasitet eller kompetanse, det vil si myndighet, til å gjøre omfattende bevisvurderinger av underliggende forhold, vitneutsagn eller liknende. Det har derimot domstolene. En sak for domstolene vil derfor innebære mer omfattende prøving av de underliggende forhold. En sak for forliksrådet vil også innebære en mer omfattende behandling enn det saksbehandlingen hos Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret vil innebære.

Registerfører foretar en viss kontroll av grunnlaget (de underliggende forholdene) for det som meldes til registrering, for eksempel om en beslutning om styrevalg er truffet av et kompetent organ der det er meldt styreendringer til Foretaksregisteret. Registerførers

registrerings- eller nektingsvedtak er imidlertid ikke et vedtak om gyldigheten av det underliggende forholdet. Hvis et slikt underliggende forhold er omtvistet, kan registerfører fortsatt måtte ta stilling til spørsmålet ved behandling av registermeldingen eller klage. Der det omtvistede spørsmålet er til behandling for domstolene eller i forliksrådet, er det etter departementets syn likevel hensiktsmessig at registerfører gis mulighet til å avvete utfallet av behandlingen der. Da unngår man en situasjon der registerfører tar stilling til det omtvistede spørsmålet, på grunnlag av en mer begrenset prøving, og der domstolen etterpå kommer til et annet resultat. Registerfører måtte da uansett omgjort sin eventuelle registrering. I tillegg slipper man at partene bruker ressurser både ovenfor Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og ovenfor forliksrådet eller domstolen.

Å ta inn hjemler om berostilling i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov vil tydeliggjøre i hvilke situasjoner det kan være aktuelt å legge en sak til side. Større klarhet om registerførers myndighet til å stille saker i bero, kan samtidig gi virksomhetene, rolleinnhavere og andre berørte aktører mer forutsigbarhet.

Departementet foreslår etter dette bestemmelser i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov som gir registerfører myndighet til å stille behandlingen av en melding i bero, der det er reist søksmål eller tatt ut forliksklage om underliggende forhold som vil ha betydning for registerførers kontroll. Det foreslås også bestemmelser om at registerfører og klageinstansen på samme vilkår kan stille behandlingen av en klage på et registreringsvedtak eller nektingsvedtak i bero. Etter forslagene kan berostillelsen gjelde frem til søksmålet eller forliksklagen er endelig avgjort.

Departementet understreker at forslagene ikke gir registerfører plikt til å stille behandlingen av en melding eller klage i bero, men en skjønnsmessig adgang til å gjøre dette. Det betyr at der registerfører har fått informasjon om at det er reist søksmål eller forliksklage, så må registerfører vurdere om fordelene ved å stille saken i bero overstiger ulempene. Det samme vil gjelde for klageinstansen ved behandling av klager.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 10-3 og ny foretaksregisterlov § 10-3.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til forslagene.

15.4 Adgang til å avvise behandling av melding og klage ved «konflikt»

15.4.1 Innledning

Enhetsregisteret mottar tidvis en melding om nyregistrering eller melding om endring av en registrert opplysning som kort etter blir etterfulgt av en endringsmelding med et motstridende innhold. Dette kan gjenta seg flere ganger. Det er ulike rolleinnhavere som har rett til å melde eller endre opplysningen, som melder slike motstridende endringer.

Registerførers kontroll av meldinger til Enhetsregisteret er regulert i enhetsregisterloven § 17. De innsendte opplysningene kontrolleres mot «reglene i denne lov eller forskrifter

gitt i medhold av loven». Med unntak for organisasjonsform og om den som er meldt i en rolle oppfyller lovbestemte krav til å inneha rollen, omfatter ikke kontrollen etter enhetsregisterloven om det som meldes er i samsvar med andre lover. Hvis opplysningene er kontrollert og funnet i orden, skal de straks innføres i registeret, jf. enhetsregisterloven § 17 første ledd tredje punktum. Se nærmere om enhetsregisterloven § 17 i punkt 12.1.2.

Det kan dermed oppstå situasjoner der en opplysning om enheten registreres på nytt flere ganger, med etterfølgende klager fra parter som ikke er enig, samtidig som vedkommende sender inn en endringsmelding. I slike tilfeller fremstår det som om det er en intern konflikt i enheten som forsøkes løst ved innsending av gjentatte endringsmeldinger.

Registerførers oppgave er blant annet å sørge for at registerkvaliteten i Enhetsregisteret er god, det vil si å sikre at det som blir registrert er korrekt. Ved gjentakende, motstridende meldinger kan det være vanskelig å vurdere hva som er korrekt informasjon. I dag kan registerfører nekte å registrere slike meldinger med hjemmel i enhetsregisterloven § 19 første ledd, som åpner for å nekte registrering dersom «opplysningene [er] så utydelige eller uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan de skal forstås». Denne delen av bestemmelsen er ikke nærmere omtalt i forarbeidene til enhetsregisterloven. Erfaring viser at hjemmelen først og fremst brukes av registerfører til å nekte registrering der motstridende opplysninger meldes i samme melding. Dette kan for eksempel gjelde tilfeller der det er motstrid mellom det som meldes i Samordnet registermelding og det som dokumenteres i vedlegget. Det er imidlertid også eksempler på at § 19 er brukt av Enhetsregisteret til å nekte den typen motstridende meldinger som er beskrevet her både av Enhetsregisteret og av departementet i klageomgangen.

15.4.2 Departementets vurdering

Departementet har vurdert om registerfører bør ha en hjemmel til spesifikt å avvise behandling av meldinger der registreringshistorikken viser en gjentakende og pågående intern konflikt om det som meldes.

Det kan være gode grunner til å gi registerfører en slik hjemmel. Blant annet er Enhetsregisteret en nasjonal felleskomponent, og andre registre må kunne stole på at korrekte data deles fra Enhetsregisteret. Generelt vil det også påvirke Enhetsregisterets registerkvalitet at slike gjentakende og motstridende endringsmeldinger registreres uten at registerfører kan kontrollere hva som faktisk gjelder. Også hensynet til effektiv ressursbruk kan tale for å gi registerfører avvisningshjemmel.

Etter departementets syn er det imidlertid vanskelig å sette hensiktsmessige og presise kriterier for en slik bestemmelse. Hva som skal regnes som en pågående konflikt, er vanskelig å avgrense. Det vil i så fall blant annet måtte reguleres hva som skal regnes som mangel på konsistens, herunder tiden mellom meldingene, om det skal kreves en form for bekreftelse fra virksomheten, og om det bør kreves andre eller flere dokumenter. Etter departementets vurdering bør ikke Enhetsregisterets kontrollplikter utvides ved denne typen motstridende meldinger.

Etter departementets vurdering må interne konflikter avklares eller løses på en annen måte enn ved kontroll i Enhetsregisteret. Departementet foreslår derfor ikke en egen hjemmel til å avvise slike meldinger. Etter departementets vurdering er bestemmelsen i nåværende enhetsregisterlov § 19 første ledd tilstrekkelig i slike tilfeller. Denne bestemmelsen er foreslått videreført i forslaget til ny enhetsregisterlov § 6-4 første ledd andre punktum. Tilsvarende bestemmelse finnes i forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-3 første ledd tredje punktum, som viderefører nåværende foretaksregisterlov § 5-2 første ledd andre punktum.

16 Retting av feil mv.

16.1 Retting av feil i registrerte opplysninger

16.1.1 Gjeldende rett

Både enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har bestemmelser som gir registerfører adgang til å rette feil i registrerte opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Er vilkårene for retting oppfylt, kan registerfører rette feilen uten at det sendes inn endringsmelding. Eventuell retting av feil kan ha bakgrunn i opplysninger om feil fra den registrerte virksomheten, opplysninger fra tredjepart eller ved at registerfører selv oppdager feilen.

Enhetsregisterloven § 25 har regler om retting av feil i registrerte opplysninger i Enhetsregisteret. Det følger av § 25 første ledd at dersom en innføring i Enhetsregisteret er uriktig eller det på annen måte er gjort feil i forbindelse med registreringen, skal feilen rettes. Enheten skal underrettes om feilen og om hvordan den vil bli rettet. I Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 i punktet *Til § 25. Retting av feil av* står det om § 25 første ledd:

«Bestemmelsen fastslår registerførerens rett og plikt til å rette en feil i registeret. Bestemmelsen omhandler kun forhold som har vært feilaktige allerede på registreringstidspunktet. Dersom en feil skyldes at et forhold har endret seg, er det ikke adgang til slik administrativ retting av feilen, men registerføreren kan gi enheten pålegg om å inngi melding, jfr § 16.

Bestemmelsen vil være aktuell dersom innføringen i registeret er feil i forhold til de underliggende dokumenter, enten dette skyldes enheten selv, personalet ved registreringskontoret eller andre. Det vil også være anledning til å bruke bestemmelsen dersom det registrerte ikke stemmer med de faktiske forhold på registreringstidspunktet, eller registreringen er i strid med ufravikelige lovregler.

Enheten skal underrettes om feilen og om hvordan den vil bli rettet. Dersom feilen ikke kan rettes uten etter ny melding fra enheten kan Enhetsregisteret pålegge enheten å sende inn ny melding i henhold til § 16.»

Gjelder feilen en opplysning som et tilknyttet register har kontrollmyndighet for, skal dette registeret sørge for at feilen blir rettet, jf. enhetsregisterloven § 25 andre ledd.

Dersom det er uklart hvordan feilen skal rettes, eller feilen av andre grunner ikke kan rettes uten etter ny melding fra enheten, kan registerfører ta inn en opplysning om feilen i Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 25 tredje ledd. Registerfører skal samtidig pålegge enheten å gi ny melding innen en bestemt frist.

Foretaksregisterloven § 7-1 har regler om retting av feil i registrerte opplysninger i Foretaksregisteret. I likhet med det som gjelder for enhetsregisterloven § 25, omhandler foretaksregisterloven § 7-1 retting av feil som var feilaktige på registreringstidspunktet, jf. Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 7-1*. Samme sted står det:

«For «feil» som består i at et forhold har endret seg, m.a.o. forårsaket av at foretaket har forsømt sin plikt til å holde registeret ajour, er det ikke adgang til administrativ retting av feilen, men registerføreren kan gi foretaket pålegg om å inngi melding, jfr. § 4-5.»

Det følger av foretaksregisterloven § 7-1 første ledd at dersom registerføreren oppdager at en innføring i registeret er uriktig eller det på annen måte er gjort feil i forbindelse med registreringen, skal feilen rettes. Foretaket skal underrettes om feilen, om hvordan den vil bli rettet og at retting vil bli foretatt dersom det ikke fremkommer innsigelser innen en bestemt frist. Har noen på grunn av feilen fått uriktige opplysninger, skal disse, så vidt mulig gis underretning om rettingen.

Dersom det er uklart hvordan feilen skal rettes eller feilen på annen måte ikke kan rettes uten etter ny melding fra foretaket, kan registerføreren innta en opplysning om feilen i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 7-1 andre ledd. Samtidig skal registerfører pålegge foretaket å sende ny melding innen en bestemt frist.

16.1.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Saklig virkeområde for rettingsbestemmelsene

Etter nåværende regler skal retting skje der en innføring i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er uriktig eller det på annen måte er gjort feil i forbindelse med registreringen. Se enhetsregisterloven § 25 første ledd første punktum og foretaksregisterloven § 7-1 første ledd første punktum. Bestemmelsene begrenser rettingsplikten, men også rettingsadgangen, til forhold som var feilaktige på registreringstidspunktet. Dersom en feil skyldes at et forhold har endret seg, er det ikke adgang til slik administrativ retting av feilen. Registerfører kan imidlertid gi virksomheten pålegg om å sende inn melding innen en bestemt frist for å få rettet feilen. Det vises til omtalen i punkt 16.1.1. Adgangen til retting kan også begrenses av annet regelverk. Ved nyregistrering av foretak utløser for eksempel selve registreringen rettsvirkninger etter aksjelovene. Muligheten for å rette opplysninger og avregistrere selskapet må derfor sees i sammenheng med og begrenses av reglene for opphør av etablert virksomhet i selskapslovgivningen.

Det kan være tilfeller der en opplysning ble riktig innført i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, men hvor etterfølgende omstendigheter har gjort at den registrerte opplysningen ikke lenger er riktig, uten at det er gjort feil fra virksomhetens eller registrenes side eller at det er truffet beslutninger i virksomheten. Eksempler kan være endringer i kommunenavn som følge av kommunesammenslåing eller kommunedeling, endringer i gatenavn i matrikkelen, at personer registrert i en rolle i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret har fått registrert navneendring i Folkeregisteret, eller at registrerte rolleinnhavere har gått bort. Også slike forhold kan føre til at det som er registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er feil.

Etter departementets syn bør slike feil kunne rettes av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret uten at virksomheten pålegges å sende inn ny melding. Det kan bidra til at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er mest mulig

korrekte og oppdaterte, og dermed at brukere av informasjon fra disse registrene har tilgang til oppdatert informasjon om registrerte virksomheter. En rettingsadgang for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan i tillegg gjøre at foretakene kan unngå kostnader knyttet til det å utarbeide og sende inn endringsmeldinger til registrene.

Departementet foreslår på denne bakgrunn å endre reguleringen av retting av feil uten endringsmelding. Forslaget innebærer å gi Enhetsregisteret og Foretaksregisteret en generell plikt, og dermed også adgang, til å rette registrerte opplysninger som er feil, og uavhengig av om feilen er skjedd ved innføringen i registrene eller senere omstendigheter gjør at en registrert opplysning er feil.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-1 første ledd første punktum og ny foretaksregisterlov § 8-1 første ledd første punktum.

Hovedregel om forhåndsvarsel der retting er aktuelt

Foretaksregisterloven § 7-1 første ledd andre punktum pålegger registerfører å varsle virksomheten før retting foretas. I varselet skal virksomheten gis en bestemt frist til å komme med innsigelser mot rettingen. Enhetsregisterloven § 25 stiller ikke krav om slikt forhåndsvarsel. Etter enhetsregisterloven § 25 første ledd andre punktum er det tilstrekkelig at virksomheten underrettes om feilen og om hvordan den vil bli rettet.

Departementet foreslår at hovedregelen både etter enhetsregisterloven og foretaksregisterloven skal være et krav om forhåndsvarsel ved retting av feil. Hensynet til at virksomheten som berørt part skal ha mulighet til å ivareta sine interesser, og eventuelt ha innvendinger med faktiske eller rettslige innsigelser, tilsier at både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal gi slikt forhåndsvarsel. Det kan også være at virksomheten innehar kunnskap eller opplysninger som tilsier en annen løsning enn den rettingen som Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret legger opp til. Krav til forhåndsvarsel bedrer dermed også muligheten for at utfallet blir korrekt og bidrar til å sikre god registerkvalitet.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-1 første ledd andre punktum og ny foretaksregisterlov § 8-1 første ledd andre punktum.

Retting uten forhåndsvarsel

Etter nåværende regler i foretaksregisterloven og enhetsregisterloven skal virksomheten alltid underrettes eller forhåndsvarsles ved retting av feil.

Departementet antar at enkelte feil bør kunne rettes av registerfører uten krav til underretning eller forhåndsvarsel, dersom dette er «ubetenkelig». Hvorvidt retting uten forhåndsvarsel er «ubetenkelig» beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Et sentralt moment vil være om det må anses åpenbart unødvendig å varsle virksomheten før retting skjer, fordi innspill fra virksomheten uansett ikke vil påvirke utfallet. Etter departementets syn bør retting av slike feil i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kunne skje uten underretning eller forhåndsvarsel til virksomheten.

Eksempler på tilfeller der retting uten forhåndsvarsel vil kunne være aktuelt, er retting av åpenbare skrivefeil i registrert vedtektsfestet formålsbestemmelse der skrivefeilen skyldes

feil innføring fra registerførers side, eller retting av registrert adresse basert på opplysninger i matrikkelen om at et gatenavn er endret. Det kan også gjelde der en person som er registrert i en rolle i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, har fått registrert navneendring i Folkeregisteret.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-1 andre ledd og ny foretaksregisterlov § 8-1 andre ledd.

Underretning om retting i Foretaksregisteret til andre enn foretaket

Foretaksregisterloven § 7-1 første ledd tredje punktum har regler om underretning om retting av feil til andre enn den registrerte virksomheten. Det følger av bestemmelsen at om «noen på grunn av feilen [har] fått uriktige opplysninger, skal disse, så vidt mulig gis underretning om rettingen».

Denne reguleringen er etter departementets syn ikke hensiktsmessig i dag. Det kan være svært ressurskrevende for Foretaksregisteret å avklare hvem som har fått uriktige opplysninger på grunnlag av en registrert opplysning som er feil. Departementet antar at det å avklare hvem dette gjelder i mange tilfeller vil være umulig. Departementet viser her blant annet til at registrerte opplysninger i Foretaksregisteret er offentlig tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes nettsider. Slike opplysninger er tilgjengelige for enhver uten innlogging. Det kan derfor være et stort antall personer som har fått feil opplysninger, uten at det vil være mulig å klarlegge deres identitet. Også for andre kan det være nyttig å få kunnskap om at en registrert opplysning i Foretaksregisteret som er feil, har blitt rettet.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at nåværende underretningsplikt erstattes med et krav om kunngjøring. Forslaget innebærer at når en registrert opplysning er rettet i Foretaksregisteret, så skal registerfører kunngjøre hva rettingen omfatter. Departementet foreslår atplikten til å kunngjøre bare skal gjelde der rettingen er av en slik art som krever forhåndsvarsel til den registrerte virksomheten.

Hensynet til at tredjeparter skal få informasjon om rettelser, gjør seg særlig gjeldende når den registrerte virksomheten er næringsdrivende. Departementet foreslår derfor ikke tilsvarende krav til kunngjøring når Enhetsregisteret retter feil. Høringsinstansene bes likevel om innspill til om det også bør innføres krav til kunngjøring når feil blir rettet i Enhetsregisteret.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 8-1 første ledd tredje punktum.

Retting som krever ny melding

Enhetsregisterloven § 25 tredje ledd og foretaksregisterloven § 7-1 andre ledd regulerer tilfeller der retting krever ny melding fra virksomheten. Dette omfatter tilfeller der det er uklart hvordan feilen skal rettes eller den på annen måte eller av andre grunner ikke kan rettes uten etter ny melding fra virksomheten. Begge bestemmelsene åpner for at registerfører i slike tilfeller kan ta inn en påtegning i registeret om feilen. Bestemmelsene fastslår også at registerfører skal pålegge virksomheten å sende inn ny melding innen en bestemt frist.

Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier endringer i disse bestemmelsene, og foreslår at de videreføres. Der registerfører har tatt inn påtegning om feilen, foreslår departementet at registerfører skal fjerne påtegningen når det som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende. Dette vil eksempelvis kunne være aktuelt der feilen i registeret har blitt rettet på grunnlag av endringsmelding fra virksomheten.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-1 tredje ledd og ny foretaksregisterlov § 8-1 tredje ledd.

Retting som av feil som tilknyttet register har kontrollansvar for

Det følger av enhetsregisterloven § 25 andre ledd at dersom feilen gjelder en opplysning som et tilknyttet register har kontrollmyndighet for, skal det tilknyttede registeret sørge for at feilen blir rettet. Departementet foreslår at reguleringen videreføres.

Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 8-1 fjerde ledd.

16.2 Påtegninger

16.2.1 Om påtegninger

Med «påtegning» i denne sammenheng menes en skriftlig anmerkning i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret som skal gi tilleggsinformasjon om en registrert opplysning. Påtegninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret er offentlig tilgjengelige. Formålet er å gjøre tredjepersoner kjent med det forholdet som påtegningen angir.

Enhetsregisterloven § 25 og foretaksregisterloven § 7-1 åpner for at registerfører kan ta inn en påtegning dersom det er uklart hvordan feilen skal rettes eller den på annen måte eller av andre grunner ikke kan rettes uten etter ny melding fra virksomheten ikke kan rettes uten etter ny melding fra virksomheten. Se punkt 16.1 om dette.

Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har praksis for å ta inn påtegninger også i enkelte andre tilfeller. Blant annet tas det inn påtegning i registrene der en person som er registrert i en rolle har meldt egenfratreden etter reglene i enhetsregisterloven § 15a første ledd og foretaksregisterloven § 4-6 første ledd. Registrene vil ved egenfratreden legge inn påtegningen «Fratrådt» bak vedkommendes navn. Det samme gjelder der en registrert rolle innehaver har blitt ilagt konkursskarantene eller rettighetstap som hindrer vedkommende i å inneha rollen. Der en person som er registrert i en rolle i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret blir registrert «død» i Folkeregisteret, vil Enhetsregisteret og Foretaksregisteret legge inn påtegningen «død» bak vedkommendes navn. Slike påtegninger er offentlig tilgjengelig på Brønnøysundregistrenes nettsider.

16.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet vurderer at det kan være hensiktsmessig å regulere nærmere når registerfører skal ha adgang eller plikt til å ta inn påtegninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det kan gi brukerne av enhetsregisterloven og foretaksregisterloven

bedre oversikt over hvilke forhold som kan gi grunnlag for påtegning og hvilke hensyn påtegnings skal ivareta.

Departementet foreslår nye bestemmelser om påtegning i forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-2 og ny foretaksregisterlov § 8-2. Forslagene gjennomgås nedenfor.

Forhold det kan tas inn påtegning om

Departementet foreslår at registerfører skal kunne ta inn påtegning i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret dersom det er forhold knyttet til en eller flere registrerte opplysninger om en virksomhet, eller det foreligger manglende oppfyllelse av meldeplikt, som tredjepersoner bør gjøres kjent med. Et eksempel på når påtegning kan være aktuelt, er der et foretak har fått pålegg om å sende inn ny melding om registrering om styre, fordi det registrerte styret ikke oppfyller lovbestemte krav til kjønns sammensetning i styret eller antall styremedlemmer. Et annet eksempel er der et registreringsvedtak blir omgjort etter klage. Formålet med påtegning i sistnevnte tilfelle er å gi informasjon til allmennheten om årsaken til at en registrert opplysning er rettet.

Etter forslaget må Enhetsregisteret og Foretaksregisteret konkret vurdere om forholdet eller manglende oppfyllelse av meldeplikten er noe «som tredjepersoner bør gjøres kjent med». I vurderingen må det ses hen til at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har legitimasjonsvirkninger. Spørsmålet blir dermed blant annet om tredjeparter kan risikere å lide tap dersom de ikke gjøres kjent med den tilleggsinformasjonen som påtegningen vil gi. Påtegning antas derfor særlig å være aktuelt der det omhandler registrerte opplysninger om organer eller personer med roller som gir rett til å representere enheten eller foretaket utad, slik som styre og daglig leder, eller der noen er gitt fullmakt til å gjøre dette ved signatur eller prokura.

Departementet foreslår at registerfører skal ha plikt til å fjerne slike påtegnings der forholdet som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende. Et eksempel på dette er å fjerne påtegning om manglende oppfyllelse av meldeplikt, dersom virksomheten senere sender inn melding som oppfyller meldeplikten.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-2 første ledd og ny foretaksregisterlov § 8-2 første ledd.

Forhold det skal tas inn påtegning om

Endringer i hvem som er registrert i en rolle i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skjer normalt ved at det sendes endringsmelding på grunnlag av en beslutning i virksomheten. Et typisk eksempel er der det sendes inn endringsmelding for å få registrert nytt styre, etter at det er gjennomført styrevalg på generalforsamlingen eller årsmøtet. Dersom registerfører finner at de meldte opplysninger er i orden, vil det nye styret bli innført i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret. Det vil gi informasjon til tredjepersoner om hvem det nye styret består av. I tillegg vil legitimasjonsvirkningene som følger av registreringen gjelde for det styret, mens det tidligere registrerte styret ikke lenger vil ha denne legitimasjonen.

Det finnes også omstendigheter som påvirker registreringen av rolleinnhavere, uten at det foreligger en endringsmelding og forutgående beslutning i virksomheten. En omstendighet er der en person som er registrert i en rolle har meldt egenfratreden. En annen er der en person som er registrert i en rolle blitt ilagt konkursskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av rettslig handleevne som hindrer vedkommende i å inneha rollen. I tillegg gjelder det tilfeller der en registrert rolleinnhaver dør.

Etter departementets syn bør registerfører i slike tilfeller ha plikt til å ta en inn påtegning som gir informasjon om at vedkommende rolleinnhaver ikke lenger er registrert i rollen. Hensikten er å gjøre brukere av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret oppmerksom på at personen ikke lenger er legitimert til å opptre i rollen. Det kan redusere risikoen for at tredjeparter og den registrerte virksomheten lider tap. For personer som er fratatt rettslig handleevne, vil slik informasjon i tillegg kunne beskytte disse mot å inngå handler til skade for seg selv.

Dersom en person dør, skal vedkommende registreres med registreringsstatusen «død» i Folkeregisteret, folkeregisterforskriften § 3-1-1 første ledd bokstav w. Denne opplysningen er unntatt taushetsplikt, jf. folkeregisterforskriften § 9-1-1. Departementet foreslår at der en person som er registrert i en rolle i Foretaksregisteret og/eller Enhetsregisteret blir registrert som «død» i Folkeregisteret, så skal registerfører ta inn en påtegning om dette. Forslaget innebærer å lovfeste det som er praksis i dag ved Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Som nevnt i punkt 16.2.1 har Enhetsregisteret og Foretaksregisteret praksis for å ta inn en påtegning om at en rolleinnhaver er «fratrådt» ved egenfratreden og i tilfeller der vedkommende fjernes fra rollen på grunn av konkursskarantene og rettighetstap. Etter departementets syn passer ikke begrepet «fratrådt» særlig godt ved andre omstendigheter enn egenfratreden. Departementet foreslår i stedet at det ved egenfratreden, konkursskarantene, rettighetstap og fratakelse av rettslig handleevne skal tas inn en påtegning om at den personen som har vært registrert i rollen er avregistrert fra rollen. Formålet med en slik samlekategori er flere. Det skal gi tilstrekkelig informasjon til omverdenen om at vedkommende rolleinnhaver ikke lenger er registrert i denne rollen, og dermed ikke lenger er legitimert til å opptre på vegne av virksomheten i denne rollen. Samtidig tilsier hensynet til personvern at årsaken til avregistreringen ikke oppgis. Det store flertallet i en slik kategori vil være de som selv har fratrådt. Departementet viser i denne forbindelse blant til at opplysninger om at noen er ilagt konkursskarantene er offentlige, men at det av personvern hensyn er stilt krav i konkursregisterforskriften § 10 andre ledd om at den ber om innsyn i slike opplysninger må oppgi sikker identifikasjon.

Forslaget innebærer at tredjeparter som ønsker å vite årsaken til avregistreringen eventuelt må skaffe denne informasjonen på annen måte, som for eksempel ved å kontakte virksomheten som personen har hatt en rolle i, rolleinnhaveren selv eller ved å undersøke offentlige registre slik som Konkursregisteret.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-2 andre og tredje ledd og ny foretaksregisterlov § 8-2 andre og tredje ledd.

Departementet ber om innspill fra høringsinstansene til om slike påtegninger bør inndeles i flere kategorier.

Spørsmål om påtegning ved klage

Departementet har vurdert om registerfører bør ha plikt til å ta inn en påtegning der et registrerings- eller nektingsvedtak i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret er påklaget. Slik påtegning vil gi informasjon til tredjepersoner om at et registrerings- eller nektingsvedtak vil kunne bli omgjort, og slik at disse kan handle ut fra dette.

Departementet har i vurderingen vektlagt at få registreringsvedtak og nektingsvedtak omgjøres etter klage. Eksempelvis viser tall fra Brønnøysundregistrene at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i 2022 traff 626 436 registrerings- og nektingsvedtak. Av disse ble 88 vedtak påklaget. 36 av vedtakene ble omgjort etter klagebehandling. Det må antas at en av hovedårsakene til dette er at virksomheter ved nektingsvedtak oftest velger å sende ny melding fremfor å påklage et vedtak på grunn av tiden det tar å få behandlet klage. Det lave antallet klager og omgjøringer kan tilsa at behovet for slike påtegninger er lite. Automatisk påtegning kan dessuten ha som en uheldig konsekvens at det kan skape tvil om rettmessigheten av en registrering som er riktig. Det kan potensielt også føre til at aktører kan spekulere i å skape mistro til en registrering eller skape problemer for en registrert virksomhet ved å klage på ethvert registreringsvedtak. Departementet foreslår derfor ikke et krav om påtegning ved klage på registrerings- eller nektingsvedtak.

Departementet bemerker for øvrig at registerfører med hjemmel i forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-2 første ledd og forslaget til ny foretaksregisterlov § 8-2 første ledd etter omstendighetene vil kunne ta inn en påtegning om at en registrering er påklaget, dersom hensynet til tredjepersoner tilsier at dette er noe disse bør gjøres kjent med.

16.3 Sletting av opphørte virksomheter

16.3.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 26 og foretaksregisterloven § 7-3 har regler om sletting av opphørte virksomheter fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette omfatter regler om administrativ sletting av virksomheter som har opphørt å eksistere uten at Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret har fått melding om det. Det er også regler om prosedyren for sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter konkurs.

I enhetsregisterloven § 26 er det enkelte særregler som ikke finnes i foretaksregisterloven. Dette omfatter regler om sletting av konkursbo fra Enhetsregisteret, samt bestemmelser som regulerer ansvaret for sletting mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre.

Administrativ sletting av opphørte virksomheter uten melding

Det følger av enhetsregisterloven § 26 første ledd at dersom registerfører har grunn til å tro at en enhet er opphørt, skal registerfører varsle enheten eller den meldepliktige kontaktpersonen om at enheten kan bli slettet fra Enhetsregisteret, dersom det ikke innen

en nærmere angitt frist fremkommer opplysninger som gjør det sannsynlig at enheten fortsatt består. Hensikten med varslingen er å gi enheten eller den meldepliktige kontaktpersonen mulighet til å komme med opplysninger som sannsynliggjør at virksomheten fortsatt består.

Også i foretaksregisterloven § 7-3 første ledd er det regler om administrativ sletting av opphørte foretak fra Foretaksregisteret. Reguleringen der tilsvarer i hovedsak reguleringen i enhetsregisterloven § 26, med enkelte forskjeller. Foretaksregisterloven § 7-3 stiller krav om at registerfører varsler meldepliktige om at foretaket kan bli slettet dersom det ikke innen en nærmere angitt frist fremkommer opplysninger som gjør det sannsynlig at foretaket fortsatt består. Dersom det ikke kommer svar innen fristen, skal registerfører kunngjøre tilsvarende varsel i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Mottar ikke Foretaksregisteret opplysninger om at foretaket består innen fristen i kunngjøringen, skal foretaket slettes fra Foretaksregisteret.

Sletting innebærer at virksomheten blir fjernet fra de aktive delene av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og overført til de historiske delene. Opplysninger om virksomhetens tidligere status vil derfor fortsatt kunne hentes frem ved behov. Se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 26. Sletting av opphørte enheter.*

Sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter konkurs
Enhetsregisterloven § 26 andre ledd og foretaksregisterloven § 7-3 andre ledd har regler om prosedyren for sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter en konkurs, jf. konkursloven § 138 andre ledd.

Dersom Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret har mottatt melding fra Konkursregisteret om at bobehandlingen i virksomheten er endelig avsluttet etter konkursloven § 128 eller § 135, skal registerfører gi de registreringspliktige varsel om at dersom det innen ett år ikke er gitt opplysninger om at virksomheten fortsatt består, vil virksomheten bli slettet. Plikten for registerføreren til å sende ut slikt varsel er absolutt. Virksomheten skal slettes fra registeret dersom det ikke kommer inn opplysninger om at virksomheten består.

For Foretaksregisteret er prosedyren for sletting av slike virksomheter etter konkurs enklere enn prosedyren for administrativ sletting i foretaksregisterloven § 7-3 første ledd.

Virkninger av sletting fra Foretaksregisteret

Foretaksregisterloven § 7-3 tredje ledd regulerer virkninger av sletting fra Foretaksregisteret. Tilsvarende regulering finnes ikke i enhetsregisterloven.

Paragrafen gjelder både ved administrativ sletting etter § 7-3 første ledd, og ved sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter konkurs etter § 7-3 andre ledd, jf. Ot.prp. nr. 80 (2003–2004) punkt 6.2 [*Til § 7-3*].

Det følger av § 7-3 tredje ledd første punktum at slettingen ikke får betydning for deltakers ansvar for selskapsforpliktelsene eller for styremedlemmenes personlige ansvar. I Ot.prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til § 7-3* står det:

«Deltakere og styremedlemmer har et ansvar for forvaltningen av selskapet og for at det går fram på lovformelig måte ved en eventuell oppløsning og deling av selskapsformuen. Dette ansvar gjelder selv om foretaket måtte være slettet av registeret, og et allerede pådratt ansvar blir styremedlemmene ikke fri om foretaket senere slettes administrativt»

Paragraf 7-3 tredje ledd andre punktum omhandler retten til foretaksnavnet ved sletting. Det følger av bestemmelsen at dersom foretaket innen seks måneder etter at slettingen er kunngjort sender melding til Foretaksregisteret om at foretaket fortsatt består, har foretaket fortrinnsretten til det tidligere foretaksnavnet i behold.

Forholdet mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre

Enhetsregisterloven § 26 tredje ledd regulerer ansvarsforholdet mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre i relasjon til sletting etter § 26 første og andre ledd. I tilfeller der tilknyttede registre har ansvar for sletting av opphørte virksomheter eller sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter konkurs, skal ikke Enhetsregisteret foreta slik sletting. Dette vil typisk gjelde hvor Foretaksregisteret har hjemmel til sletting etter foretaksregisterloven § 7-3. Se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 Til § 26. *Sletting av opphørte enheter.*

Sletting av konkursbo fra Enhetsregisteret

Enhetsregisterloven § 26 fjerde ledd har en særregel om sletting av konkursbo fra Enhetsregisteret. Det følger av bestemmelsen at dersom Enhetsregisteret har mottatt underretning etter konkursloven § 138 andre ledd første punktum, skal det registrerte konkursboet slettes fra Enhetsregisteret. Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i foretaksregisterloven. Det skyldes at konkursbo ikke registreres i Foretaksregisteret.

Forskriftshjemmel

Foretaksregisterloven § 7-3 fjerde ledd gir Kongen myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om sletting etter paragrafen. Det er ikke gitt forskrift med hjemmel i fjerde ledd. Tilsvarende forskriftshjemmel finnes ikke i enhetsregisterloven.

16.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre reguleringene om sletting i enhetsregisterloven § 26 og foretaksregisterloven § 7-3 i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Reglene om sletting av selskaper med ubegrenset ansvar og enkeltpersonforetak etter konkurs foreslås videreført. Det samme gjelder reglene om virkninger av sletting fra Foretaksregisteret, om forholdet mellom Enhetsregisteret og tilknyttede registre, og om sletting av konkursbo fra Enhetsregisteret. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier at disse reglene bør endres.

Foretaksregisterloven § 7-3 første ledd stiller krav om varsling og deretter kunngjøring gjennom Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon før administrativ sletting kan skje. Etter enhetsregisterloven § 26 første ledd er det tilstrekkelig med varsling. Sletting er et inngripende tiltak. Etter departementets syn tilsier hensynet til

berørte virksomheters rettssikkerhet og disse virksomhetenes kreditorer at kunngjøring også bør skje før en enhet kan slettes fra Enhetsregisteret. Departementet foreslår derfor at krav til kunngjøring innføres for Enhetsregisteret.

Departementet foreslår at myndigheten til å gi forskrift om sletting i ny foretaksregisterlov legges til departementet. Det foreslås en tilsvarende forskriftshjemmel i forslaget ny enhetsregisterlov. Eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser vil bli sendt på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten og offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Ut over dette foreslår departementet enkelte språklige justeringer. Formålet er å gjøre bestemmelsene om sletting enklere å forstå. De språklige justeringene innebærer ikke realitetsendringer.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 8-3 og ny foretaksregisterlov § 8-3.

17 Utlevering og utveksling av opplysninger

17.1 Innsyn – Utlevering av opplysninger

17.1.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 22 og foretaksregisterloven § 8-1 har bestemmelser om innsyn i og utlevering av opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Paragrafene ble sist endret ved lov 12. april 2024 nr. 17 om endringer i foretakslovgivningen mv. (utlevering av fødsels- og d-nummer, registrering av enkeltpersonforetak, krav til foretaksnavn, retningslinjer for godtgjørelse mv.). Endringene trer i kraft 1. juli 2024, jf. kgl.res. 12. april 2024 nr. 602. Endringene er omtalt nærmere i Prop. 41 L (2023–2024) kapittel 4.

Det følger av enhetsregisterloven § 22 første ledd og foretaksregisterloven § 8-1 første ledd at enhver har rett til å få tilgang til opplysninger og dokumenter som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke fødselsnummer og d-nummer. Fødselsnummer og d-nummer er det bare offentlige myndigheter og virksomheter og visse andre nærmere angitte aktører som har rett til å få utlevert, jf. enhetsregisterloven § 22 andre ledd og foretaksregisterloven § 8-2 andre ledd.

Retten til innsyn i opplysninger og dokumenter som ikke registrert i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret reguleres av offentleglova. Begge registrene er en del av staten og omfattes av virkeområdet til offentleglova, jf. offentleglova § 2 første ledd bokstav a. Det er fastsatt uttrykkelig i foretaksregisterloven § 8-1 tredje ledd at bestemmelsene i offentleglova gjelder for opplysninger som ikke er registrert i Foretaksregisteret. Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i enhetsregisterloven.

Enhetsregisterloven § 22 tredje ledd fastsetter at papirkopier som utstedes fra Enhetsregisteret skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. Det står også at utsendelse av elektroniske dokumenter skal skje ved hjelp av en metode for å autentisere avsender og for å sikre dokumentet mot endring, dersom rekvirenten ber om det. For Foretaksregisteret er det gitt regler om dette i foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd. Frem til 1. januar 2024 var denne forskriftsreguleringen lik enhetsregisterloven § 22 tredje ledd. Foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd ble endret ved endringsforskrift 22. desember 2023 nr. 2307 for å gjennomføre krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet). Forskriftsregisterforskriften § 12 tredje ledd lyder nå:

«Papirkopier og elektroniske kopier skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. Elektronisk kopi som utstedes fra registeret skal autentiseres ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked § 1, for å sikre at kopien er fra registeret og at innholdet er en rett kopi av dokumentet i registeret eller samsvarer med opplysninger i registeret.»

Enhetsregisterloven § 22 fjerde ledd begrenser Enhetsregisterets adgang til å sammenstille opplysninger om personer. Bestemmelsen fastsetter at «[s]ammenstilling av opplysninger

om person kan bare gis når det gjelder personens registrerte tilknytning til næringsvirksomhet». Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i foretaksregisterloven. Om bestemmelsen i enhetsregisterloven § 22 fjerde ledd står det Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til 22. Innsyn – utlevering av opplysninger*:

«Bestemmelsen setter forbud mot å kunne gi fullstendige rolleutskrifter som inneholder alle de roller og verv som måtte være registrert på en person i registeret. Slike rolleutskrifter kan bare omfatte personens roller innen næringsvirksomhet. Dette innebærer at om en person i tillegg til å være styreformann i to aksjeselskap også er oppgitt som kontaktperson for en interesseorganisasjon og styremedlem i et særforbund, kan disse to siste vervene ikke sammenstilles med de første i utskrifter til brukerne av Enhetsregisteret. Hvilke politiske verv- eller hvilke interesser en person ellers måtte ha i sin fritid skal ikke kunne gis som en samlet utskrift.»

Både enhetsregisterloven § 22 femte ledd og foretaksregisterloven § 8-1 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, og til å bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene.

Forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften) § 6 har bestemmelser om bestilling og avgivelse av informasjon fra Brønnøysundregistrene, inkludert Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det er også fastsatt gebyr for avgivelse av visse typer informasjon.

Det følger av gebyrforskriften § 6 første ledd at informasjon fra Brønnøysundregistrene kan gis muntlig, skriftlig eller elektronisk. Forskriften § 6 andre ledd fastsetter at når informasjonen både bestilles og utleveres via registerførerens nettbaserte bestillingsløsning eller via Altinn, er informasjonen gebyrfri. Bestilling og avgivelse av informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på andre måter er gebyrbelagt. Hvilken informasjon som er gebyrbelagt, og gebyrsatsene, er regulert i gebyrforskriften § 8 og § 9.

Gebyrforskriften § 6 tredje ledd har regler om bestilling av informasjon fra Brønnøysundregistrene. Bestemmelsen fastsetter blant annet at alle kan bestille utskrift av det som er registrert på en entydig betegnet person eller registrert virksomhet. Det står også at den det bestilles opplysninger om skal identifiseres med navn og fødselsnummer eller organisasjonsnummer. Etter gebyrforskriften § 6 fjerde ledd gjelder retten til innsyn etter offentleglova for innsendte opplysninger som ikke ført i de elektroniske registrene. Gebyrforskriften § 6 femte ledd har særregler om tilgang til informasjon for offentlige myndigheter.

Foretaksregisterforskriften § 14 har enkelte regler om fremgangsmåten ved bestilling av registeropplysninger fra Foretaksregisteret, mens forskriften § 12 gir regler om avgivelse av registeropplysninger fra registeret. Tilsvarende regler finnes ikke i enhetsregisterforskriften. Forskjellen skyldes trolig at det på tidspunktet for ikraftsetting av foretaksregisterforskriften i 1988, ikke fantes regler for Foretaksregisteret som tilsvarer reglene i gebyrforskriften.

17.1.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår i all hovedsak å videreføre nåværende regler om innsyn i og utlevering av opplysninger og dokumenter i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette omfatter hovedregelen om retten til innsyn i opplysninger og dokumenter som er registrert i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og unntaket fra dette for fødselsnummer og d-nummer. Det gjelder også reglene som gir offentlige myndigheter og virksomheter og visse andre nærmere angitte aktører tilgang til fødselsnummer og d-nummer i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. I tillegg gjelder det forskriftshjemlene i enhetsregisterloven § 22 femte ledd og foretaksregisterloven § 8-1 fjerde ledd. Departementet viser til at disse reglene nylig har vært til behandling i Stortinget.

Det følger av foretaksregisterloven § 8-1 tredje ledd at bestemmelsene i offentliglova gjelder for opplysninger som ikke er registrert i Foretaksregisteret. Tilsvarende bestemmelse finnes ikke i enhetsregisterloven. Det fremgår at forarbeidene til foretaksregisterloven at bestemmelsen i § 8-1 tredje ledd ble tatt inn loven for å unngå tolkningstvil, siden det på tidspunktet for foretaksregisterlovens tilblivelse var uklart om domstolenes registreringsvirksomhet var omfattet av daværende offentlighetslov, jf. Ot.prp. nr. 50 (1984–85) punkt 6.7. Departementet viser til at før etableringen av Foretaksregisteret og innføringen av foretaksregisterloven, så ble handelsregistrene ført av by- og herredsrettene.

Registrering av foretak føres i dag av Foretaksregisteret, som er en del av staten. Det følger uttrykkelig av offentliglova § 2 første ledd bokstav a at offentliglova gjelder for staten. Det er derfor utvilsomt at spørsmålet om innsyn i opplysninger og dokumenter som ikke er registrert i Foretaksregisteret må avgjøres etter reglene i offentliglova. På denne bakgrunn er det ikke nødvendig å videreføre reguleringen i foretaksregisterloven § 8-1 tredje ledd i ny foretaksregisterlov. Etter departementets syn er det heller ikke hensiktsmessig eller formålstjenlig.

Departementet har i kapittel 9 foreslått bestemmelser om at elektroniske varslingsadresser som er registrert i Enhetsregisteret ikke er offentlige, men bare skal være tilgjengelige for offentlige myndigheter. Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 9-1 første ledd andre punktum og § 9-1 andre ledd andre punktum. Det er i kapittel 9 også foreslått bestemmelser om utlevering av opplysninger om antall ansatte som er registrert i Enhetsregisteret. Se forslaget til forskriftshjemmel i ny enhetsregisterlov § 9-1 femte ledd andre punktum og forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 9-1. Opplysninger om elektroniske varslingsadresser og antall ansatte registreres ikke i Foretaksregisteret. Det er derfor ikke behov for tilsvarende regler i ny foretaksregisterlov.

Enhetsregisterloven § 22 fjerde ledd og foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd har regler om at kopier som utstedes fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal bekreftes å være «rett kopi», og regler som stiller krav til autentisering av avsender ved utsendelse av elektroniske kopier. Det vises til omtalen i punkt 17.1.1. Kravene som gjelder for Foretaksregisteret er mer omfattende enn de som gjelder for Enhetsregisteret. Mens Enhetsregisteret har til plikt å bekrefte at papirkopier er «rett kopi», skal Foretaksregisteret gjøre dette for både papirkopier og elektroniske kopier. Ved utstedelse

av elektroniske kopier, skal begge registrene bruke en metode for å autentisere avsender. For Foretaksregisteret er det imidlertid stilt krav til at autentiseringen skjer ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44.

Departementet foreslår å videreføre reguleringen som følger av foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd for Foretaksregisteret. Departementet viser til at bestemmelsen gjennomfører EØS-rettslige forpliktelser i norsk rett. Ifølge Brønnøysundregistrene praktiserer også Enhetsregisteret kravene som følger av foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd, og slik at de to registrene i dag har samme praksis på dette området. Departementet foreslår derfor at kravene til bekreftelse av kopier og om autentisering av avsender som følger av foretaksregisterforskriften § 12 tredje ledd også skal gjelde for Enhetsregisteret. Nåværende krav er lovregulert for Enhetsregisteret, og forskriftsregulert for Foretaksregisteret. Hensynet til et oversiktlig regelverk tilsier at reguleringene for begge registrene enten plasseres i lov eller i forskrift. Departementet foreslår at disse plasseres i lov. Departementet legger her særlig vekt på at reglene gir rettigheter til brukerne av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Enhetsregisterloven § 8-1 fjerde ledd fastsetter at sammenstilling av opplysninger om personer kan bare gis når det gjelder personens registrerte tilknytning til næringsvirksomhet. Om begrunnelsen for bestemmelsen vises det til omtalen i punkt 17.1.1. Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre reguleringen. Brønnøysundregistrene har heller ikke spilt inn at det er behov for endringer på dette området. Departementet foreslår at reguleringen i enhetsregisterloven § 8-1 fjerde ledd videreføres i ny enhetsregisterlov. Departementet vil imidlertid løpende vurdere hensiktsmessigheten av reglene.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 9-1 og ny foretaksregisterlov § 9-1.

Departementet foreslår ingen endringer i gebyrforskriftens regler om fremgangsmåten for bestilling og avlevering av informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre disse reglene. Se for øvrig kapittel 20 om videreføring av gebyrforskriften dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

Departementet foreslår heller ikke regler om bestilling og avgivelse av informasjon fra Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i forslagene til ny enhetsregisterforskrift og ny foretaksregisterforskrift. Etter departementets syn er reglene i gebyrforskriften på dette området tilstrekkelig. Det vises til omtalen i punkt 17.1.1 ovenfor. Departementet vil imidlertid løpende vurdere om reglene er hensiktsmessige.

Som nevnt i punkt 17.1.1 har foretaksregisterforskriften § 14 enkelte særregler om fremgangsmåten ved bestilling av registeropplysninger fra Foretaksregisteret, mens § 12 i forskriften regulerer hvordan registeropplysninger avgis.

Foretaksregisterforskriften § 14 fastsetter at bestilling av registeropplysninger må være utformet på en slik måte at det er helt klart hvilket foretak det ønskes opplysninger om. Det står også at bestillingene skal håndteres i den rekkefølge de er innkommet. Dersom rekvisenten gjør det sannsynlig at rask ekspedering er særlig viktig, kan bestillingen tas

behandles uavhengig av kørekkefølgen. Foretaksregisterforskriften § 12 første ledd fastsetter:

«Opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret avgis skriftlig i form av firmaattest, kopi av mikrofilmde og skannede dokumenter eller ved utsendelse av andre typer attester og utskrifter. Opplysninger fra Foretaksregisteret avgis også elektronisk, muntlig over telefon eller ved personlig fremmøte.»

Etter departementets syn er reglene i foretaksregisterforskriften § 14 og § 12 første ledd overflødige ved siden av reglene i gebyrforskriften § 6 om bestilling og avgivelse av informasjon fra Brønnøysundregistrene. Reglene foreslås derfor ikke videreført.

Det følger av foretaksregisterforskriften § 12 andre ledd at «[d]epartementet kan gi regler om adgangen til å avgi registeropplysninger ved online tilknytning til registerets database samt regler om hvordan registeropplysningene for øvrig skal gjøres tilgjengelige, herunder bestemmelser om betaling av et nærmere fastsatt gebyr». Det er i dag ikke fastsatt regler med hjemmel i denne bestemmelsen. Foretaksregisterloven § 8-1 fjerde ledd gir departementet hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om hvordan opplysningene i Foretaksregisteret skal gjøres tilgjengelige, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene. Denne forskriftshjemmelen er foreslått videreført i forslaget til ny foretaksregisterlov § 9-1 fjerde ledd. Bestemmelsen i foretaksregisterforskriften § 12 andre ledd er derfor overflødig og kan utgå.

17.2 Innhenting og registrering av opplysninger i andre registre

17.2.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 20 har regler om registrering av opplysninger i Enhetsregisteret som innhentes fra et annet register. Det følger av enhetsregisterloven § 20 første ledd at Enhetsregisteret kan innhente opplysninger om enheten mv. som nevnt i enhetsregisterloven §§ 5 andre ledd og 6 fra tilknyttede registre, og registrere disse i Enhetsregisteret. Etter § 20 andre ledd kan opplysninger som er registrert i andre registre enn de tilknyttede registrene innhentes og registreres i Enhetsregisteret når registerfører mener det ikke er betenkelig. Som eksempel på et slikt annet register er det i forarbeidene til enhetsregisterloven blant annet vist til registre under Posten, nå Posten Bring AS, jf. Ot. prp. nr. 11 (1993–94) side 62 til 63.

Foretaksregisterloven § 7-2 har regler om at Foretaksregisteret kan tilføres opplysninger fra andre offentlige registre «[f]or å sikre ajourhold av registeret». Paragrafen gir Kongen hjemmel til å bestemme at opplysninger som registreres i annet offentlig register, skal meddeles til Foretaksregisteret, og til å gi nærmere bestemmelser om gjennomføringen av dette. Det er i lovteksten bestemt at opplysninger skal forelegges foretaket før det foretas en endring i Foretaksregisteret. Kongen kan i forskrift fastsette unntak fra dette. I forarbeidene til § 7-2 er det lagt til grunn at det skal kunne foretas en kobling av Foretaksregisteret med Folkeregisteret, for å sikre ajourføring av adresseendringer, jf. Ot. prp. nr. 50 (1984–85) kapittel 7 *Til* § 7-2. Det står også at «[e]n antar at det i

forskriftene bør gis adgang til å registrere adresseendring uten foreleggelse for foretaket». Det er frem til i dag ikke gitt forskrift med hjemmel i foretaksregisterloven § 7-2.

17.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Enhetsregisterloven § 20 åpner for at opplysninger som er registrert i tilknyttede registre og andre registre kan innhentes og registreres i Enhetsregisteret. Disse bestemmelsene etter departementets syn fortsatt avgjørende for å oppfylle hovedintensjonene til Enhetsregisteret. Bestemmelsene legger til rette for effektiv utnyttelse og samordning av grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter. De bidrar også til å redusere næringslivets oppgaveplikter. Departementet foreslår derfor i all hovedsak å videreføre reglene i enhetsregisterloven § 20.

Departementet foreslår å videreføre Enhetsregisterets adgang etter enhetsregisterloven § 20 første ledd til å innhente og registrere opplysninger fra tilknyttede registre. Departementet er ikke kjent med forhold som tilsier endringer på dette området.

Etter enhetsregisterloven § 20 andre ledd kan opplysninger i andre registre enn tilknyttede, bare registreres i Enhetsregisteret når registerfører mener det ikke er betenkelig. Etter departementets syn tilsier hensynet til demokrati og hensynet til registrerte virksomheters og rolleinnhaveres rettssikkerhet at det bør skilles mellom registre som føres av offentlige myndigheter (offentlige registre) og andre registre.

Enhetsregistret bør, som i dag, ha adgang til å innhente og registrere opplysninger som finnes i andre offentlige registre. Det legger til rette for effektiv utnyttelse og samordning av grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter, og bidrar til å redusere næringslivets oppgaveplikter.

Etter nåværende regler er det krav om at slik innhenting og registrering bare kan skje når «registerfører mener det ikke er betenkelig». Etter departementets vurdering tilsier hensynet til registrerte virksomheters og rolleinnhaveres rettssikkerhet at det ikke bør være opp til registerfører alene å avgjøre om innhenting og registrering er betenkelig eller ikke. Adgangen til innhenting og registrering bør etter departementets syn bero på en mer objektiv standard. Departementet foreslår derfor at innhenting og registrering fra andre offentlige registre enn de tilknyttede registrene bare kan skje dersom det er «ubetenkelig». Hvorvidt innhenting og registrering er «ubetenkelig», vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Et sentralt moment er om det må anses åpenbart unødvendig å varsle virksomheten før registreringen skjer, fordi innspill fra virksomheten uansett ikke vil påvirke utfallet. Innhenting og registrering i Enhetsregisteret av opplysninger i andre offentlige registre som ikke er ubetenkelig, vil måtte følge reglene om retting av feil, med forhåndsvarsel til berørt virksomhet, alternativt at Enhetsregisteret pålegger virksomheten å sende inn endringsmelding.

Departementet foreslår at Foretaksregisteret gis samme adgang som Enhetsregisteret til å innhente og registrere opplysninger som er registrert i offentlige registre. Det gir mulighet til gjenbruk av opplysninger som er registrert i offentlige registre. Det kan redusere ressursbruken for næringslivet og andre ved at disse slipper å måtte innhente opplysninger

i andre offentlige registre og innrapportere disse til Foretaksregisteret. Det kan også gjøre saksbehandlingen i Foretaksregisteret mer effektiv. I tillegg kan det potensielt øke muligheten for å avdekke eventuelle feil eller avvik i registrerte opplysninger, og dermed bidra til bedre registerkvalitet i Foretaksregisteret. Som for Enhetsregisteret foreslås det at opplysninger i andre offentlige registre bare kan innhentes og registreres i Foretaksregisteret dersom det er «ubetenkelig». Dersom dette vilkåret ikke er oppfylt, vil Foretaksregisteret måtte følge reglene om retting av feil med forhåndsvarsel til berørt virksomhet, alternativt at Foretaksregisteret pålegger virksomheten å sende inn endringsmelding.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 9-2 første og andre ledd og ny foretaksregisterlov § 9-2 første ledd.

Når det gjelder registre som ikke føres av offentlige myndigheter (ikke-offentlige registre), innhenter og registrerer Enhetsregisteret i dag opplysninger som er registrert i Posten Bring AS sitt Postnummerregister.³⁴ Departementet vurderer at Enhetsregisteret fortsatt bør ha en viss adgang til å innhente og registrere opplysninger som er registrert i ikke-offentlige registre. Rettssikkerhetshensyn og hensynet til demokrati tilsier imidlertid etter departementets syn at det bør fastsettes særskilt hvilke ikke-offentlige registre Enhetsregisteret kan innhente opplysninger fra.

Departementet foreslår en forskriftshjemmel om dette i forslaget til ny enhetsregisterlov, og at det samme tas inn i ny foretaksregisterlov. I slik forskrift kan det også fastsettes at kun nærmere angitte opplysninger i et bestemt ikke-offentlig register kan innhentes og registreres i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 9-2 tredje ledd og ny foretaksregisterlov § 9-2 andre ledd.

Departementet foreslår at Enhetsregisteret på samme måte som i dag skal kunne innhente og registrere opplysninger som er registrert i Posten Bring AS sitt Postnummerregister. I tillegg foreslås det at Enhetsregisteret skal kunne innhente og registrere opplysninger som er registrert i Posten Bring AS sitt Adresseregister og Gateregister.³⁵ Departementet foreslår at det samme fastsettes for Foretaksregisteret.

Se forslaget til forskrift til lov om Enhetsregisteret § 8-1 og forslaget til forskrift til lov om Foretaksregisteret § 4-1.

³⁴ Postnummerregisteret inneholder alle gyldige postnummer i Norge med opplysning om kommune og hva postnummeret brukes til. Se [Postnummer og adresselister - bring.no](https://bring.no/postnummer-og-adresselister)

³⁵ Gateregisteret og Adresseregisteret inneholder gater og veier i Norge som er registrert i Statens Kartverk. Registerne inneholder en fortegnelse over alle gater og veier i Norge med tilhørende postnummer i elektronisk format. Gateregisterregisteret inneholder gate- og veinavn med gatekode, husnumre, postnumre, poststeder, kommunekoder og kommunenavn. Adresseregisteret inneholder alle gate- og veinavn med hvert enkelt husnummer, postnumre, poststeder, kommunekoder og kommunenavn, og adressenummer og gatekode. Se [Gateregisteret og Adresseregisteret - bring.no](https://bring.no/gateregisteret-og-adresseregisteret)

Dersom det senere skulle bli aktuelt å utvide listen til andre ikke-offentlige registre, vil forslag til forskriftsendringer sendes på høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

17.3 Overføring av opplysninger til andre offentlige registre

17.3.1 Gjeldende rett

Enhetsregisterloven § 21 har regler om overføring av opplysninger fra Enhetsregisteret til tilknyttede registre. Det følger av § 21 første punktum at opplysninger som blir registrert i Enhetsregisteret skal straks meddeles tilknyttet register som har behov for opplysningene. Etter § 21 andre punktum gir departementet nærmere regler om hvordan opplysningene skal formidles. Slike regler er ikke fastsatt.

Foretaksregisterloven § 8-2 gir Kongen hjemmel til å gi nærmere regler om adgangen til å overføre opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret til andre offentlige registre. I forarbeidene til foretaksregisterloven er det nevnt som eksempel å gi slike myndigheter maskinell tilgang til Foretaksregisterets database, istedenfor den ordinære ordningen med enkeltforespørsler etter foretaksregisterloven § 8-1 første ledd, jf. Ot.prp.nr. 50 (1984-1985) kapittel 7 *Til § 8.2*. I lovproposisjonen samme sted står det:

«Departementet kan ikke se vesen[t]lige betenkeligheter ved en slik ordning idet en av hovedforutsetningene for foretaksregisteret er at opplysningene er offentlige og at det dreier seg om et fåtall viktige og ikke-sensitive opplysninger om foretakene som sådanne. Ordningen kan imidlertid først gjen[n]omføres etter nærmere bestemmelser av Kongen.»

17.3.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet foreslår at reguleringen i enhetsregisterloven § 21 om overføring av opplysninger fra Enhetsregisteret til tilknyttede registre videreføres. Denne bestemmelsen er, som enhetsregisterloven § 20 om innhenting av opplysninger til Enhetsregisteret, etter departementets syn avgjørende for å oppfylle hovedintensjonene til Enhetsregisteret. Bestemmelsene legger til rette for effektiv utnyttelse og samordning av grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter. De bidrar også til å redusere næringslivets oppgaveplikter. Departementet foreslår at reguleringen i enhetsregisterloven § 21 videreføres.

Departementet foreslår også å beholde forskriftshjemmelen i foretaksregisterloven § 8-2, men foreslår at forskriftsmyndigheten legges til departementet. Forslaget innebærer at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om overføring av opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret til andre offentlige registre, herunder om hvordan slik overføring skal skje.

Enhetsregisterloven § 21 gir bare adgang til å overføre opplysninger fra Enhetsregisteret til tilknyttede registre. Departementet anser at det på samme måte som for Foretaksregisteret, bør være mulighet til å gi nærmere forskriftsbestemmelser om overføring av opplysninger fra Enhetsregisteret til andre offentlige registre enn tilknyttede

registre. Det legger til rette for at Enhetsregisteret kan ivareta sin samordningsfunksjon som grunndataregister, og at opplysninger i Enhetsregisteret kan gjenbrukes. Forslaget innebærer at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om overføring av opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret til andre offentlige registre enn tilknyttede registre, herunder om hvordan slik overføring skal skje.

Dersom det blir aktuelt å fastsette regler om overføring av opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret til andre offentlige registre enn tilknyttede registre, vil forslag til forskriftsbestemmelser bli sendt på offentlig høring. Det samme gjelder dersom det blir aktuelt å fastsette regler om overføring av opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret, til andre offentlige registre. Det vil gi næringslivet, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 9-3 og ny foretaksregisterlov § 9-3.

17.4 Utveksling og tilgjengeliggjøring av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

Foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a har regler om utveksling og tilgjengeliggjøring av opplysninger mellom Foretaksregisteret eller Enhetsregisteret og utenlandske foretaksregistre gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS).

Det følger av foretaksregisterloven § 8-3 første ledd at Foretaksregisteret kan utveksle opplysninger med utenlandske foretaksregisteret i samsvar med direktiv (EU) 2017/1132 (det konsoliderte selskapsrettsdirektivet). Foretaksregisterets utlevering av opplysninger til utenlandske foretaksregistre skal være gratis. Første ledd gir også departementet myndighet til å gi forskrift med nærmere regler om utveksling av opplysninger gjennom BRIS, og om bruk og registrering av slike opplysninger. Etter § 8-3 andre ledd kan departementet gi forskrift med nærmere regler om at Foretaksregisteret skal gjøre bestemte opplysninger tilgjengelige for enhver gjennom BRIS, herunder hvilke opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, betaling av gebyr for innsyn, og hvilke opplysninger som skal være gratis tilgjengelige.

Tilsvarende regler er fastsatt i enhetsregisterloven § 22a.

Paragrafene kom inn i foretaksregisterloven og enhetsregisterloven ved lov 16. juni 2023 nr. 67 om endringer i register- og foretakslovgivningen mv. (digitale verktøy og prosesser, gebyrstruktur og tilknytningskrav), og trådte i kraft 1. juli 2023. De gjennomfører krav i direktiv (EU) 2019/1151 (digitaliseringsdirektivet) artikkel 19 og 28c. For nærmere omtale se Prop. 76 LS (2022–2023) punkt 7.5.3 og 8.5.3, og merknadene til foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a i lovproposisjonen kapittel 14.

Departementet foreslår at reglene i foretaksregisterloven § 8-3 og enhetsregisterloven § 22a videreføres.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 9-4 og ny foretaksregisterlov § 9-4.

Med hjemmel i enhetsregisterloven § 22a og foretaksregisterloven § 10-7 er det fastsatt nærmere regler i forskrift 22. desember 2023 nr. 2308 om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv. Se kapittel 20 om videreføring av reglene i denne forskriften dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

17.5 Adgang for registerfører til å varsle andre offentlige myndigheter

Det finnes ingen regler i enhetsregisterloven eller foretaksregisterloven som gir Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret hjemmel til å overføre taushetsbelagt informasjon til andre offentlige myndigheter.

Folkeregisterloven har i § 10-5 regler om Folkeregisterets adgang til å varsle brukere av registeret. Det følger av bestemmelsen at folkeregistermyndigheten kan, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til andre offentlige myndigheter og virksomheter og til finansforetak, når de kan ha bruk for opplysningene i sitt arbeid. Det er presisert i bestemmelsen disse kan varsles når folkeregistermyndigheten har mistanke om at registrerte personopplysninger i Folkeregisteret knytter seg til falsk eller uriktig identitet. I forarbeidene til folkeregisterloven § 10-5, Prop. 164 L (2015–2016) punkt 14.1, står det:

«[F]alske eller uriktige identiteter i Folkeregisteret er svært uheldig, og at det derfor er viktig at de raskt ryddes ut av Folkeregisteret og andre sentrale registre. Det ble derfor foreslått at muligheten for å informere og varsle andre offentlige myndigheter og finansnæringen inntreer når registermyndigheten har mistanke om at registrerte personopplysninger knytter seg til en falsk eller uriktig identitet.»

Departementet vurderer at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret på samme måte som Folkeregisteret bør ha mulighet til å varsle andre offentlige myndigheter om opplysninger de kan ha bruk for i sitt arbeid. Varsling vil være særlig aktuelt ved mistanke om at det er brukt uriktig eller falsk dokumentasjon eller identitet eller det er meldt andre uriktige opplysninger i forbindelse med nyregistrering av en virksomhet eller registrering av nye rolleinnhavere. Dersom slike registreringer eller registreringsforsøk tyder på at det dreier seg om etablering av fiktive virksomheter og/eller fiktive rolleinnhavere (stråmenn) kan dette være forhold som det er av stor samfunnsverdi at andre offentlige myndigheter blir gjort kjent med. Slik varsling gjør det mulig for andre myndigheter å iverksette tiltak for å hindre at aktører med uærlige hensikter benytter fiktive virksomheter for å få tilgang til midler/tjenester som de ellers ikke ville ha rett til. Andre eksempler på slike opplysninger kan være der Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret sletter en opphørt enhet eller et opphørt foretak etter bestemmelsene i enhetsregisterloven § 26 og foretaksregisterloven § 7-3. Tilsvarende gjelder der en rolleinnhaver blir slettet fra registrene på grunn av ilagt konkursskarantene eller idømt rettighetstap.

Departementet bemerker at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret etter forslagene kun vil ha adgang til å varsle om slike forhold. Det vil være opp til vedkommende offentlige myndighet som mottar varselet som, innenfor sitt myndighets- eller ansvarsområde, må vurdere om og i tilfelle hvordan det skal ageres på varselet.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov ny § 9-5 og ny foretaksregisterlov § 9-5.

Departementet ber om innspill til om Enhetsregisteret og Foretaksregisteret bør ha adgang til å varsle andre enn offentlige myndigheter, for eksempel offentlige virksomheter og finansforetak slik som folkeregistermyndigheten har etter folkeregisterloven § 10-5.

18 Statens erstatningsansvar ved feil

Enhetsregisterloven § 27 og foretaksregisterloven § 10-3 fastslår statens plikt til å yte erstatning for tap som skyldes visse feil fra registreringsmyndighetens side.

Foretaksregisterloven § 10-3 lyder:

«Dersom foretaksregisteret gir feil opplysning ved utskrift, attest eller kunngjøring, har den som uforskyldt lider tap rett til erstatning av staten så fremt tapet skyldes:

- a. at opplysningen ikke stemmer med det som er registrert eller med den melding som er grunnlaget for registreringen.
- b. at registeret er feilaktig rettet eller endret etter bestemmelsene i §§ 7-1 og 7-2 uten at det i den forbindelse er noe å bebreide foretaket.»

Bestemmelsen i enhetsregisterloven § 27 er lik foretaksregisterloven § 10-2 og skal forstås på samme måte, jf. Ot.prp. nr. 11 (1993–94) kapittel 6 *Til § 27. Erstatning*. I samme lovproposisjon punkt 4.12 står det:

«Gjennom foretaksregisterloven ble det fastsatt regler for statens erstatningsansvar ved tap som skyldtes visse feil fra registreringsmyndighetens side. Reglene representerte noe nytt i forhold til de tidligere regelverk for handelsregistrering. Grunnlaget for erstatning etter disse regler er at tapet enten skyldes at registerfører har registrert opplysninger som ikke er i samsvar med det som er meldt til registeret eller at registeret er feilaktig rettet eller endret av registerfører, og at disse feilaktige opplysningene er spredd gjennom utskrift, attest eller kunngjøring. Dette innebærer at feil som skyldes den meldepliktige selv ikke kan gi grunnlag for erstatning, selv om det er Foretaksregisteret som har spredd den feilaktige opplysning videre.

Erstatningsreglene i utkast til lov om enhetsregister bygger på de samme prinsipper. Staten vil være objektivt erstatningsansvarlig for feil som kan føres tilbake til Enhetsregisterets eller de tilknyttede registres håndtering av de meldte opplysninger».

Departementet har ikke erfaring som tilsier at det er nødvendig å endre reguleringen av statens erstatningsansvar for tap som skyldes feil fra registermyndighetenes side. Det foreslås derfor at reguleringene i enhetsregisterloven § 27 og foretaksregisterloven § 10-3 videreføres i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Departementet vil løpende vurdere hensiktsmessigheten av reglene.

Nåværende paragrafoverskrifter er i foretaksregisterloven «(erstatningsansvar)», og i enhetsregisterloven «Erstatning». Departementet foreslår at de nye paragrafoverskriftene skal være «Statens erstatningsansvar ved feil». Formålet er tydeliggjøre for brukerne hva paragrafene faktisk regulerer. Departementet foreslår i tillegg noen mindre språklige justeringer for å gjøre innholdet i bestemmelsene enklere å forstå. De språklige justeringene innebærer ingen realitetsendringer.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 12-1 og ny foretaksregisterlov § 12-1.

19 Sanksjoner og tvangsmulkt

19.1 Straff

Foretaksregisterloven § 10-4 gir regler om straff ved brudd på meldeplikt. Paragrafen lyder:

«Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsene i § 4-1 første og annet ledd om meldeplikt til foretaksregisteret, straffes de som har meldeplikt etter § 4-2 med bøter. Medvirkning straffes ikke.»

Enhetsregisterloven har ikke straffebestemmelser. Dette er i forarbeidene til enhetsregisterloven begrunnet med at en antok at straffesanksjoner ved brudd på meldeplikt ved nyregistrering ikke ville ha den ønskede effekt. Det ble også vist til at et annet siktemål med Enhetsregisteret er å gjøre forholdene enklere og ikke mer byrdefulle for næringslivet. Se Ot.prp. nr. 11 (1993–94) punkt 4.4. Om begrunnelsen for ikke å straffesanksjonere brudd på plikten til å melde endringer til Enhetsregisteret, står det i samme lovproposisjon punkt 4.9:

«Det er den enkelte registreringsenhet som har plikt til å melde endringer i registrerte opplysninger til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register «uten ugrunnet opphold». Dette er en pliktregel som i forhold til Enhetsregisteret er uten straffesanksjoner om plikten ikke oppfylles. Bakgrunnen for dette er dels at det er straffesanksjoner bak meldeplikten til de tilknyttede registre, dels at det vil være i den registrertes egen interesse at Enhetsregisteret er oppdatert (opplysningene derfra vil bl.a kunne utløse ønskede rettigheter) og dels at den enkelte registreringsenhet vil kunne ha vanskelig for å unngå ajourhold av registrerte opplysninger; i hvert fall om den har et visst minimums aktivitetsnivå. Også i denne sammenheng vil bestemmelsene om at Enhetsregisteret skal utgjøre «fasiten» og kravet om at særregistrene skal benytte denne «fasiten» i forhold til eget register kunne vise seg å være effektiv. Om f.eks. en person som i følge Enhetsregisteret ikke har rett til å representere en enhet henvender seg til en bank får å ta ut penger, skal dette ikke kunne la seg gjøre. Om personen kan dokumentere at han/hun er nyvalgt representant for enheten bør dette resultere i en henvisning til å få denne endringen registrert i Enhetsregisteret. Enkelte banker vil kanskje kvie seg for en slik løsning og heller utbetale pengene samtidig som den bistår med å få sendt endringsmelding til Brønnøysund. Men banken vil da ikke være på trygg rettslig grunn. I følge Enhetsregisteret vil personen ikke være legitimert, og det er ikke banken men Enhetsregisteret (eller et tilknyttet register) som skal kontrollere grunnlaget for endringen.

Departementet antar at slik disse reglene vil virke i praksis er det ikke behov for egne straffesanksjonsregler for unnlattelse av ajourhold til Enhetsregisteret rettet mot registreringsenhetene. Dette bygger likevel på forutsetningen om at de tilknyttede registre og særregistrene oppfyller sine plikter.»

Departementet foreslår i dette høringsnotatet ingen endringer i adgangen til å straffe forsettlig eller uaktsom overtredelse av enhetsregisterloven og foretaksregisterloven eller bestemmelser gitt i medhold av disse lovene, men vil vurdere straffereguleringen i en samlet gjennomgang av Enhetsregisterets og Foretaksregisterets virkemidler og sanksjoner for brudd på lovene.

Basert på dette, foreslår departementet ingen straffebestemmelser i forslaget til ny enhetsregisterlov, og at straffereguleringen i foretaksregisterloven § 10-4 videreføres i ny foretaksregisterlov.

Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 11-1.

19.2 Tvangsmulkt

19.2.1 Gjeldende rett

Tvangsmulkt er aktuelt som virkemiddel der en plikt som følger av lov, forskrift, eller pålegg gitt av forvaltningen, ikke blir oppfylt. Tvangsmulkt karakteriseres ved at formålet er å fremtvinge oppfyllelse. I Prop. 62 L (2015–2016) *Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.)* punkt 31.4.1 er vedtak om tvangsmulkt definert slik:

«Vedtak om tvangsmulkt er et enkeltvedtak med trussel om plikt til å betale penger til det offentlige for å sikre at plikter som følger av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, blir etterlevd. Formålet med trusselen må være å sikre at pålegget blir etterlevd.»

Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven har flere bestemmelser som gir registerfører hjemmel til å ilegge virksomheter og meldepliktige tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg eller lovpålagte plikter. Tvangsmulkt er etter disse bestemmelsene aktuelt i fire situasjoner. Disse gjennomgås nedenfor.

Tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding om nyregistrering eller endringsmelding

Enhetsregisterloven § 16 første ledd og foretaksregisterloven § 4-5 første ledd gir registerfører hjemmel til å pålegge virksomheten, innen en bestemt frist, å sende inn melding til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret der en registreringspliktig virksomhet ikke er registrert eller meldeplikten for øvrig er forsømt.

Dersom virksomheten ikke etterkommer pålegget, kan registerfører ilegge virksomheten og meldepliktige løpende tvangsmulkt inntil meldingen er sendt inn til registeret, jf. forskrift 3. juli 2017 nr. 1107 om tvangsmulkt etter foretaksregisterloven og etter enhetsregisterloven (heretter «tvangsmulktforskriften») § 2, jf. enhetsregisterloven § 16 tredje ledd og foretaksregisterloven § 4-5 andre ledd.

Tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding der registerfører oppdager feil i registrerte opplysninger

Dersom registerfører for Foretaksregisteret oppdager en feil i registeret og det er uklart hvordan feilen skal rettes eller den på annen måte ikke kan rettes uten etter ny melding fra foretaket, kan registerføreren innta en opplysning om feilen i registeret, jf. foretaksregisterloven § 7-1 andre ledd. Registerfører skal samtidig pålegge foretaket å sende inn ny melding innen en bestemt frist. Tilsvarende regulering finnes i enhetsregisterloven § 25 tredje ledd.

Hvis foretaket ikke etterkommer pålegget, kan registerfører for Foretaksregisteret ilegge foretaket og meldepliktige løpende tvangsmulkt inntil melding er sendt inn til registeret. Hjemmelen til å ilegge tvangsmulkt følger av foretaksregisterloven § 7-1 andre ledd tredje punktum, som fastsetter at foretaksregisterloven § 4-5 andre ledd får tilsvarende anvendelse. Tilsvarende hjemmel til å ilegge tvangsmulkt finnes ikke i bestemmelsene om retting i enhetsregisterloven § 25. Årsaken til denne forskjellen er ikke forklart nærmere i forarbeidene til enhetsregisterloven § 25; Ot.prp. nr. 11 (1993–94).

Tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding i forbindelse med etterkontroll av registrerte opplysninger

Det følger av enhetsregisterforskriften § 22, jf. enhetsregisterloven § 16 andre ledd, at registerfører kan henvende seg til samtlige enheter eller et utvalg av enheter og pålegge disse å sende inn melding for å kontrollere om de registrerte opplysningene er riktige. Dersom virksomheten ikke etterkommer pålegget, kan registerfører ilegge virksomheten og meldepliktige løpende tvangsmulkt inntil meldingen er sendt inn til Enhetsregisteret, jf. tvangsmulktforskriften § 2, jf. enhetsregisterloven § 16 tredje ledd.

Foretaksregisterloven har ikke regler om etterkontroll av registrerte opplysninger, og dermed heller ikke regler om tvangsmulkt knyttet til dette.

Tvangsmulkt der virksomhetens dokumenter mv. ikke inneholder lovpålagte opplysningskrav

Dersom et foretaks dokumenter mv. ikke inneholder opplysninger som pålagt i foretaksregisterloven § 10-2, kan registerfører ilegge foretaket og meldepliktige løpende tvangsmulkt inntil dokumentene er i samsvar opplysningskravene i den paragrafen, jf. § 10-2 fjerde ledd.

Tilsvarende hjemmel til å ilegge tvangsmulkt finnes ikke i reguleringen av dokumentopplysninger i enhetsregisterloven § 23. Årsaken til denne forskjellen er ikke forklart nærmere i forarbeidene til paragrafen; Ot.prp. nr. 11 (1993–94).

Nærmere regler om tvangsmulkt

Nærmere regler om tvangsmulkt ilagt etter enhetsregisterloven og foretaksregisterloven er fastsatt i tvangsmulktforskriften. Forskriften § 1, § 2 og § 5 gir regler om beregning og ettergivelse av tvangsmulkt. Etter tvangsmulktforskriften § 1 fjerde ledd og § 2 fjerde ledd kan tvangsmulkt ikke ilegges uten at Enhetsregisteret/Foretaksregisteret har varslet virksomheten/den meldepliktige om manglende overholdelse av melde- eller dokumentopplysningsplikten, og gitt en rimelig frist til å rette opp forholdet. I tillegg oppstilles det i forskriften § 3 forbud mot å ilegge tvangsmulkt etter begge lover for samme forhold. Etter forskriften § 4 kan vedtak om tvangsmulkt påklages til departementet etter reglene i forvaltningsloven.

19.2.2 Departementets vurdering og forslag til regulering

Departementet vurderer at tvangsmulkt fortsatt kan være et effektivt virkemiddel for å sikre etterlevelse av pålegg fra registerfører og lovpålagte krav i registerlovgivningen. Samtidig er det etter departementets syn flere mekanismer i nåværende regulering som ivaretar virksomhetenes og de meldingspliktiges rettssikkerhet på en god måte.

Departementet viser her særlig til bestemmelsene i tvangsfullmaktforskriften om at tvangsmulkt ikke kan ilegges uten at Enhetsregisteret/Foretaksregisteret har varslet virksomheten/den meldepliktige om manglende overholdelse av melde- eller dokumentopplysningsplikten, og gitt en rimelig frist til å rette opp forholdet. Dette legger til rette for at virksomhetene og meldepliktige kan unngå å måtte betale tvangsmulkt ved å følge opp pålegget eller varselet innen fristen som er satt.

Registerførers vedtak om tvangsmulkt kan også påklages til departementet etter reglene i forvaltningsloven, jf. tvangsmulktforskriften §4. Departementet kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven 34 andre ledd. Det gir virksomhetene og meldepliktige rett til å få overprøvd vedtaket om tvangsmulkt og grunnlaget for det. Vedtak om tvangsmulkt kan også bringes inn for domstolene til overprøving. Dette ivaretar virksomhetenes og meldepliktiges rettssikkerhet.

Departementet foreslår at nåværende regulering av tvangsmulkt i all hovedsak videreføres i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov. Enkelte utvidelser foreslås imidlertid for å samordne reguleringen i de to lovene.

Nåværende regler innebærer at det både etter enhetsregisterloven og foretaksregisterloven kan ilegges tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding om nyregistrering eller endringsmelding. Departementet foreslår å videreføre dette i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

Departementet foreslår også å videreføre reguleringen i foretaksregisterloven § 7-1 andre ledd som gir registerfører hjemmel til å ilegge tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding der registerfører oppdager feil i registrerte opplysninger. Det samme gjelder reguleringen i foretaksregisterloven § 10-2 fjerde ledd som gir registerfører hjemmel til å ilegge tvangsmulkt der foretaket ikke oppfyller lovpålagte krav til dokumentopplysninger.

Registerfører for Enhetsregisteret har etter gjeldende rett ikke myndighet til å ilegge tvangsmulkt i disse tilfellene. Etter departementets syn tilsier ikke forskjeller ved Enhetsregisterets og Foretaksregisterets formål eller oppgaver, eller andre forhold, at adgangen til å ilegge virksomheter og meldepliktige tvangsmulkt skal være ulik for de to registrene ved manglende etterlevelse av samme type pålegg eller lovpålagte plikter. Departementet foreslår derfor at også registerfører for Enhetsregisteret skal kunne ilegge enheten og meldepliktige tvangsmulkt ved manglende etterlevelse av pålegg om å sende inn melding der registerfører oppdager feil i registrerte opplysninger. Det samme gjelder der enheten ikke oppfyller lovpålagte krav til dokumentopplysninger. Etter departementets syn vil enhetens og de meldepliktige rettssikkerhet være tilstrekkelig ivaretatt gjennom

reguleringen i tvangsmulktforskriften, samt adgangen til å påklage vedtak om tvangsmulkt og eventuelt reise søksmål om dette. Det vises til omtalen ovenfor.

Departementet har i punkt 10.7.2 foreslått å videreføre reglene i enhetsregisterforskriften § 22, jf. enhetsregisterloven § 16 andre ledd, som gir registerfører myndighet til å pålegge enheter å sende inn melding i forbindelse med etterkontroll av registrerte opplysninger i Enhetsregisteret. Se forslaget til ny enhetsregisterlov § 5-7 andre ledd. Det er også foreslått å ta inn tilsvarende regulering i forslaget til ny foretaksregisterlov § 4-6 andre ledd. Enhetsregisterloven § 16 tredje ledd åpner for å ilegge tvangsmulkt dersom pålegget ikke etterleveres. Departementet foreslår at denne adgangen videreføres i forslaget til ny enhetsregisterlov, og at det samme fastsettes i forslaget til ny foretaksregisterlov. Adgangen for registerfører til å ilegge tvangsmulkt her kan bidra til at meldingsplikten ved etterkontroll etterleveres, og dermed legge til rette for god registerkvalitet i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. God registerkvalitet er en forutsetning for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har tillit og legitimitet hos brukerne.

Reguleringen av tvangsmulkt er i dag spredt i ulike bestemmelser i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven. Det er også flere forskriftshjemler som gir myndighet til å gi nærmere regler om tvangsmulkt. Departementet foreslår at reguleringen av tvangsmulkt samles i én paragraf i hver av de to lovene. Det vil etter departementets syn gi et mer oversiktlig regelverk for brukerne av lovene. Samleparagrafer om tvangsmulkt gjør samtidig at man kun trenger én forskriftshjemmel om tvangsmulkt i hver lov, og bidrar dermed til at lovene ikke svulmer opp.

Se forslagene til ny enhetsregisterlov § 11-1 og ny foretaksregisterlov § 11-2.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet ingen endringer i forskrift 3. juli 2017 nr. 1107 om tvangsmulkt etter foretaksregisterloven og etter enhetsregisterloven. Se imidlertid kapittel 20 om videreføring av denne forskriftsreguleringen dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

20 Videreføring av eksisterende forskrifter

Det er med hjemmel i nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov fastsatt flere andre forskrifter enn enhetsregisterforskriften og foretaksregisterforskriften. Dette gjelder:

- Forskrift 3. juli 2017 nr. 1107 om tvangsmulkt etter foretaksregisterloven og etter enhetsregisterloven
- Forskrift 10. august 2022 nr. 1422 om Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1042 om regler for anvendelsen av Europaparlaments- og Rådsdirektiv (EU) 2017/1132 for det som angår tekniske spesifikasjoner og fremgangsmåte for registersammenkoblingssystemet og om opphevelse av Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/2244
- Forskrift 22. desember 2023 nr. 2308 om utveksling av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS) mv.
- Forskrift 22. desember 2023 nr. 2310 om elektronisk stiftelse og registrering av aksjeselskaper og om elektronisk registrering av utenlandske foretak mv.

Det er bestemmelser i disse forskriftene som henviser til paragrafer i nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov.

Dersom det vedtas ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov, legger departementet opp til det at gis nye forskrifter som erstatter de nåværende forskriftene nevnt ovenfor. Departementet legger på nåværende tidspunkt ikke opp til at det gjøres materielle endringer i forskriftene. Eneste justering vil være at hjemmelsgrunnlaget (hjemmelsfeltet) for de nye forskriftene og paragrafhenvisingene i disse blir tilpasset paragrafnummereringen i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov.

Det er her snakk om rent tekniske justeringer. Departementet ser det derfor ikke som nødvendig å sende justeringene på offentlig høring.

Også i forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften) er det flere paragrafer som er fastsatt med hjemmel i bestemmelser i nåværende enhetsregisterlov og foretaksregisterlov. Heller ikke i gebyrforskriften foreslås det i dette høringsnotatet endringer. Det innebærer blant at bestemmelsen i gebyrforskriften § 5a om at det ikke skal betales gebyr ved førstegangsregistrering (nyregistrering) i Enhetsregisteret av lag, foreninger og ungdoms- og studentbedrifter videreføres. Hjemmelsgrunnlaget (hjemmelsfeltet) i gebyrforskriften må imidlertid oppdateres dersom Stortinget vedtar ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov, slik at det henvises til de nye lovene og er tilpasset paragrafnummereringen i disse. Også her er det snakk om en rent teknisk justering. Departementet anser derfor at det ikke er nødvendig å sende slik justering på offentlig høring.

Departementet bemerker at dersom det blir aktuelt å gjøre materielle endringer i forskriftene nevnt ovenfor, vil forslag til forskriftsbestemmelser bli sendt på offentlig høring. Det vil gi næringslivet, frivilligheten, offentlige myndigheter og andre interessenter mulighet til å komme med innspill til den nærmere reguleringen.

21 Regler som ikke foreslås videreført

21.1 Bestemmelser som likestiller elektronisk og papirbasert kommunikasjon

Enhetsregisterloven § 3 tredje ledd fastsetter at «[k]rav i eller i medhold av loven her om underskrift eller om at klage, underretning eller liknende skal gis skriftlig, er ikke til hinder for bruk av elektronisk kommunikasjon». Tilsvarende bestemmelse finnes i foretaksregisterloven § 1-1 fjerde ledd.

Disse bestemmelsene kom inn i enhetsregisterloven og foretaksregisterloven ved lov 21. desember 2001 nr. 117 om endringer i diverse lover for å fjerne hindringer for elektronisk kommunikasjon. Bestemmelsene trådte i kraft 1. januar 2002. Endringsloven hadde bakgrunn i eRegelprosjektet. Prosjektet hadde som mål å fjerne unødige rettslige hindringer for elektronisk kommunikasjon for å muliggjøre «en betydelig effektivisering og ny verdiskapning i det norske samfunnet», jf. Ot.prp. nr. 108 (2000–2001) kapittel 1. Endringsloven skulle legge til rette for at elektronisk kommunikasjon, så langt det er mulig, likestilles med papirbasert kommunikasjon.

Bestemmelsene i enhetsregisterloven § 3 tredje ledd og foretaksregisterloven § 1-1 fjerde ledd kom inn i disse lovene i en tid da registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret var basert på innsendelse av papirdokumenter. Formkravene til meldingene var dels lovfestede, og dels fastsatt i forskrift.

Siden 2002 er det skjedd en rekke endringer Enhetsregisteret og Foretaksregisteret som følge av den teknologiske utviklingen. Enhetsregisterloven og foretaksregisterloven og tilhørende forskrifter er endret en rekke ganger for å legge til rette for elektronisk innsending av meldinger og vedlegg, elektronisk signering av meldinger mv. I tillegg har man gått fra kunngjøring i avis til kunngjøring gjennom Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon.

Forslagene til ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov er innrettet slik at de legger til rette for bruk av digitale løsninger. Det vil gi Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mulighet til å forvalte registerregelverket i tråd med den teknologiske utviklingen. Dette kan bidra til effektivisering, samt ha en positiv effekt for næringslivet og andre brukere av Enhetsregisteret og Foretaksregisteret i form av reduserte administrative og økonomiske byrder.

Basert på dette er det etter departementets syn ikke behov for bestemmelser i ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov som likestiller elektronisk kommunikasjon med papirbasert kommunikasjon. Reguleringene i enhetsregisterloven § 3 tredje ledd og foretaksregisterloven § 1-1 fjerde ledd foreslås derfor ikke videreført.

21.2 Regler om foreløpig tildelt organisasjonsnummer

Det følger av enhetsregisterloven § 10 at departementet kan «fastsette i forskrift at registerfører for tilknyttet register kan foreta foreløpig registrering i eget register og

benytte foreløpig tildelt organisasjonsnummer». Nærmere regler om dette er fastsatt i enhetsregisterforskriften § 21.

Foreløpig tildelt organisasjonsnummer brukes ikke lenger av Enhetsregisteret eller de tilknyttede registrene. Brønnøysundregistrene har heller ikke planer om å gjenoppta bruken. Bestemmelsene i enhetsregisterloven § 10 og enhetsregisterforskriften § 21 videreføres derfor ikke.

21.3 Definisjon av norske og utenlandske foretak

Både norske og utenlandske virksomheter kan registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Foretaksregisterloven har i § 1-2 en definisjon av begrepene «norske og utenlandske foretak. Bestemmelsen lyder:

«Med norske foretak menes i denne lov ethvert foretak med hovedkontor i Norge eller på norsk kontinentalsokkel. Andre foretak er utenlandske.»

Enhetsregisterloven har ingen tilsvarende definisjonsbestemmelse.

Begrepene «norske foretak» og «utenlandske foretak» brukes få steder i foretaksregisterloven. Begrepet «norske foretak» brukes i § 2-1 om registreringspliktige foretak, mens § 2-2 om registreringsberettigede foretak benytter begrepet «[n]orske enkeltpersonforetak». Begrepet «utenlandske foretak» brukes i foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd, samt i § 3-8 som angir hvilke opplysninger som skal registreres om utenlandske foretak i Foretaksregisteret.

I forslaget til ny foretaksregisterlov brukes ikke begrepet «norske foretak». Det er i forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1 angitt hvilke foretaksformer (organisasjonsformer) som skal ha registreringsplikt i Foretaksregisteret med henvisning til den norske foretaksloven som regulerer disse. Det avgjørende for registreringsplikt i Foretaksregisteret vil dermed være om foretaket har en foretaksform som er listet opp i forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-1, alternativt at registreringsplikten følger av annen norsk lovgivning. Departementet ser heller ikke behov for å videreføre begrepet «norske enkeltpersonforetak» i bestemmelsen om registreringsrett. Se forslaget til ny foretaksregisterlov § 2-2. Departementet viser her til at begrepet «enkeltpersonforetak» brukes i en rekke lover, slik som blant annet folketrygdloven § 23-3 og forvaltningsloven § 46, uten at det i lovteksten i disse lovene er spesifisert at reglene gjelder for «norske enkeltpersonforetak».

Departementet ser heller ikke et behov for å ta inn en definisjon av begrepet «utenlandske foretak» i ny foretaksregisterlov. Hvorvidt et foretak er «utenlandsk» i relasjon til foretaksregisterloven, vil som et utgangspunkt bero på om foretaket er stiftet eller etablert etter utenlandsk foretakslovgivning.

21.4 Andre regler

Departementet har i kapitlene foran foreslått at en rekke bestemmelser i nåværende enhetsregisterforskrift og nåværende foretaksregisterforskrift flyttes til lov. Dette gjelder

blant annet reglene om elektronisk signering av meldinger i enhetsregisterforskriften § 15 og foretaksregisterforskriften § 9, reglene om underretning av vedtak, klage og etterkontroll av opplysninger i enhetsregisterforskriften §§ 19, 20 og 22, samt reglene om utsendelse av firmaattest ved nyregistrering av foretak i foretaksregisterforskriften § 8 andre ledd.

I tillegg er det i kapitlene foran foreslått at enkelte reguleringer i nåværende enhetsregisterforskrift og nåværende foretaksregisterforskrift ikke videreføres. Ett eksempel her er reglene om registreringsrett i Enhetsregisteret i enhetsregisterforskriften § 8 andre og tredje ledd. Et annet er foretaksregisterforskriften § 12 andre ledd som gir departementet hjemmel til å gi regler om adgangen til å avgi registeropplysninger og om betaling av gebyr ved avgivelse. Se nærmere omtale i punkt 8.3.3 og punkt 17.1.2.

Det er også andre bestemmelser i nåværende enhetsregisterforskrift og nåværende foretaksregisterforskrift som det etter departementets vurdering ikke er nødvendig å videreføre. Disse gjennomgås kort nedenfor.

Enhetsregisterforskriften § 18 første ledd

Det følger av enhetsregisterforskriften § 18 første ledd at departementet kan gi nærmere retningslinjer for kontrollen og saksbehandlingen av meldinger i Enhetsregisteret. Det har frem til i dag ikke vært fastsatt slike retningslinjer. Departementet har ikke identifisert et behov for å fastsette slike retningslinjer i fremtiden. Etter departementets syn vil reglene om kontroll og behandling av meldinger i forslaget til ny enhetsregisterlov, sammenholdt med forvaltningslovens regler, være tilstrekkelig. Departementet foreslår derfor at reguleringen i enhetsregisterforskriften § 18 første ledd utgår.

Foretaksregisterforskriften § 6

Foretaksregisterforskriften § 6 fastsetter at «[b]etaling av registreringsgebyr oppkreves etterskuddsvis, jf. forskrift av 16. desember 2003 nr. 1551 etter foretaksregisterloven § 4-1». Sistnevnte forskrift er opphevet, og erstattet av forskrift 11. desember 2015 nr. 1668 om gebyr til Brønnøysundregistrene (gebyrforskriften). Det følger av gebyrforskriften § 2 andre ledd første punktum at «[g]ebyr innkreves etterskuddsvis». Denne bestemmelsen gjelder også ved innkreving av gebyr for registrering i Foretaksregisteret. Reguleringen i foretaksregisterforskriften § 6 er dermed overflødig og kan utgå.

Foretaksregisterforskriften § 7

Det følger av foretaksregisterloven § 7 at departementet kan gi nærmere regler om kontroll av de innkomne opplysninger. Det har frem til i dag ikke vært fastsatt slike regler. Departementet har heller ikke identifisert et behov for å fastsette slike regler i fremtiden, Etter departementets syn vil reglene om kontroll i forslaget til ny foretaksregisterlov være tilstrekkelig for å sikre god registerkvalitet i Foretaksregisteret. Departementet foreslår derfor at reguleringen i foretaksregisterforskriften § 7 utgår.

Foretaksregisterforskriften § 8 første ledd første punktum

Foretaksregisterforskriften § 8 første ledd første punktum fastsetter at «[e]tter at melding og vedlegg er kontrollert og funnet i orden, innføres opplysningene straks i Foretaksregisteret». Tilsvarende regulering finnes i nåværende foretaksregisterlov § 6-1, og denne er foreslått videreført i forslaget til ny foretaksregisterlov § 5-2. Reguleringen i foretaksregisterforskriften § 8 første ledd første punktum er dermed overflødig og kan utgå.

Foretaksregisterforskriften § 15

Foretaksregisterforskriften § 15 gir regler om identifikasjon av fysiske og juridiske personer i Foretaksregisteret og om unntak fra innsyn i fødselsnummer og d-nummer. Etter § 15 første og andre punktum skal fysiske personer identifiseres ved enten fødselsnummer eller d-nummer, og foretak ved organisasjonsnummer. Tredje punktum fastsetter at «[v]ed avgivelse av opplysninger fra registeret utelates fødselsnummer og d-nummer».

Det er i forslaget til ny foretaksregisterlov § 3-5 foreslått at fysiske personer som registreres i roller i Foretaksregisteret skal identifiseres ved fødselsnummer eller d-nummer, og at juridiske personer identifiseres ved organisasjonsnummer. I forslaget til ny foretaksregisterlov § 9-1 er det begrensninger i retten til innsyn i fødselsnummer og d-nummer. Dette vil dekke reguleringen som i dag følger av foretaksregisterforskriften § 15. Bestemmelsen er dermed overflødig og kan utgå.

22 Om tidspunkt for ikraftsetting

Flere forhold vil påvirke når forslagene til lov- og forskriftsbestemmelser i dette høringsnotatet eventuelt kan tre i kraft.

Departementet tar sikte på at en lovproposisjon med forslag ny enhetsregisterlov og ny foretaksregisterlov kan fremmes for Stortinget våren 2025. Det er opp til Stortinget å bestemme hvilke lover og lovbestemmelser som skal gjelde for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Enkelte av forslagene til lov- og forskriftsbestemmelser i dette høringsnotatet krever at det gjøres tilpasninger i de tekniske løsningene som ligger til grunn for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, før bestemmelsene kan tre i kraft. Det er per i dag ikke mulig å angi når alle de tekniske løsningene vil kunne være på plass. Blant annet må arbeidet med de tekniske tilpasningene ses i lys av og i sammenheng med annet teknisk utviklingsarbeid i Brønnøysundregistrene, som for eksempel arbeidet med å få på plass en ny innrapporteringsløsning.

Andre forslag til bestemmelser forutsetter at Brønnøysundregistrene utarbeider nye eller reviderte saksbehandlingsrutiner, veiledningsmateriale mv., før bestemmelsene kan tre i kraft.

Departementet vil vurdere nærmere om det er behov for overgangsregler. Innspill i høringen vil inngå i grunnlaget for departementets vurdering.

23 Økonomiske og administrative konsekvenser

23.1 Innledning

Departementet foreslår ny enhetsregisterlov, ny foretaksregisterlov og nye forskrifter til lovene. Lov- og forskriftsforslagene skal bedre kvaliteten på registrerte opplysninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, bedre ivareta rettssikkerheten til både fysiske og juridiske personer og ved det øke tilliten til registrerte opplysninger. Endringene skal bidra til effektiv ressursbruk og økt samlet verdiskaping. Regelverket skal være brukervennlig, teknologinøytralt og redusere overskuddsinformasjon.

Lov- og forskriftsforslagene vil bidra til å nå regjeringens mål om å redusere næringslivets kostnader knyttet til utfylling av offentlige skjemaer og fjerne hindre for innovasjon og digitalisering. Forslagene vil medføre besparelser for næringslivet, frivilligheten og Brønnøysundregistrene. Enkelte av endringene som foreslås vil isolert medføre enkelte kostnader. I sum vil imidlertid besparelsene (nytten) overstige kostnadene.

23.2 Generelle konsekvenser

Brukervennlig regelverk og kodifisering av Enhetsregisterets og Foretaksregisterets praksis

Departementet foreslår nytt regelverk for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, som både både språklig og strukturelt vil forenkles sammenlignet med nåværende regler. Det nye regelverket vil etter departementets vurdering være mer oversiktlig og lettere å lese og forstå for brukerne. I tillegg foreslår departementet på noen områder å lovfeste etablert praksis ved registrene. Dette kan gi brukerne bedre forutsigbarhet om hvilke krav som gjelder.

Bruk av ekstern bistand i forbindelse med meldinger til Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, eller ved klage på registreringsvedtak eller nektingsvedtak, kan være kostbart. Et tydelig regelverk kan redusere behovet for ekstern bistand, og dermed redusere de økonomiske byrdene for næringslivet og frivilligheten. Relativt sett kan dette få størst betydning for små virksomheter.

Et tydelig regelverk kan også føre til bedre etterlevelse av regelverket, og gjøre det enklere for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret å gjennomføre kontroll av meldinger og kontrollere at regelverket for øvrig etterleves. Et tydeligere regelverk kan dermed også redusere ressursbruken hos Brønnøysundregistrene.

Teknologinøytralitet

Det foreslås lover og forskrifter som gjør regelverket for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret teknologinøytralt. Et teknologinøytralt regelverk legger til rette for å ta i bruk nye og hensiktsmessige teknologiske løsninger uten at regelverket må endres. Bruk av nye teknologiske løsninger kan legge til rette for mer effektiv innrapportering til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og mer effektiv behandling i registrene. Det kan

medføre økonomiske og administrative besparelser for både næringslivet, frivillig virksomhet, andre ikke-næringsdrivende virksomheter, offentlige myndigheter og andre.

Helautomatisert saksbehandling, sammenstilling og profilering

Departementet foreslår nye regler som gir Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mulighet til å treffe helautomatiserte avgjørelser, sammenstille personopplysninger og gjennomføre profilering. Lignende regler finnes i dag i NAV-loven, skatteforvaltningsloven, folkeregisterloven, skattebetalingsloven og bidragsinnkrevingsloven. Automatisering av saksbehandlingen kan gi mer effektiv ressursutnyttelse og redusert saksbehandlingstid i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret. Automatisering kan også bidra til økt likebehandling og konsistent gjennomføring av regelverk, samt til økt implementering av rettigheter og plikter. Å gjennomføre sammenstilling og profilering kan gi Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mulighet til å velge riktig virkemiddel for å sikre eller påvirke etterlevelsen og kvaliteten i registrene. Metodene kan benyttes til utplukk av hvem som bør kontrolleres ut over den maskinelle kontrollen, til å gjennomføre etterfølgende kontroller eller andre tiltak som sikrer etterlevelse og bedre kvalitet. Det vil også kunne være gevinster gjennom økt mulighet for å forebygge både økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet.

Brønnøysundregistrenes arbeid med ny registerplattform og brukervennlige registertjenester er estimert til å gi en samlet besparelse for næringsliv, frivillig virksomhet, ikke-næringsdrivende virksomheter og offentlige myndigheter på rundt 100 millioner kroner per år som følge av automatisering. Innføring av regler om helautomatisert saksbehandling mv. er nødvendig for å realisere gevinstene.

Forslaget har etter departementets vurdering ikke nevneverdige kostnader for Brønnøysundregistrene.

Registerfører bestemmer form og format på dokumentasjon

Departementet foreslår regler som gir registerfører myndighet til å fastsette krav til form og format på dokumentasjon som inngår i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Det vil gi registerfører mulighet til fortløpende å tilpasse kravene til dokumentasjon opp mot det som skal kontrolleres. Forslagene kan bidra til å redusere overskuddsinformasjon og de administrative byrdene virksomhetene har i forbindelse med innsending av meldinger. Effekten er ikke prissatt, men antas å kunne bli betydelig.

Forslaget gir registerfører adgang til å kreve strukturerte og maskinlesbare data. Dette vil muliggjøre hel- og delautomatisert saksbehandling, og vil kunne redusere saksbehandlingstiden ved registrene. I forbindelse med prosjektene for ny registerplattform (BRsys) og brukervennlige registertjenester (BVR) har Brønnøysundregistrene estimert at én dag raskere saksbehandling samlet vil spare virksomheter registrert i Foretaksregisteret for om lag 11 millioner kroner i året. For virksomheter registrert i Enhetsregisteret er besparelsen estimert til om lag 1,1 millioner kroner.

Forslag som kan redusere overskuddsinformasjon i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Nåværende krav til dokumentasjon, særlig i form av vedlegg som protokoller fra styremøter og generalforsamlinger/årsmøter, medfører at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar og lagrer store mengder informasjon fra virksomhetene som ikke er nødvendig for å dokumentere de opplysningene som skal registreres.

Overskuddsinformasjon kan også omfatte personopplysninger og forretningshemmeligheter.

Forslagene til regler som gir registerfører myndighet til å fastsette krav til form og format til dokumentasjon som inngår i meldinger, vil gi registerfører mulighet til å spisse dokumentasjonskravene slik at disse kan tilpasses den kontrollen som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret skal gjøre. Det kan begrense overskuddsinformasjon som sendes inn til registrene. Det samme gjør forslaget som gir innsender plikt til å sladde opplysninger i dokumentasjon som ikke er relevant for det som meldes til registrering.

Arbeidet med å vurdere om innsendt dokumentasjon inneholder taushetsbelagte opplysninger i forbindelse med behandling av innsynsbegjæringer medfører ressursbruk for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Der registerfører må be berørt virksomhet om ytterligere informasjon for å avgjøre om opplysninger er taushetsbelagte, innebærer innsynsforespørsler også ressursbruk hos virksomhetene. Forslagene som begrenser overskuddsinformasjon, kan også begrense mengden taushetsbelagte opplysninger som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar. Dette igjen kan redusere ressursbruken hos registrene og virksomhetene i forbindelse med innsynsbegjæringer.

Datalagring innebærer også ressursbruk i form av maskiner og energi. Jo mer informasjon som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar, desto større mengder data lagres. Reduksjon i mengden informasjon som Enhetsregisteret og Foretaksregisteret mottar vil derfor redusere energibruken ved datalagring.

Plikt for innsendere av meldinger til å sladde overskuddsinformasjon antas å innebære økte byrder for disse til en viss grad. Departementet vurderer likevel at de nevnte fordelene ved å begrense overskuddsinformasjon i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret klart veier opp for byrden som innsenderne påføres. God veiledning på Brønnøysundregistrenes nettsider om hvordan dette kan gjøres i praksis, vil redusere byrdene for innsenderne.

Plikt til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret

Departementet foreslår å tydeliggjøre plikten for offentlige myndigheter til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Forslaget er i tråd med *kun en gang*-prinsippet, og begrenser i utgangspunktet næringslivets, frivillig virksomhets og andre virksomheters rapporteringsbyrder.

Påtegninger

Departementet foreslår at registerfører skal kunne ta inn påtegninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret dersom det er forhold knyttet til en eller flere opplysninger om en

virksomhet, eller det foreligger manglende oppfyllelse av meldeplikt, som tredjeparter bør gjøres kjent med. Det foreslås også at registerfører skal ha plikt til å ta inn påtegning om at en rolleinnhaver er avregistrert, der vedkommende har meldt egenfratreden eller er fjernet fra den registrerte rollen på grunn av konkurskarantene, rettighetstap eller fratakelse av rettslig handleevne. Sistnevnte forslag innebærer i all hovedsak å lovfeste den praksis Foretaksregisteret har hatt med påtegning ved fratreden fra roller i tjenestetiden.

Påtegninger vil gi tredjeparter informasjon som kan legge til rette for at disse kan ivareta sine interesser. Påtegninger om at noen er avregistrert fra en rolle i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret, kan potensielt forhindre at tredjeparter inngår avtale med personer som ikke lenger har fullmakt til å forplikte virksomheten, og derved redusere risikoen for at virksomheten og tredjeparter lider økonomisk tap. Effekten av forslagene er ikke prissatt.

Bekreftelse av at rolleinnhavere har påtatt seg rollen (villighetserklæringer)

Etter nåværende regler skal personer som meldes registrert som styremedlem og revisor i Foretaksregisteret avgi erklæring (bekreftelse) om at de har påtatt seg rollen. Slike bekreftelser kalles gjerne for villighetserklæringer. I Enhetsregisteret er det i dag krav om bekreftelse fra personer som meldes registrert som revisor og regnskapsfører.

Departementet foreslår å utvide kretsen av rolleinnhavere som må bekrefte at de har påtatt seg rollen i forbindelse med registrering i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Forslaget innebærer at personer som meldes registrert som styremedlem, varamedlem, daglig leder, revisor eller regnskapsfører må avgi slik bekreftelse. Enhetsregisteret og Foretaksregisteret har i dag praksis for at den som skal avgi slik erklæring, i stedet kan signere meldingen. Departementet foreslår å lovfeste dette. Brønnøysundregistrene har anslått at forslaget vil omfatte i underkant av 80 000 rolleinnhavere. Departementet foreslår ikke at det innhentes bekreftelse for eksisterende registrerte rolleinnhavere, men at slik bekreftelse gis ved fremtidige registreringer.

For personer som meldes i roller vil det måtte avgi bekreftelse eller signere meldingen medføre litt tidsbruk. Forslaget bidrar imidlertid til å redusere risikoen for at personer registreres i roller i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret uten deres viten. Forslaget ivaretar dermed deres rettssikkerhet. Forslaget kan også bidra til god registerkvalitet, og dermed brukernes tillit til registrene.

De fleste som skal avgi bekreftelse i dag, gjør dette ved å signere meldingen. Når flere rolleinnhavere må signere meldingen, kan det ta lengre tid fra meldingen er ferdig utfylt til den kommer inn til registrering. Frem til dette skjer vil tidligere rolleinnhavere fremstå legitimert overfor tredjepart. Det kan ha uheldige konsekvenser. Virksomhetene og de nye rolleinnhaverne kan imidlertid unngå dette ved å sørge for at meldingen signeres.

Forslaget vil medføre at flere personer må signere meldingen til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Der virksomheten velger at den enkelte skal signere digitalt, er det estimert at den enkelte signering tar 7,3 minutter i dagens innrapporteringsløsning. I ny

innrapporteringsløsning er det estimert at signering vil ta ett minutt. Forslaget innebærer en midlertidig betydelig økning i næringslivets og frivillighetens administrative byrder. Når Brønnøysundregistrenes nye innrapporteringsløsning realiseres, vil størrelsen på denne byrden avta vesentlig.

I forbindelse med innføring av dette kravet vil Brønnøysundregistrene måtte tilpasse sine systemer. De økonomiske og administrative konsekvensene antas å være beskjedne.

23.3 Konsekvenser for næringslivet og frivillig virksomhet mv.

23.3.1 Registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Registrering av innretninger og andre næringsdrivende selskaper

Departementet foreslår å oppheve registreringsplikten i Foretaksregisteret for innretninger. Ifølge Brønnøysundregistrene har det ikke blitt registrert innretninger i Foretaksregisteret siden tidlig på 2000-tallet. Forslaget antas derfor ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Det foreslås at kategorien «andre næringsdrivende selskaper» utgår og erstattes med regler som fastslår registreringsplikt for ansvarlige selskaper, kommandittselskaper, partrederier og europeiske økonomiske foretaksgrupper. Det er disse organisasjonsformene som registreres under kategorien «andre næringsdrivende selskaper» i dag. Forslaget vil tydeliggjøre registreringsplikten for slike organisasjonsformer og dermed gjøre regelverket lettere å forstå, men antas ellers ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

Næringsdrivende foreninger

Etter nåværende regler har foreninger som driver næringsvirksomhet, eller har til formål å drive slik virksomhet, registreringsplikt i Foretaksregisteret. Det foreslås å endre dette slik at vilkåret for registreringsplikt er om foreningen er registrert i, eller har plikt til å registrere seg i, Merverdiavgiftsregisteret. Det kan gjøre vilkåret for registreringsplikt for foreninger enklere å forstå for brukerne, og dermed å etterleve. Det vil også gjøre det lettere for Foretaksregisteret å fange opp foreninger med registreringsplikt. Forslaget vil trolig medføre at flere foreninger blir registrert i Foretaksregisteret, og dermed gi et mer korrekt bilde av næringsdrivende foreninger i Norge og dermed bedre registerkvalitet. Effektene av forslaget er ikke prissatt.

23.3.2 Opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret

Varamedlemmer til styret

Departementet foreslår å innføre krav til registrering av varamedlemmer i Enhetsregisteret, der virksomheten har dette. Varamedlemmer registreres ikke i Enhetsregisteret i dag. Registrering av varamedlemmer vil medføre at tredjeparter gjøres kjent med hvem som har myndighet til å tre inn i et styremedlems sted på gitte vilkår, og dermed kan være legitimert til å handle på vegne av virksomheten alene eller sammen med andre styremedlemmer. Økt antall registreringer vil kunne øke antall nektingsvedtak og klagesaker. Dette vil medføre økt ressursbruk i Brønnøysundregistrene knyttet til klagebehandling. Samtidig vil det å klargjøre hvilke personer som er legitimert viktig for tilliten til registeret, og forslaget er etter departementets syn egnet til å forebygge slike konflikter. Klagesaker knyttet til registrering der det er tvist om hvem som er gyldig valgt og ved det registrerte personer, vil i de fleste tilfeller være mindre byrdefullt å løse enn saker der feilaktig registrering medfører tvist om en avtale er gyldig inngått eller et vedtak er gyldig fattet. Effekten er ikke prissatt.

Observatører

Departementet foreslår at plikten til å registrere observatører i Foretaksregisteret ikke videreføres. Endringen vil medføre lettelser i de berørte foretakenes rapporteringsplikt. For det enkelte foretak vil dette innebære en begrenset økonomisk og administrativ besparelse.

Regnskapsfører

Departementet foreslår å innføre krav til å registrere regnskapsfører i Foretaksregisteret. Regnskapsfører registreres i dag i Enhetsregisteret. Rapportering til både Enhetsregisteret og Foretaksregisteret gjøres alltid samlet. Som følge av dette vil ikke forslaget innebære noen reell endring i virksomhetenes rapporteringsplikt til Foretaksregisteret. Endringen vil derfor ikke ha økonomiske eller administrative virkninger for næringslivet.

Kontaktperson

I dag skal kontaktperson registreres i Enhetsregisteret dersom virksomheten ikke har en fysisk person registrert i en av rollene daglig leder, forretningsfører eller innehaver. Departementet foreslår å begrense virksomheters plikt til å registrere kontaktperson i Enhetsregisteret til tilfeller hvor virksomheten ikke har en fysisk person i noen av følgende roller; daglig leder, forretningsfører, innehaver, styremedlemmer, varamedlemmer, bostyrer, deltakere med ubegrenset ansvar for selskapet forpliktelser eller, eget styre eller daglig leder for den norske delen av virksomheten av et utenlandsk foretak. Departementet foreslår også å fjerne muligheten til å registrere en fysisk kontaktperson hvis det ikke er plikt til å registrere en kontaktperson. Forslaget innebærer

en viss administrativ besparelse for virksomhetene i og med at det blir noen færre tilfeller hvor enhetene får plikt til å registrere kontaktperson i Enhetsregisteret.

Telefaksnummer

Departementet foreslår at muligheten til å registrere opplysning om telefaksnummer i Enhetsregisteret ikke videreføres. Dette er en utdatert opplysning som det ikke lenger er hensiktsmessig å ha i et grunndataregister over virksomheter. Endringen i enhetsregisterloven bringer loven i overensstemmelse med dagens praksis. Det er per i dag ikke mulig å registrere telefaksnummer i Enhetsregisteret. Endringen har derfor ikke økonomiske og administrative konsekvenser.

Innhenting og registrering av opplysninger fra andre offentlige registre

Departementet foreslår at Foretaksregisteret, som Enhetsregisteret, skal kunne innhente og registrere opplysninger som er registrert i andre offentlige registre dersom dette er ubetenkelig. Dette vil gi Foretaksregisteret mulighet til å gjenbruke opplysninger som er registrert i andre offentlige registre. Det kan redusere ressursbruken for næringsdrivende og andre ved at disse slipper å måtte innhente opplysninger i andre offentlige registre og rapportere disse til Foretaksregisteret. Det kan også gjøre saksbehandlingen i Foretaksregisteret mer effektiv. I tillegg kan det øke muligheten for å avdekke eventuelle feil eller avvik i opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret. Det kan bidra til bedre registerkvalitet i Foretaksregisteret, og økt tillit til registeret hos brukerne. Effektene er ikke prissatt.

23.3.3 Kontroll av meldinger

Foretaksregisterets kontroll av meldinger

Etter nåværende regler skal Foretaksregisteret kontrollere om det som meldes til registrering er, og er blitt til, i samsvar med lov og vedtekter. Departementet foreslår å tydeliggjøre hvilke forhold Foretaksregisteret skal kontrollere. Det kan gi virksomhetene bedre forutsigbarhet om hvilke forhold som kontrolleres. Visshet og forutsigbarhet om hvilken kontroll som ligger til grunn for registrering av opplysninger i Foretaksregisteret, bidrar til å sikre tilliten til opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret, og registerets legitimitet.

Det foreslås også at Foretaksregisteret skal ha en generell adgang til å kontrollere at meldte opplysninger og grunnlaget for det er lovmessig. Det samme gjelder kontroll opp mot foretakets vedtekter, der disse er registrert i Foretaksregisteret. Det vil gi Foretaksregisteret mulighet til å foreta en mer utvidet kontroll der meldingen, dokumentasjon som inngår i meldingen eller andre opplysninger gir registeret en indikasjon på at meldte opplysninger ikke er i samsvar med lov eller eventuelle vedtekter. Dette kan også være aktuelt ved behandling av klager på registrerings- eller nektingsvedtak. Utvidet kontrolladgang for Foretaksregisteret vil også gi registeret mulighet til å foreta stikkprøvekontroll. Å lovfeste en slik kontrolladgang for

Foretaksregisteret vil trolig også kunne ha en preventiv virkning mot at aktører forsøker å melde noe som er i strid med lov eller vedtekter.

Forslaget legger til rette for at Foretaksregisteret kan iverksette målrettede kontroller basert på erfaringer og trender for å bidra til å avdekke for eksempel fiktive virksomheter, uhjemlede styreendringer eller registrering gjort til kriminelle formål. Redusert omfang av slike opplysninger vil gi bedre registerkvalitet. Det vil kunne ha positive økonomiske og administrative ikke-prissatte virkninger for spesielt næringslivet og offentlige myndigheter. Også frivillig virksomhet og andre ikke-næringsdrivende virksomheter, pressen og øvrige interessenter vil i noen grad oppleve effekt av endringen.

Enhetsregisterets kontroll av meldinger

Enhetsregisteret er en nasjonal felleskomponent. Grunnforutsetningen for dette er at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er korrekte. Er ikke dette tilfellet, kan det medføre at opplysningene ved gjenbruk underlegges en fornyet kontroll av aktører som skal bruke disse. Hvis det er nødvendig, oppfyller ikke Enhetsregisteret sitt formål.

Departementet foreslår å tydeliggjøre hvilke forhold Enhetsregisteret skal kontrollere i forbindelse med registrering. Det kan gi virksomhetene bedre forutsigbarhet om hvilke forhold som kontrolleres.

Departementet foreslår en viss innskjerping av Enhetsregisterets kontroll. Dette gjelder forslaget om at Enhetsregisteret skal kontrollere at beslutning som danner grunnlag for meldt opplysning om styre, varamedlem, daglig leder, signatur og prokura er truffet av kompetent organ. Det foreslås samtidig at virksomheten skal sende inn dokumentasjon på at det foreligger slik beslutning. Forslagene vil styrke register- og datakvaliteten i Enhetsregisteret, og derved øke tilliten til at slike opplysninger er korrekte. Det kan føre til økt gjenbruk av opplysningene hos tredjeparter. Forslagene vil også kunne motvirke at en fraksjon innad i en virksomhet eller andre forsøker å «kuppe» virksomheten.

Dokumentasjonskravet vil medføre en økt byrde for virksomhetene, men registrering og kontroll vil også kunne forebygge etterfølgende tvister knyttet til styrevalg og andre registrerte opplysninger. Forslagene vil medføre økt ressursbruk i Enhetsregisteret knyttet til kontroll. Forslagene vil potensielt også kunne lede til flere nektingsvedtak og dermed også flere klager som må behandles av Enhetsregisteret. Samlet er departementets vurdering at nytten av forslagene for virksomhetene, tredjeparter, Brønnøysundregistrene og andre berørte aktører overstiger kostnadene. Effektene av forslaget er ikke prissatt.

23.3.4 Andre endringer

Underretning til tidligere styremedlemmer og daglig leder

Departementet foreslår at personer som er registrert som styremedlem eller daglig leder skal motta underretning, der disse som følge av endringsmelding blir erstattet i Enhetsregisteret eller Foretaksregisteret.

For den enkelte innebærer endringen en administrativ virkning, som subjektivt kan oppfattes som positiv eller negativ. For noen kan det å motta og lese slik underretning oppfattes som unødvendig tidsbruk. For andre vil underretningen kunne være avgjørende for at disse skal kunne ivareta sine rettigheter, for eksempel ved registrering av uhjemlede styreendringer. Underretning bedrer muligheten for at tidligere registrert styremedlem eller daglig leder raskt kan ta grep for å hindre at personer som urettmessig er registrert som styremedlem eller daglig leder tømmer virksomheten for midler eller foretar andre handlinger til skade for virksomheten.

Underretning øker sannsynligheten for at feil kan oppdages og eventuelt rettes opp raskt, enten gjennom klagebehandling, eller ved at registeret omgjør registreringen av eget tiltak på grunnlag av informasjon fra tidligere registrert styremedlem eller tidligere registrert daglig leder, jf. forvaltningsloven § 35. I tillegg antar departementet at slik underretning kan ha en viss preventiv virkning. Aktører vil kunne være tilbakeholdne med å forsøke å få registrert styremedlemmer eller daglig leder som ikke er gyldig valgt eller ansatt, dersom de vet at personer som har vært registrert med denne rollen vil bli underrettet om registreringen.

Kunngjøring om varsel om sletting

Det foreslås at Enhetsregisteret skal kunngjøre varsel om sletting før en virksomhet som antas opphørt, slettes fra registeret. I dag er det tilstrekkelig at Enhetsregisteret varsler enhetene før sletting. Kunngjøring i disse tilfellene bidrar til å ivareta rettssikkerheten til berørte virksomheter og deres kreditorer. Endringen vil ha positive effekter i form av at redusert risiko for feilaktig sletting. Dette legger til rette for bedre registerkvalitet, samt at virksomheten unngår en administrativ byrde med å få rettet opp en eventuell feilaktig sletting. I tillegg bidrar kunngjøringen til å sikre at kreditorer kan fremme sine krav til virksomheten før sletting. Effekten av forslaget er ikke prissatt.

23.4Konsekvenser for det offentlige

Adgang for Enhetsregisteret og Foretaksregisteret til å varsle andre offentlige myndigheter

Departementet foreslår regler som gir Enhetsregisteret og Foretaksregisteret adgang til, uten hinder av taushetsplikt, å varsle andre offentlige myndigheter om forhold disse kan ha bruk for i sitt arbeid. Et eksempel kan være at Enhetsregisteret, som tildeler organisasjonsnummer og dermed kan betraktes som en inngangsportale til mange offentlige tjenester, mistenker eller får tips om at enestyret som er registrert, har skjedd med stjålet elektronisk identitet. I et slikt tilfelle kan det være en risiko for at vedkommende som har rådighet over den stjalne identiteten bruker denne for å svindle offentlige etater eller private. I disse tilfellene er det grunn til å varsle for eksempel Regnskapsregisteret, Merverdiavgiftsregisteret og Økokrim.

En bestemmelse som bidrar til at økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet oppdages og avverges, kan ha stor samfunnsmessig nytte. Sett i sammenheng med

bestemmelsen som foreslås om registerførers adgang til sammenstilling av data og profilering, vil denne nytten øke ytterligere. Effekten er ikke prissatt.

Konsekvenser for kommuner og fylkeskommuner mv.

Forslagene til regler om registreringsplikt og registreringsrett medfører ingen endringer i registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret for kommuner og fylkeskommuner. Forslagene medfører heller ingen endringer i registreringsplikten i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret for kommunale foretak, fylkeskommunale foretak og interkommunale selskaper. Forslagene på dette området har derfor ikke administrative og økonomiske konsekvenser for disse.

Det foreslås en bestemmelse i forslaget til ny enhetsregisterlov som gir hjemmel til å gi forskrift med nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres om staten, fylkeskommuner og kommuner, og om tildeling og registrering av organisasjonsnummer for en avgrenset del av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet. Forslaget til forskriftshjemmel medfører i seg selv ingen økonomiske eller administrative konsekvenser. I medhold av bestemmelsen vil det kunne iverksettes tiltak som kan medføre økte, men potensielt sett også reduserte, kostnader. Kostnader og øvrige konsekvenser av eventuelle forskrifter og tiltak vil bli utredet i forbindelse med utarbeidelse av forslag til forskriftsbestemmelser.

Ut over dette vises det til omtalen av generelle konsekvenser av forslagene i punkt 23.2. Det fremgår der at forslagene blant annet legger til rette for mer effektiv innrapportering til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret, og mer effektiv behandling i registrene. Dette vil også gjelde for kommuner og fylkeskommuner ved innsending av meldinger om nyregistrering og endringsmeldinger til Enhetsregisteret, og for kommunale foretak, fylkeskommunale foretak og interkommunale selskaper ved innsending av meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret.

Konsekvenser for Brønnøysundregistrene

Enkelte av forslagene vil kreve tekniske tilpasninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Dette gjelder blant annet forslagene om å innføre krav til å registrere varamedlemmer i Enhetsregisteret og regnskapsfører i Foretaksregisteret. Det gjelder også forslaget om at Enhetsregisteret skal kunngjøre varsel om sletting.

Andre forslag kan medføre noe økt administrasjon for Brønnøysundregistrene. Krav til å registrere varamedlemmer i Enhetsregisteret, vil kunne medføre flere nektingsvedtak og dermed flere klager som må behandles av Enhetsregisteret. Økte krav til kontroll i Enhetsregisteret knyttet til om beslutninger som ligger til grunn for meldte opplysninger om styre, varamedlem, daglig leder, revisor og regnskapsfører er truffet av kompetent organ, vil kunne medføre noe økte administrative byrder for Brønnøysundregistrene.

Kostnadene knyttet tekniske tilpasninger i Enhetsregisteret og Foretaksregisteret og eventuell økt administrasjon for Brønnøysundregistrene som følge av forslagene dekkes innenfor de ordinære budsjetttrammene.

Flere av forslagene antas å ha positive økonomiske og administrative konsekvenser for Brønnøysundregistrene. Dette gjelder blant annet forslaget som åpner for at Enhetsregisteret og Foretaksregisteret kan treffe helautomatiserte avgjørelser, sammenstille personopplysninger og gjennomføre profilering. Det gjelder også forslaget som gir registerfører myndighet til å fastsette kravene til form og format på dokumentasjon som inngår i meldinger til Enhetsregisteret og Foretaksregisteret. Som nevnt i punkt 23.2 gir forslaget registerfører adgang til å kreve strukturerte og maskinlesbare data. Dette vil muliggjøre hel- og delautomatisert saksbehandling. Disse forslagene kan ha positive virkninger i form av mer effektiv registerdrift, samt økt register- og datakvalitet.

Etter departementets vurdering vil nytten for næringslivet, frivilligheten, Brønnøysundregistrene og andre berørte aktører overstige de tilpasningskostnadene som forslagene innebærer.

24 Lov- og forskriftsforslag

24.1 Forslag til ny lov om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven)

Forslag til ny lov om Enhetsregisteret (enhetsregisterloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1 Lovens formål

Loven skal legge til rette for effektiv bruk og samordning av grunndata om juridiske personer, enkeltpersonforetak og andre registreringsenheter gjennom et landsdekkende enhetsregister. Loven skal legge til rette for at allmennheten og offentlige myndigheter får tilgang til grunndataene.

§ 1-2 Enhetsregisterets organisasjon

(1) Staten har ansvaret for organisering og drift av Enhetsregisteret. Enhetsregisteret føres av en registerfører utnevnt av Kongen.

(2) Registerfører kan delegerer sin myndighet etter denne lov til andre ansatte ved registeret etter nærmere regler gitt av departementet.

(3) Departementet gir nærmere regler om registerets organisasjon, lokalisering og administrasjon, og om føringen av registeret.

§ 1-3 Sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser

(1) Registerfører kan sammenstille innhentede personopplysninger når det er nødvendig for registerførers arbeid, herunder til kontroll- veilednings- analyse- og statistikkformål. Registerfører kan benytte innhentede personopplysninger til profilering til samme formål, når profileringen er nødvendig for å målrette tiltak som fremmer etterlevelse av loven. Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn det som er nødvendig for formålet.

(2) Registerfører kan treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i forordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen) artikkel 9 og 10, jf. personopplysningsloven § 1. Behandlingen må sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og være forenlig med retten til vern av personopplysninger. Avgjørelsen kan ikke bygge på skjønsmessige vilkår i lov eller forskrift, med mindre avgjørelsen er utvilsom. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjørelsen.

(3) Registerfører skal dokumentere og offentliggjøre det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer som Enhetsregisteret benytter i sin saksbehandling. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om dokumentasjon og offentliggjøring av systemenes innhold.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser, blant annet om formålet med behandlingen, hvilke personopplysninger som kan behandles og hvem det kan behandles personopplysninger om.

§ 1-4 *Definisjoner*

(1) Med registreringsenhet menes enhet som har registreringsplikt eller registreringsrett i Enhetsregisteret.

(2) Med tilknyttet register menes:

- a. Arbeidsgiverdelen av Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret (folketrygdloven § 25-1).
- b. Foretaksregisteret (foretaksregisterloven).
- c. Stiftelsesregisteret (stiftelsesloven § 8).
- d. Merverdiavgiftsregisteret (merverdiavgiftsloven kapittel 14).
- e. Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister (statistikkloven § 10).
- f. Skattedirektoratets register over upersonlige skattytere, jf. skattebetalingsloven § 4-1 første ledd bokstav a.
- g. Konkursregisteret (konkursloven § 144).

§ 1-5 *Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen*

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 1-6 *Forholdet til andre lover*

Lovens bestemmelser får anvendelse når ikke annet er bestemt i lov eller i medhold av lov.

§ 1-7 *Beregning av frister*

Ved beregning av frister etter denne lov gjelder domstolloven § 148 første og andre ledd og § 149 første ledd.

Kapittel 2. Plikt til å bruke opplysninger fra Enhetsregisteret

§ 2-1 *Plikt til å bruke opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret*

(1) Tilknyttet register skal bruke organisasjonsnummer og andre opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret. Tilknyttet register skal også være oppdatert i tråd med opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret.

(2) Offentlige organer og registre som ikke er tilknyttede registre, skal bruke opplysninger fra Enhetsregisteret.

§ 2-2 *Plikt til å bruke organisasjonsnummer*

(1) En registreringsenhet kan ikke registreres endelig i et tilknyttet register før enheten er registrert i Enhetsregisteret og tildelt organisasjonsnummer.

(2) Ved registrering av registreringsenhet i tilknyttet register skal enhetens organisasjonsnummer i Enhetsregisteret registreres.

Kapittel 3. Registreringsplikt og registreringsrett i Enhetsregisteret

§ 3-1 *Registreringsplikt i Enhetsregisteret*

(1) Følgende enheter skal registreres i Enhetsregisteret hvis de registreres i et tilknyttet register:

- a. Juridiske personer

- b. Enkeltpersonforetak
 - c. Tingsrettslige sameier som opptrer som sådanne utad
 - d. Utenlandske foretak
 - e. Andre enheter enn de som er nevnt i bokstav a til d som etter lov eller i medhold av lov skal registreres i tilknyttet register.
- (2) Registreringsplikten etter første ledd bokstav a gjelder ikke:
- a. Dødsbo og felleseiebo som identifiseres ved fødselsnummer
 - b. Indre selskaper
- (3) Andre enheter enn de som er nevnt i første ledd skal registreres i Enhetsregisteret dersom dette følger av lov eller i medhold av lov.

§ 3-2 Registreringsrett i Enhetsregisteret

- (1) Enhet som nevnt i § 3-1 første ledd bokstav a til d som ikke skal registreres i tilknyttet register, har rett til å bli registrert i Enhetsregisteret.
- (2) Departementet kan i forskrift fastsette at andre enheter enn som nevnt i første ledd har rett til å bli registrert i Enhetsregisteret.

§ 3-3 Registrering i Enhetsregisteret av enheter med registreringsplikt i Foretaksregisteret

- (1) Enhet som har registreringsplikt i Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 2-1, kan bare registreres i Enhetsregisteret hvis den samtidig registreres i Foretaksregisteret.
- (2) Forening som nevnt i foretaksregisterloven § 2-1 første ledd bokstav p kan registreres i Enhetsregisteret uten samtidig registrering i Foretaksregisteret, hvis foreningen har plikt til å registrere seg i et annet tilknyttet register enn Foretaksregisteret og denne plikten inntreffer før foreningen er registrert i Foretaksregisteret.
- (3) Andre ledd gjelder tilsvarende for utenlandske foretak som nevnt i foretaksregisterloven § 2-1 andre ledd.

Kapittel 4. Hvilke opplysninger som skal registreres i Enhetsregisteret

§ 4-1 Opplysninger om enheten mv.

- (1) Følgende opplysninger om enheten skal registreres:
- a. Foretaksnavn eller navn.
 - b. Organisasjonsform.
 - c. Adresse.
 - d. Aktiviteten som enheten skal drive.
 - e. Elektronisk varslingsadresse, som er egnet til varsling etter eForvaltningsforskriften § 8 tredje ledd.
- (2) Følgende opplysninger om enheten skal registreres hvis de finnes:
- a. Stiftelsesdato.
 - b. Ansvarskapital.
 - c. Antall ansatte.
 - d. Norsk representant for utenlandsk foretak.
 - e. Næringskode og institusjonell sektorkode.

(3) Det kan registreres opplysninger om enhetens telefonnummer og andre elektroniske adresser.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registrering mv. av opplysninger etter denne paragrafen, herunder om fremgangsmåten for å sende inn melding om elektronisk varslingsadresse som nevnt i første ledd bokstav e og om bruk av varslingsadressen.

(5) Departementet kan gi forskrift om registrering i Enhetsregisteret av opplysninger om enhetens status og opplysninger om enheten av administrativ karakter.

§ 4-2 *Opplysninger om enhetens ledelse*

(1) Følgende opplysninger om enhetens ledelse skal registreres om de finnes:

- a. Styremedlemmer, og hvem som er styrets leder.
- b. Varamedlemmer.
- c. Daglig leder.
- d. Forretningsfører.
- e. Deltakere med ubegrenset ansvar for et selskaps forpliktelser.
- f. Den fysiske personen som innehar et enkeltpersonforetak (innehaver).
- g. Styre eller daglig leder for den norske delen av virksomheten til et utenlandsk foretak.

(2) Dersom enheten ikke har noen registrert i en rolle som nevnt i første ledd eller bostyrer, jf. § 4-6, skal det registreres en fysisk person som kontaktperson for enheten. Det samme gjelder dersom enheten bare har registrert juridiske personer i roller som nevnt i første ledd.

§ 4-3 *Opplysninger om signatur og prokura*

(1) Hvis det er gitt signaturrett, skal det registreres hvem som er gitt slik fullmakt (signaturberettiget).

(2) Hvis det er gitt prokura, jf. lov 21. juni 1985 nr. 80 om prokura, skal det registreres hvem som er gitt slik fullmakt (prokurist).

(3) Dersom signaturrett eller prokura bare kan benyttes av flere personer i fellesskap, skal dette registreres.

§ 4-4 *Hva som skal registreres om den enkelte rolleinnehaver*

For personer som er registrert i roller som nevnt i § 4-2 og § 4-3 skal det registreres opplysninger om navn eller foretaksnavn, fødselsnummer/d-nummer eller organisasjonsnummer, og adresse. Samme opplysninger skal registreres om norsk representant for utenlandsk foretak.

§ 4-5 *Opplysninger om revisor og regnskapsfører*

(1) Hvis enheten har revisor som skal revidere enhetens årsregnskap, skal revisors foretaksnavn, organisasjonsnummer og forretningsadresse registreres.

(2) Hvis enheten bruker statsautorisert regnskapsfører som skal føre enhetens årsregnskap, skal regnskapsførerens foretaksnavn, organisasjonsnummer og forretningsadresse registreres.

§ 4-6 *Opplysninger om bostyrer*

Dersom det oppnevnes bostyrer for enheten etter konkursloven § 77, skal bostyrers navn, fødselsnummer eller d-nummer, og forretningsadresse registreres.

§ 4-7 *Opplysninger om underenheter*

(1) Næringsdrivende enheter og offentlig forvaltning skal registreres med én eller flere underenheter. Det skal registreres én underenhet for hver enkelt adskilt aktivitet som enheten driver. Enheter som ikke er næringsdrivende eller offentlig forvaltning, skal ha én underenhet hvis enheten har ansatte.

(2) Hver underenhet skal tildeles et eget organisasjonsnummer.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registrering av underenheter, herunder om:

- a. hva som regnes som adskilt aktivitet etter første ledd andre punktum
- b. hvilke opplysninger som skal registreres om underenheter
- c. registrering av underenheter i andre tilfeller enn de som er nevnt i første ledd

§ 4-8 *Særlige opplysninger om stat, fylkeskommuner og kommuner*

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvilke opplysninger som skal registreres om staten, fylkeskommuner og kommuner og om tildeling og registrering av organisasjonsnummer for en avgrenset del av statlig, fylkeskommunal og kommunal virksomhet.

§ 4-9 *Opplysninger om konsern*

(1) Dersom en norsk juridisk person inngår i et konsern, skal dette registreres. Det skal i så fall også registreres opplysninger om eierforholdet.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registrering av opplysninger om konsern, herunder om hva som skal anses som konsern etter første ledd og hvilke opplysninger som skal registreres om enheter som inngår i konsern.

Kapittel 5. Meldinger til Enhetsregisteret

§ 5-1 *Melding om nyregistrering*

(1) En enhet skal meldes til og registreres i Enhetsregisteret senest samtidig med at enheten registreres i tilknyttet register.

(2) Nyregistrering i Enhetsregisteret skjer ved at enheten melder opplysninger som nevnt i kapittel 4 direkte til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register som enheten er registreringspliktig til.

(3) Hvis Enhetsregisteret mottar en melding om nyregistrering som et tilknyttet register har ansvaret for å kontrollere, skal Enhetsregisteret videresende meldingen til dette registeret. Meldingen skal inneholde de opplysninger og den dokumentasjon som kreves etter de bestemmelser som gjelder for det tilknyttede registeret som har ansvaret for å kontrollere opplysningene.

(4) Hvis et tilknyttet register mottar melding om nyregistrering, jf. andre ledd, eller får tilsendt slik melding fra Enhetsregisteret, jf. tredje ledd, skal det tilknyttede registeret sende opplysninger som nevnt i kapittel 4 til Enhetsregisteret straks det tilknyttede registeret har kontrollert opplysningene og funnet disse i orden.

(5) Melding om nyregistrering av utenlandsk foretak skal behandles av Enhetsregisteret innen ti virkedager etter at meldingen kom inn til registeret. Dersom fristen i første punktum ikke kan overholdes, skal Enhetsregisteret straks underrette innsenderen om forsinkelsen og årsaken til denne.

§ 5-2 *Endringsmeldinger fra enheten*

(1) Skjer det endringer i forhold som er registrert i Enhetsregisteret, skal dette uten ugrunnet opphold meldes til Enhetsregisteret eller til tilknyttet register hvor opplysningen er registrert.

(2) Hvis Enhetsregisteret mottar endringsmelding som et tilknyttet register har ansvaret for å kontrollere, skal Enhetsregisteret videresende meldingen til det tilknyttede registeret. Meldingen skal inneholde de opplysninger og den dokumentasjon som kreves etter de bestemmelser som gjelder for det tilknyttede registeret som har ansvaret for å kontrollere opplysningene.

(3) Hvis et tilknyttet register registrerer opplysninger som nevnt i kapittel 4 eller endrer det som er registrert om slike forhold i vedkommende tilknyttede register, uten at dette har grunnlag i opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret, skal det tilknyttede registeret straks sende melding til Enhetsregisteret om registreringen.

§ 5-3 *Hvem meldeplikten påligger*

(1) Plikten til å sende melding til Enhetsregisteret med opplysninger som nevnt i kapittel 4 påligger:

- a. For enkeltpersonforetak: innehaveren.
- b. For alle andre enheter: hvert enkelt styremedlem, daglig leder, forretningsfører eller kontaktperson.

(2) Plikten til å sende melding til Enhetsregisteret med opplysninger som nevnt i kapittel 4 påligger det tilknyttede register som kontrollerer opplysningene, jf. § 5-1 fjerde ledd og § 5-2 tredje ledd, eller enheten selv ved de personer som er nevnt i første ledd, dersom opplysningene ikke kontrolleres av tilknyttet register.

(3) Opplysninger som nevnt i kapittel 4 skal meldes til det tilknyttede registeret som har ansvaret for å kontrollere opplysningene eller direkte til Enhetsregisteret etter de bestemmelser som gjelder for det tilknyttede registeret.

§ 5-4 *Signering av melding*

(1) Melding til Enhetsregisteret etter § 5-1 og § 5-2 skal signeres av en fysisk eller juridisk person som har en av følgende roller i enheten:

- a. meldepliktig, jf. § 5-3 første ledd
- b. signaturberettiget
- c. representant for norskregistrert utenlandsk foretak, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1 sjettedledd.

(2) Melding som nevnt i første ledd kan også signeres av en fysisk person som styreleder eller daglig leder i enheten har delegert retten til å signere meldingen til. Hvis enheten ikke har styreleder eller daglig leder, kan meldinger signeres av en fysisk person som kontaktperson som nevnt i § 4-2 andre ledd har delegert retten til å signere meldingen til. For enkeltpersonforetak kan retten til å signere meldingen også delegeres av innehaver.

Tildeling av rett til å signere meldingen som nevnt i første til tredje punktum skal skje ved bruk av løsning som er godkjent av registerfører.

(3) Melding etter § 5-1 og § 5-2 som er sendt inn på papir til Enhetsregisteret, skal være signert av meldepliktig etter § 5-3 første ledd eller signaturberettiget.

(4) Er enheten registrert i Foretaksregisteret, gjelder reglene om signering av melding i foretaksregisterloven § 4-4.

§ 5-5 Signering av felles melding til Enhetsregisteret og tilknyttet register

Dersom enheten sender inn en felles melding til Enhetsregisteret og minst ett tilknyttet register, vil kravet til signering etter § 5-4 være oppfylt hvis meldingen er signert i henhold til de krav som gjelder for tilknyttet register.

§ 5-6 Dokumentasjon av meldte opplysninger

(1) Følgende dokumentasjon skal inngå i meldingen, dersom det er relevant for meldt opplysning:

- a. Stiftelsesdokument. Dersom stiftelsesdokument ikke finnes, annen dokumentasjon på at enheten er lovlig stiftet. Dersom det ikke gjelder formkrav for stiftelse, annen dokumentasjon på at enheten eksisterer.
- b. Vedtekter eller tilsvarende styringsreglement, dersom slike finnes.
- c. Dokumentasjon på at beslutning som danner grunnlaget for meldt opplysning om styre, varamedlem, daglig leder, signatur og prokura er truffet av kompetent organ.
- d. Signert bekreftelse fra styremedlem, varamedlem, daglig leder, revisor og regnskapsfører om at denne har påtatt seg rollen. Kravet til bekreftelse etter første punktum kan oppfylles ved at den som skal avgi bekreftelsen signerer meldingen.

(2) Registerfører kan bestemme at første ledd ikke skal gjelde for enheter hjemmehørende i utlandet som ved registrering i Enhetsregisteret fremlegger bekreftelse fra offentlig registreringsmyndighet i hjemlandet som viser at enheten er stiftet eller opprettet i henhold til hjemlandets lover. I den grad bekreftelsen inneholder opplysninger som nevnt i kapittel 4, kan registerfører bestemme at den legges til grunn som dokumentasjon også for registrering av disse opplysningene.

(3) Inneholder dokumentasjon etter første ledd opplysninger som ikke er relevant for at meldt opplysning kan registreres i Enhetsregisteret, skal den som sender inn dokumentasjonen til Enhetsregisteret sladde opplysningene før innsending.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om dokumentasjon etter denne paragrafen, herunder regler om:

- a. hvilken dokumentasjon som skal inngå i meldingen etter første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav c. Det kan fastsettes at kravet til dokumentasjon kan oppfylles ved at avgis bekreftelse eller erklæring.
- b. krav til dataformat og filformat for dokumentasjonen.
- c. krav til innhold i bekreftelser.
- d. krav til signatur på bekreftelser.

§ 5-7 Pålegg om å sende inn melding

(1) Dersom en registreringspliktig enhet ikke er registrert, kan registerfører pålegge enheten å sende melding om nyregistrering til Enhetsregisteret innen en bestemt frist. Det samme gjelder dersom plikten til å sende endringsmelding etter § 5-2 ikke er oppfylt.

(2) Registerfører kan henvende seg til registrerte enheter og pålegge disse å sende inn melding for å kontrollere om opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret er riktige. Det skal i pålegget fastsettes en rimelig frist for å sende inn slik melding. Dersom en enhet ikke etterkommer pålegg etter første punktum, kan registerfører anmerke dette i Enhetsregisteret og i tilknytning til opplysninger som avgis om enheten.

§ 5-8 Endringsmeldinger fra andre

(1) I andre enheter enn enkeltpersonforetak og registrerte enkeltpersoner kan en rolleinnhaver som har trådt ut av enheten, selv gi Enhetsregisteret melding om dette.

(2) Den som har fått dom om forhold som er eller skulle ha vært meldt til Enhetsregisteret, kan kreve at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret blir endret i samsvar med domsresultatet.

(3) Domstolene og andre offentlige organer skal gi Enhetsregisteret melding om forhold som gjelder registrerte enheter når dette følger av lov eller i medhold av lov.

(4) På bakgrunn av dom, kjennelse eller annen rettslig beslutning kan domstolene begjære at opplysninger om registrerte enheter blir registrert i Enhetsregisteret.

§ 5-9 Nærmere krav til meldinger mv.

(1) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om meldinger til Enhetsregisteret etter dette kapitlet, herunder regler om fremgangsmåten for å sende inn meldinger og krav til språk i meldinger.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registerførers adgang til å stenge for mottak og registrering av meldinger.

§ 5-10 Gebyr for registrering

(1) For nyregistrering i Enhetsregisteret skal det betales gebyr. Det kan også kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Gebyr etter første og andre punktum skal dekke kostnadene ved registrering av meldinger og en forholdsmessig andel av drifts- og vedlikeholdskostnadene til Enhetsregisteret. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

(2) Departementet kan i forskrift gjøre unntak fra første ledd første og andre punktum.

§ 5-11 Elektroniske identifikasjonsmidler

Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler i forbindelse med elektronisk signering av meldinger til Enhetsregisteret. Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler fra andre EØS-stater ved melding til Enhetsregisteret og om offentliggjøring av hvilke identifikasjonsmidler som kan benyttes.

Kapittel 6. Kontroll av meldinger og registrering

§ 6-1 Kontroll av meldinger til Enhetsregisteret

(1) Når Enhetsregisteret mottar melding som nevnt i kapittel 5, skal registerfører kontrollere at

- a. meldingen og meldte opplysninger oppfyller krav i eller i medhold av denne lov, inkludert krav til dokumentasjon eller bekreftelse av meldte opplysninger og signering av meldingen.
- b. enheten oppfyller krav i lov til å registreres som den meldte organisasjonsformen.
- c. enhetens foretaksnavn eller navn ikke strider mot lov. Første punktum omfatter ikke kontroll mot foretaksnavneloven. For enkeltpersonforetak skal registerfører likevel kontrollere at foretaksnavnet inneholder etternavnet til den som innehar foretaket (innehaveren), jf. foretaksnavneloven § 2-2 første ledd.
- d. fysisk eller juridisk person som er meldt å ha en rolle i enheten oppfyller krav i lov eller i bestemmelse gitt i medhold av lov til å inneha rollen.
- e. fysisk person som er meldt å ha en rolle i enheten ikke er ilagt konkurskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av den rettslige handleevnen som hindrer vedkommende i å inneha rollen.
- f. beslutning som danner grunnlag for meldt opplysning om styre, varamedlem, daglig leder, signatur og prokura er truffet av kompetent organ.

(2) Registerfører kan kreve at enheten fremlegger den informasjon som registerfører finner nødvendig for å gjennomføre kontroll etter første ledd.

§ 6-2 Tildeling og registrering av organisasjonsnummer

Ved nyregistrering i Enhetsregisteret skal registerfører tildele enheten et organisasjonsnummer, som også skal registreres.

§ 6-3 Registrering av opplysninger i Enhetsregisteret

Når meldte opplysninger er kontrollert og funnet i orden, skal registerfører straks registrere opplysningene i Enhetsregisteret.

§ 6-4 Registreringsnektelse

(1) Dersom meldingen eller meldte opplysninger ikke er i samsvar med § 6-1 første ledd, skal registerfører nekte å registrere de meldte opplysningene. Registerfører skal også nekte registrering dersom meldte opplysninger eller grunnlaget for dem er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan opplysningene skal forstås.

(2) Dersom dokumentasjon som skal inngå i meldingen etter § 5-6 ikke er sendt inn, skal registerfører varsle melderens og gi en rimelig frist til å rette forholdet. Varselet skal opplyse om at de meldte opplysningene vil bli nektet registrert dersom forholdet ikke blir rettet innen fristen.

§ 6-5 Underretning om vedtaket

(1) Registerfører skal straks sende underretning om vedtaket til innsender av meldingen og enheten.

(2) Ved registrering av endringer i styret eller av daglig leder, skal underretning om vedtaket sendes til den som ikke lenger er registrert som styremedlem eller daglig leder som følge av registreringen.

(3) Ved registrering av opplysninger om en enhet, skal registerfører straks sende en oversikt over det som er registrert til innsender og enheten, eller angi hvor oversikten er tilgjengelig. Første punktum gjelder tilsvarende for de som er nevnt i andre ledd så langt det passer.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om krav til innholdet i oversikt som nevnt i tredje ledd.

§ 6-6 Særlige regler der kontroll utføres av tilknyttet register

(1) Opplysninger som tilknyttet register har kontrollert og meldt til Enhetsregisteret etter bestemmelsene i § 5-1 fjerde ledd og § 5-2 tredje ledd, kan føres inn i Enhetsregisteret uten ytterligere kontroll.

(2) Dersom tilknyttet register har ansvar for å kontrollere meldte opplysninger, og det ikke er en melding om nyregistrering, har ikke registerfører plikt til å sende ut underretning om vedtak etter § 6-5.

Kapittel 7. Legitimasjonsvirkninger mv.

§ 7-1 Legitimasjonsvirkninger

(1) Når det følger av rettsregler at det er avgjørende for en tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et forhold eller ikke, skal det som er registrert i Enhetsregisteret, anses for å ha kommet til tredjepersonens kunnskap.

(2) Meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, kan ikke gjøres gjeldende overfor en tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet.

§ 7-2 Krav til identifikasjon av enheten på dokumenter mv.

En enhets hjemmesider på internett, brev og forretningsdokumenter skal, uavhengig av hvilket medium de finnes på, inneholde enhetens organisasjonsnummer og foretaksnavn eller navn. Første punktum gjelder ikke for enkeltpersoner som ikke er innehaver av enkeltpersonforetak. For enheter som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

Kapittel 8. Retting av feil og endringer uten melding

§ 8-1 Retting av feil

(1) Dersom registerfører oppdager at en registrert opplysning er uriktig, skal registerfører sørge for at feilen rettes. Registerfører skal straks varsle enheten om feilen, om hvordan den vil bli rettet og at retting vil bli foretatt dersom registerfører ikke mottar innsigelser innen en bestemt frist.

(2) Dersom det er ubetenkelig, kan registerfører rette feil i en registrert opplysning uten forhåndsvarsel til enheten.

(3) Dersom det er uklart hva som er riktig opplysning, eller feilen på annen måte ikke kan rettes uten ny melding fra enheten, kan registerfører ta inn en påtegning om feilen i Enhetsregisteret. Registerfører skal samtidig pålegge enheten å sende inn ny melding innen en bestemt frist. Er det tatt inn påtegning etter første punktum, skal registerfører fjerne påtegningen når det som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende.

(4) Gjelder feilen en opplysning som et tilknyttet register har ansvaret for å kontrollere, skal det tilknyttede registeret sørge for at feilen blir rettet.

§ 8-2 Påtegninger

(1) Registerfører kan ta inn en påtegning i Enhetsregisteret dersom det er forhold knyttet til registrerte opplysninger om enheten som tredjepersoner bør gjøres kjent med. Første punktum gjelder tilsvarende ved manglende oppfyllelse av plikten til å sende inn melding etter § 5-1 og 5-2. Er det tatt inn påtegning etter første eller andre punktum, skal registerfører fjerne påtegningen når det som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende.

(2) Registerfører skal ta inn en påtegning i Enhetsregisteret om at en person er avregistrert fra en rolle, dersom personen har:

- a. meldt egenfratrede fra rollen, jf. § 5-8 første ledd.
- b. blitt ilagt konkursskarantene eller blitt idømt rettighetstap som hindrer vedkommende i å inneha rollen.
- c. blitt idømt fratakelse av den rettslige handleevnen, eller blitt midlertidig fratatt den rettslige handleevnen etter vergemålsloven § 61, som hindrer vedkommende i å inneha rollen.

(3) Dersom en person som er registrert i en rolle i Enhetsregisteret blir registrert «død» i Folkeregisteret, skal registerfører ta inn en påtegning om dette i Enhetsregisteret.

§ 8-3 Sletting av opphørte enheter

(1) Dersom registerfører har grunn til å tro at en enhet er opphørt, skal registerfører varsle enheten og de som har meldeplikt etter § 5-3 første ledd om at enheten kan bli slettet. Registerfører skal gi disse en rimelig frist til å gi opplysninger som sannsynliggjør at enheten fortsatt består. Dersom Enhetsregisteret ikke mottar slike opplysninger innen fristen, skal registerfører kunngjøre tilsvarende varsel med ny frist i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Mottar ikke Enhetsregisteret opplysninger som nevnt i andre punktum innen fristen i kunngjøringen, skal registerfører slette enheten fra registeret.

(2) Har Enhetsregisteret mottatt melding etter konkursloven § 138 andre ledd om at bobehandlingen er avsluttet i medhold av konkursloven § 128 eller § 135 i registrert foretak med ubegrenset ansvar, skal registerfører gi meldepliktige etter § 5-3 første ledd varsel om at dersom de ikke innen ett år gir opplysninger om at enheten fortsatt består, vil enheten bli slettet fra Enhetsregisteret. Gis det ikke slike opplysninger innen fristen, skal registerfører slette enheten fra registeret.

(3) Bestemmelsene i første og andre ledd gjelder ikke dersom et tilknyttet register etter særlovgivningen er tillagt ansvar for sletting av opphørte enheter.

(4) Har Enhetsregisteret mottatt underretning etter konkursloven § 138 andre ledd første punktum, skal det registrerte konkursboet slettes fra registeret.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om sletting etter denne paragrafen.

Kapittel 9. Utlevering og utveksling av opplysninger fra Enhetsregisteret

§ 9-1 Utlevering av opplysninger fra Enhetsregisteret

(1) Enhver har rett til å få tilgang til opplysninger og dokumenter registrert i Enhetsregisteret. Dette gjelder ikke fødselsnummer, d-nummer og elektronisk varslingsadresse.

(2) Tilknyttet register, offentlige myndigheter og virksomheter, private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver eller oppgaver på vegne av det offentlige, kredittopplysningsvirksomhet og finansforetak kan få utlevert fødselsnummer og d-nummer fra Enhetsregisteret til bruk i sin virksomhet. Elektroniske varslingsadresser som er registrert i Enhetsregisteret skal bare være tilgjengelige for offentlige myndigheter.

(3) Kopier som utstedes fra Enhetsregisteret skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. Elektronisk kopi som utstedes fra Enhetsregisteret skal autentiseres ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked § 1, for å sikre at kopien er fra Enhetsregisteret og at innholdet er en rett kopi av dokumentet i registeret eller samsvarer med opplysninger i registeret.

(4) Sammenstilling av opplysninger om person kan bare gis når det gjelder personens registrerte tilknytning til næringsvirksomhet.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utlevering av opplysninger om antall ansatte som nevnt i § 4-1 andre ledd bokstav c.

§ 9-2 Innhenting og registrering av opplysninger fra andre registre

(1) Enhetsregisteret kan innhente og registrere opplysninger som nevnt i kapittel 4 fra tilknyttet register.

(2) Dersom det er ubetenkelig, kan opplysninger som er registrert i andre offentlige registre enn de tilknyttede registrene innhentes og registreres i Enhetsregisteret.

(3) Departementet kan i forskrift bestemme at opplysninger som er registrert i registre som ikke føres av offentlige myndigheter, kan innhentes og registreres i Enhetsregisteret. Slik forskrift må bestemt angi hvilke registre det kan innhentes opplysninger fra. Det kan også gis regler om hvordan innhenting skal skje.

§ 9-3 Overføring av opplysninger fra Enhetsregisteret til andre offentlige registre

(1) Opplysninger som registreres i Enhetsregisteret skal straks meddeles tilknyttet register som har behov for opplysningene. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan opplysningene skal formidles.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om at opplysninger som er registrert i Enhetsregisteret kan overføres til andre offentlige registre enn tilknyttede registre, herunder om hvordan slik overføring skal skje.

§ 9-4 Utteksling og tilgjengeliggjøring av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

(1) Enhetsregisteret kan utveksle opplysninger med utenlandske foretaksregistre i samsvar med direktiv (EU) 2017/1132. Enhetsregisterets utlevering av opplysninger etter første punktum skal være gratis. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utveksling av opplysninger etter første punktum og om bruk og registrering av slike opplysninger.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om at Enhetsregisteret skal gjøre bestemte opplysninger tilgjengelige for enhver gjennom registersammenkoblingssystemet, herunder hvilke opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, om betaling av gebyr for innsyn og hvilke opplysninger som skal være gratis tilgjengelige.

§ 9-5 Varsling til offentlige myndigheter

(1) Registerfører kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til andre offentlige myndigheter når de kan ha bruk for opplysningene i sin virksomhet.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om varsling etter første ledd, herunder om hvordan varsling skal skje.

Kapittel 10. Klage på registerførers vedtak mv.

§ 10-1 Klage på registerførers vedtak

Registerførers vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Vedtak om registrering i Enhetsregisteret, jf. § 6-3, kan likevel ikke påklages når det er gått mer enn tre måneder etter at vedtaket ble truffet.

§ 10-2 Vilkår for å reise sak for domstolene om vedtaket

Den som har fått underretning om vedtaket etter § 6-5 første eller andre ledd, kan ikke reise søksmål om registerførers vedtak uten å ha nyttet sin rett til å klage på vedtaket etter § 10-1 og klagen er avgjort. Forvaltningsloven § 27 tredje ledd og § 27 b gjelder tilsvarende.

§ 10-3 Berostillelse av behandling av melding eller klage

Er underliggende forhold som vil ha betydning for registerførers kontroll etter § 6-1 første ledd under behandling ved domstol eller forliksråd, kan registerfører stille behandlingen av meldingen i bero inntil søksmålet eller forliksklagen er endelig avgjort. På samme vilkår kan registerfører eller klageinstansen stille behandling av klage på registrerings- eller nektingsvedtak i bero.

Kapittel 11. Tvangsmulkt

§ 11-1 Tvangsmulkt

(1) Dersom en enhet ikke etterkommer pålegg om å sende inn melding som nevnt i § 5-7 første og andre ledd eller § 8-1 tredje ledd andre punktum, kan registerfører ilegge

enheten og meldepliktige etter § 5-3 første ledd løpende tvangsmulkt inntil meldingen er sendt inn.

(2) Dersom en enhets dokumenter mv. ikke inneholder opplysninger som nevnt i § 7-2, kan registerfører ilegge enheten og meldepliktige etter § 5-3 første ledd løpende tvangsmulkt inntil dokumentene mv. er i samsvar med § 7-2.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tvangsmulkt, herunder om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt og om ettergivelse av ilagt mulkt. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel 12. Statens erstatningsansvar ved feil

§ 12-1 Statens erstatningsansvar ved feil

Dersom Enhetsregisteret gir feil opplysning ved utskrift eller på annen dokumenterbar måte, har den som uforskyldt lider tap rett til erstatning av staten så fremt tapet skyldes:

- a. at opplysningen ikke stemmer med det som er registrert i Enhetsregisteret eller med den melding som er grunnlaget for registreringen.
- b. at opplysning som er registrert i Enhetsregisteret er feilaktig rettet eller endret etter bestemmelsene i § 8-1 og § 9-2 uten at det i den forbindelse er noe å bebreide registreringsenheten.

Kapittel 13. Ikrafttredelse og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 13-1 Ikrafttredelse

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret.

§ 13-2 Overgangsregler

Departementet kan gi overgangsregler.

§ 13-3 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 15. juni 2001 nr. 59 om stiftelser gjøres følgende endringer:

Ny § 27 c skal lyde:

§ 27 c Registrering av opplysninger om kjønns sammensetning i styret

(1) For stiftelser som er registrert i Foretaksregisteret, gjelder kravene i foretaksregisterloven § 3-2 andre ledd om registrering av opplysninger om kjønns sammensetning i styret.

(2) For stiftelser som ikke er registrert i Foretaksregisteret, skal det registreres i Enhetsregisteret om stiftelsen er underlagt krav til kjønns sammensetning i styret etter stiftelsesloven § 27 a og § 27 b. Enhetsregisteret skal i så fall også inneholde opplysninger om alle styremedlemmenes og varamedlemmenes kjønn, og opplysninger om medlemmet er valgt av og blant de ansatte.

24.2 Forslag til ny lov om Foretaksregisteret (foretaksregisterloven)

Forslag til ny lov om Foretaksregisteret (foretaksregisterloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1 Lovens formål

Loven skal legge til rette for effektiv bruk av sentrale opplysninger om næringsdrivende foretak gjennom et landsdekkende foretaksregister. Loven skal legge til rette for at allmennheten og offentlige myndigheter får tilgang til opplysningene.

§ 1-2 Foretaksregisterets organisasjon

(1) Staten har ansvaret for organisering og drift av Foretaksregisteret. Foretaksregisteret føres av en registerfører utnevnt av Kongen.

(2) Registerfører kan delegere sin myndighet etter denne lov til andre ansatte ved registeret etter nærmere regler gitt av departementet.

(3) Departementet gir nærmere regler om registerets organisasjon, lokalisering og administrasjon, og om føringen av registeret.

§ 1-3 Sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser

(1) Registerfører kan sammenstille innhentede personopplysninger når det er nødvendig for registerførers arbeid, herunder til kontroll- veilednings- analyse- og statistikkformål. Registerfører kan benytte innhentede personopplysninger til profilering til samme formål, når profileringen er nødvendig for å målrette tiltak som fremmer etterlevelse av loven. Graden av personidentifikasjon skal ikke være større enn det som er nødvendig for formålet.

(2) Registerfører kan treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i forordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen) artikkel 9 og 10, jf. personopplysningsloven § 1. Behandlingen må sikre partens krav til forsvarlig saksbehandling og være forenlig med retten til vern av personopplysninger. Avgjørelsen kan ikke bygge på skjønnsmessige vilkår i lov eller forskrift, med mindre avgjørelsen er utvilsom. Den registrerte har rett til manuell overprøving av avgjørelsen.

(3) Registerfører skal dokumentere og offentliggjøre det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer som Foretaksregisteret benytter i sin saksbehandling. Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om dokumentasjon og offentliggjøring av systemenes innhold.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om sammenstilling, profilering og automatiserte avgjørelser, blant annet om formålet med behandlingen, hvilke personopplysninger som kan behandles og hvem det kan behandles personopplysninger om.

§ 1-4 Lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og Jan Mayen og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold.

§ 1-5 *Forholdet til andre lover*

Lovens bestemmelser får anvendelse når ikke annet er bestemt i lov eller i medhold av lov.

§ 1-6 *Beregning av frister*

Ved beregning av frister etter denne lov gjelder domstolloven § 148 første og andre ledd og § 149 første ledd.

Kapittel 2. Registreringsplikt og registreringsrett i Foretaksregisteret

§ 2-1 *Registreringsplikt i Foretaksregisteret*

(1) Følgende foretak skal registreres i Foretaksregisteret:

- a. Aksjeselskaper, jf. aksjeloven
- b. Allmennaksjeselskaper, jf. allmennaksjeloven
- c. Europeiske selskaper, jf. SE-loven
- d. Ansvarlige selskaper, jf. selskapsloven
- e. Kommandittselskaper, jf. selskapsloven
- f. Partrederier, jf. sjøloven kapittel 5
- g. Europeiske økonomiske foretaksgrupper, jf. EØFG-loven
- h. Samvirkeforetak, jf. samvirkelova
- i. Boligbyggerlag, jf. bustadbyggjelagslova
- j. Borettslag, jf. burettslagslova
- k. Europeiske samvirkeforetak, jf. SCE-loven
- l. Stiftelser som er registrert som næringsdrivende stiftelse i Stiftelsesregisteret, jf. stiftelsesloven
- m. Sparebanker som ikke er organisert som allmennaksjeselskap, jf. finansforetaksloven
- n. Gjensidige forsikringsforetak som ikke er organisert som allmennaksjeselskap, jf. finansforetaksloven
- o. Pensjonskasser, jf. finansforetaksloven
- p. Foreninger som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret eller har plikt til å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret, jf. merverdiavgiftsloven
- q. Statsforetak, jf. lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak
- r. Interkommunale selskaper, jf. IKS-loven
- s. Kommunale og fylkeskommunale foretak, jf. kommuneloven kapittel 9
- t. Regionale helseforetak og helseforetak, jf. helseforetaksloven
- u. Studentsamskipnader, jf. studentsamskipnadsloven
- v. Konsortier for europeisk infrastruktur, jf. ERIC-lova

(2) Utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet her i landet eller på norsk kontinentalsokkel skal registreres i Foretaksregisteret.

(3) Andre foretak skal registreres i Foretaksregisteret dersom dette følger av lov eller i medhold av lov.

§ 2-2 *Registreringsrett i Foretaksregisteret*

Enkeltpersonforetak har rett til å bli registrert i Foretaksregisteret.

§ 2-3 *Forhåndsregistrering i Foretaksregisteret*

Foreninger kan forhåndsregistreres i Foretaksregisteret dersom de på grunn av sin virksomhet forventer å bli registrert i Merverdiavgiftsregisteret innen seks måneder etter stiftelsen.

Kapittel 3. Hvilke opplysninger som skal registreres i Foretaksregisteret

§ 3-1 *Opplysninger om foretaket*

(1) Følgende opplysninger om foretaket skal registreres:

- a. Foretaksnavn eller navn
- b. Organisasjonsform
- c. Forretningsadresse
- d. Formål eller virksomhet slik det fremkommer av vedtekter eller selskapsavtale, eller, for enkeltpersonforetak, den næringsvirksomhet som skal drives.

(2) Følgende opplysninger om foretaket skal registreres hvis de finnes:

- a. Vedtekter
- b. Stiftelsesdato
- c. Stiftelsesdokument
- d. Ansvarskapital

§ 3-2 *Opplysninger om foretakets ledelse*

(1) Følgende opplysninger om foretakets ledelse skal registreres hvis de finnes:

- a. Styremedlemmer, og hvem som er styrets leder
- b. Varamedlemmer
- c. Daglig leder

(2) Det skal registreres om foretaket er underlagt lovbestemte krav til kjønns sammensetning i styret. Registeret skal i så fall inneholde opplysninger om styremedlemmenes og varamedlemmenes kjønn.

(3) For styremedlemmer og varamedlemmer skal det registreres om disse er valgt av og blant de ansatte.

§ 3-3 *Krav til opplysninger om visse typer foretak*

(1) For ansvarlige selskaper skal det registreres hvem som er selskapets deltakere og deltakernes ansvar for selskapets forpliktelser.

(2) For kommandittselskaper skal det registreres hvem som er selskapets komplementarer. Det skal også registreres hvor mye av selskapskapitalen som er innbetalt. I tillegg skal det registreres hvem som er selskapets kommandittister, deres innskuddsforpliktelse og hvor mye hver enkelt har innbetalt.

(3) For helseforetak skal det registreres hvilket regionalt helseforetak som eier foretaket.

(4) For kommunale og fylkeskommunale foretak skal det registreres hvem som er nestleder i styret.

(5) For europeiske selskaper skal det registreres hvor selskapets hovedkontor ligger. Det skal også registreres opplysninger som er registreringspliktige etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001.

(7) For europeiske samvirkeforetak skal det registreres hvor foretakets hovedkontor ligger. Det skal også registreres opplysninger som er registreringspliktige etter rådsforordning (EF) nr. 1435/2003.

(8) For enkeltpersonforetak skal det registreres hvem som er den fysiske personen som innehar enkeltpersonforetaket (innehaveren).

§ 3-4 *Opplysninger om signatur og prokura*

(1) Hvis det er gitt signaturrett, skal det registreres hvem som er gitt slik fullmakt (signaturberettiget).

(2) Hvis det er gitt prokura, jf. lov 21. juni 1985 nr. 80 om prokura, skal det registreres hvem som er gitt slik fullmakt (prokurist).

(3) Dersom signaturrett eller prokura bare kan benyttes av flere personer i fellesskap, skal dette registreres.

§ 3-5 *Hva som skal registreres om den enkelte rolleinnehaver*

For personer som er registrert i roller som nevnt i § 3-2 til § 3-4 skal det registreres navn eller foretaksnavn, fødselsnummer/d-nummer eller organisasjonsnummer, og adresse. Første punktum gjelder tilsvarende for personer som er utnevnt til å forestå avviklingen av en europeisk økonomisk foretaksgruppe.

§ 3-6 *Opplysninger om revisor og regnskapsfører*

(1) Hvis foretaket har revisor som skal revidere foretakets årsregnskap, skal revisors foretaksnavn, organisasjonsnummer og forretningsadresse registreres. Hvis et aksjeselskap har besluttet å unnlate revisjon av årsregnskapet etter reglene i aksjeloven § 7-6, skal dette registreres.

(2) Hvis foretaket bruker en statsautorisert regnskapsfører som skal føre foretakets årsregnskap, skal regnskapsførerens foretaksnavn, organisasjonsnummer og forretningsadresse registreres.

§ 3-7 *Opplysninger om bostyrer*

Dersom det oppnevnes bostyrer for foretaket etter konkursloven § 77, skal bostyrers navn, fødselsnummer eller d-nummer, og forretningsadresse registreres.

§ 3-8 *Opplysninger om prospekter mv.*

For aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skal det registreres om aksjetegningen har skjedd uten prospekt som nevnt i verdipapirhandelloven kapittel 7. Det skal i så fall registreres hvorfor prospekt ikke var nødvendig. For EØS-prospekt utarbeidet etter prospektforordningen, jf. verdipapirhandelloven § 7-1, skal erklæring fra Finanstilsynet om at prospektet er godkjent inngå i meldingen til Foretaksregisteret. Det skal registreres om Finanstilsynet har godkjent prospektet. Nasjonale prospekt skal registreres i Foretaksregisteret, jf. verdipapirhandelloven § 7-8. Første til femte punktum gjelder tilsvarende for egenkapitalbevis.

§ 3-9 *Opplysninger om utenlandske foretak*

(1) For utenlandsk foretak gjelder ikke §§ 3-1 til 3-8. For utenlandsk foretak skal det registreres følgende opplysninger om foretaket:

- a. Foretaksnavn, organisasjonsform og forretningsadresse.
- b. Innehaver, fullt ansvarlige deltakere eller styre, med angivelse av navn, fødselsdato og adresse og de signaturbestemmelser som gjelder.
- c. Aksjekapital dersom foretaket er et aksjeselskap, og hvor mye av aksjekapitalen som er innbetalt. Er aksjekapitalen ikke fulltegnet, kan bare den tegnede kapital angis som selskapets aksjekapital.
- d. Stiftelsesdokument og vedtekter.
- e. Hvilken stats lovgivning foretaket er underlagt. Det skal også registreres om foretaket er registrert i et offentlig foretaksregister i sin hjemstat, og i så fall dette registerets navn og adresse samt foretakets registreringsnummer.
- f. Om foretaket utelukkende driver virksomhet i Norge.
- g. Oppløsning av foretaket og utnevnelse av selskapets avviklingsstyre eller bostyrer og de signaturbestemmelser som gjelder for disse, samt likvidasjonens avslutning.
- h. Åpning av konkurs, akkord eller tilsvarende prosedyre i foretaket, samt likvidasjonens avslutning.

(2) Opplysninger som nevnt i første ledd bokstav b, c og d trenger ikke å registreres dersom de fremgår av et utenlandsk register som nevnt i første ledd bokstav e og som er godkjent av registerfører, eller som omfattes av direktiv (EU) 2017/1132.

(3) Følgende opplysninger skal registreres om den norske virksomheten:

- a. Foretaksnavn og adresse for eventuelt forretnings- eller driftssted her i landet eller på norsk kontinentalsokkel.
- b. Hva slags næringsvirksomhet som skal drives
- c. Styret og daglig leder dersom det er valgt eller ansatt dette særskilt for virksomheten. Det skal registreres om styret og daglig leder har myndighet til å forplikte foretaket ved signatur eller prokura. § 3-5 gjelder tilsvarende.

Kapittel 4. Meldinger til Foretaksregisteret

§ 4-1 Melding om nyregistrering

(1) Registreringspliktige foretak skal meldes til Foretaksregisteret før eventuell næringsvirksomhet begynner. Registreringspliktige foretak skal meldes til Foretaksregisteret senest tre måneder etter stiftelsen, med mindre annet er bestemt i lov eller i medhold av lov. Registreringspliktige foreninger skal meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold etter at registreringsplikt etter § 2-1 første ledd bokstav p inntreffer.

(2) Melding om nyregistrering skal inneholde opplysninger som nevnt i kapittel 3.

(3) Melding om nyregistrering av foretak som er stiftet elektronisk ved bruk av mal som er godkjent av registerfører, skal behandles av Foretaksregisteret innen fem virkedager etter at meldingen kom inn til registeret. For andre meldinger om nyregistrering er fristen ti virkedager. Dersom fristene i første og andre punktum ikke kan overholdes, skal Foretaksregisteret straks underrette innsenderen om forsinkelsen og årsaken til denne.

§ 4-2 Endringsmeldinger fra foretaket

(1) Skjer det endringer i forhold som er registrert i Foretaksregisteret, skal dette meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold. Det samme gjelder dersom det inntreffer

nye forhold som skal registreres i Foretaksregisteret etter bestemmelsene i kapittel 3. Endret adresse for personer som er registrert i roller skal ikke meldes.

(2) Opphører et registrert foretak eller bortfaller vilkårene for registrering i Foretaksregisteret, skal dette meldes til Foretaksregisteret uten ugrunnet opphold. Mottar Foretaksregisteret slik melding, skal registerfører slette foretaket fra registeret.

§ 4-3 *Hvem meldeplikten påligger*

(1) Plikten til å gi melding etter § 4-1 og § 4-2 påligger:

- a. For enkeltpersonforetak: innehaveren
- b. I ansvarlig selskap og kommandittselskap: hver enkelt ansvarlig deltaker, med mindre selskapet er organisert med styre. I så fall påligger meldeplikten hvert enkelt styremedlem
- c. I europeisk økonomisk foretaksgruppe: hver enkelt ansvarlig deltaker og forretningsfører
- d. I alle andre foretak hvert enkelt styremedlem.

(2) Ved overdragelse og andre endringer i et registrert forhold enn opphør av virksomheten, påligger meldeplikten enhver som etter endringen er innehaver, ansvarlig deltaker, styremedlem eller daglig leder.

(3) Dør innehaveren av et enkeltpersonforetak, påligger meldeplikten innehaverens dødsbo. Dør en deltaker i et ansvarlig selskap eller kommandittselskap, har de andre ansvarlige deltakerne og den avdødes bo meldeplikt.

(4) For utenlandsk foretak påligger meldeplikten styret for virksomheten her i landet dersom slikt styre finnes. Har virksomheten ikke styre, påligger meldeplikten daglig leder for virksomheten her i landet dersom virksomheten har daglig leder finnes. Har virksomheten verken styre eller daglig leder, påligger meldeplikten den eller de som kan forplikte det utenlandske foretaket ved signatur.

§ 4-4 *Signering av melding*

(1) Melding til Foretaksregisteret etter § 4-1 og § 4-2 skal signeres av en fysisk eller juridisk person som har en av følgende roller i foretaket:

- a. meldepliktig, jf. § 4-3
- b. signaturberettiget
- c. daglig leder
- d. forretningsfører for borettslag og eierseksjonssameie
- e. representant for norskregistrert utenlandsk foretak, jf. merverdiavgiftsloven § 2-1 sjettedde.

(2) Melding som nevnt i første ledd kan også signeres av en fysisk person som styreleder eller daglig leder i foretaket har delegert retten til å signere meldingen til. For enkeltpersonforetak kan retten til å signere meldingen også delegeres av innehaver. Tildeling av rett til å signere meldingen som nevnt i første og andre punktum skal skje ved bruk av løsning som er godkjent av registerfører.

(3) Melding til Foretaksregisteret etter § 4-1 og § 4-2 som er sendt inn på papir, skal være signert av samtlige meldepliktige eller av signaturberettiget.

§ 4-5 Dokumentasjon av meldte opplysninger

(1) Følgende dokumentasjon skal inngå i meldingen, dersom det er relevant for meldt opplysning:

- a. Stiftelsesdokument, jf. § 3-1 andre ledd bokstav c. Dersom stiftelsesdokument ikke finnes, selskapsavtale eller annen dokumentasjon på at foretaket er lovlig stiftet. Dersom det ikke gjelder formkrav for stiftelse, annen dokumentasjon på at foretaket eksisterer.
- b. Vedtekter, jf. § 3-1 andre ledd bokstav a.
- c. Bekreftelse fra styremedlem, varamedlem, daglig leder, revisor og regnskapsfører om at denne har påtatt seg rollen.
- d. Dokumentasjon på at beslutning som danner grunnlaget for meldt opplysning er truffet av kompetent organ, og at eventuelle lovbestemte minstekrav til beslutningens innhold er oppfylt.
- e. Erklæring om innbetaling av kapital der det i lov eller i medhold av lov er stilt krav om slik erklæring.
- f. Dokumentasjon på at det er utarbeidet redegjørelse eller åpningsbalanse i forbindelse med innbetaling av kapital, der det i lov eller i medhold av lov er stilt krav om slik redegjørelse eller åpningsbalanse.
- g. Erklæring fra revisor om redegjørelse eller åpningsbalanse som nevnt i bokstav f der det i lov eller i medhold av lov er stilt krav om slik erklæring.
- h. Bekreftelse fra ansvarlige deltakere om at meldingen skjer med deres samtykke, dersom meldingen gjelder nyregistrering eller endringer som berører deltakerforhold. Bekreftelse skal også gis av ansvarlig deltaker som er trådt ut av selskapet når det sendes melding fra foretaket om uttreden.
- i. Erklæring fra revisor når det meldes kapitalnedsetting og nedsettingsbeløpet skal brukes til dekning av tap som ikke kan dekkes på annen måte. Dette gjelder likevel ikke ved melding om kapitalnedsetting etter aksjeloven § 12-1 første ledd andre punktum nr. 1.
- j. Annen dokumentasjon som etter lov eller i medhold av lov skal sendes til Foretaksregisteret.

(2) Bekreftelser og erklæringer etter første ledd skal være signert. Kravet til bekreftelse etter første ledd bokstav c og h kan oppfylles ved at den som skal avgi bekreftelsen signerer meldingen.

(3) Inneholder dokumentasjon som nevnt i første ledd opplysninger som ikke er relevant for om meldt opplysning kan registreres i Foretaksregisteret, skal den som sender inn dokumentasjonen til Foretaksregisteret slukke opplysningene før innsending.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere regler om dokumentasjon etter denne paragrafen, herunder regler om:

- a. hvilken dokumentasjon som skal inngå i meldingen etter første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav d og f. Det kan fastsettes at kravet til dokumentasjon kan oppfylles ved at avgis bekreftelse eller erklæring.
- b. krav til dataformat og filformat for dokumentasjonen.
- c. krav til innhold i bekreftelser og erklæringer.
- d. krav til signatur på bekreftelser og erklæringer.

§ 4-6 Pålegg om å sende inn melding

(1) Dersom et registreringspliktig foretak ikke er registrert, kan registerfører pålegge foretaket å sende melding om nyregistrering til Foretaksregisteret innen en bestemt frist. Det samme gjelder dersom plikten til å sende endringsmelding etter § 4-2 ikke er oppfylt.

(2) Registerfører kan henvende seg til registrerte foretak og pålegge disse å sende inn melding for å kontrollere om opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret er riktige. Det skal i pålegget fastsettes en rimelig frist for å sende inn slik melding. Dersom et foretak ikke etterkommer pålegg etter første punktum, kan registerfører anmerke dette i Foretaksregisteret og i tilknytning til opplysninger som avgis om foretaket.

§ 4-7 Endringsmeldinger fra andre

(1) Styremedlem, observatør, daglig leder, signaturberettiget, prokurist eller revisor som er fratrudd, kan selv gi Foretaksregisteret melding om dette. Det samme gjelder ansvarlig deltaker som er trådt ut av selskapet.

(2) Den som har fått dom om forhold som er eller skulle ha vært meldt til Foretaksregisteret, kan kreve at opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret blir endret i samsvar med domsresultatet.

(3) Domstolene og andre offentlige organer skal sende Foretaksregisteret melding om forhold som gjelder registrerte foretak når dette følger av lov eller i medhold av lov.

(4) På bakgrunn av dom, kjennelse eller annen rettslig beslutning, kan domstolene begjære at opplysninger om registrerte foretak blir registrert i Foretaksregisteret.

§ 4-8 Nærmere krav til meldinger mv.

(1) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om meldinger til Foretaksregisteret etter dette kapitlet, herunder regler om fremgangsmåten for å sende inn meldinger og krav til språk i meldinger.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registerførers adgang til å stenge for mottak og registrering av meldinger.

§ 4-9 Gebyr for registrering

For nyregistrering i Foretaksregisteret skal det betales gebyr. Det kan også kreves gebyr for andre meldinger som skal registreres. Gebyret skal dekke kostnadene ved registrering av meldinger og en forholdsmessig andel av drifts- og vedlikeholdskostnadene til Foretaksregisteret. Departementet gir nærmere regler om gebyrenes størrelse og innkrevingsform.

§ 4-10 Elektronisk stiftelse og registrering

- (1) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om registerførers plikt til å
- utforme og offentliggjøre maler for stiftelse og registrering av foretak
 - offentliggjøre informasjon om regler om stiftelse og registrering av foretak
 - offentliggjøre informasjon om regler om registrering av filial av utenlandsk foretak.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om elektroniske løsninger for stiftelse og registrering av foretak. Herunder kan departementet i forskrift gi regler om tekniske krav til løsningene og om registerførers adgang til å godkjenne elektroniske

løsninger. Det kan bare gis nærmere regler om elektronisk stiftelse etter første punktum der det etter lov åpnes for elektronisk stiftelse.

§ 4-11 *Elektroniske identifikasjonsmidler*

Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler i forbindelse med elektronisk stiftelse av foretak og ved elektronisk signering av meldinger til Foretaksregisteret. Departementet kan i forskrift gi regler om bruk av elektroniske identifikasjonsmidler fra andre EØS-stater ved melding til Foretaksregisteret og om offentliggjøring av hvilke identifikasjonsmidler som kan benyttes.

Kapittel 5. Kontroll av meldinger og registrering

§ 5-1 *Kontroll av meldinger til Foretaksregisteret*

(1) Når Foretaksregisteret mottar melding som nevnt i kapittel 4, skal registerfører kontrollere at

- a. meldingen og meldte opplysninger oppfyller krav i eller i medhold av denne lov, inkludert krav til dokumentasjon eller bekreftelse av meldte opplysninger og signering av meldingen.
- b. meldingen og meldte opplysninger oppfyller krav i annen lovgivning, inkludert krav til dokumentasjon eller bekreftelse av meldte opplysninger og at lovbestemte frister for å melde opplysninger til Foretaksregisteret er overholdt.
- c. foretaket oppfyller krav i lov til å registreres som den meldte organisasjonsformen.
- d. foretaksnavn som er meldt er i samsvar med foretaksnavneloven, jf. foretaksnavneloven § 2-7. For foretak som ikke omfattes av foretaksnavneloven, skal registerfører kontrollere at foretakets navn ikke strider mot lov.
- e. fysisk eller juridisk person som er meldt å ha en rolle i foretaket oppfyller krav i lov eller i bestemmelse gitt i medhold av lov til å inneha rollen.
- f. fysisk person som er meldt å ha en rolle i foretaket ikke er ilagt konkurskarantene, idømt rettighetstap eller idømt fratakelse av den rettslige handleevnen som hindrer vedkommende i å inneha rollen.
- g. beslutning som danner grunnlag for meldt opplysning er truffet av kompetent organ.
- h. beslutning som danner grunnlag for meldt opplysning oppfyller eventuelle lovbestemte minstekrav til beslutningens innhold.

(2) Registerfører kan kontrollere at det som blir meldt og grunnlaget for det er, og er blitt til, i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov. Dersom foretakets vedtekter er registrert i Foretaksregisteret, kan registerfører kontrollere om det som innkommer til registrering og grunnlaget for det stemmer med vedtektene og er blitt til i samsvar med disse.

(3) Registerfører kan kreve at foretaket fremlegger den informasjon som registerfører finner nødvendig for å gjennomføre kontroll etter første og andre ledd.

(4) Dersom registerfører finner at registrering av meldt opplysning kan krenke tredjepersons rett, skal registerfører gi denne anledning til å uttale seg innen en bestemt frist.

(5) Når grunnlaget for det som innkommer til registrering, er tegning av aksje eller egenkapitalbevis, skal registerfører kontrollere at det er gitt opplysninger om at prospekt ikke er nødvendig, eller at nasjonalt prospekt eller erklæringen om godkjenning av EØS-prospekt er innsendt til Foretaksregisteret, jf. § 3-8.

§ 5-2 Registrering av opplysninger i Foretaksregisteret

Når meldte opplysninger er kontrollert og funnet i orden, skal registerfører straks registrere opplysningene i Foretaksregisteret.

§ 5-3 Registreringsnektelse

(1) Dersom meldingen eller meldte opplysninger ikke er i samsvar med § 5-1 første ledd, skal registerfører nekte å registrere de meldte opplysningene. Det samme gjelder dersom registerfører finner at det som blir meldt og grunnlaget for det ikke er, eller er blitt til, i samsvar med lov eller vedtektene, jf. § 5-1 andre ledd. Registerfører skal også nekte registrering dersom meldte opplysninger eller grunnlaget for dem er så utydelige eller så uklare at det ikke er mulig å fastslå hvordan opplysningene skal forstås.

(2) Dersom dokumentasjon som skal inngå i meldingen etter § 4-5 ikke er sendt inn, skal registerfører varsle melder og gi en rimelig frist til å rette forholdet. Varselet skal opplyse om at de meldte opplysningene vil bli nektet registrert dersom forholdet ikke blir rettet innen fristen.

§ 5-4 Underretning om vedtaket

(1) Registerfører skal straks sende underretning om vedtaket til innsender av meldingen og foretaket. Underretning skal også sendes til den som etter § 5-1 fjerde ledd er gitt anledning til å uttale seg. Gjelder registerførers vedtak emisjon av finansielle instrumenter, skal også verdipapirsentralen underrettes.

(2) Ved registrering av endringer i styret eller av daglig leder, skal underretning om vedtaket sendes til den som ikke lenger er registrert som styremedlem eller daglig leder som følge av registreringen.

(3) Ved registrering av opplysninger om et foretak, skal registerfører straks sende en oversikt over det som er registrert til innsender og foretaket, eller angi hvor oversikten er tilgjengelig. Første punktum gjelder tilsvarende for de som er nevnt i første ledd andre og tredje punktum og andre ledd så langt det passer.

(4) Ved nyregistrering i Foretaksregisteret, skal registerfører sende firmaattest til innsender av meldingen og foretaket, eller angi hvor firmaattesten er tilgjengelig. Med firmaattest menes et standardisert dokument fra Foretaksregisteret om et bestemt foretak identifisert ved organisasjonsnummer.

(5) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om innholdet i oversikt som nevnt i tredje ledd og firmaattesten.

Kapittel 6. Kunngjøring mv.

§ 6-1 Kunngjøring

(1) Ved nyregistrering av norsk foretak skal registerfører kunngjøre følgende opplysninger i Brønnøysundregistrens elektroniske kunngjøringspublikasjon:

- a. Foretakets navn og organisasjonsnummer

- b. Foretakets formål eller virksomhetsbeskrivelse
- c. Foretakets forretningskommune
- d. Navnet på medlemmene av foretakets styre og daglige leder når dette er meldt
- e. Navnet på innehaver for enkeltpersonforetak og samtlige ansvarlige deltakere i ansvarlig selskap og i kommandittselskap.

(2) Registerfører skal påse at følgende oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner innen en måned etter kunngjøringen i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon:

- a. opplysninger om et europeisk selskap som skal offentliggjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende etter rådsforordning (EF) nr. 2157/2001 artikkel 14,
- b. opplysninger om et europeisk samvirkeforetak som skal offentliggjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende etter rådsforordning (EF) nr. 1435/2003 artikkel 13.

(3) Ved nyregistrering av europeisk økonomisk foretaksgruppe som nevnt i forordning (EØF) nr. 2137/85, skal registerfører kunngjøre opplysninger som nevnt i forordningen artikkel 8, samt endringer i disse. Registerfører skal også påse at opplysninger som skal offentliggjøres i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, jf. forordningen artikkel 11, blir oversendt til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner innen én måned etter kunngjøring i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon.

(4) Ved nyregistrering av utenlandsk foretak skal opplysninger som nevnt i § 3-9 første ledd bokstav a og g og tredje ledd kunngjøres når dette er meldt.

(5) Dersom det registreres endring i et foretaks foretaksnavn eller navn eller i det som er registrert og kunngjort om et foretaks ansvarlige deltakere, skal endringen kunngjøres. Det samme gjelder dersom et registrert foretak slettes fra registeret. Andre endringer skal ikke kunngjøres.

(6) Registerfører skal kunngjøre opplysninger som nevnt i artikkel 14 i direktiv (EU) 2017/1132 gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon med en gang de er registrert.

(7) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om kunngjøring gjennom Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon, herunder om retting og sletting av kunngjøringer.

§ 6-2 Registrering og kunngjøring av selskapsopplysninger og dokumenter på Unionens offisielle språk.

(1) Aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper har rett til å få registrert og kunngjort selskapsopplysninger og dokumenter som nevnt i artikkel 14 i direktiv (EU) 2017/1132 på ethvert av Unionens offisielle språk.

(2) Er det manglende samsvar mellom dokumenter og opplysninger offentliggjort på registerets offisielle språk og oversettelser som er kunngjort frivillig, kan sistnevnte ikke påberopes overfor tredjeperson. Tredjeperson kan påberope seg oversettelser som er offentliggjort frivillig, med mindre selskapet godtgjør at tredjepersonen kjente til den versjonen som er gjenstand for obligatorisk offentliggjøring.

Kapittel 7. Legitimasjonsvirkninger mv.

§ 7-1 Legitimasjonsvirkninger

(1) Når det følger av rettsregler at det er avgjørende for en tredjepersons rettsstilling om denne kjente til et forhold eller ikke, skal det som er registrert i Foretaksregisteret, anses for å ha kommet til tredjepersonens kunnskap.

(2) For disposisjoner som har funnet sted før den sekstende dagen etter dagen for kunngjøring av registrerte opplysninger, kan ikke opplysningene gjøres gjeldende overfor en tredjeperson dersom denne godtgjør at det var umulig for ham eller henne å ha kjennskap til opplysningene.

(3) Meldepliktige forhold som ikke er meldt, og som er i strid med det som er registrert, kan ikke gjøres gjeldende overfor en tredjeperson, med mindre denne kjente eller burde kjent forholdet.

§ 7-2 Krav til identifikasjon av foretaket på dokumenter mv.

(1) Et foretaks hjemmesider på internett, brev og forretningsdokumenter skal, uavhengig av hvilket medium de finnes på, inneholde foretakets organisasjonsnummer og foretaksnavn eller navn. For foretak som er registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal salgsdokumenter i tillegg inneholde bokstavene MVA plassert bak organisasjonsnummeret.

(2) Et aksjeselskaps og et allmennaksjeselskaps hjemmesider på internett, brev og forretningsdokumenter skal, uavhengig av hvilket medium de finnes på, i tillegg angi det register der selskapet er registrert, organisasjonsform, hovedkontor og eventuelt at selskapet er under avvikling.

(3) For filial av utenlandsk foretak, jf. § 3-9, skal filialens brev, kunngjøringer og andre dokumenter i tillegg angi det register filialen er registrert i. Det skal også gis opplysninger som nevnt i andre ledd om det utenlandske foretaket.

(4) For europeisk økonomisk foretaksgruppe skal foretakets dokumenter inneholde opplysninger som nevnt i forordning (EØF) nr. 2137/85 artikkel 25, jf. EØFG-loven § 1.

Kapittel 8. Retting av feil og endringer uten melding

§ 8-1 Retting av feil

(1) Dersom registerfører oppdager at en registrert opplysning er uriktig, skal registerfører sørge for at feilen rettes. Registerfører skal straks varsle foretaket om feilen, om hvordan den vil bli rettet og at retting vil bli foretatt dersom registerfører ikke mottar innsigelser innen en bestemt frist. Når en registrert opplysning er rettet etter første punktum, skal registerfører kunngjøre hva rettingen omfatter.

(2) Dersom det er ubetenkelig, kan registerfører rette en feil i en registrert opplysning uten forhåndsvarsel til foretaket og uten kunngjøring.

(3) Dersom det er uklart hva som er riktig opplysning, eller feilen på annen måte ikke kan rettes uten ny melding fra foretaket, kan registerfører ta inn en påtegning om feilen i Foretaksregisteret. Registerfører skal samtidig pålegge foretaket å sende inn ny melding innen en bestemt frist. Er det tatt inn påtegning etter første punktum, skal registerfører fjerne påtegningen når det som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende.

§ 8-2 Påtegninger

(1) Registerfører kan ta inn en påtegning i Foretaksregisteret dersom det er forhold knyttet til registrerte opplysninger om foretaket som tredjepersoner bør gjøres kjent med. Første punktum gjelder tilsvarende ved manglende oppfyllelse av plikten til å sende inn melding etter § 4-1 og § 4-2. Er det tatt inn påtegning etter første eller andre punktum, skal registerfører fjerne påtegningen når det som begrunnet påtegningen ikke lenger gjør seg gjeldende.

(2) Registerfører skal ta inn en påtegning i Foretaksregisteret om at en person er avregistrert fra en rolle, dersom personen har:

- a. meldt egenfratrede fra rollen, jf. § 4-7 første ledd.
- b. blitt ilagt konkursskarantene eller blitt idømt rettighetstap som hindrer vedkommende i å inneha rollen.
- c. blitt idømt fratakelse av den rettslige handleevnen, eller blitt midlertidig fratatt den rettslige handleevnen etter vergemålsloven § 61, som hindrer vedkommende i å inneha rollen.

(3) Dersom en person som er registrert i en rolle i Foretaksregisteret blir registrert «død» i Folkeregisteret, skal registerfører ta inn en påtegning om dette i Foretaksregisteret.

§ 8-3 Sletting av opphørte foretak

(1) Dersom registerfører har grunn til å tro at et foretak er opphørt, skal registerfører varsle foretaket og de som har meldeplikt etter § 4-3 om at foretaket kan bli slettet. Registerfører skal gi disse en rimelig frist til å gi opplysninger som sannsynliggjør at foretaket fortsatt består. Dersom Foretaksregisteret ikke mottar slike opplysninger innen fristen, skal registerfører kunngjøre tilsvarende varsel med ny frist i Brønnøysundregistrenes elektroniske kunngjøringspublikasjon. Mottar ikke Foretaksregisteret opplysninger som nevnt i andre punktum innen fristen i kunngjøringen, skal registerfører slette foretaket fra registeret.

(2) Har Foretaksregisteret mottatt melding etter konkursloven § 138 andre ledd om at bobehandlingen er avsluttet i medhold av konkursloven § 128 eller § 135 i registrert foretak med ubegrenset ansvar, skal registerfører gi meldepliktige etter § 4-3 varsel om at dersom de ikke innen ett år gir opplysninger om at foretaket fortsatt består, vil foretaket bli slettet fra Foretaksregisteret. Gis det ikke slike opplysninger innen fristen, skal registerfører slette foretaket fra registeret.

(3) Sletting fra Foretaksregisteret får ikke betydning for deltakers ansvar for selskapsforpliktelsene eller for styremedlemmers personlige ansvar. Dersom foretaket innen seks måneder etter at slettingen er kunngjort sender melding til Foretaksregisteret om at foretaket fortsatt består, har foretaket fortrinnsretten til det tidligere foretaksnavnet i behold.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om sletting etter denne paragrafen.

Kapittel 9. Utlevering og utveksling av opplysninger fra Foretaksregisteret

§ 9-1 Utlevering av opplysninger fra Foretaksregisteret

(1) Enhver har rett til å få tilgang til opplysninger og dokumenter som er registrert i Foretaksregisteret. Dette gjelder ikke fødselsnummer og d-nummer.

(2) Offentlige myndigheter og virksomheter, private virksomheter som utfører lovpålagte oppgaver eller oppgaver på vegne av det offentlige, kredittopplysningsvirksomhet og finansforetak, kan likevel få utlevert fødselsnummer og d-nummer fra Foretaksregisteret til bruk i sin virksomhet.

(3) Kopier som utstedes fra Foretaksregisteret skal bekreftes å være «rett kopi», med mindre rekvirenten gir avkall på bekreftelsen. Elektronisk kopi som utstedes fra Foretaksregisteret skal autentiseres ved bruk av tillitstjenester som nevnt i forordning (EU) nr. 910/2014, jf. lov 15. juni 2018 nr. 44 om gjennomføring av EUs forordning om elektronisk identifikasjon og tillitstjenester for elektroniske transaksjoner i det indre marked § 1, for å sikre at kopien er fra Foretaksregisteret og at innholdet er en rett kopi av dokumentet i registeret eller samsvarer med opplysninger i registeret.

(4) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan opplysningene skal gjøres tilgjengelige, og kan bestemme at det skal betales gebyr for tjenestene.

§ 9-2 Innhenting og registrering av opplysninger fra andre registre

(1) Dersom det er ubetenkelig, kan opplysninger som er registrert i andre offentlige registre innhentes og registreres i Foretaksregisteret.

(2) Departementet kan i forskrift bestemme at opplysninger som er registrert i registre som ikke føres av offentlige myndigheter, kan innhentes og registreres i Foretaksregisteret. Slik forskrift må bestemt angi hvilke registre det kan innhentes opplysninger fra. Det kan også gis regler om hvordan innhenting skal skje.

§ 9-3 Overføring av opplysninger fra Foretaksregisteret til andre offentlige registre

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om at opplysninger som er registrert i Foretaksregisteret kan overføres til andre offentlige registre, herunder om hvordan slik overføring skal skje.

§ 9-4 Utveksling og tilgjengeliggjøring av opplysninger gjennom registersammenkoblingssystemet (BRIS)

(1) Foretaksregisteret kan utveksle opplysninger med utenlandske foretaksregistre i samsvar med direktiv (EU) 2017/1132. Foretaksregisterets utlevering av opplysninger etter første punktum skal være gratis. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om utveksling av opplysninger etter første punktum og om bruk og registrering av slike opplysninger.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om at Foretaksregisteret skal gjøre bestemte opplysninger tilgjengelige for enhver gjennom registersammenkoblingssystemet, herunder hvilke opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, betaling av gebyr for innsyn og hvilke opplysninger som skal være gratis tilgjengelige.

§ 9-5 *Varsling til offentlige myndigheter*

(1) Registerfører kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til andre offentlige myndigheter når de kan ha bruk for opplysningene i sin virksomhet.

(2) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om varsling etter første ledd, herunder om hvordan varsling skal skje.

Kapittel 10. Klage på registerførers vedtak mv.

§ 10-1 *Klage på registerførers vedtak*

Registerførers vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Vedtak om registrering i Foretaksregisteret, jf. § 5-2, kan likevel ikke påklages når det har gått mer enn tre måneder etter at vedtaket ble truffet.

§ 10-2 *Vilkår for å reise sak for domstolene om vedtaket*

Den som har fått underretning om vedtaket etter § 5-4 første eller andre ledd, kan ikke reise søksmål om registerførers vedtak uten å ha nyttet sin rett til å klage på vedtaket etter § 10-1 og klagen er avgjort. Forvaltningsloven § 27 tredje ledd og § 27 b gjelder tilsvarende.

§ 10-3 *Berostillelse av behandling av melding eller klage*

Er underliggende forhold som vil ha betydning for registerførers kontroll etter § 5-1 første eller andre ledd under behandling ved domstol eller forliksråd, kan registerfører stille behandlingen av meldingen i bero inntil søksmålet eller forliksklagen er endelig avgjort. På samme vilkår kan registerfører eller klageinstansen stille behandling av klage på registrerings- eller nektingsvedtak i bero.

Kapittel 11. Sanksjoner og tvangsmulkt

§ 11-1 *Straff*

Ved forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelsene i § 4-1 og § 4-2 om meldeplikt til Foretaksregisteret, straffes de som har meldeplikt etter § 4-3 med bøter. Medvirkning straffes ikke.

§ 11-2 *Tvangsmulkt*

(1) Dersom et foretak ikke etterkommer pålegg om å sende inn melding som nevnt i § 4-6 første og andre ledd eller § 8-1 tredje ledd andre punktum, kan registerfører ilegge foretaket og meldepliktige etter § 4-3 løpende tvangsmulkt inntil meldingen er sendt inn.

(2) Dersom et foretaks dokumenter mv. ikke inneholder opplysninger som nevnt i § 7-2, kan registerfører ilegge foretaket og meldepliktige etter § 4-3 løpende tvangsmulkt inntil dokumentene mv. er i samsvar med § 7-2.

(3) Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om tvangsmulkt, herunder om fastsettelse og beregning av tvangsmulkt og om ettergivelse av ilagt mulkt. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kapittel 12. Statens erstatningsansvar ved feil

§ 12-1 *Statens erstatningsansvar ved feil*

Dersom Foretaksregisteret gir feil opplysning ved utskrift, attest eller kunngjøring, har den som uforskyldt lider tap rett til erstatning av staten så fremt tapet skyldes:

- a. at opplysningen ikke stemmer med det som er registrert i Foretaksregisteret eller med den melding som er grunnlaget for registreringen.
- b. at opplysning som er registrert i Foretaksregisteret er feilaktig rettet eller endret etter bestemmelsene i § 8-1 og § 9-2 uten at det i den forbindelse er noe å bebreide foretaket.

Kapittel 13. Ikrafttredelse og overgangsregler. Endringer i andre lover

§ 13-1 *Ikrafttredelse*

(1) Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft til ulik tid.

(2) Fra den tid loven trer i kraft, oppheves lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak.

§ 13-2 *Overgangsregler*

(1) Departementet kan gi overgangsregler.

(2) Innretninger, næringsdrivende selskaper og foreninger som er registrert i Foretaksregisteret før denne lov § 2-1 trer i kraft, har rett til å forbli registrert i Foretaksregisteret.

§ 13-3 *Endringer i andre lover*

Fra den tid loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 3-8 fjerde ledd skal lyde:

(4) Redegjørelsen og erklæringen etter tredje ledd skal uten opphold sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse og til Foretaksregisteret. *Det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som er avtaleparter. Erklæringen skal registreres i Foretaksregisteret.*

§ 8-10 åttende ledd skal lyde:

(8) Når styret har fattet vedtak om finansiell bistand skal redegjørelsen og erklæringen etter sjettede ledd uten opphold og før bistanden ytes, sendes til Foretaksregisteret.

Innsideinformasjon etter markedsmisbruksforordningen artikkel 7, jf.

verdipapirhandelloven § 3-1, skal ikke sendes Foretaksregisteret. *Det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som yter og mottar bistanden. Erklæringen skal registreres i Foretaksregisteret.*

2. I lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper gjøres følgende endringer:

§ 3-8 femte ledd skal lyde:

(5) Redegjørelsen og erklæringen etter fjerde ledd skal uten opphold sendes til alle aksjeeiere med kjent adresse og til Foretaksregisteret. *Det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som er avtaleparter. Erklæringen skal registreres i Foretaksregisteret.*

§ 3-14 andre ledd skal lyde:

(2) Redegjørelsen og erklæringen etter første ledd skal vedlegges innkallingen til generalforsamlingen, og skal uten opphold sendes til Foretaksregisteret. *Det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som er avtaleparter. Erklæringen skal registreres i Foretaksregisteret.*

§ 8-10 syvende ledd skal lyde:

(7) Når styret har fattet vedtak om finansiell bistand etter denne bestemmelsen skal redegjørelsen og erklæringen etter femte ledd uten opphold og før bistanden ytes sendes til Foretaksregisteret. Innsideinformasjon etter markedsmisbruksforordningen artikkel 7, jf. verdipapirhandelloven § 3-1, skal ikke sendes Foretaksregisteret. *Det skal registreres i Foretaksregisteret at registeret har mottatt redegjørelsen, når redegjørelsen er datert og hvem som yter og mottar bistanden. Erklæringen skal registreres i Foretaksregisteret.*

24.3 Forslag til ny enhetsregisterforskrift

Forslag til forskrift til lov om Enhetsregisteret

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov [**] om Enhetsregisteret § 1-2, § 4-1, § 4-7, § 5-6, § 5-9, § 9-1 og § 9-2.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. Organisering og lokalisering

Enhetsregisteret legges til Registerenheten i Brønnøysund (Brønnøysundregistrene).

§ 1-2. Delegasjon av registerførers myndighet

(1) Registerfører kan delegere sin myndighet etter enhetsregisterloven eller forskrift gitt i medhold av enhetsregisterloven til andre ansatte ved registeret.

(2) Delegasjonsbeslutningen skal være skriftlig. Beslutningen skal angi navnet til den som er delegert myndighet, hvilken myndighet som er delegert og om utøvelsen av den delegerte myndigheten er begrenset.

§ 1-3. Datasikkerhet

Registerfører skal sørge for at det regelmessig tas sikkerhetskopi av det som er registrert i Enhetsregisterets databaser. Data skal håndteres på en slik måte at kvaliteten av lagrede og avgitte opplysninger er tilstrekkelig god og slik at den blir best mulig beskyttet mot uønskede hendelser. Uhell, misbruk, feil og øvrige trusler mot datasikkerheten skal søkes avdekket og avverget så effektivt som mulig.

Kapittel 2. Registrering og bruk av elektroniske varslingsadresser

§ 2-1. Melding av elektroniske varslingsadresser til Enhetsregisteret

Elektroniske varslingsadresser etter enhetsregisterloven § 4-1 første ledd bokstav e skal meldes ved bruk av den løsningen som Enhetsregisteret tilbyr.

§ 2-2. Registrering av elektroniske varslingsadresser for underenheter

Enheter kan registrere elektronisk varslingsadresse for underenheter i Enhetsregisteret.

§ 2-3. Bruk av elektroniske varslingsadresser

(1) De elektroniske varslingsadressene kan brukes til varsling etter eForvaltningsforskriften § 8 tredje ledd og i forbindelse med saksbehandling og utføring av forvaltningsoppgaver for øvrig.

(2) Et forvaltningsorgan som har sendt varsel til en registrert varslingsadresse, har oppfylt sin varslingsplikt etter eForvaltningsforskriften § 8 tredje ledd.

Kapittel 3. Registrering av opplysninger om enhetens status og administrative opplysninger om enheten

§ 3-1. Registrering av opplysninger om enhetens status

Det skal registreres følgende opplysninger om enhetens status i Enhetsregisteret:

- a. Om enheten er registrert i tilknyttede registre, jf. enhetsregisterloven § 1-4 andre ledd, og i så fall hvilke registre. Er enheten frivillig registrert i Merverdiavgiftsregisteret, skal dette registreres. Første punktum gjelder ikke Statistisk sentralbyrås Virksomhets- og foretaksregister.
- b. Om enheten er registrert i Frivillighetsregisteret
- c. Om enheten er registrert i Partiregisteret
- d. Dato for sist innsendte årsregnskap til Regnskapsregisteret
- e. Om det er registrert i Konkursregisteret at enheten er under konkursbehandling.
- f. Om det er registrert i Foretaksregisteret at enheten er oppløst
- g. Om det er registrert i Foretaksregisteret at enheten er under akkordbehandling
- h. Om det er oversendt saker som gjelder enheten fra Foretaksregisteret til tingretten etter bestemmelse i lov eller i medhold av lov.
- i. Om Enhetsregisteret har mottatt opplysninger fra Statistisk sentralbyrå om sammenslåing eller deling av kommuner eller fylkeskommuner.
- j. Flytting over landegrenser for europeiske selskaper og europeiske samvirkeforetak
- k. Status for norskregistrerte utenlandske foretak (NUF) – avvikling/konkurs/slettet i hjemstaten
- l. Opplysninger om fusjon og fisjon (plan, beslutning, oppløst, overdragende, overtakende)
- m. Om enheten inngår i konsern

§ 3-2. Registrering av administrative opplysninger om enheten

Det kan registreres følgende opplysninger om enheter i Enhetsregisteret:

- a. Foretrukken målform
- b. Dato for nyregistrering i Enhetsregisteret
- c. Dato for registrering av endringer i Enhetsregisteret
- d. Dato for utsending av pålegg fra Enhetsregisteret til enheten
- e. Dato for registrering i Merverdiavgiftsregisteret
- f. Dato for registrering i Foretaksregisteret
- g. Dato for registrering i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret
- h. Dato for oppdatering av antall ansatte i enheten
- i. Dato for registrering i Frivillighetsregisteret
- j. Dato for registrering i Partiregisteret
- k. Dato for registrering i Stiftelsesregisteret
- l. Dato for sletting i Enhetsregisteret

Kapittel 4. Registrering av underenheter

§ 4-1. Underenhet

(1) Det skal registreres én underenhet for hver enkelt adskilt aktivitet som næringsdrivende enheter og offentlig forvaltning driver, jf. enhetsregisterloven § 4-7 første ledd andre punktum. En aktivitet skal regnes for å være adskilt dersom:

- a. aktiviteten utøves på flere forskjellige geografiske steder (lokaliteter), med minst én ansatt hvert sted.

- b. aktiviteten utøves på samme geografiske sted (lokalitet), men innenfor ulike næringer og minst fem ansatte er tilknyttet hver enkelt næring eller minst ti ansatte er tilknyttet hver enkelt næring innen industrinæringer.

(2) Registerfører kan i enkelttilfeller bestemme at det skal registreres underenheter i andre tilfeller enn som nevnt i enhetsregisterloven § 4-7 første ledd.

§ 4-2. *Opplysninger om underenheter*

(1) Følgende opplysninger skal registreres om underenheter hvis de finnes:

- a. underenhetens organisasjonsnummer
- b. enhetens organisasjonsnummer
- c. underenhetens navn/avdelingsbetegnelse
- d. underenhetens adresse og kommune
- e. eventuelt avvikende postadresse for underenheten
- f. aktiviteten som underenheten skal drive
- g. type underenhet
- h. antall ansatte i underenheten
- i. dato for oppstart eller etablering av underenheten
- j. om enheten har overdratt aktivitet (virksomhet), dato for overdragelsen, og navn eller foretaksnavn, samt fødselsnummer, organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for ny eier
- k. om enheten har overtatt aktivitet (virksomhet), dato for overtakelsen, og navn eller foretaksnavn, samt fødselsnummer, organisasjonsnummer eller tilsvarende identifikasjonsnummer for tidligere eier
- l. dato for nedleggelse av aktivitet (virksomhet)

(2) Det kan registreres opplysninger om underenhetens telefonnummer, andre elektroniske adresser og næringskode.

§ 4-3. *Opplysninger om underenhetens status*

Det skal registreres følgende opplysninger i Enhetsregisteret om underenhetens status:

- a. Om underenheten er registrert i Merverdiavgiftsregisteret
- b. Om underenheten er registrert i Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret
- c. Om underenheten er en ubemannet lokasjon (USYS)

§ 4-4. *Administrative opplysninger om underenheten*

Det kan registreres følgende administrative opplysninger om underenheter i Enhetsregisteret:

- a. Foretrukken målform
- b. Dato for registrering i Enhetsregisteret
- c. Dato for sletting fra Enhetsregisteret
- d. Dato for eierskifte
- e. Dato for oppstart av aktiviteten i underenheten
- f. Dato for næringsendring i underenheten
- g. Hvilken enhet (hovedenhet) underenheten er en del av

Kapittel 5. Registrering av enkeltpersonforetak

§ 5-1. *Enkeltpersonforetak*

Merknad: Forslag til endring av nåværende enhetsregisterforskrift § 9 *Enkeltpersonforetak* har vært på offentlig høring. Saken er til vurdering i departementet. Høringsbrev, høringsnotat og høringssvar er tilgjengelig her: [Høring – forslag til endringer i enhetsregisterloven, foretaksregisterloven og foretaksnavneloven - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/horing-forslag-til-endringer-i-enhetsregisterloven-foretaksregisterloven-og-foretaksnavneloven)

Kapittel 6. Krav til meldinger

§ 6-1. *Fremgangsmåten ved innsending av meldinger*

Ved innsending av melding til Enhetsregisteret etter enhetsregisterloven kapittel 5, skal det benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører. Registerfører kan godkjenne at melding sendes inn på annen måte, dersom registerfører finner det ubetenkelig.

§ 6-2. *Format på dokumentasjon som inngår i meldinger*

Dokumentasjon som inngår i meldinger til Enhetsregisteret, jf. enhetsregisterloven § 5-6, skal ha det dataformat og filformat som registerfører bestemmer.

§ 6-3. *Type dokumentasjon som inngår i meldinger*

Registerfører bestemmer hvilken type dokumentasjon som oppfyller dokumentasjonskravene i enhetsregisterloven § 5-6 første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav c. Dokumentasjonskravene som registerfører stiller etter første punktum må ha saklig sammenheng med kontrollen etter enhetsregisterloven § 6-1 første ledd og ikke være uforholdsmessig tyngende for innsenderen.

§ 6-4. *Krav til språk i meldinger*

Merknad: Forslag til endringer i nåværende enhetsregisterforskrift 14 *Språk* og tilsvarende bestemmelse i nåværende foretaksregisterforskrift § 4 vil på sendt på egen høring.

Kapittel 7. Stengning for mottak og registrering av meldinger

§ 7-1. *Stengning for mottak og registrering av meldinger ved større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger*

(1) I forbindelse med større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger kan registerfører stenge for mottak og registrering av meldinger i den perioden som anses nødvendig av hensyn til det arbeidet som skal utføres. Papirdokumenter som har kommet inn under stengningen, vil anses mottatt på det tidspunkt stengningen opphører.

(2) Registerfører skal på egnet måte varsle brukerne om planlagt stengning og i god tid før stengningen skjer.

Kapittel 8. Innhenting og registrering av opplysninger

§ 8-1. *Innhenting og registrering av opplysninger fra registre som ikke føres av offentlig myndighet*

Dersom det er ubetenkelig, kan registerfører innhente og registrere opplysninger fra følgende registre:

- a. Posten Bring AS sitt Adresseregister, Gateregister og Postnummerregister

Kapittel 9. Utlevering av opplysninger

§ 9-1. *Utlevering av opplysninger om antall ansatte*

Opplysninger om antall ansatte i en enhet skal avgis som det antallet ansatte som er registrert. Er det registrerte antallet ansatte fra én til fire, skal opplysningen avgis som at enheten har «1–4» ansatte.

Kapittel 10. Ikrafttredelse

§ 10-1. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft [**]. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 9. februar 1995 nr. 114 om registrering av juridiske personer m.m. i Enhetsregisteret.

24.4 Forslag til ny foretaksregisterforskrift

Forslag til forskrift til lov om Foretaksregisteret

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov [**] om Foretaksregisteret (foretaksregisterloven) § 1-2, § 4-5, § 4-8, § 5-4 og § 9-2.

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. *Organisering og lokalisering*

Foretaksregisteret legges til Registerenheten i Brønnøysund (Brønnøysundregistrene).

§ 1-2. *Delegasjon av registerførers myndighet*

(1) Registerfører kan delegere sin myndighet etter foretaksregisterloven eller forskrift gitt i medhold av foretaksregisterloven til andre ansatte ved registeret.

(2) Delegasjonsbeslutningen skal være skriftlig. Beslutningen skal angi navnet til den som er delegert myndighet, hvilken myndighet som er delegert og om utøvelsen av den delegerte myndigheten er begrenset.

§ 1-3. *Datasikkerhet*

Registerfører skal sørge for at det regelmessig tas sikkerhetskopi av det som er registrert i Foretaksregisterets databaser. Data skal håndteres på en slik måte at kvaliteten av lagrede og avgitte opplysninger er tilstrekkelig god og slik at den blir best mulig beskyttet mot uønskede hendelser. Uhell, misbruk, feil og øvrige trusler mot datasikkerheten skal søkes avdekket og avverget så effektivt som mulig.

Kapittel 2. Krav til meldinger

§ 2-1. *Fremgangsmåten ved innsending av meldinger*

Ved innsending av melding til Foretaksregisteret etter foretaksregisterloven kapittel 4, skal det benyttes skjema eller løsning som er godkjent av registerfører. Registerfører kan godkjenne at melding sendes inn på annen måte, dersom registerfører finner det ubetenkelig.

§ 2-2. *Format på dokumentasjon som inngår i meldinger*

Dokumentasjon som inngår i meldinger til Foretaksregisteret, jf. foretaksregisterloven § 4-5, skal ha det dataformat og filformat som registerfører bestemmer.

§ 2-3. *Type dokumentasjon som inngår i meldinger*

Registerfører bestemmer hvilken type dokumentasjon som oppfyller dokumentasjonskravene i foretaksregisterloven § 4-5 første ledd bokstav a andre og tredje punktum og bokstav d og f. Dokumentasjonskravene som registerfører stiller etter første punktum må ha saklig sammenheng med kontrollen etter foretaksregisterloven § 5-1 første ledd og ikke være uforholdsmessig tyngende for innsenderen.

§ 2-4. *Krav til språk i meldinger*

Merknad: Forslag til endringer i nåværende foretaksregisterforskrift § 4 *Språk* og tilsvarende bestemmelse i nåværende enhetsregisterforskrift § 14 vil bli sendt på egen høring.

Kapittel 3. Stengning for mottak og registrering av meldinger

§ 3-1. Stengning for mottak og registrering av meldinger ved større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger

(1) I forbindelse med større vedlikeholdsarbeider eller systemomlegginger kan registerfører stenge for mottak og registrering av meldinger i den perioden som anses nødvendig av hensyn til det arbeidet som skal utføres. Papirdokumenter som har kommet inn under stengningen, vil anses mottatt på det tidspunkt stengningen opphører.

(2) Registerfører skal på egnet måte varsle brukerne om planlagt stengning i god tid før stengningen skjer.

Kapittel 4. Innhenting og registrering av opplysninger

§ 4-1. Innhenting og registrering av opplysninger fra registre som ikke føres av offentlig myndighet

Dersom det er ubetenkelig, kan registerfører innhente og registrere opplysninger fra følgende registre:

- a. Posten Bring AS sitt Adresseregister, Gateregister og Postnummerregister

Kapittel 5. Firmaattest

§ 5-1. Firmaattest

(1) Firmaattesten skal minst inneholde følgende opplysninger dersom disse er registrert i Foretaksregisteret:

- a. Firmaattestens utstedelsesdato.
- b. Organisasjonsform.
- c. Organisasjonsnummer.
- d. Foretaksnavn.
- e. Forretningsadresse.
- f. Navn på foretakets styremedlemmer, varamedlemmer og daglig leder. For EØFG navn på forretningsfører(e) og den eller de personer som skal forestå gruppens avvikling.
- g. Navn på deltakerne i ansvarlig selskap og EØFG.
- h. Navn på komplementar i kommandittselskap.
- i. Navn på innehaver av enkeltpersonforetak.
- j. Hva slags næringsvirksomhet som enkeltpersonforetak og EØFG driver.
- k. Signaturbestemmelser.
- l. Prokurabestemmelser.
- m. Registreringsdato for EØFG og eventuelt gruppens varighet.
- n. Forslag om å flytte en EØFGs adresse til annen medlemsstat.
- o. Opplysning om at foretaket er under konkurs- eller akkordbehandling eller er under oppløsning.
- p. Navn på den person som er oppnevnt som bostyrer etter konkursloven § 77.
- q. Opplysning om foretakets revisor og opplysning om at foretakets revisor er fratrudd.

r. For aksjeselskap opplysning om at selskapets årsregnskap ikke skal revideres.

(2) For utenlandsk foretak med forretnings- eller driftssted her i landet, utstedes firmaattesten for den norske avdelingen. Opplysninger om hovedforetakets foretaksnavn, adresse og organisasjonsnummer skal også fremgå.

(3) Firmaattesten for utenlandske foretak, jf. foretaksregisterloven § 3-9, skal i tillegg inneholde navn og adresse til det register der hovedforetaket er registrert og hovedforetakets registreringsnummer i dette registeret. Dersom hovedforetaket ikke er registrert i et offentlig foretaksregister, skal det angis hvilken stats lovgivning det utenlandske foretaket er underlagt.

Kapittel 6. Ikrafttredelse

§ 6-1. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft [**]. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 18. desember 1987 nr. 984 om registrering av foretak.

24.5 Forslag til ny forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret

Forslag til forskrift om registrering av opplysninger om konsern i Enhetsregisteret

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov [**] om Enhetsregisteret § 4-9.

§ 1. *Enheter i konsern*

En enhet regnes for å inngå i konsern etter denne forskriften dersom:

- a. enheten inngår i konsern etter regnskapsloven § 1-3, eller
- b. enhetens årsregnskap etter lov eller i medhold av lov skal inngå i et konsernregnskap. Dette gjelder selv om offentlig myndighet har gitt enheten unntak fra plikt som nevnt i første punktum.

§ 2. *Melding av opplysninger om konsern*

(1) Enheter som inngår i konsern etter § 1 skal melde følgende opplysninger til registrering i Enhetsregisteret:

- a. Enhetens organisasjonsnummer og foretaksnavn
- b. Organisasjonsnummer og foretaksnavn til eget morforetak
- c. Organisasjonsnummer og foretaksnavn til egne datterforetak
- d. Grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale, stemmeretter mv.).

(2) Meldeplikten etter første ledd gjelder ikke for opplysninger som allerede er registrert i Enhetsregisteret eller som er meldt av et annet foretak i konsernet.

(3) Ved opprettelse av et konsern som nevnt i § 1, skal det øverste norske morforetaket sende en felles melding som viser sammensetningen av hele konsernet.

(4) Alle enheter som inngår i konsern, jf. § 1, har rett til å melde opplysninger som nevnt i første ledd om ethvert foretak som inngår i samme konsern, til Enhetsregisteret.

§ 3. *Opplysninger om utenlandske enheter i konsern*

(1) En enhet skal melde opplysninger om utenlandsk enhet til registrering i Enhetsregisteret, dersom den utenlandske enheten hadde inngått i konsernet etter § 1 hvis den var hjemmehørende i Norge.

(2) Det skal meldes følgende opplysninger om den utenlandske enheten:

- a. Foretaksnavn eller navn
- b. Grunnlaget for meldeplikten (størrelse på eierandel, avtale, stemmeretter mv.).
- c. Organisasjonsnummer.

(3) Hvis den utenlandske enheten ikke har norsk organisasjonsnummer, skal det meldes adresse og organisasjonsform. Det skal også meldes registreringsnummer i utenlandsk foretaksregister, hvis slikt registreringsnummer finnes. Opplysninger som nevnt i første og andre punktum skal ikke registreres i Enhetsregisteret, men lagres av registerfører så lenge den utenlandske enheten inngår i konsernet. Enhetsregisteret skal tildele utenlandsk enhet som nevnt i første punktum et organisasjonsnummer som bare skal benyttes til identifisering etter denne forskriften. Hvis organisasjonsnummer tildeles etter fjerde punktum, skal Enhetsregisteret sende enheten underretning om organisasjonsnummeret og hva det brukes til.

§ 4. *Opplysninger om utenlandske indirekte morforetak og datterforetak*

(1) Øverste norske morforetak skal i tillegg til opplysninger som nevnt i § 2 og § 3 melde opplysninger om alle utenlandske indirekte morforetak i konsernet, som det norske morforetaket er en del av. § 3 andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

(2) Nederste norske datterforetak skal i tillegg til opplysninger som nevnt i § 2 og § 3 melde opplysninger om alle utenlandske indirekte datterforetak i konsernet, som det norske datterforetaket er en del av. § 3 andre og tredje ledd gjelder tilsvarende.

§ 5. *Frist for å melde opplysninger*

(1) Opplysninger som gjelder eget morforetak og eget datterforetak til enheten, skal meldes til Enhetsregisteret innen fristene i enhetsregisterloven § 5-1 og § 5-2.

(2) Opplysninger som gjelder indirekte morforetak eller indirekte datterforetak, jf. § 4, skal meldes senest én måned etter at enheten har godkjent sitt årsregnskap.

§ 6. *Underretning om registrering av opplysninger om konsernforhold*

Registerfører skal sende underretning til enheter som blir registrert som del av et konsern. Underretningen skal sendes straks etter registreringen, og inneholde en oversikt over hele konsernet som enheten er en del av, eller en angivelse av hvor oversikten er tilgjengelig. Første og andre punktum gjelder tilsvarende ved registrering av endringer i opplysninger om konsernet som enheten er en del av.

§ 7. *Opplysninger fra andre*

For å kontrollere at opplysninger om konsern som er registrert i Enhetsregisteret er riktige, kan registerfører innhente og undersøke opplysninger hos andre enn enheten selv. Registerfører kan, på grunnlag av slike opplysninger, henvende seg til aktuelle enheter og be om at disse bekrefter eller avkrefter riktigheten av opplysningene innen en bestemt frist.

§ 8. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft [**].

24.6 Forslag til forskrift om endring av forskrift om føring av løsreregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret

Forslag til forskrift om endring av forskrift om føring av løsreregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret

Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet [**] med hjemmel i lov 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven) § 1-1 tredje ledd, jf. delegeringsvedtak 22. desember 2006 nr. 1528.

I

I forskrift av 18. desember 1987 nr. 985 om føring av løsreregisteret, regnskapsregisteret og foretaksregisteret gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om føring av Løsreregisteret og Regnskapsregisteret

§ 3 oppheves.

Nåværende § 4 og § 5 blir nye § 3 og § 4.

II

Forskriften trer i kraft [**].